ANNE HOLT

prezidentės pasirinkimas

– KRIMINALINIS ROMANAS –

baltos lankos

Anne Holt

Prezidentės pasirinkimas

Iš norvegų kalbos vertė
Giedrė Burdienė

baltos lankos

UDK 839.6-3
Ho-149

Romano vertimą parėmė NORLA

Viršelio dailininkas
Zigmantas Butautis

Versta iš: Anne Holt, *Presidentens valg*,
Piratforlaget, Oslo, 2006

Printed in Lithuania
ISSN 2029-2597
ISBN 978-9955-23-279-7

Amalijai Farmen Holt,
mano palaikytojai,
mano mažajai numylėtinei, kuri greitai suaugs

Ketvirtadienis, 2005 metų sausio 20 diena

1

I got away with it.[1]

Ši mintis privertė akimirką sudvejoti. Senolis priešais ją suraukė antakius. Ligos subjaurotas veidas spėjo pamėlti sausio šaltyje. Helen Lardahl Bentley įkvėpė ir pagaliau pakartojo žodžius, kurių laukė vyriškis:

– *I do solemnly swear...*[2]

Daugiau nei šimto metų senumo oda įrištos Biblijos tekstas buvo nebeįskaitomas, nes ja naudojosi trys labai religingos Lardahlų šeimos kartos. Nors ir gerai pasislėpusi už liuteroniškojo amerikietiškos gerovės fasado, pati Helen Lardahl Bentley nebuvo tikinti. Todėl priesaiką mieliau davė dešinę ranką padėjusi ant to, kuo ji, šiaip ar taip, tikėjo visa širdimi: savo pačios šeimos istorijos.

– *...that I will faithfully execute...*[3]

Ji bandė žvelgti jam tiesiai į akis. Ji norėjo žiūrėti į *Chief Justice*[4] taip, kaip visi buvo įsistebeilįję į ją; didžiulė žmonių minia, kuri lengvai šiurpuliavo, apšviesta žiemos saulės, ir demonstrantai, stovintys per toli nuo pakylos, kad juos būtų galima girdėti, tačiau ji žinojo, kad jie šaukė *TRAITOR, TRAITOR*[5], ritmingai ir agresyviai, kol žodžiai

1 Aš išsisukau. (Angl.)
2 Iškilmingai prisiekiu... (Angl.)
3 ...kad tiksliai vykdysiu... (Angl.)
4 Vyriausiasis teisėjas (angl.).
5 Išdavikė, išdavikė (angl.).

nuslopo už ankstų rytą policijos atgabentų plieninių specialiųjų automobilių durų.

– *...the office of President of the United States...*[6]

Viso pasaulio akys buvo įsmeigtos į Helen Lardahl Bentley. Dabar jos žvelgė į ją, su neapykanta arba susižavėjimu, smalsiai arba skeptiškai, o galbūt net visiškai abejingai kur nors taikiuose atokiausiuose žemės kampeliuose. Atsidūrusi prieš šimtų televizijos kamerų objektyvus, šias minutes, virtusias visa amžinybe, ji buvo pasaulio dėmesio centre ir ji turėjo, ji *privalėjo negalvoti* apie šį vienintelį dalyką.

Ne dabar ir niekada vėliau.

Ji stipriau prispaudė ranką prie Biblijos ir mažumėlę kilstelėjo smakrą.

– *...and will, to the best of my ability, preserve, protect and defend the constitution of the United States.*[7]

Minia ėmė džiūgauti. Demonstrantai buvo išvežti. Žmonės, stovintys ant garbės pakylos, šypsodamiesi ją sveikino, vieni šiltai, kiti santūriai. Draugai ir kritikai, kolegos, šeima ir vienas kitas priešas, niekada nelinkėjęs jai gero; visų jų lūpos be garso arba džiugiai ir balsiai tarė žodžius:

– *Sveikiname!*

Ir vėl ji pajuto baimės dvelksmą, kurį daugiau nei dvidešimtį metų bandė užgniaužti. Praėjus tik kelioms sekundėms po to, kai tapo 44-ąja Jungtinių Amerikos Valstijų prezidente, Helen Lardahl Bentley išsitiesė žvelgdama tolyn

6 ...Jungtinių Valstijų prezidento kabinetas... (Angl.)

7 ...ir, kiek leis mano sugebėjimai saugoti, ginti ir puoselėti Jungtinių Valstijų konstituciją. (Angl.)

pro žmonių minią, ryžtingai perbraukė ranka plaukus ir galų gale tvirtai apsisprendė:

– *I got away with it. It's time I finally forgot.*[8]

2

Paveikslai buvo nemalonūs akiai.

Ypač į vieną jis žvelgė skeptiškai. Šis vertė jį jaustis taip, lyg sirgtų jūros liga. Pasilenkęs ties drobe, įžiūrėjo banguojančių geltonai oranžinių potėpių krakeliūras, kurios perėjo į nesuskaičiuojamas mažutes raukšleles, panašiai kaip kupranugario mėšlas kepinant saulei. Jis jautė pagundą pirštais perbraukti groteskišką, plačiai žiojinčią pagrindinio motyvo burną. Tačiau susilaikė. Paveikslas jau buvo nukentėjęs gabenamas. Priblokštos figūros dešinėje pavaizduoti turėklai susiraukšlėjo, jų gale liūdnai atspuro drobės kraštai.

Negali būti nė minties, kad kas nors imtų tvarkyti šiuos nemažus įtrūkimus. Tam reikėtų ekspertizės. Kadangi garsieji paveikslai šiuo metu kabėjo vienuose iš kukliausių Abdalos al Rahmano rūmų Rijado pakraštyje, priežastis, kodėl vyriškis kiek tik įmanoma vengė ekspertų, buvo daugiau nei aiški. Jis nuoširdžiai buvo atsidavęs kiekvienam darbui. Jis niekada nematė prasmės naudoti pjūklo ten, kur paprasčiausiu peiliu būtų galima atlikti pusėtiną darbą. Paveikslai buvo pavogti iš neapsaugoto muziejaus Norvegijos sostinėje ir iki belangės treniruočių salės Saudo Arabijoje atgabenti smulkių nusikaltėlių,

[8] Aš išsisukau. Laikas galų gale pamiršti. (Angl.)

kurie neturėjo nė menkiausio supratimo, kas jis toks, ir kurie veikiausiai galų gale atsidurs savo šalių kalėjimuose net negalėdami nieko svarbaus pasakyti apie tai, kur nukeliavo paveikslai.

Abdalai al Rahmanui labiau patiko moters paveikslas. Bet ir joje jis įžvelgė kažką atstumiamo. Net po daugiau nei šešiolikos metų, praleistų Vakaruose, iš kurių dešimt – prestižinėse mokyklose Anglijoje ir JAV, jis jautė pasibjaurėjimą apnuogintomis krūtimis ir vulgarumu, kuriuo moteris puikuojasi: ir abejingai, ir gašliai.

Jis nusisuko. Buvo nuogas, tik su plačiomis kreidos baltumo trumpikėmis. Basomis vėl žengė ant bėgimo takelio. Jis nutvėrė nuotolinio valdymo pultą. Takelio greitis didėjo. Iš garsiakalbių abipus milžiniško televizoriaus ekrano, kabančio ant sienos priešais, pasigirdo garsas.

– *...protect and defend the Constitution of the United States...*

Buvo sunku suprasti. Kol Helen Lardahl Bentley buvo tik senatorė, jam įspūdį darė moters drąsa. Tapusi trečiąja savo grupėje prestižiniame Vasaro koledže, trumparegė, kiek apkūnoka Helen Lardahl nesustojo ir Harvarde apgynė filosofijos daktaro disertaciją. Dar nesulaukusi keturiasdešimties, ji jau buvo ištekėjusi ir dirbo partnere šeštoje pagal dydį JAV advokatų firmoje, kuri itin kompetentingai teikė paslaugas, kartu atseikėdama solidžią cinizmo ir sumanumo porciją. Be to, ji nebenešiojo akinių, tapo liekna ir šviesiaplaukė. Žinoma, ir pakankamai protinga.

Tačiau balotiruotis į prezidentus – tai buvo gryna puikybė.

Dabar ji išrinkta, palaiminta ir inauguruota.

Šypsodamasis Abdala al Rahmanas padidino bėgtakio greitį. Kieta kojų padų oda degė liesdamasi į guminį bėgimo takelį. Jis dar kartą padidino greitį iki savo galimybių ribos.

– *It's unbelievable*[9], – sunkiai atsiduso sklandžia amerikietiška anglų kalba žinodamas, kad per metro storio sienas ir trigubai izoliuotas duris jo negalėtų išgirsti niekas visame pasaulyje. – *She actually thinks she got away with it!*[10]

3

– Didinga akimirka, – ištarė Inger Johanė Vik ir sunėrė rankas, tarsi jausdama būtinybę pasimelsti už naująją Amerikos prezidentę.

Moteris invalido vežimėlyje nusišypsojo, bet nieko nepasakė.

– Niekas negali sakyti, kad pasaulis stovi vietoje, – tęsė Inger Johanė. – Po keturiasdešimt trijų vyrų iš eilės... Moteris prezidentė!

– ...*the office of president of the United States...*[11]

– Juk turi sutikti, kad tai svarbus dalykas, – atkakliai laikėsi Inger Johanė ir vėl įsmeigė žvilgsnį į televizoriaus ekraną. – Tiesą sakant, aš maniau, kad jie iš pradžių turėjo išrinkti afroamerikietį, o tik tada būtų pritarę moters kandidatūrai.

[9] Tai neįtikima (angl.).

[10] Ji net mano, kad išsisuko! (Angl.)

[11] ... Jungtinių Valstijų prezidento kabinetas... (Angl.)

– Kitą kartą bus Kondoliza Rais, – pasakė antroji. – Vienu šūviu du zuikiai.

Nėra ko kalbėti apie kokią nors pažangą, – pagalvojo ji. – *Baltas, geltonas, juodas ar raudonas, vyras ar moteris; Amerikos prezidento postas skirtas vyrams, nesvarbu, kokios spalvos jų oda ir kokie jų lyties organai.*

– Tikrai ne Bentley moteriškumas atvedė ją ten, kur ji dabar yra, – ištarė ji lėtai, beveik abejingai. – Ir neabejotinai ne tamsi Rais odos spalva. Po ketverių metų jos patirs pralaimėjimą. Tai nebus nei labai palanku mažumoms, nei moteriška.

– Tai jau labai...

– Šios moterys įspūdingos ne dėl moteriškumo ar giminystės su vergais. Savaime suprantama, jos tuo naudojasi tiek, kiek tai naudinga. Bet iš tikrųjų jos įspūdingos tuo, kad...

Jos veidą iškreipė grimasa, invalido vežimėlyje ji pabandė atsisėsti tiesiau.

– Kas nors atsitiko? – paklausė Inger Johanė.

– Ne. Įspūdį daro tai, kad...

Ji įsirėmė į kėdės ranktūrius, pasislinko kiek arčiau atlošo. Paskui susimąsčiusi ties krūtine pasitaisė megztinį.

– ...jos turėjo apsispręsti taip velnioniškai anksti, – pagaliau pasakė ji.

– Dėl ko?

– Taip sunkiai dirbti. Būti tokioms sumanioms. Niekuomet nepadaryti nieko netinkamo. Vengti klaidų. Niekuomet niekuomet nesileisti, kad būtų užkluptos nepasiruošusios. Iš tikrųjų man tai visiškai nesuvokiama.

– Bet juk jos visuomet... yra kažką... netgi toks religingas Džordžas V., jis juk, atrodo, buvo...

Moteris vežimėlyje staiga nusišypsojo ir atsigręžė į svetainės duris. Apie pusantrų metų mergaitė tarsi nusikaltusi dirsčiojo pro durų plyšį. Moteris ištiesė ranką.

– Ateik čionai, drauguže. Tu juk turėjai miegoti.

– Nejau ji pati išlipa iš vaikiškos lovytės? – abejodama paklausė Inger Johanė.

– Galėsi užmigti mūsų lovoje. Ateik čionai, Ida!

Vaikas atitapeno per kambarį ir leidosi paimamas į glėbį. Aplink apskritus žandukus garbanėlėmis krito anglies juodumo plaukai, tačiau akys buvo žydros su aiškiai matomu juodu rainelę juosiančiu apskritimu. Mergaitė, atpažinusi viešnią, nedrąsiai nusišypsojo ir įsitaisė patogiau.

– Keista, bet ji panaši į tave, – pasakė Inger Johanė ir palinko į priekį, norėdama paglostyti putlias vaiko rankutes.

– Tik akys, – tarė anoji. – Spalva. Žmonės visuomet leidžiasi apgaunami spalvų. Akių.

Jos vėl nutilo.

Vašingtone žmonių kvėpavimas ryškioje sausio šviesoje virto pilkšvu garu. *Chief Justice*, sulaukęs pagalbos, pasišalino; kai jį atsargiai lydėjo į vidų, jo nugara buvo panaši į raganiaus. Naujai išrinktoji prezidentė buvo vienplaukė ir, stipriau siausdamasi rožiniu paltu, plačiai šypsojosi.

Krusės gatvėje, Osle, už langų leidosi vakaro tamsa; gatvėse buvo šlapia, sniego – nė kruopelės.

Į didžiąją svetainę įėjo keista žmogysta. Ji sunkiai vilko vieną koją, primindama karikatūrišką seno filmo

personažą. Plaukai buvo sausi ir ploni, styrantys į visas puses. Kojos, kuriomis ji buvo įsispyrusi į porą languotų vilnonių šlepečių, kyšančių iš po prijuostės, atrodė kaip pieštuku nubrėžtos linijos.

– Šita vaikiščia seniai turėjo miegot, – nepiktai barėsi ji, nesisveikindama su viešnia. – Namuos visai nebėr jokios tvarkos. Ji turi miegot savo lovoj, aš jau milijoną kartų sakiau. Ateik čia, mano princese.

Nelaukdama atsakymo nei iš moters, sėdinčios vežimėlyje, nei iš mažosios mergaitės, ji pačiupo vaiką, pasisodino raitomis ant skaudamo klubo ir nušlubčiojo atgal ten, iš kur atėjo.

– Norėčiau ir aš turėti tokią pagalbininkę kaip ji, – atsiduso Inger Johanė.

– Bet tai turi ir savų minusų.

Ir vėl jos sėdėjo tylėdamos. CNN dabar pakaitomis rodė įvairius komentatorius, paįvairinant buvo įterpiama vaizdų nuo pakylos, kur susirinkęs šalčiui bepasiduodąs politinis elitas buvo pasirengęs švęsti įspūdingiausią prezidentės inauguracijos šventę, kokia tik kada nors buvo surengta Amerikos sostinėje. Demokratai įgyvendino tris savo tikslus. Jie iškėlė kandidatę į prezidentus, kuri pateko į antrąjį rinkimų ratą, o tai jau nemenkas laimėjimas. Jie nugalėjo didesniu balsų skirtumu, nei kas nors būtų drįsęs tikėtis. Ir jų laimėtoja – moteris. Nebuvo galima nekreipti dėmesio nė į vieną iš šių dalykų, o televizorių ekranuose mirgėjo Holivudo žvaigždžių veidai; jos jau buvo mieste arba buvo laukiamos atvykstant popiet. Visą savaitgalį mieste vyks šventiniai renginiai ir bus leidžiami fejerverkai. *Ponia prezidentė* keliaus iš vieno pobūvio į kitą, priims sveikinimus, reikš begalines padėkas savo

pagalbininkams ir greičiausiai nesuskaitomą daugybę kartų pakeliui keis drabužius. Maža to: atpildo vertus asmenis apdovanos pareigomis ir postais, pasvers rinkimų kampanijos indėlį, įvertins lojalumą ir kompetenciją, nuvils daugelį, pradžiugins tik keletą – taip pat, kaip ir keturiasdešimt trys vyrai elgėsi iki jos per trumpą, vos 230 metų trunkančią tautos egzistenciją.

– Ar po tokių dalykų įmanoma užmigti?

– Atsiprašau?

– Ar manai, kad ji šiąnakt galės užmigti? – paklausė Inger Johanė.

– Tu keista, – nusijuokė kita moteris. – Žinoma, kad ji užmigs. Nemiegojusi tu nepasieksi to, ką ji dabar pasiekė. Ji yra karė, Inger Johane. Nesileisk apgaunama dailios figūros ir moteriškų drabužių.

Kai moteris invalido vežimėlyje išjungė televizorių, kažkur buto gilumoje buvo girdėti lopšinė.

– *Ai ai ai ai ai, BOF BOF.*

Inger Johanė tyliai nusijuokė:

– Šitai mirtinai išgąsdino mano vaikus.

Antroji vežimėliu privažiavo iki žemo kavos staliuko ir paėmė puodelį. Gurkštelėjo, suraukė nosį ir pastatė puodelį atgal.

– Man reikėtų važiuoti namo, – pusiau klausiamai tarė Inger Johanė.

– Taip, – atsakė antroji. – Žinoma.

– Ačiū už pagalbą. Už visą šiuos mėnesius teiktą pagalbą.

– Nėra už ką man dėkoti.

Inger Johanė Vik lengvai pasitrynė strėnas, užsikišo nepaklusnius plaukus už ausų ir laibu smiliumi pasitaisė akinius.

– Yra už ką, – pasakė ji.

– Manau, kad tu tiesiog turi išmokti su visu tuo susigyventi. Nieko čia nepadarysi.

– Ji grasino mano vaikams. Ji pavojinga. Pakalbėti su tavimi, būti rimtai išklausytai, jausti, kad manimi tiki... Bet kuriuo atveju dabar palengvėjo.

– Jau greitai bus metai, – tarė moteris invalido vežimėlyje. – Pernai iš tiesų viskas buvo labai rimta. Dabar ši istorija žiemą... aš tikrai manau, kad ji... tave erzina.

– Erzina?

– Ji bando sužadinti tavo smalsumą. Tu – labai smalsus žmogus, Inger Johane. Štai todėl tu ir esi tyrėja. Būtent smalsumas tave verčia įsipainioti į tyrimus, su kuriais iš tikrųjų nenori turėti nieko bendra, ir tik smalsumo vedama tu mirk ar gyvenk turi išsiaiškinti, ko gi tas persekiotojas iš tavęs nori. Būtent tavo smalsumas... atvedė tave čia, pas mane. Ir tai yra...

– Aš turiu eiti, – nutraukė Inger Johanė, jos veidu perbėgo šypsena. – Nėra jokio reikalo apie visa tai kalbėti dar kartą. Šiaip ar taip, ačiū. Aš išeisiu pati.

Akimirką ji stabtelėjo kambary. Staiga jai dingtelėjo, kokia graži ši paralyžiuota moteris. Ji buvo liekna, beveik liesa. Veidas ovalus, akys keistos lyg mažojo vaiko: žydros, skaidrios ir beveik bespalvės, su juodu kaip naktis rainelę juosiančiu plačiu apskritimu. Burna taisyklinga, su išreikštu kupidono linkiu, apsuptu mažutėlių dailių raukšlelių, išduodančių, kad jai turėtų būti gerokai daugiau nei keturiasdešimt metų. Ji buvo dailiai apsirengusi, vilkėjo šviesiai mėlyną kašmyro megztinį V formos kaklu ir džinsus, kurie tikriausiai buvo pirkti ne Norvegijoje. Ties kaklo išlinkiu lengvai siūbuodamas kabojo didelis deimantas.

– Vis dėlto kokia tu graži!

Moteris atsargiai, beveik droviai nusišypsojo.

– Mes juk greitai pasimatysime, – pasakė ji ir su vežimėliu pasitraukė prie lango, čia ir liko sėdėti atsukusi viešniai nugarą, taip su ja ir neatsisveikinusi.

4

Sniego buvo iki kelių, kiek akys užmato. Ilgai laikėsi šaltis. Nuogi medžiai vakarų pusėje esančioje giraitėje buvo padengti ledu. Vienur kitur sniegžengiai pralaužė kietą ledo plutą, ir akimirką jis buvo beprarandąs pusiausvyrą. Al Mufetas sustojo ir ėmė gaudyti orą.

Saulė vakaruose buvo beveik nusileidusi už kalvagūbrių. Tylą drumstė tik vienas kitas paukščio klyktelėjimas. Sniegas blizgėjo vakaro šviesoje; vyras su sniegžengiais akimis nulydėjo zuikį, kuris iššoko iš už medžių ir kitoje lauko pusėje zigzagais nustriksėjo upelio link.

Al Mufetas giliai, kiek tik galėdamas, įkvėpė.

Jis niekuomet neabejojo, kad pasielgė teisingai. Kai mirė žmona ir jis liko vienas su aštuonerių, vienuolikos ir šešiolikos metų dukterimis, užteko vos kelių savaičių, kad suprastų, kaip bus nelengva viename iš prestižinių Čikagos universitetų karjerą derinti su vaikų priežiūra. Be to, dėl susiklosčiusios finansinės padėties jis turėjo kuo greičiau su šeima persikelti į ramią kaimo vietovę.

Praėjus trims savaitėms ir dviem dienoms po to, kai šeima apsigyveno naujuosiuose namuose Rural Route Nr. 4 Farmingtone, Meine, du keleiviniai lėktuvai įsirėžė į Manhatano dangoraižius. Iškart po jų dar vienas rėžėsi į

Pentagoną. Tą patį vakarą Al Mufetas užmerkė akis, mintyse sau dėkodamas už įžvalgumą: dar būdamas studentas jis atsikratė savo tikrojo vardo Ali Šaidas Mufasa. Išties protingai pasielgė dukras pavadindami Šeril, Katerina ir Luisa, kurios, laimė, paveldėjo motinos riestą nosį ir pelenų šviesumo plaukus.

Dabar, praėjus trejiems metams, vargu ar pasitaikė tokia diena, kad jis nebūtų džiaugęsis savo kaimiška būtimi. Vaikai tiesiog žydėte žydėjo, o ir jis pats, dirbdamas veterinarijos klinikoje, nepaprastai greitai atgavo gyvenimo džiaugsmą. Darbo veikla buvo įvairi – nuo mažų gyvūnėlių iki galvijų; gležnos banguotosios papūgėlės, besivaikuojančios kalės, vienas kitas nuožmus jautis, kuriam reikia kulkos į tarpuragę. Kiekvieną ketvirtadienį klube jis žaisdavo šachmatais. Šeštadienis buvo kino, į kurį ėjo su vaikais, diena. Pirmadienio vakarais jis visuomet žaisdavo porą sieninio partijų su kaimynu, kuris perstatytoje daržinėje turėjo įsirengęs aikštelę. Vienodai slinko dienos, pilnos laimingos monotonijos.

Tik sekmadieniais Mufeto šeima išsiskirdavo iš mažo miestelio gyventojų. Jie nesilankė bažnyčioje. Al Mufetas senų seniausiai buvo praradęs ryšį su Alachu ir visai neketino ieškoti naujo Dievo. Iš pradžių tai sukeldavo aplinkinių reakciją; užslėpti klausimai tėvų susirinkime, dviprasmiški komentarai degalinėje ar prie kukurūzų spragėsių automato šeštadienio vakarą kine.

Tačiau ir tai palengva nurimo.

Viskas natūralu, – pamanė Al Mufetas, stengdamasis tarp pirštinės ir vatinės striukės rankovės rasti rankinį laikrodį. Jam reikėjo skubėti. Jauniausioji iš mergaičių turėjo ruošti pietus, ir jis iš patirties žinojo, kad per šį

procesą vertėtų būti namie. Kitaip valgio būtų patiekta per gausiai ir į jį nukeliautų visi saldumynai iš mažosios spintelės. Praeitą kartą Luisa patiekė pirmadienio pietus, kuriuos sudarė keturi patiekalai su *fois gras* ir rizotas su tikrais trumais, po jų elnio, sumedžioto rudenį, kepsnys, nors iš tikrųjų jis buvo skirtas kasmečiams Kalėdų pietums, į kuriuos kviesdavosi kaimynus.

Visiškai nusileidus saulei, šaltis kando vis stipriau. Jis nusimovė pirštines ir priglaudė delnus prie skruostų. Po kelių sekundžių pradėjo eiti sunkiais plačiais žingsniais; pamažu jis gerai išmoko vaikščioti su sniegžengiais.

Jis nežiūrėjo prezidentės prisaikdinimo ceremonijos, bet ne todėl, kad tai būtų itin varginę. Kai Helen Lardahl Bentley prieš dešimtmetį įžengė į didžiojo politinio gyvenimo erdvę, jis iš tiesų buvo apstulbintas. Jis nemaloniai ryškiai prisiminė tą rytą Čikagoje, kai sirgdamas gripu, karščiuodamas gulėjo namuose lovoje ir junginėjo televizoriaus kanalus. Helen Lardahl, kitokia nei ją prisiminė, sakė kalbą Senate. Ji buvo be akinių. Nebeturėjo to vaikiško apkūnumo, kuriuo pasižymėjo gerokai įkopusi į trečią dešimtį. Tiktai judesiai, tokie kaip ryžtingas, įžambus rankos mostas ore atvira, tiesia plaštaka, stengiantis pabrėžti kas antrą teiginį, įtikino jį, kad tai iš tikrųjų ta pati moteris.

Kaip ji drįsta, – tada pamanė jis.

Vėliau palengva prie to priprato.

Al Mufetas vėl sustojo ir į plaučius įtraukė ledinio oro. Jis buvo pasiekęs upelį; po stiklo skaidrumo ledo pluta vis dar tekėjo vanduo.

Ji tiesiog juo pasitikėjo. Matyt, nusprendė patikėti kartą jo duotu žodžiu, tai buvo prieš visą amžinybę, kitame

laike ir visai kitoje vietoje. Einančiam jos pareigas turėtų būti nesunku išsiaiškinti, kad jis tebėra gyvas ir kad vis dar gyvena JAV.

Nepaisydama to, ji leidosi išrenkama galingiausios pasaulyje valstybės vadove šalyje, kur moralė buvo dorybė, o dvejopa moralė – dorybė iš būtinybės.

Jis peržengė upelį ir peršoko sniego pusnį. Pulsas mušė taip dažnai, kad net zvimbė ausyse. *Tai buvo taip seniai*, – pamanė jis ir nusiavė sniegžengius. Paėmė po vieną į kiekvieną ranką ir pradėjo bėgti siauru žiemos keliu.

– *We got away with it*[12], – šnibždėjo jis į taktą savo paties sunkiems žingsniams. – Aš esu tas, kuriuo galima pasitikėti. Aš esu garbingas žmogus. *We got away with it.*

Jis vėlavo. Tikriausiai grįš namo, kai jau bus paruoštos austrės ir atkimštas šampanas. Luisa tai pavadintų iškilmėmis; pirmosios Amerikos prezidentės moters pagerbimu.

[12] Mes išsisukome (angl.).

PO KETURIŲ MĖNESIŲ

Pirmadienis, 2005 metų gegužės 16 diena

1

– Pragariškas laikas. Kas po galais išrinko būtent šią datą?

Policijos saugumo tarnybos, PST, vadovas perbraukė ranka per raudonus trumpai kirptus plaukus.

– Pats puikiai žinai, – atsakė truputį jaunesnė moteris. Ji prisimerkusi žiūrėjo į atgyvenusio televizoriaus ekraną. Šis netvirtai stovėjo kabineto kampe ant dokumentų spintos; spalvos buvo blankios, apatinėje vaizdo dalyje mirgėjo juoda juosta. – Taip nusprendė pats ministras pirmininkas. Puiki proga, juk žinai. Parodyti visą gimtosios šalies nacionalinės romantikos grožį.

– Visur girtuokliavimas, kvailystės ir šiukšlės, – burbtelėjo Pėteris Salhiusas. – Ne itin romantiška. Gegužės 17-oji yra ir bus tikras pragaras. Ir kaip su juodais, karštais...

Rodydamas į televizorių, jis ėmė kalbėti falcetu:

– *...negi jie mano, kad bus įmanoma pasirūpinti ponia?*

Ponia prezidentė kaip tik kėlė koją ant Norvegijos žemės. Priešais ją žengė trys vyrai tamsiais lietpalčiais. Jų ausyse buvo lengvai pastebimos tipiškos radijo ryšio ausinės. Nors dangus debesuotas, visi jie buvo su saulės akiniais, tarsi bandytų parodijuoti save. Paskui prezidentę, leisdamiesi „Air Force One“ trapo pakopomis, ėjo jų broliai dvyniai; to paties ūgio, tokie pat tamsūs ir lygiai tokie pat neišraiškingi.

– Atrodo taip, lyg jie vieni patys galėtų atlikti visą darbą, – linktelėdama sausai ištarė Ana Birkeland. – Be to, tikiuosi, kad niekas daugiau neišgirs tavo... pesimizmo, taip sakant. Iš tiesų aš esu truputėlį susirūpinusi. Paprastai tu ne...

Nebaigusi ji nutilo. Pėteris Salhiusas, kuris buvo įsmeigęs akis į televizoriaus ekraną, taip pat nutilo. Toks audringas protrūkis jam nebuvo būdingas. Priešingai. Kai prieš porą metų buvo paskirtas Saugumo tarnybos vadovu, būtent santūrumas ir maloni elgsena jam, turinčiam karinį išsilavinimą, suteikė galimybę eiti vyriausiojo vadovo pareigas tarnyboje, kurios istorijoje buvo daugybė gėdingų randų. Atviras kairiųjų nepasitenkinimas truputėlį aprimo, kai Salhiusas atskleidė savo, kaip jaunojo socialisto, praeitį. Būdamas devyniolikos, jis išėjo į kariuomenę, kad „demaskuotų amerikiečių imperializmą", taip jis šypsodamasis aiškino televizijos interviu. Kai paskui jo tonas pasidarė rimtas ir vos per pusantros minutės paaiškino gresiančią situaciją, beveik visiems be išimties liko tik pritariamai palinksėti, ir didžiausias darbas buvo atliktas. Pėteris Salhiusas uniformą pakeitė kostiumu ir persikėlė į PST patalpas, jausdamas jei ir ne visišką palaikymą, tai bent užsitikrinęs visų partijų paramą. Jis buvo mėgstamas darbuotojų ir gerbiamas užsienio kolegų. Kariškai nukirpti milimetro ilgio plaukai ir žilstelėjusi barzda kėlė pasitikėjimą jo senoviškumu bei vyriškumu. Pėteris Salhiusas, nors ir gana paradoksalu, buvo populiarus Saugumo tarnybos vadovas.

Dabar Ana Birkeland nebegalėjo jo pažinti.

Palubėje kabančios lempos atspindžiai žaidė prakaituotame viršugalvyje. Kūnas judėjo pirmyn atgal, matyt,

jam to net nesuvokiant. Kai Ana Birkeland žvilgtelėjo į jo rankas, šios buvo tvirtai sugniaužtos.

– Kas yra? – tyliai paklausė ji, tarsi nevisiškai norėdama išgirsti kokį nors atsakymą.

– Tai prasta mintis.

– Kodėl tu viso to nesustabdei? Jei tu iš tiesų toks sunerimęs, kaip atrodai, turėjai...

– Aš bandžiau. Tu puikiai tai žinai.

Ana Birkeland pakilo ir nuėjo prie lango. Blyškioje pavakario šviesoje beveik nebuvo matyti pavasario apraiškų. Ji priglaudė delną prie stiklo. Akimirką išryškėjo rasotas kontūras ir vėl išnyko.

– Tu prieštaravai pats sau, Pėteri. Tu apmesdavai scenarijus, o paskui pats jiems prieštaraudavai. Tai ne bandymas ką nors sustabdyti.

– Mes gyvename demokratijos sąlygomis, – pasakė jis; kiek Ana galėjo suprasti, jo balse nebuvo ironijos. – Čia viską sprendžia politikai. Esant tokioms situacijoms kaip ši, aš tesu apgailėtinas patarėjas. Jei tik galėčiau spręsti...

– Tuomet mes nieko neįsileistume?

Ji staigiai atsigręžė.

– Nieko, – pakartojo ji garsiau. – Nieko, kas galėtų kaip nors sudrumsti šią kaimo, kuris vadinasi Norvegija, idilę?

– Taip, – tarė jis. – Galbūt.

Buvo sunku suprasti jo šypseną. Televizija rodė, kaip prezidentė nuo milžiniško lėktuvo buvo palydėta prie laikinosios tribūnos. Tamsiai vilkintis vyras vargo su mikrofonu.

– Kai čia buvo Bilas Klintonas, viskas ėjosi puikiai, – tarė ji ir atsargiai krimstelėjo nagą. – Jis puikuodamasis

vaikščiojo mieste, gėrė alų ir su visais sveikinosi į kairę ir į dešinę. Net užsuko į konditerijos parduotuvę. Visiškai nepaisydamas planų ar susitarimų.

– Tačiau tai buvo anksčiau.

– Anksčiau?

– Iki Rugsėjo 11-osios.

Ana vėl atsisėdo. Tiesiais pirštais nuo sprando kilstelėjo pusilgius plaukus. Paskui pažvelgė žemyn ir įkvėpė oro, ketindama kažką sakyti, tačiau tik garsiai atsiduso. Koridoriuje girdėjosi juokas, kurį skubūs žingsniai nusinešė lifto link. Bežadžiame televizoriuje prezidentė baigė savo trumpą kalbą.

– Dabar už asmeninę apsaugą atsakingas Oslo policijos komisariatas, – galų gale pasakė ji. – Tiksliau sakant, prezidentės vizitas – ne tavo problema. Norėjau pasakyti, ne mūsų. Be to...

Ji mostelėjo ranka į dokumentų spintą, stovinčią po televizoriumi.

– ...mes nieko neaptikome. Jokio judėjimo, jokios veiklos. Nei tarp šalyje esančių grupuočių, kurias mes žinome. Nei pasienio srityse. Net ir žinios, gautos iš kitų šaltinių, rodo, kad tai iš tiesų bus tik malonus vizitas...

Balso tonas pasidarė panašus į naujienų pranešėjos:

– ...prezidentės, kuri nori pagerbti Norvegiją – šalį, iš kurios yra kilusi, patikimą JAV partnerę. Nėra jokių ženklų, rodančių, kad kas nors galėtų turėti kitokių planų.

– Ir tai stulbina, ar ne? Tai yra...

Jis nutilo. *Ponia prezidentė* įsėdo į tamsų limuziną. Viena moteris žaibiškais rankų judesiais padėjo jai susitvarkyti paltą. Jo apačia kyšojo iš mašinos ir jo vos

neprivėrė durelės. Norvegijos ministras pirmininkas šypsodamasis mojavo kameroms, gal kiek per entuziastingai reikšdamas savo vaikišką žavėjimąsi įspūdingu vizitu.

– Štai čia yra didžiausias pasaulio neapykantos objektas, – pasakė jis ir linktelėjo į televizoriaus pusę. – Mes žinome, kad kiekvieną dieną kuriami planai, kaip nužudyti šią ponią. Kiekvieną prakeiktą dieną. JAV. Europoje. Viduriniuosiuose Rytuose. Visur.

Ana Birkeland sušnirpštė ir smiliumi perbraukė panosę.

– Tai daroma jau seniai, Pėteri. Tai daroma ne tik dėl jos, bet ir dėl daugybės kitų. Mes ir mūsų kolegos visame pasaulyje nuolat imamės veiksmų, kad šie nebūtų įgyvendinti. Jie turi geriausią pasaulyje žvalgybą ir...

– Šiuo klausimu nesutariama, – nutraukė jis.

– ...ir efektyviausią pasaulyje policijos organizaciją, – tęsė ji, nepaveikta jo žodžių. – Aš nemanau, kad tu, besirūpindamas JAV prezidente, turėtum prarasti ramų nakties miegą.

Pėteris Salhiusas atsistojo ir galingu smiliumi paspaudė išjungimo mygtuką tuo metu, kai kamera priartino mažą Amerikos vėliavėlę, pritvirtintą prie automobilio sparno. Automobiliui didinant greitį, ji smarkiai plazdėjo raudona, balta ir mėlyna spalvomis.

Televizoriaus ekranas aptemo.

– Aš ne dėl jos susirūpinęs, – tarė Pėteris Salhiusas. – Ne visai taip.

– Dabar jau tikrai nesuprantu, kur tu lenki, – pasakė Ana, akivaizdžiai nekantraudama. – Aš dingstu. Tu žinai, kur gali mane rasti, jei kas nors atsitiktų.

Ji pakėlė nuo žemės didžiulį dokumentų aplanką, išsitiesė ir nuėjo durų link. Laikydama ranką ant pravertų durų rankenos, ji atsisuko ir paklausė:

– Jei tu susirūpinęs ne dėl Bentley, tai tuomet dėl ko?

Pėteris Salhiusas pakreipė galvą ir mažumėlę suraukė antakius, tarsi nebūdamas tikras, ar išgirdo klausimą.

– Dėl mūsų, – netikėtai ir griežtai pasakė jis. – Man neramu, kas gali atsitikti mums.

Delnu ji pajuto keistą šaltį, sklindantį nuo durų rankenos. Ji ją paleido. Durys palengva užsivėrė.

– Ne dėl mudviejų, – nusišypsojo jis, žvelgdamas į lango pusę; jis žinojo, kad ji paraudo, ir nenorėjo to matyti. – Man neramu...

Rankos nubrėžė neaiškų didžiulį apskritimą.

– Norvegija, – pasakė jis ir pagaliau pažvelgė jai į akis. – Kas, po velnių, bus su Norvegija, jei kas nors atsitiks?

Ji nebuvo tikra, ar suprato, ką jis norėjo pasakyti.

2

Ponia prezidentė pagaliau liko viena.

Galvos skausmas tarsi nagais įsikirto į pakaušį; taip visuomet baigdavosi tokios dienos kaip ši. Ji atsargiai atsisėdo į kremo spalvos krėslą. Skausmas buvo jos senas pažįstamas. Jis užsukdavo nuolatos. Vaistai nepadėjo tikriausiai dėl to, kad ji niekad neprasitarė jokiam gydytojui ir todėl nevartojo nieko kito, išskyrus nereceptinius vaistus. Galvos skausmas prasidėdavo naktį, kai viskas jau

būdavo pasibaigę, ir ji pagaliau galėdavo nuspirti batus, į viršų pakelti kojas. Galbūt paskaityti knygą ar užmerkti akis ir negalvoti apie nieką, kol užmigs. Bet ne. Ji turėjo sėdėti ramiai, lengvai atsilošusi, atmetusi rankas ir tvirtai įsispyrusi kojomis į grindis. Akys pusiau užmerktos, bet nevisiškai; tamsa skausmą tik padidindavo. Todėl reikėjo trupučio šviesos. Visai nedaug šviesos, sklindančios pro blakstienas. Atpalaiduotos rankos, atviri delnai. Atsipalaidavusi viršutinė kūno dalis. Visą dėmesį būtina sutelkti į kojas, kuriomis ji rėmėsi į kilimą kiek galėdama stipriau. Vėl ir vėl, neatsilikdama nuo lėtai tvinksinčio pulso. Negalvoti. Neužmerkti akių visiškai. Kojomis stipriai remtis į grindis. Dar kartą ir dar kartą.

Pagaliau, balansuojant tarp miego, skausmo ir būdravimo, pamažu atsileido pakaušį spaudę gniaužtai. Jai niekuomet nepavykdavo nustatyti, kiek trunka skausmo priepuolis. Dažniausiai baigdavosi po ketvirčio valandos. Kartais, apimta siaubo, ji spoksodavo į rankinį laikrodį ir negalėdavo suvokti, jog jis teisingai rodo laiką. Labai retai skausmas trukdavo vos keletą sekundžių.

Štai ir dabar, tai ji nustatė pagal laikrodį ant naktinio stalelio.

Su didžiausiu atsargumu pakėlė dešinę ranką ir ėmė čiuopti sprandą. Vis dar sėdėjo ramiai. Pėdose, prispaustose prie žemės, tebejautė pulsuojant nuo kulnų iki pirštų galų ir atgal. Iš delnų sklindantis šaltis privertė susigūžti. Skausmas tikrai pasitraukė – visiškai. Ji ėmė lengviau kvėpuoti ir atsistojo taip pat atsargiai, kaip buvo atsisėdusi.

Ištikus priepuoliui blogiausia galbūt buvo ne pats skausmas, o jį lydinti nemiga. Per beveik dvidešimtį metų Helen Lardahl Bentley susitaikė su tuo, kad retkarčiais

tiesiog tenka apsieiti be miego. Nors kai kada skausmas dingdavo ištisus mėnesius, pastaraisiais metais vidurnakčio seansas krėsle jai tapo savotišku ritualu. Kadangi buvo iš tų moterų, kurios niekuomet neleido sau nieko, net ir laiko, eikvoti veltui, ji nuolat stebino savo darbuotojus stulbinamai gerai pasiruošdama ankstyviems rytmečio susitikimams.

Niekam nežinant JAV turėjo prezidentę, kuriai įprastai tekdavo pasitenkinti keturių valandų per parą miegu. Kol tai priklausė tik nuo jos, ši nemiga turėjo būti paslaptis, kurią žinojo tik sutuoktinis, bėgant metams išmokęs užmigti degant šviesai.

Dabar ji buvo visiškai viena.

Nei Kristoferis, nei duktė Bilė į šią kelionę jos nelydėjo. *Poniai prezidentei* reikėjo gerokai pasistengti, kol įtikino juos nevykti. Ji vis dar suvirpėdavo prisiminusi, kaip jo nustebusios akys net patamsėjo iš nusivylimo, kai ji nusprendė vykti be šeimos. Kelionė į Norvegiją buvo pirmasis tik pristatomojo pobūdžio prezidentės užsienio vizitas po inauguracijos, be to, surengtas į šalį, kurią pamatyti dvidešimt vienerių metų dukrai būtų buvę ne tik malonu, bet ir naudinga. Buvo tūkstančiai priežasčių vykti visai šeimai, kaip iš pradžių ir planavo.

Tačiau jiems vis tiek teko likti namuose.

Helen Bentley žengė keletą atsargių žingsnių, tarsi nebūdama tikra, ar grindys pakankamai tvirtos. Galvos skausmas buvo visiškai praėjęs. Ji pasitrynė kaktą nykščiu, smiliumi ir apsižvalgė po kambarį. Tik dabar atkreipė dėmesį, kad apartamentai dailiai įrengti. Stilius dvelkė skandinavišku šaltumu, visur šviesus medis ir šviesios spalvos, tik galbūt kiek per daug stiklo ir plieno. Dėmesį

ypač patraukė lempos pūsto stiklo gaubtais. Nors ir skirtingų formų, jie derėjo tarpusavyje jai ne visai suvokiamu būdu. Ji palietė ranka vieną jų. Švelni šiluma, skleidžiama nedidelio galingumo lemputės, persismelkė kiaurai.

Jų yra visur, – pagalvojo ji ir pirštais perbraukė stiklą. – *Jų yra visur ir jie mane saugo.*

Prie to negalėjo priprasti. Nepriklausomai nuo vietos, progos ar asmenų, su kuriais leido laiką; neatsižvelgiant į laiką ir mandagumą: jie visuomet buvo ten. Žinoma, ji suprato, kad taip turi būti. Tačiau prabėgus vos mėnesiui, kai pradėjo eiti pareigas, ji taip pat aiškiai suvokė, kad niekad nepripras prie šių daugiau ar mažiau pastebimų sargybinių. Vienas dalykas buvo apsaugininkai, kurie lydėdavo dieną. Gana greitai ji išmoko juos laikyti kasdienio gyvenimo dalimi. Jie buvo skirtingi. Jie turėjo veidus. Kai kurie netgi turėjo vardus. Vardus, kuriais galėjo juos vadinti, nors ir neatmesdama galimybės, kad šie išgalvoti.

Su kitais buvo prasčiau. Su tais nesuskaičiuojamais ir neregimais, ginkluotais, besislapstančiais šešėliais, kurie visuomet buvo aplinkui, niekada tiksliai nežinant kur. Jie kėlė nemalonų paranojos jausmą. Jie juk ją saugojo. Linkėjo jai gero, jei iš viso jautė ką nors daugiau nei pareigą. Ji manė, kad yra pasirengusi objekto būčiai, tačiau praėjus kelioms prezidentavimo savaitėms suprato, jog neįmanoma pasirengti tokiam gyvenimui kaip šis.

Nevisiškai.

Per visą politinės karjeros laikotarpį jos dėmesys buvo sutelktas į galimybes bei jėgą ir ji apgalvotai judėjo šia linkme. Savaime suprantama, ji susidūrė su pasipriešinimu. Nuosaikiu ir politiniu, tačiau taip pat didžiuliu

nepalankumu bei šmeižto kampanijomis, pavydu ir linkėjimu blogio. Ji pasirinko politinę karjerą daryti šalyje, kurioje susiklosčiusios ilgalaikės personifikuotos neapykantos, organizuoto šmeižto, negirdėto piktnaudžiavimo valdžia ir netgi žudymo tradicijos. 1963 metų lapkričio 22-ąją ji, sukrėsta trylikametė, pirmą kartą matė verkiantį savo tėvą ir paskui keletą dienų manė, kad tuoj ateis pasaulio pabaiga. Ji tebebuvo paauglė, kai tą patį audringą dešimtmetį buvo nužudyti Bobis Kenedis ir Martinas Liuteris Kingas. Tačiau ji niekuomet nelaikė šių užpuolimų grynai asmeniškais. Jaunajai Helen Lardahl politiniai susidorojimai buvo nepakeliamas smūgis, nukreiptas prieš *idėjas*; prieš vertybes ir požiūrius, kuriuos ji godžiai gėrė ir kurie praėjus beveik keturiasdešimčiai metų vis dar vertė ją pašiurpti, kiekvieną kart žiūrint kalbos „I have a dream"[13] įrašą.

Todėl kai 2001 metų rugsėjį užgrobtieji lėktuvai įsirėžė į Pasaulio prekybos centrą, ji šį aktą suvokė taip pat, kaip ir beveik trys šimtai milijonų tautiečių: teroras buvo smūgis pačiai amerikietiškajai idėjai. Beveik trys tūkstančiai aukų, milžiniški materialiniai nuostoliai ir amžiams pasikeitusi Manhatano *sky line*[14] ir išaugusi iki platesnės sąvokos – Amerikos.

Taip kiekviena auka – kiekvienas narsus ugniagesys, kiekvienas betėvis vaikas ir kiekviena išardyta šeima – tapo kažko, daug didesnio nei jis pats, simboliu. Todėl nētektis pakelti pasidarė lengviau – ir šaliai, ir artimųjų netekusiesiems.

[13] Garsioji Martino Liuterio Kingo kalba (vert. past.).
[14] Dangaus linija (angl.).

Būtent taip ji jautėsi. Taip galvojo.

Tik dabar, gavusi svarbiausio asmens vaidmenį, visame tame ji pradėjo nujausti apgavystę. Dabar ji tapo simboliu. Bėda buvo ta, kad ji savęs nesuvokė kaip simbolio. Na, bent jau ne tik kaip simbolį. Ji buvo motina. Ji buvo žmona ir dukra, draugė ir sesuo. Beveik du dešimtmečius ji kryptingai dirbo dėl vienintelio dalyko – kad taptų JAV prezidente. Ji norėjo valdžios, ji troško galimybės. Jai pavyko.

Apgaulė darėsi vis akivaizdesnė.

Bemiegėmis naktimis tai vargino.

Ji prisiminė laidotuves, kuriose lankėsi, – taip kaip ir kiti – senatoriai ir kongresmenai, gubernatoriai ir visi kiti aukštą padėtį užimantys asmenys, norintys dalyvauti Didžiajame Amerikos Gedule – dalyvavo laidotuvėse ir vėliau šermenyse, kad pasirodytų fotografams ir žurnalistams. Mirusioji buvo moteris, neseniai įsidarbinusi sekretore firmoje, įsikūrusioje Šiaurinio bokšto septyniasdešimt trečiame aukšte.

Našlys vargiai galėjo būti trisdešimties. Jis sėdėjo ten, pirmame koplyčios suole, ant abiejų kelių laikydamas po vaikelį. Greta jo sėdėjo šešerių septynerių metukų mergytė, ji visą laiką beveik maniakiškai glostė tėvo ranką, atrodė, tarsi mažoji jau suvokė, kad tėvelis ties pamišimo riba, ir turėjo jam priminti apie savo egzistavimą. Fotografai sutelkė dėmesį į mažuosius, į dvejų trejų metukų dvynius ir gražiąją mergaitę, vilkinčią juodai, kaip joks vaikas neturėtų būti rengiamas. Praeidama pro karstą Helen Bentley, priešingai nei kiti, įdėmiai stebėjo tėvą. Ji matė ne sielvartą; ne sielvartą, kokį jį suvokė pati. Jo veidas buvo iškreiptas nevilties, baimės, siaubo ir nieko

daugiau. Šis vyriškis negalėjo įsivaizduoti, kaip gyvens toliau. Jis neturėjo nė menkiausio supratimo, kaip reikės pasirūpinti vaikais. Jis nežinojo, kaip reikės sudurti galą su galu, uždirbti pinigų nuomai ir mokyklai, rasti jėgų visiškai vienam užauginti tris vaikus. Jis penkiolikai minučių tapo garsenybe, nes jo žmona atsidūrė netinkamoje vietoje netinkamu laiku ir gan absurdiškai buvo išaukštinta kaip Amerikos didvyrė.

Mes jais pasinaudojome, – galvojo Helen Bentley, žvelgdama pro panoraminius langus, esančius pietų pusėje, tolyn anapus tamsaus Oslo fiordo. Dangus vis dar švietė blyškiai mėlynai, tarytum nepajėgdamas įsileisti nakties. – *Mes jais pasinaudojome kaip simboliais, kad suburtume tautą. Mums pavyko. Bet ką jis daro dabar? Kaip jam sekasi? O vaikai? Kodėl aš niekada neišdrįsau pasiteirauti?*

Sargybiniai buvo lauke. Koridoriuose. Kambariuose aplinkui ją. Ant pastato stogo ir automobiliuose stovėjimo aikštelėje; jų buvo visur ir jie ją saugojo.

Ji privalėjo užmigti. Lova atrodė taip viliojamai, su didelėmis pūkų antklodėmis, kokias turėjo jos senelė pastogės kambaryje Minesotoje. Tąsyk ji dar buvo vaikas ir žinojo taip palaimingai mažai, jog galėjo atsiriboti nuo pasaulio, virš galvos užsitraukdama languotą antklodę.

Šį kartą Tauta neketino susiburti. Štai dėl to ir buvo blogiau. Daug grėsmingiau.

Prieš užmigdama ji įsijungė mobiliojo telefono žadintuvą. Jau buvo pusė trijų ryto; kad ir kaip būtų keista, lauke pradėjo švisti.

Antradienis, 2005 metų gegužės 17 diena

1

Valstybės dienos šventė kaip visada prasidėjo anksti, su pirmaisiais vyturiais. Oslo policija jau buvo atvesdinusi į nuovadą daugiau nei dvidešimtį raudonai apsirengusių svirduliuojančių paauglių, kurie dabar snūduriuodami blaivėsi ir laukė, kol tėvai juos išpirks su atlaidžiomis šypsenomis veide. Likusieji tūkstančiai abiturientų stengėsi, kad tik niekas nepramiegotų šventės. Susėdę į pigius autobusus su brangia muzikos aparatūra, staugdami važinėjosi gatvėmis. Vienas kitas vaikas, pasipuošęs gražiausiais savo drabužiais, jau buvo lauke. Kaip šunyčiai jie bėgo paskui perdažytus automobilius, prašydami abiturientų kortelių. Kapinėse rinkosi karo veteranų grupelės, kurių kasmet vis mažėjo, ramiai paminėti taikos ir laisvės sukakties. Orkestras lėtai judėjo per miestą, be entuziazmo grodamas maršą. Muzikantai pasirūpino, kad veriantys trimito garsai visus, kurie dar miegojo, išverstų iš lovų, kviesdami išgerti rytmetinį kavos puodelį. Miesto parkuose vienas kitas sutrikęs narkomanas iššliaužė iš savo patiesalų ir plastikinių maišų krūvos, niekaip nesuprasdamas, kas vyksta.

Oras buvo toks, kaip ir visada. Pietuose dangų dengiantys debesys sklaidėsi, tačiau nebuvo jokių ženklų, pranašaujančių puikią dieną. Priešingai, pilki dangaus tonai šiaurėje vertė baimintis vieno kito lietaus debesies. Nors beržų pumpurai jau išsprogo, pražydo žirginėliai,

medžiai tebebuvo pusnuogiai. Visoje šalyje tėvai vaikus rengė vilnoniais apatiniais, o šie dar gerokai prieš pusryčius zyzė, prašydami ledų ir dešrelių. Vėliavos plevėsavo blaškomos stipraus vėjo.

Karalystė buvo pasirengusi švęsti.

Priešais Oslo centre esantį viešbutį drebėdama stovėjo policininkė. Ji ten budėjo visą naktį. Vis dažniau žvilgčiojo į laikrodį ir kiek įmanydama stengėsi neatkreipti į save dėmesio. Netrukus ją turėtų pakeisti, bet apskritai naktis pasirodė nepakenčiamai ilga. Retkarčiais ji persimesdavo vienu kitu žodžiu su kolega, stovinčiu poste per penkiasdešimt šešiasdešimt metrų nuo jos. Kurį laiką ji bandė stumti laiką, skaičiuodama asmens sargybinius. Tačiau įeinančių ir išeinančių žmonių srautas sumažėjo apie antrą valandą. Kiek ji galėjo pastebėti, ant stogų nebuvo jokių sargybinių. Pro šalį nepravažiavo nė vienas lengvai atpažįstamas tamsus automobilis su slaptaisiais agentais nuo tada, kai iškart po vidurnakčio Amerikos prezidentė buvo išlaipinta ir palydėta vidun. Tačiau akivaizdu, kad jie ten buvo. Tai ji žinojo, nors buvo tik nereikšminga konsteblė, kaip puošmena stovinti su naujai išvalyta uniforma ir besibaiminanti dėl gresiančio pūslės uždegimo.

Prie pagrindinio viešbučio įėjimo prisiartino automobilių kortežas. Paprastai šiuo keliu nevaržomai zujo automobiliai. Dabar jis buvo užtvertas metalinėmis užtvaromis, priešais kuklų įėjimą suformuojančiomis stačiakampę erdvę.

Konsteblė atidarė dvi užtvaras; šiuos nurodymus buvo gavusi anksčiau. Paskui pasitraukė ant šaligatvio ir žengė porą žingsnių įėjimo link. Galbūt dabar, kai prezidentė vyks šventinių pusryčių, pavyks ją pamatyti iš arti. Po

tokios pragariškos nakties tai būtų puikus atlygis. Nors jai tokie dalykai ir nelabai rūpėjo, ponia, nepaisant nieko, buvo įtakingiausia pasaulio moteris.

Niekas jos nesulaikė.

Pirmajam automobiliui pradėjus stabdyti, pro besisukančias viešbučio duris išskubėjo vyras. Jis buvo vienplaukis, be viršutinių drabužių. Ryšio priemonės buvo pritvirtintos prie peties diržo, ir policininkė po atsegtu švarku spėjo įžvelgti šmėkštelėjusį ginklo dėklą. Į akis krito jo veidas – be jokios išraiškos.

Iš pirmojo automobilio lipo tamsų kostiumą vilkintis vyras, sėdėjęs keleivio vietoje. Jis buvo mažaūgis ir kresnas. Jam dar nespėjus išlipti, prisiartinęs vyras su ryšio įranga čiupo už rankos. Taip jiedu keletą sekundžių pašnibždomis kalbėjosi, aukštasis tebelaikė žemesniojo ranką.

– Ką? *What?*

Nedidukas norvegas buvo kitoks nei neišraiškingo veido amerikietis. Akimirką jis spoksojo iš nuostabos pravira burna, paskui nusiramino ir išsitiesė. Konsteblė lėtai žengė porą žingsnių automobilio link. Ji vis dar negalėjo girdėti, ką jie kalba.

Iš viešbučio išėjo dar keturi vyrai. Vienas jų tyliai kalbėjo mobiliuoju telefonu, spoksodamas į bjaurią blizgančio plieno skulptūrą prie taksi stotelės. Kiti trys agentai davė ženklą kažkam, ko konsteblė negalėjo matyti, kai staiga jie visi sužiuro į jos pusę.

– *Hey you! Officer! You!*[15]

Konsteblė neryžtingai nusišypsojo. Paskui kilstelėjo ranką ir klausiamai parodė į save.

[15] Ei, tu! Pareigūne! Tu! (Angl.)

– *Yes, you*, – pakartojo vienas vyrų ir trimis didžiuliais šuoliais prišoko prie jos. – *ID, please.*[16]

Iš vidinės kišenės ji ištraukė policininko pažymėjimą. Vyras žvilgtelėjo į Norvegijos herbą. Net neapvertęs kortelės ir nepatikrinęs nuotraukos, grąžino ją.

– *The main door*, – sušnypštė jis ir apsisuko bėgti atgal. – *No one in, no one out. Got it?*[17]

– *Yes. Yes.*

Konsteblė nurijo seiles ir plačiai atmerkė akis.

– *Yes, sir*!

Vyriškis jau buvo per toli, kad išgirstų mandagumo frazę, kurią jai pagaliau pavyko prisiminti. Šios nakties pamainos kolega artinosi pagrindinio įėjimo link. Akivaizdu, kad jis buvo gavęs tą patį nurodymą ir atrodė išmuštas iš vėžių. Visų keturių kortežo automobilių vairuotojai staiga nuspaudė akseleratorius ir išrūko.

– Kas čia vyksta? – sušnibždėjo konsteblė ir atsistojo priešais dvigubas stiklo duris; kolega atrodė visiškai sutrikęs. – Kas, po paraliais, čia vyksta?

– Mes turime... Aš manau, mes turime saugoti šias duris.

– Taigi! Tai aš supratau. Bet... kodėl? Kas įvyko?

Vyresnio amžiaus moteris ketino išeiti laukan ir pabandė atverti duris. Ji vilkėjo tamsiai raudoną paltą ir keistą mėlyną skrybėlę, kurios atbraila buvo papuošta baltomis gėlėmis. Ant krūtinės segėjo Gegužės 17-ajai paminėti skirtą juostą, kuri beveik siekė grindis. Pagaliau jai pavyko prasibrauti pro duris laukan.

16 Taip, tu. Prašau parodyti tapatybės kortelę. (Angl.)

17 Pagrindinės durys. Nieko neįleisti ir neišleisti. Supratai? (Angl.)

– Apgailestauju, ponia, jums teks truputį palaukti.

Konsteblė šypsojosi pačia draugiškiausia šypsena.

– Palaukti? – priešiškai nusiteikusi pakartojo moteris. – Po ketvirčio valandos turiu susitikti su dukra ir anūke! Man rezervuota vieta...

– Neabejoju, kad ilgai neužgaišite, – nuramino policininkė. – Jei tik galėtumėte...

– Aš tuo pasirūpinsiu, – pasakė vyriškis, vilkintis viešbučio uniformą. Jis atskubėjo iš viduje esančio priimamojo. – Ponia, jei jūs eisite su manimi ir...

– *Oh say, can you seeeeeee, by the dawn's early liiiiiight...*

Staiga ryto orą sudrebino galingas balsas. Konsteblė skubiai atsisuko. Iš šiaurės vakarų pusės, kur atitvertas kelias driekėsi iki automobilių stovėjimo aikštelės, įrengtos Centrinės geležinkelio stoties pietų pusėje, artinosi didžiulis vyras tamsiu lietpalčiu. Rankoje jis turėjo mikrofoną, o jam už nugaros žengė visas orkestras.

–*...what so prouuuuuuuuuuuudly we hailed...*

Ji iš karto jį pažino. Negalėjai suklysti ir pažvelgęs į baltas muzikantų uniformas. Staiga ji prisiminė, kad Sinseno jaunuolių orkestras ir vyras galingu muzikaliu balsu lygiai pusę aštuonių ryto turėjo groti *poniai prezidentei* prieš pat jai išvykstant pusryčiauti į rūmus.

Būgnų mušimas tapo toks intensyvus, kad priminė griaustinio griausmą. Dainininkas pritūpė tarsi darydamas mostą ir giliai įkvėpė:

–*...at the twighlight's last gleeeeeeeming...*

Orkestras bandė groti kažką panašaus į maršą. Dainininkas, priešingai, atkakliai traukė įspūdingu tonu. Jis nuolat atsilikdavo nuo orkestro, o aistringas

gestikuliavimas visiškai nesiderino su kariška muzikantų laikysena.

Ponia prezidentė vis dar nesirodė. Automobilių kortežas seniausiai buvo dingęs. Pro uždaras duris nebuvo matyti ir amerikiečių, kurie, davę įsakymus, puolė atgal į viešbučio fojė. Tik senoji ponia su skrybėle vis dar piktinosi viduje. Kažkas neabejotinai išjungė durų atidarymo sistemą. Jaunoji policijos konsteblė stovėjo visiškai viena ir nenumanė, ką daryti toliau. Net ir kolega nežinia kur dingo. Ji suabejojo, ar teisingai pasielgė paklusdama užsieniečio įsakymui. Bet niekas nepasirodė jos pakeisti, kaip buvo sutarta.

Gal ji turėtų kam nors paskambinti?

Gal tai šaltis, o gal nervinimasis dėl svarbios užduoties. Šiaip ar taip, keturios dešimtys muzikantų su muzikos žvaigžde priešakyje užtvertoje gatvėje, paverstoje gan nevykusia šventės aikštele, nenuilsdami tęsė *Starspangled Banner*[18] vienišai klausytojai – policininkei.

– Velnias, Mariana! Po velnių!

Konsteblė skubiai atsisuko. Nuo šoninių viešbučio durų atsiskubino kolega. Jis buvo be kepurės, ir ji, suraukusi nosį, pasitaisė savo kepurės snapelį.

– Ponia pradingo, Mariana.

Jis gaudė orą.

– Ką?

– Aš slapta pasiklausiau dviejų... aš tik norėjau sužinoti, kas atsitiko, supranti, ir...

– Mes gavome įsakymą stovėti čia! Saugoti duris!

– Aš juk neprivalau paklusti jų įsakymams! Jie čia neturi jurisdikcijos! O mus privalėjo pakeisti prieš pusvalandį. Taigi aš užėjau štai ten...

[18] JAV himnas (vert. past.).

Jis energingai parodė pirštu.

– ...o viešbučio darbuotojai, žinai, jie manęs nestabdė, su uniforma ir visa kita, taigi aš...

– Kas pradingo?

– Ponia! Bentley! Taigi prezidentė!

– Pradingo, – pakartojo ji sutrikusi.

– Nebėra! Ir niekas net neįtaria kur! Bent jau... Aš girdėjau anuos du vyrukus kalbantis ir...

Nebaigęs sakinio, jis sugriebė mobilųjį telefoną.

– Kam tu, – pradėjo Mariana, užsidengusi vieną ausį; orkestras pasiekė *crescendo*. – Kam tu skambini?

– VG[19], – sušnibždėjo kolega. – Už tai duos dešimtį tūkstančių. Mažiausiai.

Ji žaibiškai čiupo telefoną.

– To tu nepadarysi, – sušnypštė ji. – Mes turime rasti... rasti...

Ji žvilgtelėjo į mobilųjį, tarsi šis būtų galėjęs jai padėti.

– Su kuo mes turėtume...

– *...and the laaaaaaand of the freeeeeee!*

Daina nutilo. Dainininkas neryžtingai nusilenkė. Kažkas iš orkestro dalyvių juokėsi. Paskui pasidarė visiškai tylu.

Konsteblės balsas buvo silpnas, bet aiškus, jos ranka drebėjo, kai ištiesė telefoną kolegai ir baigė klausimą:

– Su kuo... su kuo, po velnių, dabar mes turime kalbėtis?

[19] Laikraščio pavadinimas (vert. past.).

2

Teisingumo ministro atsakingoji sekretorė biure buvo viena. Plieninėje užrakinto archyvo spintoje ji rado tris segtuvus: geltoną, mėlyną ir raudoną. Ji padėjo juos ant ministro stalo, paskui užkaitė kavinuką. Iš biuro reikmenų spintos paėmė tušinukų, pieštukų, bloknotų ir nunešė į susirinkimų kambarį. Vikriai įjungė tris kompiuterius – savo, teisingumo ministro ir generalinio sekretoriaus. Prieš grįždama į archyvą nuo savo stalo paėmė chronometrą. Be didelių pastangų į šalį sumaniai patraukė vieną iš lentynų. Už jos pasirodė plokštė su raudonais skaitmenimis. Ji paspaudė chronometrą. Surinko dešimties skaitmenų kodą, patikrino laiką. Po trisdešimt keturių sekundžių surinko naują kodą. Įdėmiai žiūrėdama į chronometrą laukė. Laukė. Praėjo pusantros minutės. Naujas kodas.

Durys atsivėrė.

Ji čiupo pilką dėžę, visa kita paliko gulėti. Paskui, laikydamasi tokios pat kruopščios procedūros, uždarė ir užrakino archyvą.

Atvykti į biurą užtruko lygiai šešias minutes. Kai suskambo mobilusis telefonas, jiedu su vyru vyko pas dukterėčią Barume, ketindami praleisti dieną Evjė mokykloje, kur bus kepami vafliniai blynai ir organizuojamos bėgimo su bulvėmis šaukštuose lenktynės. Tik išvydusi ekranėlyje numerį, ji paprašė vyro pasukti iš Ringevejeno. Jis nuvežė ją iki vyriausybės kvartalo net nepaklausęs kodėl.

Ji atvyko pirmoji.

Lėtai atsisėdusi į kėdę, ranka perbraukė plaukus.

„Ketvirtas kodas“, – pasakė balsas telefonu.

Tai galėjo būti pratybos, mat pastaruosius trejus metus jie dažnai mokėsi šių procedūrų. Suprantamas dalykas, tai galėjo būti pratybos.

Gegužės 17-ąją?

Pratybos Valstybės dieną?

Atsakingoji sekretorė krūptelėjo, kai koridoriaus durys su trenksmu atsidarė. Teisingumo ministras įėjo nepasisveikinęs. Jis ėjo ryžtingai, mažais žingsniais, atrodė, tarsi mėgintų save sutūrėti, kad nepradėtų bėgti.

– Tokiais atvejais mes laikomės nustatytų taisyklių, – pasakė jis kiek per garsiai. – Ar jau pradėjome?

Jis kalbėjo eidamas, *staccato* ir griežtai. Atsakingoji sekretorė nebuvo tikra, ar klausimas buvo skirtas jai, ar vienam iš trijų vyrų, įėjusių pro duris paskui ministrą. Dėl viso pikto linktelėjo.

– Puiku, – nesustodamas pasakė teisingumo ministras ir nužingsniavo savo kabineto link. – Mes laikomės nustatytų taisyklių. Mes jau dirbame. Kada pasirodys amerikiečiai?

Amerikiečiai, – pagalvojo atsakingoji sekretorė ir pajuto, kaip į veidą plūstelėjo šiluma. – *Amerikiečiai.* – Ji nevalingai žvilgtelėjo į storą korespondencijos, susijusios su Helen Bentley vizitu, aplanką.

Saugumo tarnybos vadovas Pėteris Salhiusas nenusekė paskui kitus tris. Jis prisiartino prie jos ir ištiesė ranką.

– Seniai nesimatėme, Beata. Jeigu tik aplinkybės būtų kitos...

Ji atsistojo, išlygino sijoną ir paspaudė jam ranką.

– Aš nežinau...

Balsas sugergždė, ir ji atsikrenkštė.

– Netrukus, – pasakė jis. – Tu netrukus būsi informuota.

Jo ranka buvo šilta ir sausa. Ji palaikė ją truputį per ilgai, tarsi būtų reikėję patvirtinimo, kurį suteikė šis tvirtas paspaudimas. Ji linktelėjo.

– Ar paėmei pilkąją dėžę? – paklausė jis.

– Taip.

Ji ištiesė jam dėžę. Ministro kabinete visą informaciją buvo galima užšifruoti, užkoduoti ir iškraipyti vos keliais rankos judesiais, nenaudojant jokios papildomos įrangos. To prireikdavo be galo retai. Ji negalėjo prisiminti, kada pastarąjį kartą kas nors jos būtų to prašęs. Vienas kitas pokalbis su gynybos ministru, galbūt – dėl viso pikto. Tačiau ši dėžė turėjo būti naudojama esant nepaprastajai padėčiai. To niekada neprireikė. Niekam daugiau, tik pratyboms.

– Tik pora dalykų...

Salhiusas išsiblaškęs rankoje kilnojo dėžę.

– Tai ne pratybos, Beata. Taigi tu turi būti pasiruošusi čia kurį laiką užtrukti. Bet... Ar kas nors žino, kad tu čia?

– Savaime suprantama, mano vyras. Mes...

– Dar neskambink jam. Pasistenk kiek įmanydama ilgiau jam nepranešti. Žinios sklinda gana greitai. Bet iki tol mes turime laimėti kuo daugiau laiko. Mes sušaukėme Nacionalinę saugumo tarybą ir norėtume, kad jie susirinktų ir būtų vietoje iki...

Jis šypsojosi, bet tai neatsispindėjo jo akyse.

– Kavos? – paklausė ji. – Ar atnešti ko nors atsigerti?

– Tuo pasirūpinsime patys. Štai ten, ar ne?

Jis pagriebė pilną kavinuką.

– Viduje yra puodelių, stiklinių ir mineralinio vandens, – pasakė atsakingoji sekretorė.

Paskutinis dalykas, kurį ji išgirdo prieš užsiveriant durims už Saugumo tarnybos vadovo nugaros, buvo pereinantis į falcetą teisingumo ministro balsas:

– Tokiais atvejais mes laikomės nustatytų taisyklių! Ar niekas nežino, kur ministras pirmininkas? Ką? Dėl Dievo meilės, kur dingo ministras pirmininkas? Mes laikomės nustatytų taisyklių!

Paskui tapo tylu. Pro storus langų stiklus ji net negirdėjo abiturientų automobilių kortežo, kuris sustojo vidury Akersgatos, tiesiog prie Kultūros ministerijos.

Ten visi langai buvo tamsūs.

3

Inger Johanė Vik neįsivaizdavo, kaip susiklostys ši diena – jai niekada iki galo nepavyko suprasti, kaip prastumti Gegužės 17-ąją. Rankose ji laikė Kristianos tautinių drabužių palaidinukę. Šiais metais ji buvo pakankamai įžvalgi ir pasirūpino drabužių pamaina. Pirmoji palaidinė buvo supurvinta dar pusę aštuntos ryto. Ant rankovių užtiško uogienės, prie apykaklės prikibo aptirpusio šokolado gabaliukas. Nuoga, maža ir laiba dešimtmetė šoko aplinkui, jos žvilgsnis retai stabtelėdavo ilgiau ties žmogumi ar daiktu.

Jau buvo beveik pusė vienuoliktos ir jie turėjo skubėti.

– Tyli naktis, – dainavo vaikas. – Šventa naktis. Angelų giesmė skamba nakčia. Sveikas, žaliasis žėrintis

medeli. Tepažvelgia Viešpats į tave maloniai ir tesuteikia ramybę!

– Tu šiek tiek supainiojai datas, – išsišiepė Ingvaras Stubio ir papešė podukrą už plaukų. – Juk Gegužės 17-ąją dainuojamos visai kitos dainos. Inger Johane, ar nenumanai, kur galėtų būti mano rankogalių segtukai?

Ji neatsakė. Jei ji išskalbtų pirmąją palaidinę ir įdėtų į džiovyklą, mergaitė bent šventės pradžioje būtų švariais drabužiais.

– Pažvelk į tai, – pasiskundė ji ir ištiesė palaidinę Ingvarui.

– Visiškai nesvarbu, – pasakė jis ir ieškojo toliau. – Spintoje Kristiana turi kelias baltas palaidines.

– Kelias baltas palaidines?

Ji sužaibavo akimis.

– Ar tu suvoki, kiek mano tėvai užmokėjo už šiuos prakeiktus tautinius drabužius? Ar tu iš viso supranti, kaip mano mama įsižeis, jeigu mes jai parodysime mergaitę, aprengtą paprasčiausia „Hennes&Mauritz“ palaidinuke?

– Didis džiaugsmas patekėjo su žvaigžde viršum Betliejaus, – giedojo Kristiana. – Ir valio valio valio.

Ingvaras čiupo palaidinukę ir apžiūrėjo dėmes.

– Šitą sutvarkysiu per penkias minutes, – pasakė jis. – Su trupučiu „Zalo“ ir plaukų džiovintuvu. Be to, tu neįvertini savo motinos. Labai nedaug kas taip gerai pažįsta Kristianą kaip ji. Aprenk Ranhildą, ir iš namų galėsime pajudėti po ketvirčio valandos.

Šešiolikos mėnesių mergaitė svetainės kampe sėdėjo prie žaidimo kubelių. Atrodė, kad jos neveikia sesers dainos ir šokiai. Ji nepaprastai atsargiai dėliojo kubelius

vieną ant kito ir pradėjo šypsotis, kai bokštas išaugo sulig veidu.

Inger Johanei širdis neleido jos trukdyti. Tokiomis akimirkomis kaip ši jai dingtelėdavo, kokia bedugnė skiria šias dvi mergaites. Vyresnioji atrodė laibutė ir trapi, o jaunėlė nepaprastai tvirta. Kristianą taip sunku suprasti, o Ranhilda tokia sveika ir nuoširdi; ji pakėlė viršutinį kubelį, pastebėjo motiną ir išsišiepė parodydama aštuonis kreidos baltumo dantis.

– Kubelis, mama. Agni kubelis. Ziūlėk!

– Žemė yra puiki, – skambiai ir aiškiai dainavo Kristiana. – Didingas yra Dievo dangus.

Inger Johanė pakėlė vyresniąją dukterį. Mergaitė noriai leidosi pakeliama, ji buvo nuoga kaip kūdikis motinos glėbyje.

– Dabar ne Kalėdos, – tyliai pasakė Inger Johanė ir prie šilto vaiko skruosto priglaudė lūpas. – Šiandien Gegužės 17-oji, tiesa?

– Aš žinau, – atsakė Kristiana ir tęsdama monotonišku balsu akimirką akimis sugavo motinos žvilgsnį. – Tai Konstitucijos diena. Mes švenčiame savo laisvę ir nepriklausomybę. Šiemet mes minime atsiskyrimo nuo Švedijos šimtmetį. 1814 ir 1905 metai. Būtent tai mes ir švenčiame.

– Mano gražuole, – sušnibždėjo Inger Johanė ir pabučiavo. – Tu tokia protinga. Dabar vėl tave aprengsime, ką manai?

– Tą gali padaryti Ingvaras.

Ji išsirangė iš motinos rankų ir basomis nuskuodė vonios link. Akimirką stabtelėjo priešais televizorių ir jį

įjungė. *Taip, mes mylime*[20] – sugriaudė per garsiakalbius, Kristiana vakare buvo nustačiusi didžiausią garsą. Inger Johanė čiupo nuotolinio valdymo pultą ir sumažino garsą. Jau sukosi ieškoti šventinių drabužių jaunėlei dukrai, tačiau kažkas netikėtai prikaustė jos dėmesį.

Vaizdas buvo gana klasikinis. Šventiškai apsirengusių žmonių jūra priešais Karališkuosius rūmus. Mažos ir didelės vėliavos, pensininkai, išsirikiavę eilėje prie kelių laisvų kėdžių tiesiog po karaliaus balkonu. Stambiu planu rodoma pakistanietė mergaitė, vilkinti tautinius drabužius; ji juokėsi kameroms ir energingai mojavo. Tuo metu, kai kameros objektyvas judėjo nuo vėliavnešių ir sustojo ties pasipuošusia reportere, kažkas atsitiko. Moteris kilstelėjo ranką prie ausies. Ji suglumusi nusišypsojo, žvilgtelėjo žemyn į kažką, greičiausiai į rankraštį, ir išsižiojo ketindama kažką sakyti. Tačiau nepasakė nieko, tik pusiau nusigręžė lyg nenorėdama, kad ją filmuotų. Tuo metu šmėkštelėjo du netikėti, nemotyvuoti ir per daug skubūs epizodai. Šmėstelėjo medžių viršūnės į rytus nuo rūmų ir ant tėvo pečių klykiantis vaikas. Vaizdas buvo nesufokusuotas.

Inger Johanė vėl pagarsino televizorių.

Pagaliau kamera sustojo ties reportere, kuri dabar jau visą delną buvo prispaudusi prie kairės ausies, įtemptai klausydamasi. Vienas paauglys kyštelėjo galvą iš už jos peties ir sustaugė „valio“.

– O dabar, – galų gale pasakė sutrikusi moteris. – O dabar mes trumpai parodysime, kas vyksta Karlo Juhano gatvėje... Netrukus mes grįšime, tačiau iš pradžių...

[20] Norvegijos valstybinis himnas (vert. past.).

Paauglys virš reporterės galvos pirštais parodė kiškio ausis ir ėmė plyšti juoku.

– Mes persikeliame į Marienlystą[21], iš kur bus transliuojamas specialusis reportažas, – kiek per skubiai pasakė reporterė ir akimirksniu jos veidas dingo iš ekrano.

Inger Johanė žvilgtelėjo į laikrodį. Be dvidešimt dviejų minučių vienuolikta.

– Ingvarai, – ištarė ji tyliai.

Ranhilda pastūmė savo bokštą, ir šis nugriuvo. Pasirodė naujienų vinjetė.

– Ingvarai, – sušuko Inger Johanė. – Ingvarai, greičiau eik čionai!

Vyras studijoje vilkėjo tamsų kostiumą. Sunkios garbanos atrodė žilesnės nei paprastai, ir Inger Johanei pasirodė, kad jis porą kartų nurijo seiles, kol pagaliau pravėrė burną.

– Turbūt kas nors numirė, – tarė Inger Johanė.

– Ką?

Ingvaras įėjo į svetainę, laikydamas aprengtą Kristianą už rankos.

– Ar kas nors mirė?

– Ša.

Ji mostelėjo ranka televizoriaus link ir pridėjo smilių prie lūpų.

– Kartojame, tai kol kas nepatvirtinta informacija, bet...

Buvo akivaizdu, kad NRK studijoje virte virė darbas. Patyręs programos vedėjas priglaudė smilių prie į ausį

[21] Marienlyste įsikūrusi NRK (Norvegijos nacionalinis radijas ir televizija) būstinė (vert. past.).

įkištos ausinės, keletą sekundžių įtemptai klausė ir tik tuomet pažvelgęs į kamerą tęsė:

– Mes persikeliame į...

Jis dvejodamas suraukė antakius. Tuomet išsitraukė ausinę, sunėrė pirštus ir kalbėjo toliau:

– Daugybė reporterių ruošia medžiagą šia tema ir, kaip žiūrovai supranta, mums iškilo tam tikrų techninių problemų. Po akimirkos susisieksime su savo reporteriais, esančiais lauke. Taigi kol kas kartoju: Amerikos prezidentė Helen Lardahl Bentley neatvyko, kaip buvo planuota, į Gegužės 17-osios proga rūmuose surengtus pusryčius. Oficiali nedalyvavimo priežastis neskelbiama. Ji nepasirodė ir Stortinge[22], kur su jo pirmininku Jorgenu Kosmo turėjo dalyvauti vaikų eitynėse ir... minutėlę...

– Ar ji... ar ji mirė?

– Mirusi ir raudona su rupia duona, – pasakė Kristiana.

Jis atsargiai pasodino ją ant grindų.

– Jie juk to nežino, – greitai ištarė Inger Johanė. – Tačiau atrodo, tarsi ji būtų...

Iš televizoriaus sklindantį skardų dūdų garsą nutraukė kitas reportažas – ekrane pasirodė reporteris, dar nespėjęs iš palto atlapo išsisegti šventinės juostos.

– Aš stoviu štai čia, priešais Oslo policijos komisariatą, – uždusęs kalbėjo jis, o mikrofonas smarkiai drebėjo, – ...kur bent jau vienas dalykas tikrai aiškus: kažkas atsitiko. Policijos viršininkas Bastesenas, paprastai žengiantis iškilmingos Gegužės 17-osios eisenos priekyje, ką tik nuskubėjo keliu štai čia, man už nugaros, kartu su...

[22] Norvegijos parlamentas (vert. past.).

Jis pasisuko ir mostu parodė į nedidelę kalvelę, kur matėsi įėjimas į policijos komisariatą.

– ...kartu su... keliais kitais. Tuo pačiu metu daugybė policijos automobilių išvažiavo iš užpakalinio kiemo, kai kurie iš jų su sirenomis. – Haraldai, – kreipėsi vyras studijoje. – Haraldai Hansenai, ar girdi mane?

– Taip, Kristianai, aš tave girdžiu...

– Ar kas nors paaiškino, kas vyksta?

– Ne, čia net neįmanoma prasibrauti iki įėjimo. Tačiau gandai skrieja žaibišku greičiu, mūsų čia jau yra apie dvylika trylika žurnalistų ir viena atrodo visiškai aišku: kažkas turėjo atsitikti prezidentei Bentley. Ji nepasirodė nė vienoje vietoje, kur turėjo dalyvauti šįryt, ir paskelbto susitikimo su žurnalistais Stortingo vestibiulyje valandą, prieš pat pajudant vaikų eisenai, tiesiog niekas... nepasirodė! Vyriausybės spaudos tarnyba atrodo visiškai palaužta, ir kol kas...

– Kas, po velnių, – sušnibždėjo Ingvaras ir susmuko ant sofos atramos.

– Ša...

– Mūsų žmonių yra Valstybinėje ir Ulevolo ligoninėse bei aplinkui jas, – uždusęs tęsė reporteris, – ... ten Bentley, žinoma, būtų atsidūrusi, jeigu jos dingimas būtų... susijęs su sveikatos sutrikimais. Tačiau nėra nieko, kartoju, *nieko*, kas leistų manyti, jog šiose ligoninėse vyksta kas nors neįprasta. Nesiimta jokių saugumo priemonių, nepastebėta kiek didesnio transporto judėjimo, nieko. Ir...

– Haraldai! Haraldai Hansenai!

– Aš tave girdžiu, Kristianai!

– Turiu tave nutraukti, nes mes ką tik gavome...

Transliacija persikėlė atgal į studiją. Inger Johanė negalėjo prisiminti, kad kada nors būtų mačiusi, kaip žinių pranešėjas gauna rankraštį tiesiog studijoje, visiems regint. Pradėjus transliaciją, ekrane vis dar šmėžavo rankraštį įteikusio žmogaus ranka, o žinių pranešėjas grabinėjo aplinkui ieškodamas akinių, kurių iki šiol jam nebuvo prireikę.

– Gavome pranešimą spaudai iš ministro pirmininko kabineto, – sukosėjo jis. – Ir aš perskaitysiu...

Ranhilda paleido gerklę.

Inger Johanė atatupsta traukėsi iki kampo, o vaikas, klykdamas kaip apsėstas, tiesė į viršų rankas.

– Ji dingo, – priblokštas ištarė Ingvaras. – Ponia pradingo kaip į vandenį.

– Kas pradingo? – paklausė Kristiana ir pagriebė jį už rankos.

– Niekas, – beveik negirdimai pasakė jis.

– Sakei, – atkakliai laikėsi Kristiana. – Tu sakei, kad dingo ponia.

– Mes jos nepažįstame, – tarė jis ir sušnypštė.

– Bent jau ne mama dingo. Mama yra čia. Ir mes važiuosime švęsti pas močiutę ir senelį. Mama niekada nedings.

Ranhilda nusiramino iš karto, kai atsidūrė motinos glėby. Ji apsižiojo nykštį ir galva įsikniaubė į Inger Johanės kaklo įlinkį. Kristiana vis dar stovėjo laikydama Ingvaro ranką ir lėtai sūpavo pirmyn atgal.

– Dum di rum dum, – šnibždėjo ji.

– Viskas gerai, – išsiblaškęs pasakė jis. – Širdele, nėra jokio pavojaus.

– Dum di rum dum.

Dabar ji užsidarys savo pasaulyje, – beviltiškai pagalvojo Inger Johanė. Kristiana beveik visiškai užsisklendė, taip ji elgdavosi kiekvienąkart, kai pajusdavo bent mažiausią grėsmę arba atsitikdavo kas nors nenumatyta.

– Viskas gerai, drauguže mano.

Ji paglostė vaikui galvą.

– Dabar mes visi turime pasirengti. Važiuosime pas močiutę ir senelį. Taip, kaip ir planavome.

Tačiau ji nepajėgė atplėšti akių nuo televizoriaus ekrano.

Dabar rodė vaizdus, filmuotus iš viršaus, iš malūnsparnio, kuris lėtai suko ratus virš Oslo centro. Kamera be galo lėtai filmavo Karlo Juhano gatvę nuo Stortingo iki rūmų.

– Daugiau kaip šimtas tūkstančių žmonių, – šnibždėjo Ingvaras. Jis stovėjo kaip užburtas ir net nepastebėjo, kad Kristiana paleido jo ranką. – Galbūt net dvigubai tiek. Kaip, po galais, jie galėjo...

Svetainės kampe stovėjo Kristiana ir į spintelę daužė galvą. Ji vėl buvo nusivilkusi drabužius.

– Ponia pradingo, – niūniavo ji. – Dum di rum dum. Ponia dingo.

Paskui ji pravirko, tyliai ir nepaguodžiamai.

4

Abdala al Rahmanas buvo sotus. Jis perbraukė ranka standų pilvą. Akimirką svarstė, ar treniruotės nereikėtų atidėti vėlesniam laikui. Jis iš tiesų kiek per daug prisivalgė. Kita vertus, likusią dienos dalį laukė gausybė darbo. Jei praleis progą pasitreniruoti dabar, gali būti, kad vėliau tam neliks

laiko. Jis užsirakino milžiniškoje studijoje ir pajuto, kaip plūstelėjo vėsus oras, primenantis malonų dvelksmą. Jis rūpestingai uždarė duris ir nusirengė – vieną drabužį po kito. Pagaliau kaip įprasta liko basas ir vilkėjo tik plačias kreidos baltumo trumpikes.

Įjungė bėgtakį, kuris iš pradžių judėjo lėtai – keturiasdešimt penkių minučių treniruotės programą su intervalais. Po jos liks tik menkas pusvalandis treniruotis su svarmenimis. Šiek tiek per mažai, atsižvelgiant į jo pomėgį ir įpratimą, tačiau vis geriau negu nieko.

Savaime suprantama, jis negavo jokio pranešimo. Jokio patvirtinimo, jokios užkoduotos žinutės, telefono skambučio ar slapto elektroninio laiško. Šiuolaikinės ryšio priemonės panašios į dviašmenį kardą: efektyvios ir kartu per daug pavojingos. Jis susitiko su prancūzų verslininku pusryčių ir sukalbėjo ryto maldą su tėvu. Per trumpą apsilankymą žirgyne apžiūrėjo šiąnakt gimusį kumeliuką, kuris buvo tikra atgaiva jo akims. Niekas nesudrumstė Abdalos al Rahmano ramybės; jis gyveno kasdieniškai – čia ir dabar.

Tai net nebuvo būtina.

CNN jau seniausiai patvirtino tai, ko jis laukė.

Akivaizdu, kad viskas ėjosi taip, kaip ir turėjo.

5

Viskas veikė.

Ši mintis jai atėjo į galvą tada, kai pagaliau galėjo nuvogti šiek tiek laiko ir surūkyti cigaretę.

Teisingumo ministro atsakingoji sekretorė Beata Kos nebuvo užkietėjusi rūkalė, bet visuomet nešiojosi rankinėje

dešimties cigarečių pakelį. Apsivilkusi paltą, liftu nusileido į foję. Ši buvo neprieinama publikai, priešais įėjimus abiejose pusėse stovėjo ginkluoti apsaugininkai. Per kūną perbėgo lengvas drebulys, ji linktelėjo civiliniam tarnautojui, ir šis be kalbų per užtvaras ją praleido laukan.

Ji perėjo gatvę.

Viskas iš tikrųjų veikė. Viskas, kas iki šiol tebuvo nieko nesakančios direktyvos ir gryniausia teorija, vos per keletą ryto valandų tapo tikrove. Ryšių įranga ir įspėjimo sistema veikė taip, kaip ir turėjo. Vadovaujantys asmenys buvo sušaukti, personalas savo vietose. Į biurą atvyko net gynybos ministras, kuris Valstybės dienos proga buvo išvykęs į Svalbardą. Visi žinojo savo vaidmenis ir vietas didžiuliame mechanizme, kurį išjudinus atrodė, kad toliau jis sukasi pats. Galbūt viena ar dviem valandomis per vėlai, kaip neabejotinai manė Pėteris Salhiusas, bet ji vis tiek negalėjo nuslopinti pasididžiavimo jausmo, kad dalyvauja didžiame istoriniame įvykyje.

– Gėdykis, – sumurmėjo ji ir užsidegė cigaretę.

Naujiena apie staigų Amerikos prezidentės dingimą dar nebuvo sugadinusi šventinės nuotaikos. Triukšmas ir džiaugsmingi šūksniai iš Karlo Juhano gatvės silpnai ataidėjo iki vyriausybės kvartalo pastatų. Pro šalį šaligatviu skubantys žmonės šypsojosi ir juokėsi. Galbūt jie dar nieko nežinojo. Nors naujiena seniausiai pasklido ir abu didieji televizijos kanalai visą rytą transliavo naujienas, atrodė, tarsi tauta nesileido, kad jai kas nors trukdytų iškilmingai švęsti savo kasmetę šventę.

Nuo cigaretės pasijuto gerai.

Akimirką padvejojusi užsidegė dar vieną. Jos žvilgsnis klaidžiojo nuo žurnalistų grupės, stoviniuojančios priešais

daugiaaukštį vyriausybės pastatą, iki žalių neperšaunamų septinto aukšto langų stiklų. Jie ryškiai išsiskyrė iš viso pastato. Mintyse ji dažnai stebėdavosi, kam teisingumo ministrui neperšaunami kabineto langų stiklai, jei jis vienas vaikšto apsipirkti į „Rimi" ir namuose vargiai turi ką nors daugiau nei įprastą „Securitas" apsaugos sistemą. *Tikriausiai taip turi būti,* – pamanė ji, kaip visuomet ramiai ir lojaliai reaguodama į esamus dalykus.

Iš viršaus į ją žvelgė vyriškis.

Abejodama ji kilstelėjo ranką pasisveikinti. Jis irgi pamojavo. Tai buvo Pėteris Salhiusas. Geras žmogus. Žmogus, kuriuo galima pasitikėti. Kiek teko susitikti – visuomet draugiškas, dėmesingas ir atidus, toks nepanašus į daugelį įžymybių, kurios ateidavo ir išeidavo iš teisingumo ministro kabineto ir vargiai atkreipdavo dėmesį, kad ji iš viso egzistuoja.

Beata Kos numetė nuorūką ant kalnelio ir lengvai primynė batu. Kai vėl žvilgtelėjo į viršų, jai pasirodė, kad Salhiusas kažką pasakė, paskui užtraukė užuolaidas ir vėl nusigręžė į kambarį.

Pro šalį lėtai, be garso pravažiavo policijos automobilis su įjungtais mėlynais žiburėliais.

– Kadangi dabar likome vieni, – pasakė Pėteris Salhiusas, – kabinete su žaliais langų stiklais buvo likę tik teisingumo ministras ir Oslo policijos viršininkas, – aš sau leidžiu paklausti...

Jis pasikasė barzdą ir nurijo seiles.

– Viešbutis „Opera", – staiga pasakė jis ir įsmeigė žvilgsnį į policijos viršininką Basteseną. – Viešbutis „Opera"!

– Taip...

– Kodėl?

– Aš ne visai supratau klausimą, – tarė truputį užsigavęs Bastesenas ir suraukė kaktą. – Tai buvo...

– Mes čia turime „Continental“ ir „Grand“ viešbučius, – priverstinai tyliu balsu nutraukė Salhiusas. – Įspūdingai prašmatnūs ir nuo seno garsūs viešbučiai. Mes turime dailių reprezentacinių numerių ir dar...

Jis labiau prislopino balsą ir pabarbeno pirštu į didžiulį Oslo centro žemėlapį.

– Čia gyveno karaliai. Princesės ir prezidentai. *Albertas Einšteinas, po velnių...*

Jis sustojo ir giliai įkvėpė.

– ...ir tik vienas Dievas težino, kiek dar kitų garsenybių, kino žvaigždžių ir Nobelio premijos laureatų gražiai ir saugiai miegojo savo lovose *čia*...

Smiliumi beveik pragręžė skylę žemėlapyje.

– ...o Amerikos prezidentei apgyvendinti buvo pasirinkta prakeikta elektros pastotė tarp pilnos narkomanų geležinkelio stoties ir kvailos statybų aikštelės. Viešpatie aukščiausias...

Jis atsitiesė su grimasa veide. Vienintelis kambaryje girdimas garsas buvo silpnas ūžesys, sklindantis iš oro kondicionavimo įrangos. Ministras su Bastesenu pasilenkė prie žemėlapio, pakloto ant stalo, ir ėmė atidžiai jį tyrinėti, tarsi *ponia prezidentė* būtų galėjusi pasislėpti tarp gatvių pavadinimų ir brūkšniais padalytų rajonų.

– Kaip jums galėjo šauti mintis *padaryti kažką panašaus*?

Teisingumo ministras atsitraukė porą žingsnių atgal. Policijos viršininkas Bastesenas nuo uniformos krūtinės nusibraukė nematomas dulkes.

– Nė vienas iš mūsų nenusipelnė, kad būtų kalbama tokiu tonu, – ramiai pasakė jis. – Ir drįstu priminti, kad dabar mes esame atsakingi už apsaugą. Vadinasi, turime saugoti objektus – ir norvegiškus, ir užsienio. Aš galiu užtikrinti, kad...

– Terje, – nutraukė Salhiusas ir išpūtęs žandus vėl lėtai išleido orą. – Aš atsiprašau. Jūs esate teisus. Aš privalėjau susitvardyti. Bet... Mes juk *pažįstame* „Grand" viešbutį! Mes dalyvavome *mokymuose*, kaip apsaugoti „Continental" viešbutį. Kodėl, po galais...

– Tuomet leiskite man atsakyti!

– Siūlau visiems atsisėsti, – griežtai tarė teisingumo ministras.

Kiti du neparodė nė menkiausio paklusnumo ženklo.

– Jie neseniai įrengė prezidentinius apartamentus, – pasakė Bastesenas. – Viešbučio planai – sukurti kultūrinio elito įvaizdį. Didelių žvaigždžių. Iki šiol jų reputacija ne visai... Na, ne „Grand" klasės, jei taip galima sakyti, bet kai bus pastatyta naujoji opera, jis taps tikrai pranašesnis ir...

Smiliumi jis nubrėžė ratą Bjorvikoje.

– Šiuo metu štai čia yra didžiulė kelių sankirta ir ne itin žavinga vieta. Turime tai pripažinti. Tačiau planai tokie, kad... Prezidento apartamentai atitiko visus mūsų reikalavimus. Estetinius, praktinius ir ypač saugumo. Nuostabus vaizdas. Jie sujungė esamus liukso kambarius su dviem kitais kambariais dešimtame aukšte, kurie... Be to...

Jis kreivai nusišypsojo.

– Tiesą sakant, buvo prieinama kaina.

Staiga stojo kapų tyla. Negalėdamas patikėti tuo, ką išgirdo, Salhiusas nustebęs spoksojo į Basteseną, kuris nenuleido akių nuo žemėlapio.

– Prieinama kaina, – sudejavo Saugumo tarnybos vadovas. – Amerikos prezidentė atvyksta į Norvegiją. Keliami milžiniški saugumo reikalavimai, galbūt patys didžiausi nei kada nors anksčiau. Ir jūs pasirenkate viešbutį, kuris yra... pigus! *Pigus!*

– Jūsų departamentas taip pat turėjo būti supažindintas, – vis dar gana ramiai pasakė Bastesenas, – ...ir kiekvieno departamento vadovo pareiga – visur, kur tik įmanoma, taupyti valstybės lėšas. Mes atlikome viešbučio „Opera" analizę, lygindami jį su tais viešbučiais, kuriuos minėjote. Viską susumavus, „Opera" pasirodė geriausias. Drįstu priminti, kad pačios *ponios prezidentės* saugumo aparatas pakankamai galingas. Savaime suprantama, *Slaptoji tarnyba* apžiūrėjo teritoriją. Nuodugniai. Kiek galėjome suprasti, buvo vos keletas nepritariančiųjų.

– Aš manau, kad viską turėtume palikti taip, kaip yra, – tarė teisingumo ministras. – Privalome žvelgti tikrovei į akis ir negalvoti, kas galėjo, turėjo ar privalėjo būti padaryta kitaip. Dabar siūlau...

Jis nuėjo durų link ir jas atidarė.

– Kur brėžiniai? – paklausė Pėteris Salhiusas ir pažvelgė į policijos viršininką.

– Viešbučio?

Salhiusas linktelėjo.

– Mes juos turime. Tuojau pat gausiu jų kopijas.

– Ačiū.

Susitaikydamas jis ištiesė ranką. Bastesenas padvejojo, tačiau galų gale ištiesė savąją.

Jau buvo po antros valandos. Iš Helen Bentley vis dar nesigirdėjo jokių žinių. Jie tiksliai nežinojo, kada ji pradingo. Ir nei Oslo saugumo tarnybos vadovas, nei policijos

viršininkas nežinojo, kad viešbučio „Opera“ brėžiniai, kuriuos tyrinėjo niūriame, išgaubtame pastate, esančiame Grenlandsleiret 44, nebuvo itin tikslūs.

6

Vyras atsibudo pilna ausimi vėmalų.

Smarvė rietė nosį, ir jis pabandė atsikelti, bet rankos nenorėjo paklusti. Nusiminęs jis vėl atsigulė. Dabar jau buvo nueita per toli. Jis pradėjo vemti. Jis negalėjo prisiminti, kada baigė gerti visą tą šlamštą. Kelis dešimtmečius grūdintas skrandis tapo atsparus. Tik denatūruoto spirito vengė. Denatūruotas spiritas buvo mirtis. Prieš dvejus metus po šaunaus vakarėlio, prisivaišinę kontrabandinėmis gėrybėmis, su dviem sėbrais atsidūrė ligoninėje. Visi buvo apsinuodiję metilo alkoholiu. Vienas mirė. Kitas apako. Jis pats pakilo po penkių dienų ir nužingsniavo tiesiai namo toks gyvybingas, koks jau seniai buvo buvęs. Gydytojas sakė, kad jam pasisekė.

Praktika, – pamanė jis. – *Reikia įgyti praktikos.*

Tačiau denatūruoto spirito vengė.

Butas atrodė košmariškai. Jis tai žinojo. Reikėjo ko nors imtis. Kaimynai buvo pradėję skųstis. Visų pirma dėl kvapo. Jis turi ką nors daryti, kitaip atsidurs gatvėje.

Jis vėl pabandė atsistoti.

Velnias. Visas pasaulis ėmė suktis ratu.

Stipriai skaudėjo kirkšnį, plaukai buvo apvemti. Jei pavyktų nuritinti apatinę kūno dalį nuo sofos, galbūt atsikeltų. Viskas būtų ėjęsi puikiai, jei ne tas prakeiktas vėžys. Jis nebūtų vėmęs. Jam būtų užtekę jėgų atsistoti.

Lėtai, tausodamas liesame kūne dar likusias jėgas, jis perkėlė kojas ant kavos stalelio. Pagaliau pavyko pereiti lyg ir į sėdimą padėtį, keliais klūpant ant suvelto kilimo, o kūną atremti į sofos sėdynę – tarytum meldžiantis.

Per garsiai plyšojo televizorius.

Dabar jis prisiminė. Įjungė jį šįryt grįžęs namo. Tarsi sapne atsiminė, kad kažkas beldė į duris. Stipriai ir nekantriai, kaip daro prakeikti kaimynai, niekada neduodantys ramybės. Laimė, daugiau nieko neįvyko. Farai tokią dieną kaip ši, aišku, turėjo ką veikti ir be tokio vargšelio kaip jis.

– Valio Gegužės 17-ajai, – su didžiausiomis pastangomis sušnypštė jis ir pagaliau užsiropštė ant sofos.

– Vis dar neaišku, kada prezidentė Bentley dingo iš viešbučio...

Garsas pervėrė jo pavargusias smegenis. Vyras ant suversto kavos stalelio pabandė rasti nuotolinio valdymo pultą. Ant senų laikraščių išbarstyti bulvių traškučiai mirko aluje, išpiltame iš apverstos skardinės. Kažkas pasivaišino pica, kurią vakar buvo gavęs iš vieno draugelio galiniame kieme ir taupė Valstybės dienos šventei. Jis negalėjo suvokti kas.

– Tiek, kiek Naujienų laidai pavyko sužinoti, Amerikos prezidentė...

Apskritai ši naktis buvo velniškai puiki.

Tikras alkoholis, o ne įprastas sušiktas pilstukas. Jis gavo net pusę „Upper Ten". Tiesą sakant, turėjo pripažinti, net truputį daugiau. Jis truktelėjo ir iš kitų butelaičių, kai manė, kad niekas jo nemato, ir tik vienintelį kartą sukėlė nedideles muštynes. Bet juk taip ir turi būti tarp gerų draugų. Kai viskas baigėsi, dar pora nedidelių butelaičių nusėdo vidinėje kišenėje. Puošeiva Merė tam nebūtų

prieštaravusi. Puošeiva Merė buvo gera mergaitė. Jai pasisekė, kad ją pasiėmė pinigų pertekusi policininkė, jos išlaikytoja, ir ji tapo savimi patenkinta namų darbininke vakarinėje miesto dalyje. Tačiau Puošeiva Merė ne iš tų, kurie pamiršta, iš kur yra kilę. Žinoma, ji niekuomet nenorėjo išeiti iš to buto-tvirtovės, kuriame užsidarė, tačiau dukart per metus siųsdavo pinigų Beritai iš Cypės – Gegužės 17-ąją ir per Kūčias. Tuomet senoji šutvė galėdavo švęsti. Su maistu ir kitomis gėrybėmis.

Po tokio puikaus vakaro jis neturėjo taip blogai jaustis.

Kaltas ne alkoholis, bet tas prakeiktas kiaušių vėžys.

Kai paryčiais jis ėjo per miestą, galėjo būti apie ketvirta valanda, virš fiordo pastebėjo nuostabią šviesą. Savaime suprantama, abiturientai stūgavo aplinkui, bet trumpomis tylos akimirkomis jis ramiai atsikvėpdavo. Ant suoliuko ar atsirėmęs į tvorą šalia šiukšlių dėžės, kur rado dar neatkimštą alaus butelį.

Pavasarį šviesa buvo tokia nuostabi. Medžiai atrodė draugiškesni ir net automobiliai pypsėjo ne taip piktai, kai retkarčiais jis per daug netikėtai įsvirduliuodavo į kelią, o vairuotojai turėdavo spausti stabdžius.

Oslas buvo jo miestas.

– *Policija prašo visus, kurie galėjo ką nors pastebėti...*

Po paraliais, kur dingo valdymo pultas?

Štai. Pagaliau. Jis buvo pasislėpęs po pica. Jis patylino garsą ir vėl lėtai susmuko ant sofos.

– Tai bent, – sutrikęs ištarė jis.

Jie rodė kažkokių drabužių nuotrauką. Mėlyna palaidinukė. Ryškiai raudonas švarkas. Batai, atrodantys taip, kaip atrodo bet kokie batai.

– ...kaip praneša policija, šiuos drabužius turėjo vilkėti prezidentė Bentley tuo metu, kai dingo. Svarbu, kad...

Buvo dešimt po keturių.

Jis kaip tik pažiūrėjo į bokšto laikrodį priešais senąją Rytinę geležinkelio stotį, kai atėjo ji. Ji ir du vyrai. Švarkas buvo raudonas, tačiau ji atrodė per sena, kad būtų abiturientė.

Po velnių, kaip dega tarpukojis.

Ar kas nors pradingo?

Buvo puiki naktis. Jo tempas buvo ne lėtesnis už tą, kurį galėjo pasiekti šlitiniuodamas per miestą namo; buvo sotus ir jautėsi gerai. Įvairiaspalvės girliandos puošė gatves, ir jis atkreipė dėmesį, kaip visur švaru.

Vėmalų kvapas pradėjo gerokai erzinti. Jis turėjo ko nors imtis. Jis turėjo susitvarkyti čia, namuose. Išsivalyti, kad nebūtų išmestas lauk.

Jis užsimerkė.

Tas prakeiktas vėžys. Tačiau žmogus turi nuo ko nors mirti, – pagalvojo jis. Taip jau yra. Jam tebuvo šešiasdešimt vieneri, tačiau gerai pagalvojus, buvo pakankamai.

Jis palengva nuslydo į šoną ir giliai užmigo viena ausimi savo vėmaluose – dar kartą.

7

– ...ir taip tiesiog yra.

Ministras pirmininkas atsisėdo atgal į kėdę. Didžiajame kambaryje pasidarė tylu. Ore tvyrojo silpnas drėgmės tvaikas. Ši vieta ilgą laiką buvo uždaryta. Pėteris Salhiusas, sunėręs rankas už galvos, žvalgėsi po kambarį. Palei vieną

sieną stovėjo į prekystalį panašus ilgas baldas. Didžiąją kambario dalį užėmė pasitarimų stalas ir keturiolika aplinkui sustatytų kėdžių. Ant sienos kabojo plazminis ekranas. Stiprintuvai stovėjo ant žemės sustatytuose stikliniuose stovuose. Ant priešais esančios sienos kabojo pageltęs pasaulio atlasas.

– Taigi šie...

Oslo policijos viršininkas Terjė Bastesenas atrodė taip, lyg norėtų pasakyti *babuinai*, tačiau sakinį užbaigė kitaip:

– ...*agentai* kvaršins mums galvas. Turės galimybę naudotis viskuo, ką rasime, žinoti viską, ką veikiame, ką galėtume galvoti ir kuo tikėti. Taigi.

Prieš ministrui pirmininkui atsakant, Pėteris Salhiusas giliai įkvėpė. Netikėtai jis palinko į priekį, rankas laikydamas ant stalo viršaus.

– Visų pirma aš manau, kad vienas dalykas mums turi būti pakankamai aiškus, – tarė jis tyliai. – Ir tai ýra, kad amerikiečiai jokiu būdu negali leisti savo prezidentei pradingti tiesiog ore, patys nepadarę absoliučiai visko, kas įmanoma, kad...

Jo pirštas pakibo ore.

–...ją rastų. Antra...

Kitu pirštu jis dūrė į lubas.

– ...sugauti tą ar tuos, kurie ją pagrobė. Ir trečia...

Jis nusišypsojo.

– Sumaišyti dangų ir žemę – ir pragarą, jei bus būtina, – kad šie būtų nubausti. Ir tai bus vykdoma čia, šioje šalyje, taip sakant. Turiu omenyje, bausmė.

Teisingumo ministras sausai atsikrenkštė. Visi sužiuro į jį. Per šį susitikimą jis pirmą kartą pravėrė burną.

– Amerikiečiai yra mūsų draugai ir geri sąjungininkai, – tarė jis; balse buvo jaučiamas iškilmingumu persisunkęs išgąstis; Pėteris Salhiusas užsimerkė, kad jo nenutrauktų. – Ir mes, savaime suprantama, privalome jiems padėti. Tačiau turi būti aišku kaip dieną...

Ministras kiek per stipriai trenkė kumščiu į stalą.

– ...kad mes esame Norvegijoje. Ir kad viskas patenka į Norvegijos jurisdikciją. Norvegijos policija atsakinga už tyrimą. Tegul tai būna visiškai aišku. Ir kai nusikaltėlis bus sugautas, tuomet *Norvegijos teismai*...

Balsas šaižiai suspiegė, jis pats tai išgirdo. Jis nutilo. Dar kartą atsikrenkštė ieškodamas atramos taško.

– Su visa pagarba...

Pėterio Salhiuso balsas, palyginti su jo, buvo šiurkštus. Jis pakilo nuo kėdės. Teisingumo ministras liko sėdėti pusiau pravira burna.

– Ministre pirmininke, – tęsė Salhiusas, net nežvilgtelėjęs į aukščiausią Norvegijos policijos asmenį. – Manau, jau pats laikas čia susirinkusiems suteikti šiokios tokios realios informacijos.

Policijos komisarė, liesa moteris, vilkinti uniformą ir apskritai tik klausiusis šio susitikimo metu, atsišliejo į kėdės atlošą ir ant krūtinės susikryžiavo rankas. Beveik visą laiką ji atrodė išsiblaškiusi, porą sykių išėjo iš kambario atsakyti į telefono skambučius. Dabar ji įsmeigė akis į Saugumo tarnybos vadovą ir atrodė susidomėjusi.

– Turiu pagrindo, – susierzinęs bandė kalbėti teisingumo ministras, – ...atkreipti dėmesį, kad...

– Manau, mes tam skirsime laiko, – nutraukė ministras pirmininkas rankos mostu, kuris tikriausiai turėjo veikti raminamai, tačiau atrodė kaip priekaištas nepaklusniam

vaikui. – Nagi, Salhiusai. Kokios realios informacijos mums trūksta? Ką tokio matėte jūs, ko mes, visi likusieji, iki galo nesuvokėme?

Jo akys, kurios apvaliame veide iki šiol atrodė nepaprastai siauros, dabar buvo tarsi išpjautos skalpeliu.

– Ar tik man, – pradėjo Salhiusas ir skėstelėjo rankomis. – Ar tik man ši situacija atrodo visiškai absurdiška?

Nelaukdamas atsakymo, jis tęsė:

– Visos nedidelės karinės oro pajėgos, o dar ir „Air Force One". Apie penkiasdešimt *Slaptosios tarnybos* agentų. Du šarvuoti automobiliai. Sprogmenis aptinkantis šuo. Būrys specialiųjų patarėjų, kurie, apskritai kalbant, iš tiesų yra FTB agentai, jei kuris nors iš jūsų abejotų...

Jis stengėsi nežiūrėti į teisingumo ministrą, kuris dabar nesustodamas pieštuku maišė kavos puodelyje.

– Tai yra Amerikos prezidentės palyda jos vizito Norvegijoje metu. Ir žinote? Tai yra stulbinamai mažai!

Dabar jis palinko virš stalo, abi rankas atrėmęs į stalo paviršių.

– *Mažai!*

Žodis pakibo ore; atrodė, kad taip jis norėjo sukelti šoko efektą.

– Man šiek tiek sunku suprasti, kur jūs sukate, – ramiai pasakė policijos komisarė. – Mums visiems žinoma, kokia komanda atvyko su prezidente, ir tai ne...

– Iš tiesų labai mažai, – pakartojo Pėteris Salhiusas. – Nieko keista, jei Amerikos prezidentas atsiveža dviejų trijų šimtų agentų armiją. Savi virėjai, visas automobilių parkas. Didžiulis sunkvežimis, prikimštas modernios ryšių įrangos. Karinis greitosios pagalbos automobilis.

Neperšaunami skydai, naudojami per viešus pasirodymus, kompiuterinė įranga, visa ruja šunų: pėdsekių, aptinkančių sprogmenis, apsauginių šunų...

Jis atsitiesė, veidą vėl iškreipė grimasa.

– Bet čionai atvyksta dama su gana silpnomis pajėgomis. Atsiprašau...

Jis žaibiškai atsiprašė ir norėdamas sukliudyti pakėlė ranką ministro pirmininko pusėn.

– Prezidentė, norėjau pasakyti. *Ponia prezidentė*. Ir, aišku, jūs galvojate kodėl. Kodėl? Kodėl, po galais, Amerikos prezidentė atvyksta savo pirmojo užsienio vizito su tokia menka apsauga iš savo pusės?

Neatrodė, kad klausytojai būtų giliai apmąstę šį klausimą. Priešingai, iki tol pokalbis sukosi apie didžiulę grupę amerikiečių pareigūnų, kurie dabar beldėsi į duris, veržėsi į kabinetus, užgrobė įrangą ir apskritai Norvegijos policijai kėlė sunkumų.

– Kadangi–čia–yra–saugu.

Žodžiai buvo ištarti perdėtai lėtai ir jis pakartojo:

– Kadangi Norvegija yra saugi. Taip mes manome. Pažiūrėkite į mus.

Jis atsargiai sudavė sau į krūtinę.

– Visa tai yra absurdas, – tyliai pakartojo jis, dabar jo klausytojai buvo dėmesingesni. – Ši siaura juosta žemėlapyje, ši...

Jis žvilgtelėjo į pasaulio atlasą. Kampai buvo nutrinti. Storomis raidėmis parašytas žodis „Jugoslavija“ laikė apglėbęs Balkanus, ir Pėteris Salhiusas ėmė purtyti galvą.

– Senoji geroji Norvegija, – tarė jis ir perbraukė pirštu per savo šalį iš šiaurės į pietus. – Daugybę metų mes pakaitomis kalbėjome apie tai, kokius įdomius ryšius

užmezgėme ir kokia daugiakultūre tauta tapome, o jau kitą akimirką leidomės užliūliuojami taikos, nekaltumo ir kitoniškumo idėjos. Visą laiką mes sakome, kad pasaulis priartėjo prie mūsų, ir tuo pat metu jaučiamės to paties pasaulio nepaprastai įžeisti, jei jis į mus nežiūri kaip mes: mes esame idiliškas taškelis žemėlapyje. Taikus pasaulio kampelis – turtingas, kilnus ir visiems malonus.

Jis prikando sausą lūpos kraštelį.

– Mes esame stipraus, baisaus konflikto viduryje ir aš noriu, kad jūs tai suprastumėte. Ši šalis pasirengusi vienokiai ar kitokiai krizei tiek, kiek įmanoma. Mes esame pasirengę epidemijoms ir kitoms katastrofoms. Kai kas mano, kad mes esame pasirengę netgi karui...

Jis silpnai šyptelėjo gynybos ministro pusėn, tačiau šis neatsakė šypsena.

– Tačiau tam mes visiškai nesame pasirengę. Tam, kas vyksta dabar.

– Ir tai yra?.. – paklausė policijos komisarė; balsas buvo aiškus ir aštrus.

– Tai yra, kad mes praradome Amerikos prezidentę.

Teisingumo ministras ne vietoje sugokčiojo, tai galėjo pasirodyti kaip kikenimas.

– O su tuo jie tiesiog negali taikstytis, – nepertrauktas pasakė Salhiusas ir grįžo prie kėdės, nuo kurios buvo pakilęs.

– Istorijai žinoma, kad vienas kitas amerikiečių prezidentas buvo nužudytas. Tačiau jie niekuomet, *nė vieno vienintelio karto* neprarado prezidento svetimoje žemėje. Ir aš jums garantuoju vieną dalyką...

Jis sunkiai atsisėdo.

– Kiekvienas *Slaptosios tarnybos* agentas, dabar šmižinėjantis aplinkui ir apsunkinantis gyvenimą mūsų pavaldiniams, priima tai asmeniškai. Visiškai asmeniškai. *This happened on their watch*[23] ir jie tiesiog nenori, kad graužtų sąžinė. Jiems tai blogiau nei... Jiems tai yra...

Jam užsikirtus, ministras pirmininkas paklausė:

– Su kuo... iš tiesų su kuo mes juos galėtume palyginti?

– Su niekuo.

– Niekuo? Bet tai politinė jėga ir...

– Taip. Jie neabejotinai turi ir kitų užduočių, tačiau būtent asmens apsaugos tarnyba sudaro visų pajėgų branduolį. Taip yra nuo prezidento Makinlio nužudymo 1901 metais. Ir tai, kas įvyko šiąnakt, kelia rimtą grėsmę šiam branduoliui. Ypač dėl to, kad visa tai atsitiko dėl didžiulės apmaudžios klaidos, kurią padarė jie patys.

Teisingumo ministras vis dar skimbčiojo į puodelį. Daugiau nieko nebuvo girdėti. Šį kartą niekas nepasinaudojo tylos minutėle, kad užduotų klausimą.

– Jie netinkamai įvertino situaciją, – tarė Pėteris Salhiusas. – Visiškai. Ne tik mes šią šalį laikome taikiu kampeliu pavojingame pasaulyje. Ir amerikiečiai taip mano. O didžiausią rūpestį šioje situacijoje kelia ne tik tai, kad be pėdsakų dingo prezidentė, bet ir tai, kad amerikiečiai iš tikrųjų tikėjo, kad čia saugu. Būtent jie sugeba geriau vertinti tokius dalykus, nei mes. Tiesiog jie turėjo geriau žinoti, kadangi...

– Kadangi jie turi neįtikėtinai daug daugiau informacijos, – lėtai nutęsė policijos komisarė.

[23] Tai nutiko per jų budėjimą (angl.).

– Taip.

– Labai gerai, – tarė ministras pirmininkas.

– Būtent, – pasakė gynybos ministras ir linktelėjo.

– Taip, – pakartojo Pėteris Salhiusas.

Visi nutilo. Net teisingumo ministras paliko ramybėje kavos puodelį. Ant sienos kabantis plazminis ekranas švietė mėlynai, nes nebuvo ko rodyti. Dienos šviesos lempa palubėje pradėjo mirkčioti be jokios tvarkos ir be garso. Kai tingus musės zvimbimas palubėje sudrumstė tylą, Pėteris Salhiusas nusekė ją akimis. Tyla pasidarė nepakeliama.

– Vadinasi, amerikiečiai neturi nė mažiausio supratimo, su kuo susidūrė, – apibendrino vyriausybės vadovas.

Jis susirinko dokumentus ir sudėjo priešais save į krūvelę, daugiau nerodydamas jokių ženklų, kad norėtų baigti susirinkimą.

– Netgi ir jie, – norėjau pasakyti.

– Aš verčiau sakyčiau, kad jie *nenumanė*, – susimąstęs pasakė Salhiusas. – Norėjau pasakyti, iš anksto. Amerikiečių laukia išbandymas – išanalizuoti galybę medžiagos, kurią turi. Iš naujo. Sudėti kortas kita tvarka ir žiūrėti, koks vaizdas išeis.

– Tačiau problema ta, – tarė policijos komisarė ir lengvai pabaidė musę, kuri pradėjo agresyviai atakuoti, – kad jie turi per daug kortų, kurias reikia sudėlioti.

Salhiusas linktelėjo.

– Tiesiog neturime nė mažiausio supratimo, – linktelėjo jis; akys atrodė sausos, jis įsikando į nykštį. – Mums sunku įsivaizduoti, ką jie žino. Ir kokią informaciją gauna. Kiekvieną minutę, kiekvieną valandą, ištisą parą.

Po Rugsėjo 11-osios FTB pajėgos žymiai padidėjo, jų biudžetas išaugo. Anksčiau buvusi palyginti tradicinė policijos organizacija, atlikusi aiškias policijos funkcijas ir besirūpinusi daugiausia vidinėmis, amerikietiškomis, problemomis, dabar daugiausia pinigų ir personalo turi skirti antiteroristinei veiklai. O tai, mielos ponios ir ponai...

Nuo stalo jis paėmė oficialią Helen Lardahl Bentley nuotrauką.

– Prezidento pagrobimas, be abejonių, telpa į amerikietiškąją terorizmo sąvoką. Būkite tikri, dabar jie audringai pasirodys. Kaip ir sakiau, tikėtina, jog prezidentės palydoje jau yra FTB agentų. *But we ain't seen nothing yet.*[24]

Jis nusišypsojo ir, nerimastingai žvelgdamas į prezidentės nuotrauką, smiliumi ėmė braukyti marškinių apykaklės kraštą.

– Man pranešė, kad jau po trijų valandų nusileis specialusis lėktuvas, – patvirtino policijos komisarė. – Ir, aišku, vėliau atskris dar keli.

Ministras pirmininkas pirštų galiukais bėginėjo po stalo paviršių. Šie sustojo prie kavos dėmės. Dvi gilios vagos įsirėžė tarp veido odos raukšlių, ir tik šviesos atspindys išdavė esant porą akių.

– Mes juk kalbame ne apie paprastą invaziją, – aiškiai suirzęs pasakė jis. – Jūs kalbate taip, tarsi mes visiškai priklausytume nuo amerikiečių malonės, Salhiusai. Nė kiek neabejokime...

Jis mažumėlę pakėlė balsą.

[24] Bet mes dar nieko nematėme. (Angl.)

– ...kad tai, kas atsitiko, įvyko Norvegijos žemėje. Savaime suprantama, kad mes kaip įmanydami stengsimės ir skirsime reikalingų lėšų, o su amerikiečiais privalome elgtis, kaip ir pridera, pagarbiai. Tačiau tai yra ir bus *Norvegijos* reikalas. Kurio imsis *Norvegijos* policija ir teisinė sistema.

– Sėkmės, – sumurmėjo Pėteris Salhiusas ir krumpliais patrynė kaktą.

– Aš nenorėčiau jokių...

Ministras pirmininkas, nebaigęs minties, pakėlė stiklinę vandens prie lūpų. Ranka truputį drebėjo, ir jis nuleido stiklinę net nepabandęs iš jos gerti. Jam dar nespėjus prašnekti, policijos komisarė palinko virš stalo:

– Pėteri, ką iš tiesų tu manai? Ar mes viską turime perleisti amerikiečiams? Atsisakyti savo suverenumo ir jurisdikcijos? Tu nerimtai kalbi, tiesa?

– Savaime suprantama, kad aš taip nemanau, – tarė Salhiusas; jis atrodė nustebęs dėl tokio familiaraus kreipimosi ir susimąstė. – Aš manau, kad... tiesą sakant, aš manau priešingai. Visa patirtis – politinė, policijos profesinė, istorinė, šiuo atveju ir karinė – rodo, kad šioje byloje mes turime milžinišką pranašumą, palyginti su amerikiečiais.

Kažkas pabeldė į duris, virš jų užsidegė raudona lemputė.

Niekas nereagavo.

– Mes esame norvegai, – tarė Pėteris Salhiusas. – Mes pažįstame šią šalį. Mes mokame kalbą. Pažįstame infrastruktūrą. Išmanome geografiją, topografiją. Architektūrą ir miestą. Mes esame norvegai. Jie yra amerikiečiai.

Vėl pabeldė į duris, tik šį kartą nekantriau.

– Mes veikiame, – tęsė Salhiusas ir patraukė pečiais. – Viskas funkcionuoja. Visi, kurie privalo būti čia, ir yra čia. Krizių valdymo sistema veikia. Pajėgos iškviestos. Viskas seniausiai funkcionuoja visuose skyriuose. Užsienio reikalų ir Teisingumo ministerijos kol kas veikia pagal protokolą. Aš tik norėjau pasakyti...

Jis nutilo, kai į kambarį įėjo vidutinio amžiaus apvali moteris. Ji tylomis priešais ministrą pirmininką padėjo popieriaus lapą, tačiau šis neparodė nė ženklo, kad norėtų jį perskaityti. Priešingai, padrąsinamai linktelėjo Salhiusui.

– Tęskite, – trumpai ištarė jis.

– Norėjau pasakyti, kad mes turime suvokti, su kokiomis jėgomis susidūrėme. Neturėkime jokių iliuzijų, kad amerikiečiai leis vadovauti tokioje situacijoje kaip ši. Jie ir vėl peržengs ribą. Kartu mes turime pripažinti, kad jie yra kvalifikuoti, turi įrangos ir informacijos, kuri gali turėti lemiamą įtaką šioje byloje. Mums tiesiog jų reikia. Pats svarbiausias dalykas bus juos įtikinti, kad...

Jis pakėlė vandens stiklinę ir išsiblaškęs į ją pažvelgė. Viduje tupinti leisgyvė musė netvirtai kilstelėjo sparnus.

– Kad jiems mūsų reikia ne mažiau nei mums jų, – pabrėždamas pasakė jis, sukiodamas rankose tuščią stiklinę. – Jei ne, jie mus pervažiuos. Manau, jei mes norime įgyti abipusį pasitikėjimą, turėtume vengti pernelyg dažnai vartoti tokius žodžius kaip jurisdikcija, Norvegijos teritorija ir suverenumas.

– Panašiai, kaip būtų pasakęs Vidkunas Kvislingas, – pasakė gynybos ministras. – 1945-ųjų balandį.

Stojo beveik absoliuti tyla. Net musė pasidavė ir gulėjo aukštyn kojomis vandens stiklinės dugne. Ministras

pirmininkas, visą laiką krapštęsis su popierių šūsnimi, staiga liovėsi. Policijos komisarė sėdėjo sustingusi, nesiremdama į kėdės atlošą. Užsienio reikalų ministras, kuris per visą susirinkimą neparodė balso, net sustingo prisimerkęs, pravira burna.

– Ne, – pagaliau tarė Pėteris Salhiusas taip tyliai, kad net ministras pirmininkas, sėdintis kitame didžiulio stalo gale, vargiai galėjo išgirsti. – Nepanašiai. Visiškai nepanašiai.

Sustingęs lėtai atsistojo.

– Aš manau, kad šis susitikimas baigėsi, – tarė jis, nežiūrėdamas į ministrą pirmininką.

Jis patraukė durų link. Rankoje laikė palaidus dokumentus ir į nieką nežiūrėjo. Visi stebeilijosi į jį. Jam einant pro paskutinę kėdę, ministras pirmininkas atlaidžiai uždėjo ranką ant dilbio.

– Ačiū, – pasakė jis.

Salhiusas neatsakė.

Ministras pirmininkas neatitraukė rankos.

– Jūs... jūs iš tiesų žavitės šiais FTB žmonėmis.

Pėteris Salhiusas negalėjo suprasti, ko šis vyras nori. Jis ir vėl neatsakė.

– Ir šie *Slaptosios tarnybos* agentai. Jūs iš tiesų jais žavitės, ką?

– Žaviuosi, – lėtai pakartojo Pėteris Salhiusas, tarsi ne visai suprasdamas, ką šis žodis reiškia.

Jis atitraukė ranką ir pažvelgė ministrui pirmininkui į akis.

– Gal ir taip, – linktelėjo jis. – Bet pirmiausia... aš jų bijau. Jūs visi turėtumėte bijoti.

Ir jis paliko slaptąjį Vyriausybės krizių valdymo centrą, nosyje jausdamas silpną drėgnų puvėsių tvaiką.

8

Vyras, dirbantis degalinėje, buvo gerokai nusiminęs. Antrus metus iš eilės jam tenka dirbti Gegužės 17-ąją. Aišku, jam tėra devyniolika ir jis jauniausias iš visų darbuotojų, tačiau vis tiek neteisinga, kad tenka sėdėti ir rūgti darbe tokią dieną, kai beveik niekam nereikia benzino. Degalinė buvo per toli nuo centro, dėl to nepajuto jokio prekybos dešrelėmis pagyvėjimo. Jie turėjo uždaryti visą šią skylę. Jei kam nors trūks plyš prireiktų degalų, čia juk stovi kolonėlių, kuriose atsiskaitoma kortelėmis.

– Jaunėlis budės, – burbtelėjo šefas, kai jie prieš porą savaičių ginčijosi dėl budėjimo grafiko.

Jaunėlis budės. Tarsi šefas būtų buvęs jo tėvas ar panašiai.

Du dešimtmečiai berniokai staiga įsiveržė vidun. Jų uniformos buvo tamsiai raudonos spalvos, juodos kepurės ir baltai lakuoti diržai būgnams. Būgnus jie paliko kitoje vietoje. Jie nesuvaldomai ir įnirtingai fechtavosi lazdelėmis.

– *Ginkis*! – suklykė vienas jų ir dūrė kitam.

– Oi! Po velnių!

Mažesnysis paleido būgno lazdeles ir griebėsi už peties.

– Taip velniškai netriukšmaukit, – pasakė pardavėjas. – Norėsit ko nors?

Nieko neatsakę mažieji berniukai nusiskubino prie ledų šaldytuvo. Šis jiems buvo truputį per aukštas. Vienas jų pasinaudojo šokoladų lentyna kaip kopėčiomis.

– Ledų su uogiene, – suriko kitas.

– Nutilk!

Pardavėjas trenkė į prekystalį.

Akiplėša, kuris korėsi lentyna, buvo juodaskūris.

Jie galėjo slėptis po orkestro uniformomis ir tautiniais drabužiais tiek, kiek tik pajėgė. Vis tiek jie buvo ne mažesni juodaskūriai. Iš tikrųjų atrodė gana kvailai, kaip jie elgesiu bandė mėgdžioti norvegus. Kiek anksčiau tą pačią dieną buvo sugužėjęs visas būrys mažučių negriukų. Jie barėsi ir pešėsi, jų buvo pilna visa degalinė, tarsi būtų buvę savo namuose tamilų krašte arba Afrikoje, arba ten, iš kur būtų atvykę. Jiems net nieko ypatinga nereikėjo. Tačiau visi segėjo šventines juosteles! Didžiuliai raudoni, balti ir mėlyni kaspinai „Fretex" švarkų ir paltų atlapuose. Jie vaipėsi, juokėsi ir gadino visą Valstybės dienos šventę.

– Ei, tu!

Pardavėjas pakėlė prekystalio dangtį ir prisiartino prie berniukų. Jis nutvėrė pakistanietį už sprando.

– Padėk ledus.

– Aš užmokėsiu! Aš juk užmokėsiu!

– Padėk tuos prakeiktus ledus!

– Oi! Po velnių!

Dabar balsas buvo plonesnis. Pardavėjas galėjo prisiekti, kad berniukas tik per plauką neverkė. Jis paleido jį.

– Sveikas.

Į degalinės parduotuvę įėjo vyras. Akimirką stabtelėjo ir klausiamai pažvelgė į du berniokus. Pardavėjas sumurmėjo „sveiki".

– Atsiprašau, kad pastačiau automobilį tiesiog priešais langus, – tarė vyras ir linktelėjo mėlyno fordo, pastatyto prie lango, pusėn. – Nepastebėjau ženklo neišlipęs iš automobilio. Man reikia tik mineralinio vandens.

Pardavėjas linktelėjo į šaldytuvo pusę ir grįžo į savo vietą prie prekystalio. Jauniausias iš berniukų šviesiomis garbanomis, kyšančiomis iš po kepurės, jam priešais tėškė penkiasdešimtinę.

– Dvi ledų, – sušnypštė pro dantis. – Dvi ledų su uogiene, tu šunsnuki.

Vyras iš fordo atsistojo jam už nugaros. Berniukas tylomis paėmė grąžą ir nusisuko. Paskui ištiesė vieną ledų porciją draugui, kuris stovėjo susigūžęs prie pat išėjimo.

– *Bybio galva*, – už nugarų veriantis durims choru subliovė jie.

– Trys „Farris"[25], – pasakė klientas.

– Mokėsite kortele? – paniuręs paklausė pardavėjas.

– Ne. Štai, prašom.

Jis gavo grąžą iš šimtinės ir susikimšo pinigus į kišenę.

Pardavėjas žvilgtelėjo į automobilį. Jis buvo pastatytas vairuotojo puse į langą, nuo šio mažiau nei per metrą. Jam pasirodė, kad kažką neaiškiai įžvelgė keleivio kėdėje; šlaunį ir ranką, kuri tiesėsi kažką paimti. Ant galinės sėdynės sėdinti moteris miegojo. Galva buvo atmesta atgal ir kiek atremta į langą. Švarkas, pakibęs ant pečių, nenatūraliai iškreipė sprandą. Kaklas buvo beveik toks pat raudonas kaip drabužis.

– Viso gero, – pasakė vyras, nusmaukė kepurės snapelį žemyn ant kaktos ir pradingo.

Sušikta Gegužės 17-oji. Greitai bus ketvirta valanda. Tada bent jau bus galima tikėtis, kad sulauks pamainos. Jei tik šefas pasistengs pasirodyti. Niekada negali žinoti. Bjauri diena.

[25] „Farris" – natūralus mineralinis vanduo, gaminamas Larvike, Norvegijoje (vert. past.).

Jis lėtai į duoną įspraudė rūkytą dešrelę, užpildė krevečių salotomis, prieskoniais, dideliu kiekiu garstyčių ir ją sušlamštė.

Nuo ryto tai jau buvo devinta, ir ji nebuvo skani.

9

– Rūmai štai ten, viršuje, – tarė ambasadorius Džordžas A. Velsas ir linktelėjo rodydamas parką kitoje Dramensvejeno pusėje. – Tai ne tik puošmena. Tiesą sakant, jie ten gyvena. Karališkoji pora. Malonūs žmonės. Labai malonūs žmonės.

Vyrai panėšėjo vienas į kitą. Stovinčius taip, kaip dabar: nugara į kambarį, veidu į miestą, išsidėsčiusį už įtvirtinimų, supančių šį trikampį pastatą, – juos buvo galima palaikyti broliais. Reikia pripažinti, ambasadorius kasdien turėjo kęsti žmonos priekaištus, kad numestų keletą *svarų* nuo pilvo, tačiau šiedu vyrai, stovintys už Amerikos ambasados Osle lango ir žvelgiantys į šventiškai apsirengusius žmones, kurie džiaugsmingai skubėjo pro priešiškai atrodančias plienines tvoras, į savo maistą ir golfą žiūrėjo labai rimtai. Jie atrodė gerai. Džordžas Velsas artėjo prie septyniasdešimties, tačiau vis dar buvo apdovanotas storais sidabriškai pilkais gaurais. Svečias buvo jaunesnis, su tokiais pat vešliais plaukais, tačiau mažumėlę ne tokiais tvarkingais. Abu stovėjo rankas susikišę į kišenes. Švarkus buvo seniausiai nusimetę.

– Karališkoji šeima atrodo už mus prasčiau apsaugota, – pasakė svečias ir linktelėjo Rūmų parko link. – Ar iš tiesų bet kas gali nueiti iki pačių rūmų?

– Ne tik galima. Visi taip daro. Šis nuobodus paradas, kurį jie rengia kiekvieną Gegužės 17-ąją, praeina pro balkoną, kuriame stovi visa karališkoji šeima ir mojuoja. Visąlaik viskas būdavo gerai. Tačiau jie taip pat...

Šypsenoje atsispindėjo nuovargis, ir jis pirštais perbraukė plaukus.

– ...truputį populiaresni už mus.

Tarp jų įsiviešpatavo tyla. Jiedu žvilgčiojo žemyn į kelią, bet buvo sunku pasakyti, ar žmonės atėjo, ar išėjo. Staiga abu vienu metu pastebėjo mažą berniuką su Amerikos vėliava. Jis galėjo būti penkerių šešerių metų, apsirengęs tamsiai mėlynomis kelnėmis, baltais marškiniais ir ryškiai raudonu megztiniu trikampio formos kaklu. Jis sustojo ir pažvelgė aukštyn. Jis negalėjo jų matyti; atstumas buvo per didelis, be to, pro tamsintus langus ką nors įžvelgti buvo sunku. Nepaisant to, jis nedrąsiai nusišypsojo ir pamojavo vėliavėle. Motina susierzinusi atsisuko ir čiupo už rankos. Berniukas nenustojo mojuoti, kol dingo iš akių.

– Jis išsisuks tik todėl, kad mažas, – pasakė ambasadorius. – Jis – mažas mielas afroamerikietis ir Gegužės 17-ąją gali mojuoti „The Starspangled Banner". Po kelerių metų bus blogiau.

Vėl tyla. Svečias atrodė sužavėtas gatvės gyvenimo ir liko stovėti prie lango. Neatrodę, kad ir ambasadorius norėtų atsisėsti. Didžiulė grupė jaunuolių šlitiniuodami leidosi žemyn nuo Nobelio instituto pusės. Jie dainavo taip garsiai ir nedarniai, kad net rėžė ausį, garsas persismelkė kiaurai per neperšaunamą stiklą. Aštuoniolikmetė mergaitė buvo girta, ją turėjo prilaikyti du draugai. Vienas kaire ranka buvo apglėbęs per krūtinę, tačiau jos tai netrikdė. Jiems priešais gražia vorele laikydamiesi už

rankų ėjo jaunesnių moksleivių klasė. Pirmoji pora, dvi mergaitės šviesiomis kasomis, staiga pravirko, kai vienas iš paauglių sustugo joms į veidus. Atsiskubino įsiutę tėvai. Kitas jaunuolis mėlynu darbo kombinezonu išpylė alų ant vieno iš labiausiai supykusių tėvų.

Policijos automobilis bandė prasibrauti pro žmonių minią. Pusiaukelėje pasidavęs sustojo. Du paaugliai užsiropštė ant variklio dangčio. Viena mergaitė trūks plyš norėjo pabučiuoti policijos konsteblį, kuris išlipo iš automobilio norėdamas juos sudrausminti. Prisiartino dar daugiau, visas būrys raudonai apsirengusių mergaičių, norinčių išbučiuoti uniformuotą policininką.

– Kas gi tai? – sumurmėjo svečias. – Kas gi tai per šalis?

– Tiesą sakant, turėjai tai žinoti, – tarė ambasadorius. – Prieš tau čionai atsiunčiant *ponią prezidentę*. Tokią dieną kaip ši.

Svečias garsiai ir beveik demonstratyviai atsiduso. Jis nuėjo prie stalo, kur ant sidabrinio padėklo stovėjo dailiai išdėliotas mineralinis vanduo ir stiklinės. Pakėlė vieną stiklinę ir klausiamai pažiūrėjo į ambasadorių.

– Prašom imti. Žinoma.

Atrodė, kad ir ambasadorius atsižiūrėjo į norvegų minias. Jis paėmė nuotolinio valdymo pultą, ir paspaudus mygtuką lengvos užuolaidos nusileido.

– Aš atsiprašau dėl to komentaro, Vorenai.

Ambasadorius atsisėdo. Dabar jo judesiai buvo sunkesni, tarsi diena būtų trukusi per ilgai, o ir amžiaus našta slėgusi vis sunkiau.

– Viskas gerai, – tarė Vorenas Skifordas. – Be to, tu teisus. Aš turėjau tai žinoti. Esmė ta, kad aš žinau. Aš žinau

viską, ką tik galima perskaityti ir išgirsti. Džordžai, tu išmanai taisykles. Tu žinai, kaip mes dirbame.

Ištiestoje rankoje jis laikė buteliuką „Farris“ ir prisimerkęs skeptiškai žvelgė į etiketę. Paskui, patraukęs pečiais, prisipylė stiklinę.

– Mes tam ruošėmės du mėnesius, – tarė jis. – Ir, tiesą sakant, buvome įsitikinę, kad tai puiki mintis, kai *ponia prezidentė* pirmojo užsienio vizito pasiūlė vykti į Norvegiją. Tai...

Jis kilstelėjo stiklinę be garso linkėdamas „į sveikatą“.

– ...puiki mintis! Ir tu, savaime suprantama, žinai kodėl.

Ambasadorius nieko nepasakė.

– Mes turime prioritetų sąrašą, – tarė Vorenas Skifordas. – Savaime suprantama, visiškai neoficialų, bet vis tiek rimtą prioritetų sąrašą. Ir jei mes atmestume porą Ramiojo vandenyno šalių, turinčių keletą tūkstančių palankiai nusiteikusių gyventojų, kur vienintelė grėsmė prezidentei būtų nebent nenumatytas cunamis...

Jis išgėrė, nurijo ir nusišluostė burną marškinių rankove.

– Dabar Norvegija – pati saugiausia šalis, kurią gali aplankyti. Praėjusį kartą...

Dabar jis nežymiai papurtė galvą.

– Prezidentas Klintonas, kai čia lankėsi, elgėsi taip, tarsi būtų berniukų išvykoje „Little Rock“. Tai buvo iki tavo tarnybos laikų ir iki...

Staiga jis susigriebė už smilkinio.

– Ar viskas gerai? – paklausė ambasadorius.

Vorenas Skifordas suraukė kaktą ir ranka ėmė čiuopti sprandą.

– Varginama kelionė lėktuvu, – sumurmėjo jis. – Tiesą sakant, nemiegojau visą parą. Visa tai, galima sakyti, atsitiko taip netikėtai. Kada ateis tas vyrukas? Ir kada aš galėsiu...

Ant didžiulio rašomojo stalo suskambo telefonas.

– Taip?

Ambasadorius laikė atitraukęs ragelį per porą centimetrų nuo ausies.

– Taip, – dar kartą tarė jis ir padėjo ragelį.

Vorenas Skifordas pastatė stiklinę atgal ant sidabrinio padėklo.

– Jis neatvyks, – pasakė ambasadorius ir pakilo.

– Ką?

– Mes turime vykti pas juos.

Jis pagriebė švarką ir apsivilko.

– Bet juk mes *susitarėme*...

– Tiksliau sakant, tai buvo daugiau nei pranešimas, – nutraukė ambasadorius ir pirštu parodė į Skifordo švarką. – Tai buvo mūsų įsakymas jiems. Apsirenkite. Jie jo nepaklausė. Jie nori, kad vyktume pas juos.

Prieš Vorenui Skifordui dar kartą imant protestuoti, ambasadorius tėviškai uždėjo ranką jaunesniam vyrui ant dilbio.

– Tu būtum padaręs lygiai tą patį, Vorenai. Mes esame šios šalies svečiai. Jie nori žaisti kamuoliu savoje aikštelėje. Ir nors jų nėra daug, turi pasiruošti, kad...

Jis stabtelėjo ir nusijuokė prunkšdamas ir netikėtai linksmai. Paskui, baigdamas diskusiją, pasuko durų link ir tarė:

– Šioje šalyje nedaug gyventojų, bet jie nesuvokiamai užsispyrę. Visi kaip vienas. *You might as well get used to it, son. Get used to it*![26]

[26] Tau taip pat teks prie to priprasti, sūnau. Pratinkis! (Angl.)

10

– Mama! Tai tiesa! Paklausk Karolinos!

Nusiminusi ji palinko virš stalo ir kaire ranka tėkštelėjo į stalą. Akys buvo raudonos, o makiažas pilkais šešėliais dengė skruostikaulius. Plaukai, kurie praėjusį vakarą buvo sukelti ir suraišioti spalvotais kaspinais bei raišteliais, kaip įprasta devintajame dešimtmetyje, liūdnai karojo nugaroje po vakarykštės kiek per gerai nusisekusios šventės. Ji buvo pusiau nusivilkusi kostiumą. Rankovės palaidai surištos aplink liemenį, o už juosmens turėjo įsikišusi pusės litro kokakolos buteliuką.

– Kodėl gi tu manimi netiki? Tu *niekada* netiki tuo, ką aš sakau!

– O kaipgi, – ramiai pasakė motina ir į orkaitę įdėjo kepimo skardą.

– Ne! Tu manai, kad aš tik geriu ir kru...

– Atsargiai!

Motinos balsas tapo aštresnis, ir ji su trenksmu užvėrė orkaitės duris.

– Jaunoji panele, iš namų tu išsikraustysi tik rudenį. Tada galėsi daryti, ką norėsi. Bet iki tol...

Moteris atsisuko į dukterį. Ji įsirėmė ranka į klubą ir žiojosi kažką sakyti, tačiau vėl užsičiaupė ir nusiminusi persibraukė ranka plaukus.

– Tik paklausk Karolinos, – verkšleno duktė ir pagriebė apypilnę stiklinę pieno. – Mes ten buvome abi. Aš nežinau, iš kur jie atėjo, bet jie įsėdo į automobilį. Mėlyną automobilį. Taigi tai yra tiesa. Tai tiesa, mama!

– Aš neabejoju, kad tu sakai tiesą, – pavargusiu balsu tarė motina. – Aš tik noriu, kad suprastum, jog jūs ten

matėte ne Amerikos prezidentę. Ten turėjo būti kas nors kitas. Ar tu to nesuvoki? Tu nesupranti...

Sunkiai atsidususi ji atsisėdo prie stalo ir pabandė paimti dukters ranką.

– Jei kas nors pagrobia Amerikos prezidentę, ramiai ir gražiai nevaikščioja po automobilių stovėjimo aikštelę prie Centrinės traukinių stoties ankstyvą Gegužės 17-osios rytą visiems matant. Turi baigti...

Mergaitė ištraukė ranką.

– Visiems matant? *Visiems matant*? Juk ten, po velnių, daugiau nieko nebuvo! Ten buvome tik mes su Karolina ir...

– Nebūk visą laiką tokia *dramatiška*! Tu turi suprasti...

– Tuomet aš skambinu mentams. Moteris vilkėjo būtent tokiais drabužiais, kaip rodė per televiziją. Lygiai tokiais pat. Tikėk manim! Aš skambinu, mama.

– Tai ir skambink. Jei tik nori visiškai apsikvailinti. Bet nepamiršk, kad jie vadina save policija. Ne mentais. Skambink.

Motina atsistojo. Kepinio kvapas erzino. Ji pravėrė langą.

– Ir kas, po velnių, rengia kviestinius pietus Gegužės 17-ąją, – burbtelėjo mergaitė ir iš stiklinės atsigėrė pieno.

– Atsargiau rink žodžius! *Turi* nustoti visai be reikalo keiktis!

– Gegužės 17-ąją žmonės pusryčiauja, mama. Pusryčiauja arba iš bėdos valgo puikius priešpiečius. Aš niekada nesu girdėjusi, kad kas nors rengtų prakeiktus...

Puodas su trenksmu nusileido ant virtuvės spintelės. Moteris nusimetė prijuostę ir dviem greitais žingsniais atsidūrė prie dukters. Pliaukštelėjo rankomis į stalą.

– *Mes* rengiame kviestinius pietus Gegužės 17-ąją, Pernile. *Mes, Šou šeima.* Taip daro jau kelios mūsų giminės kartos ir *tu*...

Ji pakėlė smilių. Jis drebėjo.

– ...tu turi pasirodyti valgomajame lygiai šeštą valandą ir atrodyti žymiai geriau nei dabar. Supratai?

Murmėjimą motina suprato kaip sutikimą.

– Bet aš *mačiau* prezidentę, – atkakliai, bet vos girdimai tvirtino mergaitė. – Ir ji, po velnių, visai neatrodė pagrobta.

11

Viešbučio „Opera" maketo mastelis buvo vienas su penkiasdešimt. Jis buvo sumontuotas ant atskirų tvirtų kojų ir priminė miniatiūrinę viešbučio platformą. Detalės atrodė įspūdingai. Mažutės besisukančios įėjimo durys judėjo. Langai buvo iš plonutėlio stiklo ir net užuolaidų raštai kaip tikri. Kai Vorenas Skifordas pritūpė ir žvilgtelėjo į fojė, pamatė geltonas sofas, sustatytas viena priešais kitą, tarp kurių įterptas be galo mažytis stalelis. Lempos švietė geltonai, ryškiai mėlyni krėslai gundė atsisėsti.

– Jis sukonstruotas ne dabar, – sumurmėjo jis ir pasikasė barzdą.

– Ne, – tarė policijos viršininkas Terjė Bastesenas. – Jis buvo pagamintas atliekant rekonstrukciją. Viešbučio vadovybė, savaime suprantama, buvo nepaprastai...

Jis bandė rasti anglišką žodį.

– ...maloni. Stogą galima nuimti.

Jo rankos buvo stambios, jis truputį drebėjo. Kai atsargiai pirštais apglėbė stogą, šis pasistūmė. Pasigirdus

gergždimui, jaunas policininkas, stovintis tolėliau kambario kampe, metėsi į priekį. Jis švelniai nukėlė stogą ir atidengė dešimtą viešbučio aukštą.

– Pažiūrėkite į tai, – tarė Vorenas Skifordas. – Tai štai kur ji gyveno.

Prezidento apartamentai buvo įrengti pietų pusėje, kairiajame viešbučio sparne. Net ir nukėlus stogą nuo maketo, į fiordą atsukti langai liko savo vietose. Besisukančios durys vedė į terasą ant stogo, šios pakraščiai buvo papuošti mažutėliais gėlių vazonais. Apartamentai iki menkiausios detalės buvo dailiai apstatyti baldais, kaip išpaikintos turtuolio dukters lėlių namelis.

– Taigi vidun įeinama štai čia, – lazerio šviesele parodė Bastesenas; raudonas taškelis šokdamas drebėjo. – Tiesiai į gyvenamąjį kambarį. Paskui galima eiti čia...

Taškelis šoktelėjo į rytinę pusę.

– ...į darbo kambarį. Ten turėtų būti kažkas panašaus į darbo kambarį. Mes juk turime...

Negalėdamas gerai įžiūrėti, jis palinko prie maketo.

– Čia yra ir kompiuteris, ir nedidukas spausdintuvas. Kaip jūs matote, gyvenamajame kambaryje yra ir lova. Mes manome, kad prezi... kad *ponia prezidentė* miegojo, kai pasirodė pagrobėjai.

– Pagrobėjai, – pakartojo Vorenas Skifordas ir atsargiai smiliumi palietė patalynę. – Kaip supratau, nėra jokios informacijos, kiek jų buvo.

Policijos viršininkas Bastesenas linktelėjo ir lazerinį tušinuką įsidėjo į vidinę kišenę.

– Taip, tiesa. Aš tik remiuosi žinute. Ten parašyta: *Mes susisieksime*. „Mes". Ne „aš". *We've got her. We'll be in touch.*

Vorenas Skifordas atsitiesė ir į rankas paėmė laminuoto popieriaus lapelį.

– Numanau, kad tai kopija, – tarė jis.

– Savaime suprantama. Originalas paimtas nuodugniau tirti. Jūsų vyrai jį rado ir... jie buvo pakankamai išmintingi, kad jo neliestų, kol juo buvo galima tinkamai pasirūpinti.

– „Times New Roman“, – greitai nustatė Skifordas. – Dažniausiai pasitaikantis šriftas. Drįstu manyti, kad pirštų atspaudų nepalikta? Ir kad popieriaus rūšis randama kiekviename biure ir kiekvienuose namuose?

Jis net nepasivargino pakelti akių į policijos viršininką, kuris patvirtindamas linktelėjo. Jis grąžino lapą ir vėl sutelkė dėmesį į maketą.

– Be to, jie ne mano vyrai, – pasakė jis ir lėtai žengė porą žingsnių į kairę, norėdamas kitu kampu pažvelgti į prezidento apartamentų įėjimo duris.

– Atsiprašau?

– Jūs sakėte, kad „mano vyrai“ rado lapelį.

– Taip...

– Jie – ne mano vyrai. Jie iš *Slaptosios tarnybos*. Aš esu, kaip, manau, jūs supratote...

Plaukai užkrito jam ant kaktos, kai pasilenkė ir užmerkė vieną akį. Jis prisimerkęs apžiūrinėjo koridorių priešais prezidento apartamentus.

– ...iš FTB. Kitos organizacijos.

Balsas buvo šaltas. Jis vis dar vengė akių kontakto su policijos viršininku. Atgalia ranka pastūmė jo ranką, tarsi norėdamas nustumti nepaklusnų berniuką.

– Užleiskite man vietą štai čia, – sumurmėjo jis ir vėl atrodė įsigilinęs į viešbučio „Opera“ maketą. – Ar jis tikrai toks tikslus, kaip atrodo?

Policijos viršininkas neatsakė. Jo skruostus išmušė raudonis. Jis keliskart sumirksėjo, nuo uniforminio švarko nubraukė dulkeles ir kostelėjo.

– Pone Skaifordai, – tarė jis; dabar balsas buvo šiurkštesnis ir niūresnis.

– Skifordas, – pataisė FTB agentas. – SKI, kaip tos lentos, kuriomis šliuožiate sniegu. Ne SKY kaip žodyje dangus.

Jis parodė pirštu į lubas.

– Aš atsiprašau ir įsidėmėsiu jūsų pastabą, – lėtai ištarė policijos viršininkas. – Bet prieš mums judant toliau, norėčiau jums paaiškinti porą dalykų. Visų pirma…

– Tik vieną minutėlę.

Vorenas Skifordas pakėlė ranką.

– Čia įtaisyta kamera, tiesa?

Jis švarko kišenėje sužvejojo rašiklį ir juo parodė į koridorių.

– Taip, – neryžtingai pasakė Bastesenas. – Ir štai ten. Būtent toje vietoje, kur koridorius užsisuka. Taip galima stebėti visą koridorių. Iš abiejų pusių. Be to, dar čia yra kamera…

Jis parodė į plotą priešais liftą.

– Ir čia, prie laiptų. Avarinis išėjimas. Bet prieš mums judant toliau aš norėčiau…

– Truputėlį palaukite. Tik akimirką.

Vorenas Skifordas judėjo ratu, giliai susitelkęs ties maketu. Retkarčiais jis sustodavo, veidą priglausdavo prie lauko sienos ir stebėdavo koridorių. Plaukai, tamsiai pilki ir silpnai banguoti, nuolat krito ant kaktos. Jis sučiaupė lūpas ir sučepsėjo, paskui vėl lėtai apėjo ratą.

– Savaime suprantama, aš turiu pamatyti patį viešbutį, – tarė jis, neatitraukdamas žvilgsnio nuo

maketo. – Pageidaučiau šį vakarą. Bet jūs esate teisus. Atrodo, kad visas koridorius stebimas. O kaip terasa?

– Dabar ten neįmanoma patekti iš lauko pusės, nebent...

– Nėra nieko neįmanoma, – nutraukė Vorenas Skifordas ir nusišypsojo tokia šypsena, kurios nebuvo įmanoma suprasti. – Aš klausiu, kokia ten padėtis dėl kamerų.

– Na, *ponia prezidentė* nenorėjo, kad apartamentuose būtų kamerų. Ji, be abejonės, to primygtinai reikalavo. Ir mes, ir...

Vorenas Skifordas iškėlė abi rankas. Policijos viršininkas Bastesenas vėl leidosi pertraukiamas. Jaunasis konsteblis pasitraukė į kampą prie durų ir nesmagiai jausdamasis žvelgė į grindis. Kambaryje pasidarė šilta, beveik karšta. Uniformuotas Bastesenas prakaitavo. Skruostų raudonis išpylė visą veidą. Plonos plaukų sruogelės prilipo prie kaktos. Skifordas seniausiai buvo nusimetęs švarką ir užsiraitojęs marškinių rankoves. Kaklaraištis laisvai kabojo, viršutinė marškinių saga buvo atsegta. Iš gilumos žvelgė tamsiai rudos akys su neįprastai ilgomis blakstienomis. Garbanos ir kiek per ilgi plaukai jį jaunino. Dabar jis žvelgė tiesiai į Oslo policijos viršininką. Viršininkas taip pat įdėmiai žiūrėjo į jį.

– Aš pažįstu savo prezidentę, – lėtai ištarė Vorenas Skifordas. – Aš ją labai gerai pažįstu. Todėl visai nebūtina man pasakoti apie ponios įpročius. Manau, mums visiems bus naudingiau, jei apribosime šį... pokalbį... jei kalbėsime tik apie tai, ko man reikia. Jei jūs tiesiog atsakinėsite į mano klausimus. OK?

Policijos viršininkas Bastesenas įkvėpė. Staiga ir netikėtai nusišypsojo. Ilgokai užtruko sagstydamasis švarką

ir jį nusivilkdamas. Didžiulės prakaito dėmės ties pažastimis jo nesutrikdė, kai abiem rankomis atgal atmetė plaukus. Paskui dar plačiau nusišypsojo ir susidėjo rankas už nugaros. Jis lėtai sūpavosi pirmyn atgal ant batų padų kaip senamadis konsteblis. Batai girgždėjo.

– Ne, – tarė jis linksmai. – Negerai.

Vorenas Skifordas kilstelėjo antakius.

– Aš manau, dabar svarbiausia, – tęsė Bastesenas, – ... kad jūs suprastumėte, kokį vaidmenį atliekate. Ir kokį vaidmenį atlieku aš.

Akimirką jis liko stovėti ant pirštų galų, o nusileidęs tęsė:

– Aš esu Oslo policijos viršininkas. Nusikaltimas įvyko mano mieste, mano šalyje. Norvegijoje, nepriklausomoje valstybėje. Šio nusikaltimo tyrimas visiškai priklauso mano atsakomybės sričiai. Kadangi atsitiko taip, kad auka yra... yra garsi kitos šalies pilietė...

Jo rankos nebedrebėjo, kai atsargiai smiliumi palietė mažąsias gėles terasoje, esančioje prezidento apartamentų išorėje. Kambaryje buvo taip tylu, kad net buvo galima išgirsti popieriaus, besiliečiančio į odą, šiugždėjimą.

– ...todėl mes iš mandagumo ir pagarbos, žinodami šio reikalo svarbą palankiai nusiteikusiems sąjungininkams, labai mielai jus informuosime. Ir štai priartėjome prie svarbiausio žodžio. Informacija. Jūs mums pagelbėsite teikdami informaciją, kuri būtina siekiant kiek įmanoma greičiau ir geriau ištirti šią bylą. Mes informuosime jus apie bylos eigą ir kas vyksta. *Tiek, kiek tai nekelia pavojaus tyrimui.*

Staiga pakeltas balsas privertė kampe stovintį konsteblį krūptelėti. Paskui stojo tyla.

Vorenas Skifordas timptelėjo sau už ausies spenelio. Jis buvo įdegęs ne pagal metų laiką. Baltos spalvos lopinėlis buvo matyti tik aplink kairį riešą, kur jį nuo saulės slėpė rankinis laikrodis.

– Suprantu, – draugiškai pasakė jis ir linktelėjo.

– Tikiuosi, – tarė Bastesenas, bet šį kartą neatsakė šypsodamasis. – Ir jei galėčiau eiti prie esminio klausimo?..

Skifordas pasitenkino linktelėjimu.

– Taigi ji nenorėjo, kad pačiuose apartamentuose būtų kaip nors stebima. Dėl šios priežasties mes ypač saugojome koridorių.

Jis vėl uždegė lazerinį rašiklį ir pašvietė.

– Ir, kaip jūs jau žinote, kameros neužfiksavo jokio judėjimo į kambarį ar iš jo nuo be dvidešimties minučių pirmos valandos nakties, kai *ponia prezidentė* atvyko iš oficialių pietų, iki dvidešimt po septynių, kai jūsų vyrai...

Jis stabtelėjo ir pradėjo iš naujo:

– ...dvidešimt po septynių šį rytą, kai *Slaptoji tarnyba* neišvengiamai turėjo įeiti į apartamentus. Ji turėjo pasirodyti septintą valandą. Kortežo, kuris privalėjo ją paimti ir nuvežti pusryčių į karališkuosius rūmus, buvo laukiama lygiai pusę aštuonių. Kalbant apie terasą...

Jis apėjo maketą ir parodė stiklines stumdomąsias duris.

– Reikia pripažinti, buvo sunku įrengti kameras terasoje, neprieštaraujant aiškiam prezidentės pageidavimui, kad ji nebūtų kambaryje stebima. Taigi susidūrėme su problema. Todėl duryse įrengėme daviklius.

Prieš baigdamas Bastesenas akimirką stabtelėjo.

– Jei durys būtų buvusios atidarytos, būtų pasigirdęs pavojaus signalas. Taip neatsitiko. Savaime suprantama,

davikliai vėliau buvo patikrinti. Jie visiškai tvarkingi. Taigi galime daryti išvadą, kad niekas neišėjo laukan ir niekas neįėjo į vidų.

– Niekas neįėjo, niekas neišėjo.

Vorenas Skifordas pirštais persibraukė plaukus.

– Visiškai niekas, išskyrus tai, kad *ponia prezidentė* dingo ir kad kažkas paliko raštelį jos kambaryje.

Jei policijos viršininkas Bastesenas būtų geriau mokėjęs anglų kalbą, būtų pajutęs kandų sarkazmą. Tačiau jis linktelėjo, draugiškai pritardamas.

– Visiškai niekas, išskyrus tai, savaime suprantama.

– Ventiliacijos angos, – mašinaliai pasakė Vorenas Skifordas, nenuleisdamas akių nuo maketo. – Avariniai išėjimai. Kiti langai.

– Šiuo metu vyksta tyrimas. Savaime suprantama, viskas bus ištirta ypač kruopščiai. Bet mes jau kalbėjome su darbuotoju, atsakingu už viešbučio techninę priežiūrą, ir jis neigia, kad ventiliacijos angos galėjo būti naudojamos norint patekti į kambarį ar iš jo išeiti. Jis teigia, kad jos nėra pakankamai plačios, be to, užtvertos grotelėmis, kurios įtvirtintos gana arti viena kitos. Visi langai, kaip jau sakyta, buvo apsaugoti jutikliais, perduodančiais aliarmo signalą. Jie paprasčiausiai nebuvo atidaryti. Avariniai išėjimai?

Jis nukreipė raudoną taškelį nuo darbo kambario durų į koridorių.

– Užraktas užplombuotas viena šių žalių plastikinių dėžučių, kurias reikia išjungti prieš atidarant duris. Be to, išėjimas stebimas kamerų, esančių koridoriuje, ir, kaip jau sakyta...

– Niekas neįėjo, – tarė Vorenas Skifordas. – Ir niekas neišėjo.

Į duris pabeldė. Konsteblis klausiamai pažvelgė į Basteseną, šis linktelėjo.

– Ambasadorius Velsas ir užsienio reikalų ministras laukia Skifordo, – norvegiškai pasakė jauna moteris. – Man pasirodė, kad jie gerokai nekantrauja.

– Jie jūsų ieško, – išvertė Bastesenas ir padavė Skifordui švarką.

Užuot jį paėmęs, jis dar mažumėlę atlaisvino kaklaraištį ir iš užpakalinės kelnių kišenės išsitraukė užrašų knygelę.

– Siūlau kol kas tartis dėl trijų susitikimų per dieną, – pasakė jis ir lėtai perbraukė pirštu panosę. – Be to, pageidauju pareigūno ryšiams. Jeigu tai...

Jo šypsena atrodė beveik berniokiška, tarsi jis, to nenorėdamas, būtų atsiprašinėjęs.

– Jei tai nesukels sunkumų jums ir jūsų darbuotojams, – pridūrė jis. – Jei jums tai atrodytų tinkamas būdas keistis informacija.

Bastesenas linktelėjo ir patraukė pečiais. Jis vis dar stovėjo, rankose laikydamas Skifordo švarką.

– Tuomet aš labai norėčiau...

Skifordas ant popieriaus pakeverzojo vardą ir padavė policijos viršininkui.

– ...jos. Ar žinote šį vardą?

Bastesenas nustebęs kilstelėjo antakius ir ėmė tyrinėti lapelį.

– Taip, bet tai neįmanoma. Ji pas mus nedirba. Ji niekada pas mus ir nedirbo, nors ji...

Jis padėjo švarką ant kėdės atlošo.

– Ji retkarčiais padeda policijai, – tarė jis. – Visiškai neformaliai. Bet tokioje situacijoje, kokia susiklostė dabar, neleidžiama naudotis...

– Aš primygtinai reikalauju, – tarė Vorenas Skifordas.

Dabar balsas buvo kitoks. Arogancijos neliko nė pėdsako. Rafinuotą lėtą kalbėjimo manierą pakeitė beveik maldaujamas tonas.

– Ne, – tarė Bastesenas ir vėl pabandė amerikiečiui įbrukti švarką. – Taip negalima. Bet aš nedelsdamas rasiu tinkamą asmenį. Manau, dabar jums reikėtų eiti. Kaip sakė, jie labai nekantrauja.

– Palaukite, – pasakė Skifordas ir bloknote pakeverzojo dar vieną vardą. – Ar galėčiau paprašyti jo? Jis bet kuriuo atveju turėtų...

– Yngvaras Stuboras, – lėtai perskaitė Bastesenas ir nestipriai papurtė galvą. – Aš nieko nepažįstu tokiu vardu. Bet aš...

– Ingvaras Stubio, – pasigirdo nuo durų.

Abu vyrai atsisuko. Konsteblis paraudo.

– Jis neabejotinai turi omeny Ingvarą Stubio, – užsikirsdamas pasakė jis. – Jis iš Kripos. Jis mums dėstė apie...

– Ingvaras Stubio, – pakartojo Bastesenas ir pamojavo pirmuoju lapeliu, kurį jam davė Skifordas. – Tiesą sakant, jis susituokęs su šia moterimi! Jūs juos pažįstate?

Vorenas Skifordas pasitaisė apykaklę. Pagaliau jis apsivilko švarką.

– Porą kartų esu sutikęs Stuborą, – pasakė jis. – Bet aš jo nepažįstu. Inger Johanę Vik, priešingai... Inger Johanę kadaise gerai pažinojau. Ar galėčiau paprašyti Stuboro?

– Stubio, – pataisė Bastesenas. – Stubiooo. Kaip žodyje „bird“. Pažiūrėsiu, ką galiu padaryti.

Jie kartu pasuko durų link. Staiga Bastesenas sustojo, jo veide atsirado smalsumas, kai padėjo ranką svečiui amerikiečiui ant peties ir šūktelėjo:

– Tiesa! Inger Johanė Vik praeityje buvo kažkaip susijusi su FTB. Kažkaip, ko aš iki galo neišsiaiškinau. Ar judu nuo tada vienas kitą pažįstate?

Užuot atsakęs, Vorenas Skifordas užsiveržė kaklaraištį, pasitaisė švarką ir išėjo susitikti su savo ambasadoriumi.

12

Abdala al Rahmanas tebebuvo puikus plaukikas. Jis skrodė vandenį galingais grybšniais. Nors tempas buvo lėtas, efektyviai dirbančios ilgos rankos ir nepaprastai dideli delnai padėjo pasiekti didelį greitį. Vanduo nebuvo chloruotas. Nuo chemikalų jam darydavosi negera, o kadangi be jo niekam daugiau nebuvo leidžiama naudotis didžiuoju baseinu, šis buvo pripildytas jūros vandens. Vanduo buvo keičiamas taip dažnai, kad jis niekada neapsirgo.

Prie baseino krašto patogioje kėdėje su daugybe pagalvėlių sėdintis vyras šypsojosi gėrėdamasis mozaikomis baseine ir aplink jį. Mažytės plytelės, atsispindėdamos nuo fakelo liepsnų palei rytų pusėn besidriekiančią mūro sieną, žėrėjo milijonu mėlynos spalvos niuansų. Vakaro oras, palyginti su smarkia šiluma, varginusia jį visą dieną, buvo vėsus. Jis niekada nepriprato prie karščio. Bet patiko jo likučiai, saulės šilumos atsargos, kurios vakarus darydavo malonius, tad pagaliau nustodavo gelti skaudamą kelį.

Arabo kūnas skrodė vandens paviršių. Vyras prie baseino gėrė arbatą ir akimis sekė draugą.

Jis buvo vardu Tomas Patrikas O'Reilis, 1959 metais gimęs vargingoje šeimoje, mažame Virdžinijos miestelyje. Laikui bėgant, darėsi vis blogiau. Tėvas pradingo, kai

sūnui buvo vos dešimt metų. Vieną popietę jis išvažiavo prisipilti benzino. Nuo to laiko šeima nebematė nei jo, nei dvylikos metų pikapo, vienintelio šeimos automobilio. Motinos sveikata stengiantis išlaikyti keturis vaikus sušlubavo; ji mirė, kai Tomui suėjo šešiolika. Buvo 1975 metai, ir Tomas jau per kuklias laidotuves apsisprendė viską pastatyti ant tos laimingos kortos, kurią turėjo. Iš gabaus vietos mokyklos futbolo komandos žaidėjo per paskutiniuosius dvejus mokymosi mokykloje metus jam pavyko tapti daugiausia žadančiu pagrindiniu puolėju, kokį tik per kelis dešimtmečius buvo išugdžiusi Virdžinija. Jis gavo Stanfordo stipendiją ir išvyko iš gimtojo miesto su kuprine drabužių bei trimis šimtais dolerių kišenėje tvirtai žinodamas, kad niekada daugiau nekels kojos į šį mažą miestelį.

Pirmaisiais metais lūžo kelis. Raiščiai, kryžminis raištis ir meniskas. Tomui O'Reiliui buvo dvidešimt metų, ir jis nematė jokios ateities. Kadangi akademiniai pasiekimai net geriausiu atveju buvo tik vidutiniški, netekęs galimybės užsidirbti pragyvenimui savo įspūdingais perdavimais, neturėjo jokių galimybių baigti mokyklos.

Jis sėdėjo savo kambaryje ir verkė, kai į vidų įėjo Abdala. Nepasibeldęs. Vaikinas, su kuriuo Tomas iki šiol buvo kalbėjęs vos porą kartų, atsisėdo ant kėdės ir ėmė žvalgytis pro langą. Jis nieko nesakė.

Tomas O'Reilis prisiminė, kaip nusišluostė akis. Išspaudė šypseną ir patempė megztinį, kuris jau buvo per mažas. Tomui treniruojantis, kūno apimtys vis didėjo. Stipendija patenkino tik pačius būtiniausius poreikius – mokestį už mokslą ir kuklų pragyvenimą. Drabužiai buvo prabanga. Jaunasis vyras, kuris neprašytas atėjo į jo

kambarį ir pradėjo apžiūrinėti kuklų bagažą, kurį Tomas buvo sukišęs į kuprinę, vilkėjo šilkinius marškinius ir brangius džinsus. Vien batų vertė viršijo visą Tomo drabužių metinį biudžetą.

Dabar, kai sėdėdamas rūmuose netoli Rijado gurkšnojo saldžią arbatą ir valdė turtą, apie kurį net nesvajojo stovėdamas ant šviesios sportininko karjeros slenksčio, į galvą atėjo mintis, kad šiltos 1978 metų pavasario dienos įvykis buvo tikras absurdas.

Jis nepažinojo Abdalos. Niekas Stanforde jo nepažinojo. Iš tikrųjų niekas, nors jis buvo kviečiamas į kai kurias populiariausias šventes ir kartais jose pasirodydavo su šypsena, kurios niekas nesuprato. Jaunasis vyras buvo pertekęs pinigų. Nafta, manė visi, stebėdami juodus plaukus ir aštrų veido profilį. Neabejotinai tai buvo dėl naftos, tačiau niekas neklausė. Abdala al Rahmanas neskatino užduoti klausimų apie save. Jis buvo gana draugiškas, be to, puikus mokyklos komandos plaukikas. Nors neieškojo bendraamžių draugijos, kaip darydavo kiti, nebuvo ir atsiskyrėlis. Merginos žvalgėsi į jį. Jis buvo plačiapetis ir aukštas, akys neįprastai didelės. Tačiau tai niekuomet nevirto kuo nors daugiau; jis buvo svetimas.

Atrodė, kad jis to ir norėjo.

Ir staiga jis atsiranda chaotiškai atrodančiame studentiškame kambaryje, persigėrusiame rūgštaus berniukų kojinių kvapo, ir meta Tomui O'Reiliui gelbėjimosi ratą, kurį jaunasis vaikinas iš Virdžinijos čiumpa abiem rankomis.

Vėliau jis niekada jo nepaleido.

Arbata buvo tokia saldi, kad liežuvis pasidarė šiurkštus. Tomas O'Reilis pastatė stiklinę. Pirštais perbraukė

rausvai geltonus plaukus ir nusišypsojo arabui, kuris vienu grakščiu judesiu išniro iš vandens.

– Malonu tave matyti, – pasakė Abdala ir ištiesė ranką. – Atsiprašau, kad priverčiau laukti.

Visuomet ši ranka, – pagalvojo Tomas O'Reilis. – *Niekuomet įprasto apkabinimo ar pabučiavimo. Niekada nieko kito ir nieko daugiau, tik ranka.* Ji buvo šlapia ir šalta, Tomas O'Reilis net šiurptelėjo.

– Tu per ilgai išbuvai saulėje, – pasakė Abdala ir paėmė rankšluostį plaukams nusausinti. – Kaip paprastai. Tikiuosi, nenuobodžiavai. Aš turėjau šį tą atlikti.

Tomas pasitenkino šypsena.

– Kaip sekasi Juditai? Ir vaikams?

– Gerai, – atsakė Tomas. – Ačiū, labai gerai. Gariui pradeda sektis. Jis niekada netaps tikru pagrindiniu puolėju. Per aukštas ir per sunkus. Bet kaip gynėjas galbūt ir turi ateitį. Bandau patempti už kai kurių virvelių.

– Netrauk per stipriai, – tarė Abdala, per galvą vilkdamasis kreidos baltumo ilgus marškinius ir sėsdamasis ant laisvos kėdės. – Apskritai vaikai turėtų patys savimi pasirūpinti. Dar arbatos?

– Ačiū, ne.

Abdala įsipylė iš sidabrinio arbatinuko.

Jie sėdėjo tylėdami. Tomas ėmėsi tyrinėti Abdalą, kai manė, kad šis nepastebi. Arabas buvo pilnas keistos ramybės, kuria jis niekada nenustojo žavėtis. Jie buvo pažįstami beveik trisdešimtį metų. Abdala apie Tomą žinojo viską, ką tik įmanoma žinoti. Amerikietis dar pirmą vakarą papasakojo draugui savo liūdną gyvenimo istoriją, ir vėliau Tomas jį informuodavo apie didesnius bei mažesnius gyvenimo įvykius, apie merginas ir menkniekius,

apie darbą, meilę ir politines preferencijas. Kartais, kai Tomas gulėdavo lovoje negalėdamas užmigti, jis tamsoje žiūrėdavo į savo žmoną galvodamas, kad Abdala apie jį žino daugiau nei ji. Net po ilgiau nei dvidešimtį metų trunkančios santuokos.

Tokia buvo sutartis.

Jau tą šiltą popietę, kai pavasaris pagaliau įsibėgėjo ir Tomas gavo laišką, kuriame rašoma, kad nuo ateinančių mokslo metų stipendijos nebegaus *dėl medicininių priežasčių*, jam buvo paaiškinta šios fantastiškos dovanos kaina.

Abdala norėjo viską apie jį žinoti.

Ir tąsyk, ir dabar Tomas jautė, kad kaina buvo maža. Buvimas su Abdala jam visuomet teikė malonumą. Studijų metais jie dažnai lankė vienas kitą, bet niekuomet nebuvo laikomi artimais draugais. Bent kitų akimis. Pasibaigus studijoms, niekada nesusitikdavo JAV. Kartais jų keliai susikirsdavo Europoje. Tomas dažnai vykdavo į susitikimus verslo centruose, kur gana dažnai paaiškėdavo, kad ir Abdala ten turi savų reikalų. Tuomet susitikdavo papietauti pigiame vietos arabiškame restoranėlyje Londone, pasivaikščiodavo Marso lauke prie Eifelio bokšto ar palei Tibrą arba išgerdavo porą puodelių kavos kokioje nors Romos kavinėje.

Retkarčiais Tomą atveždavo į Rijadą.

– Ar gerai sekėsi kelionė?

Abdala dar įsipylė arbatos.

– Taip.

Tomui O'Reiliui patiko Rijade. Jį visuomet atveždavo į šią vietą, nors žinojo, kad buvo ir kitų rūmų. Didesnių ir įspūdingesnių, jei jis gerai suprato miglotas Abdalos užuominas. Kvietimai būdavo netikėti ir juos gaudavo

ne anksčiau nei prieš tris valandas iki išvykimo. Visuomet vietos telefonu. Artimiausiame oro uoste laukdavo paruoštas privatus lėktuvas. Tomui tereikėdavo ten nuvykti. Jis galėdavo būti Madride, Kaire ar Stokholme, kai gaudavo kvietimą. Einant generalinio direktoriaus „ColonelCars“ pareigas jam teko keliauti po visą pasaulį. Tuomet, kai dar užėmė žemesnį postą, jam galėdavo kilti problemų, jei staiga būtų ėmęs ir pakeitęs darbotvarkę. Dabar buvo lengviau, be to, kvietimai tapo vis retesni.

Po pastarojo karto buvo praėję pusantrų metų.

– Šis kartas – paskutinis, kai mes susitinkame, – staiga tarė Abdala ir nusišypsojo. Tomas O'Reilis pabandė išsitiesti minkštų pagalvėlių jūroje. Vėl skaudėjo kelį. Per ilgai išsėdėjo ta pačia poza. Jis nenumanė, ką reikėtų pasakyti, bet jautė, kad turėtų.

Abdala al Rahmanas šypsojosi dar plačiau. Balti dantys spindėjo įdegusiame veide. Jis vienu gurkšniu išgėrė likusią arbatą ir atsargiai pastatė stiklinę.

– Tai buvo džiaugsmas, Tomai. Tikras džiaugsmas.

Tomą nustebino balso švelnumas, atrodė, tarsi Abdala šnekėtų su mylimu vaiku.

– Man taip pat, – sumurmėjo jis ir čiupo savo stiklinę, kad ką nors turėtų rankose.

Vėl abu nutilo. Tolimas šuns lojimas buvo vienintelis garsas, drumsčiantis tą didelę šiltą tylą rūmuose. Vanduo baseine atrodė kaip veidrodis; vėsus saulės laidos vėjelis, kuris kiek anksčiau šį vakarą maloniai virpino orą, buvo visai nurimęs. Bent jau čia, už šių aukštų senų sodą supančių sienų.

Kai Tomas O'Reilis 1978 metais dėkodamas sutiko su kilniaširdišku Abdalos pasiūlymu, jis tai padarė be

didesnių prieštaravimų. Silpną šešėlį to, kas galėjo panėšėti į sąžinės graužatį, jis įveikė gana greitai. Buvo tiesiog kvaila užduoti klausimus, į kuriuos gautų atsakymų iki galo negalėjo suprasti. Jo studijos buvo finansuojamos mainais už menkavertes paslaugas. Stipendija ne tik dengė visas mokslo išlaidas; jos taip pat visiškai užteko pragyventi. Jis galėjo mesti visus papildomus darbus ir susitelkti į studijas. Kadangi daugiau nereikėjo treniruotis keturias valandas per dieną, mokslo rezultatai nuolat gerėjo. Jis baigė universitetą gerais pažymiais, įgijęs vertingų Stanfordo pažinčių ir jausdamas sėkmės troškimą, kurį retai turi tie, kuriems neteko būti ant bedugnės krašto.

Bėgant metams, jį ėmė kamuoti abejonės.

Nestipriai. Tačiau būdamas trisdešimties vis tiek pabandė išsiaiškinti kiek daugiau apie fondą, kurio lėšomis neturtingas ir ne itin perspektyvus studentas galėjo baigti mokslus viename prestižiškiausių pasaulio universitetų. Studijuojant jam mažai rūpėjo kas nors daugiau nei tai, kad kiekvieną vasarą ir per kiekvienas Kalėdas į sąskaitą įkapsėdavo didesnė suma, kurios siuntėjas buvo nieko nesakantis Studentų pasiekimų fondas.

Toks fondas neegzistavo.

Jis sunerimo ir tai jam kainavo porą bemiegių naktų. Tačiau neilgai trukus nuramino mintis, kad fondas galėjo būti panaikintas. Nieko čia keisto, kai geriau pagalvoji. Nėra jokio reikalo toliau gaišti savo brangų laiką ir nuodugniau tyrinėti šį reikalą.

Tomas O'Reilis buvo protingas vyras. Kai Abdala al Rahmanas pradėjo susitikinėti su juo Europoje, jis, žinoma, suprato, kad tai gali būti klaidingai suprasta.

Kitų. Tų, kurie nesuprato, kad jie iš tiesų yra geri draugai. Mokslo draugai. Tų, kurie nežinojo, kad jų kalbos visiškai nekaltos.

– Ar gyvenimas tapo toks, kokio tu tikėjaisi? – ramiai, beveik abejingai paklausė Abdala.

– Taip.

Tomas gavo viską. Jis buvo ištikimas žmonai, nors pagundų kilo daug. Dar studijuodamas sau prisiekė, kad neleis, jog tėvo likimas užtemdytų jam gyvenimą. Šeima buvo apdovanota keturiais vaikais ir tokia materialine padėtimi, kuri suteikė galimybę juos apgyvendinti puikiame dvylikos kambarių name viename geriausių Čikagos priemiesčių. Jis dirbo daug ir sunkiai, tačiau buvo pakankamai aukštai pakilęs sistemoje, kad turėtų laisvus savaitgalius ir šventes. Tomas O'Reilis buvo gerbiamas vyras. Ramybės akimirkomis, kai vaikai dar buvo mažesni ir prieš guldamasis juos apklostydavo, jautėsi taip, tarsi pats būtų amerikietiškosios svajonės įsikūnijimas. Jis buvo patenkintas.

– Taip, – pakartojo jis ir atsikrenkštė. – Aš esu be galo dėkingas.

– Gali dėkoti sau. Aš tau padėjau tik tada, kai sistema tau atsuko nugarą. Visa kita – tavo paties nuopelnas. Tu buvai gabus, Tomai.

– Ačiū. Bet aš esu... dėkingas. Ačiū.

Jis pasijuto neramiai klausydamas, kaip Abdala rinkosi žodžius.

Sistema.

Jis pavartojo sąvoką, kurios Tomas nemėgo. Bent jau ne taip, kaip Abdala ją pritaikė; minėti sistemą tokiame kontekste atrodė...

Abdala ne toks kaip jie. Jis mus supranta. Jis veikia mūsų sistemoje, mūsų ekonomikoje ir niekada, nė vieno vienintelio karto nepasakė nieko, kas leistų manyti, jog jis yra toks pats, kaip jie. Priešingai. Jis mane gerbia. Jis gerbia tai, kas amerikietiška. Jis yra beveik... amerikietis.

– Sistema yra griežta, – linktelėjo Tomas. – Tačiau ji teisinga. Aš niekaip negaliu neįvertinti to, ką dėl manęs padarei. Kaip jau sakiau, aš esu labai dėkingas. Nepaisant nieko...

Jis susimąstęs tyrinėjo smulkučius arbatos stiklinės ornamentus.

– Nepaisant nieko, tikriausiai bet kuriuo atveju būčiau išsivertęs. Aš buvau valingas. Aš buvau pasiruošęs sunkiai dirbti. Sistema atlygina sunkiai dirbantiems.

Iš Abdalos veido nebuvo įmanoma ką nors išskaityti. Jis aiškiai ilsėjosi. Akys buvo pusiau primerktos, lūpose atsirado neapibrėžta šypsena, tarsi būtų galvojęs apie ką nors malonaus, kas neturėjo nieko bendra su pokalbiu.

– Mes abu esame to pavyzdžiai, – pagaliau linktelėjo jis. – Sistema atlygina tam, kuris dirba sunkiai ir susitelkęs. Tam, kuris išsikelia ilgalaikių tikslų, o ne tik galvoja apie trumpalaikius laimėjimus.

Tomas aprimo. Jis truktelėjo pečiais ir nusišypsojo.

– Būtent!

– O dabar noriu paprašyti tavęs paslaugos, – pasakė Abdala vis dar su ta pačia abejinga išraiška, tarsi jis iš tiesų būtų galvojęs apie ką kita.

Jis pamojo ranka tarnui, kurio Tomas buvo nepastebėjęs; beveik nematomas jis stovėjo per dvidešimtį metrų nuo jų, šalia įėjimo į terasą, už trijų palmių, augančių

milžiniškame vazone. Be garso prisiartinęs, tarnas ištiesė Abdalai voką. Paskui taip pat tyliai pasitraukė.

– Paslaugos, – sumurmėjo Tomas. – Kokios?

Tu niekada manęs nieko neprašei. Tik mano gyvenimo. Norėjai žinoti apie mane ir ką aš veikiu. Tokia buvo sutartis. Aš turėjau palaikyti ryšį. Susitikti su tavimi, kai tu to prašei. Sutartis buvo tokia. Tu nieko nesakei apie paslaugas, Abdala. Beveik trisdešimtį metų aš laikiausi to, ką pažadėjau. Aš nežadėjau nieko daugiau, nei šito: atiduoti save.

– Visai paprasto dalyko, – nusišypsojo Abdala. – Grįždamas į JAV turi paimti šį laišką ir įmesti į pašto dėžutę. Tuomet mes būsime atsiskaitę, Tomai. Tai atlikęs tu būsi grąžinęs, ką man esi skolingas. Kad nemanytum, jog tai pavojinga...

Tomas sėdėjo kaip suparalyžiuotas, kol Abdala atvėrė išorinį voką. Viduje gulėjo mažesnis. Tas nebuvo užklijuotas. Jis kyštelėjo nosį į plyšį ir įkvėpė. Giliai. Nusišypsojo ir leido Tomui pamatyti plyšį.

– Jokių nuodų. Turėdamas rimtą pagrindą drįstu pareikšti, kad jūs esate truputį isteriški, kai kalbama apie pašto siuntas. Tai tiesiog laiškas.

Tomas pamatė sulenktą popierių. Atrodė, kad ten gulėjo keli lapai. Jie buvo sulenkti tekstu į vidų. Popierius buvo įprastas baltas. Abdala liežuviu perbraukė voko kraštą ir jį užklijavo. Tuomet įdėjo į didesnį, šį taip pat užklijavo.

– Viskas, ką tau reikia padaryti, – ramiai pasakė jis, – ...važiuojant nusivežti jį namo. Paskui nueiti iki pašto dėžutės. Man visiškai nesvarbu, kurioje JAV vietoje jis atsidurs. Tuomet atplėši didįjį voką ir mažąjį įdėsi į pašto dėžutę. Išmesk didįjį. Tai ir viskas.

Tomas O'Reilis neatsakė. Gerklę tarsi kas sugniaužė, pasijuto taip, lyg norėtų verkti. Jis nurijo seiles. Pabandė kostelėti.

– Kodėl? – užsikirsdamas paklausė.

– Reikalai, – abejingai tarė Abdala. – Aš nepasitikiu pašto tarnyba. Ir visiškai nepasitikiu šiuolaikinėmis ryšių priemonėmis. Per daug ausų ir akių. Visur. Svarbu, kad šis pasiektų adresatą. Gryni verslo reikalai.

Kaip tu gali man meluoti tiesiog į akis, – pagalvojo Tomas O'Reilis ir pabandė susitvardyti. – *Kaip tu gali šitaip mane pažeminti? Po trisdešimties metų? Tu valdai visą lėktuvų flotilę ir darbuotojų armiją. Bet norėdamas išsiųsti laišką, kurjeriu renkiesi mane. Kas gi tai? Ką su tuo aš turiu bendra?*

– Tu tai darai, – ramiai pasakė Abdala. – Visų pirma todėl, kad esi man skolingas. O jeigu to neužtektų...

Nebaigęs sakinio, jis sutiko amerikiečio žvilgsnį.

Tu viską apie mane žinai, – galvojo Tomas, trindamas prakaituojančius delnus. – *Daugiau nei bet kas kitas. Dvidešimt aštuonerius metus mes visuomet kalbėjomės apie mane, retai apie tave. Tu buvai visų mano reikalų patikėtinis. Žinojai viską. Apie gerus ir blogus įpročius, svajones ir košmarus. Tu pažįsti mano žmoną, nors jos niekada nesi sutikęs, tu žinai, kaip mano vaikai...*

– Aš suprantu, – staiga tarė jis ir paėmė laišką. – Aš suprantu.

– Taigi mes būsime atsiskaitę. Lėktuvas stovi paruoštas ir rytoj ankstų rytą parskraidins tave į Romą. Ar septinta valanda per anksti? Ne. Aš išalkau. Pavalgykime, Tomai. Dabar jau pakankamai vėsu, kad būtų galima valgyti.

Jis atsistojo ir pasiūlė amerikiečiui ranką, norėdamas padėti atsistoti nuo žemos kėdės. Tomas mechaniškai ją paėmė. Kai atsistojo, arabas uždėjo ranką jam ant peties ir pabučiavo.

– Man buvo džiugu turėti tokį draugą kaip tu, – švelniai pasakė jis. – Tikras džiaugsmas.

Ir kai sutrikęs amerikietis šlubčiojo paskui jį stiklinių durų, vedančių į puikius rūmus, link, pirmą kartą jam kilo mintis:

Kiek dar Tomų O'Reilių tu turi, Abdala?

Kiek iš tiesų yra tokių kaip aš?

13

Skyriaus vadovas Ingvaras Stubio traukė namo iš uošvių, ypač ilgai ir savotiškai šventęs Valstybės dieną.

Savaime suprantama, jis galėjo važiuoti kartu, kai Inger Johanė apie dešimtą valandą pagaliau gavo motinos leidimą išeiti. Ranhilda senų seniausiai miegojo. Ji turėjo likti pas senelius iki rytojaus. Kristiana buvo mirtinai nuvargusi ir sutrikusi, kai Isakas, mergaitės biologinis tėvas, apie septintą atėjo jos paimti. Nors šios dienos įvykiai jiems visiems padarė įspūdį, Kristiana juos pakėlė sunkiausiai. Ryte jiems pavyko ją nuraminti, ir mergaitė patyrė daug džiaugsmo, dalyvaudama vaikų eisenoje, nors nė sekundės nepaleido jo rankos. Vėliau pasidarė blogiau. Jos mintis užvaldė dingusi moteris, ji, mirtinai išsigandusi, laikėsi įsitvėrusi motinos, kol pagaliau atvyko tėtis ir prisiviliojo pasakodamas apie naują traukinuką su bėgiais, kurį pati viena galės valdyti.

Ingvaras galėjo važiuoti, bet nusprendė eiti pėsčiomis.

Užuot ėjęs tiesiai Kjelsosvejenu žemyn ir Storo kirtęs Toseno kryptimi bei toliau – namo, jis pasirinko aplinkinį kelią per Grefseno plynaukštę. Oras buvo vėsus ir gaivus, o vakariniame pakrašty dar blankiai švietė gegužės dangus. Žingsniai gurgždėjo einant asfaltu; savivaldybė neskyrė lėšų žiemos žvirgždui išvežti. Truputį anksčiau buvo palijęs. Nuo sodų kilo drėgnas pernykščių supuvusių lapų kvapas. Gėlių lysvėse baigė žydėti tulpės. Už kiekvieno svetainės lango mirgėjo televizoriai.

Prie baltai dažytos statinių tvoros jis sustojo.

Namas taip pat buvo baltas, tačiau vakaro šviesoje atrodė melsvas. Užuolaidos nebuvo užtrauktos. Brandaus amžiaus sutuoktinių pora stebėjo transliaciją. Jis matė, kaip moteris pakėlė kavos puodelį. Kai jį pastatė, čiupo vyrą už rankos. Taip jie sėdėjo nejudėdami, laikydamiesi už rankų, stebėdami naujienų transliaciją, kurios metu tikriausiai neišgirdo nieko daugiau nei buvo girdėję dešimtis kartų per visą šią popietę.

Ingvaras liko stovėti.

Jam buvo truputį šalta, bet tai buvo malonus jausmas. Šaltis išblaivė galvą. Jis neprisivertė eiti toliau. Senoji sutuoktinių pora mažame baltame namelyje su tulpėmis už svetainės langų ir naujienomis, transliuojamomis per televizorių, buvo įsikūnijimas to, kas Norvegijoje atsitiko šią keistą dieną, kuri prasidėjo švente, o buvo besibaigianti pavojumi, kurio masto niekas dar nežinojo.

Gana paradoksalu, bet nužudyti būtų buvę paprasčiau, – pamanė jis. – *Mirtis yra staigi pabaiga, bet taip pat kažko kito pradžia. Mirtis kelia liūdesį, su kuriuo susitaikai. Dingimas yra nesibaigianti kančia, kurią vos gali pakelti.*

Sutuoktinis svetainėje nevikriai atsistojo. Vilkdamas kojas, jis nušlepsėjo prie lango, ir susidrovėjusiam Ingvarui akimirką pasirodė, kad jį pastebėjo; jis žingtelėjo porą skubių žingsnių atgal. Vyras užtraukė užuolaidas; sunkus gėlėtas audinys atskyrė pasaulį nuo nakties.

Ingvaras nuėjo net iki Stilos ir toliau žingsniavo takeliu palei upę. Vanduo buvo gerokai pakilęs. Žąsys seniausiai parskridusios po žiemos, ir viena kita antis energingai yrėsi prieš srovę, vis panerdama ieškoti maisto. Ingvaras paspartino žingsnį. Jis bandė spėti su pavasariškai patvinusia upe – bėgo ristele.

Jie nepasirinko nužudyti, – uždusęs galvojo jis. – *Jei egzistuoja kokie nors „jie", jie nepasirinko žudyti. Ar to jie norėjo? Kančios? Ir jeigu siekia trikdančios tuštumos, ką jie...*

Dabar jis bėgo taip greitai, kaip tik pajėgė su dailiais batais, kostiumu ir šiek tiek per ankštu lietpalčiu. Vienur kitur kluptelėdavo, bet atgavęs pusiausvyrą skubėjo toliau.

Jis norėjo namo. Bėgdamas bandė galvoti apie ką nors kita. Apie vasarą, kuri buvo visai nebe už kalnų, ir apie arklį, kurį norėjo pirkti, nors Inger Johanė kategoriškai atsisakė laikyti daugiau naminių gyvūnų, išskyrus jau turimą besiseilėjantį geltoną sarginį šunį, kurį Kristiana vadino Džeku, Amerikos karaliumi.

Kam jiems reikalinga tuštuma?

14

Artinosi vienuolikta valanda. Inger Johanė Vik buvo per daug pavargusi, kad pakiltų nuo sofos, ir per daug sunerimusi, kad galėtų užmigti. Ji bandė džiaugtis mintimi apie artėjančią naktį ir rytą be vaikų, tačiau nepajėgė nieko daugiau, tik apatiškai stebėti naujienas, kurios maitino žmones beprasmiškai kartojamomis ir jau mirtinai nuvalkiotomis spėlionėmis. Vienintelis plačiajai visuomenei aiškus dalykas, praėjus beveik šešiolikai valandų nuo tada, kai buvo pastebėta, jog Amerikos prezidentė dingo iš savo kambario Norvegijoje, buvo tai, kad ji daugiau nepasirodė. Oficialiosios Norvegijos atstovai vis dar vengė žodžio „pagrobimas", tačiau žurnalistai jautėsi kur kas laisviau. Komentatoriai vienas po kito pristatė savo daugiau ar mažiau vaizdingas teorijas. Policija vis labiau tilo. Niekas iš Tyrimų tarnybos vadovybės nuo pat ankstyvos popietės nenorėjo duoti interviu.

– Aš juos palaikau, – pasakė Ingvaras ir atsisėdo greta jos. – Juk egzistuoja ribos, kiek galima juos versti kalbėti tą patį. Tai iš esmės nieko nauja. Bastesenas pastaruosius porą kartų atrodė gana kvailai.

– Aš tikiuosi, kad jie meluoja.

– Meluoja?

Ji šyptelėjo ir įsitaisė patogiau.

– Taip, jie žino daugiau nei pasako. Jie iš tikrųjų žino daugiau.

– Nebūk per daug tikra. Aš retai esu matęs tokį rimtą žmonių susirinkimą, koks buvo nufilmuotas pakeliui iš...

Inger Johanė įjungė CNN.

Pats Volfas Blitzeris sėdėjo studijoje ir čia išbuvo jau beveik keturiolika valandų. Programa „The Situation Room“ užvaldė visą eterį ir, sprendžiant iš veiklos studijoje, nebuvo jokių ženklų, leidžiančių manyti, kad ji artėja prie pabaigos. Programos vedėjas kaip visuomet buvo nepriekaištingai apsirengęs, tik kaklaraištis atrodė mažumėlę laisvesnis nei anksčiau. Jis įgudusiai perjungė transliaciją iš Vašingtono į Niujorką, prieš tai mandagiai nutraukdamas kalbantį žurnalistą ir suteikdamas žodį Kristianai Amanpour. Garsi žurnalistė stovėjo ant rūmų kalvos, už jos, antrame plane, buvo matyti apšviesti rūmai. Ji buvo plonai apsirengusi. Atrodė, kad dreba.

– Įspūdinga, kaip greitai viskas rutuliojasi, – sumurmėjo Ingvaras. – Jie visi sukilę ant kojų ir jau keletą valandų be perstojo rodomi.

– Aš nesuprantu, ką bendra su šiuo reikalu turi rūmai, – tarė Inger Johanė, bandydama sutramdyti žiovulį. – Tačiau transliacija gera. Su tuo sutinku. Viskas vyksta sklandžiau ir greičiau. Tu bėgai? Bičiuli, tu visas suprakaitavęs.

– Į pabaigą truputį pasiskubinau. Buvo malonu. Beveik bėgau ristele.

– Su kostiumu?

Nusišypsojęs jis pabučiavo ją. Jos pirštai susipynė su jo pirštais.

– Iš tikrųjų keista…

Pagalvojusi ji ištiesė ranką į vyno taurę.

– Ar pastebi skirtumą?

– Kokį?

– Tarp norvegiškų ir amerikietiškų transliacijų. Turiu omeny nuotaiką. Amerikiečiai atrodo veiklūs, greiti,

beveik... agresyvūs. Čia, namuose, visa tai atrodo panašiau į... laukimą. Žmonės atrodo apstulbę. Beveik pasyvūs. Na, bent jau tie, kurie buvo kalbinami per televiziją. Tarsi visą laiką bijotų pasakyti per daug ir tuomet pasako juokingai mažai. Viskas atrodo lyg parodija. Pažiūrėk į amerikiečius, jie kur kas kompetentingesni.

– Tačiau jie turėjo daugiau tinkamų progų pasipraktikuoti, – pasakė Ingvaras, bandydamas nuslėpti nedidelį susierzinimą, kuris kildavo visada, kai tik susidurdavo su dviprasmiška Inger Johanės pozicija dėl visko, kas amerikietiška.

Viena vertus, ji niekada nepanoro kalbėti apie studijų metus JAV. Jiedu buvo pažįstami daugybę metų. Jie buvo susituokę. Turėjo vaikų ir bendrą būsto paskolą, dalijosi bendromis svajonėmis ir gyvenimo kasdienybe. Tačiau vis tiek netrumpą Inger Johanės gyvenimo laikotarpį gaubė paslaptis, kurią ji saugojo net labiau nei vaikus. Vestuvių išvakarėse ji privertė jį prisiekti: jis niekada ir nepriklausomai nuo jokių aplinkybių neklausinės, kodėl ji staiga nutraukė psichologijos studijas FTB nacionalinėje akademijoje Kvantike. Tąsyk jis prisiekė savo mirusios dukters kapu. Ir priesaikos forma, ir jos svarba vertė jį jaustis liguistai tais retais atvejais, kai imdavo kalbėti šia tema ir Inger Johanę pagaudavo jai nebūdingas įniršis.

Kita vertus, Inger Johanė beveik maniakiškai žavėjosi viskuo, kas amerikietiška. Jos skaitoma grožinė literatūra buvo beveik be išimties tik iš JAV, ji turėjo didelę amerikietiškų mažo biudžeto filmų kolekciją; juos pirkdavo internetu arba atsiųsdavo Bostone gyvenanti draugė, kurios jis niekada nebuvo sutikęs ir apie kurią beveik nieko nežinojo. Jos namuose įrengto mažojo darbo kabineto

lentynos buvo pilnos knygų apie Amerikos istoriją, politiką ir visuomeninį gyvenimą. Jam niekad nebuvo leista pasiskolinti nė vienos iš jų ir ypač liūdino tai, kad tais retais atvejais, kai ji viena kur nors išvykdavo iš namų, užrakindavo duris.

– Tiesą sakant, ne, – po ilgos pertraukos pasakė ji.

– Ką?

– Tu pasakei, kad jie turėjo daugiau tinkamų progų pasipraktikuoti.

– Aš turėjau omeny...

– Jie niekuomet nėra praradę prezidento už savo šalies ribų. Amerikos prezidentai buvo nužudyti savo šalyje atsitiktinių šios šalies pamišėlių rankomis, bet niekada užsienyje. Ir, tiesą sakant, niekuomet nėra buvę jokio iš anksto suplanuoto sąmokslo. Ar tą žinojai?

Kažkas jos balse privertė jį nutylėti. Jis pakankamai gerai ją pažinojo, taigi suprato, kad jei tik leisis įtraukiamas į dialogą, ji pakeis temą. Jeigu leis jai kalbėti nesikišdamas, ji tęs.

– Keturi iš keturiasdešimt keturių prezidentų buvo nužudyti, – susimąsčiusi pasakė Inger Johanė; atrodė, tarsi kalbasi su savimi. – Ar tai nesudaro beveik dešimties procentų?

Jis pabandė susitvardyti ir nepertraukti.

– Kenedis, – užbėgdama jam už akių, silpnai šyptelėjo ji. – Pamiršk tai. Ly Harvis Osvaldas buvo keistas vyrukas, kuris, galimas daiktas, planavo nužudymą su pora kitų pamišėlių. Tikriausiai ne. Bent jau negalime kalbėti apie kokį nors didesnį sąmokslą. Kitaip negu filme.

Ji išsitiesė siekdama vyno butelio. Šis stovėjo per toli. Ingvaras pagriebė jį ir pripildė jos taurę. Televizorius

vis dar buvo įjungtas. Volfo Blitzerio kakta pagaliau truputėlį sudrėko ir, kai jis pristatė reporterį, stovintį priešais Baltuosius rūmus, buvo galima pastebėti, kad programos vedėjo paakiai patamsėję. Greičiausiai jau po kitos reklaminės pertraukos jie bus vėl kuo gražiausiai nugrimuoti.

– Linkolnas, Garfildas ir Makinlis, – tęsė Inger Johanė, nepalietusi taurės. – Visus juos nužudė pavieniai fanatikai. Vienas konfederacijos šalininkas, kitas turintis psichikos negalią ir pamišęs anarchistas, jei gerai atsimenu. Pakvaišę tėvynainiai. Tą patį galima pasakyti apie daugelį nepavykusių pasikėsinimų nužudyti. Į Reiganą pasikėsinęs asmuo norėjo padaryti įspūdį Džudei Foster, o žmogus, pasikėsinęs į Ruzveltą, manė, kad jo pilvo skausmai praeis, jei tik pavyks nužudyti prezidentą. Tik du puertorikiečiai, kurie...

Ir vėl televizoriaus ekrane pasirodė Kristiana Amanpour. Šįkart ji vilkėjo šiltesnę striukę. Kailinė apykaklė greičiausiai turėjo padėti sukurti poliarinę nuotaiką. Viena ranka ji vis tvirčiau prie kaklo glaudė apykaklę. Dabar ji stovėjo priešais apšviestą policijos būstinę Grenlandsleiret gatvėje. Nieko nauja ir šiame fronte. Inger Johanė šnairomis žvelgė į ekraną. Ingvaras nuotolinio valdymo pultu sumažino garsą ir paklausė:

– Tai kaip ten su puerto...

– Pamiršk, – nutraukė ji. – Aš neketinau tavęs mokyti Amerikos istorijos pagrindų.

– Tai kokie gi buvo ketinimai? – paklausė jis, bandydamas išlaikyti draugišką balso toną.

– Tu sakei, kad jie pasirengę. Ir jie iš tiesų tam tikra prasme pasirengę. Bent jau televizijos stotys.

Ji linktelėjo Kristianos Amanpour, kuriai kilo problemų su mikrofonu, pusėn. Už jos, nuo kalno žemyn į Grenlandsleiret pusę, skubiai žengė grupė juodai apsirengusių vyrų. Slėpdamiesi nuo televizijos kamerų, jie pasikėlė lietpalčių apykakles ir nesileido sustabdomi apie trisdešimties žurnalistų, kurie akivaizdžiai čia įsikūrė visai nakčiai, šūksnių. Ingvaras iš karto atpažino policijos viršininką. Terjė Bastesenas nusigręžė ir, pažeisdamas taisykles, nusmaukė uniforminę kepurę kiek įmanoma žemiau ant kaktos, skubėdamas automobilių kortežo, laukiančio prie kelio, link.

– Tačiau Amerikos žmonės, – pasakė Inger Johanė ir įbedė žvilgsnį į tašką, esantį kažkur už televizoriaus ekrano. – Jie nėra tinkamai pasirengę. Ne visai ir ne tam. Visa jų istorija jiems byloja, kad kai kalbama apie paties prezidento užpuolimą, jie privalo saugotis sutrikusių tėvynainių. Aš tikėčiau, kad *Slaptoji tarnyba* apmetė keletą nužudymo scenarijų, ypač kurie susiję su abortų priešininkais, moterų neapkentėjais ir entuziastiškiausiai nusiteikusiais Irako karo šalininkais. Būtent jie yra pikčiausi Helen Bentley priešininkai savoje šalyje ir būtent čia rasi visas sąlygas fanatizmui, kuris, žvelgiant empiriškai, turėjo atsirasti. *Naujoji* Amerikos istorija...

Akimirką ji susimąstė.

– Naujoji istorija, savaime suprantama, sukūrė kitų scenarijų. Sakyčiau, kad *Slaptoji tarnyba* po Rugsėjo 11-osios įvykių kuo rimčiausiai mielai apgyvendintų savo prezidentus cementiniame bunkeryje ir ten paliktų. Vargu ar JAV buvo taip praradusi savo populiarumą pasaulyje nuo Nepriklausomybės karo. Ir kadangi pastaraisiais metais bent jau amerikiečiams teroro sąvoka įgijo pakankamai

naują reikšmę, savaime suprantama, kad jų baimė, kas gali atsitikti prezidentui, taip pat pasikeitė. Kad ji pradingo skradžiai žemės per savo vizitą mažoje draugiškoje šalyje, peržengia bet kokio įsivaizdavimo ribas. Tačiau...

Vyno taurė vos neapvirto, kai ji staiga ėmė jos siekti.

– ...ką aš galiu žinoti, – ramiai tarė ji. – Į sveikatą, bičiuli. Netrukus eisime miegoti.

– Kaip yra tikrajame „The Situation Room" šią akimirką, Inger Johane?

Ji atšlijo nuo jo rankos, į kurią buvo atsirėmusi.

– To aš nežinau! Aš nenutuokiu apie...

– Ne. Tu žinai. Jei ir ne dėl kokių kitų priežasčių, tai bent jau todėl, kad turi knygą, kuri net vadinasi „The Situation Room" ir kuri...

Dabar jau Ingvaras nepajėgė sulaikyti susierzinimo, kuris buvo beišsiveržiąs pykčiu.

– ...ir kuri guli ant tavo naktinio stalelio! Velniai griebtų, Inger Johane, kaip Dievą myliu, juk turėtų būti įmanoma dalytis...

Vienu šuoliu ji atsidūrė ant grindų ir pasuko miegamojo link. Netrukus grįžo. Veidas liepsnojo raudoniu.

– Štai, – pasakė ji. – Tu prisimeni neteisingą pavadinimą. Bet jei jau tau taip įdomu, gali sau skaityti. Aš jos neslepiu, nes guli prie mūsų bendros lovos. Prašom.

Akiniai lengvai aprasojo. Virš nosies buvo aiškiai matomas prakaitas.

– Inger Johane, – nusiminęs sunkiai atsiduso Ingvaras. – Liaukis. Mes tiesiog negalime leisti, kad...

Aš baigiu nuo viso to pavargti, – pagalvojo jis. – *Saugokis, Inger Johane. Aš nežinau, kiek dar tversiu tavo dvilypumą. Mane sekina išmintingos, draugiškos mano mylimosios*

ir šios piktos būtybės, kuri be suvokiamų priežasčių susiriečia į kamuolį ir pašiaušia spyglius, priešpriešа. Tu turi per didelių paslapčių, Inger Johane. Per didelių man, o juo labiau sau.

Kažkas paskambino į duris.

Jie abu krūptelėjo. Inger Johanė paleido iš rankų knygą, tarsi būtų buvusi užklupta su nelegalia kontrabanda.

– Kas tai galėtų būti? – sumurmėjo Ingvaras ir pažiūrėjo į laikrodį. – Po vienuolikos dvidešimt...

Jis nevikriai atsistojo ir nuėjo atidaryti durų.

Inger Johanė liko stovėti pusiau pasisukusi į televizorių. Ekrane mirgėjo vaizdai, kurie tuo pačiu metu buvo stebimi daugelyje pasaulio šalių nepriklausomai nuo laiko juostos ir politinės santvarkos, religijos ar etninės grupės. CNN nebuvo turėjusi didesnės auditorijos nuo katastrofos Manhatane ir atrodė, jog mielai naudojosi pasitaikiusia proga. Rytų krante artėjo šešta valanda popiet. Naujienų ištroškę amerikiečiai grįžo namo iš darbų, į kuriuos jautėsi verčiami eiti nepaisant liūdnų ryto naujienų, o transliacijos metu reporterius vis intensyviau keitė analitikai, komentatorius – ekspertai. Jie įsijautė į savo vaidmenis ir neatrodė pavargę – tarsi žinojimas, kad transliacijos laikas artėja prie *prime time*[27], būtų suteikęs visiems jiems naujos energijos. Įtakingi vyrai ir moterys, turintys įspūdingus titulus, vienas po kito diskutavo apie konstitucinius padarinius ir šalies parengtį, trumpalaikės bei ilgalaikės krizės scenarijus, teroristų organizacijas ir dar kartą kritikavo viceprezidentą dėl nedalyvavimo. Tiek, kiek Inger Johanė suprato, jis buvo skraidinamas lėktuvu

[27] Laida, rodoma vakare, pačiu patogiausiu laiku (vert. past.).

kažkur virš Nevados. Arba paslėptas bunkeryje Arkanzase, kaip teigė vienas ekspertų. Tuo metu trečiasis atkakliai tvirtino žinąs, kad viceprezidentas jau saugiai išlaipintas Amerikos karinėje jūrų bazėje, toli už Valstijų ribų. Jie svarstė 25-ąjį konstitucijos priedą ir visi kaip vienas sutiko, kad skandalingiausias dalykas yra tai, jog Baltieji rūmai vis dar nepaskelbė, ar jis imtas taikyti.

Tai štai ką jie stebi tikrajame „The Situation Room", – pagalvojo Inger Johanė.

Ji įsivaizdavo plazminius ekranus ant sienų ankštose Baltųjų rūmų patalpose, Vakarinio sparno pirmame aukšte su raudonomis pelargonijomis už langų. Daugiau nei 6 200 kilometrų atstumu nuo namo Tosene, Osle, šią akimirką, esant nepaprastajai padėčiai ir chaotiškai nežinomybei, įtemptai dirbo grupė žmonių, budriai sekdama lygiai tą pačią televizijos programą kaip visas pasaulis ir tuo pat metu dėdama visas pastangas, kad ankstų kitos dienos rytą planeta nebūtų iš esmės pasikeitusi.

Kasdien daugybė su nacionaliniu saugumu susijusių departamentų ir biurų gaudavo daugiau nei pusę milijono elektroninių pranešimų iš ambasadų, karo bazių ir kitų informacijos šaltinių iš viso pasaulio. Jie gaudavo gyvybiškai svarbių valstybės saugumui įspėjimų ir nereikšmingų pastabų, dėl kurių galėjo visai nesukti galvos. Įprastos ataskaitos pasirodydavo su nerimą keliančiais pranešimais apie priešiškos veiklos apraiškas. Nuo CŽV iki FTB, NSA ir užsienio reikalų departamento – visi turėjo atskirus valdymo centrus, kurie atskirdavo pelus nuo grūdų nepertraukiamame informacijos sraute. Tas, kas nereikšminga, buvo siunčiama ten, kur ir buvo vieta. Viskas, kas kėlė nerimą, kas svarbu ar pavojinga, buvo persiunčiama

tiems, kurie tvarkė tokią informaciją: „The Sit Room staff". Patikimi darbuotojai turėjo įgaliojimus pakelti arba nuleisti reikalavimų informacijai kartelę, reikalauti papildomų ataskaitų apie ypač nerimą keliančią sritį, o visų svarbiausia – jie tiesiogiai aptarnavo prezidentą.

Valdant Džordžui V. Bušui, visi televizoriai transliavo „Fox News".

„The Situation Room" dabar jie vėl žiūrėjo CNN.

Visi jie tai daro, – pagalvojo Inger Johanė ir vėl atsisėdo.

Amerikiečiai skendėjo informacijos jūroje, kurios povandeninės srovės visą laiką grasino juos įtraukti. Biurai ir departamentai, valdymo centrai ir tarptautinės stotys, kariniai ir civiliniai vienetai; informacijos srauto mastas tokioje krizinėje situacijoje kaip ši buvo neįsivaizduojamas. Visa amerikiečių sistema dabar buvo sukelta ant kojų – namuose ir užsienyje, Vašingtone ir nesuskaičiuojamoje daugybėje kitų miestų. Kai Inger Johanė užsimerkė, pajuto neapsakomą nuovargį, kuris neleido vėl atmerkti akių; ji pagalvojo, kad girdi tolimą zvimbimą, kokį vasarą skleidžia bičių spiečius; dešimtys tūkstančių amerikiečių tarnautojų, kurie turi vienintelį tikslą: saugiai parvežti Amerikos prezidentę į namus.

Ir jie žiūrėjo CNN.

Ji išjungė televizorių.

Ji jautėsi tokia maža. Nuėjo iki virtuvės lango, kuris pagaliau buvo pakeistas. Ranka nebejuto vėsių oro gūsių, kai perbraukė palangę. Lauke buvo beveik tamsu, tačiau dar ne visiškai; pavasaris atnešė palaimingą šviesą, tad vakarai tapo ne tokie grėsmingi, o rytai – lengvi.

Staiga ji atsisuko.

– Kas ten buvo?

– Darbas, – sumurmėjo jis.

– Darbas? Gegužės 17-osios vidurnaktį?

Jis prisiartino prie jos. Ji vėl įsistebeilijo pro langą. Jis lėtai apkabino. Ji nusišypsojo, nugaroje jusdama nuo jo kūno sklindančią šilumą. Atsipalaidavo. Užsimerkė.

– Aš noriu miego, – sumurmėjo ji ir pirštu paglostė jo dilbį. – Būk geras, veskis mane į lovą.

– Vorenas yra Osle, – sušnibždėjo jis ir nepaleido jos net tada, kai pajuto, kaip ji sustingo. – Vorenas Skifordas.

– Ką?

– Jis yra čia dėl...

Inger Johanė toliau nesiklausė. Galva atrodė lengva ir tolima, tarsi nebepriklausytų jai. Karščio banga nusirito žemyn į plaštakas; ji pakėlė jas ir priglaudė prie lango stiklo. Matė šiaurės dangumi praskrendančio lėktuvo šviesas ir niekaip negalėjo suprasti, ką jis šiuo metu ir dar tokią dieną veikia ore. Ji pastebėjo, kad šypsosi, tačiau negalėjo suvokti kodėl.

– Nenoriu nieko apie tai girdėti, – ramiai tarė ji. – Tu tai žinai. Nenoriu girdėti.

Ingvaras jos nepaleido. Dabar ji visa atrodė tarsi mažesnė, visiškai laiba. Ir stovėjo lyg įbesta.

Vorenas Skifordas, *The Chief*[28], FTB akademijoje buvo Inger Johanės dėstytojas. Ir daugiau nei dėstytojas, tai Ingvaras greitai suprato. Inger Johanė tada buvo dar visai jaunutė, tik dvidešimt trejų, o Vorenas tuo metu turėjo būti apie keturiasdešimties su trupučiu. Meilės romanas, nutrūkęs prieš visą amžinybę; Ingvaras net nepajuto

[28] Šefas (angl.).

pavydo šešėlio tuos porą kartų, kai teko susidurti su Vorenu. Tiesą sakant, pastarąjį kartą – tai turėjo būti prieš trejus ketverius metus per Interpolo susitikimą Naujajame Orleane – jiedu kartu pietavo. Dėl ne visai aiškios priežasties jis jautėsi nepatogiai, kai Vorenas apipylė gausybe klausimų apie Inger Johanę. Jis pasistengė jų išvengti ir likusį laiką prie stalo jie kalbėjosi tik apie profesinius dalykus ir amerikietiškąjį futbolą.

Vorenas Skifordas buvo svarbiausia didžiosios Inger Johanės paslapties dalis. Ji buvo uždraudusi kalbėti apie šį vyrą ir tas draudimas jam reiškė akivaizdų dalyką: Vorenas turėjo būti giliai ją užgavęs.

Tokie dalykai atsitinka, – pagalvojo jis, tvirtai laikydamas Inger Johanę. – *Tai yra nemalonu ir gali būti sunku. Tačiau žmogus viską įveikia. Laikas gydo žaizdas. Greitai jau bus penkiolika metų, mano brangioji. Pamiršk tai. Dėl Dievo meilės, turi tai įveikti! O galbūt yra dar kas nors?*

– Pasikalbėk su manimi, – sušnibždėjo jai į ausį. – Ar galų gale negali man papasakoti, ką visa tai reiškia?

– Ne.

Jos balsas buvo kaip atodūsis.

– Aš turėsiu su juo dirbti, – tarė jis. – Apgailestauju.

Jis vis dar bandė ją tvirtai laikyti, tačiau ji stulbinama jėga išsilaisvino ir nustūmė jį į šalį. Ingvarą išgąsdino Inger Johanės akys, kai ji paklausė:

– Ir ką tu atsakei?

– Jam reikia pareigūno ryšiams.

– Ir juo turi būti tu. Iš visų tų šimtų... Savaime suprantama, tu atsisakei.

Staiga ji vėl tarsi atsidūrė savo vietoje; atrodė, lyg būtų pabudusi, kai jis paleido ją iš savo glėbio.

– Man duotas *nurodymas*, Inger Johane. Aš dirbu tarnyboje, kurioje duodami įsakymai. Čia neegzistuoja tokie dalykai kaip atsisakymas.

Jis ore parodė kabutes.

Inger Johanė nusisuko ir grįžo į svetainę. Ji nutraukė vyno kamštį nuo kamščiatraukio ir užkimšo pustuštį butelį. Paskui paėmė taures ir grįžusi į virtuvę viską sustatė ant spintelės. Kai įsitikino, kad indaplovė pilna, įpylė plovimo skysčio į specialią talpyklą, uždarė metalines duris ir įjungė mašiną. Pačiupo skudurą, sudrėkino tekančiu vandeniu, išgręžė ir nušluostė spinteles. Ji rūpestingai nukratė skudurą virš kriauklės, dar kartą jį nuskalavo ir sulanksčiusi pakabino virš vandens čiaupo.

Ingvaras ją sekė akimis, nesakydamas nė žodžio.

Pagaliau Inger Johanė pažvelgė į jį.

– Prieš eidami miegoti turime pagaliau išsiaiškinti vieną dalyką, – tarė ji; balsas buvo ramus ir daugiau nei aiškus, tarsi ji būtų priekaištavusi Kristianai. – Jei tu sutinki būti Voreno Skifordo pareigūnu ryšiams, viskas baigta.

Jis nepajėgė atsakyti.

– Aš tave paliksiu, Ingvarai. Jei tu sutiksi, aš tave paliksiu.

Paskui nuėjo miegoti.

Pagaliau baigėsi Valstybės dienos šventė.

Trečiadienis, 2005 metų gegužės 18 diena

1

Vorenas Skifordas pabudo nesuprasdamas, ar taip prastai jaučiasi dėl laiko juostų skirtumo, miego trūkumo, ar dėl gripo. Kurį laiką gulėjo žiūrėdamas į lubas. Pro lengvas dangaus žydrumo užuolaidas prasiskverbė saulės šviesa. Lova buvo nutvieksta ryto spindulių. Kai jis galų gale pajėgė pakelti galvą ir pažvelgė į skaitmeninį laikrodį ant televizoriaus, netikėdamas suraukė kaktą.

Pusė penkių.

Tik dabar jis suprato, kam reikalingos tos nedailios, į gumines panašios aklinos užuolaidos, kurių jis nepastebėjo, kai pirmą valandą nakties griuvo į lovą. Jis sunkiai pakilo ir nupėdino iki lango, norėdamas užtamsinti kambarį. Galų gale suprato, kaip veikia mechanizmas. Kambarys paskendo prieblandoje; tik pro užuolaidų tarpus prasiskverbiantys plonyčiai šviesos ruoželiai vos vos leido ką nors įžiūrėti.

Ant naktinio stalelio įsijungęs lempą vėl atsigulė, tačiau antklodės neužsiklojo. Nuoga oda pašiurpo nuo traukos, kurią skleidė oro kondicionierius. Sprandas atrodė sustingęs, kamavo nestiprus galvos skausmas. Jis jautėsi ir išsekęs, ir budrus, bet žinojo, kad ilgiau miegoti negalės. Praėjus kelioms minutėms jis ir vėl atsikėlė, apsirengė blizgantį mėlynos spalvos šilkinį chalatą. Lentynoje šalia televizoriaus stovėjo virdulys. Po trijų minučių jis įsipylė karčios ir per daug stiprios tirpiosios kavos puodelį ir

išgėrė jį taip greitai, kaip tik buvo įmanoma. Padėjo, tačiau jis vis dar jautėsi toks išsekęs, kad kitomis aplinkybėmis tai būtų kėlę nerimą.

Jis greitai apskaičiavo, kad Vašingtone yra be dvidešimties minučių vienuolikta valanda vakaro. Nuotaika mažumėlę pagerėjo. Jis vis dar galėjo tikėtis poros ramių valandų, jei paaiškėtų, jog būtinai reikia su kuo nors susisiekti. Jis greitai parengė savo darbo vietą ant rašomojo stalo, kurį jam parūpino viešbutis. Rokoko stiliaus stalas su didžiule gėlių vaza, ten stovėjęs vakar, jam atvykus po pietų, vargiai galėjo būti naudingas. O štai šis buvo paprastas ir neištaigingas, tačiau milžiniškas. Iš metalinio lagamino, kurį buvo pasidėjęs greta lovos, iškėlė nepaprastai didelį nešiojamąjį kompiuterį, keturis mobiliuosius telefonus ir šūsnį įvairių spalvų popieriaus. Viską išdėliojo į eilę, smulkmeniškai tiksliai. Ant popieriaus vienodu atstumu sudėjo tris rašiklius. Juodą, raudoną ir mėlyną. Keturi telefonai buvo skirtingų modelių, formų ir gulėjo išdėlioti kaip parodoje kairėje kompiuterio pusėje. Galų gale iš trijų atskirų dalių, gulinčių lagamine, jis sumontavo nedidelį spausdintuvą, prijungė prie kompiuterio ir į po langu esančius lizdus įjungė kištukus. Kompiuteris įsijungė akimirksniu. Nors viešbutis didžiavosi savo *complementary wireless connection*[29], jis surinko amerikietišką numerį. Vos po kelių sekundžių jau tikrino savo elektroninio pašto dėžutę, kurios adresą žinojo tik keturi žmonės. Akimirką kompiuteris kaip visuomet pakibo, ir jis matė ženklų chaosą, kol galų gale pasirodė gerai pažįstamas vaizdas.

[29] Nemokamas belaidis interneto ryšys (angl.).

Vorenas Skifordas nusižiovavo ir sumirksėjo, kad nusikratytų ištryškusių ašarų. Jis gavo atsakymą į užklausą, kurią išsiuntė prieš užmigdamas. Vienu mygtuko paspaudimu atidarė elektroninį laišką.

Jis skaitė lėtai. Paskui viską perskaitė dar kartą, paspaudė spausdintuvo ikoną ir laukė krebždančio garso, patvirtinančio, kad dokumentas spausdinamas. Jis greitai išsiregistravo ir išjungė kompiuterį. Paskui nuėjo iki durų patikrinti, ar vis dar nepažeista saugumo spyna. Niekas jos nebuvo lietęs.

Jam reikėjo nusiprausti po dušu.

Keletą minučių jis stovėjo po karšto vandens srove. Iš pradžių nuo jo degė oda, paskui po visą nugarą pasklido malonus silpnumas. Sprandas pasidarė lankstesnis, sinusai atsivėrė. Jis kruopščiai išsimuilino ir išsitrinko plaukus. Paskui užsuko karštą vandenį ir aiktelėjo nuo pasipylusio ledinio vandens kaskados.

Dabar jis bent jau jautėsi žvalus. Skubiai nusišluostė ir, žvilgtelėjęs už nuleistų užuolaidų bei dar kartą įsitikinęs, kad bus saulėta diena, lagamine susirado drabužius. Apsirengė, pačiupo iš spausdintuvo spausdintą medžiagą ir prigulė lovoje pasikišęs tris pagalves po galva.

„Trojos“ pėdsakai vis dar buvo ne tik šilti, jie buvo įkaitę iki raudonumo.

Prieš šešias savaites vienas iš specialiųjų agentų atėjo į jo kontorą nešinas nedidele šūsnimi dokumentų, paženklintas susirūpinimo raukšle kaktoje. Kai po pusvalandžio vyriškis išėjo, Vorenas Skifordas pasirėmė alkūnėmis į stalą, už sprando sunėrė rankas ir, rodos, visą amžinybę spoksojo į stalo paviršių, tylomis keikdamas savo tuštybę.

Jis galėjo likti ten, kur ir buvo jo vieta. Vorenas Skifordas – geriausias savo srities specialistas; jis buvo bihevioristinės psichologijos, kurią FTB taikė ir plėtojo daugiau nei tris dešimtis metų, ekspertas. Jis vis dar galėjo būti superherojus savo pasaulyje. Gana paradoksalu, bet keistų serijinių žudikų ir ištvirkusių prievartautojų vaikymasis buvo kažkas saugaus ir įvykdomo. Vorenas Skifordas tuo užsiėmė taip ilgai ir buvo matęs tiek daug, kad nusikaltimai daugiau nedarė ypatingo įspūdžio. Jausmai netrukdė jo nuolat augančiam žvilgsnio aštrumui ir įžvalgumui.

Jis buvo labiausiai patyręs medžiotojas.

Ir jis leidosi sugundomas.

Iš karto po rinkimų lapkritį, dar gerokai prieš inauguraciją, prezidentė Bentley asmeniškai paskambino, kad jį įkalbėtų. Vorenas vis dar prisiminė svaigumo jausmą, kai su juo susisiekė. Saldus sėkmės skonis suteikė jausmingumo ir, kai pokalbis buvo baigtas, jis garsiai juokdamasis virš galvos iškėlė suspaustus kumščius. Amerikos *Commander in Chief* [30] ne tik pageidavo, kad jis imtųsi svarbių pareigų, ji tiesiog maldavo. Nors Helen Bentley ilgiau nei šešerius metus buvo artima draugė, jis žinojo, kad tai jam nesuteikė nė mažiausio pranašumo po to, kai Džordžas V. Bušas pagaliau nenoromis sutiko sakyti savo *concession speech*[31], o ji ėmė dėlioti savo viską apimantį planų pasiansą.

Greičiau priešingai. Pradėjus skirstyti postus, komentatoriai pamažu ėmė liaupsinti *ponią prezidentę*. Ji pasigėrėtinai sugebėjo neskirti postų draugams ir ištikimiems

30 Vyriausiasis vadas (angl.).

31 Atsisveikinimo kalbą (angl.).

rėmėjams, teikdama pirmenybę kandidatams, turintiems neginčijamą kompetenciją ir tvirtą savarankiškumą.

Vorenas tapo vienu iš jų ir pasidarė kasdieniu svečiu Vakariniame rūmų sparne.

Grupė, kuriai jį paskyrė vadovauti, buvo FTB dalis. Neatsižvelgiant į tai, Vorenas turėjo tiesiogiai atsiskaityti prezidentei, ir tai sukėlė rimtą konfliktą tarp jo ir FTB direktoriaus dar iki galo nesukomplektavus tyrimų grupės. Ši tvarka prieštaravo biuro praktikai. Savaime suprantama, direktorius turėjo nusileisti, tačiau Voreno džiaugsmas gavus prestižinį darbą blėso supratus, kad jis daugiau nelaikomas biuro žmogumi. Kurį laiką jis svarstė galimybę atsisakyti. Tačiau greitai suprato, kad tai neįmanoma.

Po 2001 metų Rugsėjo 11-osios FTB daug kas pasikeitė. Iš policijos organizacijos, kuri savo žvilgsnį kreipė į iš esmės tradicinius nusikaltimus, įvykdytus šalyje, per labai trumpą laiką biuras buvo pertvarkytas į svarbiausią kovos su terorizmu organizaciją. Reorganizacija, kuriai atlikti anksčiau būtų prireikę daugybės metų, buvo įvykdyta per kelias savaites. Patriotinio veiksmingumo proveržis apėmė visas valstybines organizacijas, institucijas ir departamentus, kurie mažiausiai buvo susiję su nacionaliniu saugumu. Šiam procesui pagreitį įgyti padėjo beveik neribojamos lėšos ir įstatymų leidžiamoji valdžia, kuri pasirodė daug lankstesnė, nei bet kuris amerikietis galėjo įsivaizduoti dar prieš tą katastrofišką rugsėjo rytą.

Priešo paveikslas pasikeitė.

Vis dar egzistavo šalys ir valstybės, kurios grasino galingiausiai pasaulio valstybei. Degeneravus ir vėliau žlugus Sovietų Sąjungai neliko tradicinio karinio užpuolimo

baimės. Kadangi amerikiečiai turėjo savo interesų visame pasaulyje, vis tiek buvo svarbu įdėmiai stebėti nedraugiškas šalis ir priešiškai nusiteikusias valstybes, kurios galėjo pakenkti JAV dėl ideologinių, ekonominių ar teritorinių priežasčių.

Tai buvo daroma ir anksčiau, ir dabar.

Tačiau tą Rugsėjo 11-ąją JAV neužpuolė jokia šalis. Realiai nebuvo jokios šalies, kuriai būtų buvę galima duoti atkirtį. Vyrai, užgrobę keturis lėktuvus ir nukreipę juos į Amerikos žemę siekdami nužudyti, buvo pavieniai asmenys. Jie buvo skirtingos kilmės ir įvairaus išsilavinimo individai. Tuo metu, kai aplink prezidentą Bušą esantis politinis aparatas išilgai blogio ašies sukūrė klasikinio priešo paveikslą ir nukreipė agresiją į egzistuojančių nacijų pusę, Helen Lardahl Bentley buvo įsitikinusi, kad užpuolėjai buvo pavojingesni, nei jų vaizduojami.

Jie buvo žmonės.

Jie nebuvo pašaukti į karo tarnybą, kaip kad įbaugintiems kariams visais laikais tekdavo mirti už vėliavą ir tėvynę, kurios jie niekada daugiau nepamatys. Nebebuvo nubrėžtų kovos lauko ribų, kurias gindami generolai abiejose fronto pusėse būtų turėję iš esmės tą patį tikslą ir pralaimėjimo, ir pergalės atvejais: laimėta žemė ar pralaimėtas mūšis.

Naujieji Amerikos priešai buvo žmonės, turintys individualią patirtį, didybę bei silpnybes. Jie negyveno vienoje vietoje, nepriklausė vienai sistemai ir nenešė savo vėliavos visiems matant. Jie pradėjo karą ne paklusdami įsakymui, o iš įsitikinimų. Juos siejo ne pilietybė ar nacionalinė priklausomybė, bet tikėjimas ir nepasitikėjimas, neapykanta ir meilė.

Naujųjų Amerikos priešų buvo visur, ir Helen Lardahl Bentley buvo įsitikinusi, kad juos demaskuoti ir sužlugdyti galima tik išmokus pažinti. Pirmasis jos darbas pradėjus eiti pareigas buvo įsteigti „Behavioral Science Counter Terror Unit“[32]. Šis gavo užduotį sausus faktus ir padriką informaciją paversti realiais vaizdais. „The BS-Unit“ turėjo matyti žmones ten, kur likusi didžiosios šalies saugumo sistemos dalis įžvelgė galimus užpuolimus ir terorą, bombas ir aukštų technologijų įrangą. Išanalizavusi, supratusi ir išsiaiškinusi tai, kas skatino skirtingų tautybių ir nevienodo išsilavinimo vyrus, vedamus bendros neapykantos JAV, pasirinkti kankinio mirtį, Amerika turėjo išmokti užbėgti jiems už akių.

Vorenas Skifordas galėjo rinktis iš geriausiųjų. Iš beveik keturiasdešimties specialiųjų agentų grupės kai kurie jų buvo geriausi *profilių sudarytojai*, kuriuos FTB kada nors buvo turėjusi savo tarnyboje. Jie visi kaip vienas entuziastingai priėmė pasiūlymą.

Tačiau Vorenas pradėjo gailėtis.

Kai prieš šešias savaites specialusis agentas atskubėjo į jo kontorą su keturiais popieriaus lapais rankoje, norėdamas tyliai pasidalyti mintimis su vadovu, Vorenas Skifordas pirmą kartą per savo penkiasdešimt šešerius gyvenimo metus iš tikrųjų išsigando.

Tai neatrodė panašu į trojiečių puolimą.

Tai nebuvo į juos panašu. Šis atvejis nebuvo nei įspūdingas, nei simboliškas. Jis nebūtų sukūręs grėsmingų, neišdildomų vaizdų, kaip tada, kai lėktuvai įsirėžė į Pasaulio prekybos centrą. Čia nebuvo verkiančių, panikos

[32] Biheviorizmo mokslo kovos su teroru skyrius (angl.).

apimtų ir negalinčių tuo patikėti, bėgančių žmonių minios, apie kurią būtų sukurti nepamirštami televizijos vaizdai. „Troja“ nenukreiptų visų dėmesio į priešą; tokiuose veiksmuose negalėjo būti nieko garbinga, nebent tik didžiulė klaida.

Likusi sistemos dalis padarė viską, kas įmanoma, kad susietų „Al Qaedą“ arba jai giminingas organizacijas su „Troja“. Vorenas Skifordas ir jo vyrai bei moterys karštai protestavo. Jie atkakliai įrodinėjo, kad taip negali būti. „Al Qaeda“ veikė ne taip. Ji ne taip mąstė. Ir visiškai ne šitaip norėjo nubausti JAV. Kadangi į „The BS-Unit“ nepalankiai žiūrėjo visi, išskyrus prezidentę, jie tik tuščiai aušino burnas. Po poros savaičių intensyvaus ir kryptingo darbo bandant rasti grandį, siejančią su egzistuojančiu teroristų tinklu, ir nepavykus aptikti nė mažiausio jos pėdsako, vis dėlto jiems teko padaryti išvadą, kad Voreno Skifordo grupė buvo teisi. „Al Qaeda“ nebuvo su tuo susijusi. Todėl gaunama padrika ne visa informacija daugiau taip nedomino. Į milžinišką JAV žvalgybos sistemą suplaukdavo tiek daug. Buvo daugybė dalykų, už kurių galėjai nusitverti. Tuo metu, kai nesuprantama, chaotiška informacija apie realesnius išpuolius plūste plūdo kiekvieną mielą dieną, ištisą parą, „Troja“ atsidūrė antrame plane.

Tačiau Vorenas Skifordas vis tiek buvo sunerimęs.

Ponia prezidentė taip pat.

Ir štai dabar Vorenas gulėjo lovoje norvegiško viešbučio kambaryje, skrandyje jausdamas maudimą. Jis skaitė užrašus jau ketvirtą kartą. Paskui pakilo ir nuėjo į vonios kambarį. Iš kišenės išsitraukė žiebtuvėlį. Laikydamas dokumentą virš tualeto, jį uždegė.

Labiausiai nerimą kėlė jausmas, kad jį nori apkvailinti.

Miglotas įtarimas, kad informacija buvo paskleista tikslingai, jam nedavė ramybės keletą savaičių. Dabar, ištyrinėjęs dokumentą, kuris akivaizdžiai liudijo, kad iš visų pusių paskutinę parą suplūdusi informacija apie kompleksą, kurį jis pavadino „Troja", neturėjo jokio prasmingo paaiškinimo, jis buvo visiškai sutrikęs.

Liepsnos prarijo popierių. Maži aprūkę skuteliai leidosi ant balto porceliano.

Jei viskas buvo paskleista turint aiškų tikslą, tuomet visa tai buvo apgaulingas manevras. Tokiu atveju prezidentė galėjo būti tikrasis jų tikslas. Tuomet jie susidūrė su priešu, nenumanydami, kas jis toks. Ne Osama bin Ladenas, ne teroristų organizacijos, kurių atramos taškas...

– Taip negali būti, – garsiai ištarė Vorenas, norėdamas nutraukti savo minčių eigą. – Niekas neturi tinkamų priemonių, galinčių paskleisti tokią informaciją. Neatrodo, kad ši informacija galėtų būti specialiai paskleista.

Jis paleido kristi mažą skiautelę – tai buvo viskas, kas liko iš popieriaus lapo. Nuleido vandenį. Juodi gabalėliai prikibo prie tualeto kraštų, ir jis, griebęs tualetinį šepetį, jų visų atsikratė.

Paskui grįžo prie rašomojo stalo ir pačiupo lapelio, kuris buvo paliktas prezidentės viešbučio kambaryje, kopiją.

– *We'll be in touch*, – sumurmėjo Vorenas Skifordas. – *But when?*[33]

Jis paleido lapą, tarsi staiga šis būtų ėmęs deginti.

Jam reikėjo užkąsti.

Laikrodis ant TV aparato pradžiugino, kad pusryčiai netrukus bus patiekti. Per tris minutes jis supakavo savo

[33] Mes susisieksime. Bet kada? (Angl.)

darbo prietaisus ir padėjo užrakintą lagaminą į spintą. Ant rašomojo stalo liko gulėti tik spalvoto popieriaus pluoštas su trimis rašikliais, panašiais į sustingusius alavinius kareivėlius, išdėstytus ant viršaus.

Prieš išeidamas į kišenę įsidėjo vieną telefoną. Vis tiek nebuvo reikalo kam nors skambinti. Tiesą sakant, jis net nebuvo įsitikinęs, kam tokiu atveju būtų turėjęs skambinti.

2

Gardermoeno, Oslo oro uosto, muitininkas negalėjo patikėti savo akimis. Kas be ko, ši amerikiečių banda atvyko užsakomuoju lėktuvo reisu, bet kad iš viso įmanoma parodyti tokią aroganciją ir nepaisyti skrydžio saugumo bei kitų šalies įstatymų, – tai jam buvo nesuvokiamas dalykas.

– Atsiprašau!

Jis ištiesė ranką ir už užtvaro, kur nuobodžiaudamas stovėjo pusantros valandos, žengė porą žingsnių į koridoriaus pusę.

– Ką čia turite? – laužyta anglų kalba paklausė amerikiečio, kuriam muitininko akcentas sukėlė šypseną.

– Štai čia?

Vyras kilstelėjo švarką, atidengdamas tarnybinį revolverį.

Muitininkas nusiminęs papurtė galvą. Štai prisiartino jų dar daugiau, visi su pūpsančiais atsikišimais pašonėse. Jie nuspaudė mygtuką ir norėjo praeiti, tačiau muitininkas stovėjo ištiesęs rankas ir šaukė:

– Sustokite! Palaukite minutėlę čia!

Naujai atvykusiųjų būryje, kurių buvo penkiolika šešiolika vyrų ir pora moterų, pasigirdo pasipiktinimo kupinas murmesys.

– *No guns*[34], – ryžtingai pasakė muitininkas ir ranka parodė žemą platų užtvaro paviršių. – Visi sudėkite savo ginklus čia. Atsistokite į eilę, tuomet kiekvienas jūsų gaus kvitą.

– Klausykite, – tarė vyras, kuris atėjo pirmas; jis galėjo būti įkopęs į šeštą dešimtį ir buvo visa galva aukštesnis už nediduką, bet apkūnų muitininką. – Mūsų atvykimas suderintas su Norvegijos valdžios organais, ir jūs neabejotinai esate apie tai informuoti. Remiantis mano gauta informacija, mus turėjo pasitikti pareigūnas iš karto, kai mes...

– Tai nieko nereiškia, – pasakė muitininkas ir saugumo sumetimais po stalu paspaudė mygtuką, uždarantį mechanines duris koridoriuje už keturių metrų nuo jų. – Čia aš esu už viską atsakingas. Ar turite šių ginklų dokumentus?

– Dokumentus? Paklausykite...

– Jokių dokumentų – jokių ginklų. Sustokite į eilę, ir aš...

– Manau, bus geriausia, jei leisite pasikalbėti su savo viršininku, – tarė amerikietis.

– Jo čia nėra, – pasakė muitininkas; jo akys buvo didelės ir mėlynos, dabar jis šypsojosi draugiškai. – Baikime viską kiek galima greičiau.

Amerikietis atsigręžė į savo vis labiau nekantraujančius kolegas ir pradėjo su jais negarsiai kalbėtis. Viena

[34] Jokių ginklų (angl.).

iš moterų sužvejojo mobilųjį telefoną. Greitais judesiais surinko telefono numerį.

– Čia, viduje, ne ryšio zona, – patenkintas tarė muitininkas. – Taigi galite tai pamiršti.

Tačiau moteris vis tiek klausėsi, ar kitame gale nepasigirs gyvybės ženklų. Paskui patraukė pečiais ir nusiminusi pažvelgė į vyrą, kuris neabejotinai buvo kažkoks vadovas.

– Aš protestuoju, – pasakė jis, kreipdamasis į muitininką ir žvelgdamas tokiu žvilgsniu, kad nedidukas pareigūnas nedrįso jo dar kartą nutraukti. – Akivaizdu, kad čia nepaisoma susitarimų. Visų pirma kolegos norvegai mus turėjo pasitikti prie lėktuvo. Tačiau mes buvome palydėti į šį... labirintą be jokios palydos ir nežinodami, kur iš tiesų reikia eiti.

– Jūs turite eiti čia, – pasakė muitininkas ir parodė į uždarytas duris.

– Tuomet siūlau jas atidaryti. Dabar. Jūs sukėlėte nemalonų nesusipratimą, ir aš jau nuo viso šito pavargau.

– Aš siūlau, – pasakė muitininkas ir užšoko ant užtvaro taip greitai, kaip iš jo niekas nebūtų tikėjęsis. – Siūlau daryti taip, kaip sakau. Štai ten...

Jo balsas virto riksmu, jis parodė į atvykimo salę.

– ...sprendžia kiti. Bet čia, šiame koridoriuje, šiame kontrolės poste, kur dabar stovite, aš atsakingas už taisyklių laikymąsi. O taisyklėse pasakyta, kad griežtai draudžiama įvežti ginklus į *mano šalį*...

Dabar jis beveik klykė.

– ...be reikalingų dokumentų. Taigi stokite į eilę, po šimts velnių!

Paskutinieji žodžiai nuskambėjo norvegiškai. Veidas buvo išraudęs, jis suprakaitavo. Amerikiečiai spoksojo

vienas į kitą. Kai kurie murmėjo. Moteris mobiliuoju telefonu dar kartą, bet ir vėl nesėkmingai, bandė iškviesti pagalbą. Praėjo pusė minutės. Muitininkas nulipo nuo užtvaro ir susikryžiavo rankas ant krūtinės. Praėjo dar pusė minutės.

– Štai, – staiga tarė vadovas ir padėjo savo ginklą. – Galiu jus užtikrinti, kad tai turės pasekmių.

– Aš tik dirbu savo darbą, pone!

Muitininkas šypsojosi iki ausų. Jis užtruko beveik pusvalandį, kol išrašė visų ginklų gavimo kvitus ir sudėjo šiuos į lentynoje esančias plastikines dėžes kambario gilumoje. Baigęs pasisveikino pridėdamas du pirštus prie kaktos ir paspaudė durų atidarymo mygtuką.

– Linkiu smagios viešnagės, – pasakė jis ir, nesulaukęs jokio atsakymo, nusijuokė.

Jis tik dirbo savo darbą. Jie turėjo tai suprasti.

3

Kai Inger Johanė atsibudo, pirmas dalykas, apie kurį pagalvojo, buvo darbas. Ji gulėjo nejudėdama, prisimerkusi nuo ryto šviesos. Gal išties buvo kvaila rinktis dar vienus motinystės atostogų metus. Prieš pat gimdymą baigė tiriamojo mokslo darbo projektą ir dar nebuvo ėmusis nieko nauja, todėl nei universitetui, nei pačiai Inger Johanei nebuvo didelių nuostolių, kai ji išėjo dvejų metų atostogų, kurios teisėtai priklausė. Su Ingvaru šiuo klausimu sutarė, kai jie, kaip ir buvo bijoję, Ranhildai negavo vietos darželyje. Kadangi tuomet, kai susitiko, abu jau buvo įsitvirtinę gyvenime, būsto paskolą galėjo mokėti net ir gaudami

vienas pajamas. Jie gyveno paprastai, ramiai ir gerai. Kristiana darė pažangą. Jiems visiems sekėsi vis geriau.

Likusi namuose, ji pamėgo įprastą gyvenimo tvarką. Būnant su vaikais viskas įgavo kitą tempą. Ji visuomet mėgo ruošti maistą, ir ilgos priešpiečio valandos suteikdavo galimybę viską atlikti iš pagrindų. Jie atleido valytoją, ir net pats valymas tapo kontempliatyvios monotonijos, kurią Inger Johanė išmoko vertinti, dalimi. Ranhilda vidurdienį miegodavo porą valandų, ir retkarčiais Inger Johanė pasijusdavo taip, lyg pirmą kartą po daugybės metų iš tikrųjų turi laiko pamąstyti.

Toks gyvenimas buvo geras. Kurį laiką.

Galbūt šis laikas jau baigėsi.

Staiga mintis apie rytinę tylą namuose pasirodė nemaloni. Ji klausėsi, ar neišgirs Ranhildos čiauškėjimo, bet prisiminė, kad vienmetė palikta pas senelius. Jautė neįprastą kūno stingulį. Palengva ištiesė rankas virš galvos ir pasivertė lovoje.

Ingvaro ten nebuvo.

Jai nebūdinga taip kietai miegoti. Paprastai kasnakt ji keletą kartų atsibusdavo, ir net mažiausias vaikų krebždesys bemat pažadindavo.

Staiga ji atsisėdo. Pakreipusi galvą sulaikė kvėpavimą, kad geriau girdėtų. Vienintelis dalykas, ką išgirdo, buvo tolumoje burzgiantis automobilis ir žvitrių paukščių tarškėjimas medyje už miegamojo lango.

– Ingvarai?

Ji pakilo, užsimetė chalatą ir nušlepsėjo į virtuvę. Viryklės laikrodis rodė 8:13. Visur tebebuvo tylu. Ant spintelės stovėjo pustuštis kavos puodelis. Paėmus jį į rankas šiluma

išdavė, kad vyras ne per seniausiai dingo iš namų. Šalia puodelio gulėjo popieriaus lapas.

Brangioji, kaip supranti, aš esu priverstas dirbti savo darbą. Kadangi tu man nepaaiškini priežasties, kodėl neturėčiau jo imtis, nematau kitos išeities, kaip tik sutikti. Sunku tiksliau pasakyti, kada grįšiu namo, aš net iki galo nežinau, koks šis darbas. Paskambinsiu iš karto, kai tik galėsiu.

Tavo I.

Inger Johanė pradėjo gerti ataušusios kavos likutį.

Ingvaras turėjo būti Voreno pareigūnas ryšiams. Ji prašė jo nesutikti. Net pagrasino tuo, kas, jos manymu, buvo didžiausias jo košmaras. Vis tiek jis atsikėlė jai tebemiegant, tyliai užsiplikė kavos ir prieš išeidamas parašė paprastą, šaltą raštelį.

Ilgai ji taip stovėjo, vienoje rankoje laikydama popieriaus lapą, kitoje – puodelį.

Pas tėvus važiuoti negalėjo. Motiną apimtų isterija, o tėvas griebtųsi už širdies kaip visada, kai pasaulis atsisuka prieš jį. Inger Johanė dažnai savęs klausė, ar tėvai labiau myli Ingvarą, ar ją. Šiaip ar taip, motina jį gyrė visiems, kurie tik sutikdavo klausytis. Ingvarą gaubė uošvių dėmesys; būtent jam kiekvieną kartą atitekdavo laurai už nepaprastus Ranhildos kalbinius sugebėjimus ir naujus įgūdžius.

– Tiesą sakant, tai aš su ja leidžiu laiką namuose, – atsidusdavo Inger Johanė, už šypsenos slėpdama susierzinimą.

Apie seserį taip pat nėra ko galvoti. Bėgant metams, Marijos tobulumas nenugalimai jas išskyrė. Ji buvo graži,

elegantiškai besirengianti ir bevaikė. Vien nuo minties apie įsibrovimą į butą Aker Briugėje su vaikiškomis košėmis ir kakinomis sauskelnėmis Inger Johanės kvėpavimas padažnėjo.

Ji dar kartą perskaitė trumputį laišką. Raidės pasidarė neryškios. Mirkčiodama bandė nepravirkti. Ašaros lėtai lėtai riedėjo palei nosį, ir ji rankove nusišluostė panosę.

Kai jie vakar atsigulė miegoti, ji buvo tokia tikra, kad jis suprato. Jis taip stipriai prigludo lovoje. Be žodžių, o jo rankos buvo šiltos ir tvirtos, tokios, kokias ji visuomet mylėjo. Ingvaras suprato, kad ją reikia globoti ir kad Vorenui Skifordui jokiu būdu negalima leisti priartėti prie šio saugaus, įprasto gyvenimo Haugės kelyje. Kai Ingvaras glostė plaukus, ji buvo tikra, kad jis visa tai suprato; ji manė, kad jo akyse įskaitė supratimą, jog Voreno artumas neša grėsmę viskam, kas gera, tikra ir nuoširdu. Ji miegojo taip palaimingai giliai.

O Ingvaras tiesiog ėmė ir išvažiavo.

Jis rimtai nereagavo į grasinimą. Jis į ją rimtai nežiūrėjo. Jis pamatys, kaip rimtai ji kalbėjo.

Inger Johanė susidėjo viską, kas svarbiausia. Į nedidelį lagaminą sukrovė drabužius keletui dienų sau ir jauniausiai dukrai.

– Kristiana gali likti pas Isaką.

Ji pašnibždomis kalbėjosi su savimi ir bandė susilaikyti, kad nepravirktų. Jai reikėjo pasiimti Ranhildą. Motina akimirksniu atkreips dėmesį į paraudusias akis, nes ji visada pastebi bet kokį dukters susijaudinimą.

– Susiimk, – sušnypštė Inger Johanė ir sušniurkščiojo.

Ji nežinojo, kur dėtis. Tačiau ir toliau krovėsi daiktus. Pagaliau lagaminas buvo toks pilnas, kad sunkiai jį uždarė.

Tik riebiai nusikeikus ir gerokai pasistengus pagaliau pavyko užsegti užtrauktuką.

Ji turėjo ieškotis prieglobsčio pas ką nors, kas duotų ramybę. Ne šeimoje, ne pas draugus. Ji negalėjo vykti pas tuos, kurie jai pasakytų, kokia ji vaikiška ir kaip neatsakingai elgiasi. Ji nenorėjo vykti pas tuos, kurie jai pasakytų tai, kas akivaizdu: kad po kelių dienų įtampa atlėgs, kad ji nepaliks Ingvaro ir todėl puikiausiai gali tuojau pat vykti namo. Ji tikrai negali vykti pas Linę, savo šnekiąją geriausią draugę, kuri sukviestų kompaniją tikėdama, kad pasaulyje nėra tokios problemos, kurios negalėtų išspręsti geras maistas, puikūs draugai ir marios gėrimų.

Kai Inger Johanė užrakino lauko duris ir pajuto, kad vėjas vis dar vėsus, nors sodas maudėsi saulės spinduliuose, staiga į galvą atėjo mintis: yra tik viena vieta, į kurią gali vykti.

Ji nusišluostė ašaras ir išspaudė šypseną nuo kelio mojančiam kaimynui. Paskui giliai atsikvėpė ir įsėdo į automobilį. Jai reikėjo pasiimti Ranhildą. Pakenčiamą melą motinai turės sugalvoti per trumpą kelionę automobiliu.

Nors ir nepasijuto geriau, pagaliau bent jau žinojo, kur vyksta.

4

Farmingtone, Meine, buvo pusė trijų nakties.

Al Mufetas pabudo nuo sapno, kurio neprisiminė. Vėl užmigti negalėjo. Užvalkalai, kurie lietėsi prie kūno, buvo permirkę prakaitu, o dygsniuota antklodė susirangė kojūgalyje. Jis pakeitė padėtį. Niekas negelbėjo.

Visą dieną jis sekė naujienas per televiziją. Staigus prezidentės dingimas sukrėtė taip pat, kaip ir likusius tautiečius, tačiau tai jam sukėlė ir nepaaiškinamą nerimą.

Paskambino brolis.

Pastarąjį kartą brolis buvo skambinęs prieš trejus metus. Tada jų motina gulėjo mirties patale. Insultas šiai veikliai moteriai smogė klastingą smūgį, ir viskas tebuvo valandų klausimas. Al Mufetas pirmuoju lėktuvu išskrido atgal į Čikagą. Jis atvyko per vėlai. Motina jau gulėjo karste gražiai padažyta ir aprengta geriausiais drabužiais.

Nors ji, kaip ir vyras, buvo ištikima savo musulmoniškajam vaikystės tikėjimui, Mufasa šeimos religija buvo lanksti ir puikiai priderinta prie gyvenimo priemiestyje, kur vargu ar būtum radęs daugiau arabų. Episkopalinėje bažnyčioje, stovinčioje tik už kvartalo, ponia Mufasa buvo didžiai gerbiamas asmuo. Skaniausi pyragėliai per didingą bažnyčios Padėkos dienos šventę atkeliaudavo iš jos orkaitės. Ji dirbo su nepasiturinčių šeimų jaunuolių grupele. Niekas taip nemokėjo daryti puokščių kaip ponia Mufasa, ir būtent ji prižiūrėdavo gausų pastoriaus vaikų būrį kiekvieną kart, kai jo žmona pagimdydavo dar vieną vaiką ir porai savaičių iškrisdavo iš normalaus gyvenimo.

Tačiau Mufasa šeima niekuomet nedalyvavo pamaldose.

Paslapčia jie bandė laikytis ramadano. Jie šventė Id su šeima iš Los Andželo, kuri visuomet rasdavo laiko atvykti. Jei ponas Mufasa negalėdavo penkis kartus per dieną melstis veidu atsigręžęs į Meką, neretai atsitikdavo, kad jis surasdavo laiko maldai ramybės valandėlėmis, kai automobilių remonto dirbtuvės būdavo tuščios ir jis prieš eidamas namo dar nebūdavo uždaręs garažo vartų nakčiai.

Ponas ir ponia Mufasa skaitė Koraną pačiu palankiausiu būdu. Jie gerbė pranašą Mahometą, tačiau tai netrukdė jiems puošti Kalėdų eglutės, kad vaikai per daug neišsiskirtų iš kitų.

Kai ji mirė, vaikai motinos naktinio stalelio stalčiuje rado kažką panašaus į testamentą. Ponios Mufasa paminėjimo ceremonija turėjo vykti „Church of the Epiphany", vadovaujant pastoriaus žmonai.

Giminės burbėjo, o vyriausioji motinos sesuo prapliupo raudoti prie pašarvotos mirusiosios, kuri gulėjo sunertomis rankomis karste su kryžiais abiejose pusėse. Tačiau našlys vis tiek laikėsi savo. Jo žmona buvo sveiko proto, kai apsisprendė dėl savo atsisveikinimo apeigų. Niekas negalėjo jam sutrukdyti išpildyti jos paskutinio pageidavimo, ir taip ponia Mufasa buvo palaidota šventintoje žemėje, dalyvaujant gausiam parapijiečių krikščionių būriui.

Pastarąjį kartą Al Mufetas vyresnįjį brolį matė per laidotuves.

Trejų metų tyla. Ir štai jis paskambino vakar vakare.

Al Mufetas pakilo iš lovos ir greitai, tyliai apsirengė. Jis turėjo sutvarkyti keletą dokumentų ir taip galėjo prastumti naktį. Bet koks užsiėmimas būtų buvęs geriau nei gulėti kamuojamam nemigos, jaučiant graužiantį nesuvokiamą nerimą.

Jiedu su Fajedu niekuomet nebuvo draugai. Jie vienas kitą pakentė, kaip ir pridera broliams, bet niekada vienas kito nesuprato. Kai mažasis Ali bėgiojo įsikibęs į mamos sijoną ir buvo mėgstamas visų jos episkopalinių draugų, Fajedas vienas pasileisdavo šlaistytis gatvėmis ir ilgėdavosi gausios giminės iš Los Andželo. Ten jis kasdien su dėde eidavo į mečetę. Jis valgydavo maistą, paruoštą laikantis

tradicijų, ir išmokdavo arabiškai daugiau už tuos kelis žodžius, kuriuos suprasdavo tėvui murmant maldą. Suaugęs jis vargu ar galėjo vadintis praktikuojančiu musulmonu, tačiau iš esmės laikėsi tradicijų ir vedė pagal musulmonų papročius. Ir kai Ali Šaidas Mufasa aštuntajame dešimtmetyje pasivadino Al Mufetu, Fajedas koneveikė brolį, kad šis tapo arabiškuoju dėde Tomu. Vėliau broliai beveik nesikalbėjo.

Al Mufetas negalėjo suprasti, ko Fajedas nori. Stengdamasis nebūti nemandagus, jis paklausė kaip įmanoma aiškiau. Šiaip ar taip, jie buvo broliai, o kadangi tėvas tebebuvo gyvas, jis nenorėjo dramatiškai nutraukti santykių. Tai palaužtų senolį.

Fajedas ruošėsi atvykti į svečius.

Fajedas, kuris buvo viduriniojo lygmens vadovas milžiniškoje elektronikos kompanijoje su pagrindine būstine Atlantoje ir kuriam vargiai užteko laiko bendrauti su savo paties vaikais, paskambino ir pasakė užsuksiąs gegužės 18 dieną. Išsamiausias paaiškinimas, kurio sulaukė Al, buvo beveik įsižeidusio brolio komentaras, kad negali būti nieko keista, jei brolis nori pamatyti, kaip Al ir mergaitės gyvena niekieno žemėje.

„Aš užsuksiu“, – pasakė jis.

Al Mufetas prasliūkino pro dukterų miegamąjį. Dabar jis jau pažinojo senąjį namą ir atsargiai peržengė girgždančias lentas. Laiptų viršuje jis sustojo ir klausėsi. Nusišypsojo girdėdamas lygų Katerinos kvėpavimą ir Luizos knarkimą. Pasijuto ramesnis. Tai buvo jo namas ir jo gyvenimas. Fajedas neabejotinai gali užsukti, jei tik nori.

Niekas negali nuskriausti Al Mufeto ar jo dukterų. Jis tyliai nulipo laiptais ir virtuvėje uždegė visas šviesas. Prieš

susirasdamas krepšį su dokumentais, kuriuos parsinešė iš biuro, užkaitė virdulį ir iš indaplovės išėmė kavinuką.

– Tėveli, – tarpduryje nustebusi ištarė Luisa.

Jis krūptelėjo ir iš rankų paleido kavinuką.

– Ar kas nors atsitiko? – paklausė duktė; plaukai styrojo į visas puses, o pižama buvo per didelė.

– Ne ne, bičiule. Aš tik pabudau ir negalėjau užmigti.

Iš sandėliuko jis paėmė semtuvėlį ir šluotą.

– Kodėl tu apsirengei, tėveli?

Dabar Luisa atrodė sunerimusi, ji priėjo arčiau.

– Saugokis stiklo šukių, – įspėjo jis. – Suprask, kad visiškai nieko bloga neatsitiko. Aš tik pamaniau, kad per nemigo naktį galėčiau atsikratyti kontoros darbų. Ar norėtum, kad pašildyčiau pieno? Tuomet galėtume truputį pasišnekučiuoti, paskui vėl grįžtum į lovą. Ar norėtum?

Ji plačiai išsišiepė ir atsisėdo prie virtuvės stalo.

– Kaip smagu, – pasakė ji ir nusičiupo obuolį. – Beveik kaip tada, kai buvau maža. Aš turiu tau papasakoti, kaip mes su Džodi...

Šluodamas sudužusio stiklo šukes, Al Mufetas klausėsi viena ausimi. Šiaip ar taip, Luisa nusiramino. Jis būtų norėjęs tą patį pasakyti ir apie save.

5

Jaunasis policijos įgaliotinis buvo pavargęs. Kad ištuštintų perpildytą areštinę, jis beveik tris valandas skyrė žmonėms baudas. Pusė jų buvo jaunuoliai, iš kurių dar nebuvo išgaravęs Gegužės 17-osios šventės tvaikas. Dabar jie, kankinami pagirių, iš eilės stojo priešais ir, žiūrėdami

į grindis, lemeno mandagumo frazes bei žadėjo pasitaisyti. Pora pagėrusių vairuotojų, jau nebe pačiame jėgų žydėjime, ėmė kivirčytis, bet atvėso pagrasinus pratęsti sulaikymo terminą, paskui buvo paleisti laukti bylos nagrinėjimo ir nuosprendžio.

Likusieji buvo seni pažįstami. Tiesą sakant, dauguma jų jautėsi dėkingi, kad galėjo nemokamai pabuvoti patalpose, kuriose, kas be ko, bent jau buvo šilta ir sausa. Policijos įgaliotinis nematė prasmės skirti baudų žmonėms, kuriems tekdavo eiti į socialinės paramos skyrių, kad gautų pinigų susimokėti. Tačiau jis vis tiek dirbo savo darbą ir netrukus jau buvo patikrinęs visą sąrašą.

– Kaip sekas?

Jaunasis vyras ištiesė ranką Snurei Spretui[35]. Paprastai jis su suimtaisiais nesisveikindavo kitaip, tik linktelėdamas, bet Snurė buvo ne toks kaip kiti. Vagiliavimas jam buvo tapęs profesija. Kadaise jam iš tikrųjų gerai sekėsi. Tačiau įsilaužimas į seifą aštuntajame dešimtmetyje jam kainavo kairės rankos pirštus, o vėliau alkoholis pasiglemžė sudžiūvusio kūno likučius. Snurės vardas iš tiesų buvo Snorė. Kol dar turėjo sveikus dantis, jie buvo tokie ilgi, kad gavo pravardę, kurios vėliau nebuvo įmanoma atsikratyti. Dabar jis tenkinosi vagystėmis iš neužrakintų prekinių automobilių, sandėliukų, užrakintų neįmantriomis spynomis, ir retkarčiais iš parduotuvių. Tuomet jis visada įkliūdavo. Jis nieko nesuprato apie šiuolaikinę stebėjimo vaizdo kameromis įrangą. Staugiant aliarmo signalui, jis beviltiškai stovėdavo su prekėmis, paspaustomis po ranka, kol subėgdavo apsaugininkai.

[35] Kiškis Kvanka (angl. *Bugs Bunny*), animacinio filmo herojus (vert. past.).

Snurė Spretas niekada nebuvo pakėlęs rankos prieš kitą žmogų.

– Negerai, – pasiskundė jis ir atsargiai atsisėdo ant netvirtos kėdės.

– Tu ir neatrodai gerai, – pasakė policijos įgaliotinis.

– Vėžys. Ten, apačioje. Visai prastai.

– Ar sulauki pagalbos?

– Nu... Žinai, nelabai ką su juo padarysi.

– Bet kodėl tau būtinai reikėjo bandyti įsilaužti į vaistinę?

– Man skauda. Taip velniškai skauda.

– Tu nepajėgsi apiplėšti vaistinės, Snure. Signalizacija ir visa kita. O stiprūs medikamentai užrakinti spintoje. Atvirai kalbant, aš nemanau, kad būtum ją atidaręs, jeigu net ir būtum pakliuvęs į patalpą. Visa tai tiesiog buvo kvaila.

Snurė suinkštė ir nesveika kaire ranka perbraukė per sprandą.

– Taip, – suvapeno jis. – Bet, po paraliais, kaip skauda.

Policijos įgaliotinis pasisūpavo su kėde. Ankštame kambaryje buvo tylu, bet iš areštinės priimamojo pasiekdavo skardūs balsai. Kažkas ten verkė, balsas buvo panašus į jaunos moters. Policijos įgaliotinis tyrinėjo Snurės veidą ir galėjo prisiekti, kad nusikamavusio vyro akyse įžvelgė ašaras.

– Štai, – staiga pasakė jis, iš švarko kišenės išsitraukdamas piniginę. – Šiandien alkoholio parduotuvė vėl atidaryta. Nusipirk ko nors stipraus.

Jis ištiesė penkių šimtų banknotą. Snurė nepatikliai spoksojo išžiojęs bedantę burną. Greitai žvilgtelėjo į uniformuotą vyrą, sergintį duris. Šis tik šypsojosi ir žvelgė į šalį.

– Ačiū, ačiū! – sušnibždėjo Snurė. – Jūs, vyručiai, esate ne tokie, kaip kiti.

– Bet su šitais aš negaliu nieko padaryti, – pasakė policijos įgaliotinis, uždėdamas ranką ant dokumentų. – Manau, kad keliausi į apylinkės teismą?

– Dievaži, taip. Aš atsakau už tai, ką padariau, supranti. Visada. Ačiū, ačiū.

Jis glostė banknotą.

– Tuomet gali eiti. Nustok laužtis. Tau vis tiek nepavyksta. Gerai?

Snurė atsistojo taip pat atsargiai, kaip ir atsisėdo. Įsikišo pinigus į kišenę. Paprastai jis išsiskubindavo iš areštinės, kiek nešdavo jo laibos kojos. Šį kartą jis stovėjo lengvai siūbuodamas ir iš pažiūros visiškai paskendęs savame pasaulyje.

– Buvo dešimt po keturių, – staiga pasakė jis. – Kai ji, prezidentė, įsėdo į mašiną.

– Ką?

– Vakar aš žiūrėjau televizorių. Ir tada supratau, kad ta ponia, kurią mačiau ryte, buvo ta pati, kurios jūs ieškote.

Policijos įgaliotinis prisimerkęs spoksojo į jį, tarsi ne visai suprasdamas, kas buvo pasakyta. Uniformuotas vyras, stovintis kampe, žengė žingsnį sulaikytojo link.

– Atsisėsk, – pasakė policijos įgaliotinis.

– Tu sakei, kad galiu eiti.

– Dabar atsisėsk, Snure. Pirmiausia išsiaiškinsime tai.

Senis nenoromis atsisėdo.

– Aš jau pasakiau viską, ką žinau, – suirzęs pasakė jis.

– Bet man reikia daugiau aiškumo. Kur tu buvai vakar ryte?

– Aš buvau šventėj pas Beritą iš Cypės. Ji gyvena Skipergatoj. Turėjau eit namo, žinai. Ir kai ėjau pro varpinę prie Oslo traukinių stoties, pamačiau juos. Dešimt po keturių. Ponia ir du vyrai ėjo per aikštę. Jie įsėdo mašinon. Ponia buvo šviesiaplaukė, suaugusi moteris. Tokia dažyta blondinė. Ji buvo su raudonu švarku, visai tokiu pat, kaip anie rodė per televizorių.

Policijos įgaliotinis nieko nepasakė. Jis čiupo dėžutę kramtomojo tabako ir žiupsnį įsikišo už lūpos. Paskui ištiesė dėžutę Snurei, ir šis pusę jos turinio susikimšo virš nesveikų dantenų. Vyras su uniforma jam ant peties uždėjo ranką, tarsi norėdamas sutrukdyti pabėgti.

– Ir tai buvo vakar, – lėtai pasakė policijos įgaliotinis. – Gegužės 17-ąją.

– Taip, – suirzęs pasakė Snurė ir nusispjovė juodomis seilėmis. – Aš negaluoju, bet, po velnių, aš gi ne toks nukvakęs, kad neprisiminčiau Valstybės dienos!

– Ir buvo po keturių dešimt. Ryto. Ar tu visiškai tuo tikras?

– Taip, aš gi sakau, kad taip. Po galais, aš dabar taip noriu į gėrimų parduotuvę.

Jis vėl sužvejojo penkių šimtų banknotą. Pasidėjo jį ant kelio ir ištiesino. Iš naujo sulankstė, kruopščiai ir atsargiai, paskui įsikišo į kitą kišenę. Policijos įgaliotinis susižvalgė su uniformuotu vyriškiu.

– Deja, aš manau, kad dar kurį laiką užtruksime, – pasakė jis. – Bet kol kas mes tau parūpinsime ko nors nuo skausmo.

Kai jis pačiupo telefoną, buvo sunku pataikyti nuspausti reikiamus klavišus.

6

– Jie pradeda darytis velniškai irzlūs.

– Kas?

– FTB. Ar kas ten jie tokie, visi šitie amerikiečiai.

Saugumo tarnybos vadovas Pėteris Salhiusas suraukė nosį.

– Kas dabar? – prislėgtas paklausė jis.

– Kaip suprantu, viskas.

Policijos viršininkas Bastesenas, rankose laikydamas puodelį kavos, patraukė pečiais.

– Neabejotinai tai dėl incidento Gardermoene. Pirmiausia nesusipratimas dėl dvidešimties agentų, atvykusių šįryt, sutikimo. Paskui jie...

Jis prunkštelėjo. Kai Salhiusas net nešyptelėjo, Bastesenas pakėlė sugniaužtą kumštį prie burnos, nestipriai sukosėjo ir rimtai tęsė:

– Stropus muitininkas iš jų visų atėmė pistoletus, ir tai iš esmės buvo visiškai teisinga. Kam jiems šioje šalyje ginklai? Šie *Slaptosios tarnybos* vyrukai buvo ginkluoti visą laiką, ir pažiūrėk, ar tai padėjo! Bet šis muitininkas greičiausiai buvo truputėlį... nediplomatiškas.

Policijos būstinės sporto salė buvo be langų. Policijos viršininkas vis dažniau patempdavo spaudžiančią marškinių apykaklę. Penkiasdešimt itin susikaupusių žmonių sėdėjo prie stalų, sustatytų pasagos formos lanku, kurio viduryje buvo milžiniškas apskritas stalas. Ant gimnastikos sienelių kabojo lentos ir žemėlapiai. Techninė įranga skleidė troškų dulkių kvapą, kuris sumišo su prakaito ir rūgščiu sportinių batų tvaiku.

– Jie ir patalpomis nepatenkinti.

Bastesenas paskutiniu gurkšniu ištuštino kavos puodelį.

– Mes jiems skyrėme tris kabinetus trečiame aukšte, raudonojoje zonoje. Kaip matau, jie jų nenaudoja. Man tas pat. Čia mes surinkome tavo vaikinus iš PST, geriausius Naujojo Kripos darbuotojus bei mano vyrus. Tai yra...

– Ir moteris, – nutraukė Salhiusas.

– Ir moteris, – linktelėjo Bastesenas. – Tiesiog taip sakoma. Noriu pasakyti, kad mes negalime leisti šiems amerikiečiams sukiotis aplinkui ir trukdyti. Nemanau, kad tai nors truputį padėtų tyrimui. Jau vien kalbos barjeras reiškia, kad... Faktiškai kol kas jie mums dar nieko nedavė. Tyli kaip vandens į burną prisisėmę.

– Iš ataskaitų paaiškėjo, kad jie nusprendė personalą įkurdinti ambasadoje, – pasakė Salhiusas. – Kaip ir buvo tikėtasi. Žmonių srautas Dramensvejene žymiai padidėjo, nors jie nebeteikia jokių viešų paslaugų. Ambasadoje jie elgiasi kaip panorėję. Mes juk darytume tą patį. O kalbant apie jų tylėjimą...

Jis atsigręžė į policijos viršininką. Akimirką sudvejojęs, nelauktai draugiškai uždėjo ranką jam ant dilbio.

– Amerikiečiai nieko veltui neduoda, – pasakė jis. – Ir ypač tada, kai nepasitiki gavėju. Tiesą sakant, numanau, kad šis pasitikėjimas šiuo metu smarkiai svyruoja.

Nelaukdamas atsakymo jis žengė nuo pakylos, panašios į kalbėtojo pultą, į pietinį salės kampą. Rankoje tebelaikydamas kavos puodelį, sustojo prie penktą dešimtį pradėjusio apkūnaus vyro, kuris sėdėjo smakrą parėmęs rankomis ir įsistebeilijęs į kompiuterio ekraną.

– Vis dar nieko? – negarsiai paklausė Salhiusas.

– Ne.

Pareigūnas pasitrynė paraudusias akis. Jis čiupo buteliuką „Farris“, pusę išgėrė, garsiai atsiraugėjo ir užsuko buteliuką.

– Aš peržiūrėjau visus įrašus tris kartus. Ir lėtai, ir greitai, ir normaliu greičiu. Nieko nevyksta. Niekas neįeina, niekas neišeina. Greičiausiai ponia turėjo išskristi pro langą.

– Ne, – ramiai tarė Salhiusas. – Aišku, ji to nepadarė. „Secret Service“[36] postas, kaip žinome, buvo... čia.

Viešbučio „Opera“ teritorijos aerofotografija kabojo ant sienos už monitoriaus. Salhiusas parodė į gretimo pastato stogą.

– Ar techninė dalis tvarkinga? Ar niekas nieko nesugadino? Jokių iškirptų vietų ar pasikartojimų?

– Tokiu atveju turėtų būti *velniškai* gerai atlikta, – atsiduso policininkas ir pasikasė sprandą. – Mes tiesiog nieko nerandame. Aš nesuvokiu...

Jis žvilgtelėjo į viršų, aiškiai nustebęs dėl įkyraus batų kulnų taukšėjimo į grindis. Laikinai įrengtoje patalpoje visi kalbėjo prislopintais balsais. Daugumos eisena pasidarė beveik panaši į sėlinimą. Net gaudesys, kurį skleidė gausi techninė įranga, buvo slopinamas ją laikant izoliuotose dėžėse ant guminių kilimėlių.

Atskubėjo raudonplaukė moteris. Spinduliuodama džiaugsmu, ji mojavo telefonu, tarsi jį būtų gavusi kaip prizą.

– Liudininkas, – sušuko ji, prisiartinusi prie policijos viršininko Basteseno, kuris atsekė paskui Salhiusą ir stovėjo įsmeigęs akis į tuščią viešbučio „Opera“ koridorių

[36] Slaptoji tarnyba (angl.).

dešimtame aukšte. – Pagaliau atsirado informacijos, ir jos gana daug!

– Liudininkas, – abejodamas pakartojo Bastesenas. – Kieno liudininkas?

Moteris, gaudydama orą, užkišo raudonus plaukus už ausies.

– Pagrobimo, – uždususi pasakė ji.

Apkūnusis pareigūnas spoksojo į ją taip, tarsi nesuprastų nė žodžio.

– Nėra jokių liudininkų, – agresyviai pasakė jis ir parodė į monitorių. – Po velnių, čia gi nematyti nė gyvos dvasios!

– Ne ten, – pasakė moteris. – Lauke. Norėjau pasakyti, vėliau. Ne viešbutyje.

– Kur?

Salhiusas padėjo ranką jai ant peties, bet tuojau pat atitraukė, virš moters nosies pastebėjęs išryškėjančią raukšlę.

– Jauna moteris, – dabar ramiau pasakė ji. – Abiturientė... Ji su drauge sėdėjo Centrinės geležinkelio stoties automobilių stovėjimo aikštelėje, jūros pusėje, kai du vyrai ir moteris, kurios išvaizda atitinka Helen Bentley apibūdinimą, atėjo...

Ji skubiai apsižvalgė aplink ir užsidegusi palinko ties aerofotografija.

– ...iš čia. Jie įsėdo į mėlyną fordą.

– Nagi, – pasakė policijos viršininkas Bastesenas. – Še tau.

Jis stovėjo sukryžiavęs rankas ir žvelgė į kažkurį tašką sienoje. Pėteris Salhiusas lėtai timpčiojo ausies spenelį. Policininkas priešais monitorių nepajėgė nuslėpti pašaipos.

– Mes tikime, tralialia, – sumurmėjo jis.

– Ir ji ne vienintelė, – skubiai pasakė moteris. – Ji su drauge, taigi. Šiąnakt buvo atvežtas vienas iš mūsų nuolatinių vyrukų ir, kai jis šįryt atsibudo, prieš paleidžiant buvo apklausiamas. Tuomet paaiškėjo, kad šis tipelis buvo toje pat vietoje tuo pačiu metu. Jis pasakoja lygiai tą patį.

– Tas pats laikas, – ištarė Pėteris Salhiusas ir paleido ausį. – Kada tai buvo?

– Apie ketvirtą, kaip sako mergaitės. Girtuoklis sako, dešimt po keturių, jis kaip tik pažiūrėjo į varpinės laikrodį. Ir dar...

Iš švarko kišenės ji energingai ištraukė bloknotą.

– Trys liudininkai nepriklausomai vienas nuo kito paskambino ir pranešė apie mėlyną fordą su dviem vyrais ir miegančia moterimi raudonu švarku, judančius Svinesundo link. Jie buvo pastebėti...

Ji pervertė lapą. Aplinkui susirinko visas klausytojų būrelis. Niekas nieko nekalbėjo. Raudonplaukė moteris paseilino pirštą ir pervertė dar vieną lapą.

– E6 kelyje prie Moso, degalinėje. Poilsio aikštelėje už Fredrikstado ir...

Netikėtai ji sustojo ir lėtai papurtė galvą.

– ...Larvike, – nusivylusi pabaigė. – Larvike. Tai tikrai ne pakeliui į Švediją.

– Ne visai, – pasakė vyras prie monitoriaus ir sukikeno.

– Bet juk mes esame prie to pratę, – pasakė Bastesenas. – Vieni liudininkai ką nors matė, kiti trokšta dėmesio arba blogai atsimena. Bet kuriuo atveju dabar turime šiokį tokį atspirties tašką. Eime, patikrinsiu informaciją.

Jis drąsinamai paplekšnojo moteriai per petį ir išsekė paskui ją iš sporto salės. Pėteris Salhiusas liko stovėti. Be

jokios išraiškos veide jis spoksojo į monitorių, kol pareigūnas suko juostą su prezidentinio numerio durų vaizdu į priekį iki ketvirtos valandos ryto.

– Tuščia, – pasakė jis ir suplojo rankomis. – Ar tai „Star Trek“[37] epizodas? Gal ji kaip nors gali peršokti į stovėjimo aikštelę?

– Atsuk iki... Kada prezidentė atvyko į savo kambarį? Be dvidešimt minučių pirmą?

Vyras linktelėjo ir įvedė šį laiką į kompiuterį.

Prezidentė atrodė pavargusi. Ji ėjo lėtai ir susiėmė už pakaušio laukdama, kol atsidarys durys. Trumpas šypsnys, skirtas dviem vyrams, nesuspindo akyse. Paskui linktelėjo pritardama tam, ką pasakė vienas jų, ir įėjo vidun. Durys užsidarė jai už nugaros. Agentai ėjo vis artyn kameros link ir pagaliau pranyko. Koridorius vėl buvo tuščias.

– Ar tau tai ką nors sako?

– Ką?

Pėteris Salhiusas krūptelėjo.

– Ar tau šie vaizdai ką nors sako?

Dvi abiturientės ir vienas girtuoklis, – pagalvojo Salhiusas. – *Liudininkai, skambinantys iš degalinių ir poilsio aikštelių abipus Oslo fiordo. Visi matė tą patį. Mėlynas fordas, du vyrai ir moteris raudonu švarku.*

Bus ir daugiau skambinančiųjų, iš karto suprato jis. Ne tik iš Ostfoldo ir Vestfoldo. Atsiras ir daugiau liudininkų, vieni jų bus patikimi, kiti ištroškę sensacijų, bet jie visi prisieks matę du vyrus ir raudonai apsirengusią moterį mėlyname forde.

[37] Filmas „Žvaigždžių kelias“ (vert. past.).

Tai supratus, jo skruostus užliejo karštis. Oras buvo tirštas ir troškus. Jis atlaisvino kaklaraištį ir ėmė dažniau kvėpuoti.

– Ar tau tai ką nors sako? – pakartojo policininkas.

– Ne, – pasakė Pėteris Salhiusas. – Jie mane glumina taip pat, kaip ir visa kita šioje byloje.

Jis susigrūdo kaklaraištį į kišenę ir išėjo ieškoti dar kavos bei poros paracetamolio tablečių.

7

Mažoji Ranhilda užmigo automobilyje. Inger Johanė per vėlai prie pat vartų, esančių žemoje sienoje, pastebėjo laisvą vietą automobiliui. Pavažiavus dar kvartalą žemyn, Mažojoje Frognerio alėjoje pasitaikė kita, ir ji įsuko į laisvą vietą už prekinio automobilio prakiurusiu duslintuvu. Ranhilda truputį suverkšleno, kai automobilis garsiai subirbė. Tačiau neatsibudo.

Inger Johanė tuo pat metu jautėsi ir užtikrinta, ir abejojo.

Ji bus laukiama. Tai ji žinojo. Bute tvyrojo keista draugiškumo ir atskirumo atmosfera, tarsi būtum saulėtoje saloje, toli nuo gyvenamos žemės. Atrodė, kad šeima beveik visą laiką praleidžia namuose. Keistuolė senoji namų darbininkė tikriausiai niekuomet neišeidavo laukan, ir Inger Johanė prisiminė girdėjusi, kad prekės būdavo pristatomos tiesiai į namus. Pastarąjį pusmetį ji čia lankėsi gana dažnai, gal netgi kas trečią savaitę. Iš pradžių atvykdavo, nes jai reikėjo pagalbos. Laikui bėgant, apsilankymai Krusės gatvėje tapo maloniu įpročiu. Tai buvo laikas, kai ji galėjo pabūti

su savimi; tai buvo atokvėpio valandėlė be Ingvaro ir kitų šeimos narių. Namų darbininkė visuomet pasirūpindavo Ranhilda. Tuo metu abi moterys galėjo pabūti ramybėje.

Taigi ten jos tiesiog sėdėjo kartu kaip senos geros draugės ir rimtai kalbėjosi.

Inger Johanė visuomet jautėsi laukiama. Tačiau dabar vis tiek dvejojo. Ji galėtų palikti bagažą automobilyje, taigi neatrodytų tokia įkyri. Galbūt ji galėtų pamažėle ištirti aplinką. Apsimesti, tarsi atvyko trumpam aplankyti, ir išsiaiškinti situaciją. Ar ši būtų tinkama. Ar nieko tokio, jei ji su mažyle glėby ateitų ir apsistotų pas žmones, su kuriais, tiesą sakant, visai neseniai susipažino.

Staiga Inger Johanė apsisprendė.

Užgesino variklį ir ištraukė paleidimo raktelį iš spynelės. Ranhilda atsibudo kaip visada, kai automobilyje tapdavo tylu. Ji apsidžiaugė, kai mama ją paleido iš vaikiškos automobilio kėdutės.

– Agni miegojo, – patenkinta pasakė ji ir mielai leidosi nešama.

Inger Johanė nuskubėjo aukštyn palei akmeninę sieną, apėjo vartų koloną ir patraukė įėjimo link. Ji vogčiomis žvilgtelėjo į viršutinį aukštą. Užuolaidos svetainėje buvo pusiau užtrauktos. Šviesa nedegė, bet juk buvo pats vidurdienis. Ryškūs didžiulių ąžuolų šešėliai krito ant asfalto ir, artėjant prie pastato, akimirką apakino stiprus saulės atspindys nuo lango.

Ji iškvietė liftą ir nieko nelaukdama paskambino į duris.

Praėjo visa amžinybė, kol kažkas priėjo prie durų. Galų gale Inger Johanė išgirdo, kaip trakštelėjo užraktas. Durys atsivėrė.

– Vajetau, ar tai tik ne mano gražutė!

Namų darbininkė net nepasisveikino su Inger Johane. Ryžtingai pagriebė Ranhildą ir pasisodino ant klubo, nė akimirksnį nenustodama burbuliuoti. Mažylė įsikibo į didžiulį spalvingą medinių rutuliukų papuošalą. Merė nušlubčiojo į virtuvę ir uždarė duris, vis dar nepersimetusi nė žodžiu su Inger Johane.

Didžiojo vestibiulio gilumoje stovėjo stiklinė siena. Iš svetainės pasirodė moteris invalido vežimėlyje. Dienos šviesoje, kuri veržėsi vidun, atsispindėdama nuo langų paviršiaus, ji atrodė kaip tamsus siluetas.

– Labas, – pasakė Inger Johanė.

– Labas, – atsakė anoji ir privažiavo arčiau.

– Ar aš galėčiau čia truputį pabūti?

– Taip. Užeik vidun.

– Norėjau pasakyti, – tarė Inger Johanė ir nurijo seiles. – Ar aš galėčiau... ar mes su Ranhilda galėtume... ar galėtume čia pagyventi? Tik keletą dienų?

Moteris pririedėjo dar arčiau. Vežimėlis mažumėlę girgždėjo; galbūt tik dėl to, kad guminiai ratai lietėsi su parketu. Pirštais palietė romanečių laikiklį, ir šios nusileido ant langų, skleisdamos silpną dūzgiantį garsą. Vestibiulį apgaubė maloni prieblanda.

– Savaime suprantama, kad galite, – pasakė ji. – Įeik. Uždaryk duris.

– Tik porą dienų.

– Jūs visada laukiamos.

– Ačiū.

Gerklėje kažkas užstrigo ir Inger Johanė nepasijudino. Moteris vežimėlyje privažiavo dar arčiau ir ištiesė ranką.

– Manau, kad niekas nemirė, – pasakė ji ramiai. – Nes tuomet tikrai nebūtum čia atėjusi.

– Niekas nemirė, – tyliai pravirko Inger Johanė. – Niekas nemirė.

– Gali likti čia tiek, kiek nori, – pasakė moteris. – Bet tuomet turėtum užeiti ir uždaryti duris. Aš išalkau ir ketinau valgyti.

Hanė Vilhelmsen atitraukė ranką, apsuko vežimėlį ir lėtai nuvažiavo į virtuvę, kur girdėjosi, kaip Ranhilda juokiasi – linksmai ir laimingai.

8

Voreno Skifordo žvilgsnis klaidžiojo nuo prieštvaninio TV aparato su stalo antena iki kamštinės skelbimų lentos sulaužytu rėmu. Akys užkliuvo už biuro kėdės. Čia trūko vieno ranktūrio. Paskui beveik nepastebimai pauostė. Šiukšlių dėžėje gulėjo trys parudavę obuolių graužtukai.

– Aš esu mažumėlę prietaringas, – pasakė Pėteris Salhiusas. – Esu dirbęs rizikingus darbus nuo tada, kai buvau dvidešimties su trupučiu. Niekuomet nėra buvę iš tiesų blogai. Taigi aš pasilikau šią kėdę. O dėl likusio biuro...

Jis patraukė pečiais.

– Birželio mėnesį mes visą aukštą perkelsime į naujas patalpas. Nėra jokios prasmės eikvoti jėgų šiam kambariui. Sėskitės.

Vorenas Skifordas vis dar dvejojo, tarsi bijodamas sutepti brangų kostiumą. Kėdės sėdynės viduryje ryškėjo pusmėnulio formos dėmė. Prieš sėsdamasis jis atsargiai atgalią ranką priglaudė prie patamsėjimo. Ingvaras Stubio

atsisėdo greta, vartydamas rankose sidabro spalvos portsigarą.

– Jūs vis dar neatsikratėte savo blogų įpročių, – nusišypsojo Vorenas.

Ingvaras papurtė galvą.

– Ne, iš tiesų ne. Vienas Kūčių vakarą ir galbūt pora dūmų per gimtadienį. Tai ir viskas. Bet visi mes turime savo svajonių. Kvėpinti dar niekas neuždraudė.

Jis atidarė portsigarą ir perbraukė cigaru per panosę. Garsiai atsidusęs užsuko metalinius vamzdelius ir įsikišo cigarą į vidinę kišenę.

– Šie liudininkai, – pasakė jis Pėteriui Salhiusui, kuris pylė „Farris“ į tris stiklines net nepaklausęs, ar kas nors gers. – Ar ką nors apie juos girdėjai iš policijos?

Saugumo tarnybos vadovas dėbtelėjo į jį tokiu žvilgsniu, kurio jis negalėjo suprasti. Gal tai buvo įspėjimas. Galbūt tai nieko nereiškė.

– Aš esu visiškai tikras, kad misteris Skifordas...

– Vorenas. Būkite malonus, vadinkite mane Vorenu.

Skifordas laikė įsakmiai ištiesęs ranką, tarsi įteikdamas Pėteriui Salhiusui dovaną. Saugumo tarnybos vadovas atsisėdo. Ant didžiojo biuro stalo vis dar stovėjo nepaliestos stiklinės. Buvo taip tylu, kad girdėjosi angliarūgštės burbuliavimas.

– Džiaugiuosi, kad gavote tą koordinatorių ryšiams, kurio pageidavote, – galų gale pasakė Pėteris Salhiusas. – Ingvaras Stubio neabejotinai pagelbės. Be to, turite žinoti, kad aš labai gerai suprantu jūsų... nekantrumą dėl tyrimo. Problema ta, kaip jūs neabejotinai suprantate...

– Problema ta, kad neturime rezultatų, – nutraukė Vorenas Skifordas ir nusišypsojo. – Atrodo, jog tyrimui

vadovaujama kaip pakliuvo, visiškai neorganizuotai, be to...

Šypsena dingo. Jis nežymiai stumtelėjo kėdę atgal ir pasitaisė siaurus subtilius akinius.

– Be to, aš jaučiu policijos priešiškumą, kurį mums sunku toleruoti.

Kambaryje vėl stojo tyla. Pėteris Salhiusas paėmė nuo stalo nugludintą kiaušinio formos akmenį. Akmuo ilsėjosi delne, o nykštys slydinėjo glotniu paviršiumi. Ingvaras kostelėjo ir patogiau įsitaisė kėdėje. Saugumo tarnybos vadovas pakėlė akis ir įsispitrijo į amerikietį.

– Tai, kad šią akimirką esate mano kabinete, – draugiškai pasakė jis, – ...įrodo, kad esame *net labai* paslaugūs ir siekiame, kad ir visi jūs būtumėte patenkinti. Ne mano pareiga kalbėti su jumis, o ir laiko aš neturiu. Bet jūs to norėjote. Dabar, aišku, aš galėčiau jums išdėstyti *crash course*[38] apie Norvegijos policijos ir žvalgybos tarnybos struktūrą...

– Aš neturiu...

– Vieną minutėlę!

Pėteris Salhiusas šiek tiek pakėlė balsą ir tęsė toliau:

– Ir tai galbūt nebūtų visiškai kvaila mintis. Tačiau siekdamas paprastumo ir vildamasis, kad jus nuraminsiu...

Jis skubiai žvilgtelėjo į rankinį laikrodį. Lūpos krutėjo beveik nepastebimai, be garso, tarsi jis ką nors skaičiuotų.

– Praėjo tik dvidešimt septynios valandos nuo to laiko, kai buvo pastebėta, kad prezidentė dingusi, – pasakė jis ir palinko virš stalo. – Gera para. Per tą parą mes subūrėme tyrimų organizaciją, į kurią panašios ši šalis nėra

[38] Intensyvaus mokymo kursas (angl.).

regėjusi. Oslo policija skyrė visus savo turimus išteklius. Ir dar truputį.

Dabar jis atsiraitojo marškinių rankoves ir dešine ranka suėmė už kairio smiliaus.

– Jie glaudžiai bendradarbiauja su *mumis*, – pasakė jis ir pajudino pirštą, tarytum būtų tvirtai laikęs patį PST, – ...kadangi yra pagrindo bijoti, kad šis reikalas gali būti susijęs su mūsų kasdieniu darbu ir atsakomybe. Be to...

Jis dešine ranka apkabino du pirštus.

– ...Nacionalinis nusikaltimų tyrimų biuras čia atlieka svarbų vaidmenį, turėdamas tam reikalingą specialią kompetenciją. Techninėje srityje – taip pat. Kitais žodžiais tariant, visos darbuotojų pajėgos mestos į darbą su šia byla. O tai *ypač* kompetentingi darbuotojai, jei kalbėdamas apie mus galėčiau būti toks nekuklus. Be to, vyriausybė yra paskelbusi ypatingos situacijos parengtį visiems kitiems departamentams ir direkcijoms, ne tik tiesiogiai susijusiems su policija. Beje, tarp mūsų vyriausybių aukščiausiu lygiu palaikomas nuolatinis ryšys. Pačiu aukščiausiu lygiu.

– Bet...

Vorenas Skifordas pasitaisė kaklaraištį. Dabar jis šypsojosi nuoširdžiau. Pėteris Salhiusas pertraukdamas pakėlė ranką.

– Joks Džekas Baueris nepasirodys, – rimtai pasakė jis. – Jam skirtas laikas baigėsi prieš...

Jis vėl žvilgtelėjo į laikrodį.

– ...tris valandas. Mes turime pasitikėti geru šiuolaikiniu, nors ir ne visai impozantišku policijos darbu. Norvegijos policijos darbu.

Tyla truko kelias sekundes. Paskui Vorenas Skifordas ėmė juoktis. Juokas buvo širdingas, smarkus ir

užkrečiamas. Ingvaras suprunkštė, o Pėteris Salhiusas plačiai išsišiepė.

– Beje, jūs klystate, – pridūrė jis. – Kai po mažiau nei valandos susitiksite su policijos komisaru, būsite informuotas, jog, be abejonės, pasistūmėta į priekį.

– Taigi?

– Klausimas yra...

Saugumo tarnybos vadovas atsišliejo ir sunėrė pirštus už sprando. Atrodė, tarsi lubose tyrinėtų kažkokį tašką. Tai truko taip ilgai, kad Ingvaras žvilgtelėjo į viršų, norėdamas pamatyti, ar ten tikrai kas nors yra. Jis jautėsi slegiamai nereikalingas.

Niekas jam tinkamai nepaaiškino, ką turėtų daryti. Policijos komisaras atrodė išsiblaškęs, kai prieš valandą juos vieną kitam skubiai pristatė. Jis akivaizdžiai pamiršo, kad jie vienas kitą pažinojo anksčiau, ir po poros minučių juodu paliko nedavęs jokių konkretesnių nurodymų. Ingvaras jautėsi kaip alibi; mėsos gabalas, mestas amerikiečiams, kad šie netriukšmautų.

Ir jis neturėjo laiko paskambinti namo.

– Klausimas toks: ar aš turėčiau būti atviras, – staiga pasakė Pėteris Salhiusas, įsmeigė žvilgsnį į amerikietį ir nenuleido akių.

Vorenas nepasidavė.

Nemirksėjo.

– Taip, – pagaliau ištarė Pėteris Salhiusas. – Aš manau, taip.

Jis pastūmė vieną iš stiklinių Vorenui Skifordui. Amerikietis jos nepalietė.

– Visų pirma, – pasakė Salhiusas, – ...aš noriu pabrėžti, kad labiausiai pasitikiu Oslo policija. Terjė Bastesenas

departamente dirba beveik keturiasdešimt metų ir, prieš tapdamas teisininku, buvo valstybės tarnautojas. Jis gali atrodyti...

Pakreipęs galvą, ieškojo tinkamos frazės.

– Labai norvegiškas, – pasiūlė Vorenas.

– Galbūt, – atsakė Saugumo tarnybos vadovas nesišypsodamas. – Tačiau nenuvertinkite jo. Aš manau, kad šioje byloje iš tikrųjų turime dėti viltis į policiją. Čia, PST, praėjusią parą peržvelgėme visą prieš prezidentės vizitą turėtą informaciją. Mes kruopščiai peržiūrėjome kiekvieną ataskaitą ir analizę norėdami rasti, ko galėjome nepastebėti, į ką neatkreipėme dėmesio, bet kas galėjo mums ką nors pasakyti. Kas galėjo mus įspėti. Iš visos Europos surinkome aktualią informaciją apie žinomas grupuotes, neaiškias plejadas, pavienius asmenis...

Jis padėjo rankas ant stalo.

– Nieko. Bent jau kol kas.

Vorenas Skifordas nusiėmė akinius ir kelnių kišenėje susirado servetėlę. Lėtai, beveik meiliai jis nuvalė stiklus.

– Mes kai ką turėjome, – negarsiai pasakė jis. – Turiu omenyje, prieš Rugsėjo 11-ąją. Informacija buvo ten. Ji egzistavo, mes ją turėjome. Tik mes neatkreipėme į ją dėmesio. Informaciją, kuri galėjo išgelbėti beveik trijų tūkstančių žmonių gyvybes, užgožė visai kiti dalykai. Visa tai, kas...

Nebaigęs sakinio, jis vėl užsidėjo akinius.

– Yra taip, kaip yra, – linktelėjo Salhiusas, – ...šioje šakoje. Turiu pripažinti, kad aš vakar iš ryto labiausiai nerimavau dėl vieno dalyko: akimirkos, kai vienas iš mano darbuotojų ateis su informacija, kurios mes

nepastebėjome. Dėlionės detalė, kurią nustūmėme į šalį, nes mums nepavyko jos įterpti į paveikslą. Aš buvau toks tikras, kad ji atsiras. Bet kol kas...

Jis skėstelėjo rankomis ir pakartojo:

– Nieko.

Po trumpos pertraukėlės jis tiriamai paklausė:

– O kaip jums sekasi? Ar ką nors radote?

Balsas buvo malonus, o klausimas draugiškas. Vorenas į jį atsakė nepastebimai kilstelėdamas antakius. Paskui sučiupo stiklinę mineralinio vandens, nors jo negėrė.

– Jūs kažką minėjote apie liudininkus, – tarė jis ir pažvelgė į Ingvarą Stubio.

– Taigi jūs kažką turite, – pasakė Salhiusas.

Vorenas ištuštino stiklinę. Jis neskubėjo. Baigęs nusišluostė burną nosine ir pastatė stiklinę. Kai pakėlė akis į Saugumo tarnybos vadovą, jo veidas buvo be jokios išraiškos.

– Liudininkai, – priminė jam Vorenas Skifordas.

– Aš bandžiau kalbėti apie pasitikėjimą.

– Aš jumis pasitikiu.

– Ne.

– Taip. Absoliučiai. Mūsų darbe didelis skirtumas tarp pasitikėjimo ir dosnumo. Jūs tai gerai žinote. Tą akimirką, kai matysiu, kad jums ir jūsiškiams reikia informacijos, kurią mes turėsime, jūs ją gausite. Jūs. Asmeniškai. Tai galiu pažadėti. Tačiau dabar *man* reikia žinoti, ką reiškia ši kalba apie liudininkus.

Salhiusas atsistojo ir nuėjo prie lango. Rytas žadėjo gerą orą su spinduliuojančia saule ir tik padrikais, lengvais ankstyvos vasaros debesimis. Dabar jie buvo tamsesni, susikaupę prapliupti pietuose. Salhiusas jau galėjo įžiūrėti

lietaus juostą, kuri artinosi slinkdama virš Oslo fiordo; jis ilgai stovėjo, akimis sekdamas besikeičiantį orą.

Ingvarą kankinantis jausmas, kad jis čia nereikalingas, buvo toks stiprus, jog ėmė svarstyti, ar jam nereikėtų išeiti. Jis jau senų seniausiai turėjo paskambinti namo. Kai šįryt apsisprendė, buvo įsitikinęs, kad vienintelis teisingas dalykas yra paklusti įsakymui. Kai pabudęs vogčiomis išsiropštė iš lovos, jį apėmė neįprastas piktumas. Skrandis buvo panašus į užveržtą mazgą, ir jis nepajėgė nieko nuryti. Ingvaras neprisiminė, kad kada nors savo noru būtų nevalgęs. Dabar jo pilvas urzgė. Jis tetroško išeiti. Jis norėjo namo. Ši byla buvo visiškai nesusijusi su tuo, ką jis dirbo anksčiau, todėl negalėjo niekuo pagelbėti. Jei buvo nuspręsta, kad jis turėtų būti Voreno Skifordo gidu amerikiečiui keliaujant po Norvegijos vyriausybines įstaigas, tuomet ši užduotis buvo pažeminimas.

Raštelis, kurį jis paliko Inger Johanei, galbūt galėjo būti kiek draugiškesnis.

Netrukus jis turėtų paskambinti namo.

– Stubio, – staiga pasakė Saugumo tarnybos vadovas ir atsisuko. – Tai šis tas tau.

Ingvaras pažvelgė aukštyn. Jis pasimuistė kėdėje lengvai sutrikęs kaip mokinys, pagautas užsisvajojęs.

– Nagi?

Pėteris Salhiusas užtruko penkias minutes aiškindamas, kokių liudininkų atsirado. Apie trisdešimt žmonių pranešė policijai tai, ką buvo pastebėję, ir visi jie pasakojo tą patį. Du vyrai, moteris, kuri panėšėjo į *ponią prezidentę*, bei mėlynas automobilis. Apie pusė jų manė, kad tai buvo fordas. Likusieji buvo įsitikinę tik

dėl spalvos. Visi jie vienodai tvirtino, kad mėlynojo automobilio vairuotojas akivaizdžiai nesistengė, jog niekam nekristų į akis.

– Ir štai čia mes susidūrėme su problema, – baigė jis ir parodė žemėlapį, kurį buvo nupiešęs.

Norvegijos eskizas priminė gerokai nudėvėtą pirštinę, pakabintą džiūti. Pėteris Salhiusas padėjo rašiklį ir sukryžiavo ant krūtinės rankas. Kiti du vyrai sėdėjo palinkę virš brėžinio.

– Tai negali būti teisinga, – pasakė Ingvaras.

– Ne, – tarė Salhiusas. – Tai yra teisinga.

Paskui jis palinko į priekį ir pridūrė:

– Tai yra mūsų gauti neoficialūs pranešimai. Netgi jei mes sutiksime, kad kai kurie tėra klaidingi pastebėjimai, o kiti aiškiai melagingi, savaime suprantama, tai negali būti teisinga. Jūs visiškai teisus.

Ingvaras dar kartą peržvelgė šiame nesudėtingame žemėlapyje pažymėtus taškus. Saugumo tarnybos vadovas šalia raudonų žymų buvo pakeverzojęs laiką, kada anie buvo pastebėti.

– Taigi štai čia turėtų būti E6 kelias Švedijos link, – pasakė Ingvaras ir nubrėžė pirštu per Estfoldą. – O čia E18 Kristiansando link. O čia...

Pirštas nubrėžė liniją Trondheimo link.

– Tai ne mano atsakomybės sritis, – negarsiai pasakė Salhiusas ir pasikasė barzdą. – Savaime suprantama, policija išspręs šį klausimą. Kiek žinau, jie jau tai galėjo būti padarę. Tai taip akivaizdu.

– Tai klaidingi pėdsakai, – sušuko Ingvaras. – Visa tai tik niekai!

– Taip.

Vorenas Skifordas neištarė nė žodžio, kol Salhiusas braižė ir pasakojo. Dabar jis dešine ranka pagriebė žemėlapį. Įsmeigęs žvilgsnį į visoje Pietų Norvegijoje atliktus stebėjimus, pažymėtus kaip perlų vėrinys, jis pasakė:

– Jūs žinote atstumus. Ar paskaičiavote, kiek čia galėjo būti fordų su raudonai apsirengusiomis moterimis?

– Mažiausiai dvi, – pasakė Salhiusas. – Tikėtina, kad trys. Fiziškai įmanoma atvažiuoti iš čia...

Jis paėmė žemėlapį ir parodė.

– ...ir čionai per reikiamą laiką. Taip pat įmanoma atstumą tarp šių dviejų miestų nuvažiuoti...

Smilius slydo nuo Larviko iki Hamaro.

– ...per tris su puse valandos. Vos vos galima suspėti. Kadangi buvo Valstybės dienos šventė ir nedidelis judėjimas, tai vis dėlto įmanoma.

– Du vienetai, – sumurmėjo Vorenas Skifordas. – Tikėtina, trys.

– Kurie važinėjo po Norvegiją ir aiškiai siekė, kad būtų pastebėti, – pasakė Ingvaras. – Kodėl, po galais, kas nors turėjo imtis tokio plano? Jie juk turėjo žinoti, kad tik laiko klausimas, kada viskas bus išaiškinta?

Dienos šviesa apsiblausė. Pakilo vėjas, ir staiga ėmė pliaupti smarki liūtis. Ant palangės nutūpė žuvėdra. Anglies juodumo akis į kažką intensyviai spoksojo kambaryje. Paskui ji pravėrė snapą, rengdamasi suklykti.

– Laikas, – garsiai pasakė Salhiusas. – Jie tempia laiką ir nori sukelti sumaištį.

Žuvėdra pakilo ir pranyko už uolos. Prasidėjo kruša. Pipirų grūdelių dydžio ledo gabalėliai garsiai daužėsi į stiklą.

– Bet visur galima įžvelgti teigiamų pusių, – staiga su apsimestiniu linksmumu pasakė Salhiusas. – Yra keletas

puikių vairuotojo nuotraukų. Arba vairuotojų. Bent jau iš dviejų degalinių, kaip esu girdėjęs. Ir nors galbūt šis manevras sukasi tik apie kokių nors *look-alike*[39] pasivažinėjimą automobiliu, būtų nepaprastai įdomu sužinoti, kas juos pasiuntė. Jūs turėtumėte paklausti policijos komisaro, Vorenai. Kaip jau sakyta, tai ne mano reikalas. Kalbėkite su policija. Bet prieš eidami...

Pėteris Salhiusas dvejodamas prikando lūpą, paskui pridūrė:

– Iš tiesų, kodėl jūs esate čia?

Vorenas Skifordas pažvelgė į jį ir beveik nepastebimai kilstelėjo antakius.

– Kodėl jie atsiuntė būtent jus? – paklausė Salhiusas. – Kaip suprantu, jūs esate tam tikros... elgesio psichologijos antiteroristinės grupės vadovas. Ar aš ne teisus?

Amerikietis abejingai linktelėjo.

– Taigi jūs nesate FTB vadovas. Jūs iš viso nesate jokios operatyvinės grupės vadovas. Nepaisant to, siunčia...

– Čia jūs klystate. Mes esame aukščiausio lygio operatyvinė grupė.

– Tačiau aš vis tiek negaliu suprasti, – atkakliai laikėsi Pėteris Salhiusas ir palinko virš darbo stalo, – ...kodėl jie atsiunčia...

– Gerai pastebėta, – nutraukė Vorenas Skifordas. – Labai gerai pastebėta. Savaime suprantama, jūs suvokiate dalyko esmę.

Pirmą kartą Ingvaras pamanė įžvelgęs kažką bejėgiško šiame pasitikinčiame savimi asmenyje. Akys akimirką klaidžiojo, o raukšlelės aplink lūpas padarė jį vyresnį,

[39] Antrininkas (angl.).

beveik seną. Tačiau jis nieko nepasakė. Kruša nustojo kristi taip pat staiga, kaip ir buvo prasidėjusi.

– Ir kokia gi toji esmė? – tyliai paklausė Pėteris Salhiusas.

– Kad mano kolegos nemano, jog šios mįslės įminimas slypi Norvegijoje, – atsakė Vorenas Skifordas ir giliai įkvėpė. – Esmė ta, kad jie siunčia mane, nes nenori, kad likčiau namuose. Jie įsitikinę, kad mes galime rasti sprendimą šiame turimos informacijos, kuria esame užversti, chaose, derindami ją su mūsų pačių šiuo momentu atliekamu tyrimu. Jis yra... intensyvus. Švelniai tariant. Jūs, europiečiai, galbūt pasakytumėte žvėriškas.

Jis pačiupo stiklinę, stabtelėjo ir pastatė ją atgal. Ji buvo tuščia.

– FTB mano, kad staigus prezidentės dingimas yra teroristų sąmokslas, su kuriuo susidoroti gali tik JAV, – tęsė jis. – Šioje situacijoje Norvegija yra maža... labai maža ir nereikšminga...

Jis trumpai, beveik atsiprašydamas šyptelėjo ir gūžtelėjo pečiais.

– Jūs neabejotinai suprantate. O kadangi mano patirtis ir mano vyrų požiūris nesutampa su vadovybės požiūriu į tai, kas yra teroristas, ko siekia teroristai ir kaip...

Jis ir vėl nutilo. Išsitiesęs kėdėje, skubiai perbraukė ranka švarko krūtinę, paskui palinko į priekį ir pažvelgė Salhiusui į akis.

– Vargu ar jus domina vidiniai FTB konfliktai, – pasakė jis. – O ir aš nejaučiu jokio poreikio jų svarstyti. Bet nepasakysiu per daug teigdamas, kad šioje byloje pagrindinis JAV įtarimas vienareikšmiškai krinta ant „Al Qaedos“. Jie

turi pinigų. Turi tinklą. Turi motyvą. Ir jie, kaip žinoma... jau anksčiau mus buvo užpuolę.

– Bet ne jūsų, – pasakė Salhiusas.

– Kas?

– *Jūsų* įtarimai nesusiję su „Al Qaeda“.

Vorenas Skifordas neatsakė. Jis perbraukė plaukus išskleistais pirštais. Aplink jį pasklido vos juntamas šampūno kvapas.

– Jūs esate Saugumo tarnybos vadovas, – pagaliau pasakė jis kiek per garsiai. – Ką manote jūs?

Dabar jau Pėteris Salhiusas nenorėjo nieko sakyti. Jis barbeno rašikliu į stalą.

– Taip ir maniau, – tarė Vorenas Skifordas.

– Aš nieko nesakiau.

– O kaipgi. Ir jūs, ir aš žinome, kad tai visiškai negali būti „Al Qaeda“. Osama bin Ladenas trokšta pasėti išgąstį, Salhiusai. „Al Qaeda“ yra šventi kariai, kurių varomoji jėga – deginanti neapykanta. Jie trokšta įspūdingų gryno... teroro reginių. Jie tikrąja žodžio prasme yra *teroristai.*

– Teroras, – tarė Salhiusas, įkišdamas rašiklį į stalčių, – ...apibrėžiamas, šiurkščiai tariant, kaip neteisėtas veiksmas, kur smurto auka arba grasinimų objektas vis dėlto nėra pagrindinis tikslas, tačiau priemonė, kuria pasinaudojama siekiant suduoti smūgį didesnei gyventojų grupei. Tiesiog baime ir išgąsčiu. Ar tuomet Amerikos prezidentės pagrobimas nėra teroro aktas? Tiek, kiek galiu suprasti iš naujienų transliacijų...

Jis linktelėjo persenusio televizoriaus ekrano link.

– ...būtent išgąstis dabar valdo jūsų šalį.

– Arba netikrumas, – pasakė Ingvaras ir atsikrenkštė. – Kankinamas netikrumas. Galbūt netgi blogiau. Man

susidaro visai kitoks įspūdis, nei sąsaja su teroru. Panašiau, kad kažkas...

Jis įkvėpė ieškodamas tinkamo žodžio, tuo metu žvelgdamas į Salhiuso paskubomis nupieštą Norvegijos žemėlapį su išmėtytais raudonais taškeliais.

– ...su mumis žaidžia, – galų gale pasakė jis. – Atrodo, tarsi kažkas mus kvailina. Ne visai Osamos bin Ladeno stilius.

Kiti du vyrai žiūrėjo į jį. Salhiusas nustebęs linktelėjo ir gūžtelėjo pečiais. Jis rengėsi kažką sakyti, kai Vorenas Skifordas staiga pakilo.

– Mums reikia eiti toliau.

Ingvaras vis dar nesmagiai jautėsi, kai prie durų paspaudė ištiestą Salhiuso ranką. Amerikietis priglaudė prie ausies mobilųjį telefoną ir buvo pakeliui į liftą.

– Tu esi visiškai teisus, – negarsiai pasakė Salhiusas norvegiškai. – Jie su mumis žaidžia. Kažkas turi motyvą, lėšų ir galimybę mus kvailinti, *big time*[40]. Ir aš, po velnių, manau, kad štai šis tavo draugas turi įtarimų, kas tai gali būti. Jei išgirsi nors menkiausią užuominą, apie ką sukasi kalba, pranešk. Nedelsdamas. OK?

Ingvaras nežymiai linktelėjo ir nustebo pajutęs, kad Saugumo tarnybos vadovo rankos paspaudimas buvo šaltas ir drėgnas.

[40] Viršūnė (angl.).

9

Abdalai al Rahmanui labai patiko neseniai atvesta kumelaitė. Ji, kaip ir motina, buvo deguto juodumo, bet tarp akių esanti blyškesnė dalis išdavė, kad tą baltą dryžį ji bus paveldėjusi iš tėvo. Kojos neproporcingai ilgos, kaip ir būdinga dienos amžiaus kumeliukui. Kūnas teikiantis daug vilčių, plaukas jau žvilgantis ir glotnus. Kai jis lėtai įėjo į gardą su ištiesta ranka, ji nusvirduliavo atbulomis. Kumelė agresyviai sužvengė, bet jis greitai ją nuramino tyliai kalbindamas ir glostydamas snukį.

Abdala al Rahmanas buvo patenkintas. Viskas ėjosi taip, kaip ir turėjo. Jis vis dar su niekuo nebuvo užmezgęs tiesioginio kontakto. Tai nebuvo būtina. Per visą savo suaugusio žmogaus gyvenimą jis niekuomet nepadarė nieko nereikalinga. Kadangi gyvenimas buvo skirta laiko dalelė, buvo svarbu išlaikyti pusiausvyrą, laikytis strategijos. Jis žvelgė į gyvenimą taip, kaip žiūrėjo į fantastiškus kilimus, puošiančius trejų rūmų, kurių, kaip jis šiuo metu manė, jam reikėjo, grindis.

Kilimų rišėja visuomet turėjo planą. Ji nepradėdavo nuo vieno kampo, kad paskui dirbtų kaip pakliūva, kol baigs meno kūrinį. Ji žinojo, ką daro, ir tai truko ilgai. Kartais jai užeidavo įkvėpimas, ir tada ji impulsyviai galėjo įpinti pačių gražiausių detalių, kurios iš anksto nebuvo numatytos, bet jose glūdėjo rankų darbo kilimo tobulumas. Nepaisant to, buvo laikomasi griežtos simetrijos ir tvarkos.

Jo miegamajame gulėjo pats gražiausias. Jį rišo motina, ir šis darbas užtruko aštuonerius metus. Kai jau buvo baigtas, Abdala buvo trylikos ir gavo jį dovanų. Niekas

iki tol nebuvo matęs tokio kilimo. Auksaspalviai tonai mainėsi, nelygu kaip krito šviesa, ir buvo sunku pasakyti, kokias spalvas iš tikrųjų matai. Niekuomet niekas nebuvo matęs tokių tankių mazgų ar lietęs tokio nesuvokiamai švelnaus ir storo šilko.

Kumelaitė prisiartino. Akys buvo sabalo juodumo, ir ji plačiai jas atmerkė, kai svirduliavo į šoną ir, norėdama išlaikyti pusiausvyrą, turėjo kilnoti galvą. Ji bejėgiškai prunkštė ir prisispaudė prie motinos šono, paskui pamėgino žengti dar porą žingsnių jo link.

Abdalos gyvenimas buvo kaip kilimas, ir, kai mirė brolis, jis apsisprendė, kaip turėtų gyventi. Gyvenimo kely jis kai ką pakeitė, pataisė, bet, tiesą sakant, niekuomet nieko kito, nei darė jo motina: vienur kitur atsirado gilesnė ir niūresnė detalė ar naujas niuansas, kadangi tai buvo gražu ir derėjo tarpusavy.

Trejais metais vyresnis brolis žuvo Brukline 1974 metų rugpjūčio 20-ąją. Jis vyko namo iš draugės amerikietės, apie kurią tėvai nieko nežinojo. Buvo labai vėlu. Kai jį kitą rytą rado pagyvenusi moteris, jo lyties organai nuo smūgių ir spyrių buvo virtę kruvina mase. Berniukų tėvas nedelsdamas nuvyko į JAV ir po mėnesio grįžo visiškai pasenęs.

Žmogžudystė niekada nebuvo išaiškinta. Nepaisant įtakingos tėvo padėties tėvynėje ir nenuginčijamo autoriteto net susitikus su Amerikos valdžios organais, atsakingasis tyrėjas po keturiolikos dienų gūžtelėjo pečiais ir žvelgė į šoną apgailestaudamas, kad nusikaltėliai niekada nebus pagauti. Buvo įvykdoma tiek daug žmogžudysčių, daugybė jaunų vaikinų nesuvokė, kad jie turėtų laikytis kuo toliau nuo pavojingų rajonų ir likti namuose po

pusiaunakčio. Turimi ištekliai buvo nedideli, skundėsi jis ir visam laikui užvertė plonąjį aplanką.

Tėvas pažinojo vyrą, kuris daug vėliau tapo pirmuoju prezidentu Bušu. Arabas jam padarė keletą paslaugų ir buvo pats laikas pareikalauti ko nors mainais. Tačiau jam nepavyko susisiekti su savo įtakinguoju draugu. Ričardas Niksonas prieš kelias dienas buvo nušalintas nuo pareigų. Džeraldas Fordas tapo naujuoju JAV prezidentu. Ir tą patį vakarą, kai jaunasis užsienietis buvo mirtinai suspardytas Bruklino skersgatvyje, prezidentas Fordas pareiškė, kad Nelsonas Rokfeleris žengs į Baltuosius rūmus kaip Amerikos 41-asis viceprezidentas. Giliai nusivylęs ir įsižeidęs Džordžas Bušas vyresnysis turėjo daugiau apie ką galvoti, nei apie užmirštą pažįstamą arabą, ir vėliau, tais pačiais metais, pabėgo į Kiniją laižytis politinių žaizdų.

Tą rudenį Abdala tapo suaugęs. Jam tebuvo šešiolika metų, bet tėvas daugiau nebuvo toks kaip anksčiau. Senasis vis dar pajėgė valdyti kompaniją. Jį supo geri žmonės, ir, nors pirmą aštuntojo dešimtmečio dalį naftos versle buvo neramūs laikai, šeimos turtas augo nuolat ir tolygiai.

Tačiau tėvas niekuomet neatsigavo. Jis vis dažniau pasinerdavo į religinius apmąstymus ir beveik nevalgė. Jis net nepajėgė protestuoti, kai Abdala paliko tėvus ir šešias seseris, kad Vakaruose baigtų mokslus, kuriuos buvo skirta baigti vyriausiajam broliui.

Kompanijas, kurių pamažu atsirado vis daugiau, valdė patyrę žmonės. Abdala jais pasitikėjo, tačiau būdamas dvidešimties jau dalyvavo beveik visuose verslo reikaluose. Jis grįždavo namo taip dažnai, kaip tik galėjo. Tą vasarą, kai jam suėjo dvidešimt penkeri, tėvas mirė iš sielvarto dėl sūnaus, kurio neteko beveik prieš dešimtį metų.

Abdala matė artėjančią mirtį ir ją įaudė į savo gyvenimo kilimą taip, kad niekas niekada jo neužkluptų nepasiruošusio. Jis buvo konglomerato, kuriam įvertinti niekas neturėjo pakankamo išmanymo, vadovas ir vienintelis savininkas. Tik jis pats galėjo apytikriai jį įkainoti, tačiau sumos niekada ir niekam nenurodė.

Vienintelis netikėtas dalykas – kad nejautė įniršio.

Praėjus pusei metų nuo brolio mirties, jis jautėsi visiškai išsekęs nuo pykčio. Susirgo. Reabilitacijos centras Šveicarijoje jį vėl pastatė ant kojų, o įniršį pakeitė apskaičiuota ramybė, ir jis suprato, kad su ja gyventi daug paprasčiau. Kai įniršis sugraužė iš vidaus taip, kaip sielvartas – tėvą, jis pasirinko gerai apgalvotą cinizmą, kurį galėjo normuoti. Abdala suprato ilgalaikio planavimo ir gerai apgalvotos strategijos vertę ir pernešė motinos dovaną į miegamąjį, kad galėtų tyrinėti kilimą prieš užmigdamas arba retkarčiais naktį, kai pabusdavo sapnuodamas brolį.

Kumelaitė buvo viena iš gražiausių, kurias kada nors teko regėti. Snukis tobulas, su neįprastai mažomis virpančiomis šnervėmis. Akys nebebuvo tokios išgąsdintos, o blakstienos atrodė ilgos kaip peteliškių sparneliai. Ji prisiartino prie jo, sėdinčio ant šiaudų ryšulio ir laukiančio, kol įgis jos pasitikėjimą.

– Tėve!

Abdala lėtai atsigręžė. Virš pusaukštės tvoros jis išvydo savo jauniausiojo sūnaus plaukų kuodą; šis, įsikibęs rankomis, bandė pasikelti aukštyn, kad pamatytų naująją kumelaitę.

– Palauk truputį, – draugiškai pasakė tėvas. – Aš ateinu.

Be galo atsargiai jis paglostė kumelaitei kaklą. Šioji pasilenkė ir mažumėlę suvirpėjo. Abdala nusišypsojo ir uždėjo ranką ant mažo arklio snukučio. Šis baikščiai atsitraukė. Vyriškis pakilo, lėtai išėjo iš gardo ir uždarė duris.

– Tėve, – švytėdamas iš laimės pasakė berniukas. – Šiandien mes turėtume žiūrėti filmą! Tu man pažadėjai!

– O ar nenorėtum geriau truputį pajodinėti? Po stogu, kur vėsiau?

– Ne! Tu juk sakei, kad galėsiu pažiūrėti filmą.

Abdala pakėlė šešiametį ir laikydamas viena ranka nusinešė didžiulių arklidės durų link į lauką. Saudo Arabijoje trūkstant legalių kino teatrų, Abdala įsirengė nuosavą salę su dešimčia kėdžių ir kino ekranu.

– Tu man pažadėjai, kad galėsiu pažiūrėti, – skundėsi berniukas.

– Vėliau. Aš žadėjau šįvakar.

Berniuko plaukai kvepėjo švara ir kuteno nosį. Jis nusišypsojo ir paleisdamas ant žemės pabučiavo.

Jauniausiasis sūnus, kaip ir jo miręs dėdė, buvo vardu Rashidas. Nė vienam iš keturių vyresniųjų brolių netiko šis vardas. Visi jie paveldėjo savo motinos giminės bruožus. Paskui gimė penktas sūnus. Vos jam gimus, Abdala atkreipė dėmesį į platų smakrą su nežymia duobute. Kai berniukui buvo dvi dienos ir jis galų gale atmerkė akis, mažumėlę sužvairavo kairiąja. Laimingas Abdala nusijuokė ir pavadino jį Rashidu.

Abdala niekada negalvojo keršyti už mirusį brolį. Bent jau po to, kai nuslūgo pirmasis įtūžis ir jis grįžo iš Šveicarijos. Jis nežinojo, kam tokiu atveju turėtų keršyti. Kaltininkai niekada nebuvo sugauti. Jaunam berniukui

arabui būtų buvę neįmanoma savarankiškai ištirti žmogžudystę JAV, kad ir kokius finansinius išteklius būtų turėjęs. Policininkas, kuris nutraukė bylą, pats buvo sistemos auka ir vargu ar vertas, kad dėl jo būtų gaištamas laikas ir švaistomos lėšos.

Neapykanta, vienintelė tikroji neapykanta, kuria Abdala al Rahmanas ilgai leidosi penimas, buvo nukreipta į Džordžą Bušą vyresnįjį. Vyras, kuris vėliau tapo CŽV vadovu, tąkart, 1974 metais, buvo skolingas tėvui paslaugą ir labai įtakingas. Jis būtų galėjęs vienu telefono skambučiu išjudinti įšaldytą tyrimą. Iš visko sprendžiant, Rashidą nužudė rasistų vaikinų gauja, kuriai neįtiko juodaskūrio bendravimas su šviesiaplaukėmis merginomis, tad išspręsti bylą nebūtų sudarę didelių sunkumų – jei tik būtų norėjęs, būtų galėjęs jai suteikti prioritetą.

Tačiau Džordžas Herbertas Volkeris Bušas, įsižeidęs dėl to, kad netapo viceprezidentu, buvo pakankamai užsiėmęs savo reikalais, kad būtų rūpėję atsiliepti į daugybę verslo kolegos, kurį jis nutarė pamiršti, kreipimųsi.

Ilgainiui Abdala suprato, kad svarbiausia, ko galėjo išmokyti brolio mirties aplinkybės, buvo tai, jog nėra tokio dalyko kaip paslauga už paslaugą. Nėra, nebent turėtum dar ką nors. Ką nors, kas neleistų pamiršti savo skolos, norėtum to ar ne. Daug žmonių jam buvo skolingi, nes Abdala jau beveik trisdešimtį metų buvo dosnus, niekada nieko daug nereikalaudavo mainais.

Niekada nebuvo tinkamo meto. Kol Helen Lardahl Bentley jam galutinai patvirtino viso gyvenimo patirtį: niekuomet, niekuomet nepasitikėk amerikiečiu.

– Ar galiu pažiūrėti veiksmo filmą, tėve? Ar galiu pažiūrėti?..

– Ne. Tu gerai tą žinai. Tau tai ne į gera.

Abdala timptelėjo sūnų už plaukų. Berniukas įsižeidęs patempė lūpą, paskui nuleidęs galvą nuslinko ieškoti savo brolių. Praėjusį vakarą jie grįžo iš Rijado ir planavo pabūti namuose visą savaitę.

Abdala stovėdamas sekė sūnų akimis, kol berniukas pradingo už didžiulio arklidės pastato kampo. Paskui neskubėdamas pasuko į ūksmingą sodą. Jis norėjo paplaukioti.

10

Hanė Vilhelmsen neturėjo draugų.

Ji pasirinko tokį gyvenimo būdą, bet jis ne visuomet buvo toks.

Jai buvo keturiasdešimt penkeri, ir dvidešimtį jų praleido dirbdama policijoje. Karjera buvo baigta, kai 2002 metų tarpušvenčiu, tarp Kalėdų ir Naujųjų metų, ji buvo pašauta sulaikant žudiką, padariusį keturias žmogžudystes. Stambaus kalibro revolverio kulka pataikė tarp dešimto ir vienuolikto krūtinės srities stuburo slankstelio. Dėl gydytojams ne visai suprantamos priežasties ji liko ten įstrigusi. Kai svetimkūnis buvo pašalintas, chirurgą taip sužavėjo į košę panašūs likučiai, kurie kadaise atliko nervų funkcijas, kad jis pasistengė juos nufotografuoti. Tylomis pamanė, kad niekuomet nebuvo matęs nieko blogiau.

Policijos viršininkas prašė ją likti tarnyboje.

Jis dažnai ją lankė reabilitacijos įstaigoje, nors ji darėsi vis nedraugiškesnė. Siūlė adaptuotą darbo vietą ir

ypatingų susitarimų. Ji galėjo rinktis aukščiausio lygio užduotis ir jai nebūtų trūkę nei priemonių, nei pagalbos.

Ji nenorėjo ir, praėjus dviem mėnesiams po operacijos, atsistatydino iš pareigų.

Niekas niekada nebuvo suabejojęs Hanės Vilhelmsen išskirtiniais gabumais. Ypač jaunesni tarnautojai žiūrėjo pagarbiai. Jie jos nepažinojo, tad dar nebuvo pabodusi šalta, niūri elgsena, kuri kuo toliau, tuo labiau krito į akis. Iki pat šio katastrofiško susišaudymo atsitikdavo, kad ji imdavosi ką nors proteguoti. Ji mokėjo pasinaudoti žavėjimusi, nes žavėjimasis reiškė atstumą, o atstumas Hanei Vilhelmsen buvo pats svarbiausias dalykas. Ir ji buvo gera mokytoja.

Tačiau bendraamžiams ir vyresniems kolegoms ji jau senų seniausiai buvo įgrisusi. Kita vertus, jie negalėjo nepripažinti, kad ji buvo viena kompetentingiausių tyrėjų, kokių tik yra buvę Oslo policijoje. Bėgant metams juos išvargino jos užsispyrimas ir niūrus nepasitenkinimas komandiniu darbu. Ir nors visą skyrių sukrėtė tai, kad kolegė buvo sunkiai sužeista sulaikant nusikaltėlį, gana dažnai pakampėse šnabždėtasi, kaip malonu atsikratyti šios moters. Pagaliau stojo tyla ir dauguma ją pamiršo taip, kaip ir visus kitus, kuriuos anksčiau ar vėliau pamirštame.

Visus šiuos metus policijos būstinėje ji išsaugojo tik vieną tikrą draugą. Jis išgelbėjo jai gyvybę, kai ji, praradusi sąmonę, gulėjo vasarnamyje Nūrmarkoje ir buvo mirtinai benukraujuojanti. Šis stambus vyras budėjo prie jos ligoninėje tris paras iš eilės, kol ėmė taip dvokti, kad slaugytoja pareiškė, esą visiems bus geriau, jei jis grįš namo, ir išstūmė pro duris. Kai paaiškėjo, kad Hanė išgyvens, jis įsikibo jai į rankas ir pravirko kaip vaikas.

Hanė atstūmė ir jį.

Daugiau nei prieš metus jis paskutinįkart užsuko išsiaiškinti, ar dar likusi nors kruopelytė buvusios draugystės, kuri galėtų tapti pagrindu bendrauti toliau. Kai po ketvirčio valandos lauko durys užsivėrė už šios plačios, pakumpusios nugaros, Hanė Vilhelmsen pasigėrė nuo šampano, užsidarė miegamajame ir sukarpiusi policininkės uniformą sudegino židinyje.

Hanė Vilhelmsen pirmą kartą per savo keistą, nevykusį gyvenimą jautėsi gerai.

Ji gyveno su moterimi, kuri palengva prisitaikė prie tokio gyvenimo būdo. Nefisė dirbo universitete, turėjo savų draugų ir savo gyvenimą, kuriame nebuvo jokio mylimojo. Namuose Krusės gatvėje laukė Hanė, niekuomet neklausinėjanti, visuomet vienodai romiai besidžiaugianti, vos ją išvydusi.

Ir dar jos dalijosi laime dėl Idos.

– Kur Ida? – paklausė Inger Johanė.

Sėdėdama ant sofos, ji pasikišo kojas po savimi. Didžiulis plazminis ekranas transliavo išskirtinius NRK pranešimus.

– Ji Turkijoje su Nefise. Lanko senelius.

Inger Johanė nieko daugiau nesakė.

Hanei ji patiko. Patiko, nes nebuvo draugė, o ir nereikalavo ja būti. Inger Johanė nieko nežinojo apie Hanę, išskyrus tai, ką galėjo išgirsti ir prisirankioti iš kitų. Akivaizdu, kad informacijos galėjo būti labai daug, tačiau ji vis tiek niekuomet nesusigundė knaisiotis, primygtinai reikalauti ar klausinėti. Ji kalbėjo daug, bet niekada apie Hanę. Kadangi Inger Johanė buvo pati nuoširdžiausia smalsuolė, kokią Hanė kada nors buvo sutikusi, tariamas

nesidomėjimas akivaizdžiai patvirtino, kad Inger Johanė buvo tikra savo profesijos atstovė. Ji buvo tikra *profilių sudarytoja*.

Inger Johanė suprato Hanę Vilhelmsen ir paliko ramybėje. Ir atrodė, kad ji vertina galimybę būti su ja.

– O, ne, – tyliai pasakė Inger Johanė ir užsimerkė. – Tik ne ji.

Hanė, kuri sėdėdama skaitė romaną, žvilgtelėjo į ekraną.

– Ji neiššoks iš televizoriaus, kad tave pasičiuptų, – pasakė ji ir skaitė toliau.

– Bet kodėl jie visuomet turi, – nusiminusi pasakė Inger Johanė ir giliai įkvėpė, – ...kodėl būtent *ji* tapo didžiąja orakule visais klausimais apie nusikaltėlius ir nusikaltimus?

– Todėl, kad *tu* nenori, – pasakė Hanė ir šyptelėjo; kartą Inger Johanė protestuodama paliko televizijos studiją per tiesioginius debatus, ir jos daugiau niekada ten nekvietė.

Venkė Benkė buvo žinomiausia detektyvų rašytoja šalyje. Daugelį metų gyveno kaip ekscentriškas, paniuręs ir neprieinamas žmogus, o prieš metus pasirodė rampų šviesoje. Garsenybės buvo žudomos iš eilės, o bylos policijai ištirti niekad nepavyko. Inger Johanė nenoromis buvo įtraukta į tyrimą, bet ir jai žmogžudystės ilgai atrodė neturinčios motyvų ir tarpusavyje nesusijusios. O Venkė Benkė tapo žiniasklaidos mėgstama eksperte. Ji sublizgėjo nusikaltimo pobūdžio ir absurdiškos jo logikos įžvalga, tuo pat metu išlaikydama tinkamą atstumą tarp savęs ir policijos. Visa tai padarė neišdildomą įspūdį televizijos žiūrovams.

Tą patį rudenį ji išleido aštuntąjį ir patį geriausią savo romaną apie detektyvų rašytoją, žudantį iš nuobodulio. Per tris mėnesius buvo parduota šimtas dvidešimt tūkstančių knygos egzempliorių, ją nedelsdamos nupirko daugiau nei dvidešimties šalių leidyklos.

Tik saujelė žmonių, tarp jų ir Inger Johanė su Ingvaru, žinojo, kad knyga iš tikrųjų buvo apie pačią Venkę Benkę. Jie niekada negalėjo nieko įrodyti, tačiau žinojo viską. Detektyvų rašytoja pati tuo pasirūpino. Jos paliktų pėdsakų nebuvo galima panaudoti kaip įkalčių, tačiau jų pakako Inger Johanei Vik. Ji buvo tvirtai įsitikinusi, kad palikti pėdsakai buvo skirti jai išprovokuoti.

Venkė Benkė dėl žmogžudysčių išsisuko.

Bet retkarčiais, nemigo naktimis po to, kai tekdavo išvysti plačią Venkės Benkės šypseną už šaldymo vitrinų parduotuvėse „Maxi“ ar pastebėti ją mojuojant nuo Gaugės kelio vėlyvą vakaro valandą, Inger Johanė vis negalėdavo atsikratyti minties, kad žmogžudystės buvo įvykdytos siekiant ją paerzinti. Tik ji niekaip negalėjo suvokti kodėl. Rudenį, kai su abiem vaikais ant galinės automobilio sėdynės vyko į vasarnamį, greta jos Ulernchauseno gatvėje prie šviesoforo sustojo automobilis. Vairuotoja iškėlė nykštį į viršų, silpnai supypsėjo ir pasuko į dešinę. Tai buvo Venkė Benkė.

„Atsitiktinai“, – prislėgtas nuolat kartodavo Ingvaras. Oslas buvo mažas miestas, ir netrukus Inger Johanė turėjo užmiršti tą prakeiktą bylą.

Tačiau ji lankė Hanę Vilhelmsen. Iš pradžių vedė smalsumas; Hanė buvo tapusi legenda tiems keliems žmonėms, kurie vis dar ją prisiminė. Jei kas nors ir galėtų padėti Inger Johanei suprasti Venkę Benkę, tai tik

ji. Į pensiją išėjusios vyriausiosios policijos inspektorės ramus, beveik abejingas būdas veikė raminamai. Ji buvo šaltai analitiška ten, kur Inger Johanė buvo intuityvi, abejinga ten, kur Inger Johanė leidosi provokuojama. Tačiau Hanė rasdavo laiko išklausyti, visuomet rasdavo laiko išklausyti.

– Taigi policija visiškai nežino, ką daryti, – pasakė detektyvų rašytoja studijoje ir pasitaisė akinius. – Retai kada juos pamatysi tokius suglumusius. Kiek man žinoma, jie susidūrė su problema, kuri labiau tiktų senoviniam detektyviniam romanui nei realiam pasauliui.

Programos vedėjas palinko į priekį. Kamera priartino vaizdą ir dabar jie buvo rodomi abu. Jie palinko vienas prie kito, tarsi norėdami pasidalyti paslaptimi.

– Taigi, – rimtai tarė vyras.

– Suprantamas dalykas, prezidente rūpinosi didžiulis saugumo aparatas, kaip matėme iš daugelio praeitos paros reportažų. Be kita ko, stebėjimo kameros koridoriuje aplink...

– Nesijaudink, – negarsiai pasakė Hanė. – Mes galime išjungti.

Inger Johanė buvo pasičiupusi pagalvę, kurios, to nejausdama, laikėsi įsitvėrusi.

– Ne, – silpnai ištarė ji. – Aš noriu paklausyti.

– Esi tikra?

Inger Johanė linktelėjo ir įsmeigė žvilgsnį į ekraną. Hanė stebėjo ją porą sekundžių, paskui nežymiai gūžtelėjo pečiais ir skaitė toliau.

– ...kitais žodžiais tariant, kažkas panašaus į „uždaryto kambario paslaptį“, – pasakė Venkė Benkė ir nusišypsojo. – Niekas neišėjo iš kambario, niekas neįėjo...

– Iš kur tu tą žinai? – paklausė Inger Johanė. – Dėl Dievo meilės, iš kur ji visada viską žino, ką veikia policija? Jie juk jos negali pakęsti ir...

– Iš policijos būstinės nuteka tiek informacijos, kiek pro rėtį, pirktą parduotuvėje IKEA, – pasakė Hanė, kuri pagaliau atrodė susidomėjusi pokalbiu per televiziją. – Taip buvo visada.

Inger Johanė ėmėsi ją tyrinėti. Hanė sėdėjo užvertusi knygą ir ši, jai nepastebint, baigė nuslysti nuo kelių. Kėdė mažumėlę pariedėjo į priekį, ir ji pačiupo valdymo pultą, norėdama padidinti garsą. Kūnas buvo palinkęs į priekį, tarsi ji bijotų praleisti bent mažiausią detektyvų rašytojos pasakojimo niuansą. Ji lėtai nusiėmė skaitymo akinius, nė akimirką neatitraukdama žvilgsnio nuo ekrano.

Štai kokia ji kadaise turėjo būti, – nustebusi pagalvojo Inger Johanė. – *Tokia akyla ir įsitempusi. Visiškai kitokia nei ta abejinga būtybė, kuri savo noru sėdi įkalinta ištaigingame bute vakarinėje miesto dalyje ir skaito romanus.*

Hanė dabar atrodė jaunesnė, beveik jauna. Akys blizgėjo, ir ji, sudrėkinusi lūpas, lėtai nubraukė plaukus už ausies. Deimantas, atspindėjęs nuo lango sklindančią šviesą, tviskėjo. Kai Inger Johanė pravėrė burną, ketindama kažką sakyti, Hanė įspėjamai, nors beveik nepastebimai, iškėlė pirštą.

– Mes turime persikelti į vyriausybės pastatą, – galų gale pasakė programos vedėjas ir linktelėjo dėkodamas rašytojai. – Ten ministras pirmininkas susitinka su...

– Tu turi paskambinti, – pasakė Hanė Vilhelmsen ir išjungė televizorių.

– Paskambinti? Kam aš turiu skambinti?

– Turi paskambinti policijai. Manau, kad jie padarė apmaudžią klaidą.

– Bet... Skambink pati, nagi! Aš net nežinau, ką... Aš nepažįstu...

– Klausyk!

Hanė atgręžė į ją kėdę.

– Paskambink Ingvarui.

– Aš negaliu.

– Jūs susibarėte. Tiek aš galiu suprasti, kai ateini čia ieškotis prieglobsčio. Tai turi būti rimta, kitaip nebūtum pasiėmusi vaiko ir išvykusi. Bet man į tai nusispjauti. Man neįdomu.

Inger Johanė pastebėjo, kad Hanė žiovauja.

– Bet kuriuo atveju tai svarbiau, – tęsė Hanė. – Jei Venkė Benkė informuota teisingai, o yra rimto pagrindo manyti, kad taip ir yra, tuomet jie padarė tokią didelę klaidą, kad...

Ji sudvejojo, tarsi ne visiškai drįsdama patikėti savo teorija.

– Bet juk tu pažįsti Oslo policiją, – netvirtai pasakė Inger Johanė.

– Ne. Aš nieko nepažįstu. Tu turi skambinti. Jei paskambinsi Ingvarui, jis žinos, ką daryti toliau.

– Tuomet papasakok, – abejodama pasakė Inger Johanė ir į šalį padėjo pagalvę. – Kas gi čia tokio svarbaus? Ką padarė policija?

– Greičiau, ko ji nepadarė, – atsakė Hanė. – O dažniausiai tai yra daug blogiau.

11

Ingvaras Stubio stovėjo prie lifto durų ketvirtame policijos būstinės aukšte ir be galo nerimavo. Jis vis dar neturėjo progos paskambinti namo. Jausmas, kad padarė kažką ne taip, kai išsėlino iš ryto tyloje skendinčio namo nepasikalbėjęs su Inger Johane, kiekvieną valandą vis stiprėjo.

Vorenas Skifordas greičiausiai buvo sukirtęs gausius pusryčius. Du kartus jis atmetė pasiūlymą papriešpiečiauti. Ingvaras buvo išbadėjęs, ir jį jau ėmė erzinti amerikiečio tariamai neplaningas keliavimas iš vieno kabineto į kitą Grenlandsleiret 44. Vyras vis mažiau bendravo su savo norvegu koordinatoriumi ryšiams. Retkarčiais jis atsiprašydavo, nes turėdavo paskambinti, bet tuomet pasitraukdavo taip toli, kad Ingvarui nepavykdavo išgirsti net pokalbio nuotrupų. Kadangi jis nenumanė, kiek laiko truks Voreno pokalbis, pats negalėjo pasinaudoti proga ir susisiekti su Inger Johane.

– Reikia eiti, – pasakė Vorenas ir, žengdamas prie jo, uždarė mobilųjį telefoną.

– Kur mes eisime?

Ingvaras jo laukė beveik ketvirtį valandos, bet vis tiek stengėsi atrodyti draugiškas.

– Man jūsų nereikia. Ne dabar. Aš turiu grįžti į viešbutį. Ar turite numerį?

Ingvaras suieškojo vizitinę kortelę.

– Mobilusis, – pasakė jis ir parodė pirštu. – Skambinkite šiuo numeriu, kai manęs prireiks. Ar man jus palydėti? Parūpinti automobilį?

– Ambasada jau išsiuntė, – ramiai pasakė Vorenas. – Ačiū už pagalbą. Iki pasimatymo!

Jis nubėgo laiptų link ir pradingo iš akių.

– Ingvarai? Ingvarai Stubio!

Prie jo prisiartino daili liekna moteris. Ingvaras akimirksniu atkreipė dėmesį į batus. Kulnai buvo tokie aukšti, kad buvo sunku suvokti, kaip jai pavyksta išsilaikyti ant kojų. Veidas nušvito, kai ji įsitikino, kad tai iš tiesų jis. Ji pasistiebė ir lengvai pabučiavo į skruostą.

– Kaip malonu, – pasakė Ingvaras; šį kartą jo šypsena buvo tikra. – Seniai matėmės, Silje. Kaip tau sekasi?

– Phhh...

Ji išpūtė žandus ir lėtai iškvėpė orą.

– Čia daug darbo, pats žinai. Visi kaip vienas dirba su prezidentės byla. Aš čia esu jau ilgiau nei parą ir būsiu visai laiminga, jei po pusdienio galėsiu eiti namo. O kaip tau?

– Ačiū, aš...

Siljė Siorensen staiga žvilgtelėjo į jį, tarsi būtų pastebėjusi ką nors nauja šioje augalotoje povyzoje, kuri atrodė sprauste įsispraudusi į siauroką švarką. Ingvaras nutilo ir sutrikęs pasikasė nosį.

– Tu dirbai su Munko paveikslų vagystėmis, – skubiai pasakė ji. – Juk tiesa? Ir su NOKAS apiplėšimu?

– Ir taip, ir ne, – atsakė Ingvaras ir apsižvalgė. – Su Munko vagystėmis taip, o su NOKAS netiesiogiai. Bet aš...

– Tu pažįsti nusikalstamą aplinką, Ingvarai. Geriau nei visi kiti, ar ne tiesa?

– Na taip, aš dirbau su...

– Ateik!

Policijos inspektorė Siljė Siorensen sugriebė jį už rankovės ir pradėjo eiti. Jis sekė paskui, iš tikrųjų visai to nenorėdamas. Jausmas, kad su juo elgiamasi kaip su

šeimininko netekusiu šunimi, vis stiprėjo. Išties būdamas jaunesnis jis dirbo policijos būstinėje, bet ten gerai nesijautė ir nebuvo tikras, kur Siljė sumanė jį nusivesti.

– Ką tu pas mus veiki? – uždususi paklausė ji, skubėdama koridoriumi; kulnai kaukšėjo į grindis.

– Atvirai kalbant, nesu visai tikras.

– Šiomis dienomis niekas niekuo nėra tikras, – nusišypsojo ji.

Pagaliau jiedu sustojo prie mėlynų durų be jokio užrašo. Siljė Siorensen pabeldė ir, nelaukdama atsakymo, atidarė. Ingvaras nusekė paskui. Vidutinio amžiaus vyras sėdėjo priešais tris monitorius ir kažką, primenantį valdymo pultą garso įrašų studijoje. Jis skubiai atsigręžė, sumurmėjo „sveiki“ ir vėl sutelkė dėmesį į darbą.

– Tai Kripos skyriaus vadovas Stubio, – pasakė Siljė.

– „Naujojo Kripos“, – šypsodamasis pataisė Ingvaras.

– Juokingas pavadinimas, – suburbėjo vyras prie valdymo skydo. – Aš Frankas Larsenas. Policijos inspektorius.

Jis neištiesė rankos. Akys tebebuvo įsmeigtos į monitorių. Ekrane pašėlusiu greičiu mirguliavo nespalvoti vaizdai, rodantys į degalinę įeinančius ir iš jos išeinančius klientus.

– Nedaug kas geriau už Ingvarą pažįsta Rytų Norvegijos nusikalstamą aplinką, – pasakė Siljė Siorensen ir prie didžiojo stalo pritraukė dvi kėdes. – Sėskis.

Policijos inspektorius Larsenas dabar atrodė labiau susidomėjęs. Jis šyptelėjo Ingvarui, o jo pirštai žaibiškai bėgiojo klavišais. Ekranas tapo juodas, o po kelių sekundžių jame pasirodė naujas vaizdas. Vyras buvo beišeinąs pro atviras stumdomąsias duris. Kamera turėjo būti

pritvirtinta ant stogo, nes vyriškis buvo regimas iš viršaus. Jis vos neatsitrenkė į laikraščių stovą, o paskui ant akių nuleido kepurės snapelį.

– Mums dar nepavyko susisteminti liudytojų parodymų, – negarsiai pasakė Siljė, kol policijos inspektorius bandė paryškinti vaizdą. – Tačiau kol kas bent jau vienas dalykas man neduoda ramybės. Šis vyras ar šitie vyrai – kol kas mes manome, kad yra du, – norėjo, jog darbuotojai juos pastebėtų. Jis trumpai pasišnekučiavo, tuo atkreipdamas į save dėmesį. Bet jis nesileido užfiksuojamas kamerų. Mes neturime nė vienos aiškios jo veido nuotraukos. Arba veidų.

Frankas Larsenas gretimame monitoriuje išryškino kitą vaizdą.

– Štai čia, matote? – parodė jis. – Jis aiškiai žino, kur išdėstytos kameros. Štai čia jis nuleidžia kepurės snapelį...

Visi trys pažvelgė į monitorių, pažymėtą raide A.

– ...ir štai čia žiūri į šalį.

Raide B pažymėtame monitoriuje buvo regimas vyras, beveik skersas besiartinantis prie kasos aparato.

– Jei jie žino, kur yra kameros, jie čia turėjo lankytis anksčiau.

Ingvaras kalbėjo negarsiai, lyg užkerėtas žvelgdamas į raide C pažymėtą monitorių, kur neaiški, grūdėta vyro nuotrauka darėsi vis ryškesnė. Ji buvo užfiksuota įžambiai iš nugaros pusės. Kepurės snapelis dengė beveik visą veidą, bet ir smakro dalis, ir galinga nosis buvo pastebimos. Nors spręsti buvo anksti, Ingvaras tarėsi matąs trumpai kirptos barzdos kontūrus.

– Ir jei jie iš anksto žvalgėsi, – tęsė jis, – ...turėtų būti geresnių ankstesnių apsilankymų vaizdų.

– Vargiai, – vangiai pasakė Frankas Larsenas, tarsi pati mintis, kad teks peržiūrėti dar daugiau medžiagos, jį slėgtų. – Dažniausiai po dviejų savaičių degalinės ištrina medžiagą. Tai žino kiekvienas sumautas mulkis. Aišku, kad ir šitie. Jiems tereikėjo viską išsiaiškinti gerokai anksčiau, ir viskas atlikta. Beje, tai irgi.

Putlus pirštas palietė C monitorių.

Vyras nuotraukoje buvo plačiapetis, jo smakrą beveik visiškai dengė gerai prižiūrėta trumpa barzda. Viršunosė ir akys buvo paslėptos, bet iš po kepurės snapelio kyšojo nepaprastai didelė kumpa nosis. Plaukai po kepure buvo trumpai kirpti. Dešinėje ausyje įvertas mažytis, masyvus žiedo formos aukso auskaras.

– Aš manau, kad esu mačiusi jį anksčiau, – pasakė Siljė. – Ir kažkas man sako, kad jis susijęs su apiplėšimais. Bet tai...

– Jis nusikirpo plaukus, – tarė Ingvaras ir prisitraukė kėdę arčiau stalo. – Ir užsiaugino barzdą. Tas auskaras ausyje taip pat naujas. Problema ta, kad...

Dabar jis jau plačiai šypsojosi ir pirštu perbraukė ekraną.

– ...su tokia nosimi niekas negali pabėgti.

– Žinote, kas jis?

Frankas Larsenas atrodė nusiteikęs labai skeptiškai.

– Po velnių, mes šio tipo beveik nematome.

– Tai Gerhardas Skrioderis, – pasakė Ingvaras ir atsirėmė į kėdės atlošą. – Jie vadina jį Kancleriu. Jis tiek daug plepėjo mieste, kad kurį laiką mes manėme, jog dalyvavo NOKAS apiplėšime. Bet pasirodė, kad viskas tik pagyros. Munko vagystės, priešingai...

Kol Ingvaras kalbėjo, Franko Larseno pirštai dirbo. Kambario kampe stovintis spausdintuvas pradėjo ūžti.

– Mums niekada nepavyko įrodyti, kad jis įsivėlęs. Bet jei manęs paklaustumėte, jis įsipainiojęs.

Siljė Siorensen nuo spausdintuvo paėmė kopiją ir akimirką tyrinėjo, paskui padavė ją Ingvarui.

– Vis dar įsitikinęs?

Nuotrauka iš tiesų buvo nekokia, bet, kruopščiai apdorota kompiuteriu, bent jau buvo aiški. Ingvaras linktelėjo ir perbraukė nuotrauką pirštu. Negalėjai suklysti matydamas šią didžiulę nosį, sulaužytą per muštynes kalėjime 2000 metais ir dar kartą sulaužytą po dvejų metų grumiantis su policija.

Gerhardas Skrioderis buvo pagarsėjęs banditas, kilęs iš tariamai gerų namų. Tėvas ėjo vyriausiojo vadovo pareigas dideliame vyriausybės departamente. Motina priklausė kairiųjų socialistų partijai Stortinge. Gerhardo sesuo dirbo verslo teisininke, o jauniausiasis brolis buvo ką tik priimtas į šalies lengvosios atletikos rinktinę. Pats Gerhardas bandė sprukti nuo policijos jau tada, kai jam buvo trylika metų, bet dažniausiai nesėkmingai.

NOKAS apiplėšimas, prieš metus įvykdytas Stavangeryje, buvo didžiausias Norvegijos istorijoje, tuomet žuvo vienas policininkas. Niekada anksčiau nebuvo pasitelkta tiek daug pajėgų tiriant pavienę bylą, ir tai davė rezultatų. Vienąkart po Kalėdų prasidėjo teismo procesas. Gerhardas Skrioderis ilgai buvo visų akiratyje, bet įpusėjus žiemai vėl iš jo dingo. Kadangi tiriant NOKAS bylą buvo perkratyta visa nusikalstama aplinka, jo vardas vėl pasirodė ne mažiau įdomiuose nusikaltimų kontekstuose. Kai vidury dienos 2004 metų rugpjūtį buvo pavogti Munko

paveikslai „Šauksmas“ ir „Madona“, Gerhardas Skrioderis buvo Mauricijuje su nepriekaištingos reputacijos aštuoniolikmete blondine. Tai buvo galima įrodyti. Ingvaras buvo įsitikinęs, kad planuojant nusikaltimą šis vyras buvo pagrindinė figūra. To įrodyti nebuvo įmanoma.

– Leisk pažiūrėti, – tarė Frankas Larsenas ir ištiesė ranką į nuotrauką.

Jis ilgai ją tyrinėjo.

– Aš tavimi tikiu, – pagaliau tarė jis ir krumpliais patrynė akis. – Bet ar gali man pasakyti, kodėl plėšimais pagarsėjęs vyrukas iš nusikalstamos aplinkos įsipainioja į operaciją, susijusią su Amerikos prezidentės pagrobimu?

Jis skaudančiomis akimis pažvelgė į Ingvarą.

– Ar gali man pasakyti? A? Amerikos prezidentės pagrobimas gerokai skiriasi nuo to, ką šitie vyrukai paprastai daro, ar ne? Šie žmonės galvoja tik apie vieną dalyką, tai yra apie pinigus. Kiek man žinoma, nebuvo pateikta jokių sumautų reikalavimų, net prakeiktų...

– Tu klysti, – nutraukė Ingvaras. – Jie galvoja ne tik apie pinigus. Jie taip pat galvoja apie... prestižą. Bet tu greičiausiai teisus dėl vieno dalyko. Aš visiškai nemanau, kad jie pagrobė Amerikos prezidentę. Aš, tiesą sakant, nemanau, kad Gerhardas Skrioderis nors kiek numano apie šį reikalą. Aš manau, jis tik ėmėsi neprastai mokamo darbo. Bet juk gali paklausti jo paties. Šie vyrukai...

Jis dar kartą žvilgtelėjo į fotografiją.

– Jie taip susitvarkė gyvenimą, kad mes tiksliai žinome, kur juos galima rasti. Bet kuriuo metu. Vargu ar užtruksite ilgiau nei valandą, kol jį susemsite.

Paskui jis paplekšnojo sau per pilvą ir, darydamas grimasas, pridūrė:

– Dabar aš *privalau* užkąsti. Sėkmės!

Suskambo jo telefonas. Jis žvilgtelėjo į ekraną ir neatsisveikinęs išbėgo į koridorių atsiliepti.

12

Moteris artinosi prie ežero. Ji nebuvo tinkamai apsirengusi tokiam orui. Rodės, pilkas dangus maišėsi su vandeniu, o bangos tiško baltais purslais tik per šimtą metrų nuo kranto. Rytas žadėjo puikų orą, ir ji surizikavo palikti vilnonius apatinius namie. Iki pat Ulevolo kalnų ganyklos sekėsi puikiai, tačiau ji gailėjosi, kad grįždama pasirinko aplinkkelį pro Ojungeną.

Jai reikėjo į Skarą, ten buvo palikusi mažutį fiatą, kurį vairuoti sūnus veltui bandė ją atkalbėti. Moteris ką tik buvo atšventusi savo aštuoniasdešimtmetį. Kai pobūvis baigėsi, ji pastebėjo, kad automobilio rakteliai dingo nuo kabliuko virš lentynos prieškambaryje. Savaime suprantama, sūnus jai linkėjo gera. Tačiau ją vis tiek supykdė tai, kad jis elgėsi kaip tinkamas ir manė esąs geresnis jos sveikatos žinovas už ją pačią. Laimė, papuošalų dėžutėje ji laikė atsarginius raktelius.

Ji jautėsi ne pagal metus energinga, ir būtent žygiai pėsčiomis per mišką bei laukuose padėjo tokiai išlikti. Retkarčiais ištinkantys nedideli priepuoliai ją darė mažumėlę užmaršią, tačiau dėl kojų ji nesiskundė.

Ji siaubingai šalo ir, nelaimei, prispaudė noras šlapintis.

Šlapintis miške jai nebuvo naujiena, bet mintis, kad teks nusimauti kelnes pučiant tokiam stipriam vėjui, vertė spartinti žingsnį, kad tik to išvengtų.

Tačiau nepavyko. Jai reikėjo rasti tinkamą vietą.

Prieš pat užtvanką ji pasuko į šiaurę ir prasiskynė kelią pro beržyną, besipuikuojantį pražydusiais žirginiais ir šviesiai žaliais lipniais lapais. Jai kelią užtvėrė pylimas. Senoji moteris, avinti žygio batus, atsargiai užkėlė koją ant kupsto, įsikibo į šaką ir nusileido į pusantro metro gylio daubą. Pradėjusi sagstytis kelnes, išvydo jį.

Jis gulėjo taip ramiai ir miegojo. Viena ranka buvo prisidengęs veidą. Samanos po juo buvo tankios ir minkštos, o neaukštas berželių krūmynas atrodė beveik kaip antklodė.

– Sveiki, – pasakė moteris, nenuleisdama kelnių. – Ei jūs, sveiki!

Vyras neatsakė.

Ji prasibrovė pro didelį akmenį ir įmynė į purvą. Šaka kirto jai per veidą. Ji suriko, tarsi būtų norėjusi atkreipti žmogaus, gulinčio po medžiais, dėmesį. Pagaliau, gaudydama orą, atsidūrė prie jo.

Pulsas padažnėjo. Jai svaigo galva, kai atsargiai pakėlė jo ranką. Į ją spoksojo rudos akys. Jos buvo plačiai atmerktos, ir ant vienos jų ropinėjo nedidelė musė.

Ji negalėjo sugalvoti, ką daryti. Mobiliojo telefono neturėjo, nepaisydama nuolatinių sūnaus priekaištų. Tokie dalykai tik trukdė mėgautis gamta, be to, galėjo sukelti galvos vėžį.

Vyras vilkėjo tamsų kostiumą ir smarkiai supurvintus dailius vyriškus batus. Senoji ponia vos neverkė. Jis toks jaunas, mąstė ji, nėra abejonės, ne vyresnis nei keturiasdešimties. Veidas atrodė toks ramus, su dailiais antakiais virš didelių atmerktų akių, primenančiais skrendančius paukščius. Lūpos buvo melsvos, ir akimirką ji pamanė,

kad reikėtų pabandyti jį atgaivinti. Patraukė už švarko atlapo, norėdama pasiekti širdį ir neaiškiai įsivaizduodama, kad būtent taip turėtų elgtis. Kažkas iškrito iš vidinės kišenės. Tai buvo panašu į piniginę, taip jai pasirodė, ir ją pakėlė. Paskui atsitiesė, tarsi pagaliau būtų supratusi, kad jau kelios valandos atšalusio lavono negalėjo išgelbėti joks širdies masažas. Ji vis dar nebuvo pastebėjusi kulkos skylutės vyro smilkinyje.

Ją stipriai supykino. Moteris lėtai pakėlė dešinę ranką. Ši atrodė taip atitolusi, jai pačiai nepaklūstanti. Genama baimės, ji norėjo pasiekti kelią; miško kelią, kur dažnai pasirodydavo žmonių. Ji nevalingai įsikišo mažą juodą odinį bloknotą į striukės kišenę ir išsirepečkojo ant pylimo. Dešinė koja atsisakė paklusti, atrodė sustingusi, lyg jos iš viso nebūtų; senoji moteris išsiropštė iš tankmės ant žvyruoto kelio vedama tik geležinės valios, kuri palaikė ją stiprią ir sveiką aštuoniasdešimt metų ir penkias dienas.

Ji susmuko ir nualpo.

13

– Čia nėra ko diskutuoti, – pasakė Inger Johanė.

– Bet...

– Stop. Aš tave įspėjau, Ingvarai. Pasakiau tai vakar vakare. Aš buvau tikra, kad supratai, kaip visa tai rimta, bet tau nerūpėjo. Bet aš skambinu ne dėl to.

– Tu juk negali tiesiog pasiimti...

– Ingvarai, neversk manęs kelti balso. Ranhilda išsigąs.

Tai buvo visiškas melas. Per telefoną jis neišgirdo nė mažiausio čiauškėjimo, o duktė niekuomet visiškai nenutildavo, išskyrus tada, kai miegodavo.

– Ar tu tikrai išvykai? *Visiškai rimtai*? Ar tu visai iš proto išėjai?

– Galbūt truputėlį.

Jam pasirodė, kad girdi juoko gaidelę, ir kiek lengviau atsikvėpė.

– Aš esu siaubingai nusivylusi, – ramiai pasakė Inger Johanė. – Ir pakankamai ant tavęs įsiutusi. Bet apie tai galėsime pakalbėti vėliau. Būtent dabar turi paklausyti...

– Aš privalau žinoti, kur yra Ranhilda.

– Ji su manimi ir jai viskas gerai. Dabar paklausyk manęs, aš pažadu paskambinti vėliau ir apie viską pasikalbėti. O mano pažadas yra vertas truputį daugiau nei tavasis. Mes juk tai žinome.

Ingvaras sukando dantis. Jis suspaudė kumštį ir pakėlė į viršų, norėdamas kam nors trenkti. Jis neišvydo nieko, išskyrus sieną. Uniformuotas policijos studentas staiga sustojo koridoriuje per tris metrus nuo jo. Ingvaras nuleido ranką, gūžtelėjo pečiais ir išspaudė šypseną.

– Ar tiesa tai, ką Venkė Benkė pasakė per televiziją? – paklausė Inger Johanė.

– Ne, – negarsiai sudejavo Ingvaras. – Tik ne ji. Būk gera.

– Dabar *klausyk* manęs!

– Nagi?

– Tu grieži dantimis.

– Ko tu nori?

– Ar tiesa, kad stebėjimo kameros neužfiksavo jokio judėjimo į ir iš prezidentės kambario? Norėjau pasakyti,

nuo tos akimirkos, kai ji atsigulė miegoti, ir iki tada, kai buvo pastebėta, kad jos nebėra?

– Aš negaliu atsakyti.

– Ingvarai!

– Kaip žinai, esu pažadėjęs konfidencialumą.

– Ar jūs peržiūrėjote juostas, kas vyko *vėliau*?

– Aš nieko neperžiūrėjau. Aš esu Voreno koordinatorius ryšiams, bet ne prezidentės bylos tyrėjas.

– Ar girdi, ką sakau?

– Taip, bet aš neturiu nieko bendra su...

– Kada kyla didžiausias chaosas įvykio vietoje, Ingvarai?

Jis įsikando nykščio nagą. Dabar jos balsas buvo kitoks. Ankstesnio įskaudinto, nesivaldančio žmogaus tonas buvo ramesnis, beveik pradingęs be pėdsakų. Jis girdėjo Inger Johanę tokią, kokia ji buvo iš tikrųjų, kokia niekada nenustojo jį žavėti – savo beveik sokratišku mąstymo būdu priversdama žvelgti į daiktus naujomis akimis, kitaip nei jį išmokė beveik trisdešimtį metų, praleistų policijoje, trukusi karjera.

– Tuomet, kai nusikaltimas būna pastebėtas, – trumpai atsakė jis.

– Ir?

– Ir iš karto po to, – neryžtingai pasakė jis. – Prieš pasirūpinant teritorijos apsauga ir pasiskirstant įsipareigojimus. Kol viskas tėra tik... chaosas.

Jis nurijo seiles.

– Būtent, – negarsiai pasakė Inger Johanė.

– Po velnių, – ištarė Ingvaras.

– Prezidentė nebūtinai turėjo pradingti naktį. Ji galėjo dingti paskui. Po septintos valandos, kai visi manė, kad jos jau nebėra.

– Bet... Jos juk ten nebuvo! Kambarys buvo tuščias, ir pagrobėjai buvo palikę raštelį...

– Venkė Benkė apie jį irgi žinojo. Dabar visa Norvegija tai žino. Kokią funkciją atliko tas lapelis, kaip tu manai?

– Kad praneštų...

– Toks raštelis apgauna smegenis, kad šios imtų daryti išvadas, – nutraukė Inger Johanė; dabar ji kalbėjo greičiau. – Jis priverčia mus manyti, kad viskas jau yra įvykę. Aš spėju, kad *Slaptosios tarnybos* vyrukai, perskaitę jį, skubiai apsižvalgė aplinkui. Tai didžiuliai apartamentai, Ingvarai. Tikriausiai jie patikrino vonią ir galbūt atidarė porą spintų. Bet šis raštelis labiau nei bet kas kita buvo skirtas tam, kad juos iš ten iškrapštytų. Kiek įmanoma greičiau. Įprastoje įvykio vietoje būna chaotiška, tad aš galiu tik įsivaizduoti, kaip vakar ryte turėjo atrodyti viešbutyje „Opera". Su dviejų šalių valdžios organais ir...

Jie abu nutilo.

Pagaliau jis išgirdo Ranhildą. Ji tyliai juokėsi ir su kažkuo kalbėjosi. Jam nepavyko išskirti pavienių žodžių. Iš balso buvo sunku suprasti, kokios lyties asmuo kalba. Jis skambėjo šiurkščiai, bet vis tiek ne visai kaip vyro.

– Ingvarai?

– Aš vis dar čia.

– Turi juos priversti patikrinti vaizdo įrašus praėjus valandai po to, kai buvo pakeltas aliarmas. Manyčiau, kad kas nors turėjo įvykti per penkiolika dvidešimt minučių.

Jis neatsakė.

– Ar girdi?

– Taip, – atsakė jis. – Kur tu esi?

– Aš tau paskambinsiu vakare. Aš pažadu.

Ji padėjo ragelį.

Keletą sekundžių Ingvaras stovėjo spoksodamas į telefoną. Alkio jausmas jau nekankino, jis jo nebejautė.

14

Fajedas Mufasa už brolį buvo ketveriais metais vyresnis. Jie buvo nepaprastai panašūs. Tiesa, vyriausiojo brolio plaukai buvo trumpesni, o drabužiai dailesni nei Al Mufeto, kuris mūvėjo džinsus ir vilkėjo languotus flanelinius marškinius. Kai atvyko brolis, jis buvo besirengiąs sėsti į automobilį ir vežti jauniausią dukterį į mokyklą. Plačiai šypsodamasis Fajedas išlipo iš nuomojamo automobilio.

Jis toks panašus į mane, – pagalvojo Al, ištiesdamas ranką. – *Aš nuolat pamirštu, kokie mudu panašūs.*

– Sveikas atvykęs, – rimtai pasakė jis. – Tu pasirodei anksčiau, nei tikėjausi.

– Nesvarbu, – pasakė Fajedas, tarsi tai ne broliui, o jam būtų sukėlę nepatogumų. – Aš palauksiu čia, kol tu grįši. Sveika, Luisa!

Jis pasilenkė prie automobilio lango ir pažvelgė vidun.

– Kokia didelė tu išaugai, – sušuko jis ir ženklais parodė, kad ji nuleistų stiklą. – Tai tu Luisa, tiesa?

Ji atidarė dureles ir išlipo.

– Sveiki, – droviai pasakė ji.

– Kokia tu graži, – sušuko Fajedas ir suplojo rankomis. – Ir kaip čia nuostabu! Puikus oras!

Jis giliai kvėpė orą ir šypsojosi.

– Mums patinka, – pasakė Al. – Tau reikės…

Jis nuėjo namo link. Suskambėjo raktai. Jis atrakino duris ir plačiai jas atvėrė.

– Įsitaisyk, – tarė jis ir kviesdamas parodė į virtuvę. – Susirask ko nors valgyti, jei esi išalkęs. Termose dar likę kavos.

– Puiku, – šypsojosi Fajedas. – Aš esu pasiėmęs šiek tiek paskaityti. Susirasiu gerą kėdę ir pailsėsiu. Kada grįši?

Al žvilgtelėjo į rankinį laikrodį ir pagalvojo.

– Po mažiau nei valandos. Pirmiausia nuvešiu Luisą, paskui turėsiu sutvarkyti nedidelį reikalą mieste. Manau, po keturiasdešimt penkių minučių.

– Tuomet greitai pasimatysime, – pasakė Fajedas ir įėjo vidun.

Tinklinės durys užsitrenkė jam už nugaros.

Luisa jau vėl sėdėjo automobilyje. Al Mufetas lėtai važiavo žvyruotu taku ir įsuko į kelią.

– Jis atrodė labai linksmas, – pasakė Luisa.

– Žinoma.

Kelias buvo prastas. Gausybė duobių, atsiradusių po žiemos, dar nebuvo sutvarkytos. Tiesą sakant, Al Mufetui buvo vis tiek. Nelygus kelias vertė atsitiktinai pravažiuojančiuosius sumažinti greitį. Jis aplenkė kalvos keterą už kelių šimtų metrų nuo savo namų ir sustojo.

– Kur tu, tėveli?

– Nusičiurkšti, – atsakė jis trumpai šyptelėjęs ir išlipo.

Jis peržengė griovį ir prisiartino prie tankių krūmokšnių ant kalvos viršaus. Lėtai skverbdamasis per krūmyną, visą laiką stengėsi būti didžiulių klevų priedangoje prie didžiulio akmens, kuris riogsojo atsikišęs ant nedidelės uolos krašto.

Fajedas buvo vėl išėjęs laukan. Jis stovėjo ant žvyruoto tako, pusiaukelėje tarp namo bei kelio, ir dairėsi aplinkui. Atrodė, tarsi dvejotų, paskui neskubėdamas nuėjo iki vartų. Pašto dėžutės vėliavėlė buvo nuleista, paštininkas dar nebuvo apsilankęs. Fajedas kruopščiai patikrino dėžutę, kurią prieš metus Luisai buvo leista nudažyti. Ji buvo ryškiai raudona, su abiejose pusėse išpieštu mėlynu šuoliuojančiu žirgu.

Fajedas atsitiesė ir pasuko atgal į namą. Dabar jis buvo ryžtingesnis ir žingsniavo greičiau. Sustojęs prie išnuomoto automobilio, įsėdo į jį. Ten kurį laiką sėdėjo nepaleisdamas variklio. Atrodė, tarsi būtų kalbėjęs mobiliuoju telefonu, bet iš tokio atstumo sunku buvo ką nors pasakyti.

– Tėveli! Ar ateini?

Al dvejodamas pasitraukė.

– Ateinu, – sumurmėjo jis, braudamasis per krūmyną. – Jau ateinu.

Prieš sėsdamasis į automobilį jis nusibraukė apnašas ir smulkias šakeles.

– Aš pavėluosiu, – skundėsi Luisa. – Jau antrą kartą šį mėnesį, ir tai tavo kaltė!

– Taip, taip, – sumurmėjo Al Mufetas ir išsiblaškęs įjungė automobilio pavarą.

Brolis galėjo norėti pamankštinti kojas. Galbūt jis nebuvo išalkęs. Suprantama, norėjo pakvėpuoti grynu oru po ilgos kelionės automobiliu. Bet kodėl jis vėl sėdo į automobilį? Kodėl brolis iš viso atvyko ir kodėl, po galais, pirmą kartą, kiek Al galėjo prisiminti, buvo toks draugiškas?

– Žiūrėk, kur važiuoji!

Jis smarkiai pasuko vairą į dešinę ir vos nenuvažiavo nuo kelio. Automobilis metėsi priešinga kryptimi, ir jis grynai intuityviai nuspaudė stabdžius. Galinis ratas įstrigo giliame griovyje. Al Mufetas atleido stabdžius, ir automobilis metėsi į priekį, kol pagaliau sustojo skersai kelio.

– Ką tu darai? – suspiegė Luisa.

Tik nedidelis paranojos priepuolis, – pagalvojo Al Mufetas ir pabandė užvesti automobilį sakydamas: – Viskas gerai, bičiule. Nusiramink. Dabar viskas eisis kuo puikiausiai.

15

Amerikos prezidentė buvo visiškai praradusi laiko nuovoką.

Ji bandė susitelkti ir sekti laiką.

Jie atėmė iš jos laikrodį ir užtraukė ant galvos gobtuvą, kai sėdo į automobilį. Ir viena, ir kita buvo taip netikėta, kad ji visiškai nesipriešino. Tik užvedus variklį ji susikaupė ir apytikriai apskaičiavo, kad pasivažinėjimas truko mažiau nei pusę valandos. Kelionės metu vyrai neištarė nė žodžio, taigi ji galėjo ramiai skaičiuoti. Jie surišo jos rankas priekyje, o ne už nugaros. Kadangi ji taip ir liko sėdėti viena ant galinės automobilio sėdynės, galėjo naudotis pirštais. Kiekvienąsyk, kai suskaičiuodavo iki šešiasdešimties, griebdavosi už kito piršto. Kai praėjo dešimt minučių ir jai pritrūko pirštų, išpuoselėtu pusilgiu nagu įsibrėžė sau į ranką. Skausmas jai padėjo prisiminti. Trys įbrėžimai. Trisdešimt minučių. Daugiau mažiau pusė valandos.

Oslas – nedidelis miestas. Vienas milijonas gyventojų? Daugiau?

Vienintelis dalykas, kuris padėjo ką nors įžiūrėti kambaryje, buvo rausva silpna elektros lemputė, įsukta ant sienos, prie pat užrakintų durų. Ji įsmeigė žvilgsnį į raudoną tašką ir giliai kvėpavo.

Ji jau senokai turėjo čia būti. Ar ji miegojo? Ji atliko reikalą kambario kampe. Buvo sunku nusimauti kelnes surištomis rankomis, tačiau pavyko. Sunkiau buvo vėl užsimauti. Kiek kartų ji ėjo ten, prie kartoninės dėžės, pilnos senų laikraščių? Ji bandė prisiminti, suskaičiuoti, susiorientuoti laike.

Greičiausiai ji buvo užmigusi.

Oslas nebuvo didelis.

Ne toks jau didelis. Mažiau nei milijonas gyventojų.

Švedija didžiausia. Stokholmas didžiausias.

Susikaupk. Kvėpuok ir galvok. Tu tą gali. Tu žinai.

Oslas buvo mažas.

Pusė milijono? Pusė milijono.

Jai atrodė, kad negalėjo miegoti automobilyje. Bet paskui?

Kūnas atrodė kaip švininis. Menkiausias judesys kėlė skausmą. Greičiausiai ji per ilgai išsėdėjo ta pačia poza. Ji atsargiai pabandė išskėsti šlaunis. Apstulbusi pastebėjo, kad po savimi buvo atlikusi gamtinius reikalus. Kvapas nebuvo įkyrus, ji niekuo neatsidavė.

Kvėpuok. Ramiai. Tu miegojai. Susikaupk.

Ji prisiminė nusileidimą.

Miestas kilo jį supančiomis kalvomis aukštyn. Fiordas buvo įsirėžęs iki paties miesto centro.

Helen Lardahl Bentley užmerkė akis nuo apgaubusios raudonos prieblandos. Ji bandė atkurti patirtus įspūdžius nuo tos akimirkos, kai „Air Force One“ artėjo oro uosto link, esančio į pietus nuo Oslo.

Į šiaurę. Jis buvo į šiaurę nuo miesto, pagaliau prisiminė ji.

Akių užmerkimas padėjo.

Miškai aplink sostinę nė iš tolo neatrodė tokie laukiniai ir grėsmingi, kaip juos vaizdavo giminių sagos ir kaip jai buvo pasakota sėdint močiutei ant kelių. Senoji moteris niekada nebuvo įkėlusi kojos į senąją šalį, bet paveikslas, kurį piešė savo vaikams ir anūkams, buvo gana ryškus: Norvegija buvo graži, grėsminga ir visa išvagota kalnų.

Tai buvo netiesa.

Per „Air Force One“ langą Helen Bentley matė visai ką kita. Kraštovaizdis atrodė draugiškas. Ten buvo kalnų keteros ir kalvos su sniego likučiais šiauriniuose šlaituose. Medžiai jau pradėję žaliuoti, nusidažę šiam metų laikui būdingu šviesiu atspalviu.

Kokio didumo Oslas?

Jie negalėjo toli nuvažiuoti.

Viešbutis, kiek ji galėjo suprasti, buvo miesto centre. Per pusę valandos ji negalėjo toli atsidurti.

Jie keletą kartų pasuko. Gal tai buvo būtina, bet lygiai taip pat jie galėjo pasukti, kad suklaidintų. Jie vis dar galėjo būti centre.

Bet galėjo ir suklysti. Galėjo suklysti skaičiuodama. Ar ji buvo užmigusi? Ar iš tikrųjų nebuvo užmigusi?

Ji nemiegojo automobilyje. Neprarado šaltakraujiškumo ir skaičiavo sekundes. Kai pasuko rankas, piršto galu galėjo justi tris ruoželius. Trys ruoželiai reiškė trisdešimtį minučių.

Gobtuvas, kurį užtempė jai ant galvos, buvo drėgnas ir keistai atsidavė.

Ar ji miegojo?

Akys prisipildė ašarų. Ji jas plačiai atmerkė. Neturėjo verkti. Vienas lašas pakibo akies kampelyje ir nuriedėjo palei nosį iki lūpų.

Neverkti.

Galvoti. Atmerkti akis ir galvoti.

– Tu esi Amerikos prezidentė, – sušnibždėjo ji ir sukando dantis. – Tu esi JAV prezidentė, *goddammit*[41]*!*

Buvo sunku susikoncentruoti į vieną mintį. Viskas skriejo pro šalį. Atrodė, tarsi smegenyse be jokios prasmės sukosi vaizdo juosta, rodydama padrikus vaizdus, kurdama vis painesnius koliažus.

Atsakomybė, – pagalvojo ji ir iki kraujo įsikando liežuvį. – *Aš esu atsakinga. Aš turiu susikaupti. Aš pažįstu išgąstį. Aš gerai žinau, kas yra baimė. Aš pasiekiau tiek daug, kiek tik koks nors žmogus gali pasiekti, bet aš dažnai nuogąstavau. Niekuomet to niekam neparodžiau, tačiau priešai mane gąsdino. Priešininkai kėlė grėsmę dėl to, kas aš esu ir ko tvirtai laikausi. Aš niekuomet nesileidau palaužiama. Baimė mane stiprina. Baimė daro mane pasirengusią ir išmintingą.*

Kraujas turėjo saldų karštos geležies skonį.

Helen Bentley mokėjo susidoroti su baime.

Bet ne su panika.

Dėl to ji darėsi apatiška. Net ir jai įprasti geležiniai gniaužtai, kurie dabar buvo kietai suspaudę pakaušį, negalėjo jos išvaduoti iš paralyžiuojančio išgąsčio, nepraeinančio nuo to laiko, kai jie atėjo jos į viešbučio apartamentus. Adrenalinas nesuteikė jai įžvalgumo ir pasirengimo, kaip tai paprastai atsitikdavo per įtemptą susitikimą ar svarbią

[41] Velniai griebtų! (Angl.)

televizijos laidą. Priešingai. Kai vyras prie lovos krašto šnibždėdamas pranešė jai savo trumpą žinią, gyvenimas sustojo skausme, kuris buvo toks didžiulis, kad turėjo padėti jai atsikelti.

Tik vieną vienintelį kartą anksčiau jai buvo taip atsitikę.

Tai buvo taip seniai ir turėjo būti pamiršta.

Tai turėjo būti pamiršta. Aš pagaliau pamiršau.

Ji verkė tyliai kūkčiodama. Ašaros buvo sūrios, jos susimaišė su krauju, tekančiu iš įsikąsto liežuvio. Atrodė, tarsi šviesa prie durų ėmė didėti, visur formuodama grėsmingus šešėlius. Net kai ji vėl užmerkė akis, jautėsi apgaubta raudonos pavojingos tamsos.

Aš turiu mąstyti. Aš turiu aiškiai mąstyti.

Ar ji miegojo?

Supratimas, kad visiškai prarado laiko nuovoką, glumino labiau nei būtų galėjusi įsivaizduoti. Akimirką ji jautėsi taip, lyg jos nebūtų jau keletą parų, kol vėl ėmė austi minčių tinklą ir dar kartą pabandė viską apsvarstyti.

Klausykis. Klausykis garsų.

Ji stengėsi. Nieko. Visur buvo tylu.

Norvegijos ministras pirmininkas vėlyvų pietų metu jai papasakojo, kad iškilminga šventė bus triukšminga. Kad visi gyventojai bus sukilę ant kojų.

– *This is the children's day*[42], – kalbėjo jis.

Kad atkurtų realius įvykius, reikėjo pastangų. Kažko, į ką būtų galima sutelkti mintis, kad jos neskrajotų aplink kaip plaštakės vėjyje. Ji norėjo prisiminti. Ji atmerkė akis ir žiūrėjo tiesiai į raudonąją lempą.

[42] Tai vaikų diena (angl.).

Ministras pirmininkas kalbėjo užsikirsdamas, naudodamasis ruošinuku.

– *We don't parade our military forces*, – tarė jis su ryškiu akcentu. – *As other nations do. We show the world our children.*[43]

Nebuvo girdėti jokių vaikiškų šūksnių nuo tada, kai ji pateko į šį tuščią bunkerį su siaubinga raudona šviesa. Jokių garsų. Nieko daugiau, tik absoliuti tyla.

Galvos skausmas nesileido išgenamas. Kadangi ji sėdėjo surištomis rankomis, o plonos plastiko juostos buvo įsirėžusios į odą aplink riešus, ji negalėjo atlikti įprasto ritualo. Kupina nevilties ji suvokė, kad viskas, ką galėjo padaryti – tai įsileisti skausmą ir tikėtis malonės.

Vorenas, – abejingai pagalvojo ji.

Ir ji užmigo – per patį sunkiausią priepuolį, kokį kada nors teko patirti.

16

Tomas Patrikas O'Reilis stovėjo Medisono aveniu ir Rytų 67-osios gatvių kampe, ilgėdamasis namų. Kelionė lėktuvu buvo ilga, ir jam nepavyko numigti. Iš Rijado į Romą jis keliavo vienas. Jis jautėsi taip, lyg būtų skraidinamas roboto. Tik tuomet, kai nusileido Romoje, pilotas išėjo iš lakūno kabinos ir, prieš atidarydamas lėktuvo duris, linktelėjo pasisveikindamas. Tuo metu buvo likę lygiai dvidešimt minučių iki kito skrydžio, planinio reiso į Niu-

[43] Mes nerengiame karinių paradų. Kaip tai daro kitos šalys. Mes parodome pasauliui savo vaikus. (Angl.)

arką. Tomas O'Reilis buvo įsitikinęs, kad nespės. Tačiau nežinia iš kur pasirodžiusi uniformuota moteris stebuklingai palydėjo jį per visas saugumo užkardas.

Kelionė iš Rijado į Niujorką užtruko keturiolika valandų, o dėl laiko skirtumo jam svaigo galva ir prastai jautėsi. Jis niekada prie to nepriprato. Kūnas atrodė sunkesnis nei paprastai, ir jis negalėjo prisiminti, kada taip stipriai būtų skaudėję kelį. Jis veltui bandė atšaukti porą susitikimų, kuriuose turėjo dalyvauti tą pačią popietę Niujorke.

Jis tenorėjo namo.

Paskutinį kartą su Abdala valgė tylėdami. Maistas kaip visuomet buvo geras. Abdala, lėtai ir tvarkingai valgydamas nuo vieno lėkštės krašto iki kito, šypsojosi savo nesuprantama šypsena. Šeima kaip visada nedalyvavo. Buvo tik jiedu, Abdala ir Tomas, ir didėjanti tyla. Kai buvo patiekti vaisiai, pradingo ir tarnai. Žvakės sudegė. Tik didžiosios terakotinės lempos palei sieną metė šviesos atspindžius kambaryje. Pagaliau Abdala pakilo ir jį paliko netaręs nieko daugiau, tik tyliai „labanakt". Kitą rytą Tomą pažadino tarnas, ir jį išvežė limuzinas. Kai įsėdo į automobilį, rūmai atrodė visiškai tušti.

Jis nesižvalgė, ir štai dabar Tomas O'Reilis stovėjo gatvių kampe Upper East Side rajone, rankoje spausdamas voką. Nebūdingas neryžtingumas vertė jį nerimauti, beveik bijoti. Bauginantis erelis ant pašto dėžutės atrodė taip, tarsi ruoštųsi pulti. Jis pastatė nediduką lagaminą.

Savaime suprantama, jis galėjo atplėšti laišką.

Jis pabandė apsižvalgyti, stengdamasis, kad tai nekristų į akis. Šaligatviai knibždėte knibždėjo žmonių. Automobiliai nekantriai pypsėjo. Sena moteris su kambariniu šuniuku rankose eidama pro šalį vos stumtelėjo jį. Nors

dangus buvo pilkas ir lynojo, ji buvo su saulės akiniais. Jis atkreipė dėmesį į tris paauglius kitoje gatvės pusėje, kurie užsidegę kalbėjosi. Tomas pamanė, kad jie žiūri į jį. Jų lūpos judėjo, bet per didmiesčio triukšmą nebuvo įmanoma nieko išgirsti. Jam nusišypsojo mergina, kai sutiko jos žvilgsnį; ji stūmė vaikišką vežimėlį ir buvo lengvai apsirengusi tokiu vėsiu oru. Kažkoks vyras sustojo prie pat Tomo. Jis žvilgtelėjo į laikrodį ir atsivertė laikraštį.

Nebūk paranoikas, – pagalvojo Tomas ir perbraukė ranka smakrą. – *Jie – paprasti žmonės. Jie neseka tavęs. Jie amerikiečiai. Eiliniai amerikiečiai, o aš esu savoje šalyje. Tai gimtoji šalis, ir čia aš esu saugus. Nebūk paranojikas!*

Jis galėjo atplėšti voką.

Jis galėjo jį išmesti.

Galbūt jis turėtų nueiti į policiją.

Su kuo? Jei laiškas buvo neteisėtas, Tomas būtų įtrauktas į visus pasaulio tyrimus ir apkaltintas tuo, kad būtent jis atgabeno laišką į šalį. Tačiau jei viskas gerai ir Abdala sakė tiesą, jis išduotų žmogų, kuris daugybę metų juo rūpinosi.

Jis lėtai atplėšė išorinį voką. Išėmė viduje esantį laišką nugarine puse į viršų. Laiškas nebuvo užplombuotas, tik užklijuotas įprastu būdu. Siuntėjas nenurodytas. Jau norėjo atversti voką, kad pamatytų adresato vardą, bet staiga sustojo.

Dėl to, ko nežinojo, jam galvos neskaudėjo.

Jis vis dar galėjo išmesti voką. Už kelių metrų stovėjo šiukšlių dėžė. Jis galėjo išmesti laišką, eiti į savo susitikimus ir pabandyti viską pamiršti.

Jam niekuomet nepavyktų pamiršti, nes žinojo, kad Abdala niekada jo nepamirš.

Jis ryžtingai įmetė laišką į mėlyną pašto dėžutę. Pačiupo lagaminą ir ėmė eiti. Praeidamas pro šiukšliadėžę, suglamžė viršutinį bevardį voką ir išmetė.

Juk išsiųsti laišką – tai nieko bloga.

Padaryti draugui paslaugą nebuvo joks nusikaltimas. Tomas ištiesė pečius ir giliai įkvėpė. Jis norėjo baigti susitikimus kiek įmanoma greičiau ir pabandyti spėti į vakarinį lėktuvą, skrendantį į Čikagą. Jam reikėjo grįžti namo pas Juditą ir vaikus, ir jis visiškai nepadarė nieko bloga.

Jis tik jautėsi siaubingai pavargęs.

Prie pėsčiųjų perėjos jis sustojo laukdamas, kol užsidegs žalia šviesa.

Trys taksi automobiliai šaižiai pypsėjo, jie nesusitarė dėl pirmumo teisės rinktis lėto važiavimo juostą Medisono aveniu. Garsiai lojo šuo ir cypė padangos, liesdamosi į asfaltą. Maža mergaitė klykė protestuodama, kai motina ją pačiupo už rankos ir atsistojo greta Tomo. Ji jam nusišypsojo lyg teisindamasi. Jis savo ruožtu nusišypsojo jai, taip išreikšdamas supratimą, ir žengė porą žingsnių į gatvę.

Kai praėjus vos kelioms minutėms į įvykio vietą atvyko policija, liudininkų parodymai visiškai nesutapo. Motina su mažyle buvo beveik apimta isterijos, ji nedaug tegalėjo padėti aiškinantis, kas atsitiko tuo metu, kai vidutinio amžiaus tvirtą vyrą parbloškė žalias automobilis „Taurus". Ji tik tvirtai laikė savo vaiką ir verkė. „Taurus" vairuotojas taip pat buvo bepratrūkstąs ir žiopčiojo kažką panašaus į „netikėtai" ir „ėjo degant raudonai šviesai". Kai kurie pėstieji gūžčiojo pečiais murmėdami, kad nieko nematė; tuo metu vogčiomis žvilgčiojo į laikrodį ir skubėjo dingti iškart, kai tik leido policija.

Tačiau du liudininkai atrodė visai patikimi. Vienas jų, penktą dešimtį einantis vyras, stovėjo toje pačioje gatvės pusėje kaip Tomas O'Reilis. Jis galėjo prisiekti, kad vyriškis beveik susvirduliavo ir nelaukdamas žalios šviesos metėsi į gatvę.

„Ištiko priepuolis", – teigė liudininkas ir reikšmingai sučepsėjo. Jis noriai pasakė savo pavardę, adresą sujaudintai policininkei ir vogčiomis žvilgtelėjo į kūną, kuris nejudėdamas gulėjo vidury sankryžos.

– Ar jis negyvas? – negarsiai paklausė jis ir sulaukė teigiamo atsakymo.

Kitas liudininkas, jaunesnis vyras, vilkintis kostiumą ir ryšintis kaklaraištį, įvykio metu stovėjo kitoje 67-osios gatvės pusėje. Jis papasakojo įvykių eigą, kuri visiškai sutapo su prieš tai kalbėjusiojo. Policininkė pasižymėjo jo asmeninius duomenis ir pajuto palengvėjimą, galėdama nuraminti visiškai išsekusį vairuotoją, kad tai greičiausiai tebuvo šiurpus nelaimingas atsitikimas. Vairuotojas ramiau atsikvėpė ir po kelių valandų įžvalgių liudininkų dėka vėl buvo laisvas žmogus.

Praėjus gerai valandai po Tomo O'Reilio žūties nelaimės vieta buvo sutvarkyta. Kūną greitai identifikavo ir išgabeno. Eismo srautas judėjo kaip ir anksčiau. Žinoma, kraujo likučiai ant kelio privertė vieną kitą praeivį akimirką nustebti, bet tą pačią popietę apie šeštą valandą prapliupusi staigi liūtis nuplovė nuo asfalto paskutinius ženklus, kad čia nutiko kažkas tragiška.

17

– Kas tau pakišo šią mintį?

Policininkas, sėdėjęs priešais monitorių Policijos būstinės sporto salėje ir praleidęs pusantros paros peržiūrėdamas juostas, kuriose nebuvo nieko daugiau, tik tuščias koridorius, skeptiškai įsistebeilijo į Ingvarą Stubio.

– Tai juk nelogiška, – pridūrė jis agresyviu tonu. – Niekas negalėjo pagalvoti, kad įrašuose galėtų būti kas nors įdomaus po to, kai ponia pradingo.

– Taip, – tarė policijos viršininkas Bastesenas. – Tai visiškai logiška ir mes padarėme didžiulę apmaudžią klaidą, kad apie tai nepagalvojome. Bet kas padaryta, padaryta. Geriau pažiūrėkime, ką tu gali mums parodyti.

Vorenas Skifordas pagaliau grįžo. Ingvaras sugaišo pusę valandos, kol jį rado. Amerikietis nekėlė mobiliojo, o ambasadoje niekas neatsiliepė. Atėjęs jis šypsojosi ir gūžčiojo pečiais neaiškindamas, kur buvo išėjęs. Pakeliui į sporto salę, kur dabar oras buvo troškus, jis nusimetė lietpaltį.

– *Fill me in*[44], – pasakė jis, pasičiupo laisvą kėdę, atsisėdo ir prisitraukė prie stalo.

Policininko pirštai bėgiojo klaviatūra. Ekranas mirgėjo pilkai, kol išryškėjo vaizdas. Jie buvo matę filmo epizodus daugybę kartų: du *Slaptosios tarnybos* agentai, besiartinantys prie prezidentės apartamentų durų. Vienas iš jų pasibeldė.

Skaitmeninis laikmatis ekrano kairiajame viršutiniame kampe rodė 7:18:23.

[44] Informuokite mane (angl.).

Agentai pastovėjo keletą sekundžių, paskui vienas jų tiriamai uždėjo ranką ant durų rankenos.

– Keista, kad durys buvo atrakintos, – sumurmėjo policininkas, pirštų neatitraukdamas nuo klaviatūros.

Niekas neištarė nė žodžio.

Vyrai įėjo vidun ir pradingo iš kameros stebėjimo zonos.

– Tegu juosta sukasi toliau, – pasakė Ingvaras ir pasižymėjo laiką.

7:19:02.

7:19:58.

Du vyrai išskubėjo laukan.

– Štai čia mes ir baigėme, – prislėgtas tarė policininkas. – Štai čia aš baigiau ir grįžau iki dvyliktos dvidešimt.

– Penkiasdešimt šešios sekundės, – tarė Ingvaras. – Jie užtrunka penkiasdešimt šešias sekundes jos kambaryje, paskui išbėga ir pakelia aliarmą.

– Mažiau nei minutė didesniame nei šimto kvadratinių metrų plote, – ištarė Bastesenas ir pasitrynė smakrą. – Neilgas laikas apieškoti.

– *Would you please speak English*[45], – paprašė Vorenas Skifordas neatitraukdamas akių nuo ekrano.

– *Sorry*, – tarė Ingvaras. – Kaip matote, čia nebuvo jokios nuodugnesnės apžiūros. Jie pamatė tariamai tuščius apartamentus, perskaitė raštelį ir *thats's about it*. Bet palaukite. Žiūrėkite... žiūrėkite čia!

Jis palinko prie ekrano ir parodė pirštu. Policininkas prie klaviatūros greitai persuko įrašą į priekį iki tos vietos, kur ekrano apačioje buvo galima pastebėti kažką judant.

[45] Ar galėtumėte kalbėti angliškai? (Angl.)

– Tai... kambarinė?

Vorenas žiūrėjo prisimerkęs.

– Kambarinis, – pataisė Ingvaras. – Jei būtų galima taip pavadinti.

Valytojas buvo palyginti jaunas vyras. Jis vilkėjo patogią uniformą ir priešais save stūmė didelį vežimėlį. Jame buvo lentynėlės šampūno buteliukams ir smulkmenoms bei gilus, iš pažiūros tuščias krepšys nešvariems skalbiniams. Vyras akimirką stabtelėjo, paskui atidarė apartamentų duris ir įėjo, priešaky stumdamas vežimėlį.

– 7:23:41.

Ingvaras lėtai perskaitė skaičius.

– Ar mes turime duomenų, kas vyko kaip tik tuo metu? Visame viešbutyje?

– Ne visai, – pasakė Bastesenas. – Bet aš galiu tvirtai pasakyti, kad beveik viskas buvo... chaotiška. Svarbiausia, kad niekas nesekė stebėjimo monitorių. Buvo paskelbtas aliarmas ir mes turėjome problemų dėl...

– Net ir jūsų žmonės? – klausiamai nutraukė Ingvaras ir pažvelgė į Voreną.

Amerikietis neatsakė. Akys buvo prikaustytos prie ekrano. Laikmatis rodė 7:25:32, kai valytojas vėl išėjo laukan. Jis stengėsi iš visų jėgų, bandydamas perstumti vežimėlį per slenkstį. Ratus slėgė svoris, ir vežimėlio priekis kelias sekundes nepajudinamai stovėjo, kol galų gale jį pavyko išstumti į koridorių.

Krepšys buvo pilnas. Viršuje gulėjo paklodė arba didelis rankšluostis; vienas kampas kabojo permestas per kraštą. Vežimėlis priartėjo prie kameros, galėjai aiškiai matyti valytojo veidą.

– Ar jis čia dirba? – tyliai paklausė Ingvaras. – Noriu pasakyti, iš tikrųjų? Ar jis įdarbintas?

Bastesenas linktelėjo.

– Mūsų žmonės dabar jo ieško, – sušnibždėjo jis. – Bet tas vyrukas štai ten...

Jis parodė į vyrą, einantį paskui jaunąjį pakistanietį valytoją; raumeningas kostiumuotas vyriškis, avintis tamsius batus. Plaukai tankūs ir trumpai kirpti, jis laikė ranką ant pakistaniečio nugaros, tarsi jį skubindamas. Jis nešėsi kažką, kas priminė nedideles sulankstomas kopėčias.

– ...apie jį kol kas nieko nežinome. Bet šį epizodą pirmą kartą pamatėme prieš dvidešimtį minučių, taigi bandymai...

Ingvaras nesiklausė. Jis stebeilijosi į Voreną Skifordą. Amerikiečio veidas buvo papilkėjęs, jo kaktą išmušė prakaitas. Jis įsikando pirštų krumplius ir vis dar nieko nesakė.

– Ar kas nors ne taip? – paklausė Ingvaras.

– *Shit*, – valdydamasis atsakė Vorenas ir pakilo taip staiga, kad vos nenuvertė kėdės.

Jis griebė lietpaltį nuo atramos ir akimirką padvejojęs pakartojo taip garsiai, kad visi, esantys salėje, atsisuko į jį:

– *Shit! Shit!*

Jis tvirtai sučiupo Ingvarą už rankos. Plaukų garbanos prilipo prie suprakaitavusios kaktos.

– Aš dar kartą turiu pamatyti tą viešbučio kambarį. Dabar.

Jis nuskubėjo durų link. Ingvaras persimetė žvilgsniu su Bastesenu, patraukė pečiais ir nuskubėjo paskui amerikietį.

– Jis neatsakė, kas jam pakišo šią mintį, – surūgęs pasakė policininkas, sėdintis prie monitoriaus. – Patikrinti vėlesnius įrašus. Ar supratai, kas tas suknistas genijus?

Prie gretimo stalo sėdinti moteris gūžtelėjo pečiais.

– Šiaip ar taip, dabar aš nusipelniau poilsio, – pasakė vyriškis ir išėjo ieškoti vietos prigulti.

18

Helen Lardahl Bentley miegojo sunkiai. Ji nenumanė, kiek laiko buvo praėję, bet prisiminė, kad sėdėjo pasienyje ant šios netvirtos kėdės tuo metu, kai prasidėjo priepuolis. Dabar ji gulėjo ant grindų. Raumenis gėlė ir skaudėjo. Pabandžiusi atsisėsti pajuto, kad dešinė ranka ir petys sumušti. Didžiulis guzas prie smilkinio sunkiai leido atmerkti akį.

Turbūt ji pabudo nuo kritimo. Galbūt atsitrenkusi į žemę neteko sąmonės. Greičiausiai ilgai neatsigavo. Ji negalėjo atsistoti. Kūnas neklausė. Ji turėjo nepamiršti kvėpuoti.

Mintys skriejo. Negalėjo sutelkti dėmesio. Akimirką ji įsivaizdavo savo dukterį – dar vaiką, mažą šviesiaplaukę trimetę, gražiausią iš visų – ir paskui ji tiesiog išnyko. Nuo sienos sklindanti šviesa tarsi į tamsiai raudoną skylę įtraukė Bilę, ir Helen Bentley ėmė galvoti apie savo senelės laidotuves ir rožę, kurią padėjo ant karsto; šioji buvo raudona ir negyva, o šviesa siaubingai degino akis.

Kvėpuok. Iškvėpk. Įkvėpk.

Kambaryje nebuvo girdėti jokių garsų. Nenormaliai tylu. Ji pabandė šaukti. Viskas, ką jai pavyko išspausti,

tebuvo inkštimas, kuris nuslopo lyg užgniaužus didele pagalve. Sienos neatmušė garso.

Ji privalėjo kvėpuoti. Ji privalėjo taisyklingai kvėpuoti.

Neliko jokio laiko pojūčio. Visame kambaryje jai vaidenosi skaičiai bei laikrodžiai ir ji užmerkė akis, nenorėdama matyti gausybės strėlės pavidalo rodyklių.

– Aš noriu atsistoti, – kimiai sušuko ji ir galų gale įstengė atsisėsti.

Kėdės koja įsirėžė į nugarą.

– *I do solemnly swear*, – pasakė ji ir užmetė dešinę koją ant kairiosios.

– *...that I will faithfully execute...*

Ji rangydamasi apsisuko. Kai pagaliau pavyko atsiklaupti ant kelių, atrodė, kad šlaunų raumenys plyš. Ji apatiškai atrėmė galvą į sieną ir suvokė, kad šioji minkšta. Atsirėmė petimi ir iš paskutiniųjų sugebėjo atsistoti.

– *...the office of President of the United States.*

Ji turėjo žengti žingsnį į šalį, kad nepargriūtų. Plastiko juostos aplink riešus vis giliau rėžėsi į odą. Staiga galva tapo lengva, lyg būtų tuščia, tarsi joje nebūtų likę nieko daugiau, tik jos pačios širdies dūžių aidas. Ji ir toliau stovėjo vos per kelis centimetrus nuo sienos.

Kambaryje buvo tik vienos durys priešais esančioje sienoje. Ji turėjo pereiti skersai kambarį.

Vorenas ją išdavė.

Ji turėjo rasti atsakymą, kodėl, bet galva buvo tuščia; ji negalėjo mąstyti, o dar reikėjo pereiti kambarį. Durys buvo užrakintos, dabar ji tai prisiminė; ji tikrino jas anksčiau. Minkštos sienos prarijo tą nestiprų garsą, kurį ji įstengė išspausti, o durų nebuvo įmanoma atidaryti.

Tačiau jos buvo vienintelė viltis, nes už durų visuomet egzistuoja kokia nors galimybė, yra žmonių, o ji privalėjo išsivaduoti iš šios begarsės patalpos, kuri grasino atimti jai gyvybę.

Atsargiai dėliodama vieną pėdą priešais kitą, ji ėmė eiti tamsiomis išklibusiomis grindimis.

19

Ingvaras Stubio pagaliau pradėjo suprasti, kodėl Voreną Skifordą vadino *The Chief.* Jis nedaug kuo priminė Džeronimą. Tiesa, jo skruostikauliai buvo atsikišę, bet akys glūdėjo giliai, nosis buvo siaura, o barzda augo taip vešliai, kad jau buvo padengusi veidą tamsiai pilkais šeriais. Vyras buvo šviežiai nusiskutęs tą patį rytą. Pilki kaip plienas plaukai krito švelniomis bangomis, kiek per ilgomis ties kakta.

– Ne, – pasakė Vorenas Skifordas ir sustojo priešais viešbučio „Opera" prezidentinius apartamentus. – Aš nežinau, kas tas vyras, kurį užfiksavo kameros vaizdo juosta.

Veidas buvo ramus, o žvilgsnis tiesus, ničnieko neatskleidžiantis. Jo veido išraiška neišdavė jokio pasipiktinimo, jokios tariamos ar tikros nuostabos dėl to, kas garsiai nebuvo išsakyta Ingvaro užuomina.

– Atrodė taip, – nenusileido Ingvaras, žaisdamas su raktu. – Neabejotinai atrodė taip, kad jūs jį atpažinote.

– Tuomet aš sudariau klaidingą įspūdį, – nemirkčiodamas pasakė Vorenas. – Ar eisime vidun?

Amerikiečio emocijų protrūkis sporto salėje nedaug ką turėjo indėniško, tačiau dabar jis akivaizdžiai susiėmė.

Laikydamas rankas kelnių kišenėse įėjo į apartamentus ir atsistojo kambario viduryje. Jis ten stovėjo ilgai.

– Mes manome, kad ją gulinčią išvežė nešvarių skalbinių krepšyje, – pagaliau apibendrino jis; atrodė, tarsi jis kalbėtų su savimi. – Taigi iš to galima spręsti, kad ji buvo kur nors paslėpta, kai po septintos valandos šie du agentai įėjo vidun.

– Arba pasislėpė, – pasakė Ingvaras.

– Ką?

Vorenas atsisuko į jį ir nustebęs nusišypsojo.

– Ji galėjo būti paslėpta, – tarė Ingvaras. – Bet galimas daiktas, kad ji pasislėpė. Taigi antruoju atveju, priešingai nei pirmuoju, įžvelgtume jos pačios iniciatyvą.

Vorenas nužingsniavo iki lango. Ten kurį laiką stovėjo atsukęs Ingvarui nugarą. Jis abejingai atsirėmė petimi į lango rėmą, tarsi apžiūrinėtų Oslo fiordo peizažą.

– Taigi jūs manote, kad ji galėjo dalyvauti savo pagrobime, – staiga pasakė jis neatsisukdamas. – Kad JAV prezidentė turėtų inscenizuoti savo dingimą svetimoje šalyje. Taigi.

– Aš taip nesakiau, – pasakė Ingvaras. – Aš užsiminiau, kad yra daugybė paaiškinimų. Kad atliekant tokį tyrimą kaip šis, negalima atmesti nė vienos galimybės.

– Apie tai negali būti nė kalbos, – ramiai tarė Vorenas. – Helen niekada nebūtų savo šalies įvėlusi į tokią padėtį. Niekada.

– Helen, – pakartojo apstulbęs Ingvaras. – Ar jūs ją taip gerai pažįstate?

– Taip.

Ingvaras tikėjosi išsamesnio paaiškinimo. Tačiau taip ir nesulaukė. Vorenas pradėjo vaikščioti po šiuos didelius

apartamentus, vis dar lengvai žingsniuodamas, neištraukdamas rankų iš kišenių. Jo žvilgsnis aprėpė viską aplinkui, tačiau nebuvo aišku, ko jis ieško.

Ingvaras vogčiomis žvilgtelėjo į laikrodį. Buvo be dvidešimties minučių šešios. Jis norėjo namo. Jis turėjo paskambinti Inger Johanei ir sužinoti, kodėl ji išvyko ir kur apsistojo. Jei tik netrukus galėtų iš čia dingti, vis dar turėtų galimybę į namus iki vakaro susigrąžinti ir ją, ir Ranhildą.

– Vadinasi, mūsų atspirties taškas gali būti tai, kad prieš išbėgdami į lauką agentai tik paviršutiniškai apžiūrėjo kambarį, – pasakė Ingvaras, bandydamas prakalbinti amerikietį. – Yra nemažai vietų, kur galima pasislėpti. Pavyzdžiui, štai tos spintos. Beje, ar jūs apklausėte šiuodu vyrus? Paklausėte, ką jie veikė čia, viduje?

Vorenas sustojo prie dvigubų šviesaus ąžuolo spintos durų, bet jų neatidarė.

– Tai iš tikrųjų puikiai apstatytas kambarys, – pasakė jis. – Man labai patinka skandinaviški medžio dirbiniai. Ir vaizdas...

Jis ištiesė dešinę ranką ir vėl prisiartino prie lango.

– Jis įspūdingas. Išskyrus statybų aikštelę apačioje. Kas ten bus?

– Opera, – pasakė Ingvaras ir žengė keletą žingsnių į jo pusę. – Iš čia ir viešbučio pavadinimas. Bet klausykite, Vorenai, šio slapukavimo niekam nereikia. Aš suprantu, kad ši byla JAV gali turėti pasekmių, apie kurias negalime numanyti. Tačiau...

– Mes jums pranešame tai, ką jums reikia žinoti. Nusiraminkite.

– *Cut the crap*[46], – sušnypštė Ingvaras.

Vorenas staiga atsisuko. Nusišypsojo, tarsi Ingvaro protrūkis būtų pralinksminęs.

– Nenuvertinkite mūsų, – pasakė Ingvaras; nuo jam nebūdingo pykčio skruostus išmušė raudonis. – Jūs elgiatės neprotingai. Nenuvertinkite manęs. Jūs turėtumėte geriau žinoti.

Vorenas gūžtelėjo pečiais ir išsižiojo ketindamas kažką sakyti.

– Jūs pažįstate vyrą, matytą vaizdo juostoje, – piktai pastebėjo Ingvaras. – Nė vienas mūsų, stovėjusių aplinkui jus, tuo neabejojame. Ir nereikia dirbti policijoje trisdešimtį metų, kad suprastum, jog šis vyrukas turėjo čia, kambaryje, praleisti visą naktį. Ne prezidentės slėptuvės jūs ieškote pirmiausia. Ji galėjo būti bet kur. Po lova, spintoje.

Ingvaras baksnojo aplinkui pirštu.

– Tiesą sakant, ji galėjo slėptis už užuolaidų, – pasakė jis. – Ir žinant, kaip *pasigailėtinai*...

Seilių pliūpsnis aptaškė Vorenui veidą. Jis net nemirktelėjo, ir įkvėpęs oro Ingvaras žengė dar vieną žingsnį jo link tęsdamas:

– ...kaip *neįsivaizduojamai* prastai įvykio vietoje dirbo šie jūsų superagentai, ponia galėjo, velniai mane griebtų, kaboti ant lempos palubėje ir niekas jos nebūtų pastebėjęs!

– Jie išsigando, – pasakė Vorenas.

– Kas?

– Agentai. Savaime suprantama, jie to nesako. Bet jie tikrai išsigando. Baimės apimti žmonės blogai dirba.

[46] Nemalk šūdo (angl.).

– Išsigando? *Išsigando?* Jūs čia stovite ir man pasakojate, kad geriausi pasaulio saugumo agentai... kad šie jūsų gurkhų vyrukai *išsigando*!

Pagaliau Vorenas per žingsnį atsitraukė. Abejingą veido išraišką pakeitė beveik skeptiška. Ingvaras tai suprato kaip aroganciją.

– Tai į jus nepanašu, – pasakė amerikietis.

– Jūs manęs nepažįstate.

– Aš žinau, kokia jūsų reputacija. Kaip jūs manote, kodėl būtent jūsų prašiau tapti mano koordinatoriumi ryšiams?

– Tiesą sakant, pats tai norėjau sužinoti, – šį kartą ramiau tarė Ingvaras.

– Gurkhai buvo kariai. *Slaptoji tarnyba* nėra kariuomenė.

– *Whatever*[47], – sumurmėjo Ingvaras.

– Bet jūs esate teisus. Aš noriu sužinoti, kur kostiumuotasis vyras galėjo slėptis.

– Dėl Dievo meilės, tuomet ieškokime!

Vorenas gūžtelėjo pečiais ir parodė į gretimą kambarį. Ingvaras linktelėjo ir patraukė atvirų durų link. Akimirką stabtelėjo laukdamas, kad Vorenas įeitų pirma. Amerikietis buvo sustojęs kambario viduryje. Jis apžiūrinėjo vieną tašką lubose.

– Ventiliacijos sistema jau patikrinta, – nekantriai pasakė Ingvaras. – Metalinės grotelės už poros metrų nuo angos užtveria kelią tolyn. Jos neliestos.

– Bet štai šis ventilis, – pasakė Vorenas; jis kalbėjo stipriai atlošęs galvą, todėl balsas pasidarė aukštesnis. – Ant varžtų galvučių matyti aiškių žymių. Ar matote?

[47] Tebūnie (angl.).

– Savaime suprantama, kad yra žymių, – tarė Ingvaras, stovėdamas prie apartamentų darbo kambario durų. – Policija jį išmontavo norėdama patikrinti, ar nebuvo galimybės pabėgti vamzdynais.

– Bet dabar mes žinome daugiau, – tarė Vorenas ir prisitraukė kėdę. – Dabar mes ieškome ne pabėgimo būdo, bet slėptuvės, tiesa?

Jis užlipo ant kėdės, atsargiai pastatė po vieną koją ant plačių kėdės atramų ir iš švarko kišenės išsitraukė šveicarišką peiliuką.

– Ar *Slaptoji tarnyba* nenaudoja šunų? – paklausė Ingvaras.

– Naudoja.

Vorenas, paėmęs raudoną lenktinį peiliuką, atlenkė nediduką atsuktuvą

– Ar šunys nebūtų užuodę žmogaus kvapo palubėje?

– *Ponia prezidentė* alergiška, – sustenėjo Vorenas ir atsuko vieną iš keturių varžtų, laikančių prie lubų pritvirtintą metalinę plokštę. – *Slaptoji tarnyba* atveda šunis gerokai anksčiau, nei pasirodo ji. Todėl po to dar spėjama viską išsiurbti. Prašyčiau man padėti.

Jis atsuko paskutinį metalines groteles laikantį varžtą. Šios buvo kvadratinės ir galėjo būti beveik pusės metro pločio. Kai jos staiga atsipalaidavo, Vorenas vos sugebėjo sugriebti.

– Štai, – pasakė jis ir ištiesė jas Ingvarui. – Aš tikiuosi, kad pirštų atspaudais ir visu kitu jau seniausiai čia visur pasirūpinta?

Ingvaras linktelėjo. Vorenas itin grakščiai nušoko žemėn.

– Man reikia ko nors aukštesnio už kėdę, ant ko galėčiau atsistoti, – pasakė jis ir apsižvalgė aplinkui. – Nenorėčiau nieko ten, viršuje, liesti.

– Pažiūrėkite čia, – negarsiai pasakė Ingvaras; jis laikė metalines groteles pakėlęs prie akių ir įdėmiai apžiūrinėjo. – Pažiūrėkite į tai, Vorenai.

Amerikietis palinko prie jo. Jų galvos beveik lietėsi, Vorenas žvilgčiojo per akinių viršų.

– Klijai? Lipnioji juosta?

Jis užlenkė šveicariško peiliuko atsuktuvą ir ištraukė ylą. Atsargiai krapštinėjo šią beveik permatomą, iš pažiūros lipnią masę; ji galėjo būti pusės centimetro ilgio ir ne daugiau nei milimetro pločio.

– Būkite atsargus, – įspėjo Ingvaras. – Aš ją atiduosiu tirti.

– Klijai, – pakartojo Vorenas ir pasitaisė akinius. – Galbūt dvipusės lipniosios juostos likučiai?

Ingvaras nesąmoningai žvilgtelėjo į lubas, kur emaliuoto metalo kraštas juosė atvirą angą. Šviesa kambaryje neleido įžvelgti šachtoje esančių detalių. Tik stalinės lempos atspindys leido suprasti, kad ventiliacijos anga padaryta iš matinio aliuminio. Tačiau dvi mažytės dėmelės ant balto rėmo sudomino jį labiau nei tai, kas buvo viduje.

– Mums būtinai reikia rasti ką nors, ant ko galėtume užlipti, – pasakė Vorenas ir nuėjo durų link. – Galbūt galime...

Toliau buvo girdėti tik murmėjimas.

– Aš kviečiu žmones, – pasakė Ingvaras. – Už tai atsakinga Oslo policija ir aš...

Vorenas neatsakė.

Ingvaras nusekė jį į mažesnį kambarį. Kambario viduryje stovėjo didelis rašomasis stalas. Jo paviršius buvo tuščias, išskyrus dailią gėlių kompoziciją ir odinį aplanką, kuriame, kaip numanė Ingvaras, buvo rašomasis popierius. Palei stiklines duris, vedančias į terasą, stovėjo sofa su puikiomis rausvų atspalvių šilkinėmis pagalvėmis. Jos derėjo prie užuolaidų ir galinės sienos, ištapetuotos japoniškų raštų apmušalais.

Prie sienos, už nedidelio komplekto, stovėjo tvirta knygų spinta iš vientiso medžio. Ji galėjo būti pusantro metro aukščio. Amerikietis pabandė ją pastumti.

– Ji nepritvirtinta, – tarė jis ir išėmė apie dešimtį knygų bei stiklinę vazą. – Padėkite man.

– Tai ne mūsų darbas, – pasakė Ingvaras ir išsitraukė mobilųjį telefoną.

– Padėkite man, – paprašė Vorenas. – Aš tik pažiūrėsiu. Nieko neliesiu.

– Ne. Aš skambinu pareigūnams.

– Ingvarai, – nusivylęs pasakė Vorenas ir skėstelėjo rankomis. – Jūs pats sakėte, kad šie apartamentai skersai išilgai apieškoti ir visi įkalčiai paimti. Tačiau vis tiek jie... kažkas nepastebėjo mažos detalės. Mudu esame patyrę policijos darbuotojai. Mes nieko nesunaikinsime. Aš tik žvilgtelėsiu. OK? Paskui tie jūsų žmonės gali ateiti ir atlikti savo darbą.

– Jie nėra mano žmonės, – sumurmėjo Ingvaras.

Vorenas nusišypsojo ir pradėjo stumti knygų spintą. Akimirką padvejojęs, Ingvaras nenoromis suėmė už kito galo. Jiedu perstūmė spintą į pagrindinį kambarį ir pastatė tiesiai po atvira šachta.

– Laikote?

Ingvaras linktelėjo, ir Vorenas atsargiai užkėlė koją ant antros lentynos. Ši buvo pakankamai stipri ir jis, remdamasis dešine ranka į Ingvaro petį, lipo toliau, kol pasiekė patį viršų. Jis turėjo palenkti galvą, kad galėtų apžiūrėti pastebėtas nedideles dėmeles.

– Čia taip pat klijai, – sumurmėjo jis, nieko neliesdamas. – Atrodo, kad čia ta pati medžiaga, kaip ir ant grotelių.

Jis įkišo galvą į šachtą.

– Daug vietos, – konstatavo jis; balsas, atsimušdamas nuo metalinių sienų, skambėjo dusliai ir neaiškiai. – Visiškai gali būti, kad...

Pabaigos nebuvo įmanoma suprasti.

– Ką sakėte?

Vorenas palenkė galvą iš kiaurymės lubose.

– Taip ir maniau, – pasakė jis. – Ji pakankamai didelė, kad tilptų suaugęs vyras. O šie jūsų draugai...

Jis pritūpė ir nušoko.

– Aš tikiuosi, kad jie paėmė įkalčius iš šachtos, prieš lįsdami vidun patikrinti užtvaros.

– Neabejotinai jie tą padarė.

– Bet štai šio dalyko jie nepamatė, – pasakė Vorenas, vėl palinkdamas virš nuimtų grotelių.

– Iš tikrųjų mes to nežinome.

– Ar čia būtų kokių nors likučių, jei jie būtų pastebėję? Ar nebūtų visos grotelės paimtos tirti?

Ingvaras neatsakė.

– O tai, – pasakė Vorenas ir lenktiniu peiliuku parodė vietą plokštės viduryje. – Ar matote tai? Įbrėžimus?

Ingvaras įdėmiai apžiūrinėjo baltame metale beveik nepastebimą ruoželį. Kažkas paliko žymę emalyje, kiaurai jo neįskėlęs.

– Paprasta, bet genialu, – tyliai pasakė jis.

– Taip, – tarė Vorenas.

– Kažkas atsuko šią plokštę, pro vidurinę skylę perkišo virbą, prie kurio buvo pririštas siūlas arba kokia nors juosta, priklijavo dvipusę lipniąją juostą prie grotelių kraštų...

– Ir įsiropštė vidun, – užbaigė Vorenas. – Paskui liko tik pritvirtinti groteles, patraukiant jas į save. Ten jis gulėjo. Tai paaiškina, kodėl jis nešėsi nedideles kopėčias.

Jis nykščiu parodė į lubas.

– Reikėjo tik nusileisti, kai...

– Bet kaip, po velnių, jam iš viso pavyko čia pakliūti? – nutraukė Ingvaras. – Ar galite man paaiškinti, kaip koks nors žmogus apskritai sugebėjo pakliūti į apartamentus, kuriuose turėjo apsigyventi JAV prezidentė, parengti visa tai...

Jis parodė į lubas ir ant stalo gulinčias groteles.

– ...įsitaisyti ventiliacijos angoje, išsiropšti iš jos, pasiimti prezidentę, kad paskui *laimingai iš čia paspruktų?*

Jis atsikrenkštė ir prislėgtu balsu negarsiai tęsė:

– Ir visa tai viešbučio kambaryje, kurį apžiūrėjo ir norvegų policija, ir amerikiečių *Slaptoji tarnyba* prieš keletą valandų iki prezidentei einant miegoti. Kaip tai galima padaryti? Kaip iš viso tai įmanoma?

– Čia yra daug palaidų galų, – tarė Vorenas ir uždėjo ranką norvegui ant peties.

Ingvaras nežymiai sujudėjo, ir Vorenas atitraukė ranką.

– Mes turime išsiaiškinti, kada buvo įjungtos vaizdo stebėjimo kameros, – skubiai pasakė jis. – Ir ar jos nebuvo

išjungtos. Turime patikrinti, kada kambarys apieškotas paskutinį kartą prieš *poniai prezidentei* grįžtant po pietų. Mes turime...

– Ne mes, – pasakė Ingvaras ir vėl išsiėmė mobilųjį telefoną. – Senų seniausiai turėjau iškviesti pareigūnus. Tai tyrėjų darbas. Ne jūsų. Ne mano.

Jis nenuleido žvilgsnio nuo Voreno akių, kol laukė atsakymo kitame gale. Amerikiečio veidas buvo toks pat neišraiškingas, kaip ir tada, kai vos prieš pusę valandos atvyko į apartamentus. Kai į Ingvaro skambutį buvo atsiliepta, jis nusisuko ir negarsiai kalbėdamasis lėtai nuėjo prie lango fiordo pusėje.

Vorenas Skifordas susmuko į kėdę. Jis įsispoksojo į grindis. Suglebusios rankos svyrojo palei kraštus, tarsi jis nežinotų, ką su jomis veikti. Kostiumas neatrodė toks elegantiškas. Jis buvo persisukęs, o kaklaraiščio mazgas atsipalaidavęs.

– Ar kas atsitiko? – paklausė Ingvaras; jis baigė kalbėti telefonu ir staigiai atsigręžė.

Vorenas skubiai pasitaisė kaklaraištį ir atsistojo. Sumišimas dingo kaip nebuvęs taip staiga, kad Ingvaras nebuvo tikras, ar jam nepasirodė.

– Viskas, – atsakė Vorenas ir trumpai nusijuokė. – Dabar viskas yra blogai. Ar eisime?

– Ne. Aš palauksiu čia, kol atvyks kolegos. Tai neturėtų trukti ilgai.

– Tuomet, – pasakė Vorenas ir lengvu judesiu nusivalė dešinę švarko rankovę, – ...tikiuosi, jūs neturite nieko prieš, jei aš pasišalinsiu.

– Žinoma, – pasakė Ingvaras. – Skambinkite, kai manęs prireiks.

Jis norėjo paklausti Voreno, kur šis susiruošė, bet kažkas jį sulaikė. Jei amerikietis nori žaisti slėpynes, tegul sau ramiai žaidžia.

Ingvaras ir taip turėjo apie ką galvoti.

20

– Aš turiu visai kitų reikalų, – tarė jis ir, sėsdamas į tarnybinį Oslo policijos apygardos automobilį keleivio pusėje, perėmė telefoną iš dešinės rankos į kairę. – Aš esu darbe nuo pusės aštuonių ryto ir dabar turiu grįžti namo.

– Jūs esate pats geriausias, – kalbėjo balsas kitame gale. – Jūs geriausias, Ingvarai, ir tai, ką aptikote, yra svarbiausia.

– Ne.

Ingvaras Stubio atrodė visiškai ramus, kai akimirką uždengė ranka telefono apačią ir vairuotojui sušnibždėjo:

– Haugės kelias 4, prašyčiau. Įsukti iš Maridalsvejeno prieš pat Nydaleną.

– Alio, – pasigirdo balsas kitame gale.

– Aš vis dar čia. Vykstu namo. Jūs mane paskyrėte pareigūnu ryšiams, ir šį darbą stengiuosi atlikti kuo geriau. Tiesiog... neprofesionalu staiga mane įtraukti į...

– Priešingai, tai kaip tik visiškai profesionalu, – pasakė policijos viršininkas Bastesenas. – Šiai bylai reikia pačių geriausių šalies pajėgų. Visiškai nepriklausomai nuo budėjimo grafikų, rangų ir viršvalandžių.

– Bet...

– Savaime suprantama, jūsų viršininkas davė leidimą. Jūs galite tai laikyti įsakymu. Atvykite.

Ingvaras užsimerkė ir lėtai iškvėpė orą. Jis vėl atsimerkė, kai vairuotojas staigiai sustabdė automobilį kelio žiede prie *Oslo City*. Jaunuolis aptriušusiu golfu per daug dideliu greičiu įsmuko priekin jų.

– Planai pasikeitė, – baigęs pokalbį, prislėgtas pasakė Ingvaras. – Vežkite į policijos būstinę. Kai kas mano, kad ši diena dar ne per ilgai užsitęsė.

Automobilyje pasigirdo garsus gurgėjimas. Ingvaras patapšnojo sau per pilvą ir atsiprašydamas nusišypsojo vairuotojui.

– Ir sustokite degalinėje, – pridūrė jis. – Aš turiu įmesti į skrandį dešrelę, o gal net ir visas tris.

21

Abdala al Rahmanas buvo alkanas, bet prieš paskutinį kartą šįvakar sėsdamas prie stalo turėjo atlikti porą reikalų. Pirmiausia jis norėjo pamatyti savo jauniausią sūnų.

Rashidas giliai miegojo, ranka apglėbęs minkštą žaislinį arkliuką. Pagaliau berniukas gavo pažiūrėti filmą, dėl kurio tiek zyzė, ir dabar gulėjo ant nugaros išskėstomis kojomis visiškai patenkinta veido išraiška. Apklotą seniausiai buvo nusispardęs. Juodi kaip degutas plaukai jau atrodė per ilgi. Garbanos ant balto šilko draikėsi primindamos riebios alyvos ruožus.

Abdala priklaupė ant kelių ir atsargiai apklojo berniuką. Pabučiavo į kaktą ir pataisė arkliuką.

Jie žiūrėjo „Kietą riešutėlį“ su Briusu Vilisu.

Šis beveik dvidešimties metų senumo amerikiečių filmas buvo Rashido mėgstamiausias. Nė vienas iš

vyresniųjų brolių nesuprato kodėl. Jiems „Kietas riešutėlis" atrodė visiškai pasenęs, su varganais specialiaisiais efektais ir herojumi, kuris net nebuvo kietas. Šešiamečiam Rashidui veiksmo scenos buvo tobulos; primenančios animacinius filmus ir netikros, todėl visiškai negąsdino. Be to, 1988 metais teroristai buvo rytų europiečiai. Jų dar nebuvo pakeitę arabai.

Abdala žvilgtelėjo į virš lovos kabantį didžiulį kino plakatą. Naktinė lempelė, kurią Rashidui vis dar buvo leidžiama palikti įjungtą, mat jis bijojo tamsos, metė silpną rausvą šviesą ant sumušto Briuso Viliso veido. Šio pusę dengė „Nakatomi Plaza", sprogimo liepsnoje paskendęs bokštas. Aktoriaus burna buvo pravira, beveik pražiota, o plačiai atmerktos sustingusios akys žvelgė į tai, kas neįtikima: teroristų puolamą dangoraižį.

Abdala pakilo eiti. Akimirką jis stabtelėjo tarpduryje. Prietemoje Briuso Viliso burna atrodė kaip didžiulė juoda skylė. Abdalai pasirodė, kad jo akyse galėjo įžvelgti oranžinius šio galingo sprogimo atšvaitus; beprasidedantį įniršį.

Štai taip jie reagavo, – pagalvojo jis. – *Būtent šitaip; praėjus trylikai metų nuo filmo sukūrimo. Sukrėtimas ir netikėjimas, bejėgiškumas ir išgąstis. Ir tuomet, kai Amerikos visuomenė suvokė, jog tai, kas neįtikima, tapo tikrove, kilo įniršis.*

2001 metų Rugsėjo 11-osios teroro aktas buvo bepročių vyrų darbas. Abdala tai iškart suprato. Jis sulaukė telefono skambučio iš pasipiktinusio pažįstamo Europoje ir kaip tik suspėjo pamatyti, kaip „United Airlines Flight 175" įsirėžė į Pietinį bokštą. Šiaurinis jau skendėjo liepsnose. Rijade buvo truputis po šeštos vakaro, ir Abdala nepajėgė atsisėsti.

Dvi valandas jis išstovėjo priešais televizoriaus ekraną. Kai galų gale pavyko atplėšti akis nuo transliacijos, kad atsakytų į kai kuriuos iš pasipylusių telefono pranešimų, jis suvokė, kad Pasaulio prekybos centro užpuolimas gali būti toks pat lemtingas arabų pasauliui, koks japonams buvo Perl Harboro užpuolimas.

Abdala užvėrė sūnaus kambario duris. Prieš valgį jis dar turėjo šį tą atlikti. Jis pajudėjo į tą rūmų dalį, kur buvo darbo kabinetas, rytinio sparno link, kurį prasidedant darbo dienai užtvindydavo dar nekaitrios ryto saulės spinduliai.

Dabar pastatą supo tamsa ir tyla. Tie keli darbuotojai, kurie jam buvo reikalingi čia, apsistodavo nedideliame gyvenamųjų patalpų komplekse, kurį pastatė porą kilometrų arčiau Rijado. Tik asmeniniai tarnai galėjo apsistoti rūmuose pasibaigus darbo valandoms. Bet ir jiems skirtos patalpos nakvynei buvo gerokai atokiau nuo pagrindinių, įrengtos žemuose smėlio spalvos pastatuose prie vartų.

Abdala kirto aikštę tarp pastato sparnų. Naktis buvo giedra ir jis kaip visuomet sustojo pažiūrėti į žvaigždes prie tvenkinio, kur veisiami karpiai. Rūmai buvo pakankamai toli nuo didmiesčio ir jo šviesų, todėl dangus mirgėjo milijonais baltų taškelių; kai kurie jų buvo mažučiai ir mirksintys, kiti – didelės šviečiančios žvaigždės. Jis atsisėdo ant neaukšto suolo ir pajuto į veidą dvelkiantį silpną vakaro vėjelį.

Religijos srityje Abdala buvo pragmatikas. Šeima puoselėjo musulmoniškas tradicijas ir jis pasirūpino, kad sūnūs, be daug pastangų reikalaujančio universitetinio išsilavinimo, būtų mokomi ir Korano. Jis tikėjo pranašo

žodžiais; jis atliko savo *hajj*[48] ir didžiuodamasis mokėjo *zakah*[49]. Visa tai buvo jo asmeninis reikalas, jo ir Alacho santykiai. Jis kasdien meldėsi penkis kartus, išskyrus tuos atvejus, kai turėjo nedaug laiko. Taip atsitikdavo vis dažniau, bet jis visai nesijaudino. Abdala al Rahmanas buvo įsitikinęs, kad Alachas, kiek Jam gali rūpėti tokie dalykai, puikiausiai supranta, kad rūpintis savo verslo reikalais gali būti svarbiau nei kruopščiai atlikti *salah*[50].

Jis visai nepritarė politikos ir religijos painiojimui. Gerbti Alachą, kaip vienintelę dievybę, ir pripažinti pranašą Mahometą, kaip jo pasiuntinį, buvo dvasinė praktika. Politika, kartu ir verslo reikalai siejosi ne su dvasia, o su tikrove. Abdalos manymu, atskirti politiką ir religiją buvo būtina ne tik dėl pačios politikos. Svarbiau buvo apsaugoti tai, kas tikėjime tyra ir kilnu, nuo to, kas ciniška ir dažnai brutalu esminiuose politiniuose procesuose.

Verslo pasaulyje jis buvo bedievis, neturintis kitų dievų, tik save patį.

Kai „Al Qaeda" 2001 metų rugsėjį JAV sudavė tokį stiprų smūgį, jis buvo sunerimęs taip pat, kaip ir šešių milijardų žemės gyventojų dauguma.

Jam išpuolis atrodė pasibjaurėtinas.

Abdala al Rahmanas save laikė kariu. Jo panieka JAV buvo tokia pat stipri, kaip ir teroristų neapykanta šaliai. Beje, žudymas buvo priemonė, kuriai Abdala pritarė ir kurią kartais naudodavo. Tačiau tai turėjo būti atliekama preciziškai ir išimtinai tik esant būtinybei.

48 Chadžas – musulmonų piligriminė kelionė į Meką (vert. past.).

49 *Zakah* – išmalda, musulmonų finansinis įsipareigojimas rūpintis vargšais (vert. past.).

50 *Salah* – malda, atliekama penkis kartus per dieną (vert. past.).

Smogti aklai visuomet yra blogis. Pats jis pažinojo keletą iš žuvusiųjų Manhatane. Trijų jų vardai buvo įrašyti į jo paties algalapį. Savaime suprantama, šiems nieko nežinant. Daugumą jam priklausančių amerikietiškų įmonių valdė holdingo kompanijos, susijusios su tarptautiniais konglomeratais, veiksmingai pridengiančiais tikruosius priklausomybės ryšius. Įprastais aplinkiniais būdais Abdala pasirūpino, kad žuvusiųjų šeimoms netektų kentėti nepritekliaus. Jie visi buvo amerikiečiai ir net neįtarė, kad didelėms sumoms žuvusiųjų darbdavio išrašyti čekiai iš tiesų buvo siunčiami žmogaus, kurio tėvynė ta pati, kaip ir Osamos bin Ladeno.

Smogti aklai buvo ne tik blogai, bet ir nesuvokiamai neprotinga.

Abdala negalėjo suvokti, kaip protingas ir išsilavinęs vyras galėjo pulti tiek, kad imtųsi kvailo teroro.

Abdala gerai pažinojo „Al Qaedos" lyderį. Jie buvo panašaus amžiaus ir abu gimę Rijade. Paauglystėje juodu dažnai sukiojosi toje pačioje aplinkoje; turčių sūnų būrys aplink nesuskaičiuojamus Saudo karališkųjų namų princus. Abdalai patiko Osama. Jis buvo draugiškas berniukas; švelnus, dėmesingas ir daug mažesnis pagyrūnas nei kiti jaunuoliai, kurie skendo prabangoje ir beveik nerodė nė menkiausių pastangų nešvaistyti šeimos turtų, kurie plūdo iš milžiniškų šalies dykumų. Osama buvo gabus mokslams, protingas, ir šiedu berniukai daugybę kartų įsitaisydavo kokiame nors kampe, kur tyliai kalbėdavosi apie filosofiją ir politiką, religiją ir istoriją.

Kai Abdalos brolis žuvo ir neatsakingas jauniausio sūnaus gyvenimas baigėsi, jis prarado ryšį su Osama. Jam buvo vis tiek. Tapęs teroristų vadovu, pastarasis aštuntojo

dešimtmečio pabaigoje dalyvavo politiniame ir religiniame atgimime; šis procesas įgijo pagreitį, kai Sovietų Sąjunga įvedė kariuomenę į Afganistaną.

Kiekvienas jų pasuko savo keliu ir daugiau niekada nesusitiko.

Abdala pakilo nuo suoliuko. Jis ištiesė į dangų rankas ir pajuto, kaip nuo šio judesio raumenys išsitempia iki skausmo ribos. Vėsus vakaro oras nuteikė maloniai.

Jis lėtai pasuko rytinio sparno link.

„Al Qaedos" ataka prieš JAV buvo veiksmas, grįstas gryniausia neapykanta, – pagalvojo; jis nuolat grįždavo prie minties, keliančios nuostabą, kad vaikystės draugui trūksta supratimo apie vakarietišką pasaulį.

Abdala jautė neapykantos ribotumą. Po brolio mirties išvykęs į reabilitacijos įstaigą Šveicarijoje jis suprato, kad neapykanta yra jausmas, kurio jis niekuomet nepuoselės. Dar tada, būdamas šešiolikos, jis suvokė, kad racionalumas – svarbiausias kiekvieno kario ginklas ir kad sveikas protas nesuderinamas su neapykanta.

Be to, neapykanta gimdo neapykantą.

Smogimo į tris pastatus, keturių lėktuvų užgrobimo ir beveik trijų tūkstančių žmonių nužudymo pakako sukelti tokiai neapykantai ir neregėtam siaubui, kad žmonės pritarė absurdiškiems savo valdžios organų veiksmams. Tikėdamasi, kad jų daugiau niekuomet neužgrius tokia nelaimė, amerikiečių tauta noriai sutiko paminti savo konstituciją, – galvojo Abdala. – *Jie taikstėsi su tokio masto slaptais pasiklausymais, atsitiktiniais suėmimais, apieškojimais ir sekimais, koks daugiau nei du šimtus metų buvo net neįsivaizduojamas.*

Amerikiečiai susitelkė, – galvojo Abdala. – *Taip, kaip visi žmonės visais laikais susitelkdavo prieš išorės priešus.*

Jis atvėrė dideles dailiai išdrožinėtas darbo kabineto duris. Ant rašomojo stalo deganti lempa metė geltoną atspindį ant daugybės kilimų, kuriais buvo nuklotos grindys. Kompiuterinė įranga negarsiai gaudė, o lengvas cinamono kvapas privertė jį atverti prie lango stovinčią spintelę. Arbatinukas su ką tik paruošta karšta arbata stovėjo ant sidabrinio padėklo; tuo visuomet pasirūpindavo paskutinysis tarnas, prieš pasitraukdamas iš biuro pastato sparno ir palikdamas Abdalą vienumoje atlikti savo vakaro darbų. Jis įsipylė arbatos.

Šį kartą jie nesusitelks.

Jis šyptelėjo nuo šios minties ir prieš sėsdamasis prie kompiuterio išgėrė pusę stiklinės. Jis užtruko vos keletą sekundžių, kol įsijungė „ColonelCars" interneto svetainę. Ten perskaitė, kad vadovybė su liūdesiu praneša, jog kompanijos generalinis direktorius Tomas Patrikas O'Reilis tragiškai žuvo per nelaimingą atsitikimą. Vadovybė reiškė gilią užuojautą direktoriaus šeimai ir užtikrino, kad didžiulė tarptautinė įmonė tęs veiklą ta pačia kryptimi ir kad 2005 metai jau atrodo būsiantys rekordiniai.

Abdala gavo reikalingą patvirtinimą ir išjungė kompiuterį.

Daugiau jis niekada negalvojo apie savo senąjį studijų draugą Tomą O'Reilį.

22

Vyras, kuris ką tik iš ligoninės atsiėmė mirusios motinos asmeninius daiktus, užrakino lauko duris ir įėjo į svetainę. Akimirką sumišęs stovėjo spoksodamas į nieko nesakantį maišą su motinos drabužiais ir kuprine. Tebelaikė jį rankoje ir nežinojo, ką daryti toliau.

Gydytojas ilgai su juo kalbėjosi. Viskas baigėsi labai greitai, guodė jis, ir motina vargu ar pastebėjo, kad kas nors ne taip, kai staiga susmuko. Jis papasakojo, kad ją rado kitas išėjęs pasivaikščioti žmogus, bet senolė, deja, vis tiek mirė prieš patekdama į ligoninę. Gydytojas šiltai ir atvirai šypsodamasis pasakė kažką apie tai, kad ir jis norėtų sutikti mirtį štai šitaip, vieną gegužės dieną laukuose, būdamas pilno proto energingas aštuoniasdešimtmetis.

Aštuoniasdešimt metų ir penkios dienos, – pagalvojo sūnus ir atgalia ranka perbraukė akis. – *Niekas negalėtų skųstis sulaukęs tokio amžiaus.*

Jis padėjo maišą ant valgomojo stalo. Atrodė, jog jį derėtų išpakuoti. Jis bandė nugalėti nenorą peržiūrėti asmeninius motinos daiktus; tai buvo tarsi nusižengimas pirmajai vaikystės taisyklei – nesirausti kitų daiktuose.

Kuprinė gulėjo viršuje. Jis atsargiai ją atidarė. Viršuje gulėjo priešpiečių dėžutė. Jis ją išėmė. Kadaise ant dangtelio puikavosi Geirangerio fiordo, nutvieksto saulės spindulių, paveikslėlis su senu prabangiu garlaiviu fiordo vidury. Dabar čia buvo matyti tik nedideli purvinai mėlynos jūros ir pilkšvo dangaus likučiai. Prieš keletą metų jis jai buvo dovanojęs naują ryškiai raudoną plastikinę dėžutę maistui. Ji skubiai ją pasikeitė į plaktuvą, nes nebuvo jokios prasmės keisti visiškai tinkamos maisto dėžutės.

Jis nusišypsojo prisiminęs piktą motinos veido išraišką kiekvieną kartą, kai tik pabandydavo įpiršti jai ką nors nauja, ir išpylė visą likusį senosios pilkos kuprinės turinį ant stalo. Termosas, suvalgyto šokolado popierius. Patrintas Nūrmarkos žemėlapis. Kompasas, kuris bent jau rodė, kurioje pusėje šiaurė; raudona strėlytė sukinėjosi šen ir ten, tarsi būtų prigėrusi spirito, kuriame mirko.

Jos kelioninė striukė gulėjo po kuprine. Jis paėmė ją ir priglaudė prie veido. Senos moters ir miško kvapas vėl išspaudė ašaras. Laikydamas striukę priešais save, atsargiai nubraukė lapus ir šakeles, prilipusias prie vienos rankovės.

Kažkas iškrito iš kišenės.

Jis gražiai sulankstė striukę ir padėjo greta daiktų, išimtų iš kuprinės. Paskui pasilenkė pakelti to, kas gulėjo ant žemės.

Piniginė?

Ji buvo odinė ir gana maža, tačiau vis tiek pasirodė netikėtai sunki. Jis atidarė ją ir ėmė garsiai juoktis.

Nors nederėjo juoktis, jis aikčiojo, prunkštė ir plačiai atsimerkė, kad neimtų verkti.

Jis niekaip negalėjo nustoti juoktis, todėl pasidarė sunku kvėpuoti.

Jo aštuoniasdešimtmetė užsispyrėlė motina sutiko mirtį su *Slaptosios tarnybos* pažymėjimu kišenėje.

Aplanką buvo galima atversti kaip nedidelę knygelę. Dešinę pusę puošė aukso spalvos metalinė emblema – erelis išskėstais sparnais virš herbo su viduryje pavaizduota žvaigžde. Ji priminė jam šerifo ženklelį, kurį buvo gavęs Kalėdoms dovanų iš tėvo, kai buvo aštuonerių, ir daugiau nebesijuokė.

Kairėje pusėje, permatomoje plastikinėje kišenėlėje, gulėjo asmens tapatybės kortelė. Ji priklausė vyrui, vardu Džefris Viljamas Hanteris. Sprendžiant iš nuotraukos, puikus vyrukas. Plaukai trumpai kirpti, stori, o didelės akys žvelgė rimtai.

Vidutinio amžiaus vyras, ką tik netekęs paskutinio iš tėvų, buvo taksi vairuotojas. Jo pamaina jau buvo seniausiai prasidėjusi, o automobilis stovėjo priešais daugiabutį namą. Jis nebuvo pranešęs, kad neketina dirbti. Važinėti po miestą būtų lygiai tas pats, kas ir sėdėti vienam namuose ir leistis kamuojamam liūdesio. Dabar jis jau nebuvo toks tikras. Jis tyrinėjo kruopščiai pagamintą auksinį ženklelį. Kad ir kaip suko galvą, negalėjo suvokti, kam motinai reikėjo tokio daikto. Vienintelis atsakymas, kurį galėjo sugalvoti, buvo tai, kad jį rado miške. Kažkas turėjo jį ten pamesti.

Mieste buvo daug tokių agentų. Jis pats jų buvo matęs savo akimis per pietus aplink Akešhiuso tvirtovę, dieną prieš Valstybės dienos šventę.

Jis vėl ėmėsi tyrinėti šio svetimo vyriškio veidą.

Jis buvo toks rimtas, atrodė beveik liūdnas.

Taksi vairuotojas staiga pakilo. Jis paliko motinos daiktus ant valgomojo stalo ir čiupo automobilio raktelius nuo kablio prie lauko durų.

Slaptosios tarnybos pažymėjimo negalima siųsti paštu. Tai gali būti svarbu. Jis nuvažiuos tiesiai į policiją.

Dabar.

23

– Tu buvai ir liksi visiškas keistuolis, – pasakė Ingvaras Stubio.

Gerhardas Skrioderis beveik gulėjo kėdėje. Kojos plačiai išskėstos, galva abejingai atlošta atgal, o žvilgsnis įsmeigtas kažkur į lubas. Tamsūs ratilai po akimis ryškiai kontrastavo su blyškia oda, o nosis atrodė dar didesnė. Vyras, vadinamas Kancleriu, nepajudino nei kavos puodelio, nei mineralinio vandens buteliuko, kuriuos priešais padėjo Ingvaras Stubio.

– Man įdomu, – tęsė skyriaus vadovas ir lėtai timptelėjo sau už ausies spenelio. – Man iš tiesų įdomu, ar jūs, vyrukai, suvokiate, koks iš tiesų idiotiškas šis patarimas. Nesisupk!

Kėdės kojos pokštelėjo į grindis.

– Koks patarimas? – nenoromis paklausė vyras, jis sukryžiavo ant krūtinės rankas ir piktai žvelgė į grindis; jiedu dar nebuvo užmezgę akių kontakto.

– Tas šlamštas, kurį jūsų advokatai jums kemša, kad per policijos apklausas visada laikytumėte liežuvį už dantų. Ar nesuvoki, kaip tai kvaila?

– Anksčiau suveikdavo.

Vyras išsiviepė ir gūžtelėjo pečiais, nekeisdamas padėties.

– Be to, aš nepadariau nieko bloga, po velnių. Nieks nedraudžia važinėtis po Norvegiją.

– Aš tau sakiau!

Ingvaras sukikeno. Pirmą kartą Gerhardo Skrioderio akyse žybtelėjo kažkas panašaus į susidomėjimą.

– Ką, po velnių, nori tuo pasakyti? – paklausė jis ir čiupo vandens buteliuką.

Dabar jis žvelgė tiesiai į Ingvarą Stubio.

– Jūs visuomet trūks plyš laikote liežuvį už dantų. Tuomet mums aišku, kad esate kalti. Bet, kaip matai, mus tai tik uždega. Mes iš jūsų, vyrukai, nieko negauname veltui ir tai mus tik dar labiau uždega eiti iki galo. Ir supranti...

Jis palinko virš seno nušiurusio stalo, skiriančio juos.

– Tokiose bylose kaip ši, kur tu, tiesą sakant, tik fantazuoji, kad nepadarei nieko baustino, tu neįstengi susilaikyti. Tik ne per ilgesnį laikotarpį. Užtruko...

Jis žvilgtelėjo į sieninį laikrodį.

– ...dvidešimt tris minutes, kol tu leidaisi sugundomas kalbėti. Ar nesuvoki, kad mes seniausiai perkandome tą jūsų kvailą kodą? Tas, kuris nekaltas, visuomet kalba. Tas, kuris kalba, dažnai yra nekaltas. Tas, kuris tyli, visuomet kaltas. Taip sakant, aš žinau, kokią strategiją pasirinkčiau.

Gerhardas Skrioderis purvinu smiliumi persibraukė per viršunosę. Nagas buvo mėlynas ir nukramtytas. Jis vėl pradėjo suptis kėdėje pirmyn atgal. Dabar jis atrodė neramesnis, ant akių nusmaukė kepurės snapelį. Ingvaras išsitiesęs paėmė A4 formato bloknotą, išsirinko rašalinį parkerį ir daugiau nieko nesakydamas pradėjo keverzoti.

Gerhardą Skrioderį nebuvo sunku rasti. Jis linksminosi su kekše iš Lietuvos viename Griunerliokos daugiabučių. Butas buvo įtrauktas į Oslo nusikaltėlių dažnai lankomų vietų policijos sąrašus, ir išsiųstas patrulis iš trečio karto pataikė į dešimtuką. Praėjus keletui valandų, kai jį Ingvaras atpažino neaiškioje visą parą veikiančios degalinės kameros užfiksuotoje vaizdo juostoje, jis jau

sėdėjo areštinėje. Ten rūgo valandą ar dvi, kol pradėjo garsiai keiktis išvydęs jo paimti atėjusį Ingvarą Stubio.

Paskui jis nepravėrė burnos. Iki dabar.

Akivaizdu, kad tylą buvo sunkiau pakelti nei visus Ingvaro klausimus, kaltinimus ir minimus vaizdo įrodymus. Gerhardas Skrioderis kramtė nykščio nagą, iš kurio beveik nieko nebuvo likę. Viena šlaunis virpėjo. Jis kostelėjo ir atsuko vandens buteliuką. Ingvaras piešė toliau; psichodelinį paveikslėlį su kraujo spalvos dryžiais ir žvaigždėmis.

– Aš bent jau noriu sulaukt savo advokato, – pagaliau pasakė Gerhardas ir atsisėdo kėdėje. – Ir reikalauju sužinot, ką, jūsų manymu, padariau bloga. Aš tik važinėjausi aplink su pora keleivių. Nuo kada tai draudžiama, a?

Ingvaras rūpestingai užsuko rašalinio rašiklio dangtelį ir jį padėjo. Jis vis dar nieko nesakė.

– Ir kur, po velnių, Uvė Rionbekas? – reiškė nepasitenkinimą Gerhardas, kuris akivaizdžiai atsisakė savo pradinės strategijos.

– Tu žinai, kad neturi teisės su manim kalbėtis be mano advokato!

– O kaipgi, – pasakė Ingvaras. – Aš turiu teisę. Aš galiu, pavyzdžiui, tavęs paklausti, ar nenorėtum, kad įpilčiau šviežios kavos. Tu jos nepalietei ir ji jau atvėso.

Gerhardas surūgęs papurtė galvą.

– Ir dar aš galiu tau padaryti kitą paslaugą, – tarė Ingvaras ir pakilo.

Jis lėtai žengė keletą žingsnių palei stalą ir atsisėdo ant stalo krašto, pusiau nusigręžęs nuo Gerhardo.

– Ir ką? – sumurmėjo suimtasis tiesiai į buteliuko kaklelį.

– Ar nieko tokio, jei padarysiu tau paslaugą prieš pasirodant tavo advokatui?

– Po velnių, Stubio! Apie ką tu kalbi?

Ingvaras sušnirpštė ir marškinių rankove nusibraukė panosę. Kambaryje buvo gana vėsu. Greičiausiai netinkamai sureguliuota ventiliacijos įranga. O gal tai buvo padaryta sąmoningai, siekiant išleisti visą šilumą, skleidžiamą daugybės tarnautojų, ištisą parą dirbančių pastate visu pajėgumu. Net ir dabar, pusę aštuonių, kai paprastai koridoriai būdavo gana tušti, o durys visos iš eilės užrakintos, buvo girdėti durų trankymas ir žingsniai, balsai ir raktų žvangėjimas; panašiai kaip įtemptą birželio penktadienio rytą.

Jo švarkas kabojo permestas ant kėdės atlošo. Jis nuslydo nuo stalo ir paėmė jį. Vilkdamasis šypsojosi ir draugiškai pasakė:

– Tu man niekada nepatikai, Gerhardai.

Vyras kasėsi šašą ir nieko neatsakė.

– Ir galbūt todėl, – tęsė Ingvaras ir pasitaisė švarko atlapus, – ...aš bent šį kartą esu gana patenkintas tuo, kad tu laikai liežuvį už dantų.

Gerhardas nusiplėšė kepurę ir išsižiojo ketindamas kažką sakyti. Jis persigalvojo kiek per vėlai ir pro sukąstus dantis išsprūdęs žodis nuskambėjo kaip keistas kriūktelėjimas. Jis vėl išsidrėbė kėdėje, stipriai kasydamasis tarpkojį.

– Gana patenkintas, – pakartojo Ingvaras ir linktelėjo.

Dabar jis stovėjo nugara į belaisvį, tarsi kalbėtų įsivaizduojamam trečiam asmeniui.

– Kadangi tu man nepatinki. Ir už tai, kaip tu elgiesi, aš galiu tave tik paleisti.

Jis staiga atsisuko ir ištiesė ranką į užrakintų durų pusę.

– Aš galiu tave išleisti, – tarė jis. – Kadangi ten jie turi visai kitokių poveikio priemonių, nei naudoju aš. Visai kitokių.

Jis negarsiai nusijuokė, tarsi mintis paleisti Gerhardą Skrioderį į laisvę nuoširdžiai jį pralinksmino.

– Ką nori tuo pasakyti?

– Aš manau, kad jau apsisprendžiau, – pasakė Ingvaras ir vėl atrodė taip, tarsi kalbėtų su kitais, bet ne su Gerhardu. – Tuomet išvengsiu visų šių niekų. Tada galėsiu eiti namo. Eiti miegoti.

Jis patapšnojo sau per švarką, tarsi prieš išeidamas norėtų įsitikinti, kad piniginė ir raktai savo vietoje.

– Ir tuomet išvengsiu malonumo dar kada nors tave išvysti. Mums policijoje bus mažiau vienu valkata, dėl kurių eikvojami ištekliai.

– *Apie ką, po velnių, tu kalbi?*

Gerhardas abiem kumščiais trenkė į stalą.

– Sakei, kad privalome laukti tavo advokato, – nusišypsojo Ingvaras. – Taigi gali čia tiesiog sėdėti ir jo laukti. Vienas. Aš pasirūpinsiu, kad jo darbas būtų paprastas. Tave paleis, kai bus sutvarkyti dokumentai. Gero vakaro, Gerhardai.

Jis pasuko durų link, atrakino jas ir rengėsi atidaryti.

– Palauk. *Palauk!*

Ingvaras tebelaikė ranką ant durų rankenos.

– Kas yra? – paklausė jis.

– Ką tu nori pasakyt? Kas turėtų... Apie ką, po velnių, tu kalbi?

– Gerhardai, nagi... Jie tave vadina Kancleriu, ar ne? Numanau, kad su tokiu titulu turi tam tikrą supratimą apie tarptautinę padėtį.

– Velnias, aš...

Išblyškusį veidą išmušė lengvas prakaitas, ir Gerhardas pirmą kartą nusiplėšė nuo galvos kepurę. Plaukai buvo priploti ir riebaluoti, ant akių užkrito sruoga. Jis pabandė ją nupūsti į šoną.

– Ar turi omeny amerikiečius? – paklausė jis.

– Bingo, – nusišypsojo Ingvaras. – Sėkmės.

Jis iki galo nuspaudė durų rankeną.

– Palauk. Bet Stubio, palauk! Amerikiečiai, po velnių, neturi jokių įgaliojimų...

Ingvaras garsiai nusijuokė. Jis atlošė galvą ir nusikvatojo. Tarp plikų tuščio kambario sienų juokas skambėjo šaižiai ir aštriai.

– Amerikiečių įgaliojimai? Amerikiečių?

Jis juokėsi taip audringai, kad beveik nepajėgė kalbėti. Jis paleido durų rankeną ir, susiėmęs už pilvo, purtė galvą ir dusdamas gaudė orą.

Sulaikytasis sėdėjo pravira burna ir žiūrėjo. Jis turėjo nemažai patirties su policija ir jau buvo pametęs skaičių, kiek kartų yra sėdėjęs apklausoje pas vieną ar kitą neišmanėlį mentą. Bet šitaip jam dar niekada nebuvo nutikę. Pulsas dažnėjo. Jis juto, kaip ausyse tvinkčioja kraujas, gerklę kažkas sugniaužė. Po akimis išryškėjo raudonos dėmės. Rankose jis gniaužė kepurę. Kai Ingvaras Stubio atsirėmė ranka į sieną, kad nepultų tiesiogine žodžio prasme isteriškai juoktis, Gerhardas Skrioderis karštligiškai ėmė knistis po kišenes, ieškodamas inhaliatoriaus. Tai buvo vienintelis daiktas, kurį jam buvo leista pasilikti, kai apieškant paėmė visus asmeninius daiktus. Jis prisidėjo inhaliatorių prie burnos. Rankos drebėjo.

– Jau seniai man neteko taip juoktis, – žiopčiojo Ingvaras, šluostydamasis akis.

– Bet ką amerikiečiai galėtų su manimi veikti, – nuolankiu ir plonu kaip vaiko balsu pasakė Gerhardas Skrioderis. – Mes juk Norvegijoje...

Jis pabandė įsikišti inhaliatorių atgal į kišenę, bet nepataikė. Šis nukrito ant grindų, tad teko pasilenkti jo paimti. Kai atsitiesė, Ingvaras Stubio stovėjo sugniaužtais kumščiais atsirėmęs į stalą, o veidas buvo tik per dešimtį centimetrų nuo jo. Didelis policininko pilvas ir neįprastai platūs pečiai priminė šviesiaplaukę gorilą, o šviesiai mėlynose akyse nebuvo nė ženklo humoro.

– Tu manai, kad esi pasaulio čempionas, – sušnabždėjo Ingvaras. – Tu manai, kad ten esi visų mėgstamas. Tu įsivaizduoji, kad esi vienas iš šauniųjų vyrukų vien todėl, kad sukiojaisi rusų mafijos periferijoje. Tu manai, kad gali išsikapstyti. Manai, kad esi pakankamai kietas, kad susiremtum su nusikaltėlių albanų vyrukais ir kitomis Balkanų padugnėmis. Pamiršk tai. Štai dabar... *štai dabar...*

Jis pakėlė smilių ir kyštelėjo jį tiesiai į sulaikytojo panosę. Balsas paaukštėjo keliais tonais.

– Štai dabar pamatysi, kad esi šiknius. Jei tu nors akimirksnį pamanei, kad amerikiečiai tyliai sėdės ir žiūrės, kaip mes paleidžiame tokį šunsnukį kaip tu, tu *velniškai* klysti. Kasdien, daug kartų per dieną mes juos informuojame, ką naujo sužinojome tirdami šią bylą. Jie žino, kad dabar, šiuo metu, esi čia. Jie žino, ką tu padarei, ir jie nori...

– Bet aš gi *nieko* nepadariau, – pasakė Gerhardas Skrioderis, jis kvėpuodamas švilpė; jam akivaizdžiai buvo sunku kalbėti. – Aš... juk... tik...

– Ramiau kvėpuok, – šiurkščiai pasakė Ingvaras. – Paimk dar šitų savo vaistų.

Jis mažumėlę atsitraukė ir nuleido smilių.

– Aš noriu žinoti viską, – pasakė jis, kol suimtasis inhaliavo iš mėlynos apvalios dėžutės. – Aš turiu žinoti, kas tau davė šią užduotį. Kada, kur ir kaip. Aš turiu žinoti, kiek gavai už darbą, kur dabar yra pinigai, su kokiais kitais susijusiais asmenimis kalbėjaisi. Aš noriu išgirsti vardus ir apibūdinimus. Viską.

– Jie negali, – žioptelėjo Gerhardas, – ...manęs išvežti į Gvantomą?

– Gvantanamą, – pataisė Ingvaras ir stipriai įsikando lūpą, kad nepratrūktų juoktis, šį kartą iš tikrųjų.

– Kas žino. Kas, po šimts, šiais laikais gali žinoti. Jie prarado savo prezidentę, Gerhardai. Dėl visų praktinių sumetimų jie tave laiko... teroristu.

Ingvaras galėjo prisiekti, kad Gerhardo akių vyzdžiai išsiplėtė. Akimirką jis pamanė, kad sulaikytasis visiškai nustojo kvėpavęs. Bet staiga šis žioptelėjo ir ėmė giliai kvėpuoti. Jis atgalia ranka braukė pirmyn atgal per kaktą, tarsi būtų manęs, kad šis pražūtingas žodis ten užrašytas didžiosiomis raidėmis.

– Teroristas, – pakartojo Ingvaras ir sučepsėjo. – Nelabai malonu iš JAV gauti tokį antspaudą.

– Aš kalbėsiu, – dusdamas pasakė Gerhardas Skriođeris. – Aš viską papasakosiu. Bet tada aš liksiu sėdėti čia. Aš liksiu čia, tiesa? Pas jus?

– Suprantama, – draugiškai pasakė Ingvaras ir patapšnojo per petį. – Mes saviškiais pasirūpiname, juk žinai. Kol jūs bendradarbiaujate. Dabar mes padarysime pertrauką.

Sieninis laikrodis rodė be devyniolikos minučių aštuonias.

– Iki aštuntos, – pasakė jis ir nusišypsojo. – Tuomet ir tavo advokatas jau bus atėjęs. Tuomet mes ramiai visi pasikalbėsime. OK?

– Puiku, – sumurmėjo Gerhardas Skrioderis, kuris dabar kvėpavo lengviau. – Puiku. Bet už tai aš liksiu sėdėti čia. Pas jus.

Ingvaras linktelėjo, atidarė duris ir išėjo laukan.

Lėtai jas uždarė sau už nugaros.

– Kas atsitiko? – paklausė policijos viršininkas Bastesenas; jis stovėjo atsirėmęs į sieną ir skaitė dokumentų aplanką, kurį pasirodžius Ingvarui skubiai užvertė. – Taip pat, kaip visuomet? Jis nieko nesako?

– Na ne, – tarė Ingvaras. – Paukštelis pasirengęs dainuoti. Mes viską išgirsime aštuntą valandą.

Bastesenas sukikeno ir sugniaužė kumštį, reikšdamas pergalę.

– Tu esi geriausias, Ingvarai. Tu iš tikrųjų pats geriausias.

– Taip taip, žinoma, – sumurmėjo Ingvaras. – Bent jau vaidinti spektaklyje. Bet dabar šiam Oskaro nugalėtojui reikia daugiau maisto.

Ir kai jis skubėjo koridoriumi, norėdamas rasti ko nors, ką galėtų įsimesti į burną, net neatkreipė dėmesio, kad pasklidus naujienai, jog Gerhardas Skrioderis neatsilaikė, žmonės ėmė ploti.

Inger Johanė vis dar neskambino.

24

Moteris, kuri šlubčiojo ilgu rūsio koridoriumi vapendama prakeiksmus bei maldas ir barškino raktų ryšuliu, kad nuvaikytų vaiduoklius, kadaise buvo seniausia Oslo gatvių prostitutė. Tada ji vadinosi Puošeiva Merė

ir stebuklingai laikėsi įsikibusi gyvenimo jau ilgiau nei pusšimtį metų.

– Visos gerosios jėgos yra greta manęs, – vapėjo ji, vilkdama skaudamą koją paskui save; jai reikėjo pakliūti į patį šio begalinio koridoriaus galą. – Ir visa velniava: lįsk į požemį. Fui, ir paukščių išmatos.

Nuo tada, kai vieną 1945 metų sausio naktį ji gimė sunkvežimio priekaboje karo nuniokotame Finmarke, Puošeiva Merė metė iššūkį visiems nepaliaujamiems ir dažniems likimo bandymams padaryti jai galą. Ji neturėjo tėvų ir niekuomet nenurimdavo globėjų šeimose, kuriose buvo verčiama gyventi. Po poros metų, praleistų našlaičių prieglaudoje, ji pabėgo į Oslą, ketindama pasirūpinti savimi. Tuomet jai buvo dvylika. Be jokio išsilavinimo, su skaitymo įgūdžiais, prilygstančiais šešiamečio, ir išvaizda, kuri daugumą galėjo išgąsdinti, jos profesija buvo akivaizdi. Keturis kartus ji gimdė vaikus. Visi jie buvo tikriausias nelaimingas atsitikimas darbe ir buvo atimti vos tik gimę.

Tūkstantmečių sandūroje Puošeivai Merei pirmą kartą nusišypsojo laimė.

Ji sutiko Hanę Vilhelmsen.

Puošeiva Merė buvo svarbiausia liudininkė žmogžudystės byloje ir dėl priežasčių, kurių nė viena iš jų vėliau negalėjo paaiškinti, persikraustė pas šią tyrėją. Vėliau ji nesileido pajudinama iš vietos. Ji susigrąžino tikrąjį vardą ir tapo sunkiai plušančia namų darbininke bei virėja. Už darbą ji reikalavo tik trijų dalykų: metadono, švarios lovos ir vieno pakelio sukamojo tabako per savaitę. Nieko kito, daugiau nieko. Nieko, kol gimė Nefisės ir Hanės dukra. Merė nustojo rūkyti ir pareikalavo tabaką pakeisti į šūsnį

vizitinių kortelių. Ant paauksuoto kartono su išrantytais kraštais buvo užrašyta:

Merė Ulsen. Guvernantė

Ji pati pasirinko šriftą. Jokio telefono numerio, jokio adreso. Jai jų ir nereikėjo, nes niekuomet neišeidavo iš namų ir nesulaukdavo svečių. Vizitinių kortelių šūsnis gulėjo ant jos naktinio stalelio, ir kiekvieną mielą vakarą ji nučiupdavo viršutinę, švelniai ją pabučiuodavo ir užmerkdavo akis, ranka spausdama kortelę prie širdies ir vapendama savo įprastą vakaro maldą:

– Ačiū, brangus pone danguje. Ačiū už Hanę, Nefisę ir mažąją Idą, mano princesę. Kažkam aš esu reikalinga. Ačiū už tai. Labanakt, Dieve.

Paskui ji giliai išmiegodavo aštuonias valandas; visuomet.

Dabar Merė pagaliau pasiekė reikiamą sandėliuką. Ji laikė paruoštą raktą.

– Kur matyta tokia nesąmonė, – plūdo ji save. – Sena boba, o taip bijosi apgailėtino rūsio, iš tikrųjų. Fui!

Ji pamostagavo liesa ranka, tarsi bandytų nuvaryti baimę.

– Dabar tu tik užeisi į sandėliuką, – pasakė ji spigiu balsu. – Ir paimsi antklodžių bei kitų dalykų Inger Johanei. Čia nėr jokių pavojų, ar nesupranti. Viešpatėliau, Mere! Tau gi teko susidurt su baisesniais vaiduokliais nei tie, kurie galėjo sugalvot šičia įsitaisyt.

Pagaliau ji pataikė į rakto skylutę.

– Viskas bus gerai, – pasakė Merė, atidarydama duris. – Ir kodėl jie negalėjo įsitaisyti tokių įprastų sandėliukų čia, vakariniam pakrašty? Oi, ne...

Ji apgraibomis nuėjo iki elektros jungiklio.

– Šičia jiem reikėjo uždarų kambarių su tikrom durim, sienom ir visa kita. Čia nėr jokių vielinių tvorų ir pakabinamų spynų, ne.

Sandėliukas buvo daugiau nei dvidešimties kvadratinių metrų dydžio, stačiakampio formos, o palei šonines sienas nuo grindų iki lubų stiebėsi lentynos. Jose sausakimšai prigrūsta dėžučių, lagaminų ir spalvingų dėžių iš IKEA parduotuvės. Visos buvo kruopščiai sužymėtos. Tai Merė viską susistemino. Nors raidės ir nebuvo stiprioji Merės pusė, ji visuomet rasdavo prasmę skaičiuose ir logikoje. Kadangi ji paprastai supainiodavo abėcėlės tvarką, daiktai buvo išdėstyti pagal svarbą. Arčiausiai durų stovėjo dėžės su konservais ir sausais maisto produktais, kuriuos galima laikyti sandėliuke. Tam atvejui, jei kiltų atominis karas. Toliau dėžėse su didelėmis vėdinimosi skylėmis sukrauti žieminiai drabužiai. Mažosios Idos kūdikiški drabužėliai gulėjo sudėti į rausvos spalvos dėžę su meškiuku, išpieštu ant dangčio; oras pakvipo levandomis, kai Merė pravėrė dangtį ir panėrė pirštus į švelnius audinius.

– Tai Merės mergaitė. Mano širdelė.

Dabar ji šnibždėjo. Išaugtų Idos drabužėlių kvapas ją nuramino. Ji nukėblino toliau ir sustojo prie galinės sienos, kur greta Idos rogučių laikikliuose stovėjo sukabintos Nefisės slidės.

ANKLODĖ SVEČEMS

Ji ištraukė didžiulę dėžę ir nuėmė dangtį. Susukta antklodė buvo perrišta dviem plačiais raudonais elastingais raiščiais. Merė pasikišo ją po pažastimi, uždengė dėžę dangčiu, pastūmėjo į vietą ir nukrypavo atgal prie durų.

– Taigi taip, – pajutusi palengvėjimą, pasakė ji. – Dabar mes ir vėl grįšma į saugią gūžtą butan.

Ji jau ruošėsi užrakinti duris, kai pasirodė, kad išgirdo kažkokį garsą.

Staiga plūstelėjęs adrenalinas privertė ją sulaikyti kvėpavimą.

Nieko.

Štai jis vėl pasigirdo. Duslus trinktelėjimas, o gal smūgis. Toli, bet šį kartą aiškiai, ir Merė, paleidusi antklodę, iš išgąsčio sunėrė rankas.

– O Viešpatie, mano kūrėjau, Vajėzau! – sušuko ji.

Štai jis vėl pasigirdo.

Giliai giliai Merės galvoje tebebuvo likę to gyvenimo, kurį gyveno beveik penkiasdešimt penkerius metus, prisiminimų likučiai; vėliau jos gyvenime įvyko toks netikėtas posūkis, jog viskas tapo šviesu ir gera. Gležna, bjauri pavainikė Merė įveikė visus sunkumus, nes buvo apsukri. Jauna liežuvingoji Merė ėjo per gyvenimą kaip septintojo dešimtmečio Oslo gatvių prostitutė, nes buvo gudri. Senoji Puošeiva Merė ištvėrė pilną pažeminimų ir gilaus apsvaigimo gyvenimą dėl vienos priežasties: ji tiesiog nesileido sugniuždoma.

Dabar ji buvo tokia išsigandusi, kad pamanė, jog širdis plyš pusiau. Jai susisuko galva. Labiausiai ji troško atsisėsti ir leisti, kad Vaiduoklis ją nusineštų, kad Velnias ją pasiimtų, kaip giliai viduje tikėjo, kad buvo nusipelniusi.

– Po velnių, ne. Dar ne dabar.

Ji nurijo seiles ir sukando dantis. Garsas pasigirdo vėl.

Atrodė taip, lyg kažkas būtų bandęs belsti į duris, bet nelabai pajėgęs. Garsas skambėjo kažkaip neritmingai, netvirtai ir bent jau neatrodė agresyviai.

Merė nuo betoninių grindų pakėlė antklodę.

– Čia aš galų gale radau laimę, – tarė pati sau. – Ir todėl niekam neleisiu čia ateit ir mirtinai gąsdint mano senų kaulų.

Ji pajudėjo rūsio laiptų link.

Dunkt. Dunkt dunkt.

Dabar Merė buvo tikra. Garsas sklido nuo durų, prie kurių stovėjo. Šios buvo nudažytos raudonai, kitaip nei visos kitos standartinės baltos rūsio durys. Kartoninė lentelė buvo pritvirtinta veido aukštyje pageltusia lipniąja juostele. Ji buvo pusiau nuplėšta, o raštas beveik neįskaitomas. Bent jau Merei.

Jai pasirodė, kad išgirdo balsą, visai silpną ir galbūt tik įsivaizduojamą.

Gana keista, tačiau ji nesijautė tokia išsigandusi. Niršus užsispyrimas išstūmė baimę. Tai buvo jos namas ir jos rūsys. Ji pasirinko gyventi atsiskyrusi Krusės gatvėje, kad iš savo gyvenimo išguitų piktąsias dvasias, ir nei gyvieji, nei mirusieji iš jos nieko neatims.

Nei dabar, nei dar kada nors.

– Ei, – pasakė ji garsiai ir pabeldė į duris. – Ei, ar kas nors yra viduj?

Liesa ranka sudavė į duris. Stojo visiška tyla. Paskui beldimas pasikartojo, taip staiga, kad ji žingtelėjo žingsnį atgal.

Vos girdimas balsas, kaip atrodė, atsklido iš be galo toli. Nebuvo įmanoma išskirti pavienių žodžių.

– To tik betrūko, – sumurmėjo Merė ir pasikasiusi smakrą prie durų priglaudė ausį. – Čia turėtų būti keisčiausios durys visam mieste.

– Atsirakink duris, – suriko ji ties durų lentele. – Reikia tik pasukt raktą!

Beldimas tęsėsi.

Merė prisimerkusi apžiūrėjo spyną. Norint ją atrakinti, čia, kaip ir kituose sandėliukuose, reikėjo rakto. Viduje turėjo būti rankena, kad neužsitrenktum rūsyje. Arba ko nors kito neužtrenktum.

Šios durys turėjo būti vienaip ar kitaip užrakintos. Merė daugiau neabejojo, kad ten, viduje, kažkas yra. Atminties gilumoje iškilo prisiminimai; ano pasaulio išgyvenimai, kuriuos ji bandė pamiršti, to pasaulio, kuriame daugiau nesilankė ir kurio dalimi niekada ir jokiais būdais nebenorėjo būti.

Būti gatvės kekše reiškė ne tik kekšės statusą. Blogiau buvo gyventi paliktai gatvės malonei. Merė užmerkė akis nuo užplūdusių vaizdų: stoginių šiukšlių konteineriams ir sandėliukų rūsiuose, nešvarių čiužinių skersgatviuose ir malkinėse, greitų pačiulpimo reikaliukų nešvariuose automobiliuose, kurie dvokė tabaku, riebiu maistu ir senu kuiliu.

Merė neprisiminė, kiek kartų buvo išprievartauta. Kadangi pamažu leidosi kekšių hierarchijos laipteliais, ji buvo išstumta iš savo kampo, neteko klientų, buvo apspjaudyta importinių kekšių, tų pragaro rusių, išjuokta jaunų vaikinų ir apleista bendraamžių. Jos mirė aplinkui ją, viena po kitos, ir 1999 metais Puošeiva Merė buvo klajojanti mirtis. Ji ėmėsi tų darbų, kurių nė viena kita nesiėmė, net ir lietuvės merginos, kurios torpedavo rinką, už pasidulkinimą be prezervatyvo pasitenkindamos penkiasdešimtine.

Puošeiva Merė prisiminė vieną rūsį. Ji prisiminė vieną vyrą.

– Po velnių, aš nenoriu nieko prisimint, – sušuko Merė ir sudavė ranka į raudonąsias duris. – Aš tave ištrauksiu, drauguže! Tik palauk, Merė tau padės!

Ji nušlepsėjo iki savo sandėliuko, atrakino ir ištraukė pilną įrankių dėžę, kurią Nefisė nuolat papildydavo naujais įrankiais, nors niekas gerai nesuprato, kam ji juos naudos.

– Aš ateinu, – riktelėjo Merė ir atsitempė visą dėžę iki raudonųjų durų. – Aš ateinu, širdele!

Merė Ulsen buvo vieni kaulai ir oda. Bet ji buvo stipri. Dabar ji buvo dar ir įsiutusi. Iš pradžių kaltu atlupo staktą ir nutrenkė sugadintą medieną ant žemės. Paskui čiupo plaktuką ir ėmė taip daužyti durų rankeną, lyg darytų galą savo praeičiai.

Ši nulūžo, bet durys tebebuvo užrakintos.

– Velnias, – sušnarpštė Merė ir nusišnypštė tarp pirštų, paskui juos nusivalė į gėlėtą sijoną. – Čia reikia didesnių jėgų. Čia reikia stipresnių priemonių.

Merė ištuštino įrankių dėžę. Į betonines grindis atsimušusio metalo garsas kurtino. Kai vėl tapo tylu, girdėjosi silpnas beldimas iš kitos durų pusės.

– Aš ateinu, – pasakė Merė ir pagriebė didžiulį laužtuvą, gulintį dėžės dugne.

Su didžiule jėga ji įstūmė lenktą galą prie pat užrakto. Norėdama padidinti laužimo jėgą, pakalusi plaktuku pasistūmė keletą milimetrų gilyn, paskui įsitaisė nugara į laiptus, abiem rankomis griebė metalinį kotą ir paspaudė.

Mediena sugirgždėjo. Nieko neįvyko.

– Dar kartą, – sušnypštė Merė.

Mediena pasidavė. Durys laikėsi taip pat tvirtai.

– Gal į kitą pusę, – pasakė Merė ir atliko tą patį manevrą iš priešingos pusės.

Užraktas pasidavė. Durys persikreipė. Jos stovėjo pakrypusios, ir Merė dar kartą įspraudė laužtuvą

į plyšį. Dabar šis buvo didesnis, ir jai pavyko geriau užkabinti.

– Ir dabar mes trrraaaaukiam, – suriko ji ir krūptelėjo, kai staiga duryse atsirado dešimties–penkiolikos centimetrų plyšys.

Ji paleido iš rankų laužtuvą. Šiam atsitrenkus į grindis, ausyse net suspengė. Ji ryžtingai įsikirto į durų plokštę ir plėšdama praplatino kiaurymę.

– Taip taip taip, – pasakė ji žmogui, sėdinčiam viduje ant grindų ir žiūrinčiam į ją. – Aš žinau, kaip būna. Dabar...

– *Help*[51], – kimiai ištarė moteris.

Rusė prostitutė, – pamanė Merė ir papurtė galvą.

– Aš vagi tau padėsiu, och tu, – pasakė ji ir pasilenkė, kad galėtų apkabinti per liemenį šią sumuštą būtybę. – Kad ir kaip būtų, vyrai neturėtų ūžt, kaip tik užsinori. Šitas čia buvo netikęs, ką? Tu dar surišta ir visa kita. Žiūrėk va čia...

Įrankių krūvoje ji rado dėklą su peiliu ir perpjovė plastiko juostas, veržiančias moters rankas. Įtempusi jėgas, pastatė ją ant kojų. Šlapimo ir išmatų smarvė užėmė kvapą. Merė apžiūrėjo vidinę durų pusę. Rankenos nebuvo.

– Sukti, šlykštūs vyrai, – vapėjo ji raminamu balsu ir atsargiai glostė kruviną moters veidą. – Tuoj gausi išsimaudyt puikioj vonioj, drauguže. Einam su manim.

Moteris pabandė eiti, bet keliai sulinko.

– Tu velniškai smirdi, mano mergaite. Eik su Mere, nagi.

– *Help*, – sušnibždėjo moteris. – *Help me.*

[51] Padėkite (angl.).

– Taip taip. Aš tai ir darau. Tu, aišku, nesupranti, ką aš sakau. Bet aš ten esu buvus, supranti, aš jau buvau ten, kur tu dabar, ir...

Taip Merė plepėjo visą kelią iki laiptų, kur jai teko beveik nešte nešti moterį penkis laiptelius aukštyn, kol jos atsidūrė prie lifto. Kai šis atvažiavo, Merė laiminga nusišypsojo ir įstūmė moterį vidun.

– Atsiremk čia, – pasakė ji ir parodė į plieninius laiptų turėklus. – Mes ten būsim po akimirkos, drauge. Prakeikimas, kaip tu atrodai!

Tik dabar, ryškioje neono lempų šviesoje, Merė turėjo progą ištyrinėti moters veidą. Milžiniškas guzas palei vieną smilkinį melsvai nuspalvino pusę veido, o akis buvo užtinusi. Sukrekėjusio kraujo krešuliai laikėsi prikepę prie kaklo.

– Bet kokios gražios mūsų drapanos, – kiek skeptiškai pasakė Merė ir palietė raudonąjį švarką. – Šitas tikrai nepirktas Fretekse, nea.

Lifto durys atsidarė.

– Dabar turėsi būt gera mergaitė ir stipriai apsikabinti Merę.

Moteris apatiškai stovėjo pravėrusi burną. Akys buvo visiškai be gyvybės, ir Merė spragtelėjo prakauliais pirštais jai priešais veidą.

– Ei! Ar tu dar čia? Ei!

Kaire ranka apglėbusi moters juosmenį, dešine laikydama už dilbio, ji nutempė moterį iki įėjimo durų. Nenorėdama jos paleisti, kol ras raktus, alkūne paspaudė durų skambutį.

Praėjo keletas sekundžių.

– *Help*, – sudejavo moteris.

– Taip, taip, – nekantriai sumurmėjo Merė ir dar kartą paskambino.

– Mere, – linksmai pasakė Inger Johanė atrakinusi duris. – Tu taip ilgai užtrukai, kad...

– Aš rūsy radau kekšę, – stačiokiškai pasakė Merė. – Man rodos, čia rusė ar kaži kas iš tos pusės, ale mes vis tiek turiva jai pagelbėt. Vargšelė. Kaži koks kuilys pasilinksmino su ja.

Inger Johanė stovėjo netardama nė žodžio.

– Nu, pasislink tu, ką!

– Hane, – negarsiai pasakė Inger Johanė, nepaleisdama iš akių moters. – Turi ateiti.

– Hanė ne iš tų, kurie išvaro sumuštą kekšę, – įniršusi pasakė Merė. – Nu, pasislink tu! Dabar pat!

– Hane, – pakartojo Inger Johanė, šį kartą daug garsiau. – *Ateik čia!*

Prieškambario gale, priešais didžiuosius langus, kur lauke medžiai ant namo metė vakaro šešėlius, pasirodė invalido vežimėlis. Jis lėtai atriedėjo prie jų. Guminiai ratai beveik negirdimai gurgždėjo liesdamiesi į medines grindis.

– Jai reikia tik išsimaudyt, – maldaujamai pasakė Merė. – Ir gal kiek užkrimst. Būk gera, Hane. Tu gi pati pilna gerumo, drauguže.

Hanė Vilhelmsen pririedėjo arčiau.

– *Ponia prezidente*, – pasakė ji ir nulenkė galvą, paskui vėl pažvelgė aukštyn ir padarė nepastebimą pauzę. – *Come in, please. Let'see what we can do to help you.*[52]

[52] Užeikite. Pažiūrėsime, kuo galime jums padėti. (Angl.)

25

– Taigi leiskite man tai apibendrinti, – tarė Ingvaras. – Kad išvengtume bet kokio nesusipratimo.

Jis perbraukė pirštais plaukus ir atsisėdo, pilvu spausdamasis prie kėdės atkaltės. Raudoną parkerį sukiojo tarp smiliaus ir nykščio.

– Taigi tau paskambino vyras, kurio anksčiau niekada nebuvai sutikęs.

Gerhardas Skrioderis linktelėjo.

– Ir tu nežinai, iš kur jis ir kuo vardu.

Gerhardas papurtė galvą.

– Ir, savaime suprantama, nežinai, kaip jis atrodo.

Sulaikytasis pasikasė sprandą ir sutrikęs įsispoksojo į stalą.

– Tai nebuvo joks vaizdo telefonas.

– Taigi tu sėdi čia, – pasakė Ingvaras perdėtai lėtai ir užsidengė rankomis veidą, – ...ir sakai, kad ėmeisi užduoties, kurią pavedė tipas, su kuriuo tu tik kalbėjaisi telefonu ir nežinai jo vardo. Kurio niekada nebuvai sutikęs.

– Tai nėra visiškai neįprasta.

Advokatas Uvė Rionbekas įspėjo klientą, beveik nepastebimai kilstelėdamas dešinę ranką.

– Noriu pasakyt, ne taip jau ir keista...

– Aš taip nemanau. Koks buvo jo balsas?

– Atrodė...

Gerhardas ėmė rangytis kėdėje kaip paauglys, prieš merginos valią paleidęs į darbą rankas ir pagautas nusikaltimo vietoje.

– Kokia kalba jis kalbėjo? – paklausė Ingvaras.

– Aš manau, jis buvo norvegas.

– Aha, – tarė Ingvaras ir lėtai iškvėpė orą. – Taigi jis kalbėjo norvegiškai?

– Ne.

– Ne? O kodėl tuomet tu darai išvadą, kad jis buvo norvegas?

Advokatas Rionbekas pakėlė ranką ir pravėrė burną, tačiau kai Ingvaras staigiai į jį atsisuko, žaibiškai atsisėdo kaip sėdėjęs kėdėje.

– Jūs turite teisę čia būti, – pasakė jis. – Bet nepertraukite. Man nebūtina jums priminti, kokia rimta ši byla jūsų klientui. Ir šį kartą Gerhardas Skrioderis manęs ypač nedomina. Aš tik noriu *sužinoti viską, kas įmanoma, apie šį tavo anoniminį samdytoją!*

Pastarieji žodžiai buvo išrėkti Gerhardui, kuris dar labiau pasitraukė atgal. Dabar kėdė stovėjo palei pat sieną ir daugiau neliko vietos, kad galėtų ant jos suptis. Akys klajojo ir Ingvaras, palinkęs į priekį, nutraukė jam kepurę.

– Ar mama tavęs nemokė, kad berniukai viduje turi nusiimti kepurę? – paklausė jis. – Kodėl tu manai, kad tas vyras buvo norvegas?

– Jis kalbėjo kaip ir ne visai angliškai. Labiau su tokiu... akcentu.

Gerhardas kuo toliau, tuo labiau kasėsi tarpkojį.

– Tau reikėtų nueiti pas gydytoją, – pasakė Ingvaras. – Nustok čia dabar kasytis.

Jis pakilo ir nuėjo iki prie durų esančio stalelio. Pasiėmė paskutinį mineralinio vandens buteliuką, atsuko kamštelį ir ištuštino pusę vienu gurkšniu.

– Žinai, – staiga tarė jis nusijuokdamas. – Tu taip pripratęs meluoti, kad nepajėgi papasakoti rišliai tikros istorijos net tada, kai pats nusprendi tai padaryti. Profesinė liga.

Jis pastatė buteliuką ir vėl susmuko į kėdę. Sunėręs rankas už sprando, atsilošė ir užsimerkė.

– Pasakok, – ramiai pasakė jis. – Panašiai taip, lyg pasakotum pasaką. Vaikui, jei tu gali įsivaizduoti ką nors panašaus.

– Aš turiu du sūnėnus, – surūgęs prakalbo Gerhardas. – Aš žinau, po velnių, kas yra vaikai.

– Gerai. Puiku. Kuo jie vardu?

– Ką?

– Kuo vardu tavo sūnėnai? – pakartojo Ingvaras, vis dar užmerktomis akimis.

– Atlė ir Oskaras.

– Dabar aš būsiu Atlė, o Rionbekas – Oskaras. Papasakok, kaip dėdė Gerhardas gavo darbą, už kurį sumokėjo vyras, kurio niekada nebuvo sutikęs.

Gerhardas neatsakė. Smiliumi praplėšė skylę kamufliažinėse kelnėse.

– Kartą gyveno, – drąsino Ingvaras. – Nagi. Kartą gyveno dėdė Gerhardas...

– ...jam paskambino, – pasakė Gerhardas.

Stojo tyla.

Ingvaras ranka ore nubrėžė apskritimą.

– ...iš anoniminio numerio, – pasakė Gerhardas. – Jis nepasirodė ekrane. Aš atsakiau. Ten buvo angliškai kalbantis vyriškis. Bet buvo taip, lyg... lyg jis nebūtų anglas, lyg ir. Atrodė beveik... norvegas, tam tikra prasme.

– Mmm, – linktelėjo Ingvaras.

– Bent jau buvo kažkas... keisto kalboje. Jis pasakė, kad gali pasiūlyti velniškai paprastą *deal*[53] ir kad nubyrės daug babkių.

[53] Sandėrį (angl.).

– Ar prisimeni, kokiu žodžiu jis pavadino *babkes*?

– *Money*, tikriausiai. Taip. *Money*.

– Ir tai buvo...

Ingvaras pavartė užrašus.

– Gegužės trečia diena, – pasakė jis ir klausiamai pažiūrėjo į Gerhardą, kuris vos pastebimai linktelėjo tampydamas kelnes, kuriose vis labiau žiojosi praplėšta skylė. – Antradienio, gegužės trečiosios, popietė. Mes gausime tavo skambučių suvestinės nuorašą, taigi galėsime patvirtinti tikslų laiką.

– Taip, bet tai...

– Jūs negalit...

Advokatas Rionbekas ir klientas užprotestavo choru.

– Atsipalaiduokit! *Atsipalaiduokit!*

Prislėgtas Ingvaras sunkiai atsiduso.

– Tavo telefono skambučių suvestinė šiuo metu yra mažiausia iš tavo turimų problemų. Mes prie jos grįšime. Tęsk. Tu nelabai moki pasakoti istorijų. Susikaupk.

Advokatas ir Gerhardas susižvalgė. Rionbekas linktelėjo.

– Jis pasakė, kad aš turiu susilaikyt gegužės 16-ąją ir 17-ąją, – sumurmėjo klientas.

– Susilaikyti?

– Taip. Nieko neplanuot. Būt blaivus. Likt Osle. Pasiekiamas, taip sakant.

– Ir tu nepažinojai skambinančio vyro?

– Ne.

– Vis tiek pasakei, kad sutinki. Tu sutikai praleisti didžiausią metų šventę, nes nepažįstamasis tavęs to paprašė telefonu. Mat kaip.

– Kalba sukosi apie pinigus. Velniškai daug pinigų.

– Kiek?

Toliau sekė ilga pauzė. Gerhardas nuo stalo pastvėrė kepurę su snapeliu ir instinktyviai buvo besidedąs ją ant galvos, bet persigalvojo ir padėjo atgal. Jis vis dar nieko nesakė. Akys buvo įbestos į suplėšytas kelnes ties šlaunimi.

– Na gerai, – pagaliau tarė Ingvaras. – Apie sumą pakalbėsime vėliau. Bet ką dar sužinojai?

– Nieko. Aš tik turėjau laukt.

– Ko?

– Telefono skambučio. Gegužės 16-ąją.

– Ir jo sulaukei?

– Taip.

– Kada?

– Popiet. Tiksliai neatsimenu. Gal apie ketvirtą. Taip. Šiek tiek po ketvirtos. Aš „Liokoje" turėjau susitikt su keletu draugelių prieš rungtynes išgert alaus. „Enga" prieš „Fredrikstadą" „Ulevolo" stadione. Vyriškis paskambino visai prieš pat man išeinant.

– Ką jis pasakė?

– Iš tiesų nieko. Jis tik norėjo žinot, ką veiksiu.

– Veiksi?

– Taip... Kokie mano vakaro planai, taip sakant. Ar aš laikausi susitarimo. Kad negersiu ir visa kita. Paskui jis pasakė, kad turiu būt namie vėliausiai vienuoliktą. Jis sakė, kad tai apsimoka. Kad tai labai apsimoka. Tada aš...

Jis gūžtelėjo pečiais, ir Ingvaras galėjo prisiekti, kad vyras paraudo.

– Aš išgėriau vieną ar tris nestipraus alaus su vaikinais, pažiūrėjau rungtynes ir išėjau namo. Rezultatas buvo nulis nulis, tad nebuvo ko labai ir švęsti. Buvau namuose prieš vienuoliktą. Ir...

Dabar jo nerimas buvo akivaizdus. Užkišęs ranką po megztiniu, jis kasėsi petį, tuo pačiu metu ant kėdės trindamas sėdynę tai į vieną pusę, tai į kitą. Dešinė šlaunis stipriai virpėjo ir jis visą laiką mirkčiojo.

– Paskui jis paskambino. Apie vienuoliktą valandą.

– Ką sakė?

– Aš gi tai jau pasakojau milijoną kartų! Kiek laiko mes visa tai tęsim?

– Tu pasakojai du kartus. Ir dabar aš noriu išgirsti trečią kartą. Ką jis pasakė?

– Kad po kelių valandų turiu pasirodyt prie Oslo centrinės traukinių stoties varpinės. Ketvirtą valandą ryto. Ten turėsiu stovėt, kol ateis vienas tipas ir viena moteriškė, o paskui visi kartu turėsim eit prie automobilio ir išvažiuot. Daiktadėžėj turi būt kelionės maršrutas. Ir pusė sumos. Ir aš ten buvau, alų midų gėriau.

– Kol kas dar ne, – pasakė Ingvaras. – Ar tau neatrodo, kad ši užduotis buvo kiek keistoka?

– Ne.

– Tu gauni nurodymą važinėtis po Pietų Norvegiją su dviem nepažįstamais keleiviais ir leisti, kad tave pastebėtų įvairių degalinių personalas, bet slėpti veidą nuo apsaugos kamerų. Tau nereikia nieko daryti, nieko vogti, tik važinėtis aplinkui. Paskui tu privalai pastatyti automobilį miškelyje prie Lilehamerio, grįžti į Oslą traukiniu ir viską pamiršti. Tau tai pasirodė visiškai normalu?

– Nu.

– Tu čia *nenujink*, Gerhardai. Susiimk. Ar pažinojai kurį nors iš tųdviejų? Moterį ar vyrą?

– Ne.

– Ar jie buvo norvegai?

– Neturiu supratimo.

– Tu neturi supratimo.

– Ne! Mes nesikalbėjom!

– Keturias valandas?

– Taip! Tai yra, ne! Mes visą laiką tylėjom.

– Tuo aš netikiu. Tai neįmanoma.

Gerhardas palinko virš stalo.

– Aš prisiekiu! Aš, aišku, pasakiau jiems žodį ar du, bet tipas tik parodė į daiktadėžę. Aš atidariau ir ten gulėjo raštelis, kaip anas telefonu buvo sakęs. Apie tai, kur turiu važiuot ir panašiai. Ir dar buvo parašyta, kad mums negalima šnekėtis. Gerai, pamaniau. Po velnių, Stubio, aš gi sakiau, kad viską papasakosiu! Tai patikėk manim!

Ingvaras ant krūtinės sukryžiavo rankas ir liežuviu lyžtelėjo lūpas. Jis nenuleido žvilgsnio nuo sulaikytojo.

– Kur dabar tas raštelis?

– Guli automobilyje.

– O kur automobilis?

– Kaip jau sakiau trilijoną kartų: Lilehameryje. Visai greta didžiojo slidžių tramplino, ten, kur yra...

– Ten jo nėra. Mes patikrinome.

Ingvaras parodė į užrašus, kuriuos prieš dešimtį minučių buvo atnešęs konsteblis.

Gerhardas abejingai gūžtelėjo pečiais.

– Kas nors jį paėmė, – pasakė jis.

– Kiek tau už tai užmokėjo?

Ingvaras marškinių kišenėje sužvejojo portsigarą ir ėmė lėtai jį volioti tarp delnų. Gerhardas tylėjo.

– Kiek tu gavai? – pakartojo Ingvaras.

– Nesvarbu, – surūgęs pasakė Gerhardas. – Aš tų pinigų jau neturiu.

– Kiek? – pakartojo Ingvaras.

Kai Gerhardas užsispyręs tebespoksojo į stalą, nerodydamas jokio ženklo, kad atsakys į klausimą, Ingvaras pakilo. Jis nuėjo prie lango. Ką tik buvo pradėję temti. Langai buvo nešvarūs. Palangė padengta dulkėmis. Vietomis kaip stambus pipiro grūdelis gulėjo vienas kitas negyvas vabzdys.

Ant vejos tarp policijos būstinės ir Pataisos darbų kalėjimo išaugo ištisas nedidukas kaimelis. Pora užsienio televizijos stočių savo „Bedfordo“ autobusus užvarė ant žolės, ir Ingvaras suskaičiavo aštuonias pokyliams skirtas palapines bei šešiolika skirtingų žiniasklaidos logotipų, paskui nustojo skaičiuoti. Jis kilstelėjo ranką ir draugiškai pamojavo, tarsi būtų išvydęs ką nors, ką pažinojo. Jis nusišypsojo ir linktelėjo. Paskui atsigręžė, vis dar plačiai išsišiepęs, nuėjo iki sulaikytojo stalo pusės ir palinko prie jo. Jo burna atsidūrė taip arti šio ausies, kad Gerhardas krūptelėjo.

Ingvaras ėmė šnibždėti, skubiai ir šnypšdamas.

– Tai visiškai prieštarauja taisyklėms, – pradėjo advokatas Rionbekas ir kilstelėjo kėdėje.

– Šimtą tūkstančių dolerių, – pasakė Gerhardas; jis beveik šaukė. – Aš gavau šimtą tūkstančių dolerių!

Ingvaras paplekšnojo jam per petį.

– Šimtą tūkstančių dolerių, – lėtai pakartojo jis. – Matau, kad pasirinkau ne tą darbą.

– Penkiasdešimt tūkstančių gulėjo daiktadėžėj ir paskui tokią pat sumą gavau voke iš to tipo, kai baigėme. Iš to paties, kuris kartu važiavo.

Net ir advokatui buvo sunku paslėpti nuostabą. Jis krito atgal į kėdę ir karštligiškai persibraukė per skruostus.

Atrodė, tarsi jis nori pasakyti ką nors protingo, bet jam tai nepavyksta. Pasirausęs kišenėse, sužvejojo pastilę. Susigrūdo į burną tarsi kokią raminamąją piliulę.

– O kur dabar pinigai? – paklausė Ingvaras; jo sunki ranka ilsėjosi ant Gerhardo peties.

– Jie Švedijoj.

– Švedijoje. Aha. Kur Švedijoje?

– Nežinau. Aš juos atidaviau vienam tipui, kuriam buvau skolingas pinigų.

– Tu buvai kažkam skolingas šimtą tūkstančių dolerių, – perdėtai lėtai reziumavo Ingvaras.

Jo ranka vis stipriau spaudė petį.

– Ir tu jau spėjai juos grąžinti kreditoriui. Kada tai įvyko?

– Šįryt. Jis atsirado mano namuose. Velniškai anksti, o tie vyrukai ten, ta Geteborgo liaudis, su jais ne...

– Palauk, – pasakė Ingvaras ir staigiu judesiu beviltiškai kilstelėjo rankas. – Sustok! Tu teisus, Gerhardai.

Sulaikytasis pažvelgė aukštyn. Dabar jis atrodė mažesnis, susmukęs ir akivaizdžiai pavargęs. Nerimas virto pastebimu drebuliu, o akys buvo šlapios, kai jis pakėlė galvą ir silpnu balsu paklausė:

– Dėl ko teisus?

– Kad turime tave pasilikti čia, pas mus. Atrodo, kad yra daug daugiau neišpainiotų gijų. Bet tai padarys kas nors kitas. Tau reikia poilsio, o iš tikrųjų jo reikia...

Sieninis laikrodis rodė be penkiolikos minučių devintą valandą.

– ...ir man.

Jis susirinko savo užrašus ir pasikišo po pažastimi. Portsigaras nukrito ant grindų. Ingvaras pažvelgė į jį,

stabtelėjo, bet paliko gulėti. Gerhardas Skrioderis nevikriai pakilo ir su iškviestu konstebliu noriai išėjo į kamerą rūsyje.

– Kas tas žmogus, kuris moka šimtą tūkstančių dolerių už tokį darbą? – negarsiai paklausė Rionbekas, pakuodamasis savo daiktus.

Atrodė, tarsi kalbėtųsi su savimi.

– Tas, kuris turi neribotą kiekį pinigų ir nori būti šimtu procentų tikras, kad darbas bus atliktas, – tarė Ingvaras. – Tas, kuris turi tiek kapitalo, jog jam tiesiog nereikia rūpintis, kiek kas kainuoja.

– Baisu, – pasakė Rionbekas; burna buvo siaura kaip taupyklės anga.

Bet Ingvaras Stubio neatsakė. Jis išsiėmė mobilųjį telefoną norėdamas patikrinti, ar nebuvo praleistų skambučių.

Nieko.

26

– Ar tu skambinsi policijai, ar man tai padaryti? – sušnibždėjo Inger Johanė Vik, imdama mobilųjį telefoną.

– Nė viena to nedarysime, – negarsiai pasakė Hanė Vilhelmsen. – Kol kas ne.

Amerikos prezidentė sėdėjo ant ryškiai raudonos sofos, rankoje laikydama vandens stiklinę. Ekskrementų, šlapimo ir šalto prakaito kvapas buvo toks stiprus, kad Merė be jokio takto plačiai atvėrė svetainės langą.

– Poniai reikia išsimaudyt, – barėsi ji. – Nesuprantu, kodėl ji turi čia sėdėt ir smirst mėšlo dvoke. Prezidentė ir visa kita, o mes ją šitaip žeminam.

– Apsiramink, – įsakmiai pasakė Hanė. – Savaime suprantama, kad ponia išsimaudys. Neabejotinai ji netrukus ir išalks. Eik ir paruošk ko nors šilto, būk gera. Sriubos. Ar nemanai, kad tai būtų geriausia? Puiki sriuba?

Merė iššlepsėjo iš svetainės. Visą kelią iki virtuvės ji burbėjo. Net už nugaros užsivėrus durims, tarp piktai į plieninį paviršių trankomų puodų ir indų keliamo triukšmo trumpomis akimirkomis jos galėjo girdėti lojantį balsą.

– Mes juk turime paskambinti, – pakartojo Inger Johanė. – Viešpatie Dieve... Visas pasaulis laukia, kad...

– Dešimt minučių šen ar ten mažai ką reiškia, – pasakė Hanė ir atriedėjo prie sofos. – Ji jau ilgiau nei pusantros paros dingusi. Iš tiesų aš manau, kad prezidentė privalo turėti tam tikrą sprendimų priėmimo teisę. Pavyzdžiui, galimas daiktas, ji nenorėtų, kad ją kas nors matytų tokios būklės. Noriu pasakyti, kas nors, be mūsų.

– Hane!

Inger Johanė uždėjo ranką ant vežimėlio atlošo, kad ją sustabdytų.

– Juk tai tu dirbai policijoje, – pasipiktinusi pasakė ji, bandydama kalbėti prislopintu balsu. – Ji juk negali maudytis ir persirengti, kol jos neapžiūrėjo! Ji yra vienintelė vaikščiojanti įrodymų visuma! Kiek mes žinome, ji gali būti...

– Spjaut man į policiją, – nutraukė Hanė. – Bet iš tikrųjų aš negaliu spjauti į ją. Ir negaliu prarasti nė mažiausio įrodymo.

Ji pažvelgė į viršų. Akys buvo dar mėlynesnės, nei Inger Johanė galėjo prisiminti kada nors mačiusi. Jos atrodė per didelės smulkiame veide dėl juodo apskritimo aplink

vyzdį. Ryžtas nutrynė raukšleles aplink lūpas ir darė ją jaunesnę. Ji nenuleido nuo Inger Johanės akių ir nežymus dešinio antakio judesys privertė ją paleisti vežimėlį tarsi nudegus. Pirmą kartą nuo to laiko, kai vos prieš pusmetį jos susitiko, Inger Johanė akimirką išvydo tą Hanę, apie kurią girdėjo pasakojant istorijas, bet niekuomet nepažino: švytinčią, ciniškai analizuojančią ir visiškai savavalę tyrėją.

– Ačiū, – negarsiai pasakė Hanė ir nuriedėjo toliau sofos link.

Prezidentė tebesėdėjo visiškai tyli. Vandens stiklinė, iš kurios vos nugėrė, stovėjo priešais ant stalo. Jos nugara buvo tiesi, rankos ilsėjosi ant kelių, o žvilgsnis įsmeigtas į didžiulį paveikslą ant sienos.

– *Who are you*[54], – nelauktai paklausė ji, kai Hanė prisiartino.

Tai buvo pirmi jos ištarti žodžiai, kai Merė ją atitempė į butą.

– *I'm Hanne Wilhelmsen, Madam President. I'm a retired police officer.*[55] O štai čia Inger Johanė Vik. Jūs galite ja pasitikėti. Moteris, kuri jus rado rūsyje, vardu Merė Ulsen, ji yra mano namų darbininkė. Mes jums linkime gero, *ponia prezidente*.

Inger Johanė nežinojo, ar ją labiausiai apstulbino tai, kad prezidentė galėjo kalbėti būdama tokios būklės, ar kad Hanė apibūdino ją kaip žmogų, kuriuo galima pasitikėti, ar tai, kad ji kalbėjo neįprastai iškilmingai. Atrodė, tarsi net ir pati Hanė Vilhelmsen, susidūrusi su Amerikos

54 Kas tu esi? (Angl.)

55 Aš Hanė Vilhelmsen, ponia prezidente. Esu atsistatydinusi policijos pareigūnė. (Angl.)

prezidente, rodė nuolankumą, nors ir kaip Helen Bentley atrodė išsekinta.

Inger Johanė taip pat nelabai žinojo, kaip turėtų elgtis. Atrodė netinkama sėstis, nors jautėsi kvailai, stovėdama vidury kambario tarsi nepageidaujama intymaus pokalbio klausytoja. Ši situacija pasirodė tokia absurdiška, kad ji nepajėgė galvoti.

– Savaime suprantama, mes iškviesime reikiamus valdžios organus, – negarsiai pasakė Hanė. – Bet aš pamaniau, kad, galimas daiktas, jūs pirmiausia norėsite susitvarkyti. Aš turiu drabužių, kurie jums tiktų. Savaime suprantama, jei pati to norite. Jei jūs labiau norėtumėte...

– Nedarykite to, – nutraukė Helen Bentley, vis dar nesijudindama ir vis dar įsmeigusi sveikąją akį į abstraktų paveikslą ant sienos priešais. – Niekam neskambinkite. Kaip sekasi mano šeimai? Mano duktė... Kaip...

– Jūsų šeimai viskas gerai, – ramiai pasakė Hanė Vilhelmsen. – Kaip praneša žiniasklaida, jie turėtų būti saugiai paslėpti niekam nežinomoje vietoje ir jiems skirta ypatinga apsauga, bet esamomis aplinkybėmis jiems viskas gerai.

Inger Johanė stovėjo kaip užburta.

Moteris ant sofos buvo nešvariais drabužiais, sumušta akimi ir dvokė. Groteskiškas guzas ties smilkiniu, kur sukrešėjęs kraujas sruogomis sulipdė plaukus, ją darė panašią į sugniuždytas moteris, kurių tiek daug buvo mačiusi ir Hanė, ir Inger Johanė. Prezidentė jai priminė tai, apie ką Inger Johanė niekuomet negalvojo, niekuomet nenorėjo galvoti, ir akimirką jai pasidarė silpna.

Praėjus beveik dešimčiai metų nuo tada, kai ėmėsi tirti smurtinius nusikaltimus, jai beveik pavyko pamiršti, kodėl iš viso to ėmėsi. Visą laiką jos varomoji jėga buvo

aistringas troškimas suprasti, giliai viduje jaučiamas poreikis įžvelgti tai, kas jai atrodė visiškai nepaaiškinama. Net ir dabar, įgijusi daktaro laipsnį, parašiusi dvi knygas ir daugiau nei tuziną mokslinių straipsnių, ji nesijautė labiau priartėjusi prie tiesos, paaiškinančios, kodėl kai kurie vyrai smurtauja naudodami fizinį pranašumą prieš moteris ir vaikus. Ir kai ji nusprendė prasitęsti motinystės atostogas, šį sprendimą grindė nesąmoningu melu: rūpinimusi šeima.

Vaikų labui ji liko namuose dar vienus metus.

Tiesa buvo ta, kad ji stovėjo kelio gale. Ji atsidūrė moksliniame akligatvyje ir nežinojo, ką daryti. Visą savo gyvenimą ji atidavė tam, kad pabandytų suprasti nusikaltėlius, nes nepajėgė suprasti, ką reiškia būti auka. Ji nepakėlė gėdos, ištikimosios smurto ginklo draugės; nei savo, nei kitų.

Helen Bentley neatrodė susigėdusi, ir Inger Johanė negalėjo to suvokti. Ji niekada nebuvo mačiusi sumuštos moters, kuri būtų tokia išdidi ir pasitempusi. Smakras buvo atsikišęs į priekį; ši moteris nenulenkė galvos. Pečiai tiesūs, lyg nubrėžti su liniuote. Ji neatrodė nė trupučio paveikta skausmo. Priešingai.

Kai sveikoji akis staiga sustojo ties Inger Johane, šioji ir vėl pasijuto sukrėsta. Žvilgsnis buvo tvirtas ir tiesus, atrodė, tarsi prezidentė nepaaiškinamu būdu būtų supratusi, kad būtent Inger Johanė norėjo iškviesti pagalbą.

– Aš primygtinai reikalauju, – pasakė prezidentė. – Yra priežasčių, dėl kurių nenorėčiau būti surasta. Dar ne dabar. Aš būčiau dėkinga, jei galėčiau išsimaudyti...

Kai ji atsisuko į Hanę ir pabandė mandagiai nusišypsoti, jos ištinusi apatinė lūpa įtrūko.

– ...ir su džiaugsmu priimčiau švarius drabužius.

Hanė linktelėjo.

– Tuo aš nedelsdama pasirūpinsiu, *ponia prezidente*. Tačiau tikiuosi, kad suprantate, jog aš turiu žinoti priežastį, kodėl turėčiau nepranešti, jog esate čia. Tiksliau sakant, neskambindama policijai aš darau nusižengimą...

Inger Johanė suraukė antakius. Tą akimirką ji negalėjo prisiminti nė vieno baudžiamojo straipsnio, kuris neleistų sumuštos moters palikti ramybėje. Ji nieko nepasakė.

– ...ir todėl aš primygtinai reikalauju paaiškinti.

Hanė šyptelėjo ir pridūrė:

– Bent jau nedidelę dalį.

Prezidentė pabandė atsistoti. Ji susverdėjo, ir Inger Johanė šoko iš vietos, bandydama sutur̃ėti, kad nepargriūtų. Staiga ji sustojo vidury kambario.

– *No thanks. I'm fine.*[56]

Helen Bentley stovėjo stulbinamai tvirtai; ji palietė ranka smilkinį ir pabandė atplėšti kruviną plaukų kuokštą, prilipusį prie odos. Skausmo išraiška išnyko taip pat greitai, kaip ir buvo pasirodžiusi. Ji atsikrenkštė ir pažvelgė į Hanę, paskui į Inger Johanę ir vėl į pirmąją.

– Ar aš čia saugi?

– Visiškai, – linktelėjo Hanė. – Neįmanoma rasti labiau izoliuotos vietos nei ši ir kartu būti Oslo centre.

– Tai aš esu čia? – paklausė prezidentė. – Osle?

– Taip.

Prezidentė pasitaisė sugadintą švarką. Pirmą kartą nuo tos akimirkos, kai čia atsidūrė, jos veide atsirado sumišimo žymė, kai ji tarė:

56 Ne, ačiū. Viskas gerai. (Angl.)

– Savaime suprantama, aš pasirūpinsiu, kad būtų atlyginti nuostoliai. Ir čia...

Ranka mostelėjo į tamsias dėmes ant sofos.

– ...ir... rūsyje?

– Taip. Jūs buvote rūsyje. Apleistoje garso įrašų studijoje.

– Tai paaiškina, kodėl ten buvo tokios sienos. Kažkokios minkštos. Ar galėtumėte palydėti mane iki vonios? Man reikia truputį susitvarkyti.

Veidu vėl perbėgo išdidus šypsnys.

Hanė atsakė šypsena.

Inger Johanė buvo sumišusi. Ji negalėjo patikėti tariama prezidentės savitvarda. Kontrastas tarp pasigailėtinos moters išvaizdos ir mandagaus, ryžtingo tono buvo per didelis. Labiausiai ji norėjo paimti ją už rankų. Tvirtai laikyti ir šlapiu šiltu skudurėliu nušluostyti kraują nuo kaktos. Ji norėjo padėti, bet neturėjo nė menkiausio supratimo, kaip turėtų guosti tokią moterį kaip Helen Lardahl Bentley.

– Iš tikrųjų niekas su manimi blogai nesielgė, – pasakė prezidentė, tarsi pajutusi, kaip jaučiasi Inger Johanė. – Aš buvau vienaip ar kitaip apsvaiginta, o mano rankos surištos. Visa tai man kiek neaišku. Šiaip ar taip, nugriuvau nuo kėdės. Gana stipriai. Ir aš neturiu...

Ji nutilo.

– Kokia šiandien diena?

– Gegužės 18-oji, – pasakė Hanė. – Ir dabar yra dvidešimt po devynių vakaro.

– Greitai bus dvi paros, – tarė prezidentė, dabar atrodė, tarsi ji kalbėtųsi su savimi. – Man reikia kai ką padaryti. Ar čia yra interneto ryšys?

– Taip, – linktelėjo Hanė. – Bet, kaip jau sakiau anksčiau, man reikia paaiškinimo...

– Ar aš laikoma mirusia?

– Ne. Žmonės nieko nenumano. Žmonės veikiau... sutrikę. JAV jie mano, kad...

– Aš duodu žodį, – pasakė prezidentė ir ištiesė laibą ranką.

Ji truputį susvirduliavo ir turėjo žingtelėti nedidelį žingsnelį į šoną, kad atgautų pusiausvyrą.

– Aš duodu žodį, kad pats svarbiausias dalykas – niekam neleisti sužinoti, jog esu surasta. Mano žodžio turėtų daugiau nei užtekti.

Hanė ištiesė savo ranką ir paėmė jos. Ši buvo šalta kaip ledas.

Jos pažvelgė viena į kitą.

Prezidentė susvirduliavo ir žingtelėjo dar vieną žingsnį į šoną. Atrodė, kad kažkas atsitiko vienam jos keliui; ji pabandė atsitiesti po juokingo tūpsnio, paskui paleido Hanės ranką ir sušnibždėjo:

– Niekam neskambinkite. Jokiu būdu niekam neleiskite to sužinoti!

Ji lėtai susmuko, parkrito išilgai sofos, suglebusi lyg skudurinė lėlė. Galva atsirėmė į pagalvę. Ji taip ir liko gulėti, vieną ranką pasidėjusi ant klubo, antrą paspaudusi po skruostu; atrodė, tarsi staiga būtų nusprendusi pailsėti.

– Atnešiau sriubos, – pasakė Merė.

Ji staiga sustojo kambario vidury su garuojančios sriubos dubeniu rankose.

– Vargšelė, ji mirtinai išvargus, – pasakė ji ir atsigręžė. – Jei kitos norėtų, gaus ateit į virtuvę.

– Dabar mes privalome paskambinti, – beviltiškai pasakė Inger Johanė ir pritūpė prie netekusios sąmonės prezidentės. – Mes bent jau turime rasti gydytoją!

27

Gegužės naktis apgaubė Oslą.

Pilkai juodi debesys buvo pakibę taip žemai virš miesto, kad viršutinių viešbučio „Plaza" aukštų nesimatė. Atrodė, tarsi siauras, grakštus aukštas pastatas išnyko dangaus skliaute. Buvo vėsoka, bet šiltesni gūsiai žadėjo geresnį rytdienos orą.

Ingvaro Stubio niekuomet nežavėjo pavasaris. Jam nepatiko kontrastiškas oras; nuo kepinančio vasaros karščio iki rūškanų trijų laipsnių, nuo krušos iki maudytis tinkamos temperatūros – visi šie netikėti prasiveržimai ir nenumatyti pasikeitimai. Nebuvo įmanoma tinkamai apsirengti. Spaudžiant rytiniam šaltukui į biurą atvykęs su megztiniu, prieš pietus jau būdavo permerktas prakaito. Spontaniškai surengtas piknikas, kuris priešpiet būtų atrodęs puiki idėja, vakarop galėdavo tapti šiurpiu košmaru.

Jam atrodė, kad pavasaris dvokia. Ypač centre. Švelnus oras atidengdavo žiemos atmatas, praėjusio rudens trūnėsius ir nesuskaitomų šunų, kurie neturėtų gyventi mieste, ekskrementus.

Ingvaras buvo rudens žmogus. Labiausiai jam patiko lapkritis. Nesibaigiantis lietus, tolygiai žemėjanti temperatūra ir geriausiu atveju dar prieš prasidedant adventui iškrintantis sniegas. Lapkritis dvelkė tik dargana ir žvarba,

buvo nuspėjamas, nuobodus mėnuo, kuris visuomet pakeldavo nuotaiką.

Gegužė, priešingai, buvo jau visai kita istorija.

Jis atsisėdo ant suolo ir giliai įkvėpė. Viduramžių parke vanduo tarsi veidrodyje silpnai raibuliavo pučiant nestipriam vėjui. Nebuvo regėti nė gyvos dvasios. Net paukščiai, kurie nuo ryto iki vakaro triukšmingai klegėjo, nutilo nakčiai. Nedidelis sukišusių snapus po sparnais ančių būrelis ilsėjosi sutūpęs prie kranto. Tik rubuilis gaigalas patenkintas krypavo aplinkui ir stebėjo savo šeimyną.

Atrodė, tarsi pastarosios paros įvykiai nualino ne tik Oslą, bet ir visą Vakarų pasaulį. Ingvarui pavyko šįvakar pažiūrėti naujienų laidą. Niujorko gatvės, kiek vyras prisiminė, niekada nėra buvusios tokios tuščios. Miestas, kuris niekada nemiega, buvo apimtas stingulio; įtempto laukimo būsenos. Vašingtone ir Lilesande, mažuose miestukuose ir sostinėse – visur atrodė, tarsi staigus prezidentės dingimas būtų pranašavęs kažką dar blogesnio, kažką siaubingo, kas visų dar laukia, ir dėl to saugiausia atrodė užsisklęsti viduje, namuose, už užrakintų durų ir nuleistų užuolaidų.

Jis užsimerkė. Netilstantis didmiesčio ir vieno kito sunkvežimio kitoje ežero pusėje gaudesys priminė, kad jis – pačioje sostinės širdyje. Be to, jis galėjo būti ir visai kitoje vietoje. Jis jautėsi vienišas pasaulyje.

Ilgiau nei valandą jis bandė susisiekti su Vorenu Skifordu. Nebuvo jokios prasmės vykti namo, kol nepavyko su juo pasikalbėti. Porą kartų paliko žinutę mobiliajame telefone ir ambasadoje. Viešbutyje pasakė, kad pono Skifordo niekas nematė nuo ankstyvos popietės.

Miręs *Slaptosios tarnybos* agentas Džefris Viljamas Hanteris buvo rastas praėjus valandai, kai susijaudinęs taksi vairuotojas apsilankė pas kriminalinės policijos budėtoją su tarnybiniu pažymėjimu, kurį rado savo mirusios motinos švarko kišenėje. Kadangi greitosios pagalbos tarnyba iš karto galėjo pasakyti, iš kur buvo atvežta širdies priepuolio ištikta moteris, ten buvo galima ir pradėti ieškoti.

Vyras buvo rastas už dvylikos metrų nuo nurodytos vietos. Jis gulėjo griovyje visai netoli kelio. Kaukolę buvo perskrodusi 9 milimetrų kulka iš „SIG-Sauer P229" pistoleto, kurį jis laikė rankoje. Įvykio vietos tyrėjai kurį laiką stebėjosi, kad dešinė ranka buvo įsprausta į plyšį tarp dviejų akmenų, ką, kaip atrodytų iš pirmo žvilgsnio, būtų buvę sunku įsivaizduoti padarius mirusį vyrą. Tačiau skubus ir neoficialus kritimo atkūrimas vis tiek juos įtikino, kad tai buvo savižudybė. Tą patį teigė patologas, sakydamas, kad tikslią išvadą bus galima padaryti tik po kelių dienų.

Buvo beveik pusė vienuoliktos, ir Ingvaras nusižiovavo. Jis jautėsi ir pavargęs, ir budrus. Viena vertus, troško atsigulti. Kūnas buvo sunkus ir išsekęs. Kita vertus, vargino nerimas, kuris nebūtų leidęs užmigti.

Policijos būstinė tapo nepakeliama vieta. Niekas nekalbėjo apie neteisėtus viršvalandžius ir kada baigsis užsitęsusios pamainos. Žmonės aplinkui judėjo kaip skruzdėlyne. Atrodė taip, tarsi vis daugiau jų ateina į šį didžiulį gaubtos formos pastatą, bet niekas neišeina. Koridoriuose knibždėte knibždėjo žmonių. Visi biurai buvo užimti. Net vienas kitas sandėliukas buvo imtas naudoti kaip papildomam biuro personalui skirta darbo vieta.

Būstinė atrodė kaip apgulta. Didžiulėje pievoje, nuokalnėje į Grenlandsleiret gatvės pusę, nuolat augo stovykla. Pora švedų televizijos kanalų įsikūrė kitoje Centrinės policijos būstinės pusėje. Jie kuriam laikui savo dviem autobusais buvo užtvėrę Okerbergvejeną. Dabar juos išsiuntė į Borgatą, visai šalia Grenlando bažnyčios, tačiau keliukas buvo toks ankštas, kad policijos automobiliai negalėjo pro stovinčius autobusus išjudėti iš užpakalinio kiemo. Švedai jau tris ketvirčius valandos barėsi su tvarką palaikančiu skyriumi, kai Ingvaras suprato, kad daugiau neatlaikys. Jam reikėjo pakvėpuoti grynu oru.

Pasitaikius bent mažiausiai progai, jis visą popietę šlamštė maistą. Prieš išeidamas iš būstinės godžiai suvalgė pusiau atvėsusią „Peppe“ picą. Plokščios dėžutės gulėjo visur. Oslo policija vos per porą parų tapo didžiausiu visų laikų greitojo maisto tinklo klientu.

Vis dar jautėsi alkanas.

Jis paplojo sau per pilvą. Jau seniai praėjo tie laikai, kai save galėjo vadinti tvirto sudėjimo. Ne visai suprasdamas, kada tai nutiko, panašiai kaip atsitiko ir praretėjus plaukams, Ingvaras nutuko. Pilvas sunkiai kabojo virš diržo, kurį atleisdavo iš karto, kai tik manydavo, jog niekas jo nemato. Jis neatvyko pasirodyti įstaigos gydytojui, kai pastarąjį kartą buvo iškviestas pasitikrinti, teisindamasis laiko trūkumu. Jis neišdrįso nueiti. Mintyse dėkojo atgyvenusioms taisyklėms, kuriomis remiantis bus iškviestas tikrintis ne anksčiau kaip po metų. Retkarčiais, pabudęs naktį į tualetą, jis beveik galėjo jausti, kaip cholesterolis tarsi bjaurus ir grėsmingas purvas limpa prie kraujagyslių sienelių. Jam pasirodė, jog pajuto širdies ritmo permušimus ir neaiškius dilgtelėjimus širdyje bei kairėje rankoje,

ir pirmą kartą gyvenime naktį pabudęs negalėjo vėl užmigti, mat nerimavo dėl savo sveikatos.

Kai pagaliau išaušo rytas, su palengvėjimu suprato, kad viskas tebuvo įsivaizdavimas, ir toliau kaip įpratęs pusryčiams valgė kiaušinienę su kumpiu. Jis buvo nemenko sudėjimo vyriškis ir turėjo valgyti tikrą maistą. Be to, netrukus ketino vėl pradėti treniruotis. Tik kai atsiras daugiau laisvo laiko.

Suskambo telefonas.

– Inger Johanė, – sušnibždėjo jis ir paleido jį iš rankų.

Telefonas nukrito ekranu į žemę ir jis nepažvelgė į jį, kai skubiai pakėlė telefoną nuo žemės ir pasakė:

– Alio?

– Sveiki. Čia Vorenas.

– O, sveiki. Aš bandžiau jus rasti.

– Štai todėl ir skambinu.

– Jūs melavote dėl vyro, matyto vaizdo juostoje.

– Nejaugi?

– Taip. Jūs žinojote, kas jis. Kostiumuotas vyras buvo *Slaptosios tarnybos* agentas. Jūs melavote. Ir mums tai labai nepatinka.

– Aš tai galiu suprasti.

– Mes jį radome. Džefrį Hanterį.

Kitame gale stojo visiška tyla. Ingvaras sėdėjo įsmeigęs akis į gaigalą. Šis keletą kartų pakraipė uodegą ir lyg stebėjimo bokšte atsitūpė ant kauburio per porą metrų nuo šeimynos. Juodoje kaip naktis akyje atsispindėjo šviesa. Ingvaras pabandė stipriau apsigaubti lietpalčiu, bet šis buvo per mažas. Jis davė Vorenui tiek laiko, kiek tam reikėjo.

– *Shit*, – pagaliau pasakė amerikietis.

– Jūs galite taip sakyti. Vyras negyvas. Mes manome, kad savižudybė. Bet jūs, aišku, tai numanėte.

Vėl stojo visiška tyla.

Ingvaras nenuleido žvilgsnio nuo gaigalo. Tas negarsiai keletą kartų sukvarksėjo, tarsi norėdamas patikinti, kad vis dar budi.

– Manau, kad geriausia būtų susitikti, – staiga pasiūlė Vorenas.

– Greitai vienuolikta valanda.

– Tokia diena niekada nesibaigia.

Dabar jau Ingvaras nieko neatsakė.

– Susitikime po dešimties minučių, – primygtinai reikalavo Vorenas. – Salhiusas, jūs ir aš. Nieko daugiau.

– Aš nežinau, kiek kartų turėsiu aiškinti, kad tai yra policijos tyrimas, – netekęs vilties pasakė Ingvaras. – Policijos viršininkas arba vienas jo pareigūnų taip pat turėtų dalyvauti.

– Jei jūs taip sakote, – šaltai pasakė Vorenas; Ingvaras galėjo įsivaizduoti, kaip jis abejingai ir arogantiškai truktelėjo pečiais. – Taigi susitinkame ketvirtis po vienuoliktos?

– Ateikite į policijos būstinę. Aš ten būsiu po dešimties minučių. Pažiūrėsime, ar rasime policijos viršininką ir Pėterį Salhiusą.

– Turėtume, – pasakė Vorenas ir padėjo ragelį.

Ingvaras liko sėdėti spoksodamas į telefoną. Po kelių sekundžių ekranas pasidarė tamsus. Jis pajuto keistą pyktį. Akimirksniu skrandį sugniaužė tarsi replėmis. Jis buvo alkanas kaip vilkas ir įtūžęs. Iš esmės tai jis turėjo pagrindo pykti ant Voreno. Tačiau vis tiek amerikietis

nepaaiškinamai sugebėjo apversti aukštyn kojomis visą situaciją. Ingvaras vėl turėjo paklusti. Atrodė, tarsi Vorenas būtų jautęs, kad jis visiškai nuo nieko nepriklauso, kaip ir šalis, iš kurios jis atvyko, ir todėl jam nereikia gėdytis, kad gali būti pagautas akivaizdžiai meluojantis.

Dar kartą suskambo telefonas.

Ingvaras nurijo seiles, telefono ekrane pamatęs mėlynai šviečiantį Inger Johanės vardą. Jis palaukė, kol suskambėjo keturis kartus. Ausies būgneliuose ėmė zvimbti, jis tiesiog galėjo jausti, kaip pakilo kraujo spaudimas. Pabandė kvėpuoti ramiai ir paspaudė žalią ikoną.

– Sveika, – negarsiai tarė jis. – Vėlai skambini.

– Sveikas, – atsakė ji, taip pat negarsiai. – Kaip tau sekasi?

– Gana puikiai. Savaime suprantama, pavargęs, bet mes visi pavargę.

– Kur tu esi?

– Kur *tu* esi?

– Ingvarai, – tyliai pasakė ji. – Aš gailiuosi dėl to, kas buvo šįryt. Aš buvau tokia įsižeidusi, nusiminusi ir įsiutusi. Ir...

– Viskas gerai. Dabar man svarbiausia žinoti, kur judvi esate. Ir kada tu grįši namo. Aš galiu jus pasiimti po... po valandos ar panašiai. Gal po dviejų.

– Tu negali.

– Aš noriu...

– Jau vienuolikta valanda, Ingvarai. Tu žinai, kaip kvaila žadinti Ranhildą vidury nakties.

Ingvaras priglaudė nykštį prie vienos akies, o smilių – prie kitos ir paspaudė. Jis nieko neatsakė. Raudoni ratilai ir taškeliai sukosi tuščioje tamsoje už akių vokų. Jis jautėsi

sunkesnis nei bet kada anksčiau, atrodė, lyg visi gausūs kūno riebalai pavirto švinu. Nuo suoliuko skaudėjo nugarą, o dešinė koja sustingo.

– Aš bent jau turiu žinoti, kur jūs esate, – pasakė jis.

– Aš tiesiog negaliu to pasakyti.

– Ranhilda – mano vaikas. Aš turiu teisę ir pareigą žinoti, kur ji yra. Bet kuriuo metu.

– Ingvarai...

– Ne! Aš negaliu tavęs priversti grįžti namo, Inger Johane. Tu taip pat teisi, kad būtų kvaila žadinti Ranhildą vidury nakties. Bet aš noriu... Aš noriu žinoti, kur jūs esate!

Gaigalas sukvarksėjo ir nestipriai suplakė sparnais. Pora kitų ančių pabudo ir padarė tą patį.

– Kai kas atsitiko, – tarė Inger Johanė. – Kai kas...

– Ar jums viskas gerai?

– Taip, – skubiai ir garsiai atsakė ji. – Mudviem viskas gerai, bet aš negaliu pasakyti, kur esu, nesvarbu, kaip labai to norėčiau. OK?

– Ne.

– Ingvarai...

– Nėra nė kalbos, Inger Johane. Mudu tokie nesame. Mes nepabėgame su vaikais ir neatsisakome vienas kitam pasakyti, kur esame. Tiesiog mes ne tokie.

Ji nutilo.

– Jei pasakyčiau, kur esu, – pagaliau tarė ji. – Ar tuomet gali man duoti garbės žodį, kad neatvyksi manęs ieškoti, kol nepaprašysiu?

– Man, tiesą sakant, iki gyvo kaulo įgriso tavo nuolatiniai reikalavimai prisiekti, – pasakė jis, bandydamas kvėpuoti ramiai. – Suaugusiųjų gyvenimas ne toks! Daug

kas nutinka ir viskas keičiasi. Negalima tiesiog prisiekinėti į kairę ar dešinę ir...

Jis nutilo supratęs, kad Inger Johanė verkia. Tylus šniurkščiojimas virto gergždžiančiu garsu telefone, ir jis pajuto, kaip nugara perbėgo šalčio virpuliukai.

– Ar iš tiesų kažkas atsitiko? – uždusęs paklausė jis.

– Kai kas atsitiko, – kūkčiojo ji. – Bet aš pažadėjau nieko nepasakoti. Tai visiškai nesusiję nei su Ranhilda, nei su manimi, taigi tu gali...

Verksmas ją įveikė. Ingvaras pabandė pakilti nuo suoliuko, bet dešinė koja buvo visiškai nutirpusi. Veidą iškreipė grimasa, jis atsišliejo į atlošą ir šiaip ne taip atsistojęs ėmė judinti koją, kad šioji pagaliau atsigautų.

– Drauge mano, – švelniai pasakė jis. – Aš pažadu. Aš neatvažiuosiu, kol nepaprašysi, ir daugiau nieko neklausinėsiu. Bet kur tu esi?

– Pas Hanę Vilhelmsen, – kūkčiodama ištarė ji. – Krusės gatvėje. Aš nežinau numerio, bet tu neabejotinai gali jį sužinoti.

– Ką... Ką, po velnių, tu veiki pas...

– Tu pažadėjai, Ingvarai. Tu man pažadėjai ne...

– Puiku, – skubiai tarė jis. – Puiku.

– Tuomet labanakt.

– Labanakt.

– Iki.

– Iki.

– Aš tave myliu.

– Mhm.

Priglaudęs telefoną prie ausies jis dar ilgai stovėjo, kai ji padėjo ragelį. Buvo pradėję lengvai dulksnoti. Vis dar atrodė, kad viena jo koja bėgioja skruzdėlės. Ančių

šeimynėlė išsiruošė plaukti; ji nerizikavo ilgiau pasilikti šalia jo.

„Kodėl aš visuomet leidžiuosi apgaudinėjamas, – pagalvojo jis ir per neseniai nupjautą drėgną žolę ėmė šlubčioti Marijos bažnyčios griuvėsių link. – Kodėl būtent aš visuomet turiu nusileisti? Visada ir visiems?“

28

– Čia? Štai šitos durys?

Policijos inspektorė Siljė Siorensen įdėmiai žiūrėjo į mirtinai išsigandusį trisdešimtmetį ir bandė užgniaužti susierzinimą.

– Esate tikras, kad tai buvo šios durys?

Jis energingai linktelėjo.

Savaime suprantama, ji galėjo suprasti vyriškio nuogąstavimus. Jis buvo kilęs iš Pakistano, turėjo Norvegijos pilietybę. Visi dokumentai buvo tvarkingi.

Jo dokumentai.

Jaunai pakistanietei moteriai, su kuria neseniai susituokė, sekėsi prasčiau. Ji buvo išsiųsta iš Norvegijos, kai dar būdama paauglė nelegaliai gyveno šalyje. Praėjus metams ji buvo suimta Gardermoeno oro uoste su padirbtais dokumentais ir dailia nedidele heroino siunta bagaže. Ji prisiekinėjo, kad tai padaryti ją privertė machinatoriai, kurie dabar ją nužudys, ir, kad ir kaip būtų keista, išsisuko sausa, tik buvo antrą kartą išsiųsta iš šalies. Tąkart visam laikui. Tai nesutrukdė tėvui ją ištekinti už antros eilės pusbrolio, turinčio norvegišką pasą. Ji atvyko į Norvegiją prieš keletą savaičių, nepastebėta labai ankstų rytą prasmuko

per Svinesundą, pasislėpusi už keturių pomidorų sulčių padėklų iš Ispanijos vykstančiame sunkvežimyje.

Ali Khuramas iš tikrųjų ją myli, – pagalvojo Siljė Siorensen, tyrinėdama duris, kurias jis jai parodė. Kita vertus, ta nepaprasta baimė, kurios jis negalėjo nuslėpti, kai buvo kalbama apie žmonos likimą, taip pat galėjo būti išgąstis, ką padarys jos tėvas. Nors jis pats gyveno Karačyje, beveik per 6 000 kilometrų nuo Oslo, Ali Khuramo uošvis jau spėjo užsiundyti du advokatus ant policijos inspektorės Siorensen. Kad ir kaip būtų keista, šie pasirodė esą supratingi. Jie suprato, kad vyras, kuris slapta išvežė Amerikos prezidentę iš viešbučio kambario nešvarios patalynės dėžėje, turėtų pasiaiškinti. Jie rimtai linktelėjo, kai, įspėti dėl informacijos konfidencialumo, gavo susipažinti su nedidele tyrimo medžiagos dalimi. Vienas advokatų, pats kilęs iš Pakistano, vėliau trumpai ir negarsiai pasikalbėjo su Ali Khuramu urdu kalba. Pokalbis buvo veiksmingas. Khuramas nusišluostė ašaras ir mielai sutiko parodyti vietą rūsyje, kur pastatė valyti skirtą vežimėlį.

Siljė Siorensen dar kartą žvilgtelėjo į architektūrinius pastato brėžinius. Buvo sunku susitvarkyti su didžiuliais popieriaus lakštais. Su ja atvykęs konsteblis bandė prilaikyti už vieno galo, bet kietas susiraitęs popierius nepasidavė.

– Jų čia nėra, – pasakė konsteblis ir pabandė užlenkti nereikalingą brėžinio dalį.

– Bet ar mes tame koridoriuje?

Siljė apsidairė. Nuo lubų sklindanti neoninė šviesa buvo aštri ir nemaloni. Ilgas koridorius vakarų pusėje baigėsi durimis į užpakalinius laiptus, vedančius į pirmą aukštą, per du aukštus virš jų.

– Yra du rūsio planai, – pasakė vidutinio amžiaus vyras, nervingai kandžiodamas retus ūsus. – Tai žemiausiai esantis. Štai... Taip, mes esame tame koridoriuje.

Jis buvo techninis viešbučio vadovas ir atrodė taip, tarsi būtų bedarantis į kelnes. Nesustodamas trepsėjo ir nepaliko ramybėje ūsų.

– Bet jos nepažymėtos brėžiniuose, – pasakė Siljė, be galo skeptiškai žvelgdama į duris, tarsi jos būtų čia atsiradusios paminant visus įstatymus ir taisykles.

– Kokius brėžinius jūs turite? – paklausė techninis vadovas, stengdamasis rasti užrašytą datą.

– Ką norite tuo pasakyti? – paklausė konsteblis, dar kartelį bandydamas tvarkingai sudėti didžiulius popieriaus lakštus.

– Kai jis paprašė mano mobiliojo telefono numerio, sakė esąs iš *Slaptosios tarnybos*, – aimanavo Ali Khuramas. – Aš juk negalėjau žinoti, kad... Jis man parodė asmens tapatybės kortelę ir viską! Tokį pat dalykėlį, kaip per televiziją, su nuotrauka ir žvaigžde... Tą dieną jis man buvo sakęs, kad turėsiu ateiti iškart, kai jis paskambins. Iš karto, taip sakė jis! Jis buvo iš *Slaptosios tarnybos* ir taip toliau, taigi! Aš juk negalėjau žinoti, kad...

– Supratęs, kas įvyko, tu privalėjai mums viską papasakoti, – šaltai pasakė Siljė ir nusisuko nuo jo. – Tu nedelsdamas privalėjai pakelti aliarmą. Ar jūs ką nors suprantate štai čia?

Pastarieji žodžiai buvo skirti vadovui.

– Taip, bet mano žmona, – tęsė Ali Khuramas. – Aš buvau mirtinai išsigandęs dėl... Kas bus mano žmonai? Ar ji dabar turės išvykti? Ar ji negali?..

– Dabar mes dar kartą apie tai nekalbėsime, – pasakė Siljė ir kilstelėjo ranką. – Tu jau aiškiniesi keletą valandų. Nei tavo, nei tavo žmonos padėtis nepagerės, jei ir toliau įkyrėsi. Atsistok štai ten. Ir patylėk.

Ji tiesmukai parodė vietą per keletą metrų nuo durų. Ali Khuramas nutrepeno koridoriumi. Užsidengęs rankomis veidą, kažką murmėjo urdu kalba. Uniformuotas konsteblis nusekė įkandin.

– Jūs turite ne tuos brėžinius, – galų gale pasakė techninis vadovas. – Šie yra pirminiai. Noriu pasakyti, jie iš tų laikų, kai buvo statomas viešbutis. Jis buvo baigtas 2001 metais. Tada šių durų čia nebuvo.

Jis nusišypsojo tokia šypsena, kuri greičiausiai turėjo atrodyti nuginkluojanti – tarsi dabar, kai paaiškėjo netikslių brėžinių paslaptis, nebūtų likę ko daugiau rūpintis durimis.

– Ne tie brėžiniai, – sutrikusi pakartojo Siljė Siorensen.

– Taip, – energingai pakartojo techninis vadovas. – Arba... tiesą sakant, šios durys iš viso nepažymėtos jokiuose brėžiniuose. Dėl operos statybos darbų, pamatų sprogdinimo ir panašiai mums buvo nurodyta įrengti duris, kad iš čia būtų galima pakliūti į automobilių stovėjimo aikštelę. Tuo atveju, jei kas nors...

– Kokią stovėjimo aikštelę? – prislėgta paklausė Siljė Siorensen.

– Tą, – pasakė techninis vadovas, rodydamas į sieną.

– Tą? *Tą*?

Siljė Siorensen buvo, kas retai pasitaiko, pertekusi pinigų policijos tarnautoja. Ji visada kiek įmanydama stengėsi nuslėpti savo didžiausią silpnybę: aroganciją,

kurią lėmė aprūpinta vaikystė ir paveldėti turtai. Dabar ji sunkiai laikėsi.

Techninis vadovas buvo kvailys.

Švarkas atrodė neskoningai. Vyšninis, prastai gulintis. Kelnės ties keliais švietė. Ūsai atrodė juokingai. Nosis siaura, lenkta, primenanti paukščio snapą. Be to, jis prieš ją keliaklupsčiavo. Nepaisant situacijos rimtumo, jis visą laiką šypsojosi. Siljė Siorensen jautė beveik fizinį pasišlykštėjimą šiuo vyru ir, kai jis draugiškai uždėjo savo ranką jai ant dilbio, atitraukė ranką.

– Tą, – pakartojo ji, bandydama sutramdyti temperamentą. – Galbūt šioks toks netikslumas? Ką norite tuo pasakyti?

– Centrinės stoties automobilių stovėjimo aikštelė, – paaiškino jis. – Visuomeninė stovėjimo aikštelė. Iš viešbučio į ją nėra jokio išėjimo. Reikia eiti aplinkui. Jei svečiai...

– Jūs ką tik pasakėte, kad šios durys veda ten, – nutraukė ji ir nurijo seiles.

– Taip taip, – nusišypsojo jis. – Šios, taip! Bet jos nenaudojamos. Mes tik gavome nurodymą. Kai jie, statydami operą, turėjo sprogdinti ir...

– Tai jūs jau sakėte, – vėl nutraukė ji ir perbraukė ranka per prastai suręstą durų staktą. – Kodėl čia nėra jokios rankenos?

– Kaip jau sakiau, šių durų naudoti neplanuota. Mums tik buvo liepta padaryti išėjimą į automobilių stovėjimo aikštelę. Saugumo sumetimais mes nuėmėme rankeną. Ir, kiek man žinoma, jų lyg ir niekada nepažymėjo brėžiniuose.

Jis pasikasė sprandą ir pasilenkė. Siljė negalėjo suvokti, kaip durys gali būti naudojamos kaip atsarginis išėjimas,

jei jų negalima atidaryti, bet ji daugiau nepajėgė apie tai mąstyti. Ji ištiesė ranką į durų rankeną su ant šono išpieštu viešbučio ženklu, kurią techninis vadovas išėmė iš didelio krepšio.

– Raktą, – sukomandavo ji ir įkišo rankeną į jai skirtą vietą.

Vadovas pakluso. Atrakinti pavyko per kelias sekundes. Ji dirbo kruopščiai, kad nepaliktų pirštų atspaudų. Įvykio vietos tyrėjai jau buvo pakeliui, ketindami patikrinti, ar vis dar likę pėdsakų. Ji atvėrė duris. Padvelkė rūškanas stovinčių automobilių ir išmetamųjų dujų kvapas. Siljė Siorensen liko stovėti šiapus; ji nėjo į stovėjimo aikštelę.

– Išvažiavimas štai ten, ar ne?

Ji parodė į dešinę, rytų pusę.

– Taip. Turėčiau pridurti...

Jis dar plačiau šypsojosi ir jam tęsiant atrodė, tarsi nervingumas kiek atlėgo:

– ...kad *Slaptoji tarnyba* pati šią vietą patikrino. Viskas gerai. Jie netgi gavo atskirą rankeną ir raktą. Ir šių durų, ir lifto. Apskritai jie padarė įspūdingą darbą. Patikrino viešbutį nuo viršaus iki apačios keletą dienų prieš atvykstant prezidentei.

– Kas gavo raktą ir rankeną?

Siljė paklausė neatsigręždama.

– *Slaptoji tarnyba.*

– Kas iš *Slaptosios tarnybos?*

– Ne, kas...

Techninis vadovas trumpai nusijuokė.

– Šiame pastate jų knibždėte knibždėjo. Greičiausiai aš visų vardų neprisiminčiau.

Pagaliau Siljė Siorensen atsigręžė. Ji užvėrė sunkias duris, užrakino, ištraukė rankeną ir įsidėjo ją ir raktą į savo krepšį. Iš šoninės kišenės ištraukė popieriaus lapą ir ištiesė techniniam vadovui.

– O kaip šis?

Vyriškis truputį prisimerkė ir nejudindamas kūno į priekį ištiesė galvą. Jis buvo panašus į grifą.

– Tai jis! Vardus aš galiu užmiršti, bet niekada nepamirštu veidų. Galbūt tai profesinė liga. Viešbučių versle...

– Ar esate visiškai tikras?

– Žinoma!

Techninis vadovas nusijuokė.

– Aš jį gerai atsimenu. Labai malonus vyras. Tiesą sakant, jis čia buvo du kartus.

– Vienas?

Vyriškis pagalvojo.

– Taaaip...

Jis nutęsė galvodamas.

– Jų buvo tiek daug. Bet aš beveik visiškai tikras, kad jis savarankiškai apžiūrėjo šią rūsio dalį. Savaime suprantama, man dalyvaujant. Aš asmeniškai...

– Puiku, – pasakė Siljė ir įsidėjo Džefrio Hanterio nuotrauką atgal į krepšį. – Ar kas nors po to buvo čia užsukęs?

– Ką jūs turite omenyje, sakydama „po to“? Po dingimo?

– Taip.

– Ne, – vilkindamas pasakė techninis vadovas. – Pastebėjus, kad prezidentės nebėra, visas pastatas buvo kruopščiai patikrintas. Žinoma, aš nesu visiškai tikras,

nes sėdėjau kabinete su policijos inspektoriumi ir viską kontroliavau lygindamas su šiais brėžiniais...

Ranka mostelėjo į brėžinius, kyšančius iš Siljės krepšio.

– ...ir daviau įvairius nurodymus. Be to, rūsio aukštas buvo uždarytas.

– Uždarytas? Rūsys?

– Taip, žinoma.

Jis reikšmingai šypsojosi.

– Saugumo sumetimais...

Sakinys nuskambėjo kaip mantra, kurią jis kasdien kartojo šimtus kartų, ir todėl šioji visiškai prarado savo prasmę.

– ...apatinis rūsys buvo uždarytas gerokai prieš atvykstant prezidentei. Aš supratau, kad *Slaptoji tarnyba* norėjo... iki minimumo sumažinti riziką. Jie taip pat uždarė vakarinio sparno dalis. Be to, aštunto ir devinto aukštų dalis. Tai yra vadinama *minimal risk... minimizing risk...*

Jis bergždžiai ieškojo naujai išmoktų angliškų žodžių.

– Rizikos zonos minimalizavimas, – patenkintas pasakė norvegiškai. – Tai visiškai įprasta. Tuose sluoksniuose. Labai protinga.

– Taigi policijai tiesiog nebuvo reikalo čia eiti, – lėtai ištarė Siljė. – Turiu omenyje, iš karto po pagrobimo.

– Ne...

Jis vėl nebuvo tikras, kokį atsakymą ji troško išgirsti. Įtemptai spoksojo į ją, nerasdamas atsakymo.

– Taigi visas aukštas buvo uždarytas. Užrakintas. Liftas žemyn iki čia leidžiasi tik su raktu. Joks svečias nenusileis, jūs aiškiai tai suprantate. Techninė įranga ir... Taip,

jūs suprantate. *Slaptoji tarnyba*, žinoma, turėjo raktus, bet daugiau niekas. Niekas, išskyrus mane ir tuos mano darbuotojus, kurie...

– Ar tyrimas buvo atliekamas remiantis šiuo planu? – paklausė Siljė Siorensen ir paėmė popierius, kyšančius iš savo krepšio.

– Ne. Šie brėžiniai yra pirminiai. Mes naudojome pačius naujausius, į kuriuos įtraukti rekonstruoti prezidento apartamentai. Bet rūsio brėžiniai tie patys, kaip ir anksčiau, taigi tas aukštas, kurio brėžinius turite...

Jis dūrė pirštu į jos krepšio pusę.

– Jis juk visiškai toks pat. Rūsys. Abiejuose brėžinių variantuose.

– Ir nė viename jų nepažymėtos šios durys, – dar kartą pasakė Siljė, tarsi visa tai būtų buvę per daug blogai, kad būtų tiesa.

– Mes bendradarbiaujame su policija, – patikino techninis vadovas. – Glaudus ir puikus bendradarbiavimas ir prieš, ir po pagrobimo.

Viešpatie Dieve, – pagalvojo Siljė ir nurijo seiles. – *Mūsų buvo per daug. Daugybė žmonių ir beprotiška maišatis. Rūsys buvo atitvertas ir užrakintas. Brėžiniuose nepažymėtas joks išėjimas. Jie ieškojo kelio pabėgti, o viskas aplink buvo absoliutus chaosas. Mes neradome durų, nes jų neieškojome.*

– Ar jau galiu važiuoti namo? – paprašė Ali Khuramas, tebestovėdamas už kelių metrų, prie pat mūro sienos. – Gal dabar jau galėčiau eiti?

– Tokie kaip tu mane nuolat stebina, – susierzinusi tarė Siljė Siorensen, nenuleisdama akių nuo praradusio viltį vyro. – Jūs nieko nesuprantate, ką? Ar tu tikrai manai, kad

gali padaryti bet kokį nusikaltimą ir paskui gauti leidimą grįžti namo pas savo madam, tarsi nieko nebūtų nutikę? Ar tu tikrai taip manai?

Ji žengė žingsnį jo link. Ali Khuramas nieko nesakė. Jis vogčiomis žvilgtelėjo į konsteblį. Aukštasis policininkas buvo vardu Khalidas Mushtakas, prieš porą metų baigęs Policijos akademiją kaip geriausias kurso studentas. Jo akys susiaurėjo, o Adomo obuolys išdavė, kad sunkiai nurijo seiles. Tačiau jis nieko nesakė.

– Su tokiais kaip tu, – skubiai pasakė Siljė, ore nupiešdama dideles kabutes. – ...taigi aš neturėjau omenyje tokių kaip tu. Aš turėjau minty... žmones, kurie nesupranta mūsų sistemos. Kurie nesuvokia, kaip...

Ji nutilo. Vienintelis girdimas garsas buvo vienodas gaudimas, sklindantis nuo didžiulio ventiliacijos vamzdžio palubėje. Techninis vadovas pagaliau nustojo šypsotis. Ali Khuramas daugiau nešniurkščiojo. Khalidas Mushtakas spoksojo į policijos inspektorę netardamas nė žodžio.

– Apgailestauju, – pagaliau pasakė Siljė Siorensen. – Aš apgailestauju. Siaubingai kvailai pasakyta.

Ji ištiesė ranką konstebliui.

Šis jos nepaėmė.

– Ne manęs turite atsiprašyti, – vangiai tarė jis, areštuotajam dėdamas antrankius. – Štai šio vyruko. Bet jūs dar turėsite daugybę progų. Spėju, kad jis kurį laiką pasėdės.

Jo šypsena, kuria ją apdovanojo suimtajam dėdamas antrankius, nebuvo nei šalta, nei pajuokianti. Ji buvo kupina užuojautos.

Siljė Siorensen negalėjo prisiminti, kada būtų jautusis dar didesnė kvailė. Tačiau blogiau buvo tai, kad iš

viešbučio „Opera" buvo galima pasprukti keliu, kurio niekas nežinojo, išskyrus nusižudžiusį *Slaptosios tarnybos* agentą.

Veikiausiai iš gėdos, – pamanė jausdama, kaip nukaitę jos pačios skruostai.

Blogiausia vis dėlto tai, kad užtruko ilgiau nei pusantros paros, kol jį rado.

– Prakeiktos durys, – sumurmėjo moteris, kuri paprastai niekuomet nesikeikdavo.

Ji pakilo laiptais paskui Khalidą Mushtaką.

– Mes užtrukome keturiasdešimt valandų, kol radome sumautas duris. Ko dar mes neradome?

29

– Durys. Buvo rastos durys.

Vorenas Skifordas ranka užsidengė akis. Plaukai atrodė drėgni, tarsi jis ką tik būtų juos plovęs. Kostiumą buvo pakeitęs džinsais ir tamsiai mėlynu plačiu megztiniu. Ant krūtinės didžiosiomis raidėmis puikavosi užrašas YALE. Batai atrodė esantys iš tikros gyvatės odos. Su šiais drabužiais jis atrodė vyresnis, nei vilkėdamas kostiumą. Laisvas megztinis leido aiškiau pastebėti glembančią kaklo odą. Įdegusi oda neatrodė šviežia ir sportiška. Priešingai; jaunatviški drabužiai jo figūrai teikė tam tikro nenatūralumo, ir tai, kad oda šiuo metų laiku buvo nenatūraliai įdegusi, tik jį paryškino. Jis sėdėjo užmetęs vieną koją ant kitos, ir viršutinio bato galas nervingai sūpavo. Be to, atrodė, tarsi jis būtų beveik beužsnūstąs. Alkūne atsirėmęs į kėdės porankį, jis sėdėjo pusiaugulomis.

– Durys, kurias, kaip įrodyta, patikrino *Slaptoji tarnyba*, – tarė Ingvaras Stubio. – Būtent Džefris Hanteris. Kada pastebėjote, kad jis dingo?

Vorenas Skifordas lėtai išsitiesė. Tik dabar Ingvaras pastebėjo, kad vyriškis nemaloniai įsipjovė. Kraujas prasisunkė pro užklijuotą pleistrą prie pat kairės ausies. Losjono po skutimosi kvapas buvo mažumėlę per stiprus.

– Jis pranešė, kad susirgo, – galų gale pasakė amerikietis.

– Kada?

– Gegužės 16-osios rytą.

– Taigi jis buvo čia prieš prezidentei atvykstant į Norvegiją?

– Taip. Buvo atsakingas už viešbučio saugumą. Jis čia atvyko 13-tą dieną.

Policijos viršininkas Bastesenas šaukšteliu pamaišė kavą. Jis kaip užburtas sėdėjo ir stebėjo puodelyje besisukantį verpetą.

– Aš maniau, kad tie vyrai visiškai nepaperkami, – sumurmėjo jis norvegiškai. – Nekeista, kodėl mes atsidūrėme aklavietėje.

– *Pardon me*, – pasakė Vorenas Skifordas, aiškiai suirzęs.

– Taigi, jis pranešė, kad susirgo, – skubiai pasakė Ingvaras. – Liga turėjo būti gana rimta, ar ne? Tai, kad už prezidentės viešbučio saugumą atsakingas asmuo praneša esąs susirgęs likus dvylikai valandų iki atvykstant subjektui, yra retenybė. Manau, kad...

– *Slaptoji tarnyba* turėjo pakankamai žmonių, – nutraukė Vorenas. – Be to, viskas vyko pagal grafiką. Viešbutis buvo apžiūrėtas, planai parengti, teritorijos dalys

atitvertos, sistema funkcionavo. *Slaptoji tarnyba* niekada nedirba atmestinai. Dažniausiai ji yra parengusi atsarginių variantų, kad ir kokie neįtikimi jie atrodytų.

– Reikia pasakyti, kad čia jie buvo aplaidūs, – pasakė Ingvaras. – Jei jau vienas jūsų specialiųjų agentų dalyvauja JAV prezidentės pagrobime.

Kambaryje tapo tylu. Saugumo tarnybos vadovas Pėteris Salhiusas atsuko kolos buteliuko kamštelį. Terjė Bastesenas galų gale pastatė kavos puodelį.

– Mes į tai žiūrime labai rimtai, – galų gale pasakė jis, bandydamas pagauti amerikiečio žvilgsnį. – Jūs turėjote labai seniai suprasti, kad čia įsipainiojęs vienas jūsiškių. Ir kad jūs...

– Ne, – šiurkščiai nutraukė Vorenas. – Mes ne...

Jis stabtelėjo. Vėl ranka perbraukė akis. Atrodė, tarsi sąmoningai jas slėptų.

– Iki vakar gerai įdienojus *Slaptoji tarnyba* nežinojo, kad Džefris Hanteris dingęs, – pasakė jis po tokios ilgos pauzės, kad sekretorė spėjo atnešti dar vieną apyšiltę picą ir dėžę mineralinio vandens. – Jie ir taip turėjo apie ką galvoti. Beje, liga atrodė rimta. Prolapsas. Vaikinas negalėjo pasijudinti. Gegužės 16-osios rytą jie bandė jį prikimšti skausmą malšinančių vaistų, bet jis pajėgė tik gulėti lovoje ir snausti.

– Bent jis taip sakė.

Vorenas pažvelgė į Ingvarą ir silpnai linktelėjo.

– Būtent tai jis pasakė.

– Ar jį apžiūrėjo gydytojas?

– Ne. Mūsų darbuotojai turi daug medicinos žinių. Prolapsas yra prolapsas, ir nedaug ką čia padarysi, išskyrus poilsį ar operaciją. Operacijos būtų tekę palaukti, kol baigsis prezidentės vizitas.

– Rentgeno tyrimas būtų jį demaskavęs.

Užuot atsakęs, Vorenas palinko ties pica, nežymiai suraukė nosį ir jos net neparagavo.

– Jeigu kalbėtume apie FTB, – pasakė jis, imdamas buteliuką vandens, – ...mes nežinojome nieko, kol jūs man parodėte vaizdo medžiagą. Šiandien popiet. Vėliau, savaime suprantama, mes atlikome savo tyrimus. Palyginti su tuo, ką išsiaiškino *Slaptoji tarnyba*...

Vorenas pakilo ir nuėjo prie lango. Jie sėdėjo policijos viršininko kabinete, septintame Centrinės policijos būstinės aukšte, iš kurio buvo regėti įspūdingas tamsios gegužės nakties vaizdas. Šviesos, sklindančios iš žiniasklaidos miestelio, įsikūrusio pievelėje apačioje, dabar buvo stipresnės ir jų vis daugėjo. Iki tamsiausio paros meto buvo likusi valanda, tačiau pieva skendėjo dirbtinėje šviesoje. Alėjos medžiai, išsirikiavę iki pataisos darbų kalėjimo, atrodė kaip siena, skirianti nuo kitoje parko pusėje karaliaujančios tamsos.

Jis atsigėrė truputį vandens, bet nieko nepasakė.

– Ar tai negalėjo paprasčiausiai būti pinigų klausimas? – tyliai paklausė Pėteris Salhiusas. – Pinigai šeimai?

– Tai dar nebūtų taip blogai, – pasakė Vorenas, žvelgdamas į savo atvaizdą lange. – Tai dėl vaikų. Gyvenamųjų namų rajone tarp Baltimorės ir Vašingtono dabar sėdi visiškai netekusi vilties našlė, suprasdama, kad ir ji, ir jos vyras padarė kažką siaubinga. Jie turi tris vaikus. Jauniausias yra autistas. Jam einasi gerai, turint omeny jo būklę. Jis mokosi pagal specializuotą programą. Ši yra brangi, ir Džefris Hanteris, tikėtina, turėjo labai taupyti, kad kaip nors sudurtų galą su galu. Bet jis niekada nėra neteisėtu būdu uždirbęs pinigų. Nėra nieko, kas leistų taip

manyti. Tačiau per pastaruosius du mėnesius berniukas tyliai ir ramiai buvo du kartus pagrobtas. Abu kartus jis vėl atsirado dar nepaskelbus paieškos, bet jau gerokai po to, kai tėvai būdavo puolę į paniką. Įspėjimas buvo aiškus: Osle elkis taip, kaip reikalaujama, kitaip berniuko nebepamatysi.

Pėteris Salhiusas atrodė nuoširdžiai šokiruotas, kai paklausė:

– Bet ar patyrusį *Slaptosios tarnybos* agentą būtų paveikę tokie dalykai? Ar jis negalėjo tiesiog pasirūpinti šeimos apsauga? Jei kas nors pajėgtų atsispirti tokiam grasinimui, tai tik valstybės agentas?

Vorenas tebestovėjo nugara į juos. Balso tonas buvo ramus, tarsi ši istorija jo nebūtų galėjusi sujaudinti.

– Pirmą kartą berniukas buvo paimtas iš mokyklos. Iš esmės tai neįmanoma. Ir valstybinės, ir ypač, kaip šiuo atveju, privačios mokyklos rūpinasi vaikų saugumu. Bet, kaip matome, kažkam tai pavyko. Berniukas buvo slapta išsiųstas pas seną motinos mokyklos draugę į Kaliforniją. Ten jis buvo mokomas namuose ir niekas, net jo broliai, nežinojo, kur jis. Vieną popietę jis ir iš ten dingo. Jo nebuvo keturias valandas, ir nei motinos draugė, nei kas nors kitas negalėjo paaiškinti, kaip tai galėjo nutikti. Bet įspėjimas buvo aiškus kaip diena.

Trumpai sausai nusijuokęs, Vorenas pagaliau atsisuko ir grįžo prie savo kėdės.

– Jie vis tiek būtų radę berniuką. Džefris Hanteris nemanė, kad turi pasirinkimą. Tačiau, suprantamas dalykas, jis negalėjo gyventi po tokios išdavystės. Gėda. Jam juk buvo visiškai aišku, kad anksčiau ar vėliau paaiškės, jog jis įsipainiojęs. Kad kam nors kils mintis patikrinti

vaizdo juostą nuo tos akimirkos, kai buvo įvykdytas pagrobimas.

– Taigi jis klajojo Oslo gatvėmis, kol pakankamai vėlai įsėdo į autobusą, vežantį į miško pusę, – apibendrino Bastesenas. – Ten jis paėjėjo truputį toliau, pasislėpė griovyje ir nusišovė iš tarnybinio pistoleto. Jis negalėjo jaustis gerai, vargšelis. Eidamas Skaro kryptimi žinojo, kad gyventi liko vos keletas minučių. Kad jis daugiau niekada negalės...

Ingvaras, girdėdamas policijos viršininko atminimo kalbą, pajuto, kaip skruostus išmušė silpnas raudonis, ir skubiai nutraukė:

– Ar Džefrio Hanterio savižudybe galima paaiškinti tai, kad mes nieko neišgirdome iš pagrobėjų? Juk apartamentuose paliktame raštelyje jie rašė, kad susisieks.

– Aš tuo abejoju, – pasakė Vorenas. – Kadangi Džefris Hanteris iš tiesų buvo ne kas kitas, kaip tik įrankis. Nėra visiškai jokių, net mažiausių įtarimų, kad jis būtų įsipainiojęs į ką nors daugiau nei prezidentės išvežimą iš viešbučio.

– Aš noriu jums truputį paprieštarauti, – tarė Ingvaras. – Informacija apie prezidentės drabužius turėjo pasklisti iš vidaus.

– Ką norite tuo pasakyti? Drabužiai?

– Tie du automobiliai, kurie važinėjosi aplinkui...

Ingvaras kilstelėjo du pirštus ir nutilo.

– Beje, mes radome ir antro automobilio vairuotoją. Mes iš jo sužinojome ne ką daugiau nei iš Gerhardo Skrioderio. Toks pats *lowlife*[57] niekšas, tas pats elgesys, toks pat didžiulis užmokestis.

[57] Padugnė (angl.).

– Bet drabužiai, – pakartojo Vorenas. – Kas su jais?

– Raudonas švarkas, mėlynos elegantiškos kelnės. Balta šilkinė palaidinė. JAV ir Norvegijos nacionalinės spalvos. Kad ir kas būtų pagrobėjai, jie turėjo žinoti, ką ji ketina vilkėti. Šios antrininkės vilkėjo tokius pačius drabužius. Nevisiškai vienodus, bet jos buvo pakankamai panašios, kad pavyktų atitraukti dėmesį. Mes praradome neapsakomai daug laiko ir jėgų, ieškodami šešėlių.

Ingvaras atsikvėpė, luktelėjo ir tęsė:

– Aiškus daiktas, kad *ponia prezidentė* vyksta vizitų kartu su savo kirpėja ir stiliste. Ką sako jos?

Vorenui Skifordui akivaizdžiai iškilo sunkumų. Neišraiškingas veidas, kuriuo prisidengęs galėdavo meluoti nemirksėdamas, tapo prislėgtas ir pavargęs. Burna atrodė siauresnė, ir Ingvaras pastebėjo, kaip veido raumenys įsitempė.

– Tiesą sakant, man padarė nemažą įspūdį tai, kaip jūs sugebate mus visą laiką nuvertinti, – tyliai pasakė Ingvaras. – Ar jūs nemanote, kad mes seniausiai buvome iškėlę šią problemą? Ar netikite, kad gana seniai nuogąstavome, jog tai turėjo būti *inside job*[58]? Ar nesuprantate, kad jūs, žaisdamas Misterį Paslaptį, pylėte benziną būtent į šį laužą?

– Informacija apie prezidentės drabužius įvesta kompiuterinėje sistemoje, – negarsiai atsakė Vorenas.

– Ir prie jos gali kiekvienas prisijungti?

– Ne. Bet jos sekretorė gali su ja susipažinti. Jos puikūs santykiai su Džefriu Hanteriu. Jie tiesiog yra... buvo draugai. Gegužės pradžioje per neformalius pietus

[58] Kas nors iš jos aplinkos (angl.).

Baltuosiuose rūmuose jie kalbėjosi apie šią... Valstybės dienos šventę, kurią švenčiate savo šalyje. Savaime suprantama, mes apklausėme sekretorę, bet ji niekaip negali prisiminti, kuris iš jųdviejų pradėjo kalbėti šia tema. Šiaip ar taip, paaiškėjo, kad prezidentė nusipirko daug naujų drabužių savo pirmojo užsienio vizito proga. Be kita ko, švarką, kurį vilkės per Valstybės dienos šventę. Jis turėjo būti būtent tokio pat raudonumo, kaip Norvegijos vėliavos spalva. Kažkas buvo informavęs, kad jūs esate gana... jautrūs tokiems dalykams.

Veidu perbėgo šypsnys, bet niekas į jį neatsakė tuo pačiu.

– O jūs esate šimtu procentų tikras, kad į tai nėra įsipainioję ir daugiau jūsiškių? Kad Džefris Hanteris veikė vienas?

– Tokie tikri, kiek tik tai įmanoma, – tarė Vorenas Skifordas. – Tačiau su visa pagarba noriu pareikšti, kad man ne visai patinka tai, kaip pakrypo šis susitikimas. Aš čia ne tam, kad man prikaišiotumėte. Aš čia esu tam, kad suteikčiau jums reikalingą informaciją, kuri padėtų rasti prezidentę Bentley. Ir, savaime suprantama, išgirsti, kiek toli pažengėte tirdami bylą.

Kai jis ištiesė nugarą, balse buvo girdėti ironijos gaidelė. Terjė Bastesenas atsikrenkštė ir vėl pastatė ant stalo savo amžinąjį kavos puodelį, ketindamas kažką sakyti. Ingvaras jį aplenkė.

– Nebandykite, – tarė jis.

Balsas buvo gana draugiškas, bet akys susiaurėjo tiek, kad Vorenas sumirksėjo.

– Iš mūsų pusės jūs gaunate visą informaciją, – tarė Ingvaras. – Mes informuojame jus iškart, kai tik pavyksta

jus rasti. O tai, beje, dažnai būna sudėtinga. Mes turime du tūkstančius pareigūnų...

Jis nustebęs stabtelėjo, tarsi iki šios akimirkos nebuvo visiškai suvokęs šio didžiulio skaičiaus.

– ...dirbančių su šia byla, tik jie priklauso skirtingoms policijos organizacijoms. Be to, savaime suprantama, yra departamentai, direkcijos, tam tikru mastu kar...

– Mes iš viso turime šešiasdešimt du tūkstančius amerikiečių, – nutraukė Vorenas, nekeldamas balso. – ...kurie šią akimirką bando išsiaiškinti, kas pagrobė prezidentę. Be to...

– Tai ne varžybos!

Visi sužiuro į Pėterį Salhiusą. Dabar jau jis pakilo. Ingvaras su Vorenu persimetė žvilgsniais kaip du mokyklos kieme besikivirčijantys berniukai, direktoriaus pagauti nusikaltimo vietoje.

– Niekas neabejoja, kad tai svarbiausia užduotis abiem šalims, – tarė Salhiusas; balsas buvo dar niūresnis nei paprastai. – Ir kad jūs, amerikiečiai, neabejotinai ieškote didesnės konspiracijos ir sąsajų. Kalbant apie keitimąsi informacija ir žiniomis, CŽV, FTB ir NSA per pastarąją parą suformavo gana naują... poziciją, jei taip galėčiau pavadinti. Švelniai tariant, ji neproduktyvi, bet mums vis tiek nesunku suprasti, kuria kryptimi jūs dirbate. Žvalgybos tarnybos visoje Europoje stebi viską, kas vyksta. Mes taip pat turime savo šaltinių, apie kuriuos jūs neabejotinai žinote. Ir, savaime suprantama, tik laiko klausimas, kada pačių JAV žurnalistai sužinos apie jūsų naudojamus metodus.

Vorenas nemirksėjo.

– Tai jūsų problema, – tarė Salhiusas, gūžtelėdamas pečiais. – Taip, kaip aš suprantu mūsų gautus duomenis,

ir palyginti su tuo, ko jūs nepajėgėte nuslėpti nuo viešumos...

Jis pasilenkė ir iš aplanko, gulinčio ant žemės prie kėdės, nuo kurios buvo pakilęs, išėmė dokumentą.

– Stiprus oro transporto ribojimas, – perskaitė jis. – Visiškas oro transporto iš tam tikrų šalių, kurių dauguma musulmoniškos, sustabdymas. Didelis darbuotojų skaičiaus sumažinimas valstybės įstaigose. Kuriam laikui uždaromos mokyklos.

Jis mostelėjo popieriaus lapu, paskui vėl jį įsidėjo į aplanką.

– Taip galėčiau tęsti ir toliau. Viso šio sujudimo esmė yra akivaizdi. Jūs laukiate kitų atakų. Daug didesnių nei Amerikos prezidentės pavogimas.

Vorenas Skifordas pravėrė burną ir pakėlė rankas.

– Pasilaikykite protestus sau, – pasakė Norvegijos Saugumo tarnybos vadovas; jo žemas balsas virpėjo nuo tramdomo pasipiktinimo. – Aš galiu pasakyti tą patį, ką sakė Stubio: nenuvertinkite mūsų.

Didžiulis smilius buvo vos per keletą centimetrų nuo amerikiečio nosies.

– Jūs turite prisiminti, jūs *turite prisiminti...*

Vorenas suraukė antakius ir atitraukė galvą. Salhiusas prisiartino dar arčiau. Pirštas virpėjo.

– ...kad tai mes, Norvegijos policija, turime šansų ištirti šią bylą. *Šią konkrečią bylą*. Tai mes ir tik mes turime galimybę ištirti, kaip visiškai konkretus veiksmas, Amerikos prezidentės išgabenimas iš jos viešbučio kambario Osle... kad kažkas panašaus apskritai galėjo įvykti. Suprantate?

Vorenas sėdėjo visiškai ramus.

– Taigi dėl mūsų jūs galite sau ir toliau stengtis, bandydami šį veiksmą įžiūrėti platesnėje perspektyvoje. *Supratote??!*

Vyras beveik nepastebimai linktelėjo. Sunkiai kvėpuodamas, Salhiusas atitraukė ranką ir tęsė:

– Nesuvokiama, kad jūs ne tik atsisakote mums padėti, bet dar ir tyčiomis kenkiate tyrimui neteikdami mums tokios svarbios informacijos apie tai, jog paslaptingai dingo *Slaptosios tarnybos* agentas.

Jis sustojo tiesiai priešais amerikietį.

– Jei sena pasivaikščioti išėjusi moteris nebūtų klaidžiodama Nūrmarkoje atsidūrusi prie griovio ir be sąmonės pargriuvusi už kelių metrų, mes vis dar būtume ieškoję kostiumuoto vyriškio. Mes vis dar nebūtume turėję nė menkiausio supratimo apie...

Pėteris Salhiusas atsikrenkštė ir stabtelėjo, tarsi būtų turėjęs suimti save į rankas, kad neįpyktų iš tiesų.

– Bendradarbiaudamas su policijos viršininku Bastesenu, mūsų teisingumo ir užsienio reikalų ministrais aš išsiunčiau oficialų skundą jūsų vyriausybei, – nesisėsdamas tęsė Pėteris Salhiusas. – O jo kopiją – *Slaptajai tarnybai* ir FTB.

– Bijau, – vangiai tarė Vorenas, – ...kad mano vyriausybei, FTB ir *Slaptajai tarnybai* yra ko jaudintis ir dėl rimtesnių dalykų nei jūsų skundas. Bet, žinoma... *Be my guest!*[59] Aš negaliu jums uždrausti susirašinėti su kitais, jei jūs tokiems dalykams turite laiko.

Jis staiga pakilo ir čiupo kariškai žalią sportinį švarką, kuris gulėjo permestas per kėdės atkaltę.

59 Prašom! (Angl.)

– Tuomet aš čia, šiaip ar taip, baigiau, – šypsodamasis pasakė jis. – Gavau, ko man reikėjo. O ir jūs juk šį bei tą sužinojote. Kitaip sakant, vaisingas susitikimas.

Kiti trys kambaryje buvę vyrai buvo tokie apstulbę dėl šio netikėto išėjimo, kad nesuskubo ką nors pasakyti. Vorenui Skifordui teko paliesti Salhiuso ranką, kad šis pasitrauktų į šalį.

– Beje, – perėjęs kambarį pasakė amerikietis ir atsisuko; niekas iš likusiųjų vis dar nebuvo sugalvojęs nieko protingo pasakyti. – Jūs klystate kalbėdami apie tai, kas gali ištirti bylą. *Šią konkrečią bylą*, kaip jūs ją pavadinote. Tarsi pagrobimas apskritai gali būti atskirtas nuo motyvų, planavimo, padarinių ir konteksto.

Jis plačiai šypsojosi. Akys toli gražu nebuvo draugiškos.

– Tas, kas rastų prezidentę, – pridūrė jis. – *Tas* turėtų galimybę ištirti bylą. *Visą bylą*. Deja, aš kuo toliau, tuo labiau abejoju, kad tai būsite jūs. *Tai* kelia nerimą...

Jis įsistebeilijo tiesiai į Salhiusą.

– ...mano vyriausybei, FTB ir *Slaptajai tarnybai*. Bet kuriuo atveju linkiu sėkmės. Labanakt.

Durys trinktelėjo jam už nugaros, mažumėlę per stipriai.

30

– Mes radome prezidentę, – sušnibždėjo Inger Johanė Vik. – Tai yra visiškai...

Ji nežinojo, ką sakyti, ir pajuto, kad norėtų kikenti. Kadangi tai būtų buvę beveik tas pat, kaip juoktis laidotuvėse, ji pabandė suimti save į rankas. Iš akių vėl pradėjo

riedėti ašaros. Ji jautėsi visiškai išsekusi, ir visos šios situacijos absurdiškumas nemažėjo, nes Hanė nepalaužiamai laikėsi savo požiūrio nieko neinformuoti. Inger Johanė išbandė viską: nuo protingų ir argumentuotų maldavimų iki aiškių grasinimų. Niekas negelbėjo.

– Tokia moteris kaip Helen Bentley geriausiai žino pati, – negarsiai pasakė Hanė ir atsargiai apklojo prezidentę pledu. – Padėk man truputėlį, prašau.

Helen Bentley kvėpavimas buvo taisyklingas ir sunkus. Hanė pridėjo du pirštus jai prie riešo ir žvilgtelėjo į rankinį laikrodį. Lūpos judėjo nebyliai skaičiuodamos, paskui ji atsargiai padėjo prezidentės ranką atgal ant jos klubo.

– Vienodas ir normalus ramybės būsenos pulsas, – sušnibždėjo ji. Tiesą sakant, aš nemanau, kad ji nualpo. Ji užmigo. Mirtinai nuvargusi. Visiškai išsekusi ir psichiškai, ir fiziškai.

Ji tyliai išriedėjo į kitą svetainę. Pakeliui užgesino balsu valdomą šviesą:

– Tamsu!

Lempos lėtai pritemo, kol užgeso visiškai. Inger Johanė nusekė paskui Hanę ir uždarė duris. Ši svetainė buvo mažesnė. Joje degė didžiulis dujinis židinys su plieniniais rėmais, nuo jo skleidžiamos šviesos kambaryje šoko šešėliai. Inger Johanė atsisėdo į šezlongą ir atrėmė galvą į minkštą jo atkaltę.

– Helen Bentley skubiai nereikia gydytojo, – tarė Hanė ir sustabdė vežimėlį šalia šezlongo. – Bet dėl viso pikto mes kartą per valandą turėtume ją truputį pajudinti. Jai gali būti nedidelis smegenų sukrėtimas. Aš galiu budėti pirmoji. Kada paprastai Ranhilda pradeda busti?

– Apie šešias, – atsakė Inger Johanė ir nusižiovavo.

– Tuomet aš budėsiu pirmoji. Taigi tu bet kuriuo atveju galėsi nusnūsti bent keletą valandų.

– Puiku. Ačiū.

Bet Inger Johanė nepakilo. Ji įsižiūrėjo į liepsnas, šokančias tarp dirbtinių malkų. Jos ją beveik hipnotizavo; apačioje grakščiai besiplaikstančios mėlynos liepsnos virto geltonai oranžine ugnimi.

– Žinai ką, – tarė ji, jausdama Hanės kvepalų dvelksmą. – Aš nemanau, kad kada nors esu sutikusi panašų žmogų.

– Tokį kaip aš, – nusišypsojo Hanė ir pažvelgė į ją.

Inger Johanė trumpai nusijuokė, gūžtelėjo pečiais ir atsakė:

– Taip pat panašų į tave, bent jau ligi šiol. Bet šią akimirką aš galvojau apie Helen Bentley. Aš taip gerai prisimenu rinkimų kampaniją. Turiu omeny, aš visuomet po truputį seku...

– Po truputį seku, – nutraukė Hanė Vilhelmsen kikendama. – Tu nesveikai domiesi amerikiečių politika! Man atrodė, kad aš esu nesveikai susižavėjusi šia šalimi, bet tu mane pranoksti visa galva. Ar nori...

Ji pakreipė galvą. Atrodė, tarsi svarsto, ar klausimas nekirs svarbios ribos tarp draugiškumo ir palankumo.

– Ar nebūtų puiku išgerti taurę vyno? – vis dėlto paklausė ji, bet ėmė gailėtis. – Beje, tai kvaila mintis. Taip vėlai. Pamiršk.

– Būtų nuostabu, – nusižiovavo Inger Johanė. – Taip, ačiū.

Hanė vežimėliu nuriedėjo iki spintos, įmontuotos į sieną. Ji atidarė ją lengvai spustelėdama durų paviršių

ir neabejodama išėmė raudonojo vyno butelį, ant kurio puikavosi tokia etiketė, kad Inger Johanė tik išsižiojo.

– Neimk jo, – skubiai ištarė ji. – Mes juk gersime tik po taurę!

– Vynas – tai Nefisės sumanymas. Ji tik apsidžiaugs pamačiusi, kad ir aš išgėriau puikaus vyno.

Ji atkimšo butelį, įsispraudė jį tarp šlaunų, paėmė dvi taures su kojelėmis, kurias atsargiai pasidėjo ant kelių, uždarė duris ir grįžo. Tuomet abiem dosniai pripildė taures.

– Iš tiesų juk tikras stebuklas, kad ją išrinko, – pasakė Inger Johanė ragaudama. – Fantastiška. Norėjau pasakyti, vynas!

Ji kilstelėjo taurę, tuo diskretiškai palinkėdama „į sveikatą“, ir vėl išgėrė.

– Ką galėtum pasakyti apie tai, kad ji laimėjo? – paklausė Hanė. – Kaip jai tas pavyko? Kai absoliučiai visi komentatoriai teigė, kad dar per anksti turėti prezidentę moterį?

Inger Johanė nusišypsojo.

– Visų pirma – X faktorius.

– X faktorius?

– Tai, ko negalima paaiškinti. Pranašumų, kurių iš esmės negalima nurodyti, visuma. Ji turėjo viską. Jei kuri nors moteris būtų turėjusi galimybę, tai tik ji. Ir tik ji.

– O kaip Hilari Klinton?

Inger Johanė sučepsėjo ir nurijo mažytį gurkšnelį, kuriuo mėgavosi burnoje.

– Manau, tai pats geriausias vynas, kokį tik esu ragavusi, – tarė ji, įsispitrijusi į taurę. – Hilari dar buvo per anksti. Ji ir pati tai suprato. Bet ji gali ateiti. Vėliau. Ji turi sveikatos

ir, manyčiau, gali būti svarbi, kol sulauks septyniasdešimties. Dar yra laiko. Hilari turimas pranašumas tas, kad visas purvas jau išpiltas. Visas jos gyvenimas apsivertė aukštyn kojomis, kol ji tapo *pirmąja ponia*. Jau nekalbant apie tuos aštuonerius metus Baltuosiuose rūmuose. Visas purvas seniausiai iškilęs į paviršių. Bet pirmiausia juk turi viskas nusistovėti.

– Bet Helen Bentley juk irgi buvo kruopščiai patikrinta, – pasakė Hanė ir pabandė patogiau atsisėsti kėdėje. – Jie knaisiojosi po jos biografiją kaip kraujo ištroškę skalikai.

– Savaime suprantama. Esmė ta, kad jie nieko nerado. Nieko, kas būtų svarbu. Jai užteko nuovokos pripažinti, kad studijų metai nebuvo labai panašūs į gyvenimą vienuolyne. Tai ji padarė dar niekam nespėjus jos paklausti. Ir ji tai pasakė plačiai šypsodamasi. Ji net mirkčiojo Lariui Kingui tiesioginiame eteryje. Į dešimtuką. Genialu.

Pakėlusi vyno taurę, kurią apšvietė židinio ugnis, ji galėjo stebėti spalvų žaismą; tamsiai raudonas skystis palei taurės kraštą tapo šviesios plytų spalvos.

– Be to, Helen Bentley buvo išvykusi į Vietnamą, – pasakė Inger Johanė ir vėl nusišypsojo. – 1972 metais. Tuomet jai buvo dvidešimt dveji. Būdama gana įžvalgi, ji nieko apie tai nepasakė, kol kažkoks mulkis ar, greičiau turėčiau sakyti, plėšrūnas vos prasidėjus kandidatavimo procesui pabrėžė, kad JAV faktiškai kariauja su Iraku. Ir kad *Commander in Chief* būtinai turi turėti patirties kare. Tai, aišku, yra gryniausia nesąmonė. Pažiūrėk į Bušą! Būdamas jaunas, truputį paskraidė aplink su lakūno uniforma ir niekada neiškėlė kojos, nepakėlė sparnų už JAV ribų. Bet žinai...

Galva nuo vyno palengvėjo.

– Helen Bentley visa tai nušvietė visai kitoje šviesoje. Kalbėdama televizijoje ji rimtai pareiškė, kad priežastis, dėl kurios niekada neaptarė savo dvylikos mėnesių, praleistų Vietname, buvo ta, kad ji, gerbdama fiziškai ir psichiškai suluošintus veteranus, nenorėjo girtis tarnyba, kuri, apskritai kalbant, reiškė darbą prie rašomosios mašinėlės. Ji ėjo į karą neverčiama ir tik todėl, kad tai suvokė kaip pareigą. Ji grįžo namo, sakė ji, labiau subrendusi, tapusi protingesnė moteris ir teigė, kad karas buvo lemtinga klaida. Kaip ir karas su Iraku, kurį ji iš esmės rėmė, buvo virtęs košmaru, kurį reikėjo tinkamai ir protingai baigti skiriant tam visas savo jėgas. Kiek įmanoma greičiau.

Ji žaibiškai ranka uždengė taurę, kai Hanė norėjo įpilti dar.

– Ačiū, ne. Buvo puiku, bet netrukus turiu eiti gultis.

Hanė neįkalbinėdama užkimšo vyno butelį.

– Ar pameni, kaip mes čia sėdėjome ir kartu žiūrėjome inauguracijos ceremoniją? – paklausė ji. – Ir kalbėjomės apie tai, kaip neįsivaizduojamai puikiai jie turi sugebėti planuoti savo gyvenimą? Ar prisimeni?

– Taip, – atsakė Inger Johanė. – Iš tiesų aš buvau labiau... sujaudinta. Nei tu.

– Tai todėl, kad tu nesi tokia cinikė kaip aš. Tau vis dar galima padaryti įspūdį.

– Neįmanoma susilaikyti, – tarė Inger Johanė. – Kai Hilari Klinton įtemptai dirba kurdama griežto, tvirto ir užsispyrusio žmogaus įvaizdį...

– Kaip matau, ji sunkiai dirba stengdamasi jį pakeisti.

– Taip. Žinoma. Bet tam reikia laiko. Helen Bentley turi kažką...

Ji papurtė galvą ir užkišo plaukus už ausies. Tik dabar ji pastebėjo, kad akiniai nusėti Ranhildos pirštų atspaudų. Ji juos nusiėmė ir nuvalė palaidinės apačia.

– ...neapibrėžiamo, – tarė ji po kurio laiko. – X faktorius. Šilta, graži ir moteriška, kita vertus įrodžiusi savo tvirtumą darydama karjerą ir dalyvaudama kare. Beveik neabejotina, kad ji – kietas riešutėlis ir turi daug priešų. Bet su jais elgiasi... kitaip?

Ji užsidėjo akinius ir žvilgtelėjo į Hanę.

– Supranti, ką turiu omeny?

– Taip, – linktelėjo Hanė. – Kitaip tariant, ji puikiai moka apgauti žmones. Net ir piktus priešininkus priversdama tikėti, kad su jais elgiasi rodydama deramą pagarbą. Bet aš norėčiau sužinoti, kokia ji iš tikrųjų.

– Iš tikrųjų? Ką nori pasakyti?

– Liaukis, – nusišypsojo Hanė. – Tu juk nemanai, kad ji tokia švari, kaip atrodo?

– Ji juk turi... Jei kas nors ir būtų buvę, tai, savaime suprantama, kas nors vis tiek būtų tai išsiaiškinęs! Šioje srityje amerikiečių žurnalistai yra patys geriausi... blogiausi pasaulyje.

Keistas dalykas, bet Hanė pirmą kartą per jų trapų ir trumpą pažinties laiką atrodė patenkinta. Atrodė, tarsi dingusios Amerikos prezidentės, be sąmonės gulinčios jos namuose ant sofos, buvimas išlaisvino ją nuo nepermatomo draugiško abejingumo skydo, kuris ją paprastai dengė. Visas pasaulis sulaikęs kvapą ir su vis augančia baime laukė, kas atsitiko Helen Lardahl Bentley. Hanė Vilhelmsen akivaizdžiai mėgavosi laikydama juos nežinioje. Inger Johanė nežinojo, kaip jai reikėtų tai suprasti. Ir ar jai tai patinka.

– Kvailutė, – nusijuokė Hanė ir pasilenkė jos pusėn, norėdama kumštelėti jai į šoną. – Nėra nė vieno žmogaus, *nė vieno* žmogaus visame pasaulyje, kuris neturėtų ko gėdytis. Ko nors, ko bijo, kad kiti nesužinotų. Kuo aukštesnę visuomeninę padėtį užimi, tuo smarkiau puolamas net pats nereikšmingiausias praeities nusižengimas. Štai ten besiilsinti mūsų draugė, žinoma, turi savų praeities šmėklų.

– Aš einu miegoti, – pasakė Inger Johanė. – Ar tu liksi sėdėti?

– Taip, – atsakė Hanė. – Bent kol tu nubusi. Žinoma, truputį snūstelėsiu kėdėje, bet aš turiu daug ką skaityti.

– Kol Ranhilda pabus, – pataisė Inger Johanė ir dar kartą nusižiovavo, skolintomis šlepetėmis šlepsėdama į virtuvę vandens.

Tarpduryje ji atsigręžė.

– Hane, – tyliai pasakė ji.

– Taip?

Šioji neatgręžė kėdės. Ji tebesėdėjo įsispitrijusi į šokinėjančias liepsnas. Turėjo įsipylusi dar vyno ir laikė pakėlusi taurę.

– Kodėl tu tokia užsispyrusi ir nenori niekam pranešti, kad ji čia?

Hanė pastatė taurę. Lėtai atgręžė vežimėlį į Inger Johanę. Kambarys skendėjo tamsoje, išskyrus degantį židinį ir gegužės vakaro prieblandą, kuri vis dar atkakliai brovėsi per langus vidun. Jos veidas, supamas šešėlių, atrodė dar smulkesnis, akių nebuvo galima įžiūrėti.

– Todėl, kad aš jai pažadėjau, – tarė Hanė. – Ar tu to neprisimeni? Aš daviau jai ranką. Paskui ji apalpo. Būtina laikytis pažadų. Sutinki?

Inger Johanė nusišypsojo.

– Taip, – tarė ji. – Bent jau šiuo klausimu mudvi sutariame.

31

JAV rytų krante buvo lygiai šešta valanda vakaro.

Jauniausiai Al Mufeto dukteriai Luisai buvo leista ruošti pietus. Jos nuomone, reikėjo atšvęsti dėdės atvykimą. Po senelės mirties jie beveik nepalaikė jokių ryšių su tėvo giminėmis, ir Luisa primygtinai reikalavo. Al užsimerkė, tyliai melsdamasis visiems virtuvės dievams, kai pamatė ją vėl atveriančią spintelę, kurioje buvo laikomi gardėsiai.

Atėjo žąsies kepenėlių eilė.

Dabar ji paėmė paskutinę rusiškų ikrų dėžutę, kurią jis buvo gavęs iš atostogaujančios šeimos, kai pagydė jų šunelį nuo vidurių užkietėjimo.

– Luisa, – prislopintu balsu pasakė jis. – Nebūtina imti visko, ką turime. Būk gera, dabar truputėlį pristabdyk.

Mergaitė įsižeidusi patempė lūpą.

– Tėveli, net jei ir nemanai, kad būti su šeima smagu, aš įsitikinusi, kad tai puiki priežastis švęsti. Ir ką mes turėtume vaišinti šiomis gėrybėmis, jei negalime jų valgyti atvykus mano dėdei? Mano dėdei, tėveli! Mano tikram dėdei, kūnui ir kraujui.

Al Mufetas išpūtė žandus ir lėtai iškvėpė orą.

– Nepamiršk, kad jis yra musulmonas, – sumurmėjo jis. – Nors nenaudok kiaulienos.

– Ogi tu tai mėgsti kiaulienos šonkauliukus. Fui, gėdinkis.

Jam patiko, kai ji juokėsi. Ji paveldėjo motinos juoką, paskutinį dalyką, kas buvo iš jos likę, kai Al Mufetas užsimerkęs bandydavo atkurti žmonos paveikslą, – kokia ji buvo prieš virsdama išdžiūvusiu šešėliu paskutiniaisiais gyvenimo mėnesiais. Jam tai niekada nepavykdavo. Veidas išnyko. Vienintelis dalykas, kurį jis galėjo prisiminti, buvo silpnas kvepalų, kuriuos jai padovanojo sužadėtuvių proga ir kuriuos ji vėliau visą laiką naudojo, kvapas. Ir dar juokas. Jis buvo melodingas ir vilnijantis kaip varpelio skambėjimas. Luisa jį paveldėjo, ir retkarčiais jis imdavo vaipytis arba pajuokaudavo tik tam, kad galėtų užmerkti akis ir klausytis.

– Kas čia vyksta? – stovėdamas tarpdury paklausė Fajedas. – Ar tai tu esi vyriausioji šeimos virėja?

Jis nuėjo iki spintelės ir pataršė Luisai plaukus. Ji nusišypsojo ir pačiupusi baklažaną ėmė pjaustyti įprastais peilio judesiais.

Aš niekuomet netaršau jai plaukų, – pagalvojo Al Mufetas. – *Paprastai tu taip nesielgi su per anksti subrendusia dvylikamete, Fajedai. Bent jau ne su ta, kurios beveik nesi matęs.*

– Turi puikias mergaites, – pasakė Fajedas ir ant grubaus ąžuolinio stalo, stovinčio virtuvės viduryje, pastatė vyno butelį. – Pamaniau, jis turėtų būti puikaus skonio. Kur Šerilė su Katerina?

– Šerilei dvidešimt, – sumurmėjo Al. – Ji pernai išsikraustė iš namų.

– O, – nerūpestingai pasakė Fajedas, žingtelėdamas į šoną, kad atgautų pusiausvyrą, kai atidarė stalčių. – Ar čia yra kamščiatraukis?

Al pasirodė, kad jaučia alkoholio kvapą. Kai Fajedas atsisuko į jį, Al galėjo prisiekti, kad jo akys sudrėkusios ir veidas suglebęs.

– Tu geri? – paklausė jis. – Aš maniau...

– Beveik niekada, – nutraukė Fajedas ir atsikrenkštė, tarsi norėdamas susivaldyti. – Bet tokią dieną kaip ši...

Jis vėl pratrūko juoktis ir kumštelėjo dukterėčiai.

– Aš matau, tu nori, kad mes kaip reikiant pašvęstume, – pasakė jis. – Sutinku su tavimi. Jums, mergaitės, turiu dovanų. Mes galime jas išpakuoti po pietų. Iš tikrųjų neapsakomai gera jus visus matyti!

– Tiksliau sakant, tu kol kas dar matei tik mudu, – pasakė Al ir atidarė stalčių. – Bet Katerina greitai pasirodys. Aš jai sakiau, kad valgysime pietus apie pusę septynių. Ji šią popietę dalyvavo varžybose. Jos jau turėtų būti pasibaigusios.

Kamščiatraukis gulėjo sukibęs su plaktuvu. Pagaliau jam pavyko atskirti įrankius vieną nuo kito, ir ištiesė jį broliui.

– Ką tu sakai, – linksmai tarė Fajedas ir paėmė įrankį. – Mano dukterėčia dalyvauja varžybose, ir tu man nieko nesakei? Mes juk galėjome nueiti pažiūrėti! Mano vaikai nesidomi tokiais dalykais.

Jis papurtė galvą ir nutaisė nepatenkintą veido išraišką.

– Nė vienas jų. Nė vienas nejaučia polinkio konkuruoti.

Luisa droviai nusišypsojo.

Fajedas atkimšo butelį ir apsidairė ieškodamas taurių. Al atidarė spintelę ir išėmęs vieną pastatė ant ąžuolinio stalo.

– Ar tu nenori? – nustebęs paklausė Fajedas.

– Šiandien trečiadienis. Man rytoj reikės anksti keltis.

– Tik vieną taurę, – maldavo Fajedas. – Dievaži, tu juk pajėgsi išgerti vieną taurę! Ar tu nesidžiaugi mane matydamas?

Al įkvėpė. Paskui paėmė dar vieną taurę ir pastatė greta pirmosios.

– Štai tiek, – pasakė jis, rodydamas porą centimetrų nuo dugno. – Stop!

Fajedas gausiai įpylė sau ir pakėlė taurę.

– Į sveikatą, už mus visus, – pasakė jis. – Už Mufasa šeimos susitikimą!

– Mes vadinamės Mufet, – negarsiai pasakė Luisa, nežiūrėdama į dėdę.

– Mufet, Mufasa. *Same thing*![60]

Jis ėmė gerti.

Tu girtas, – nustebęs pagalvojo Al. – *Tu religingiausias iš mūsų visų, tavęs niekada nesu matęs geriant ko nors daugiau nei vieną alaus bokalą su vaikinais! Tu nukrinti kaip iš dangaus, nematytas ir negirdėtas trejus metus, ir pasigeri nuo kažko, ko aš net nepatiekiau į stalą.*

– Mes galime sėstis, – pasakė Luisa.

Ji atrodė susidrovėjusi, nors tokia paprastai niekuomet nebūdavo. Atrodė, kad ji staiga suprato, jog dėdė gerokai išsišoko. Kai jis palinko norėdamas paglostyti jai nugarą, ji atsitraukė su drovia šypsena veide.

– Prašom, – tarė ji, rodydama valgomojo pusėn.

– Ar mes nelauksime Katerinos? – paklausė Al; jis raminamai linktelėjo dukrai. – Ji juk greitai grįš.

60 Koks skirtumas! (Angl.)

– Aš namuose, – kažkas sušuko, durys garsiai užsitrenkė. – Mes laimėjome! Aš smogiau *home run*[61]!

Eidamas į svetainę, Fajedas pasiėmė taurę.

– Katerina, – meiliai tarė jis ir sustojo norėdamas gerai apžiūrėti dukterėčią.

Penkiolikmetė staiga sustojo. Ji skeptiškai pažvelgė į vyrą, kaip du vandens lašai panašų į tėvą, išskyrus žvilgsnį, kuris buvo drumstas ir sunkiai įskaitomas. Be to, jis buvo su ūsais, kurie jai nepatiko, tankių ūsų galiukai buvo drėgni. Jie dengė viršutinę lūpą ir kaip mažos strėlytės buvo nukarę žemyn.

– Sveiki, – tyliai pasakė ji.

– Aš juk sakiau, kad šiandien galbūt užsuks dėdė Fajedas, – apsimestinai linksmai pasakė Al. – Ir štai jis čia! Sėskimės prie stalo. Luisa paruošė pietus.

Katerina atsargiai nusišypsojo.

– Aš tik pasidėsiu daiktus kambaryje ir nusiplausiu rankas, – pasakė ji ir keturiais ilgais šuoliais pakilo laiptais į antrą aukštą.

Luisa atėjo iš virtuvės, rankose laikydama dvi lėkštes, o dar dvi laikė balansuodama ant liesų dilbių.

– Tik pažiūrėkite, – pasakė Fajedas. – Tikra profesionalė!

Jie susėdo. Katerina nulipo iš antro aukšto taip pat energingai, kaip ir buvo nusiskubinusi viršun. Ji buvo trumpai kirptais plaukais, gražaus valingo veido ir plačių pečių.

– Taigi tu žaidi beisbolą, – lyg tarp kitko pasakė Fajedas ir įsidėjo į burną pirmą žąsies kepenėlių kąsnelį. – Tavo tėvas žaidė beisbolą. Tai iš tikrųjų buvo seniai! Ar ne, Ali?

[61] Taip vadinamas atmušimas beisbolo žaidime.

Niekas nevadino tėvo Ali nuo tada, kai mirė močiutė. Mergaitės susižvalgė, Luisa, prisidengusi veidą ranka, sukikeno. Al Mufetas kažką tyliai sumurmėjo norėdamas nutraukti kalbas apie jo pasigailėtiną atleto karjerą.

Fajedas ištuštino taurę. Luisa buvo bekylanti iš virtuvės atnešti butelio, tačiau tėvas ištiesė ranką ir padėdamas jai ant šlaunies sustabdė.

– Dėdė Fajedas daugiau negers vyno, – švelniai pasakė jis. – Štai čia yra šviežio šalto vandens.

Į didelę stiklinę jis įpylė vandens ir pastūmė ją broliui, sėdinčiam kitoje stalo pusėje.

– Aš dar galėčiau išgerti truputį vyno, – nusišypsojo Fajedas ir nepalietė vandens.

– Aš taip nemanau, – pasakė Al ir įbedė į jį žvilgsnį.

Kažkas buvo visiškai ne taip. Žinoma, per tuos nesimatymo metus Fajedas galėjo labai pasikeisti ir imti gerti, bet tai buvo neįtikima. Be to, atrodė, kad sunkiai pakelia alkoholį. Net jei jis ir išgėrė ko nors prieš ateidamas į virtuvę, nuo vienos sklidinos taurės jis pastebimai apsvaigo. Fajedas nebuvo pratęs gerti. Al negalėjo suvokti, kodėl jis tai daro dabar.

– Ne, – garsiai pasakė Fajedas, išgelbėdamas iš šios kankinamos situacijos. – Tu teisus. Daugiau jokio vyno. Puiku nedidelėmis porcijomis, pavojinga didelėmis.

Sakydamas „pavojinga“, reikšmingai pamojavo smiliumi dukterėčioms, sėdinčioms valgomojo galustalėse.

– Kaip sekasi šeimai? – pilna burna paklausė Al.

– Kaip sekasi šeimai...

Fajedas vėl ėmė valgyti. Jis kramtė lėtai, tarsi turėdamas susikaupti, kad dantimis susmulkintų maistą.

– Tikriausiai gerai. Na taip. Jeigu tik galima pasakyti, kad kam nors sekasi gerai šioje šalyje. Turint omeny mūsų etninės kilmės atstovus.

Al akimirksniu sukluso. Jis padėjo šakutę su peiliu, atsirėmė alkūnėmis į stalą ir palinko į priekį.

– Mes neturime jokių problemų, – pasakė jis ir nusišypsojo savo mergaitėms.

– Aš nekalbu apie tokius kaip tu, – pasakė Fajedas ir nustojo kalbėti pro nosį.

Al norėjo atsikirsti, tačiau ne tada, kai šalia buvo mergaitės. Jis paklausė, ar visi baigė valgyti pirmąjį patiekalą, ir ėmė rinkti lėkštes. Luisa palydėjo jį iki virtuvės.

– Ar jis serga? – sušnibždėjo ji. – Jis labai keistas. Toks... lyg ir neapskaičiuojamas.

– Nenuspėjamas, – negarsiai pataisė tėvas. – Jis toks niekada nebuvo. Bet, Luisa, tu jo per daug neteisk. Jam nebuvo taip lengva kaip mums.

Fajedas niekuomet neatsigavo po Rugsėjo 11-osios, – pagalvojo jis. – *Jis kopė karjeros laiptais daug pastangų reikalaujančiame ir puikų atlygį žadančiame darbe. Po katastrofos viskas staiga sustojo. Jis tik šiaip ne taip išlaikė jau einamas vidurinės grandies vadovo pareigas. Fajedas – piktas žmogus, Luisa, o tu esi per jauna kartėliui.*

– Iš tiesų jis malonus, – nusišypsojo jis dukrai. – Ir, kaip pati sakei, yra tikras tavo dėdė, kūnas ir kraujas.

Jie grįžo į svetainę nešini dviem viliojamais antraisiais patiekalais – rusiškais ikrais su pačių namuose užaugintais svogūnėliais.

– ...ir ta neteisybė, kuriai jie niekuomet nepajėgė pasipriešinti. Ir niekada nepajėgs.

Fajedas papurtė galvą ir prie smilkinio prisidėjo pirštą.

– Apie ką judu kalbate? – paklausė Al.

– Apie juodžius, – pasakė Fajedas.

– Afroamerikiečius, – pasakė Al. – Turėjai omeny afroamerikiečius.

– Vadink juos taip, kaip nori. Jie leidžiasi išnaudojami. Jie taip sutverti. Jiems niekuomet nepavyks pakilti.

– Tokios kalbos šiuose namuose draudžiamos, – ramiai pasakė Al ir padėjo lėkštę priešais svečią. – Siūlau keisti temą.

– Tai genetiškai nulemta, – nepaveiktas jo žodžių pasakė Fajedas. – Vergai privalo būti darbštūs, stiprūs ir daug nemąstyti. Jei ten, Afrikoje, būtų pasitaikę keli apsukrūs žmonės, jie būtų išsikovoję laisvę. Žmonės su tokiais genetiniais duomenimis, persikėlę per vandenyną, nesugeba nieko daugiau, tik būti sportininkais. Ir gangsteriais. Su mumis visai kitaip. Mums nebūtina taikstytis su mėšlu.

Pokšt.

Al Mufetas taip trenkė savo lėkštę į stalą, kad ši sudužo.

– Užsičiaupk, – sušnypštė jis. – Niekam, net savo tikram broliui, neleisiu kalbėti tokių nesąmonių. Ne čia. Ir niekur kitur. Supratai? *Supratai?*

Mergaitės sėdėjo sustingusios kaip druskos stulpai, tik akys judėjo nuo dėdės prie tėvo ir atgal. Net Fredis, mažasis terjeras, kuris buvo pririštas kieme ir paprastai lodavo kiekvieną sykį valgant, kai jam neleisdavo būti kartu, nelojo.

– Gal mes valgykime, – pagaliau pasakė Luisa, balsas buvo plonesnis nei paprastai. – Tėveli, tu gali imti mano lėkštę. Tiesą sakant, nelabai mėgstu ikrų. Be to,

aš manau, kad ir Kondoliza Rais, ir Kolinas Pauelas yra labai protingi. Nors aš su jais ir nesutinku. Aš faktiškai esu demokratė.

Dvylikametė atsargiai nusišypsojo. Nė vienas iš vyrų nieko nepasakė.

– Štai, – tarė ji ir ištiesė savo lėkštę tėvui.

– Tu teisi, – galų gale pasakė Fajedas; jis gūžtelėjo pečiais tarsi atsiprašydamas. – Pakeiskime temą.

Tai pasirodė sunku. Jie ilgai sėdėjo ir valgė tylėdami. Jei tėvas būtų žvilgtelėjęs į Luisą, būtų pastebėjęs ant blakstienų pakibusias ašaras ir virpančią apatinę lūpą. Katerina, priešingai, atrodė be galo susidomėjusi šia situacija. Ji spoksojo į dėdę nenuleisdama akių, tarsi ne visai suprasdama, ką jis čia veikia.

– Judu esate siaubingai panašūs, – staiga pasakė ji. – Noriu pasakyti, jei nekreiptum dėmesio į ūsus.

Abu vyrai pagaliau pakėlė akis nuo maisto.

– Tai mes girdėjome nuo mažens, – pasakė tėvas ir paėmė gabaliuką duonos, baigdamas valgyti patiekalo likučius. – Ir tai nepaisant amžiaus skirtumo.

– Net motina apsirikdavo, – tarė Fajedas.

Al skeptiškai žvilgtelėjo į jį.

– Motina? Ji niekada mudviejų nesupainiodavo. Tu ketveriais metais už mane vyresnis, Fajedai!

– Mirties patale, – pasakė Fajedas; jo balsas įgijo atspalvį, kokio Al niekuomet nebuvo girdėjęs ir negalėjo suprasti, – ...faktiškai ji manė, kad aš – tai tu. Tikriausiai todėl, kad visuomet tave mylėjo labiau. Ji troško, kad taip būtų. Kad jos mylimiausias sūnus būtų sėdėjęs ir kalbėjęsis su ja paskutinę sąmonės prašviesėjimo akimirką. Bet tu... juk nespėjai.

Šypsena buvo dviprasmiška.

Al Mufetas padėjo stalo įrankius. Kambarys ėmė lėtai suktis. Jis jautė, kaip visas kraujas ištekėjo iš galvos ir išsiskyręs adrenalinas palietė visus raumenis ir kiekvieną kūno nervą. Delnai gulėjo lyg priklijuoti prie stalo. Jis turėjo tvirtai laikytis, kad nenugriūtų nuo kėdės.

– Labai gerai, – pasakė jis, bandydamas neišgąsdinti vaikų, kurie spoksojo į jį, tarsi staiga būtų tapęs klounu su raudona nosimi. – Ji manė...

– Tu keistas, tėveli! Kas tau yra?

Luisa pasilenkė virš stalo ir siaurą mergaitišką ranką uždėjo ant didžiulio tėvo kumščio.

– Man... Viskas kuo puikiausiai. Kuo puikiausiai.

Jis išspaudė veide kažką panašaus į ramią šypseną, bet suvokė, kad turi pasiaiškinti:

– Akimirką labai suskaudo skrandį, – pasakė jis. – Galbūt man netiko ikrai. Netrukus praeis.

Fajedas pažvelgė į jį. Akys atrodė dar tamsesnės nei paprastai. Atrodė, tarsi vyras turėtų antgamtinių sugebėjimų įtraukti jas gilyn į galvą arba kaktą atstatyti labiau į priekį, kad veidas taptų niūresnis, labiau gąsdinantis. Al prisiminė, kad brolis į jį šitaip žvelgdavo, būtent šitaip, kai jie buvo maži ir Fajedas nusižengęs meluodavo, o namai griaudėdavo nuo dažnų ir bėgant metams vis tūžmingesnių, griausmingų tėvo pamokymų. Al suprato, ką tai gali reikšti.

Jis intuityviai suvokė, ką gali reikšti, jog motina mirties patale supainiojo sūnus.

Jis nieku būdu negalėjo perprasti, kodėl brolis nusprendė atvykti dabar, praėjus trejiems metams, visiškai netikėtai, elgtis kaip svetimas ir sutrikdyti įprastą,

laimingą gyvenimą, kurį Al Mufetas susikūrė su dukterimis nuošaliame JAV šiaurės rytų kampelyje.

– Manau, kad man reikia trumpam prigulti. Tik trumpą valandėlę.

Kažkas negerai, – pamanė jis, eidamas laiptų į antrą aukštą link. – *Kažkas siaubingai negerai, ir aš turiu susikaupti.*

Ali Šaidai Mufasa, tu privalai galvoti!

32

Abdala al Rahmanas pabudo nuo savo juoko.

Paprastai jis kietai išmiegodavo septynias valandas, nuo vienuoliktos vakaro iki kitos dienos šeštos ryto. Tačiau vis tiek retkarčiais pabusdavo nuo nerimo, stresą keliančio jausmo, kad nepasitreniravo taip, kaip turėjo. Kartais gyvenimas būdavo per daug skubus net ir tokiam žmogui kaip jis, kuris per pastaruosius dešimtį metų išmoko pavesti kitiems tiek darbų, kiek tik apskritai įmanoma. Iš viso jam priklausė daugiau kaip trys šimtai įvairaus dydžio kompanijų visame pasaulyje, kurioms jo asmeninės kontrolės poreikis skyrėsi. Daugumą jų valdė žmonės, nieko nenutuokiantys apie jo egzistavimą. Jis senų seniausiai suprato, kad naudingiausia paslėpti didžiąją savo kompanijų dalį, talkinant advokatų armijai, kurių dauguma buvo amerikiečiai arba britai, gyvenantys Kaimanų salose ir turintys įspūdingas kontoras, ištaigingus namus bei anoreksiškas žmonas, kurioms jis beveik neįstengdavo paspausti rankos.

Žinoma, retkarčiais susikaupdavo per daug darbų. Abdalai al Rahmanui artėjo penkiasdešimt ir jis kasdien dvi

valandas sunkiai treniruodavosi, kad išlaikytų formą, kokios, jo manymu, turėtų būti jo amžiaus vyras, ir todėl miegodavo palaimingai giliai ir ramiai. Be treniruočių naktis būdavo nerami. Laimė, taip atsitikdavo be galo retai.

Anksčiau jis niekada nebuvo prabudęs juokdamasis.

Nustebęs atsisėdo lovoje.

Jis miegojo vienas.

Trylika metų jaunesnė žmona, visų jo sūnų motina, rūmuose turėjo asmeninius apartamentus. Jis ją dažnai lankė, paprastai ankstų rytą, kol nakties vėsa dar nebūdavo apleidusi kambario, ir todėl jos lova atrodydavo dar labiau viliojama.

Tačiau jis visuomet miegojo vienas.

Skaitmeninis laikrodis prie lovos rodė 3:00.

Lygiai.

Jis atsisėdo ir pasitrynė veidą. *Norvegijoje vidurnaktis,* – pagalvojo jis. – *Kaip tik tuoj prasidės ketvirtadienis, gegužės 19-oji.*

Diena prieš didžiąją dieną.

Jis sėdėjo visiškai tyliai, bandydamas prisiminti sapną, kuris pažadino. Jam nepavyko. Nieko neprisiminė, tačiau buvo kaip reta geros nuotaikos.

Viena vertus, viskas ėjosi taip, kaip ir turėjo. Ne tik pagrobimas buvo įvykdytas, kaip planuota. Buvo akivaizdu, kad visos smulkios detalės taip pat veikė. Tai jam kainavo pinigų, galybę pinigų, tačiau tai jo visiškai nejaudino. Daugiau kainavo tai, kad tiek daug sistemos narių turėjo būti sunaikinta. Bet tai neturėjo didelės reikšmės.

Taip turėjo būti. Normalu, kad kruopščiai tobulintais ir rūpestingai puoselėtais objektais buvo galima pasinaudoti tik vieną kartą. Akivaizdu, kad kai kurie jų buvo daug

vertingesni už kitus. Dauguma, kaip tie, kuriuos pasamdė Norvegijoje, tebuvo smulkūs niekšeliai. Čia pat, už kampo, sutarta ir užmokėta už darbą, ir nėra daugiau ko sukti galvos. Kitus parengti užtruko daug metų.

Kai kuriais, kaip kad Tomu O'Reiliu, jis pasirūpino asmeniškai.

Bet visi jie buvo *dispensable*[62].

Jis prisiminė vieną sąmojį, kurį kartą papasakojo pagyrūnas raudonskruostis šveicaras per verslo susitikimą Hjustone. Jie sėdėjo viršutiniame dangoraižio aukšte, kai kitoje didžiulių panoraminių langų pusėje specialiu keltuvu buvo nuleistas langų valytojas. Šis stambus vyras iš Ženevos kažką pasakė apie tai, jog geriau būtų vienkarčio naudojimo meksikiečiai. Kiti susitikimo dalyviai klausiamai sužiuro į vyriškį. Jis pratrūko juoktis ir ėmė pasakoti apie išsirikiavusių ant stogo meksikiečių eilę. Jei kiekvienas jų rankoje laikytų šluostę, juos paeiliui būtų galima mesti žemyn. Kiekvienas nuvalytų po juostą, ir taip būtų baigta ir su jais, ir su langų valymu.

Niekas nesijuokė. Taip jiems ir reikėjo – ten buvusiems amerikiečiams. Jiems šis sąmojis nepasirodė nė trupučio juokingas, o šveicaras pusę valandos atrodė susigėdęs.

Jei jau nori pasinaudoti žmonėmis, tuomet nauda turėtų būti didesnė nei švarūs langai, – pamanė Abdala.

Jis atsikėlė iš lovos. Kilimas, šis fantastiškas kilimas, kurį motina jam išaudė, – vienintelis daiktas, kurio jis niekuomet, jokiomis aplinkybėmis neparduotų, – švelniai glostė jo nuogas pėdas. Kelias sekundes jis stovėjo, kojų pirštais įsikasęs į tankų vėsų šilką. Spalvų žaismas atrodė

[62] Neesminiai (angl.).

nuostabus net apytamsiame kambaryje. Silpnos laikrodžio skleidžiamos šviesos ir siauro, neryškaus šviesos ruoželio prie lango pakako, kad auksaspalviai tonai kistų jam lėtai einant kilimu didžiulio plazminio televizoriaus link, kur ant mažo raižyto rankų darbo auksinio stalo gulėjo nuotolinio valdymo pultai.

Įjungęs televizorių, jis atidarė šaldytuvą ir išsiėmė mineralinio vandens buteliuką. Paskui grįžo į lovą ir įsitaisė tarp daugybės pagalvių.

Jis buvo susijaudinęs, beveik laimingas.

Laimės deivė visuomet nugalėtojo pusėje, – pagalvojo Abdala ir atidarė vandens buteliuką. Jis, pavyzdžiui, negalėjo numatyti to, kad Vorenas Skifordas bus išsiųstas į Norvegiją. Nors iš pradžių Abdalai tai pasirodė rimta, iš anksto nenumatyta kliūtis, dabar viskas bylojo, kad tai buvo geriausia, kas tik galėjo nutikti. Daug lengviau pasirodė besą įsilaužti į Norvegijos viešbučio kambarį nei pakliūti į FTB vadovo kambarį Vašingtone, DC. Suprantamas dalykas, nebuvo reikalo grąžinti laikrodžio į vietą, kai raudonplaukė palydovė išsiaiškino tai, už ką jai buvo dosniai sumokėta.

Bet tai buvo išmoninga detalė.

Kaip ir garso įrašų studija geriausioje Oslo vakarinėje dalyje. Ją rasti užtruko daug laiko, bet ji buvo tobula. Visomis prasmėmis izoliuotas ir apleistas rūsio sandėliukas rajone, kur žmonės vargiai pastebėdavo, ką veikia kaimynas, kol šis niekam nekrisdavo į akis ir kol išgalėjo būti vienas jų. Žinoma, geriausia būtų buvę, jei prieš užrakindamas prezidentę rūsyje Džefris Hanteris būtų ją nužudęs. Abdalai net nebuvo kilusi tokia mintis. Jei jau buvo būtina naudojant griežtas poveikio priemones priversti

Slaptosios tarnybos agentą padėti pagrobti objektą, kurio apsaugai šis skyrė savo gyvenimą, būtų absoliučiai neįmanoma priversti jo nužudyti savo prezidentę.

Kas įmanoma, tas visuomet geriausia, – pagalvojo Abdala, ir garso įrašų studija jam atrodė visiškai tinkamas pasirinkimas. Vykti giliau į šalį būtų buvę rizikinga; kuo ilgiau būtų užtrukę slėpdami prezidentę, tuo visas šis projektas būtų buvęs rizikingesnis.

Viskas ėjosi kaip planuota.

CNN vis dar nenutrūkstamai ištisą parą transliavo pranešimus apie pagrobimą ir visas jo pasekmes, juos pertraukdavo tik kas valandą transliuojamos kitos naujienos, kurios iš esmės nieko nedomino. Kaip tik dabar buvo diskutuojama apie Niujorko biržą, kurioje dvi pastarąsias dienas akcijų kainos staiga krito. Ir nors dauguma analitikų teigė, kad staigus kritimas buvo jautri reakcija į netikėtą krizę ir toliau taip nesitęs, visi buvo labai susirūpinę. Ypač dėl to, kad naftos kainos taip pat staigiai šovė aukštyn. Politinėje aplinkoje sklido gandai apie ypač greitą jau ir anksčiau įtemptų santykių tarp JAV ir svarbiausių Viduriniuose Rytuose naftą išgaunančių šalių santykių atšalimą. Nereikėjo itin gerai išmanyti politikos, kad suprastum, jog Amerikos vyriausybė, tirdama prezidentės pagrobimo bylą, iš esmės visą dėmesį nukreipė į arabiškąsias šalis. Atkaklūs pareiškimai apie ypatingus įtarimus, siejamus su Saudo Arabija ir Iranu, sukėlė karštligišką šių šalių diplomatų aktyvumą. Prieš tris dienas, kai Helen Bentley dar nebuvo dingusi, naftos barelio kaina buvo 47 doleriai. Brandaus amžiaus vyriškis erelio nosimi, turintis profesoriaus titulą, įsmeigė piktą žvilgsnį į programos vedėją ir pareiškė:

– 75 dollars within a few days. That's my prediction. A hundred in a couple of weeks if this doesn't cool down.[63]

Abdala dar atsigėrė vandens. Jis apsipylė, ir keli lediniai lašai nutekėjo nuoga krūtine žemyn. Jis pašiurpo ir dar plačiau nusišypsojo.

Daug jaunesnis vyriškis studijoje nervingai bandė išreikšti mintį, kad Norvegija – taip pat naftą išgaunanti šalis. Taigi ši maža, bet piniginga šalis Europos pakraštyje dingus prezidentei uždirbtų milijardus.

Abdalos nuotaika nepablogėjo dėl studijoje susidariusios nemalonios situacijos. Vyresnysis Amerikos centrinio banko patarėjas trisdešimt sekundžių skyrė jaunam vyrui pamokyti. Norvegija neabejotinai uždirbtų dėl išaugusios naftos kainos, tačiau jos ekonomika taip susijusi su pasaulio ekonomika ir nuo jos priklausoma, kad Niujorko akcijų biržos kainų kritimas, kuris, suprantamas dalykas, seniausiai paveikė kitų pasaulio šalių biržas, jiems irgi buvo visiška katastrofa.

Jaunasis vyras nenatūraliai nusišypsojo ir žvilgtelėjo į savo užrašus.

Tai yra tikrosios amerikietiškos vertybės, – pagalvojo Abdala. – *Vartojimas. Dabar mes artėjame.*

Po šešiolikos metų, praleistų Vakaruose – šešeri Anglijoje ir dešimt JAV – jis vis dar nustebdavo išgirdęs išsilavinusius žmones kalbant apie amerikietiškąsias vertybes nuoširdžiai įsitikinusius, kad tai reiškia šeimą, taiką ir demokratiją. Prieš metus vykusios rinkimų kampanijos metu ši tema buvo pagrindinė; vertybių klausimas

[63] 75 doleriai per kelias dienas. Tai mano spėjimas. Šimtas per porą savaičių, jeigu padėtis nesikeis. (Angl.)

buvo vienintelė Bušo galimybė būti perrinktam antrai kadencijai. Tautai, kuri jau buvo pavargusi nuo karo ir trokštanti prezidento, kuris išvestų juos iš Irako, jei tik tai būtų galima padaryti nepažeidžiant kolektyvinių vertybių, Džordžas V. Bušas net kruviną, nesėkmingą ir akivaizdžiai nepabaigiamą karą Irake bandė paversti vertybių klausimu. Tai, kad vis daugiau jaunų amerikiečių vaikinų namo buvo parsiunčiami karstuose, aptrauktuose vėliavomis, buvo būtina auka siekiant išsaugoti amerikietiškąją idėją. Nesibaigianti kova už taiką, laisvę ir demokratiją šalyje, dėl kurios dauguma amerikiečių nesivargino kvaršinti sau galvos ir kurią nuo artimiausios šalies pakrantės skyrė daugiau nei dešimt tūkstančių kilometrų, tapo, Bušo žodžiais, kova už svarbiausias amerikietiškas vertybes.

Tauta juo ilgai tikėjo. Tik kai Helen Lardahl Bentley įsitraukė į rinkimų kampaniją ir pasiūlė geresnę alternatyvą, jie pradėjo manyti, kad per ilgai. Tai, kad vėliau pasirodė daug sudėtingiau išeiti iš to pragaro Irako, koks jis buvo tapęs amerikiečiams, nei kandidatė Bentley buvo maniusi ir tvirtinusi, buvo jau kitas klausimas. JAV tebelaikė šioje šalyje visas pajėgas, bet Bentley jau buvo išrinkta.

Abdala išsitiesė lovoje. Jis pačiupo nuotolinio valdymo pultą ir mažumėlę sumažino garsą. CNN ėmė transliuoti iš Oslo, kur, kaip atrodė, žurnalistai įsikūrė lyg ir sode, kurio antrame plane buvo matomas Rytų Europai būdingos išvaizdos ilgas pastatas.

Jis užsimerkė ir pasinėrė į prisiminimus.

Abdala prisiminė vieną reikšmingą diskusiją taip gerai, tarsi ji būtų vykusi praėjusią savaitę.

Tai atsitiko Stenfordo laikais, viename vakarėlyje, kur jis kaip paprastai stovėjo pakraštyje su buteliuku

mineralinio vandens ir primerktomis akimis sekė triukšmingus, besijuokiančius, šokančius ir geriančius amerikiečius. Keturi vaikinai prie stalo, pilno tuščių ir pustuščių alaus butelių, pamojo, kad ateitų pas juos.

– Abdala, – sukikeno vienas jų. – Po velnių, tu toks protingas. Ir nesi iš čia. Žmogau, atsisėsk! Išgerk alaus!

– Ačiū, ne, – tąsyk pasakė Abdala.

– Bet paklausyk, – tarė vaikinas. – Va čia Denis, kuris, tarp kitko, yra prakeiktas komunistas, jei manęs paklaustum...

Kiti plyšo juokais. Net Denis, braukdamas ilgus netvarkingus plaukus už ausies, nusišypsojo keldamas alaus butelį ir glebiai linkėdamas „į sveikatą".

– Jis sako, kad visos tos šnekos apie amerikietiškas vertybes yra kažkoks *bullshit*. Jis sako, kad mums nusišikt į taiką, šeimą, demokratiją, teisę gintis panaudojant ginklą...

Šioje vietoje jis negalėjo prisiminti kitų pagrindinių vertybių ir mojuodamas buteliu akimirką užsikirto.

– *Whatever*. Tai, ką draugužis Denis nori pasakyti, yra...

Vaikinas ėmė žagsėti, ir, Abdala prisiminė, jis tenorėjo išeiti. Jis norėjo dingti. Jis buvo ne iš jų būrio, jis iš tiesų niekuomet su niekuo nebuvo susijęs Amerikos žemėje.

– Jis sako, kad mes, amerikiečiai, iš esmės turime tik tris poreikius, – neaiškiai kalbėdamas vaikinas truktelėjo už Abdalos švarko rankovės. – Ir tai yra teisė važiuoti savo automobiliu ten, kur mes norime, kada norime ir pigiai...

Kiti juokėsi taip garsiai ir triukšmingai, kad vis daugiau ėmė artintis prie jų pažiūrėti, kas atsitiko.

– Ir dar teisė apsipirkti, kur mes norime, kada norime ir pigiai...

Du vaikinai pargriuvo ant žemės, iš juoko susiėmę už pilvų. Kažkas truputį pritildė muziką, ir visa nedidelė kompanija apsupo Abdalą bandydama sužinoti, dėl ko šie antrakursiai studentai taip miršta iš juoko.

– O trečia yra tai, – sušuko vaikinas, bandydamas įtraukti ir kitus du.

– *Žiūrėti televizorių, kada mes norime, žiūrėti tai, ką norime, ir pigiai,* – klykė visi choru.

Daugelis juokėsi. Kažkas vėl įjungė muziką, šį kartą net garsiau. Denis atsistojo. Jis demonstratyviai žemai nusilenkė, vieną ranką prispaudęs prie pilvo, o kita laikydamas alaus butelį, su kuriuo šauniai, galantiškai visus pasveikino.

– Ką pasakysi, Abdala? Ar mes tokie esame, ką?

Bet Abdalos ten nebebuvo. Jis nepastebimai tyliai pasitraukė tarp kikenančių, geriančių merginų, nukreipusių smalsius žvilgsnius į jo kūną, dėl kurių jis turėjo išeiti namo gerokai anksčiau, nei buvo planavęs.

Tai atsitiko 1979-aisiais, ir jis to niekada nepamiršo.

Denis buvo visiškai teisus.

Abdala pasijuto išalkęs. Jis niekada nevalgė naktį, tai kenkė virškinimui. Dabar jis jautė, kad vis tiek turi įmesti ką nors į skrandį, jei nori dar pamiegoti. Jis čiupo telefoną, įmontuotą prie lovos. Po dviejų skambučių išgirdo mieguistą balsą kitame laido gale. Abdala negarsiai davė nurodymus ir padėjo ragelį.

Jis vėl atsilošė lovoje, rankas susidėjęs už sprando.

Bičiulis Denis, ilgaplaukis, nevalyvas ir sąmojingas Stenfordo studentas, taip aiškiai įžvelgė realybę, kad to

nežinodamas davė Abdalai receptą, kuris šiam pravertė praėjus daugiau nei ketvirčiui šimtmečio.

Abdala al Rahmanas gerai išmanė savo karo istoriją. Kadangi taip anksti turėjo pasinerti į didžiulę tėvo įmonių imperiją, apie karinę karjerą negalėjo būti nė kalbos. Bet jis nuolat svajojo apie karo tarnybą, ypač kai buvo jaunesnis. Vienu metu jis labai domėjosi ir skaitė apie senuosius karvedžius. Jį ypač sužavėjo kinų karo menas. O didžiausias iš didžiųjų buvo Sun Zi.

Dailiai įrištas 2 500 metų senumo knygos egzempliorius „Kovos menas" visada gulėjo šalia lovos.

Dabar jis paėmė knygą ir pradėjo vartyti. Jis pats rūpinosi jos vertimu į arabų kalbą, ir knyga, kurią dabar laikė rankose, buvo vienas iš trijų išspausdintų egzempliorių. Visi jie priklausė jam.

Geriausia neliesti priešo šalies, – perskaitė jis. – *Ją sunaikinti tėra antras pagal svarbą dalykas. Kautis šimte mūšių ir pasiekti šimtą pergalių nėra pati sugebėjimų viršūnė. Gabiausiojo darbas yra nekovojant įveikti priešo tvirtybę.*

Jis perbraukė ranka storą rankų darbo popierių. Paskui užvertė knygą ir atsargiai padėjo į įprastą vietą.

Osama, senas jo vaikystės draugas, troško tik naikinti. Pats bin Ladenas manė laimėjęs Rugsėjo 11-ąją, tačiau Abdala žinojo geriau. Katastrofa Manhatane buvo visiškas pralaimėjimas. Ji nesunaikino JAV, ji tik pakeitė šalį.

Į bloga.

Abdala tai karčiai patyrė. Daugiau nei du milijardai dolerių jo turto tuojau pat buvo užšaldyti Amerikos bankuose. Kad atgautų didžiąją kapitalo dalį, jis sugaišo kelerius metus ir prarado neįsivaizduojamas sumas, visiškas

ilgalaikis dinamiškos kompanijos veiklos sustabdymas turėjo katastrofiškų padarinių.

Tačiau jis vis tiek atsigavo. Jo kompanijų dinastija buvo nevienalytė. Jis turėjo daug atsarginių galimybių. JAV patirtą netektį tam tikru mastu kompensavo išaugusios naftos kainos ir sėkmingos investicijos kitose pasaulio vietose.

Su sūnumis ir verslo reikaluose Abdala buvo vyriškas, kantraus būdo. Laikas ėjo. Amerikos ekonomika negalėjo amžinai būti atskirta nuo arabų dalyvavimo joje. Ji to neištvėrė. Ir nors nuo 2001 metų jis darė viską, kad paliktų amerikietišką rinką, vos prieš metus suprato, kad atėjo laikas rizikuoti dar kartą. Šįkart investicijos buvo didesnės, drąsesnės ir svarbesnės nei kada nors anksčiau.

Helen Bentley buvo jo šansas. Nors jis niekuomet iš tikrųjų nepasitikėjo vakariečiais, kažkodėl jos akyse įžvelgė stiprybę, kažką kitoniško, sąžiningumo žybsnį, dėl kurio ir nusprendė rizikuoti. Buvo panašu, kad 2004 metų lapkritį ji laimės, ir ji atrodė racionali. Jo niekada nejaudino tai, kad ji moteris. Priešingai, išėjęs iš susitikimo jis nenoromis žavėjosi šia stipria, aštraus proto moterimi.

Ji išdavė jį likus savaitei iki rinkimų, matydama, kad norint pasiekti pergalę tai būtina.

Karo menas reiškė sutriuškinti nekovojant.

Kovoti su JAV tradiciškai buvo bergždžia. Abdala suvokė, kad amerikiečiai iš tiesų turi tik vieną tikrą priešą – save.

Iš eilinio amerikiečio atėmęs automobilį, galimybę apsipirkti ir televizorių, tu iš jo atimsi gyvenimo džiaugsmą, – pamanė jis ir išjungė plazminį televizorių. Akimirką jis vėl prisiminė kreivai išsiviepusį Denį iš Stenfordo, rankoje laikantį alaus butelį: amerikietį su vidine įžvalga.

Jei iš amerikiečio atimsi gyvenimo džiaugsmą, jis įtūš. O įtūžis kyla iš apačių, iš pavienių, sunkiai triūsiančių, iš tų, kurie dirba penkiasdešimt valandų per savaitę ir vis tiek neišgali turėti kitų svajonių nei tos, kurias suteikia televizoriaus ekranas.

Taip pagalvojęs Abdala užsimerkė.

Tuomet jie nesusivienys, tuomet jie nenukreips įtūžio į kitus, į štai tuos, *kurie ne tokie kaip mes ir kurie trokšta mums blogo*.

Tuomet jie kąs aukštyn. Jie sukils prieš saviškius. Jie nukreips agresiją į tuos, kurie už visa tai atsakingi: už sistemą, kad viskas funkcionuotų, automobiliai važiuotų ir kad vis dar egzistuotų svajonės, į kurias būtų galima laikytis įsitvėrus ir taip liūdname gyvenime.

O ten, viršuje, chaosas. Vyriausiojo kariuomenės vado nebėra, o jo kareiviai sukasi aplinkui be tikslo, be vadovo tame vakuume, kuris atsiranda, kai vadovas nei gyvas, nei miręs.

Tik pradingęs.

Trikdantis smūgis į galvą. Paskui mirtinas smūgis, nukreiptas į kūną. Elementaru ir efektyvu.

Abdala pažvelgė aukštyn. Su padėklu tyliai įėjo tarnas. Prie lovos padėjo vaisius, sūrį, apvalų kepalėlį duonos ir didelį ąsotį sulčių. Lengvai linktelėjo prie durų ir pranyko. Jis nieko nepasakė, o Abdala nepadėkojo.

Buvo likę pusantros paros.

Ketvirtadienis, 2005 metų gegužės 19 diena

1

Atsimerkusi Helen Lardahl Bentley iš pradžių negalėjo suprasti, kur atsidūrusi.

Ji gulėjo nepatogiai. Dešinė ranka buvo paspausta po skruostu ir nutirpusi. Ji atsargiai atsisėdo. Kūnas atrodė sustingęs, ji turėjo papurtyti ranką, kad ši atsigautų. Staiga pajutusi galvos svaigimą ir užsimerkusi ji prisiminė, kas atsitiko.

Svaigulys praėjo. Galvoje vis dar jautė keistą lengvumą, bet kai atsargiai ištiesė rankas ir kojas, suprato, kad negali būti rimtai sužeista. Net ir žaizda smilkinyje dabar atrodė geriau. Kai ji pirštais perbraukė patinimo vietą, pajuto, kad šis mažesnis nei prieš užmiegant.

Užmiegant?

Paskutinis dalykas, kurį ji prisiminė, buvo tai, kad ji paėmė neįgalią moterį už rankos. Ji pažadėjo...

Ar aš užmigau stovėdama? Ar aš nualpau?

Tik dabar ji pastebėjo, kad vis dar tebėra tokia pat purvina. Smarvė iš karto pasidarė nepakeliama. Kaire ranka laikydamasi sofos nugarėlės, ji lėtai atsistojo. Jai reikėjo nusiprausti.

– Labas rytas, *ponia prezidente*, – nuo durų pasigirdo tylus moters balsas.

– Labas rytas, – sutrikusi atsakė Helen Bentley.

– Aš tik buvau virtuvėje paruošti kavos.

– Ar jūs... ar jūs visą naktį sėdėjote čia?

– Taip.

Moteris invalido vežimėlyje nusišypsojo.

– Pamaniau, kad galbūt jums smegenų sukrėtimas, taigi porą kartų jus pajudinau. Jūs buvote gana pikta. Ar norėsite?

Ji ištiesė garuojantį puodelį.

Ponia prezidentė laisva ranka mostelėjo atsisakydama.

– Man reikia nusiprausti po dušu, – pasakė ji. – Ir jei aš ne...

Akimirką ji atrodė sutrikusi, ranka persibraukė akis.

– Jei gerai prisimenu, jūs man siūlėte švarių drabužių.

– Žinoma. Ar pajėgsite eiti pati, ar man pažadinti Merę?

– Merę, – sumurmėjo prezidentė. – Ji yra... namų darbininkė?

– Taip. O aš vardu Hanė Vilhelmsen. Jūs, žinoma, tai pamiršote. Galite mane vadinti Hane.

– Hana, – pakartojo prezidentė.

– Gana gerai.

Helen Bentley pabandė žengti keletą žingsnių per kambarį. Keliai drebėjo, bet kojos laikė. Ji klausiamai žvilgtelėjo į kitą moterį.

– Kur man eiti?

– Sekite paskui, – draugiškai tarė Hanė Vilhelmsen ir nuriedėjo durų link.

– Ar turite...

Prezidentė nutilo ir nusekė paskui. Už langų švito, taigi vis dar turėjo būti be galo anksti. Tačiau ji čia jau išbuvo ilgai. Greičiausiai kelias valandas. Moteris invalido vežimėlyje neabejotinai išlaikė duotą žodį. Ji niekam nepranešė. Helen Bentley, prieš leisdama kitiems sužinoti

apie savo egzistavimą, vis dar galėjo atlikti tai, ką privalėjo. Ji vis dar turėjo galimybę viską išsiaiškinti, bet tuomet niekas neturėjo žinoti, kad ji gyva.

– Kelinta valanda? – paklausė ji, Hanei Vilhelmsen atidarius vonios duris. – Kiek aš...

Jai teko atsiremti į durų staktą.

– Po keturių penkiolika, – pasakė Hanė. – Jūs išmiegojote visas šešias valandas. Aišku, tiek nepakanka.

– Tai daug ilgiau nei esu pratusi, – pasakė prezidentė ir išspaudė šypseną.

Vonios kambarys buvo puikus. Jame daugiausia vietos užėmė labai plati įmūryta vonia. Ji buvo pažemintais kraštais ir priminė nedidelį baseiną. Neįprastai erdvioje dušo nišoje greta vonios prezidentė galėjo įžvelgti kažką, kas priminė radiją, ir tai, kas neabejotinai turėjo būti nedidelis televizoriaus ekranas. Grindys buvo išklotos mozaikinėmis plytelėmis rytietiškais motyvais, o milžiniškas veidrodis virš dviejų marmurinių kriauklių buvo įrėmintas auksu padengtu sunkiu medžiu.

Helen Bentley pasirodė, jog prisimena moterį sakius, jog ji – išėjusi į pensiją policininkė. Nedaug kas šiame bute bylojo apie policininkės atlyginimą. Nebent ši šalis būtų buvusi vienintelė pasaulyje, kuri savo policijai mokėtų tiek, kiek iš tiesų yra verta.

– Prašom, – pasakė Hanė Vilhelmsen. – Rankšluosčius rasite štai ten, spintelėje. Aš drabužius padėsiu už durų, galėsite juos pasiimti, kai nusimaudysite. Neskubėkite, galite užtrukti tiek, kiek reikės.

Ji išriedėjo su vežimėliu iš vonios ir uždarė duris.

Ponia prezidentė lėtai nusirengė. Raumenys buvo sumušti ir skaudėjo. Akimirką ji abejojo, ką daryti su nešvariais

drabužiais, paskui pastebėjo, kad Hanė prie vienos iš kriauklių buvo padėjusi sulankstytą šiukšlių maišą.

Keista moteris, pamanė ji. Bet ar jos nebuvo dviese? Trys, su namų darbininke?

Ji stovėjo nuoga. Sukimšo drabužius į maišą ir rūpestingai užrišo. Labiausiai ji troško išsimaudyti vonioje, bet matant, kokia yra nešvari, dušas atrodė protingesnis pasirinkimas.

Šiltas vanduo siūbtelėjo iš pietų lėkštės dydžio dušo galvos. Helen Bentley sudejavo, iš dalies iš malonumo, iš dalies nuo skausmo, persmelkusio visą kūną, kai atlošė galvą, kad vandens srovė perlietų veidą.

Vakar vakare ten buvo dar viena moteris. Dabar Helen Bentley tai aiškiai prisiminė. Ta, kuri norėjo pranešti policijai. Abi moterys tarpusavyje kalbėjosi norvegiškai, ir ji nesuprato nieko daugiau, tik vieną žodį, kuris galėjo būti panašus į „police". Moteris invalido vežimėlyje turėjo būti laimėjusi ginčą.

Tai gelbėjo.

Tai buvo apsivalymas visomis prasmėmis. Ji visu stiprumu atsuko srovę. Spaudimas žymiai padidėjo. Vandens čiurkšlės masažavo odą. Ji išsižiojo. Burna prisipildė vandens, ji beveik negalėjo kvėpuoti, todėl išpurškė jį: palikusi atsuktą vandenį užsimovė ant rankos plaušinę ir ėmė stipriai šveisti odą – ši buvo maloniai šiurkšti. Oda paraudo, o nuo kietos plaušinės išryškėjo deginantys raudoni dryžiai. Vandens sušlapintos atviros žaizdos degė iš skausmo.

Lygiai taip pat ji stovėjo vėlų 1984 metų vakarą, vakarą, kurio išgyvenimais su niekuo niekada nesidalijo ir todėl apie juos niekas negalėjo žinoti.

Grįžusi namo, ji maudėsi duše beveik keturiasdešimt minučių. Ji aiškiai prisiminė, kad buvo vidurnaktis. Iki kraujo trynė kūną plaušine, tarsi nuo odos būtų buvę įmanoma nugremžti regimąjį vaizdinį, kad tai išnyktų amžiams. Šiltas vanduo pasibaigė, bet ji tebestovėjo po ledine srove, kol nustebęs Kristoferis atėjęs paklausė, ar ji prieš miegą pasirūpins Bile.

Lauke tąsyk lijo. Iš dangaus kurtinamu garsu ant asfalto, automobilių, namų stogų, medžių ir vaikų žaidimų aikštelės anapus gatvės pliaupė vanduo, o stiprūs vėjo šuorai siūbavo sūpuokles pirmyn atgal. Ten laukdama stovėjo moteris.

Ji norėjo susigrąžinti Bilę.

Helen dukterį pagimdė kita moteris. Visi dokumentai buvo tvarkingi.

Ji prisiminė savo riksmą „dokumentai tvarkingi“ ir kaip iš krepšio čiupusi piniginę pamojavo ja ties išblyškusiu, bet ryžtingu moters veidu: „Kiek tau sumokėti? Kiek tau sumokėti, kad šitaip daugiau su manimi nesielgtum?!“

– Tai ne pinigų klausimas, – pasakė biologinė Bilės motina.

Ji žino, kad dokumentai tvarkingi, sakė ji, bet dokumentuose nieko neparašyta apie Bilės tėvą, kuris dabar faktiškai grįžo.

Ji tai pasakė su vos juntama šypsena, kiek triumfuojančia veido išraiška, tarsi būtų laimėjusi varžybas ir nepajėgtų susilaikyti nepasigyrusi.

Tėvas. Tėvas! Tu nebuvai nurodžiusi jokio tėvo! Tu sakei, kad nesi tikra ir kad, nepaisant nieko, vyriškis yra už jūrų marių, jis neatsakingas sukčius, kuriam nepatikėtum

Bilės. Tu sakei, kad Bilei troškai visa ko geriausio, o Bilei geriausia buvo pakliūti pas mus, Kristoferį ir mane, ir visi dokumentai tvarkingi. Tu juos pasirašei! Tu pasirašei, ir dabar Bilė turi nuosavą kambarį, kambarį su rausvos spalvos tapetais ir balta lovele su besisupančiu žaislu, į kurį ji tiesia rankas ir šypsosi.

Moteris pasakiusi, kad tėvas nori rūpintis jomis abiem. Ji turėjo šaukti, kad perrėktų audros ūžesį. Jis nori pasirūpinti ir Bile, ir tikrąja Bilės motina. Vaikų tėvai taip pat turi teisių. Ji kvailai padariusi, kad nenurodžiusi jo vardo, vos gimė duktė, mat tuomet būtų buvę išvengta visos šios nemalonios situacijos. Ji apgailestavo dėl to. Bet taip jau atsitiko. Mylimasis išėjo iš kalėjimo ir grįžo pas ją. Viskas pasikeitė. Advokatė Helen Bentley turėjo tai žinoti ir suprasti.

Deja, dabar ji turėjo susigrąžinti Bilę.

Ponia prezidentė delnais atsirėmė į dušo sieną.

Ji neįstengė prisiminti. Daugiau nei dvidešimtį metų ji bandė išstumti prisiminimus apie kilusią paniką, kai nusigręžė nuo moters ir nubėgo prie automobilio kitoje kelio pusėje. Ji norėjo paimti deimantinį vėrinį, kurį tą vakarą buvo gavusi iš tėvo. Jie šventė Bilės atėjimą, tėvo veidas buvo prakaituotas ir raudonas, jis juokėsi žiūrėdamas į mažąją vaikaitę, o visi kiti nenustojo džiaugtis, kokia ji nuostabi, kokia graži mažoji Bilė Lardahl Bentley.

Vėrinys tebegulėjo automobilio daiktadėžėje, ir galbūt Helen galėtų nusipirkti savo vaiką dar kartą už deimantus, galbūt kreditine kortele.

Dviem kreditinėmis kortelėmis. Trimis. Imk visas!

Kai ji apgraibomis ieškojo automobilio raktelio ir bandė sutramdyti ją dusinantį verksmą ir paniką, išgirdo stiprų

trinktelėjimą. Gąsdinamo duslaus smūgio garsas privertė ją atsisukti, ir ji dar spėjo išvysti, kaip ore skrenda raudonu lietpalčiu vilkintis siluetas. Tebešėlstant audrai pasigirdo dar vienas smūgis, kai moteris tėškėsi ant asfalto.

Nedidelis sportinis automobilis dingo už gatvės kampo. Helen Bentley net nepastebėjo, kokios jis spalvos. Viskas nutilo.

Helen nebegirdėjo lietaus. Ji negirdėjo nieko. Lėtai ir mašinaliai perėjo gatvę. Tik atsidūrusi per metrą nuo raudonai apsirengusios moters sustojo.

Šioji gulėjo taip keistai. Taip nenatūraliai išsirietusi, kad net neryškioje žibinto šviesoje Helen galėjo įžiūrėti, kaip iš žaizdos galvoje bėga kraujas. Jis greitai susimaišė su lietaus vandeniu, virsdamas tamsia upe, sūkuriuojančia nutekamojo griovelio link. Moters akys buvo plačiai atvertos, o lūpos judėjo.

Padėk man.

Helen Lardahl Bentley atsitraukė porą žingsnių atgal.

Ji apsigręžė ir nubėgo prie automobilio, atplėšė dureles, įsėdo ir nuvažiavo. Ji grįžo namo ir keturiasdešimt minučių praleido duše, plaušine iki kraujo šveisdama odą.

Jie daugiau niekada negavo jokių žinių iš biologinės Bilės motinos. Ir lygiai po dvidešimties metų, vieną 2004-ųjų lapkričio naktį, Helen Lardahl Bentley laimėjo JAV prezidento rinkimus. Duktė su ja stovėjo ant podiumo – išdidi šviesiaplaukė jauna moteris, tėvų pasididžiavimas.

Ponia prezidentė nusiėmė nuo rankos plaušinę, paėmė šampūną ir išsitrynė plaukus. Skaudėjo akis. Tai buvo gerai. Tai suardė vaizdą sužeistos moters, gulinčios ant šlapio nuo lietaus asfalto, kurios paplūdusi krauju galva gulėjo vandens klane.

Džefris Hanteris, viešbutyje tyliai ir gerokai per anksti ją pabudinęs, parodė laišką. Ji sutriko, o jis jai per daug intymiu gestu prie lūpų pridėjo savo smilių.

Ten buvo parašyta, kad jie žino apie vaiką. Jie atskleis jos paslaptį. Ji privalo eiti su Džefriu. „Troja" pradėjo veikti ir paviešins paslaptį, kuri ją sunaikins.

Laišką pasirašė Vorenas Skifordas.

Helen Bentley mintyse kartojo jo vardą. Ji sukando dantis ir leido vandeniui skalauti jai veidą.

Vorenas Skifordas.

Jai negalima galvoti apie moterį raudonu lietpalčiu. Ji turėtų galvoti apie Voreną. Tik apie jį. Ji turėtų susikaupti. Ji lėtai apsigręžė duše, leisdama vandeniui plakti skaudamą nugarą. Giliai kvėpuodama palenkė galvą. Įkvėpti – iškvėpti.

Verus amicus rara avis. Tikras draugas yra retas paukštis.

Būtent tai ją įtikino. Tik Vorenas žinojo apie įrašą kitoje laikrodžio, kurį jam padovanojo iškart po rinkimų, pusėje. Jis buvo senas geras draugas ir susisiekė su ja prieš paskutiniuosius televizijos debatus tarp jos ir Džordžo V. Bušo. Viešosios nuomonės apklausos rezultatai rodė, kad paskutiniąsias dienas iki laidos transliacijos buvo imta teikti pirmenybę esamam prezidentui. Žinoma, ji vis dar pirmavo, bet teksasietis vijosi. Jo saugumo retorika pagaliau ėmė skintis kelią į gyventojų namus. Jis atrodė veiklus, pusiausvyrą išlaikantis vyras, turintis patirties ir išmanymo, būtino kariaujančiai, krizės ištiktai šaliai. Jis reprezentavo tęstinumą. Visi žinojo, ką turi, bet vargiai nutuokė, ką šioji Bentley, būdama tokia nepatyrusi užsienio politikos srityje, gali pasiūlyti.

– Turi nusileisti dėl „Arabian Port Management“, – tąsyk pasakė Vorenas ir paėmė už rankų.

Tą patį jai buvo sakę visi patarėjai – ir vidaus, ir išorės. Jie atkakliai laikėsi savo. Jie pyko ir maldavo: dar ne laikas. Galbūt vėliau, kai po Rugsėjo 11-osios bus nutekėję daugiau vandens. Bet ne dabar.

Ji atsisakė nusileisti. Dubajuje įsikūrusi saudo arabams priklausanti kompanija buvo rimta ir efektyvi, ji nuo seno valdė svarbius uostus visame pasaulyje – nuo Okinavos iki Londono. Dvi kompanijos, kurių viena priklausė britams, iki dabar valdžiusios didžiausius JAV uostus, buvo suinteresuotos parduoti savo verslą. „Arabian Port Management“ norėjo pirkti jas abi. Viena jų buvo atsakinga už Niujorko, Naujojo Džersio, Baltimorės, Naujojo Orleano, Majamio ir Filadelfijos uostų veiklą. Kita – už Čarlestono, Savanos, Hjustono ir *Mobile*. Kitaip tariant, arabų kompanija kontroliuotų visus svarbiausius rytų kranto ir Įlankos uostus.

Helen Lardahl Bentley manė, kad tai gera mintis.

Visų pirma kompanija buvo geriausia. Kompetentingiausia ir neabejotinai pelningiausia. Toks pardavimas taip pat būtų buvęs svarbus žingsnis siekiant sureguliuoti santykius su tomis Viduriniųjų Rytų jėgomis, su kuriomis JAV buvo ypač suinteresuota palaikyti draugiškus ryšius. Be to, dar vienas, o Helen Bentley turbūt pats svarbiausias dalykas buvo tai, kad toks pardavimas būtų padėjęs grąžinti pagarbą geriems arabų kilmės amerikiečiams.

Jos nuomone, jie pakankamai ilgai kentėjo, ir ji atkakliai laikėsi savo. Ji buvo susitikusi su arabų kompanijos vadovybe ir, nors ir nebuvo tokia kvaila, kad ką nors jiems

žadėtų, aiškiai rodė savo palankumą ir geranoriškumą. Ji ypač buvo patenkinta tuo, kad kompanija, nepaisydama netikrumo, susijusio su pardavimo įteisinimu, jau buvo labai daug investavusi Amerikos žemėje, kad būtų kuo geriau pasirengusi vėliau jas perimti.

Vorenas kalbėjo tyliai. Jis nepaleido jos rankų. Žvilgsnis buvo įsmeigtas į josios akis, kai tarė:

– Aš remiu tavo tikslą. Visiškai. Bet tu jo niekada nepasieksi, jei dabar viską sugadinsi. Tu privalai viską daryti priešingai, Helen. Tu privalai suduoti Bušui smūgį tuo metu, kai jis mažiausiai to tikisi. Helen, aš sugaišau visus metus, analizuodamas šį vyrą. Aš jį pažįstu taip gerai, kaip tik galima pažinoti jį nė karto nesusitikus. Jis taip pat trokšta, kad šis sandoris įvyktų! Tik jis pakankamai patyręs, kad kol kas to neleistų padaryti. Jis supranta, kad tai kursto gyventojų jausmus, o su tuo negalima juokauti. Tu turi demaskuoti šį vyrą. Tu turi jį pričiupti. Dabar paklausyk, ką turi padaryti...

Galų gale ji pasijuto švari.

Oda degė, o vonia buvo pilna šilto garo. Ji išlipo iš dušo ir paėmė frotinį rankšluostį. Apsisiautusi kūną, paėmė mažesnį rankšluostį ir apgaubė plaukus. Kaire ranka nuo veidrodžio nuvalė susidariusį garo sluoksnį.

Ant veido neliko kraujo pėdsakų. Patinimas vis dar buvo ryškus, bet akį pavyko atmerkti. Vis dėlto blogiausia buvo su riešais. Siauros plastiko juostelės taip giliai įsirėžė į kūną, kad keliose vietose žiojėjo atviros ir gilios žaizdos. Jai reikėjo kuo nors jas dezinfekuoti, o geriausia – gauti tinkamo tvarsčio.

Tąkart ji paklausė Voreno patarimo. Smarkiai abejodama.

Debatų vedėjui paklausus, kokia jos pozicija dėl grėsmės saugumui, jei būtų parduota svarbiausia amerikiečių infrastruktūra, ji atsigręžė tiesiai į kamerą ir ėmė sakyti keturiasdešimt penkių sekundžių ugningą kalbą apie broliavimąsi su „mūsų draugais arabais" ir pačios esminės amerikiečių vertybės – lygiateisiškumo – svarbą, neatsižvelgiant į tai, iš kurio pasaulio krašto amerikiečio protėviai būtų atvykę ir kokią religiją išpažintų.

Tada ji atsikvėpė. Žvilgtelėjusi į prezidentą, ji suprato, kad Vorenas buvo visiškai teisus. Prezidentas Bušas šypsojosi įsitikinęs savo sėkme. Jis keistai, kaip jam įprasta, kilstelėjo pečius, skėstelėdamas rankas. Jis buvo tikras tuo, kas bus pasakyta toliau.

Tačiau pasakyta buvo visai kas kita.

Kita vertus, kalbant apie infrastruktūrą, ramiai pasakiusi Helen Bentley, į šį reikalą reikėtų pažvelgti kitaip. Jos nuomone, nė viena jos dalis negali būti perleista niekam kitam, tik patiems amerikiečiams arba artimiausiems jų sąjungininkams. Tikslas yra tai, pasakiusi ji, kad viskas – nuo pagrindinių kelių iki oro uostų, jūrų uostų, muitinių, pasienio kontrolės punktų ir geležinkelių – visada turi priklausyti amerikiečiams, kurie jiems taip pat turėtų vadovauti ir juos valdyti.

Atsižvelgiant į nacionalinį saugumą.

Pabaigoje ji šyptelėjusi pridūrė, kad, savaime suprantama, užtruks nemažai laiko, kol bus pasiektas toks tikslas, ir reikės didžiulės politinės valios. Ne mažiau ir dėl to, kad Džordžas V. Bušas pats širdingai palaikė arabų interesus, tai patvirtindamas dokumentu, kurį ji pakėlusi kelioms sekundėms atsuko į kamerą, paskui vėl padėjo ant tribūnos ir ragindama ištiesė ranką į programos vedėjo pusę. Ji baigė kalbą.

Helen Lardahl Bentley laimėjo debatus vienuolikos procentų persvara. Po savaitės ji tapo *ponia prezidente*, apie ką buvo svajojusi daugiau nei dešimtį metų. Visai netrukus Vorenas Skifordas tapo naujai įkurto „The BS-Unit“ vadovu.

Viršininko pareigos nebuvo atlygis.

Rankinis laikrodis – priešingai.

Ir jis juo papiktnaudžiavo. Jis ją apgavo pasinaudodamas jos pačios amžinos draugystės ženklu.

Verus amicus rara avis. Tai pasirodė besą tikriau, nei ji manė.

Ji nuėjo iki durų ir atsargiai jas pravėrė. Iškart už jų gulėjo tvarkingai sulankstytų drabužių krūvelė. Greitai, kiek tik leido skaudamas kūnas, ji pasilenkė, pačiupo krūvelę ir užtrenkė duris. Paskui užsirakino.

Apatiniai buvo visai nauji. Ant jų tebekabojo etiketės. Ji atkreipė dėmesį į šį pagarbų gestą maudamasi kelnaites ir segdamasi liemenėlę. Džinsai atrodė taip pat nauji ir tiko nepriekaištingai. Vilkdamasi rožinį kašmyro megztinį trikampiu kaklu per galvą ji pajuto, kaip dilgtelėjo žaizdos aplink riešus.

Ji stovėjo ir žvelgė į save veidrodyje. Dėl ventiliacijos drėgmės beveik neliko, ir vonios kambaryje jau buvo daug vėsiau nei tada, kai vos prieš penkias minutes ji išėjo iš dušo. Akimirką iš seno papratimo pamanė, kad reikėtų pasidažyti. Lakuota japoniška dėžutė, pilna kosmetikos, atverta gulėjo greta kriauklės.

Ji atmetė šią mintį. Veidas vis dar buvo patinęs, o padažyta įtrūkusi apatinė lūpa atrodytų beviltiškai.

Prieš daugelį metų, Bilui Klintonui pirmąją kadenciją einant prezidento pareigas, Hilari Rodam Klinton

pasikvietė Helen Bentley priešpiečių. Tai buvo pirmas kartas, kai jos susitiko ne tokioje oficialioje aplinkoje, ir Helen prisiminė, kokia ji buvo susijaudinusi. Tik prieš keletą savaičių ji buvo išrinkta senatore, ir tuo metu jai daugiau nei pakako protokolo bei etiketo reikalavimų, kurių jauna nereikšminga senatorė turėjo skubiai išmokti, kad Kongreso rūmuose sugebėtų išgyventi ilgiau nei kelias valandas. Priešpiečiai su *pirmąja ponia* tapo įvykiu. Hilari buvo tokia dėmesinga, maloni ir įdomi, kokią ją troško matyti šalininkai. Arogancijos, šaltumo ir nuspėjamo charakterio bruožų, kuriuos jai priskyrė priešai, visiškai nebuvo galima įžvelgti. Žinoma, ji kažko siekė, taip pat, kaip visi Vašingtone siekia vienokių ar kitokių tikslų, tačiau Helen Bentley susidarė įspūdis, kad Hilari Rodam Klinton jai linkėjo gera ir troško, kad ji, pasikeitus gyvenimo sąlygoms, jaustųsi saugi. Jei senatorė Bentley dar ir geranoriškai sutiktų perskaityti dokumentą apie eilinio amerikiečio gerovei rengiamą sveikatos apsaugos reformą, ji nepaprastai pradžiugintų *pirmąją ponią*.

Helen Bentley tai aiškiai prisiminė.

Pavalgiusios jos pakilo. Hilari Klinton diskretiškai žvilgtelėjo į laikrodį, formaliai pabučiavo jai į skruostą ir paėmė už rankos.

– Dar vienas dalykas, – tarė ji nepaleisdama rankos. – Šiame pasaulyje negalima niekuo pasitikėti. Išskyrus vieną žmogų. Savo vyrą. Kol jis yra jūsų vyras, jis yra vienintelis, kuris visuomet jums linkės tik gero. Niekada to nepamirškite.

Helen to niekada nepamiršo.

1998 metų rugpjūčio 19-ąją Bilas Klintonas prisipažino ne tik išdavęs visą pasaulį, bet ir savo žmoną. Praėjus

porai savaičių po susitikimo, vykusio Baltuosiuose rūmuose, Helen visai atsitiktinai susidūrė su Hilari Klinton Vakarinio sparno koridoriuje. *Pirmoji ponia* buvo ką tik grįžusi iš Martos Vynuogyno salos, kur visa prezidento šeima jai sunkiu laikotarpiu ieškojo prieglobsčio. Ji stabtelėjo ir paėmė jai už rankos taip, kaip tai buvo dariusi prieš daugelį metų per patį pirmąjį susitikimą. Helen nesugebėjo pasakyti nieko kito, tik:

– *I'm sorry, Hillary. I'm truly sorry for you and Chelsea.*[64]

Ponia Klinton nieko neatsakė. Akys buvo paraudusios. Lūpos virpėjo. Ji išspaudė šypseną, linktelėjo, paleido jos ranką ir nuėjo toliau išdidi ir pasitempusi, o jos žvilgsnis sustodavo ties kiekvienu, kuris tik drįsdavo į ją pažvelgti.

Helen Lardahl Bentley niekada nepamiršo prezidento žmonos patarimo, tačiau jo nesilaikė. Helen negalėjo gyventi niekuo nepasitikėdama. Ji nebūtų galėjusi pradėti savo ilgo kelio siekiant aukščiausio JAV posto, jei nebūtų visiškai pasitikėjusi saujele ištikimų darbuotojų, išskirtine gerų draugų grupe, kurie jai troško tik gero.

Vorenas Skifordas buvo vienas iš jų.

Tuo ji visuomet tikėjo. Bet jis melavo. Jis ją išdavė, o melas buvo didesnis už jį patį.

Tiesą sakant, jis negalėjo žinoti to, ką, kaip laiške tvirtino, žino *trojiečiai.* Niekas nežinojo. Netgi Kristoferis. Tai buvo jos paslaptis, jos našta, kurią ji nešė viena daugiau nei dvidešimt metų.

Visa tai buvo visiškai nesuvokiama, ir tik panika, tas stingdantis, nenugalimas ją apėmęs siaubas, kai Džefris

64 Aš apgailestauju, Hilari. Man tikrai gaila tavęs ir Čelsės. (Angl.)

Hanteris parodė jai laišką, sutrukdė dar tada blaiviai mąstyti.

Vorenas melavo. Kažkas čia buvo visiškai ne taip.

Niekas negalėjo žinoti.

Ji juto dantis aptraukusias apnašas, burnoje tvyrantį blogą kvapą. Neryžtingai apsidairė po vonios kambarį. Prie veidrodžio išvydo, ko ieškojo. Hanė Vilhelmsen jai buvo pastačiusi stiklinę su nauju dantų šepetėliu ir ką tik išpakuota dantų pastos tūbele. Ji sunkiai perplėšė paklusti nenorinčią pakuotę ir įsipjovė į kietą plastiką, kol pagaliau pavyko ištraukti dantų šepetuką.

Prezidentė Bentley iššiepė dantis priešais veidrodį.

– *You bastard*[65], – sušnibždėjo ji. – Kad tave pats nelabasis pagriebtų, Vorenai Skifordai! Tokiems kaip tu pragare atsiras ypatinga vieta!

2

Vorenas Skifordas jautėsi tikrai prastai.

Prietemoje jis apgraibomis ieškojo mobiliojo telefono, kuris skleidė nemalonų garsą, panašų į gaidžio giedojimą. Triukšmas netilo. Sumišęs jis atsisėdo lovoje. Jis ir vėl prieš atsiguldamas buvo pamiršęs užtamsinti langus, bet nors pro plonytes užuolaidas ir smelkėsi prieblanda, nebuvo įmanoma nuspėti, koks dabar paros metas.

Gaidys giedojo vis garsiau, ir Vorenas sultingai nusikeikė, apgraibomis ant naktinio stalelio ieškodamas mobiliojo telefono. Galų gale jį pastebėjo. Ekrane švietė

[65] Tu šunsnukis (angl.).

5:07. Greičiausiai telefonas nukrito ant grindų per tas tris trumpas neramaus miego valandas. Jis negalėjo suprasti, kaip galėjo šitaip suklysti nustatydamas žadintuvą. Jis ketino keltis penkios minutės po septynių.

Jis porą kartų nesėkmingai bandė nutildyti telefoną, kol pagaliau pavyko. Nusiminęs vėl griuvo į lovą. Užsimerkė, tačiau iš karto pajuto, kad tai nepadės. Mintys šokinėjo, galvoje viską jaukdamos ir keldamos tokį chaosą, kuris neleido užmigti. Prislėgtas atsikėlė, nupėdino į dušą ir prastovėjo jame beveik ketvirtį valandos. Jei jau negali pailsėti, tai bent šveis odą, kol nors kiek išsibudins.

Nusišluostęs užsitempė trumpikes ir marškinėlius.

Jis greitai parengė kilnojamą darbo vietą. Lempos palubėje nejungė, tik nuleido ritinines žaliuzes. Darbui pakako naktinių lempelių ir šviesos, sklindančios nuo rašomojo stalo. Kai viskas buvo parengta, jis pripylė į virdulį vandens ir, kol vanduo užvirė, stovėjo atsišliejęs į knygų lentyną. Akimirką pagalvojo apie kavą. Tirpi kava atrodė tokia sena ir praradusi aromatą, kad vietoj jos čiupo arbatžolių maišelį, įmetė į puodelį ir iki viršaus pripylė verdančio vandens.

Nė vieno naujo elektroninio laiško.

Jis bandė prisiminti, ką veikė. Atsigulė apie antrą valandą nakties. Vadinasi, Vašingtone tuo metu buvo apie aštunta valanda vakaro. Dabar namuose buvo vienuolikta. Visi dirbo visu pajėgumu. Per daugiau nei keturias pastarąsias valandas niekas jam nieko neatsiuntė.

Jis bandė nusiraminti guosdamasis mintimi, jog jie mano, kad jis miega.

Tai nepadėjo. Santykiai vis labiau vėso. Slenkant valandoms ir nepavykstant rasti prezidentės, Voreno Skifordo

vaidmuo vis silpnėjo. Nors jis vis dar buvo atsakingas už ryšių su vietos policija palaikymą, buvo akivaizdu, kad Dramensvejene įsikūrusioje ambasadoje ir veiklos mastas, ir jos intensyvumas išaugo, tačiau jis apie tai nebuvo informuojamas. Operatyvinę veiklą atliekantys tyrėjai, kuriuos FTB išsiuntė į Norvegiją praėjus kelioms valandoms po jo paties išvykimo, vaidino padėties šeimininkus. Jie gyveno ambasadoje. Jie buvo aprūpinti tokiomis informacinėmis ir ryšio priemonėmis, kad jo keli mobilieji telefonai ir šifruotas kompiuteris atrodė tik liūdna atgyvena, tinkama keliauti į technikos muziejų.

Jiems buvo nusispjauti į Norvegijos policiją.

Žinoma, kai kurie jų vis dar ateidavo į susitikimus, kuriuos jis bandė organizuoti kelis kartus per dieną, bandydamas koordinuoti pačių amerikiečių pasiekimus su tuo, ką atskleidė Norvegijos policija, bei su jos aptiktais pėdsakais ir teorijomis. Kai jis informavo, kad rastas Džefrio Hanterio kūnas, bent jau sulaukė kažko panašaus į dėmesį. Tiek, kiek jis sužinojo iš ambasadoriaus, vėliau kilo nemaži diplomatiniai nesutarimai dėl vyriškio palaikų perdavimo. Norvegai norėjo juos pasilikti ir nuodugniau ištirti. JAV paprasčiausiai nenorėjo su tuo taikstytis.

– Man nusispjauti, – sušnibždėjo Vorenas Skifordas, rankomis trindamasis veidą.

Jis įspėjo ambasadorių Velsą.

– Jie pakels vėją, kai supras, ką jūs darote, – nusiminęs pasakė Vorenas, kai jie dieną prieš tai buvo susitikę ambasadoje. – Žinoma, jų vyriausybė yra palankiai nusiteikusi JAV atžvilgiu, bet aš supratau, kad tai šalis, turinti stiprią opoziciją. Galbūt jie užsispyrę, kaip jūs mane įspėjote

vos atvykus, bet jie toli gražu nėra kvailiai. Mes tiesiog negalime...

Ambasadorius lediniu žvilgsniu ir balsu privertė jį nutilti:

– Vorenai, tai *aš* pažįstu šią šalį. Čia aš esu JAV pasiuntinys Norvegijoje. Aš kasdien tris kartus susitinku su Norvegijos užsienio reikalų ministru. Šios šalies vyriausybė nuolat informuojama apie tai, ką mes darome. *Apie viską, ką mes darome.*

Tai buvo visiškas melas, ir jie abu tai žinojo.

Vorenas gurkštelėjo arbatos. Ji nebuvo skani, bet bent jau šilta. Kambarys – taip pat. Per šiltas. Jis nuėjo iki dėžutės, pritaisytos prie sienos, ir pabandė sumažinti temperatūrą. Jis niekada nesugebėjo kaip reikiant suprasti šios Celsijaus skalės. Dabar jungiklis buvo nustatytas ties 25 laipsniais ir buvo per karšta. Galbūt 15 laipsnių bus geriau. Jis priglaudė ranką prie sienoje įtaisyto filtro. Akimirksniu oro dvelksmas tapo vėsesnis.

Minutėlę palaukęs, jis vėl išjungė kompiuterį. Ant stalo gulėjo du dokumentai. Vienas jų buvo storas kaip knyga. Kitas – vos dvidešimties puslapių. Paėmęs juos abu, sukrovė visas pagalves į lovos galvūgalį ir atsigulė.

Pirmiausia jis pervertė labiausiai įslaptintą ataskaitą apie žvalgybos padėtį. Šioji buvo daugiau nei dviejų šimtų puslapių ir jos nebuvo gavęs šifruotu elektroniniu laišku, kaip turėjo pagal visus susitarimus ir taisykles. Atsitiktinai nugirdęs pokalbio nuotrupas ambasadoje ir išsiaiškinęs, kad ji egzistuoja, jis turėjo gerokai pasiginčyti, kol gavo šį dokumentą. Konradas Viktoris, šešiasdešimtmetis specialusis agentas, vadovaujantis ambasadoje esančioms pajėgoms, laikėsi nuomonės, kad Vorenui šis

dokumentas visiškai nereikalingas. Tokiose situacijose kaip ši jie veikė griežtai pagal *need-to-know policy*, ką Vorenas, turėdamas tiek patirties, turėjo suprasti. Jis turėjo atlikti jungiamosios grandies vaidmenį tarp norvegų ir amerikiečių policijos. Jis pats buvo skundęsis, kaip sunku atlaikyti norvegų spaudimą, kai kalba pasisukdavo apie amerikiečių turimą informaciją ir naujienas. Kuo mažiau jis žinojo, tuo mažiau Oslo policija galėjo ką prikišti.

Bet Vorenas nepasidavė. Kai niekas daugiau negelbėjo, jis nesikuklindamas priminė apie artimus asmeninius santykius su prezidente. Savaime suprantama, tarp eilučių. Tai buvo veiksminga. Galų gale.

Jis griuvo į lovą antrą valandą, beveik nežvilgtelėjęs į dokumentą.

Dokumentas nugąsdino.

Intensyviai ieškant prezidentės pagrobėjų, pamažu ėmė aiškėti, kad po staigaus jos dingimo laukia didesnė teroristų ataka. Nei FTB, CŽV ar kuri kita iš daugybės organizacijų, pavaldžių *Homeland Security*[66], nenorėjo naudoti vardo, kuriuo Voreno Skifordo „The BS-Unit" buvo pavadinęs potencialų išpuolį: „Troja".

Jie dar neišdrįso jo kaip nors pavadinti.

Jie net nedrįso patikėti, kad tai įvyks.

Problema buvo ta, jog niekas nežinojo, į ką ar kuriuos šis išpuolis bus nukreiptas. Informacijos buvo daug, nes gautų pranešimų ir spėlionių, hipotezių ir teorijų kiekis buvo neaprėpiamas. Tačiau vis tiek informacija buvo fragmentiška, paini ir, be to, labai prieštaringa.

Tai galėjo būti islamistų konspiracija.

[66] Valstybės saugumas (angl.).

Tai, *tikėtina*, buvo islamistų konspiracija.

Tai *turėjo* būti musulmonai.

Iš pranešimų buvo galima spręsti, kad valdžios organai kontroliavo visus kitus potencialius nusikaltėlius, užpuolikus ir teroristus tiek, kiek apskritai tokiais atvejais galima kalbėti apie kontrolę. Kalbant apie tas fanatiškas Amerikos piliečių grupes, kurioms ne visi varžteliai buvo vietoje, tai jos visuomet kėlė slaptą grėsmę. Tai įrodė ir sprogdintojas Timotis Makvėjus, kai šis Įlankos karo veteranas ir ginklų fanatikas Oklahomos mieste 1995 metais nužudė 168 žmones. Problema buvo ta, kad tarp JAV radikalių grupuočių nebuvo pastebėta nė mažiausių neįprastos veiklos ženklų. Jos vis dar buvo stebimos net ir po Rugsėjo 11-osios, kai beveik visas dėmesys buvo nukreiptas į kitą objektą. Ir tarp žiauraus elgesio su gyvūnais priešininkų ar kraštutinių pažiūrų gamtos mylėtojų nebuvo nieko, kas leistų manyti, kad nuo neteisėtų protesto akcijų jie būtų perėję prie realių teroro išpuolių. Religinių, fanatiškai nusiteikusių grupuočių JAV buvo visur, bet paprastai didžiausią grėsmę jos keldavo sau. Be to, ir jų gretose nebuvo įmanoma įžvelgti nieko neįprasta.

Dar daugiau. Amerikos prezidentės pagrobimas iš jos viešbučio kambario Norvegijoje buvo toli gražu ne tai, ką būtų sugebėjusi padaryti kuri nors iš žinomų Amerikos grupuočių ar būtų turėjusi tam lėšų.

Tai turėjo būti islamistų konspiracija.

Vorenas pasitaisė akinius.

Pranešimas buvo persmelktas baimės. Per daugiau nei trisdešimtį metų, praleistų FTB, Vorenui Skifordui dar nebuvo tekę skaityti profesionalios analizės, kurioje būtų tokia ryški nelaimės nuojauta. Atrodė, tarsi visai

Homeland Security sistemai galų gale paaiškėjo tiesa: kažkam pavyko tai, kas neįmanoma. Kas neįtikima. Kažkas pagrobė Amerikos *Commander in Chief* ir buvo sunku įsivaizduoti, kad šių tamsių jėgų veiklai egzistuoja kokios nors ribos.

Baimė kilo dėl galimų išpuolių, nukreiptų į Amerikos infrastruktūrą. Ją sukėlė daugybė pranešimų ir veiksmų, tačiau pranešimai buvo neišsamūs, o veiksmai – nevienareikšmiai.

Labiausiai trikdė ir nerimą kėlė neoficialūs pranešimai.

Amerikos valdžios organai nuolat gaudavo tokių pranešimų, tačiau juose, tiesą sakant, niekada nieko doro neįžvelgdavo. Privačių namų gyventojai, panorę kaimynui sukelti nepatogumų ir užsiundyti uniformuotą policiją, kreipėsi su fantastiškiausiais pareiškimais, ką išvydo kitapus tvoros. Įtartini apsilankymai, keisti garsai naktį, neįprastas elgesys ir kažko, kas neabejotinai turėtų būti sprogstamosios medžiagos, saugojimas. Galbūt netgi bomba. Nesąžiningiems nuomojamų namų savininkams galėjo pasirodyti paranku iškeldinti erzinančius nuomininkus padedant FTB. Nebuvo jokių ribų tam, ką žmonės teigė matę. Arabai, vaikštinėjantys bet kuriuo paros metu, pokalbiai užsienio kalbomis ir dėžių, kuriose tik vienas Dievas tegali žinoti, kas sudėta, transportavimas. Net paaugliams galėjo šauti į galvą išsiųsti teroristinio pobūdžio žinutę apie mokyklos draugą, nors tam ir nebūtų jokios priežasties, tik ta, kad bendramokslis buvo pakankamai įžūlus ir nusižiūrėjo panelę, nuo kurios jam derėjo laikytis atokiau.

Šį kartą pranešimai atrodė panašesni į perspėjimus.

Per pastarąsias paras FTB *field offices*[67] pasiekė neįprastai daug anoniminių pranešimų. Vieni skambino, kiti naudojosi elektroniniu paštu. Retai kurių turinys buvo visiškai vienodas, bet visi jie įspėjo, kad kažkas įvyks, kažkas, kieno šviesoje nublanks net Rugsėjo 11-oji. Dauguma jų pabrėžė, kad JAV – silpna šalis, kuri net nepajėgė apsaugoti savo prezidentės. Jie turėjo dėkoti tik sau, kad flangas buvo pralaužtas. Šį kartą katastrofa ištiks ne konkretų objektą. Šį kartą JAV turės kentėti už tai, kad pasėjo kančią po visą pasaulį.

It was playback time.[68]

Labiausiai nerimą kėlė tai, kad pokalbių nebuvo galima susekti.

Tai buvo nesuvokiama.

Daugelis organizacijų, turėjusių reikalų su *Homeland Security*, tikėjo, kad jų turimas technologinis pranašumas yra absoliutus. Technologijos leido susekti kiekvieną telefono skambutį į Ameriką ir iš jos. Identifikuoti siuntėjo kompiuterį paprastai užtrukdavo ne ilgiau nei kelias minutes. Gavusi radikalius įgaliojimus, kuriuos po 2001 metų suteikė Džordžas V. Bušas, Nacionalinė saugumo agentūra ėmėsi, jų manymu, beveik absoliučios telefono ryšių ir elektroninės komunikacijos kontrolės. Dėl to, kad siekdami didžiausio efektyvumo jie nuėjo toliau, nei jiems leido bet kokie įgaliojimai, organizacija neįžvelgė jokios problemos. Jie turėjo atlikti darbą. Jie privalėjo pasirūpinti tėvynės saugumu. Saujelė tų, kurie tai pastebėjo ir galėjo ryžtingai pasipriešinti neteisėtiems veiksmams, nutarė nekreipti dėmesio.

67 Padaliniai (angl.).

68 Laikas atsigriebti. (Angl.)

Priešas buvo galingas ir pavojingas.

JAV turėjo būti apsaugotos bet kokia kaina.

Tačiau bauginamų pranešimų susekti nebuvo įmanoma. Tik ne reikiamoje vietoje. Moderniausios technologijos padėdavo žaibiškai nustatyti siuntėjo IP adresą arba telefono numerį, bet atlikus papildomus tyrimus informacija pasirodydavo neteisinga. Telefono skambutis, kai niūrus vyriškas balsas įspėjo Amerikos valdžios organus nesielgti arogantiškai ir nepersekioti dorų piliečių, kurių nusikaltimas tik tas, kad turėjo palestinietį tėvą, pasirodė besąs iš septyniasdešimtmetės moters, gyvenančios Leik Plaside, Niujorke, telefono aparato. Tuo metu, kai buvo skambinama į vieną Manhatane esančių FTB kontorų, ši sena moteris gėrė arbatą su keturiomis tokiomis pat mielomis draugėmis. Nė viena iš jų nebuvo net palietusi telefono, tai jos galėjo prisiekti Dievu, o vietos telefono kompanijos pateikta pokalbių išklotinė įrodė, kad našlės sakė tiesą: nurodytą akimirką niekas nesinaudojo telefono aparatu.

Arbata kiek pravėso. Vorenas gurkštelėjo jos. Akimirką akinius aptraukė migla, lyg į juos pūstelėjus, ir vėl dingo.

Jis skubiai pervertė techninę pranešimo dalį. Nedaug ką joje suprato, o ir nebuvo labai susidomėjęs detalėmis. Jam reikėjo išvadų, ir jas rado 173-iame puslapyje: buvo visiškai įmanoma manipuliuoti adresatais, tai ir buvo padaryta.

„Visai nereikalinga išvada, – pamanė Vorenas. – Juk jūs jau įrodėte daugiau nei 130 šio fenomeno atvejų!“

Jis pabandė po galva pasitaisyti pagalvę ir skaitė toliau.

Tokio pobūdžio manipuliacijoms reikėjo milžiniškų išteklių.

Taigi. Niekas ir nemanė, kad tai neturtėlio darbas.

Ir veikiausiai nuosavas telekomunikacijų palydovas. Arba galimybė naudotis šio pajėgumais. Išsinuomotas arba pavogtas.

Palydovas? Prakeiktas erdvėlaivis?

Vorenas pradėjo šalti. 15 laipsnių Celsijaus akivaizdžiai buvo per vėsu. Jis vėl pakilo koreguoti prie sienos pritvirtintos dėžutės. Šį kartą nustatė 20 laipsnių, grįžo į lovą ir skaitė toliau.

Kadangi tokio tipo palydovai skriejo stacionarioje orbitoje maždaug keturiasdešimt tūkstančių kilometrų nuo Žemės paviršiaus, šie veiksmai buvo suderinti naudojant arabišką palydovą. Visi skambučiai ir elektroniniai pranešimai pasiekė iš JAV rytų kranto telefonų ir kompiuterių.

Arabų palydovas vargiai prasiskverbtų giliau į šalį.

Tačiau rytų krantą jis pasiektų.

„Pėdsakai, – pagalvojo Vorenas ir nekantriai ėmė versti puslapius. – Su visais milijardais, visomis žinybomis, visomis technologijomis, kurias mes turime; o kaip dėl pėdsakų ir pokalbių bei pranešimų rekonstravimo?“

Vorenas Skifordas buvo *profilių sudarytojas.*

Jis žavėjosi technika. Per visus tuos metus, ieškodamas serijinių žudikų ir sadistų seksualinių žudikų, jis ėmė ne mažiau gerbti ir teismo patologus bei jų magiškus triukus naudojant chemijos bei fizikos žinias, elektroniką ir technologijas. Atsitikdavo, kad netgi vogčiomis pažiūrėdavo C.S.I. epizodą, nuoširdžiai žavėdamasis šia specialybe.

Pats jis nelabai išmanė tokių dalykų. Galėjo surinkti kompiuterį, išmokti keletą kodų, bet buvo visai patenkintas tuo, kad kiti rūpinosi technologijomis.

Jo specialybė buvo siela.

Ir šito jis negalėjo suvokti.

Jis skaitė toliau.

Pranešimai staiga nustojo plaukti 9.14 valandą, *eastern time*[69]. Tai atsitiko tiksliai tą minutę, kai FTB apsilankė pirmuoju adresu, kurį jie susekė. Remiantis NSA duomenimis, kažkas paskambino iš nedidelio namo Floridos Evergleidso pakraštyje į FTB būstinę Kvantike su grasinamu perspėjimu, kad JAV pasmerktos žlugti.

Name gyveno senas silpnos regos ir klausos vyriškis. Jo telefono aparatas net nebuvo įjungtas. Jis gulėjo rūsyje visas apdulkėjęs, tačiau abonementinis mokestis vis dar buvo mokamas, mat Majamyje gyvenantis sūnus padengdavo visas tėvo sąskaitas. Akivaizdu, nelabai apie jas galvodamas. Tikėtina, kad jau daug metų nebuvo lankęs senolio.

Tą pačią akimirką pranešimai nustojo plaukę.

Nuo tada tapo visiškai tylu.

Darbas analizuojant įrašuose girdimus balsus ir kalbą vyko visu spartumu, užbaigė pranešimo protokoluotojas. Kol kas nebuvo galima pasakyti nieko, kas galėtų padėti tyrimui – nei apie garso įrašus su grasinimais, nei apie tuos beveik šešiasdešimt panašaus turinio elektroninių laiškų. Balsai buvo užšifruoti ir iškraipyti, taigi nereikėjo nieko per daug tikėtis. Vienintelis dalykas, kurį galima neabejotinai teigti, buvo tai, kad visi skambinusieji buvo vyrai. Dėl akivaizdžių priežasčių buvo sunkiau nustatyti, kokios lyties asmenys rašė elektroninius laiškus.

Pranešimo pabaiga.

[69] Rytų pakrantės JAV laikas (angl.).

Vorenas jautėsi alkanas.

Iš mini baro jis paėmė šokoladą, atsisuko buteliuką kolos. Nė vienas jų nebuvo skanus, tik padėjo pakelti cukraus kiekį kraujyje. Nestiprus galvos skausmas, prasidėjęs dėl miego trūkumo, nurimo.

Jis vėl atsigulė į lovą. Didysis dokumentas nukrito ant grindų. Pagal visas instrukcijas jį būtina sunaikinti nedelsiant. Tai palauks. Jis čiupo mažesnę dokumentų šūsnį ir kelias sekundes laikė ištiestoje rankoje. Paskui nuleido ranką ant antklodės.

Ši nedidelė ataskaita buvo šedevras.

Tik problema buvo ta, kad niekas nerodė didelio susidomėjimo ją skaityti, o dar mažiau buvo linkusių pagal ją veikti.

Vorenas ją mokėjo beveik atmintinai, nors dokumentą buvo perskaitęs tik dukart. Ataskaitą parengė „The BS-Unit“ namuose, D.C., ir jis pats padėjo kiek galėdamas iš šios Dievo apleistos vietos žemėje, kurią jie vadino Norvegija.

Vorenas ilgėjosi namų. Jis užsimerkė.

Pastaruoju metu jis vis dažniau jautėsi senas. Ne vyresnis, bet iš tikrųjų senas. Jautėsi pavargęs, o šis naujas darbas jam buvo ne pagal jėgas. Jis norėjo grįžti į Kvantiką, į Virdžiniją, pas šeimą. Pas Katliną, kuri buvo kartu visus tuos metus ir ištvėrė visus jo nesuskaičiuojamus, giliai žeidžiančius meilės romanus. Pas suaugusius vaikus, kurie visi apsigyveno netoli vaikystės namų. Į savo namus ir sodą. Jis troško namo ir jautė stiprų spaudimą po šonkauliais, kuris nedingo, nors keletą kartų ir nurijo seiles.

Ši nedidelė ataskaita buvo nusikaltėlio asmenybės profilis.

Kaip ir visada, jie darbą pradėjo nuo įvykių ir veiksmų. „The BS-Unit" judėjo priekin laikydamasis laiko linijų ir skverbėsi gilyn, susiejo įvykius ir išanalizavo priežastinius ryšius bei padarinius. Jie kruopščiai patikrino visas išlaidas bei su kuo jos siejamos. Kiekviena įvykių eigos detalė buvo priešpriešinama alternatyviems sprendimams, nes tik taip jie galėjo priartėti prie tų, kurie organizavo *ponios prezidentės* pagrobimą, motyvų ir elgsenos.

Paveikslas, kuris pamažu ryškėjo šiuose dvidešimtyje puslapių, jaudino Voreną ir jo ištikimus „The BS-Unit" darbuotojus ne mažiau, nei didelis pranešimas įvarė baimės likusiems iš FTB.

Jie manė, kad sudarinėdami profilį apčiuops organizacijos struktūrą. Žmonių grupę, teroristų grupuotę. Galimas daiktas, nedidelę kariauną, armiją, pakilusią į šventąjį karą su Šėtono tvirtove JAV.

Vietoj to jie ėmė nujausti čia slypint vieną asmenį.

Vieną asmenį.

Savaime aišku, jis negalėjo veikti vienas. Viskas, kas nutiko nuo tada, kai „The BS-Unit" pirmą kartą kiek anksčiau nei prieš šešias savaites įžvelgė nežymius „Trojos" pėdsakus, vertė manyti, kad čia be galo daug įsipainiojusių asmenų.

Problema buvo ta, kad jie neatrodė tarpusavyje susiję. Niekaip. Užuot priartėjęs prie teroristų organizacijos aprašo, „The BS-Unit" įžvelgė vieną vienintelį veikėją, kuris naudojosi žmonėmis taip, kaip kitas būtų naudojęsis įrankiais; lygiai taip pat nejausdamas nė kruopelės lojalumo arba kitų žmogiškųjų emocijų savo padėjėjams, kaip kitas nebūtų jų jautęs įrankių dėžei.

Vėliau nebuvo padaryta ničnieko, kad būtų apginti įvairaus plauko nusikaltėliai. Kai jie atliko savo vaidmenis,

padarė viską, ką pajėgė, jiems apginti neegzistavo jokių apsaugos instrumentų. Gerhardas Skrioderis buvo atiduotas vilkams taip pat, kaip ir pakistanietis valytojas bei visi kiti, tapę šios didelės dėlionės detalėmis.

Jie visi net nenutuokė, kam dirbo.

Vorenas nusižiovavo, stipriai papurtė galvą ir plačiai atsimerkė, kad sulaikytų ašaras. Ranka, tebelaikanti ataskaitą, atrodė kaip švininė. Jis susitvardė, pakėlė ją ir peržvelgė pirmą puslapį.

Puslapio viršuje puikavosi kukli antraštė, parašyta to paties dydžio šriftu kaip ir likęs dokumentas, tik pajuodinta:

The Guilty. A profile of the abductor.[70]

Nusikaltėlis.

Vorenas nebuvo tikras, ar jam patiko jų pasirinktas pavadinimas. Kita vertus, jis bent jau buvo gana neutralus, be etninio ar nacionalinio atspalvio. Jis dar kartą pabandė atsisėsti patogiau ir skaitė toliau.

I.i. The abduction.[71]

Kaip ir paprastai, jie išeities tašku pasirinko patį esminį veiksmą.

Prezidentės pagrobimas pats savaime nurodė gaires, padedančias „The BS-Unit" kurti nusikaltėlio profilį. Nuo pat tos siaubingos akimirkos, kai jį savame bute Vašingtone, D.C., pažadino agentas ir susirūpinęs papasakojo, kad Norvegijoje prezidentė tikriausiai buvo pagrobta, Vorenas iš tikrųjų nežinojo, ką daryti. Skrisdamas lėktuvu į Europą, jis laukė ir net absurdiškiausiai

[70] Nusikaltėlis. Pagrobėjo asmenybės profilis. (Angl.)

[71] Pagrobimas. (Angl.)

tikėjosi, kad atvykęs sužinos, jog *ponia prezidentė* buvo rasta negyva.

Jau tada jis atmetė galimybę, kad ją ras gyvą.

Visą laiką kamavo esminis klausimas: kodėl pagrobimas? Kodėl Helen Bentley nebuvo nužudyta? Viską įvertinus, nužudyti būtų buvę daug paprasčiau, vadinasi, ir ne taip rizikinga. Būti JAV *Commander in Chief*, nėra abejonės, buvo labai rizikingas darbas jau vien dėl to, kad neįmanoma visiškai apsaugoti pavienio asmens nuo netikėtų ir mirtinai pavojingų kitų žmonių išpuolių, jei jo neizoliuosi.

Pagrobimas greičiausiai turėjo ypatingą reikšmę. JAV laikyti nežinioje turėjo būti žymiai naudingiau, nei leisti amerikiečiams susitelkti visus apėmusio siaubo akivaizdoje gedint nužudytos prezidentės.

Akivaizdus dingimo efektas buvo tai, kad šalis tapo pažeidžiamesnė kitiems galimiems išpuoliams.

Jau vien nuo tos minties Vorenui pašiurpo oda.

Jis pervertė puslapį, paskui čiupo kolos buteliuką ir ėmė gerti. Jis vis dar jautė nepaaiškinamą maudimą skrandyje ir akimirką svarstė, ar neužsisakyti maisto – gal šis padėtų. Mobiliojo telefono laikrodis rodė be trijų minučių šešias, taigi jis šios minties atsisakė. Po geros valandos bus pradedami tiekti pusryčiai.

Pasinaudoti *Slaptosios tarnybos* agentu Džefriu Hanteriu buvo ir genialus, ir paprastas sumanymas. Nors teoriškai gal ir įmanoma pagrobti prezidentę be savųjų pagalbos, bet praktiškai nebūtų buvę įmanoma nieko panašaus atlikti. Tai, kad nusikaltėlis JAV turėjo paklūstantį aparatą, du kartus sugebėjusį pagrobti berniuką autistą,

kad išgąsdintų profesionalų saugumo agentą taip, jog šis sutiktų bendradarbiauti, įsiliejo į elementų, vis labiau išryškinančių profilį, visumą. Kuo toliau, tuo labiau stulbinantį.

Suskambo telefonas.

Pasigirdęs garsas Vorenui buvo toks netikėtas, kad kolos buteliukas, kurį jis laikė suspaudęs tarp šlaunų, apsivertė. Jis iškošė keiksmažodį, sugriebdamas buteliuką dar išgelbėjo lipnaus juodo skysčio likučius ir čiupo telefoną.

– Klausau, – atsiduséęs ištarė ir laisvą ranką nusivalė į antklodę.

– Vorenai, – kažkur toli pasigirdo balsas.

– Taip?

– Čia Kolinas.

– O! Sveikas, Kolinai. Tavęs beveik nesigirdi.

– Aš labai skubu.

– Atrodo, kad tu šnabždi. Kalbėk garsiau!

– Po velnių, Vorenai, klausyk manęs. Pastaruoju metu mes nesame labai mėgstami.

– Ne, aš irgi tai pastebėjau.

Kolinas Vulfas ir Vorenas Skifordas kartu dirbo beveik dešimtmetį. Bendraamžis specialusis agentas buvo pirmasis, kurį Vorenas pasirinko, kai būrė „The BS-Unit“ komandą. Kolinas buvo senosios mokyklos atstovas. Jo pavardė buvo Vulfas, o atrodė kaip lokys, buvo kruopštus, ramus ir atsidavęs. Dabar jo balsas skambėjo linksmiau nei paprastai, o vėluojantis garsas kalbant telefonu jam aiškiai kėlė stresą.

– Jie nenori mūsų klausyti, – tarė Kolinas. – Jie jau apsisprendė.

– Dėl ko? – paklausė Vorenas, iš anksto žinodamas atsakymą.

– Kad už visko slepiasi viena ar kita islamistų organizacija. Dabar jie, velniai griebtų, grįžo prie „Al Qaedos" pėdsakų. „Al Qaedos"! Jie, po velnių, nepriartėjo prie šito reikalo visumos arčiau nei IRA. Arba žvalgybos judėjimas, jei jau apie tai kalbame. O dabar jie apsisprendė. Todėl aš ir skambinu.

– Kas atsitiko?

– Aptikta sąskaita.

– Sąskaita?

– Džefrio Hanterio. Pinigai pervesti žmonai.

Vorenas sunkiai nurijo seiles. Ruda dėmė tarpkojy atrodė bjauriai. Norėdamas prisidengti, lipnia ranka jis patraukė už antklodės.

– Alio?

– Aš vis dar čia, – pasakė Vorenas. – Velniava.

– Taip. Ir tai per gerai, kad būtų tiesa.

– Ką nori pasakyti?

– Klausyk, aš skubu. Bet noriu, kad kai ką žinotum. Kalba sukasi apie 200 000 dolerių. Žinoma, pinigai buvo perfiltruoti įprastais kanalais, kad jų nebūtų galima atsekti, bet mums vis tiek pavyko išsiaiškinti visą jų kelią nuo paties mokėtojo. Vyrukai Pensilvanijos aveniu užtruko ne ilgiau nei penkias valandas.

– Ir ką jie išsiaiškino?

– Tvirtai įsikibk.

– Aš guliu lovoje.

– Saudo Arabijos naftos ministro pusbrolis. Jis gyvena Irane.

– *Shit.*

– Gali ir taip sakyti.

Vorenas pagriebė „The BS-Unit" ataskaitą. Popierius prilipo jam prie rankos. Tai netiesa. Tai negalėjo būti tiesa. Tai jie buvo teisūs; Kolinas, Vorenas ir likusieji, priklausantys šiai nedidelei, atstumtai *profilių sudarytojų* grupelei, kurios niekas nenorėjo klausyti.

– Tai negali būti tiesa, – tyliai pasakė Vorenas. – Nusikaltėlis niekada nebūtų padaręs ko nors panašaus; leisti susekti, iš kur atkeliavo pinigai, būtų per daug neprofesionalu.

– Ką?

– Tai negali būti tiesa!

– Ne, todėl aš ir skambinu! Tai per paprasta, Vorenai. Bet jei mes visa tai apverstume aukštyn kojomis?

– Ką? Aš negirdžiu, čia...

– Apverstume visą reikalą aukštyn kojomis, – sušuko Kolinas. – Tarkime, kad pėdsakai, vedantys į Saudo Arabiją, palikti *tyčia*... Jei mes teisūs, o intencija ir buvo ta, kad rastume pinigus ir išsiaiškintume, iš kur jie atsirado...

...tuomet viskas sugula į savas vietas, – pagalvojo Vorenas ir atsikvėpė. – *Tai štai kaip dirba nusikaltėlis. Jis to nori. Jis trokšta chaoso, jis sukelia krizę, jis yra...*

– Ar supranti? Ar sutinki su manimi?

Kolino balsas buvo toks tolimas.

Vorenas kaip reikiant nesiklausė.

– Ilgai netruks, kol visa tai paaiškės, – tarė Kolinas, ryšys darėsi vis prastesnis. – Ar seki biržos naujienas?

– Nelabai.

– Kai paaiškės ryšiai su Saudo Arabija ir Iranu...

Naftos kainos, – pagalvojo Vorenas. – *Jos šaus į viršų tokiu greičiu, kaip niekada anksčiau istorijoje.*

– ...dramatiškas Dau Džons kritimas ir tai, po paraliais, tęsis taip pat stipriai iki...

– Alio, – sušuko Vorenas.

– Ei! Ar tu dar ten? Aš turiu baigti, Vorenai. Turiu bėgti, nes...

Traškesys buvo nemalonus. Vorenas laikė ragelį kelis centimetrus atitraukęs nuo ausies. Staiga Koliną išgirdo puikiai. Pirmą kartą ryšys buvo skaidrus kaip krištolas.

– Jie kalba apie šimtą dolerių už barelį, – liūdnai pasakė jis. – Iki kitos savaitės pabaigos. Būtent to jis nori. Tai teisybė, Vorenai. Viskas yra tiesa. Aš turiu bėgti. Paskambink man.

Jis padėjo ragelį.

Vorenas pakilo nuo lovos. Jam reikėjo dar kartą nusimaudyti duše. Išžergtomis kojomis, kad lipnios šlaunys nesiliestų, jis nuėjo iki lagamino.

Jis vis dar nebuvo kaip reikiant išsipakavęs daiktų.

Nusikaltėlis yra žmogus, turintis milžinišką kapitalą ir puikiai pažįstantis Vakarus, – atmintinai prisiminė iš profilio. – *Jis žymiai protingesnis nei vidutinis pilietis ir išsiskiria neapsakoma kantrybe bei sugebėjimu planuoti ir mąstyti be galo toli į ateitį. Jis yra sukūręs įspūdingą ir labai sudėtingą padėjėjų tinklą, tikriausiai tam tikslui panaudodamas grasinimus, kapitalą ir daug lėšų reikalaujančią priežiūrą. Yra daug priežasčių manyti, kad tik keli iš šių asmenų žino, kas jis toks. Jei iš viso kas nors žino.*

Vorenas nerado nė vienų švarių trumpikių. Nusiminęs patikrino lagamino šonines kišenes. Pirštai atsirėmė į kažką sunkaus. Akimirką sudvejojęs, pro siaurą angą sužvejojo tą daiktą.

Laikrodis?

Verus amicus rara avis.

Jis manė, kad laikrodis dingo visiems laikams. Tai jam kėlė nerimą labiau nei būtų norėjęs prisipažinti. Jam patiko šis rankinis laikrodis ir jis didžiavosi, kad gavo jį iš *ponios prezidentės*. Jis niekada jo nenusisegdavo.

Išskyrus tada, kai mylėdavosi.

Seksas ir laikas buvo nesuderinami dalykai, tuomet jis visada laikrodį pasidėdavo į šalį.

Jis baiminosi, kad laikrodį pavogė raudonplaukė moteris. Vorenas jau neprisiminė, kuo ji vardu, nors buvo susitikę gal tik prieš savaitę. Bare. Jam atrodė, kad prisiminė, jog ji dirba reklamos srityje. O gal tai buvo filmai.

Whatever, – pagalvojo jis ir užsegė grandinėlę ant riešo.

Lagamine nebuvo nė vienų švarių trumpikių.

Teks išsiversti be jų.

Labiausiai tikėtina, kad jis – ne amerikietis, – Vorenui atrodė, kad girdi balsą, tarsi profilio dokumentas būtų zvimbdamas sukęsis galvoje lyg magnetofono įrašas. – *Jei jis yra musulmonas, tai labiau linkęs į tai, kas pasaulietiška, o ne fanatiška. Greičiausiai jis gyvena Viduriniuosiuose Rytuose, bet gali turėti laikiną gyvenamąją vietą Europoje.*

Buvo trys minutės po pusės septintos, ir Vorenas Skifordas daugiau nesijautė nė kruopelytės mieguistas.

3

Artėdamas prie svečių kambario, Al Mufetas žvilgtelėjo per antro aukšto laiptų turėklus žemyn į senelio laikrodį, kabantį prieškambaryje. Šis rodė tris minutes po pusės

pirmos. Jis prisiminė skaitęs, kad žmogaus miegas giliausias nuo trečios iki penktos valandos nakties. Kadangi brolis vakare buvo gerokai girtas, Al drįso tikėtis, kad dabar jis kietai miega.

Ilgiau laukti jam neužteko kantrybės.

Al atsargiai stengėsi apeiti girgždančias lentas. Jis buvo basas ir gailėjosi, kad neužsitempė kojinių. Drėgni kojų padai žengiant medinėmis grindimis skleidė silpną garsą. Fajedui šis garsas gal ir netrukdė, tačiau mergaitės, ypač Luisa, miegojo nepaprastai jautriai. Tokios jos buvo nuo tada, kai vieną lapkričio naktį, dešimt minučių po trijų, mirė jų motina.

Laimė, jam vakare pavyko nusiraminti, kai Fajedo komentaras apie motiną, gulinčią mirties patale, akimirksniu išmušė jį iš vėžių. Tik vonioje lediniu vandeniu nusiprausęs veidą ir rankas, jis pajėgė grįžti pas brolį bei dukteris ir toliau gana ramiai leisti vakarą. Dešimtą valandą karštai protestuojančias mergaites jis nusiuntė į lovą ir apsidžiaugė, kai Fajedas jau po pusvalandžio pareiškė norįs eiti miegoti.

Al Mufetas artinosi prie kambario, kuriame miegojo brolis, durų.

Motina niekada nebuvo supainiojusi sūnų.

Amžiaus skirtumas buvo viena. Be to, Ali ir Fajedas buvo visiškai skirtingos asmenybės. Al Mufetas žinojo esąs daug panašesnis į motiną draugišku būdu bei atvirumu visiems ir viskam.

Fajedas buvo svetimas paukštis. Mokykloje jis mokėsi geriau už brolį ir faktiškai buvo vienas geriausių visoje mokykloje. Tačiau buvo beviltiškas padėjėjas. Tėvas anksti suprato, kad vargu ar yra prasmės versti Fajedą padėti

atlikti atsitiktinius darbus dirbtuvėse. Mažasis Ali, priešingai, dar neturėdamas aštuonerių suprato automobilio variklio veikimo principą. Sulaukęs šešiolikos ir išlaikęs vairavimo egzaminus, iš senų detalių, kurias leido paimti tėvas, pats susikonstravo automobilį.

Niūrus būdas ir skeptiškas požiūris anksti fiziškai paženklino berniuką. Jis piktai, kupinas rūstybės žvelgė į pasaulį, todėl ir žmonės abejojo, ar jis kada nors iš tikrųjų klausosi. Be to, jis vaikščiojo mažumėlę pakrypęs į šoną, tarsi būtų visą laiką tikėjęsis kokio nors užpuolimo ir reikiamu momentu būtų galėjęs atremti smūgį vienu petimi.

Tačiau jie buvo nepaprastai panašios išvaizdos. Tik motina jų niekada nebuvo supainiojusi. *To ji niekada nebūtų padariusi,* – pagalvojo Al Mufetas ir atsargiai nuspaudė durų rankeną.

Jeigu ji iš tikrųjų juodu supainiojo likus tik kelioms minutėms iki mirties, kai nebegalėjo nei aiškiai matyti, nei galvoti, tuomet tai galėjo turėti pražūtingų padarinių.

Kambarys skendėjo visiškoje tamsoje. Al pastovėjo keletą sekundžių nejudėdamas, leisdamas priprasti akims.

Prie sienos išryškėjo lovos kontūrai. Fajedas gulėjo ant pilvo, viena jo koja buvo išsikišusi už lovos krašto, kairė ranka paspausta po galva. Jis silpnai ir vienodai knarkė.

Al iš kišenėlės ant krūtinės išsitraukė nedidelį žibintuvėlį. Prieš jį uždegdamas įsitikino, kad brolio lagaminas guli ant žemos komodos prie durų, vedančių į mažiausią vonios kambarį name.

Jis pirštais pridengė šviesos srautą. Ant grindų krito tik nedidelis šviesos ruoželis ir Al galėjo prisiartinti prie lagamino už nieko neužkliūdamas.

Šis buvo užrakintas.

Jis pabandė dar kartą. Kodinis užraktas nesileido atidaromas.

Fajedas garsiau suknarkė ir apsivertė lovoje. Al stovėjo visiškai tyliai. Jis net neišdrįso išjungti šviesos. Keletą minučių stovėjo klausydamasis brolio kvėpavimo, kuris vėl tapo ritmiškas ir lėtas.

Lagaminas buvo įprastas, juodos spalvos, vidutinio dydžio „Samsonite".

Įprastas kodinis užraktas, – pagalvojo Al ir surinko užrakto ratelius, kad šie rodytų brolio gimtadienio datą. – *Įprasta spyna gali turėti patį įprasčiausią kodą.*

Trakšt.

Jis pakartojo skaičių kombinaciją kairėje užrakto pusėje. Lagaminas atsidarė. Jis lėtai, be mažiausio garso pakėlė dangtį. Lagamine buvo sudėti drabužiai. Du megztiniai pačiame viršuje, kelnės, kelios trumpikės ir trys poros kojinių. Viskas dailiai ir tvarkingai sulankstyta. Al lėtai pakišo ranką po drabužiais ir patraukė juos į šoną.

Lagamino dugne gulėjo aštuoni mobilieji telefonai, kompiuteris ir darbo kalendorius.

Niekam nereikalingi aštuoni mobilieji telefonai, nebent kas nors verčiasi jų pardavimu, – pagalvojo Al. Jis pajuto, kaip padažnėjo pulsas. Visi telefonai buvo išjungti. Akimirką apėmė stiprus noras pasiimti kompiuterį ir atidžiau patyrinėti. Jis greitai atmetė šią mintį. Greičiausiai jis bus pilnas įvairių kodų, kurių jis nesupras, o rizika, kad brolis pabus anksčiau, nei jis spės padėti kompiuterį, buvo per daug didelė.

Darbo kalendorius buvo juodos odos. Jis buvo uždarytas sagtimi su nuspaudžiamu mygtuku, kur buvo laikomas

ir prašmatnus rašiklis. Al įsikišo žibintuvėlį į burną, atsuko šviesą į darbo kalendorių ir jį atvertė.

Tai buvo įprasta *fil-o-fax*. Kairė pusė buvo padalyta į laukelius, skirtus pirmosioms trims savaitės dienoms. Keturiems likusiems buvo skirta dešinė pusė. Sekmadieniui skirtas laukelis buvo mažesnis už kitus ir, kiek Al pastebėjo, brolis nebuvo numatęs susitikimų sekmadieniais.

Jis tyliai vertė puslapius į priekį ir atgal. Pažymėti susitikimai jam nieko nesakė, išskyrus tai, kad brolis buvo užsiėmęs žmogus. Tai jis žinojo ir anksčiau.

Staigaus impulso pagautas, jis atsivertė metų kalendorius ant sulankstomų lapų, kur kiekvienai dienai buvo skirta viena eilutė. Jo paties užrašų knygelėje šie kalendoriai buvo pačioje pabaigoje, bet brolis juos perkėlė į metų darbotvarkės priekį. Fajedas išsaugojo pastarųjų penkerių metų kalendorius. Atmintinos dienos buvo kruopščiai pažymėtos. 2003-iaisiais Fajedo šeima šventė liepos 4-ąją Sandi Huke. Darbo dieną 2004 metais praleido „Cape Cod“ su žmonėmis, pavarde Kolisai.

2001 metų Rugsėjo 11-oji buvo pažymėta juoda žvaigždute.

Al pastebėjo, kad ėmė mušti prakaitas, nors kambaryje buvo vėsu. Brolis vis dar giliai ir tyliai miegojo. Pirštai ėmė drebėti, kai atsivertė motinos mirties dieną. Išvydęs, ką brolis ten parašęs, galų gale jis suprato.

Kelias sekundes jis žvelgė į raštą. Paskui užvertė darbo kalendorių ir padėjo jį į vietą. Dabar rankos dirbo ramiai ir greitai. Jis užvertė lagamino dangtį ir užspaudė užraktus.

Nusėlino durų link taip pat tyliai, kaip buvo atėjęs. Čia stabtelėjo. Jis žvelgė į miegančią būtybę lovoje lygiai taip

pat, kaip daugybę kartų vaikystėje naktimis buvo stebėjęs brolį iš savo lovos, kai pats negalėdavo užmigti. Šis prisiminimas taip aiškiai įsirėžė į atmintį. Po ilgų ir sekinamų karo tarp tėvų ir Fajedo dienų Ali atsisėdęs žvelgdavo į brolio nugarą, kuri lėtai kilnojosi kitame berniukų kambario kampe. Retkarčiais jis neužmigdavo ištisas valandas. Kartais tyliai verkdavo. Vienintelis dalykas, ko iš tikrųjų troško, tai suprasti užsispyrusį, įsižeidusį vyresnįjį brolį, tą paniurusį, maištingą paauglį, kuris visąlaik nepaprastai supykdydavo tėvą, o motinai suteikdavo daug sielvarto.

Al Mufetas, stovėdamas prie durų kambaryje, kuriame miegojo brolis, jautėsi toks pat nuliūdęs kaip tąkart. Kadaise jis mylėjo Fajedą, bet tik dabar suprato, kad daugiau nebuvo nieko, kas juos sietų. Jis nežinojo, kada tai nutiko – kuriuo metu viskas nutrūko.

Galbūt tuomet, kai mirė motina.

Jis atsargiai paskui save uždarė duris. Jam reikėjo pagalvoti. Jis turėjo išsiaiškinti, ką brolis žinojo apie Helen Lardahl Bentley pagrobimą.

4

– Kas nors naujo?

Inger Johanė Vik atsigręžė į Helen Lardahl Bentley ir šypsodamasi sumažino televizoriaus garsą.

– Aš ką tik įjungiau. Hanė turėjo trumpam prigulti. Beje, labas rytas. Jūs iš tikrųjų atrodote daug...

Inger Johanė nutilo, skaisčiai nuraudo ir atsistojo. Ji skubiai perbraukė rankomis per palaidinukę ties krūtine. Ant grindų pabiro Ranhildos pusryčių trupiniai.

– *Ponia prezidente*, – tarė ji ir stabtelėjo supratusi, kad nori padaryti tūpsnį.

– Pamirškite formalumus, – skubiai pasakė Helen Bentley. – Šią situaciją mes galime pavadinti nepaprastąja, ar ne? Vadinkite mane Helen.

Lūpos buvo jau ne tokios patinusios, ir ji pajėgė šypsotis. Vis dar atrodė išvargusi, tačiau dušas ir švarūs drabužiai padarė tikrą stebuklą.

– Ar čia kur nors yra kibiras ir kokių nors plovimo priemonių? – paklausė Bentley ir apsižvalgė. – Aš norėčiau pabandyti sumažinti... padarytą žalą ten, viduje.

Smulkia ranka mostelėjo svetainės link, kur stovėjo raudonoji sofa.

– A, tai, – lengvai pasakė Inger Johanė. – Tiesiog pamirškite. Merė jau viską sutvarkė. Kai ką, žinoma, reikės atiduoti valyti, bet tai...

– Merė, – mašinaliai pakartojo Helen Bentley. – Namų darbininkė.

Inger Johanė linktelėjo. Prezidentė priėjo arčiau.

– O jūs esate? Aš atsiprašau, kad vakar vakare buvau ne visai...

– Inger Johanė. Vik. Inger Johanė Vik.

– Inger, – pabandė ištarti Helen Bentley ir ištiesė ranką. – O ši mažoji yra...

Ranhilda sėdėjo ant žemės su puodo dangčiu, semtuve ir „Duplo“ kubelių dėže. Ji patenkinta plušėjo.

– Mano duktė, – nusišypsojo Inger Johanė. – Ji vardu Ranhilda. Dažniausiai mes ją vadiname Agni, nes taip ji vadina save.

Prezidentės ranka buvo sausa ir šilta, Inger Johanė ją palaikė savojoje akimirksniu per ilgai.

– Ar jūs tam tikra prasme...

Helen Bentley atrodė taip, tarsi bijotų ką nors užgauti, ir stabtelėjo.

– ...bendranuomė?

– Ne, ne! Aš čia negyvenu. Mudvi su dukra atvykome tik į svečius. Kelioms dienoms.

– O... Tai jūs negyvenate Osle?

– Ne... Aš gyvenu... Tai Hanės Vilhelmsen butas. Ir Nefisės. Ji yra Hanės draugė. Norėjau pasakyti, gyvenimo draugė. Ji turkė ir pasiėmė jųdviejų dukterį Idą į Turkiją aplankyti senelių. Bet iš tiesų jos gyvena čia. Aš tik...

Prezidentė pakėlė rankas, ir Inger Johanė staiga nutilo.

– Puiku, – pasakė Helen Bentley. – Aš suprantu. Ar galiu kartu su jumis pažiūrėti televizorių? Ar čia rodo CNN?

– Ar nenorite... nors kiek užkąsti? Žinau, kad Merė jau...

– Ar jūs amerikietė? – nustebusi paklausė prezidentė.

Jos akyse buvo galima įžvelgti kažką nauja. Iki šiol jos žvilgsnis buvo budrus ir neutralus, tarsi visą laiką būtų stengusis savyje kažką užgniaužti ir valdyti situaciją. Net vakar, kai Merė ją atsitempė iš rūsio ir ji net nepajėgė pastovėti, jos žvilgsnis vis tiek buvo drąsus ir išdidus.

Dabar jame blykstelėjo kažkas panašaus į baimę, ir Inger Johanė nesuprato kodėl.

– Ne, – karštai patikino Inger Johanė. – Aš norvegė. Tikra norvegė!

– Jūs kalbate amerikietiškai.

– Aš studijavau JAV. Ar jums ką nors atnešti? Ko nors valgyti?

– Leiskite atspėti, – tarė prezidentė, nerimo pėdsakai buvo dingę. – Bostone.

Ji tęsdama ištarė balsę „o“ taip, kad ši nuskambėjo panašiai į „a“.

Inger Johanė vos vos šyptelėjo.

– Ką pasakysit, visi susikėlę, – sumurmėjo Merė, įšlubčiodama iš prieškambario su pilnutėliu padėklu. – Taigi taigi, dar nėr nė septynių, o čia jau visi juda. Mano popieriuose nieko neparašyta apie naktinę pamainą.

Prezidentė kaip užkerėta spoksojo į Merę, kol ši ant svetainės stalo dėjo padėklą.

– Kafija, – pasakė namų darbininkė ir parodė. – Blynai. Kiaušiniai. Kumpis. *Milk.* Epelsinų sultys. Prašau.

Ji pridėjo ranką prie lūpų kampučio ir sušnibždėjo Inger Johanei:

– Tą visą reikalą su blynais aš mačiau per televiziją. Jie visada valgo blynus per pusryčius. Keisti žmonės.

Ji papurtė galvą, ranka perbraukė Ranhildai per plaukus ir ištrepeno atgal į virtuvę.

– Ar čia man, ar jums? – paklausė prezidentė ir atsisėdo valgyti. – Beje, čia turėtų užtekti pavalgyti trims.

– Valgykite, – pasakė Inger Johanė. – Ji įsižeis, jei grįžusi pamatys, kad ne viskas suvalgyta.

Prezidentė pakėlė peilį su šakute. Atrodė, tarsi jai ne visai buvo aišku, kaip sudoroti šį gausų maistą. Ji atsargiai paėmė susuktą lietinį, kurio viduje buvo pilna uogienės ir grietinės. Viršus buvo apibarstytas cukrumi, panašiu į sniego juostą.

– Kas tai? – negarsiai paklausė ji. – Tam tikra „Crêpes Suzette“ atmaina?

– Mes juos vadiname lietiniais, – sušnibždėjo Inger Johanė. – Merė mano, kad būtent juos amerikiečiai valgo pusryčiams.

– Mhm. Skanūs. Iš tikrųjų. Bet labai saldūs. Kas tai?

Helen Bentley linktelėjo į televizoriaus ekrano pusę, kur kartojo vakarykštę „RedaksjonEn“ laidą. Ir NRK, ir TV2 vis dar ištisą parą rodė specialiuosius reportažus. Po pirmos valandos nakties jie pradėdavo kartoti visas transliacijas nuo pradžių iki pat pirmųjų pusės aštuntos ryto žinių.

Venkė Benkė vėl sėdėjo studijoje. Ji karštai diskutavo su išėjusiu į pensiją policininku. Po ne visai nusisekusios privataus detektyvo karjeros jam pavyko sulaukti pripažinimo tapus kriminalinių bylų komentatoriumi specialistu. Pastarąsias paras jiedu nuolat kursavo tarp šių didžiausių kanalų ir visąlaik pateisino žiūrovų lūkesčius.

Jie negalėjo vienas kito pakęsti.

– Faktiškai ji yra... rašytoja.

Inger Johanė čiupo nuotolinio valdymo pultą.

– Surasiu CNN, – sumurmėjo ji.

Prezidentė sustingo.

– Palaukite! *Wait!*

Sutrikusi Inger Johanė liko sėdėti, rankoje laikydama pultą. Ji žvilgčiojo nuo prezidentės į televizoriaus ekraną ir atgal. Helen Bentley sėdėjo pravira burna, pakreipusi galvą ir labai susikaupusi.

– Ar ši moteris pasakė *Vorenas Skifordas*? – sušnibždėjo prezidentė.

– Ką?

Inger Johanė pagarsino ir ėmė klausytis.

– ...ir visiškai nėra jokios priežasties kaltinti FTB dėl neteisėtų priemonių naudojimo, – pasakė Venkė Benkė. – Kaip jau sakiau, aš asmeniškai pažįstu FTB agentų

vadovą Voreną Skifordą, kuris dabar bendradarbiauja su Norvegijos policija. Jis yra...

– Štai, – sušnibždėjo prezidentė. – Ką ji sako?

Šešiasdešimtmetis su lakūno akiniais, vilkintis šviesiai rožinės spalvos marškinius, palinko į programos vedėjo pusę.

– Bendradarbiauja? *Bendradarbiauja?* Jei ši ponia detektyvų rašytoja...

Jis iškošė jos profesijos pavadinimą taip, tarsi šis būtų sugižusio pieno skonio.

– ...turėtų bent mažiausią supratimą apie tai, kas šioje šalyje vyksta, kur svetimos policijos pajėgos daro ką panorėjusios...

– Ką jie sako? – griežtai paklausė prezidentė. – Apie ką jie kalba?

– Jie ginčijasi, – sušnibždėjo Inger Johanė, bandydama tuo pačiu metu klausytis.

– Dėl ko?

– Palaukite.

Ji pakėlė ranką norėdama susikaupti.

– *O dabar aš turiu...*

Programos vedėjas iš visų jėgų stengėsi būti išgirstas.

– Taigi dabar turime baigti laidą, nes mes jau viršijome skirtą laiko limitą. Esu tikras, kad šią diskusiją mes pratęsime artimiausiu laiku. Dėkoju už malonų vakarą.

Pasirodė vinjetė. Prezidentė tebesėdėjo laikydama pakeltą šakutę. Nuo lietinio gabalėlio ant stalo varvėjo uogienė. Ji to nepastebėjo.

– Ši moteris kalbėjo apie Voreną Skifordą, – apstulbusi pakartojo ji.

Inger Johanė paėmė servetėlę ir nuvalė stalą priešais prezidentę.

– Taip, – negarsiai tarė ji. – Aš nedaug teišgirdau to, apie ką buvo diskutuojama, bet atrodė, kad jie nesutaria, kiek toli FTB... Jie nesutarė dėl... tiek, kiek supratau... na, kad FTB Norvegijos žemėje leidžia sau elgtis kaip tinkama. Tiesą sakant, tai... pastarąją parą buvo pagrindinė diskusijų tema.

– Bet... *ar Vorenas čia?* Norvegijoje?

Inger Johanės ranka pakibo ore. Prezidentė daugiau neatrodė nei besitvardanti, nei itin ori. Ji sėdėjo pravira burna.

– Taip...

Inger Johanė nežinojo, ką daryti, taigi pakėlė Ranhildą ir pasisodino ant kelių. Mergaitė raitėsi kaip ungurys. Motina nenorėjo paleisti.

– Leisk, – klykė Ranhilda. – Mama! Agni noli eit!

– Ar jį pažįstate? – paklausė Inger Johanė tik todėl, kad nesugalvojo, ką daugiau pasakyti. – Noriu pasakyti, asmeniškai...

Prezidentė neatsakė. Ji porą kartų giliai įkvėpė, paskui vėl ėmė valgyti. Lėtai ir atsargiai, tarsi kramtymas būtų kėlęs skausmą, ji suvalgė pusę blynelio ir truputėlį kumpio. Inger Johanei ilgiau nepavyko išlaikyti Ranhildos. Ši vėl galėjo grįžti prie savo žaislų. Helen Bentley vienu gurkštelėjimu išgėrė sultis ir iš stiklinės į kavos puodelį įsipylė pieno.

– Maniau, kad jį pažįstu, – pasakė ji ir pakėlė puodelį prie lūpų.

Balsas buvo pastebimai ramus, nors ji ką tik atrodė šoko būsenos. Inger Johanei pasirodė, kad Helen Bentley balsas virpa, kai ji, atsargiai perbraukusi ranka plaukus, tęsė:

– Man atrodo, prisimenu, jog man buvo pasiūlytas interneto ryšys. Savaime suprantama, reikia ir kompiuterio. Pats laikas pradėti tvarkyti šį nemalonų reikalą.

Inger Johanė nurijo seiles. Dar kartą. Pravėrė burną, ketindama kažką sakyti, tačiau nepasigirdo jokio garso. Ji pastebėjo, kad prezidentė į ją žiūri. Ji atsargiai ant Inger Johanės rankos uždėjo savąją.

– Kadaise aš jį taip pat pažinojau, – sušnibždėjo Inger Johanė. – Maniau, kad pažįstu Voreną Skifordą.

Galbūt tai įvyko todėl, kad Helen Bentley buvo svetimas žmogus. Galbūt suprasdama, kad ši moteris ne čionykštė ir nesusijusi nei su Inger Johanės gyvenimu, nei su Oslu ar Norvegija, ji apsisprendė papasakoti. *Ponia prezidentė* kada nors grįš namo. Šiandien, rytoj, bet kuriuo atveju greitai. Juodvi daugiau niekada nesusitiks. Po metų ar dvejų prezidentė vargiai prisimins, kas buvo toji Inger Johanė Vik. Galbūt milžiniška jas skirianti padėties, gyvenimo ir geografinė praraja privertė Inger Johanę pagaliau, po trylikos metų tylos, papasakoti, kaip Vorenas ją išdavė ir ji prarado jo kūdikį, kurio laukėsi.

Kai ji baigė pasakoti, Helen Bentley atmetė paskutinius abejonių likučius. Ji atsargiai prisitraukė Inger Johanę. Laikė apkabinusi ir glostė nugarą. Kai pagaliau verksmas nurimo, ji pakilo ir negarsiai paprašė leisti atsisėsti prie kompiuterio.

5

Abdala al Rahmanas pats sugalvojo pavadinimą „Troja".

Ši mintis jį be galo linksmino. Parinkti pavadinimą nebuvo būtina, bet jis žymiai palengvino *ponios prezidentės* išviliojimą iš viešbučio kambario. Kai paaiškėjo, kad prezidentė gegužės viduryje vyks į Norvegiją, naudodamas partizanų taktiką jis iš anksto parengė amerikiečių žvalgybą.

Žaibišku greičiu vidun. Taip pat greitai laukan.

Informacija, kurią jis slapta paskleidė, buvo fragmentiška ir iš esmės nieko nesakanti. Tačiau ji vis tiek davė tam tikrą pagrindą manyti, kad kažkas vyksta, ir apgalvotai pavartojęs žodžius „iš vidaus", „netikėtas vidaus išpuolis" bei pavadinimą „arklys" raštelyje, kurį CŽV rado ant lavono, atplūduriavusio į Italiją, jis nukreipė juos būtent ten, kur norėjo.

Kai informacija pasiekė Voreną Skifordą ir jo vyrus, jie užkibo. Taip atsirado „Troja", kaip jis ir buvo norėjęs.

Abdala buvo grįžęs į kontorą po pajodinėjimo. Rytas dykumoje jam buvo vienas gražiausių dalykų. Arklys gavo progą kaip reikiant pasimankštinti, o paskui abu su eržilu netoli arklidžių išsimaudė tvenkinyje po palmėmis. Gyvulys buvo senas, vienas seniausių iš jo turimų, ir buvo gera jausti, kad jis vis dar greitas, šoklus ir pilnas gyvenimo džiaugsmo.

Diena prasidėjo puikiai. Jis jau buvo atlikęs keletą įprastų reikalų. Atsakęs į elektroninius laiškus, baigęs konferenciją telefonu. Perskaitęs valdybos pranešimą, kuriame nerado nieko įdomaus. Įdienojus jis pastebėjo, kad koncentracija susilpnėjo. Jis trumpai informavo laukiamąjį, kad netrukdytų, ir išjungė kompiuterį.

Ant vienos sienos kabantis plazminis ekranas be garso rodė CNN transliaciją.

Ant kitos sienos kabojo milžiniškas JAV žemėlapis.

Daugybė adatėlių spalvotomis galvutėmis buvo subestos visoje šalyje. Jis palengva prisiartino prie žemėlapio ir pirštais tarp jų ėmė brėžti zigzagus. Ranka stabtelėjo ties Los Andželu.

Galbūt tai Erikas Arijošis, pamanė Abdala al Rahmanas, pirštu glostydamas geltoną adatos galvutę. Erikas buvo *sansei*, japonų kilmės trečios kartos amerikietis, beveik keturiasdešimt penkerių ir neturėjo šeimos. Žmona jį paliko praėjus keturioms savaitėms po vestuvių, kai jis 1983 metais prarado darbą, ir nuo tada gyveno pas tėvus. Tačiau Erikas Arijošis vis tiek nesileido sugniuždomas. Jis ėmėsi atsitiktinių darbų, kai tik jų rasdavo, kol trisdešimties baigė vakarinę mokyklą ir tapo kabelių montuotoju.

Tikrasis smūgis ištiko mirus tėvui.

Senasis Antrojo pasaulinio karo metais pakliuvo į internuotųjų stovyklą Vakarų Krante. Tąsyk jis tebuvo berniukas. Su tėvais ir dviem mažomis seserimis jis trejus metus išsėdėjo karo belaisvių stovykloje. Tik maža dalis internuotųjų buvo kuo nors prasikaltę. Jie nuo pat gimimo buvo geri amerikiečiai. Motina, Eriko senelė, mirė prieš jiems išeinant į laisvę 1945-aisiais. Eriko tėvas po to niekada neatsigavo. Kai jis apsigyveno Los Andželo pakraštyje, turėdamas tik nedidelę gėlių parduotuvėlę, iš kurios vos prasimaitino pats, žmona ir du vaikai, jis padavė Amerikos valdžią į teismą. Procesas užsitęsė. Ir buvo be galo brangus.

Kai 1994 metais mirė Eriko tėvas, paaiškėjo, kad viskas, ką jis paliko, buvo vien skolos. Nedidelis namas, kuriam

sūnus beveik penkiolika metų leido visas gaunamas pajamas, vis dar buvo registruotas tėvo vardu. Bankas atėmė būstą, ir Erikui teko dar kartą viską pradėti iš naujo. Byla, kurią tėvas iškėlė Amerikos valdžiai dėl neteisėto internavimo, baigėsi nesėkmingai. Viskas, ko pasiekė senasis Danielis Arijošis, laikydamasis taisyklių ir klausydamas nuolat brangstančių advokatų, buvo pilnas kartėlio gyvenimas ir visiškai nusigyvenusio žmogaus mirtis.

Pasak ataskaitų, įkalbėti Eriką buvo paprasta.

Savaime suprantama, jis norėjo gauti pinigų, daug pinigų pagal jo varganą supratimą, bet jis juk to nusipelnė.

Abdalos pirštas slydo toliau, nuo vienos adatėlės galvutės iki kitos.

Jis nenorėjo kaip Osama bin Ladenas naudoti savižudžių sprogdintojų ir fanatikų, kad šie užpultų JAV, valstybę, kurios jie nekentė ir niekada nesuprato.

Vietoj to jis sukūrė tylią amerikiečių armiją. Iš nepatenkintų, išduotų, engiamų, apgautų amerikiečių, iš paprastų šios šalies žmonių. Dauguma jų ten buvo gimę, visi ten gyveno ir šalis buvo jų. Jie buvo JAV piliečiai, bet JAV niekada jiems neatsimokėjo niekuo kitu, tik išdavyste ir žlugdymu.

– *The spring of our discontent*[72], – sušnibždėjo Abdala.

Pirštas sustojo prie žalios adatėlės galvutės prie Tuksono Arizonoje. Galbūt ji simbolizavo Chorchę Gonzalesą, kurio jauniausią sūnų per banko apiplėšimą nužudė šerifo padėjėjas. Berniukui buvo šešeri, jis atsitiktinai važiavo pro šalį dviračiu. Vietos spaudos atstovams šerifas šiurkš-

[72] Mūsų nepasitenkinimo pradas (angl.).

čiai pareiškė, kad jo puikusis padėjėjas buvo įsitikinęs, jog berniukas buvo vienas iš plėšikų. Be to, viskas vyko be galo greitai.

Mažasis Antonijus buvo keturių pėdų dviejų colių ūgio ir buvo per šešis metrus nuo policininko, kai jį pašovė. Jis važiavo žaliu vaikišku dviračiu ir vilkėjo kiek per didelius marškinėlius su Žmogaus voro paveikslėliu ant nugaros.

Po šio įvykio niekas niekada nebuvo nubaustas.

Nebuvo net pateikti kaltinimai.

Tėvas, kuris dirbo „Wal-Marte" nuo tada, kai dar trylikametis atvyko iš Meksikos į savo svajonių šalį, niekada nepajėgė susitaikyti su sūnaus mirtimi ir nepagarba tų, kurie privalėjo ginti jį ir jo šeimą. Kai atsirado pasiūlymas, įvertintas suma, leidžiančia grįžti į tėvynę kaip pasiturinčiam žmogui, jis mielai pasinaudojo proga, už tai atsilygindamas iš pažiūros visiškai negrėsminga paslauga.

Abdala galėjo taip tęsti ir tęsti.

Kiekviena nauja adatėlė reiškė dar vieną likimą, dar vieną gyvenimą. Žinoma, jis niekada nebuvo sutikęs nė vieno iš jų. Net ir tos maždaug trys dešimtys vyrų, kurie nuo 2002 metų pradžios dirbo planuodami ir verbuodami šią sudužusių svajonių armiją, nežinojo, kas duodavo įsakymus ir iš kur atsirasdavo pinigų.

Raudoni atspindžiai, sklindantys nuo plazminio ekrano, privertė Abdalą atsigręžti.

Televizija rodė gaisrą.

Jis grįžo prie rašomojo stalo ir įjungė garsą.

– *...šioje daržinėje už Fargo. Tai jau antras kartas per mažiau nei dvylika valandų, kai neteisėtai laikomas benzinas šioje srityje sukelia gaisrą. Vietos valdžios organai teigia, kad...*

Amerikiečiai buvo pradėję kaupti atsargas.

Abdala atsisėdo. Užsikėlė kojas ant didžiulio rašomojo stalo ir paėmė vandens buteliuką.

Benzino kainoms kas kelias valandas šaunant į viršų ir stebint slogias naujienų transliacijas, informuojančias apie vis aštresnes diplomatines Viduriniųjų Rytų kalbas, žmonės masiškai skubėjo apsirūpinti degalais. JAV tebebuvo naktis, tačiau televizija rodė įpykusių vairuotojų eiles, kurių automobiliai buvo pilni statinaičių, bidonų, senų alyvos statinių ir plastikinių talpyklų. Reporteris, užstojęs kelią vienam pikapui, galų gale priartėjusiam prie benzino pompų, turėjo šokti į šalį, kad nebūtų pervažiuotas.

– Jie negali mums uždrausti pirkti benzino, – tiesiai į kamerą riaumojo stambus ūkininkas. – Jei valdžia negali pasirūpinti normaliomis benzino kainomis, mes turime teisę imtis atsargumo priemonių!

– Ką dabar darysite? – paklausė žurnalistas. Tuo metu kamera pasisuko į dviejų jaunų vyrų, susimušusių dėl vokiškos konstrukcijos benzino kanistro, pusę.

– Pirmiausia pripildysiu štai šiuos, – šaukdamas aiškino ūkininkas ir ranka sudavė į vieną iš penkių alyvos statinių, surikiuotų priekaboje. – Paskui ištuštinsiu jas į savo naująjį siloso bokštą. Ir taip tęsiu visą naktį, visą rytą, kaip mane gyvą matai, kol neliks nė lašo visoje federalinėje valstijoje, o tada aš...

Garsas dingo, ir sutrikęs reporteris pažvelgė į kamerą. Laidos rengėjai akimirksniu įjungė transliaciją iš studijos.

Abdala atsigėrė. Jis ištuštino buteliuką ir žvilgtelėjo į žemėlapį su adatėlėmis – visais jo kariais.

Jie neturėjo nieko bendra nei su nafta, nei su benzinu.

Dauguma dirbo naudodamiesi kabeline televizija.

Daugelis jų dirbo „Sears“ arba „Wal-Marte“.

Likusieji išmanė kompiuteriją. Jauni įsilaužėliai, kurie už nedidelius pinigus leidosi sugundomi atlikti bet ką, ir labiau patyrę programuotojai. Kai kurie jau praradę darbą, nes buvo laikomi per senais. Versle nebeliko vietos patyrusioms, ištikimoms darbo pelėms, kurios išmoko kompiuterinių technologijų dar tada, kai buvo naudojamos perforacinės kortelės, ir kurios verste vertėsi per galvą, kad neatsiliktų nuo technologijų pažangos.

Gražiausia, – pagalvojo Abdala, pasisukdamas į mirusio brolio Rashido pusę, – *kad nė viena iš adatėlių galvučių nieko nežino apie kitą. Kiekvieno jų indėlis pats savaime yra nedidelis. Beveik smulkmena; nusižengimas, dėl kurio buvo verta rizikuoti, turint omenyje jų laukiantį atlygį.*

Tačiau viską sudėjus smūgis turėjo būti lemtingas.

Smūgis bus suduotas ne tik daugybei *headends*, įrenginiams, kuriais gaunami kabelinės televizijos signalai ir toliau išsiunčiami abonentams. Šie dažniausiai neprižiūrimi prietaisai pasirodė esą paprastesni taikiniai, nei Abdala galėjo įsivaizduoti. Taip ir signalų stiprintuvai ar kabeliai taps tokios apimties diversijos objektu, kad vėliau prireiks savaičių, o galbūt net ir mėnesių, kol vėl bus sutaisyti.

Tuo tarpu įniršis augs.

Dar blogiau bus, kai nustos veikti didžiausių prekybos centrų tinklų saugumo sistemos ir kasos aparatai. Ataka prieš prekių rinką bus vykdoma priešokiais, skubiai puolant pasirinktas teritorijas, jas keis nauji smūgiai kituose rajonuose, nelaukti ir strategiškai nenuspėjami, tarsi viską atliktų patyrę partizanai.

Ši neregima amerikiečių armija, pasklidusi po visą žemyną ir nieko neįtarianti apie vienas kito egzistavimą, tiksliai žinojo, ką turi daryti, vos gaus signalą.

Tai įvyks rytoj.

Abdala užtruko ilgiau nei savaitę, kol parengė galutinę strategiją. Čia, šioje kontoroje, jis sėdėjo priešais pasidėjęs ilgą užverbuotųjų sąrašą. Septynias dienas jis juos dėstė žemėlapyje, planavo ir skaičiavo, vertino smūgio jėgą ir maksimalų poveikį. Kai jis pagaliau visa tai surašė popieriuje, tereikėjo į Rijadą atsivežti Tomą O'Reilį.

Ir Viljamą Smitą. Ir Deividą Kaučą.

Jis atsivežė tris kurjerius. Visi jie rūmuose buvo tuo pačiu metu, tačiau nieko nežinojo apie vienas kitą. Tik su pusės valandos pertrauka atskirais lėktuvais jie buvo išskraidinti atgal į Europą. Nuo šios minties Abdala nusišypsojo ir atsargiai paglostė brolio nuotrauką.

Jis niekada dėl nieko pasaulyje negalėjo būti tikras, tačiau sudegindamas tris iš savo pačių patikimiausių kortų turėjo didžiulę tikimybę, kad bent vienas iš laiškų pasieks amerikietišką pašto dėžutę.

Jis pasinaudojo trijų kurjerių paslaugomis, ir visi jie mirė iš karto, vos išsiuntę šiuos identiškus laiškus. Ant vokų buvo nurodytas tas pats adresatas, o turinys būtų nieko nesakęs niekam kitam, išskyrus gavėją, jei jie, priešingai nei tikėtasi, būtų pakliuvę ne ten.

Šio plano silpniausia vieta buvo tai, kad ant visų vokų nurodytas tas pats adresatas.

Kaip ir bet kuris kitas patyręs generolas, Abdala žinojo savo stipriąsias ir silpnąsias puses. Jo stiprybė – visų pirma kantrybė, milžiniškas kapitalas ir faktas, kad jis buvo nematomas. Šis aspektas drauge buvo ir labiausiai

pažeidžiama vieta. Jam teko veikti per daugybę grandžių, naudoti tarpininkus ir elektroninius aplinkkelius, atlikti slaptus manevrus ir retkarčiais prisidengti suklastotomis tapatybėmis.

Abdala al Rahmanas buvo gerbiamas verslininkas. Beveik visa jo veikla buvo teisėta, jis naudojosi geriausių Europos ir JAV maklerių paslaugomis. Iš tikrųjų jį gaubė mistinis neprieinamumas, bet niekas niekada nesutepė jo nepriekaištingos sąžiningo kapitalisto, investuotojo ir akcijų biržos lošėjo reputacijos.

Taip buvo galima tęsti ir toliau.

Bet jam reikėjo vieno sąjungininko. Tokio, kuriuo būtų galima pasitikėti.

Operacija „Troja" buvo per sudėtinga, kad viską valdytum per atstumą. Kadangi nebuvo galima leisti, kad pėdsakai atvestų kur nors netoli jo paties, Abdala ilgiau nei dešimt mėnesių nesilankė JAV.

2004 metų birželio pabaigoje jis susitiko su demokratų kandidate į prezidento postą. Ji atrodė nusiteikusi pozityviai. Jai padarė įspūdį „Arabian Port Management". Jis tai matė. Susitikimas truko puse valandos ilgiau nei planuota, nes ji norėjo žinoti daugiau. Skrisdamas namo į Saudo Arabiją pirmą kartą nuo brolio mirties jis pagalvojo, kad galbūt nebus reikalo kada nors visa tai įgyvendinti. Kad tie trisdešimt metų, praleistų sistemingai įtvirtinant pozicijas ir plėtojant potencialių agentų tinklą visose JAV, galbūt bus tuščiai išmesti. Jis priglaudė galvą prie savo privataus reaktyvinio lėktuvo lango ir žvelgė į debesų jūrą, stipriai nuraudonintą saulės, nuo kurios jie tolo ir kuri buvo bepranykstanti jiems už nugarų. Tai nesvarbu, galvojo jis. Gyvenimas pilnas investicijų, neduodančių

jokių rezultatų. Amerikos uostų liūto dalies perėmimas būtų vertas visko.

Faktiškai ji pažadėjo jam sutartį.

Buvo laiškų gavėjas, vyras, kuris turėjo viską įgyvendinti pagal Abdalos sukurtus nuodugnius planus. Viskas turėjo būti kaip reikiant, Abdala turėjo rizikuoti ir užmegzti tiesioginį ryšį. Jis pasitikėjo pagalbininku. Jie seniai vienas kitą pažinojo. Retkarčiais jį imdavo varginti mintis, kad net ir ši paskutinė plonytė gija, siejanti su JAV, turės būti nutraukta, kai tik baigsis operacija „Troja".

Abdala marškinių rankove atsargiai patrynė įrėmintos nuotraukos stiklą, paskui vėl pastatė Rashido nuotrauką ant darbo stalo.

Žinoma, jis pasitikėjo Fajedu Mufasa, kita vertus, negalėjo pakęsti minties, kad tenka pasitikėti nors vienu žmogumi pasaulyje.

6

– *Well, isn't this a Kodak moment?*[73]

Prezidentė Helen Bentley sėdėjo su Ranhilda ant kelių. Mergaitė miegojo. Šviesiaplaukė galva buvo atlošta, burna plačiai pražiota, o už plonų vokų iš vienos pusės į kitą greitai judėjo akių obuoliai. Kartais ji trumpai suniurnėdavo.

– Jums nereikėjo...

Motina ištiesė rankas, norėdama paimti vaiką.

– Tegul ji guli, – nusišypsojo Helen Bentley. – Man reikėjo pailsėti.

[73] Ar tai ne „Kodak" blykstės verta akimirka? (Angl.)

Ji išsėdėjo priešais televizorių tris valandas. Švelniai tariant, situacija buvo rimta. Daug prastesnė, nei ji įsivaizdavo. Nuogąstavimai, kas bus, kai po kelių valandų bus atidaryta Niujorko birža, buvo didžiuliai, ir atrodė, kad žiniasklaidos priemonės pastarąją parą labiau buvo susirūpinusios ekonomika nei politika. Jei iš viso būtų galima jas atskirti, galvojo Helen Bentley. Visos televizijos stotys ir elektroniniai laikraščiai vis dar nuolat transliavo reportažus iš Oslo, kad informuotų visuomenę apie prezidentės pagrobimą. Tačiau vis tiek atrodė, kad Helen Bentley ir jos likimas buvo atsidūręs tautos sąmonės pakraštyje. Dabar svarbiausi buvo artimieji dalykai. Nafta, benzinas ir darbo vietos. Daugelyje vietų kilo neramumų, kurie vos nevirto riaušėmis, ir du pirmieji savižudžiai Volstryte jau buvo tapę tikrove. Saudo Arabijos ir Irano vyriausybės buvo įtūžusios. Jos pačios užsienio reikalų ministras kelis kartus turėjo raminti pasaulį teigdamas, kad gandai apie šių dviejų šalių ryšius ir prezidentės pagrobimą neturi jokio pagrindo.

Nors po vakarykštės jo kalbos stojo tyla, konfliktas ir toliau buvo eskaluojamas.

Kol kas ji apsiribojo naršymu po visiems prieinamus interneto puslapius. Ji žinojo, kad anksčiau ar vėliau bus priversta apsilankyti puslapiuose, kurie paskelbs pavojaus signalą Baltuosiuose rūmuose, tačiau ji norėjo išlaukti kiek įmanoma ilgiau. Pagunda susikurti hotmeilo adresą ir išsiųsti raminantį laišką į asmeninę Kristoferio elektroninio pašto dėžutę kelis kartus buvo beveik ją įveikusi. Laimė, ji turėjo jėgų atsispirti.

Ji vis dar daug ko nesuprato.

Tai, kad Vorenas žaidė dvigubą žaidimą, buvo visiškai nesuvokiama. Tačiau ilgas gyvenimas ją išmokė, kad

retkarčiais žmonės pasielgia nesuprantamai. Jei jau Dievo keliai nežinomi, kaipgi juos galėtum lyginti su mirtingųjų.

Fragmento apie vaiką ji negalėjo suprasti.

Laiške, kurį jai parodė Džefris Hanteris tą ankstų rytą vos praaušus, kuris dabar atrodė kaip prieš visą amžinybę, buvo parašyta, kad jie žino. Kad *trojiečiai* žino apie vaiką. Kažkas panašaus. Ji niekaip negalėjo prisiminti tikslaus teksto. Skaitydama laišką, akimirką ji vėl išvydo savo vaiko biologinę motiną, raudonai apsirengusią būtybę lietuje, plačiai atmerktomis akimis meldžiančią pagalbos, kurios taip ir nesulaukė.

Mažoji Ranhilda pabandė apsisukti.

Mergaitė buvo graži. Šviesūs papurę plaukai ir kreidos baltumo dantys, besislepiantys už drėgnų raudonų lūpų. Blakstienos ilgos ir dailiai išlenktos.

Ji buvo panaši į Bilę.

Helen Bentley nusišypsojo ir patogiau apglėbė mergaitę. Tai buvo keista vieta. Čia taip tylu. Toli toli girdėjosi to pasaulio, nuo kurio ji slėpėsi, gaudesys. Čia, viduje, sėdėjo penki žmonės ir nesikalbėjo.

Keistoji namų darbininkė sėdėjo prie lango ir nėrė vąšeliu. Retkarčiais įsikarščiavusi sučepsėdavo ir pažvelgdavo pro langą į didžiulį ąžuolą. Atrodė, tarsi begarsiu murmėjimu ji būtų save įtikinėjusi, paskui vėl įsigilindavo į savo ryškiai rožinį nėrinį.

Vaiko motina buvo nepaprasta moteris. Kai ji papasakojo istoriją su Vorenu, atrodė, kad niekada anksčiau su niekuo nebuvo dalijusis šia paslaptimi. Tam tikra prasme Helen jautėsi jos likimo draugė. Gana paradoksalu, svarstė ji, mat jos paslaptis slėpė jos pačios išdavystę. Inger Johanė buvo akivaizdžiai apgauta.

Mes, moterys, ir prakeiktos mūsų paslaptys, – pagalvojo ji. – *Kodėl gi taip yra? Kodėl mes jaučiame gėdą, nesvarbu, ar tam iš viso yra pagrindo? Iš kur jis kyla, šis nuolat slegiantis kaltės jausmas.*

Moters invalido vežimėlyje nebuvo įmanoma suprasti.

Dabar ji sėdėjo kitoje virtuvės stalo pusėje, ant kelių pasidėjusi laikraštį, rankose laikydama kavos puodelį. Neatrodė, kad skaitytų. Kaip ir prieš ketvirtį valandos, buvo atverstas tas pats laikraščio puslapis.

Helen vis dar negalėjo iki galo suprasti, kas su kuo šiuose namuose susiję. Dėl nesuvokiamos priežasties jai tai nerūpėjo. Įprastomis aplinkybėmis stiprus poreikis valdyti būtų pavertęs situaciją nepakenčiama, tačiau dabar ji jautėsi rami, tarsi neaiški padėtis pavertė jos pačios absurdišką buvimą daug natūralesniu.

Jos neuždavė nė vieno klausimo nuo tada, kai pabudo šįryt auštant. Nė vieno.

Neįtikima.

Vaikas ant jos kelių apsnūdęs atsisėdo. Akimirką ji pajuto saldaus pieno ir miego kvapą, kai mažylė į ją skeptiškai pažvelgė ir pasakė:

– Mama. Noliu pas mamą.

Namų darbininkė pakilo greičiau, nei galėjai tikėtis iš šios prakaulios luošės.

– Aikše su teta Mere. Mes paieškosim Idos žaislų. O visos madam galės čia sau ramiai sėdėt ir kartu tylėt.

Ranhilda nusijuokė ir ištiesė į ją rankas.

Šiaip ar taip, jos turėtų čia dažnai lankytis, – pagalvojo Helen Bentley. Buvo matyti, kad mergaitė myli šią seną paukščių baidyklę. Jos pradingo svetainėje. Tauškiančio vaiko ir plepančios moters balsai vis tolo, kol

pagaliau tapo visai tylu. Greičiausiai jos nuėjo į tolimesnį kambarį.

Jai reikėjo grįžti prie kompiuterio. Vienu ar kitu būdu ji turėjo rasti trūkstamus atsakymus. Turėjo ieškoti toliau. Vienur ar kitur tame informacijos chaose, besisukančiame kibernetinėje erdvėje, ji turėjo rasti tai, ko ieško, prieš pranešdama pasauliui apie savo buvimą ir grąžindama planetą į ankstesnę trajektoriją.

Žinoma, kompiuteryje neįmanoma rasti jokio atsakymo, pagalvojo ji. Kol neįsijungs savo puslapių, niekas jai negalės pagelbėti.

Ji pastebėjo, kad sėdi įsistebeilijusi į savo rankas. Oda buvo sausa, vienas nagas nulūžęs. Vestuvinis žiedas atrodė per didelis. Jis buvo laisvas ir galėjo nuslysti, kai suėmusi dviem pirštais ėmė jį sukioti. Ji lėtai pakėlė galvą.

Moteris invalido vežimėlyje žvelgė į ją. Jos akys buvo keisčiausios, kokias Helen Bentley kada nors buvo mačiusi. Jos buvo melsvos, beveik bespalvės, bet kartu gilios ir tamsios. Iš žvilgsnio nebuvo įmanoma nieko išskaityti; jokių klausimų, jokių reikalavimų. Nieko. Moteris tiesiog sėdėjo ir žiūrėjo į ją, tai trikdė ir ji pabandė nuleisti akis. Tai buvo neįmanoma.

– Jie mane apgavo, – tyliai pasakė Helen Bentley. – Jie žinojo, ką daryti, kad sukeltų man paniką. Aš mielai su tuo sutikau.

Moteris, vardu Hanė Vilhelmsen, sumirksėjo.

– Ar man papasakosite, kas atsitiko? – paklausė ji ir lėtai sulankstė laikraštį.

– Manau, kad turėčiau, – atsakė Helen Bentley ir įkvėpė taip giliai, kaip tik pajėgė. – Aš neturiu kito pasirinkimo.

7

– Ir tai viskas, ką tu gali pasakyti?

Saugumo tarnybos vadovas Pėteris Salhiusas nutaisė nepatenkintą veido išraišką ir pasikasė trumpai kirptą viršugalvį. Ingvaras Stubio skėstelėjo rankomis ir pabandė geriau įsitaisyti nepatogioje kėdėje. Televizorius ant archyvinės spintos stovėjo įjungtas. Garsas buvo tylus ir traškantis, o Ingvaras tą patį žinių pranešimą jau buvo matęs keturis kartus.

– Aš pasiduodu, – tarė jis. – Po to vakarykščio epizodo iš Voreno Skifordo neįmanoma išpešti nė žodžio. Aš beveik pradedu tikėti gandais, kad FTB veikia savarankiškai. Kažkas bufete teigė, kad jie šiąnakt netgi įsilaužė į butą. Hiusebiu rajone. Arba... gal tai buvo namas.

– Tik gandai, – sumurmėjo Pėteris Salhiusas ir atidarė stalčių. – Žinoma, jie daro viską, ką nori, bet supranta, kad negali žaisti tikrų kaubojų. Suprantamas dalykas, mes būtume gavę ataskaitą, jei kas nors panašaus būtų įvykę.

– Dievai žino. Aš manau, kad visa tai yra... labai nemalonu.

– Kas? Kad amerikiečiai nesivaržydami šeimininkauja kitos šalies teritorijoje?

– Ne. Nors tam tikra prasme taip. Bet... Ačiū!

Jis pasilenkė prie raudonos dėžutės, kurią pasiūlė Pėteris Salhiusas. Atsargiai, tarsi gaudamas tikrą brangenybę, jis paėmė storą cigarą ir kelias sekundes įdėmiai apžiūrinėjo, paskui perbraukė juo per panosę.

– „CAO Maduro Nr. 4“, – iškilmingai pasakė jis. – Sopranų cigaras! Bet... ar mes čia galime rūkyti?

– Išskirtinis atvejis, – trumpai tarė Salhiusas ir priešais padėjo pjaustiklį bei dėžutę didelių degtukų. – Man, tiesą sakant, nusispjauti.

Ingvaras garsiai nusijuokė ir prieš uždegdamas cigarą įprastais judesiais jį apdorojo.

– Tu buvai kažką besakantis, – tarė Pėteris Salhiusas ir atsilošė.

Cigarų dūmai minkštais ratilais pakibo palubėje. Buvo tik rytas, bet Ingvaras pasijuto pavargęs kaip po pietų.

– Viskas kartu, – sumurmėjo jis ir išpūtė dūmų ratilą į lubas.

– Kas?

– Man viskas nemalonu. Čia turime, vienas Dievas težino, kiek žmonių, kurie jaukia viską aplinkui, bandydami išsiaiškinti, kas pagrobė prezidentę ir kaip jie tai padarė, o tai iš esmės nieko nereiškia.

– Žinoma, kad ką nors reiškia, tai...

– Ar tu pastaruoju metu žiūrėjai į tą dėžę?

Ingvaras linktelėjo televizoriaus pusėn.

– Visas šis reikalas tapo dideliu politiniu įvykiu.

– O ko tu tikėjaisi? Kad šis reikalas turėtų būti toks pat, kaip bet kuris kitas nereikšmingas dingimas?

– Ne. Bet, tiesą sakant, kam mes vargstame ieškodami tokių valkatų kaip Gerhardas Skrioderis ir pakistanietis, kuris šika į kelnes iš baimės, vos pažiūrime į jo pusę, jei amerikiečiai jau apsisprendė, kas atsitiko?

Salhiusas atrodė taip, lyg linksmintųsi. Nieko neatsakęs, jis įsikišo cigarą į burną ir ant stalo susikėlė kojas.

– Aš manau, – tarė Ingvaras ir apsidairė ieškodamas ko nors panašaus į peleninę. – Vakar vakare trys vyrai prasėdėjo penkias valandas, bandydami išspręsti galvosūkį,

kada Džefris Hanteris paruošė ventiliacijos angą. Tai buvo sudėtinga. Daugybė nežinomųjų. Kada paskutinį kartą prezidentės apartamentai buvo patikrinti, kada atvesti pėdsekiai šunys, kada kambariai buvo išsiurbti dulkių siurbliu, atsižvelgiant į prezidentės alergiją, kada kameros buvo išjungtos ir įjungtos, kada atėjo... taip, tu supranti. Pagaliau jiems tai pavyko. Bet kokia viso to prasmė?

– Prasmė ta, kad mums reikia ištirti bylą.

– Bet juk amerikiečiams nusispjaut.

Jis skeptiškai pažvelgė į plastikinį puodelį, kurį jam pasiūlė Salhiusas. Paskui gūžtelėjo pečiais ir atsargiai į jį nukratė pelenus.

– Oslo policija atitempia vieną banditą po kito, – tęsė jis. – Ir visi pasirodo esą susiję su pagrobimu. Jie rado antrąjį vairuotoją. Į jų nagus pateko netgi viena moterų, kuri buvo apsimetusi prezidente. Nė vienas sulaikytųjų negalėjo papasakoti nieko daugiau, išskyrus tai, kad gavo užduotį, už kurią buvo gerai užmokėta, bet jie net nenutuokė, iš kur visa tai. Dar dienai nesibaigus, mes turėsime pilną rūsį pagrobėjų!

Pėteris Salhiusas garsiai ir nuoširdžiai nusijuokė.

– Bet ar jiems iš viso rūpi? – retoriškai paklausė Ingvaras ir palinko virš stalo. – Ar jie, esantys Dramensvejene, rodo nors mažytį susidomėjimą tuo, ką mes veikiame? O gal jie nori gauti nors truputėlį informacijos? O, ne. Jie sau klaidžioja vieni ir žaidžia Teksasą, kol pasaulis baigia iš viso nutrūkti nuo vadžių. Aš pasiduodu. Aš tiesiog pasiduodu.

Jis vėl užtraukė cigarą.

– Tu garsėji kaip flegmatikas, – pasakė Salhiusas. – Sakoma, kad tu turi būti ramiausias KRIPOS žmogus. Turiu

pasakyti, kad apie tave atsiliepiama truputį nepelnytai. Beje, ką sako tavo žmona?

– Mano žmona? Inger Johanė?

– Ar turi kelias?

– Kodėl ji turėtų ką nors sakyti apie šį reikalą?

– Kiek žinau, ji turi kriminologijos daktaro laipsnį ir anksčiau buvo susijusi su FTB, – tarė Salhiusas ir tarsi gindamasis iškėlė rankas. – Manyčiau, ji pakankamai kompetentinga, kad turėtų nuomonę.

– Tai įmanoma, – tarė Ingvaras, žvelgdamas į cigaro pelenus, kurie lengvai nubiro ant kelnių klešnės. – Bet, tiesą sakant, aš nežinau, ką ji mano. Neturiu nė mažiausio supratimo, ką ji galėtų galvoti apie šią bylą.

– Taip jau yra, – paprastai pasakė Pėteris Salhiusas ir pastūmė plastikinį indelį dar arčiau Ingvaro. – Vargiai kuris nors iš mūsų buvo užsukęs namo šias pastarąsias paras.

– Taip jau yra, – vangiai pakartojo Ingvaras ir užgesino cigarą dar gerokai prieš surūkydamas iki galo, tarsi vogčiomis patirtas malonumas būtų buvęs per gerai, kad tai galėtų būti tiesa. – Taip jau yra mums visiems.

Buvo be dvidešimties minučių vienuolikta valanda, o Inger Johanė vis dar neskambino.

8

Inger Johanė nenutuokė, kelinta valanda. Ji jautėsi atsidūrusi kitoje realybėje. Patirtas sukrėtimas, kai praėjusį vakarą Merė pasirodė laikydama glėbyje išsekusią prezidentę, virto suvokimu, kad ji yra nuošaly visko, kas vyksta

už buto Krusės gatvėje sienų. Retkarčiais ji pažiūrėdavo televizijos transliacijas, tačiau nebuvo išėjusi į lauką nusipirkti laikraščių.

Butas buvo uždara tvirtovė. Niekas neišėjo laukan ir niekas nepakliuvo į vidų. Atrodė, tarsi Hanė savo nedviprasmišku sprendimu paklusti prezidentės prašymui ir niekam apie ją nepranešti būtų giliu grioviu atskyrusi jų būtį nuo išorinio pasaulio. Inger Johanė turėjo gerai pagalvoti, kad iš viso prisimintų, ar dabar rytas, ar vakaras.

– Tai turėjo būti visai kas kita, – staiga tarė ji. – Jūs ėmėte galvoti visai apie kitą paslaptį.

Ji ilgai sėdėjo tylėdama ir klausėsi kitų dviejų moterų pokalbio. Ji sekė retkarčiais karštesnį, kartais santūresnį ir mąslesnį Helen Bentley ir Hanės Vilhelmsen pokalbį taip ilgai neįsiterpdama, kad jos, matyt, pamiršo, jog ji čia sėdi.

Hanė kilstelėjo antakius. Helen Bentley suraukė savuosius su tokia skeptiška veido išraiška, kad sužeistoje veido pusėje esanti akis užsimerkė.

– Ką nori tuo pasakyti? – paklausė Hanė.

– Manau, judvi susirūpinusios ne ta paslaptimi.

– Aš to nesuprantu, – pasakė Helen Bentley ir atsišliejusi ant krūtinės sukryžiavo rankas, tarsi būtų pasijutusi įžeista. – Girdžiu, ką jūs sakote, bet ką tai reiškia?

Inger Johanė pastūmė kavos puodelį ir už ausies nubraukė plaukus. Akimirką ji sėdėjo susikaupusi ir nekvėpuodama žiūrėjo į vieną tašką stalo paviršiuje, tarsi ne visai žinodama, nuo ko pradėti.

– Mes, žmonės, į pasaulį žvelgiame pro savo prizmę, – pagaliau tarė ji ir nusišypsojo nuginkluojančia šypsena. – Visi mes tokie, vienaip ar kitaip. Gal tai netgi būdingiau... moterims.

Ji vėl turėjo pagalvoti. Ji papurtė galvą ir ėmė sukti plaukų sruogą aplink pirštą. Kitos dvi moterys vis dar atrodė skeptiškai nusiteikusios, tačiau klausėsi. Kai Inger Johanė vėl ėmė kalbėti, balso tonas buvo žemesnis nei įprastai.

– Pasakojote, kad jus pažadino tas Džefris, kurį pažinojote. Jūs, savaime suprantama, buvote labai pavargusi. Kaip pasakojote, iš pradžių buvote gerokai sutrikusi. *Labai* sutrikusi, kaip jūs sakėte. Tai nė kiek nekeista. Situacija turėjo atrodyti gana... nepaprasta.

Inger Johanė nusiėmė akinius ir prisimerkusi trumparegiškai pažvelgė į kambario gilumą.

– Jis parodo jums laišką, – tarė ji. – Jūs tiksliai neprisimenate turinio. Pamenate tik tai, kad puolėte į paniką.

– Ne, – ryžtingai pasakė Helen Bentley. – Aš prisimenu, kad...

– Palaukite, – pasakė Inger Johanė ir pakėlė ranką. – Būkite gera. Pirma paklausykite. Tai faktiškai yra tai, ką sakote. Visą laiką jūs pabrėžiate, kad puolėte į paniką. Atrodo, tarsi jūs... peršokate vieną grandį. Atrodo, tarsi jūs... be galo *gėdijatės*, kad nevaldėte situacijos, ir todėl nepajėgiate visko atkurti.

Ji galėjo prisiekti, kad prezidentės skruostai nukaito.

– Helen, – pasakė Inger Johanė ir ištiesė ranką, siekdama jos.

Tai buvo pirmas kartas, kai ji kreipėsi į prezidentę vardu. Ranka liko gulėti ant stalo. Ji vėl ją atitraukė.

– Jūs esate Amerikos prezidentė, – negarsiai pasakė ji. – Tiesiogine prasme jau anksčiau esate dalyvavusi kare.

Helen Bentley veidu perbėgo šypsena.

– Tokioje situacijoje pulti į paniką, – tarė Inger Johanė ir atsikvėpė. – Tai nelabai... prezidentiška. Ne taip, kaip jūs įsivaizduojate. Jūs per griežtai save teisiate, Helen. Nedarykite to. Tai tiesiog netikslinga. Net ir toks žmogus kaip jūs turi silpnų pusių. Visi jų turi. Šioje istorijoje katastrofiška tik tai, kad jūs manėte, jog jie rado jūsiškę. Pabandykime žengti žingsnį atgal. Pažiūrėkime, kas atsitiko vos kelios sekundės *iki* tos akimirkos, kai pajutote, jog pasaulis sugriuvo.

– Aš perskaičiau Voreno Skifordo laišką, – trumpai tarė Helen Bentley.

– Taip. Ir ten buvo parašyta apie vaiką. Jūs daugiau nieko neatsimenate.

– Taip. Ten buvo parašyta, kad jie žino. Kad *trojiečiai* žino. Apie vaiką.

Inger Johanė servetėle pavalė akinių stiklus. Popierius greičiausiai buvo riebaluotas. Kai vėl juos užsidėjo, į kambarį žiūrėjo tarsi pro neperregimą filtrą.

– Helen, – ji pabandė iš naujo. – Suprantu, kad negalite mums pasakoti, ką šie *trojiečiai* daro. Aš taip pat labai gerbiu tai, kad norite išsaugoti savo paslaptį apie vaiką, tą paslaptį, kurią, kaip jūs sakote, manėte, jog *trojiečiai* žinojo, ir dėl kurios jūs... neišlaikėte. Bet ar tai... ar gali būti, kad...

Ji stabtelėjo ir veidą iškreipė grimasa.

– Tu ėmei painiotis, – pasakė Hanė.

– Taip.

Inger Johanė pažvelgė į prezidentę.

– Ar gali būti taip, kad jūs mašinaliai pagalvojote apie šią savo paslaptį, – greitai pasakė ji, kad vėl nepamestų minties. – Ar pagalvojote būtent apie ją todėl, kad ji pati baisiausia? Nemaloniausia?

– Nesuprantu, ką norite tuo pasakyti, – tarė Helen Bentley.

Inger Johanė pakilo ir nuėjo prie kriauklės. Ant abiejų akinių stiklų užpylė po lašą *Zalo* ir paleidusi šiltą vandenį nykščiu ėmė trinti stiklus.

– Aš turiu beveik vienuolikos metų dukterį, – pasakė Inger Johanė ir kruopščiai nusausino akinius. – Ji turi protinę negalią ir mes iki galo neišsiaiškiname, kokią. Tai man... pats skaudžiausias dalykas gyvenime. Aš visada jaučiuosi taip, lyg nepakankamai gerai ją suprasčiau. Kad nesu jai pakankamai gera, nesielgiu pakankamai gerai *su* ja. Dėl jos aš tampu siaubingai pažeidžiama. Ji verčia mane... viską priimti asmeniškai. Jei atsitiktinai nugirstu pokalbį apie nesirūpinimą vaikais, nevalingai imu galvoti, kad jie kalba apie mane. Jei pamatau laidą per televiziją apie stebuklingą autistų gydymą JAV, jaučiuosi niekam tikusi motina, kuri neapsilankė panašioje vietoje. Programa man tampa asmenišku kaltinimu ir aš naktį guliu negalėdama užmigti, siaubingai jausdamasi.

Ir Helen Bentley, ir Hanė šypsojosi. Inger Johanė vėl atsisėdo prie stalo.

– Štai, matote, – tarė ji atsakydama į jų šypsenas savąja. – Jūs atpažįstate save. Mes tokios esame. Daugiau ar mažiau. Ir aš tiesiog manau, kad jūs, Helen, pagalvojote apie savo paslaptį, nes ji yra silpniausia jūsų vieta. Bet laiške buvo kalbama ne apie ją. Tai buvo kažkas kita. Galbūt kita paslaptis. Arba kitas vaikas.

– Kitas vaikas, – nesuprasdama pakartojo prezidentė.

– Taip. Jūs tvirtinate, kad absoliučiai niekas negalėjo žinoti apie... apie tą labai seną įvykį. Net jūsų vyras, kaip sakėte. Ir tuomet logiška, kad...

Inger Johanė pasilenkė virš stalo.

– Hane, tu daugybę metų dirbai tyrėja. Ar neprotinga tikėtis, kad kai kas nors visiškai neįmanoma... taip, taigi... tai tiesiog *neįmanoma*! Tuomet reikia ieškoti kito paaiškinimo.

– Abortas, – tarė Helen Bentley.

Stojo ilga nejauki tyla. Helen Bentley žiūrėjo priešais save, jos žvilgsnis už nieko neužkliuvo. Burna buvo pravira, o gili raukšlė padalijo tarpuakį į dvi puses. Ji visiškai neatrodė išsigandusi, susigėdusi ar bent susijaudinusi.

Ji buvo giliai susikaupusi.

– Jums buvo atliktas abortas, – pagaliau be galo lėtai pasakė Inger Johanė po ilgos tylos, kuri, atrodė, tęsėsi kelias minutes. – Tai niekada neiškilo į viešumą. Bent jau kiek man teko girdėti. O aš labai atidžiai seku, kas vyksta, jei sakyčiau taip, kaip yra.

Nuaidėjo negarsus, skambus garsas.

Kažkas skambino į duris.

– Ką dabar darysime? – sušnibždėjo Inger Johanė.

Helen Bentley sustingo.

– Palaukite, – tarė Hanė. – Merė atidarys. Viskas gerai.

Visos trys sulaikė kvapą – iš susijaudinimo ir bandydamos išgirsti Merės ir skambinusiojo pokalbį. Nė viena negalėjo išskirti žodžių.

Praėjo pusė minutės. Durys užsidarė. Po akimirkos Merė stovėjo virtuvėje su klubą apsižergusia Ranhilda.

– Kas ten buvo? – paklausė Hanė.

– Vienas kaimynas, – sušnarpštė Merė ir nuo spintelės pagriebė stiklinę vandens.

– Ir ko tas kaimynas norėjo?

– Pasakyt, kad mūsų sandėliukas atidarytas. Velniava. Vakar vakare pamiršau dar sykį nueit apačion. Viešpatėli danguj, aš gi negalėjau palikt madamos čia dėl tokio mozaikiško dalyko kaip užrakint sandėliuką.

– Ir ką tu pasakei kaimynui?

– Padėkavojau, kad priminė. Ale kai jis pradėjo purkštaut, kad ten žemai išlaužtos durys, ir klausė, ar ko nors negirdėjau, liepiau jam žiūrėt savo reikalų. Va tiap i buvo.

– *What*, – nekantriai paklausė Helen Bentley. – *What was all that about*?[74]

– Nieko, – atsakė Hanė ir mostelėjo ranka. – Tik kažkas dėl neužrakintų rūsio durų. Pamirškite.

– Tai *buvo* kita paslaptis, – pasakė Inger Johanė.

– Aš niekuomet į tai nežiūrėjau kaip į paslaptį, – ramiai tarė Helen Bentley, ji atrodė net nustebusi dėl tokios minties. – Tik čia niekieno reikalas. Tai atsitiko be galo seniai. 1971 metų vasarą. Man buvo dvidešimt vieni, studijavau. Tai įvyko gerokai anksčiau, nei sutikau Kristoferį. Žinoma, jis apie tai žino. Taigi tai jokia... paslaptis. Tik ne ta prasme.

– Bet abortas...

Inger Johanė perbraukė pirštais stalo paviršių ir pakartojo:

– Abortas! Jei kas nors panašaus išaiškėtų, ar tai nebūtų triuškinamas smūgis jūsų rinkimų kampanijai? Ir ar tai nebūtų jums didžiulė problema, su kuria tektų kovoti? Abortų klausimas, švelniai tariant, JAV yra sudėtinga amžina schizma ir...

[74] Ką? Kas tai buvo? (Angl.)

– Tiesą sakant, tuo netikiu, – ryžtingai pasakė Helen Bentley. – Bet kuriuo atveju aš visą laiką buvau pasirengusi. Visi žino, kad aš esu „Pro-Choice“[75]. Aišku, mano požiūris vieną debatų akimirką man vos nekainavo rinkimų...

– Tai buvo dienos *understatement*[76], – tarė Inger Johanė. – Bušas darė viską, ką galėjo, kad jums suduotų smūgį būtent į šią vietą.

– Taip, tai tiesa. Bet viskas ėjosi puikiai, ypač todėl, kad gavau daug moterų balsų iš tų... kurių sunkesnė materialinė padėtis. Tyrimai rodo, kad už mane, tiesą sakant, balsavo įspūdingai daug moterų, kurios anksčiau net nebuvo užregistruotos kaip rinkėjos. Be to, pasižymėjau kaip griežta vėlyvų abortų priešininkė. Todėl tapau priimtinesnė net ir abortų priešininkams. Ir aš visąlaik buvau rami dėl to, kad gali paaiškėti istorija apie mano pačios abortą. Buvo verta rizikuoti. Aš jo nesigėdiju. Aš buvau per jauna turėti vaiką. Mokiausi antrame koledžo kurse. Nemylėjau vaiko tėvo. Abortas buvo atliktas legaliai, aš buvau tik septynias savaites nėščia ir išvykau į Niujorką. Aš buvau ir esu apsisprendimo teisės atlikti abortą per pirmą nėštumo trimestrą šalininkė ir galiu prisiimti atsakomybę už savo veiksmus.

Ji atsikvėpė, ir Inger Johanė pajuto, kaip vos pastebimai virpa Helen Bentley balsas, o ši tęsė:

– Tačiau aš sumokėjau didelę kainą. Aš tapau nevaisinga. Kaip žinote, mano duktė Bilė įvaikinta. Šioje istorijoje nėra jokio teorijos ir praktikos neatitikimo. Galų gale būtent tai galioja mums, politikams.

[75] Organizacija, remianti moterų teisę pasirinkti abortą (angl.).

[76] Sumenkinimas (angl.).

– Bet kažkam vis tiek turėjo atrodyti, kad tai tikra politinė bomba, – tarė Inger Johanė.

– Neabejotinai, – pasakė Helen Bentley. – Iš tiesų daugybei žmonių. Kaip jūs sakote: abortų klausimas skaldo JAV į dvi dalis ir tai labai skaudi neišsemiama tema. Jei šis dalykas būtų išaiškėjęs, tai būtų tapę man išbandymu. Bet kaip jau sakiau, aš...

– Kas apie tai žino?

– Kas...

Ji susimąstė, suraukė kaktą.

– Niekas, – neryžtingai tarė ji. – Taip, Kristoferis, savaime suprantama. Jis tai sužinojo prieš mums susituokiant. Dar žinojo mano geriausia draugė Karen. Ji buvo nuostabi, labai palaikė mane. Praėjus metams ji žuvo per automobilio avariją. Tuo metu aš buvau Vietname ir... Aš tiesiog negalėčiau patikėti, kad Karen būtų kam nors prasitarusi. Ji buvo...

– O ligoninė? Juk turėtų kur nors egzistuoti kokie nors įrašai?

– Pastatas sudegė 1972 ar 1973 metais. „Pro-life“ aktyvistai per demonstraciją nuėjo kiek per toli. Tai juk buvo dar iki skaitmeninių technologijų revoliucijos, ir aš manau...

– Įrašų neliko, – tarė Inger Johanė. – Draugės nebėra.

Ji skaičiuodama lenkė pirštus ir dvejojo, kol ryžosi užduoti klausimą:

– O kaip vaiko tėvas? Ar jis ką nors žinojo?

– Taip. Žinoma. Jis...

Ji susimąstė. Veidas neatpažįstamai sušvelnėjo; oda aplink lūpas išsilygino, susiaurėjusios akys ištrynė raukšles ir ją gerokai pajaunino.

– Jis norėjo mane vesti, – pasakė ji. – Jis taip norėjo vaiko, bet kai suprato, kad aš nusiteikusi rimtai, visaip mane rėmė. Jis vyko su manimi į Niujorką.

Ji pažvelgė aukštyn. Akys paplūdo ašaromis. Ji jų nešluostė.

– Aš jo nemylėjau. Netgi nemanau, kad buvau tikrai įsimylėjusi. Bet jis buvo pats geriausias... Manau, jis yra pats geriausias vyras, kokį tik kada nors esu sutikusi. Atidus. Protingas. Jis man pažadėjo niekuomet niekam nepasakoti. Aš tiesiog negaliu įsivaizduoti, kad būtų sulaužęs savo pažadą. Tokiu atveju jis būtų turėjęs iš esmės pasikeisti.

– Tokių dalykų atsitinka, – sušnibždėjo Inger Johanė.

– Ne jam, – tarė Helen Bentley. – Jis buvo garbingiausias vyras, kokį tik kada nors teko sutikti. Iki nėštumo pažinojau jį beveik dvejus metus.

– Tai buvo prieš trisdešimt ketverius metus, – pasakė Hanė. – Daug gali atsitikti per tiek daug metų.

– Tik ne jam, – tarė Helen Bentley ir papurtė galvą.

– Kuo jis vardu? – paklausė Hanė. – Ar prisimenate?

– Ali Šaidas Mufasa, – tarė Helen Bentley. – Man atrodo, jis vėliau pasikeitė vardą. Į tokį, kuris skamba... angliškiau. Bet man jis buvo tiesiog Ali, geriausias pasaulyje vaikinas.

9

Galų gale sulaukė pusės aštuonių ryto. Laimė, buvo ketvirtadienis. Abiem mergaitėms anksti reikėjo į mokyklą. Luisa turėjo prieš prasidedant pamokoms žaisti šachmatais,

Katerina – papildomai skirti laiko jėgos treniruotei. Jos klausinėjo apie dėdę, bet nusiramino, kai tėvas užsiminė, kad Fajedas greičiausiai vakare išgėrė kiek per daug vyno. Jam tik reikėjo gerai išsimiegoti.

Name, esančiame Rural Route Nr. 4, Farmingtone, Maine, niekada nebuvo visiškai tylu. Mediena girgždėjo. Beveik visos durys buvo išklypusios. Kai kurias jų buvo sunku atidaryti, kitos laisvai judėjo staktoje ir trinksėjo klebenamos nuolatinio skersvėjo, atsiradusio dėl ne visai sandarių langų. Užpakalinėje pusėje didžiuliai klevai buvo susodinti taip arti namo, kad šakos plakė stogą papūtus net mažiausiam vėjeliui. Atrodė, tarsi namas gyvas.

Al Mufetui daugiau nereikėjo tykinti aplinkui. Jis žinojo, kad niekas nepasirodys, kol užsuks laiškanešys. Paprastai jis ateidavo ne anksčiau kaip prieš antrą valandą. Nuvežęs mergaites į mokyklą, Al užsuko į biurą. Sekretorei pasakė, kad šiandien blogai jaučiasi. Skauda gerklę ir turi temperatūros. Deja, šiandien jie turi atšaukti susitikimus. Ji pažvelgė liūdnomis akimis ir su didele užuojauta palinkėjo greičiau pasveikti.

Jis paėmė viską, ko reikėjo, kosėdamas atsisveikino ir išvyko namo.

– Ar guli pakankamai patogiai?

Al Mufetas žvilgtelėjo į brolį. Rankos buvo pririštos prie lovos galvūgalio tvirta lipniąja juosta, apvyniota apie kiekvieną riešą atskirai. Pėdos surištos virve, toliau apjuosta aplink aukštą lovos kojūgalį, stipriai suveržta didžiuliais mazgais. Brolio burną Al užklijavo plačiu pilkos lipniosios juostos gabalu.

– Mmffmm, – išleido garsą brolis ir įsiutęs papurtė galvą. Garsą slopino pašluostė, kuria buvo užkimšta burna.

Al Mufetas atitraukė užuolaidas. Ryto šviesa užliejo kambarį. Dulkės svečių kambaryje šoko virš apsitrynusių medinių grindų. Jis nusišypsojo ir atsisuko į lovoje gulintį brolį.

– Tu gerai miegi. Net neprabudai, kai į sėdynę šiąnakt suleidau migdomųjų. Tave buvo taip lengva įveikti, kad aš vargiai tave bepažįstu, Fajedai. Kadaise juk buvai muštynių asas. Ne aš.

– Mmffff!

Prie lango stovėjo kėdė su atlošu. Ji buvo netvirta ir sena, sėdynė nutrinta po daugiau nei šimto metų naudojimo. Ji liko name, kai Al Mufetas jį nusipirko; visame name buvo pilna senų gražių daiktų, kurie padėjo šeimai greičiau čia įleisti šaknis, nei jie galėjo tikėtis.

Jis prisitraukė prie lovos kėdę ir atsisėdo.

– Štai čia, – ramiai tarė jis, prie akių prikišęs švirkštą broliui, didelėmis akimis nepatikliai spoksančiam į jį. – Tai šis tas pavojingiau nei tai, ką sušvirkščiau tau naktį. Tai, supranti...

Jis lėtai pastūmė švirkšto stūmoklį, kol keli lašeliai ištryško iš plonytės adatos.

– Tai ketovenidonas. Stiprus morfino preparatas. Labai efektyviai veikiantis. O čia yra...

Laikydamas švirkštą atsukęs į šviesą, jis įdėmiai pažiūrėjo.

– 150 miligramų. Kitais žodžiais tariant, žmogui mirtina dozė.

Fajedas, vartydamas akis, veltui bandė išlaisvinti rankas.

– O štai čia, – netrikdomas tęsė Al, paimdamas dar vieną švirkštą iš krepšio, kurį pasidėjo ant grindų visai šalia, – ...turime naloksono. Kitaip sakant, priešnuodžio.

Antrą švirkštą jis padėjo ant naktinio stalelio ir saugumo sumetimais pastūmė toliau nuo lovos.

– Netrukus tau iš burnos išimsiu kamšalą, – tarė jis, bandydamas pagauti brolio žvilgsnį. – Bet pirmiausia aš tau suleisiu šiek tiek morfino. Jo veikimą tu greitai pajusi. Tavo kraujospūdis ims mažėti, o pulsas lėtėti. Jausiesi gana prastai. Galbūt pasidarys sunku kvėpuoti. Taigi tu gali rinktis. Arba atsakysi į mano klausimus, arba aš tau suleisiu daugiau. Ir taip mes tęsime. Gana paprasta, ar ne? Kai suteiksi man visą reikiamą informaciją, aš tau duosiu priešnuodžio. Bet tik tada. Supratai?

Brolis desperatiškai rangėsi lovoje. Iš akių sruvo ašaros, ir Al atkreipė dėmesį, kad jo kelnės apie lyties organus buvo šlapios.

– Dar vienas dalykas, – pasakė Al, įdurdamas adatą į šlaunį per pižamos kelnes. – Gali šaukti ir rėkti kiek tinkamas. Tai beprasmiška. Iki artimiausio kaimyno gera *mile*[77]. Beje, jis išvykęs. Šiandien paprasta savaitės diena, lauke niekas nevaikščioja. Pamiršk tai. Taip...

Jis ištraukė adatą ir patikrino, kiek buvo suleidęs. Patenkintas linktelėjo, ant naktinio stalelio padėjo švirkštą greta antrojo ir vienu trūktelėjimu nuplėšė lipniąją juostą. Fajedas pabandė liežuviu išstumti šluostę, tačiau ėmė žiaukčioti ir į šalį pasuko galvą. Al įkišo du pirštus jam į burną ir ištraukė medžiagos gabalą.

Fajedas ėmė gaudyti orą. Jis žioptelėjo ir akivaizdžiai bandė kažką pasakyti. Viskas, kas jam pavyko, tebuvo krenkštimas ir vėmulys.

– Mums lieka nedaug laiko, – pasakė Al. – Taigi turi pabandyti greitai atsakyti.

[77] Mylia (angl.).

Jis aplaižė lūpas ir pagalvojo.

– Ar tiesa, kad prieš pat mirtį motina manė, jog tu – tai aš? – paklausė jis.

Fajedas vos pajėgė linktelėti.

– Ar ji tau papasakojo ką nors, kas, tavo supratimu, buvo skirta tik mano ausims?

Dabar brolis susikaupė. Jis buvo ramesnis. Atrodė, kad pagaliau suprato, jog išsilaisvinti nepavyks. Akimirką jis gulėjo visiškai ramiai. Judėjo tik lūpos. Atrodė, tarsi jis bandė sudrėkinti burną, kuri kelias valandas buvo užkimšta skuduru.

– Išgerk, – pasakė Al ir pakėlė jam prie lūpų stiklinę vandens.

Fajedas atsigėrė. Keletą gurkšnių. Paskui kiek galėdamas atsikrenkštė ir visą vandens, gleivių, seilių ir išskydusios medžiagos likučių turinį spjovė tiesiai broliui į veidą.

– *Fuck you*, – kimiai iškošė ir padėjo atgal galvą.

– Tu nelabai protingai elgiesi, – pasakė Al ir nusišluostė rankove.

Fajedas nieko neatsakė. Atrodė, lyg galvoja, tarytum svarsto, ko reikėtų, kad būtų prieitas sprendimas.

– Pabandykime dar kartą, – tarė Al. – Ar motina tau ką nors pasakė apie mano gyvenimą manydama, kad tu – tai aš?

Fajedas vis dar nieko nesakė. Bet bent jau ramiai gulėjo. Morfinas buvo pradėjęs veikti. Akių vyzdžiai regimai susiaurėję. Al nuėjo iki komodos, esančios prie vonios kambario durų, atrakino kodinę spyną ir iš po drabužių krūvelės išėmė Fajedo darbo kalendorių. Atsivertė 2002 metų kalendorių ir vienu trūktelėjimu jį išplėšė.

– Štai, – pasakė jis, grįždamas prie lovos. – Štai čia turime motinos mirties datą. O ką gi tu čia parašei, Fajedai? Motinos mirties dieną, kai tu sėdėjai pas ją?

Jis laikė atsukęs puslapį į Fajedą, bet šis nusuko galvą į šalį.

– Tu pasižymėjai: 1971 metų rugpjūčio mėnuo, Niujorkas. Ką ši data reiškia tau? Ar motina tau ją nurodė? Ar motina kalbėjo apie šią dieną, kai pas ją buvai?

Jis vis dar nesulaukė jokio atsakymo.

– Žinai, – prislopintu balsu pasakė Al, mosuodamas kalendoriumi, – ...mirti nuo morfino perdozavimo yra gerokai nemaloniau, nei žmonėms atrodo. Ar pastebi, kad plaučiai pradeda atsisakyti? Ar jauti, kad darosi sunkiau kvėpuoti?

Brolis sušnypštė. Jis bandė išriesti nugarą, tačiau neturėjo jėgų.

– Motina buvo vienintelė, kuri žinojo, – pasakė Al. – Bet ji manęs nekaltino, Fajedai. Niekada. Mano paslaptis ją stipriai paveikė, bet ji jos nenaudojo prieš mane. Motina buvo mano sielos draugė. Ji galėjo būti ir tavo, jei būtum tinkamiau elgęsis. Tu bent jau galėjai pabandyti būti šeimos narys. Tačiau tu darei viską, kad jai nepriklausytum.

– Aš niekada jai nepriklausiau, – sušnypštė Fajedas. – Tuo pasirūpinai tu.

Jis išbalo. Gulėjo ramiai užmerkęs akis.

– Aš? *Aš?* Aš...

Jis ryžtingai pagriebė švirkštą su morfinu, įsmeigė jį Fajedui į šlaunį ir į raumenis suleido dar dešimt miligramų.

– Mes tam neturime laiko. Kas turi įvykti, Fajedai? Kodėl tu čia? Kodėl aplankei mane po visų šitų metų ir *kam, po velnių, tu panaudojai informaciją apie Helen abortą?*

Galų gale ėmė atrodyti, kad Fajedas iš tikrųjų išsigando. Jis bandė gaudyti orą, bet raumenys to neleido. Ant lūpų atsirado baltų putų, tarsi jam netgi būtų neužtekę jėgų praryti seiles.

– Padėk man, – ištarė jis. – Tu turi man padėti. Aš negaliu...

– Atsakyk į mano klausimus.

– Padėk man. Aš neturiu... Viskas einasi... Planas...

– Planas? Koks planas? Fajedai, apie kokį planą tu kalbi?

Jis merdėjo. Tai buvo akivaizdu, ir Al pasidarė karšta. Pačiupęs adatą su naloksonu ir jį ruošdamas, pastebėjo, kaip dreba rankos.

– Fajedai, – pasakė jis ir laisva ranka tvirtai suėmė brolio smakrą, bandydamas priversti pažiūrėti į jį. – Dabar tu iš tikrųjų pakliuvai į bėdą. Štai čia turiu priešnuodį. Atsakyk man į vieną klausimą. Tik vieną klausimą. Kodėl tu čia atvykai? *Kodėl atvykai būtent pas mane?*

– Laiškai, – sumurmėjo Fajedas.

Akys atrodė visiškai negyvos.

– Čia ateis laiškai. Jei kas nors bus ne taip...

Jis nekvėpavo. Al stipriai spūstelėjo krūtinės ląstą. Fajedo plaučiai dar kartą pabandė pasipriešinti mirčiai.

– Tu neišvengsi pražūties, – pasakė Fajedas. – Tave jie mylėjo.

Al iš krepšio čiupo peilį ir perpjovė juostą, laikančią dešinę Fajedo ranką prie lovos stulpelio. Suleido morfiną tiesiai į raumenis, tačiau dabar jam reikėjo venos. Jis lėtai suleido priešnuodį į blyškiai mėlyną brolio kraujagyslę. Skubiai, kad visiškai neprarastų drąsos, vėl tvirtai apvyniojo ir pririšo ranką. Atsistojęs ėmė vaikščioti po kambarį, daugiau nepajėgdamas sulaikyti ašarų.

– Po velnių! *Po velnių!* Viskas, ko norėjau iš gyvenimo, – taikos ir ramybės! Jokių ginčų! Jokio triukšmo! Aš radau šią atokią pasaulio vietą, kur viskas ir man, ir mergaitėms sekėsi gerai, o dabar atvyksti tu ir...

Al ėmė kūkčioti. Jis nebuvo pratęs verkti. Jis nežinojo, kur dėti rankas. Jos kybojo nukarusios prie šonų. Pečiai krūpčiojo.

– Apie kokius laiškus tu kalbi, Fajedai? Ką tu padarei? *Fajedai, ką tu padarei?*

Staiga jis perbėgo kambarį ir palinko prie brolio. Priglaudė delną prie skruosto. Ūsai, ilgi kvaili ūsai, kuriuos jis buvo užsiauginęs po pastarojo jų susitikimo, kuteno odą, ir jis vėl ėmė glostyti brolio veidą.

– Ką gi tu sugalvojai šį kartą? – sušnibždėjo jis.

Brolis neatsakė, nes buvo miręs.

10

Kai Helen Bentley grįžo į virtuvę, buvo vos kelios minutės po antros valandos. Ji atrodė prastai. Ankstyvą rytą šešių valandų miegas ir ilgos maudynės duše buvo padarę stebuklą, bet dabar ji atrodė liguistai išbalusi. Akys apsiblaususios, su pusmėnulio formos šešėliais virš skruostikaulių. Ji sunkiai susmuko į kėdę ir godžiai paėmė Inger Johanės pasiūlytą kavos puodelį.

– Niujorko birža bus atidaryta po pusantros valandos, – atsidususi ji ėmė gerti. – Tai bus juodasis ketvirtadienis. Turbūt pats baisiausias nuo ketvirto dešimtmečio.

– Ar ką nors išsiaiškinote? – atsargiai paklausė Inger Johanė.

– Bent jau susidariau bendrą įspūdį. Šiaip ar taip, akivaizdu, kad mūsų draugai Saudo Arabijoje nebuvo tokie draugiški. Sklindantys gandai verčia manyti, kad už visko – jie ir Iranas. Savaime suprantama, niekas iš mano administracijos nenori nieko patvirtinti.

Ji išspaudė šypseną. Lūpos buvo beveik tokios pat išblyškusios, kaip ir visas veidas.

– Vadinasi, Vorenas turėjo parsiduoti arabams, – tyliai ištarė Inger Johanė.

Prezidentė linktelėjo ir ranka prisidengė akis. Taip ji sėdėjo kelias sekundes, paskui staiga pažvelgė aukštyn ir tarė:

– Man niekaip nepavyks išsiaiškinti, kaip visa tai susiję, kol negalėsiu įsijungti vidinių Baltųjų rūmų puslapių. Aš turiu suvesti asmeninius kodus. Vis tiek negalėsiu daug kur pakliūti, nes tam reikia kitokios įrangos. Bet aš *turiu* sužinoti, ar Vorenas nesusektas. Prieš pasirodydama, kad esu gyva, aš turiu žinoti, ką mano žmonės apie visa tai žino. Jei jie nieko nenumano apie jo...

– Jam pats darbų įkarštis čia, Norvegijoje, – tarė Inger Johanė. – Aš žinočiau, jei jam kas nors būtų atsitikę. Noriu pasakyti, jei jis būtų suimtas ar panašiai.

Akimirką sudvejojusi, ji žvilgtelėjo į savo mobilųjį telefoną ir pridūrė:

– Aš taip manau.

– Bet tai nebūtinai turi ką nors reikšti, – tarė prezidentė. – Jei jie žino, kad jis įsipainiojęs, visai gali būti, kad naudingiausia jį laikyti nežinioje. Bet jei jie to *nežino*...

Ji giliai atsikvėpė.

– ...tuomet, kai pranešiu apie savo egzistavimą, gali kilti pavojus, nes jis vaikščioja laisvėje. Man tiesiog reikia patekti į savo puslapius. Man reikia.

– Užtruks tik kelias sekundes, kol jie tai pastebės, – skeptiškai pasakė Inger Johanė. – Jie pamatys IP adresą ir išsiaiškins, kad kompiuteris stovi čia. Tuomet prasidės raganų medžioklė

– Taip. Ar galėtų... Ne. Man iš tiesų nereikia daug laiko. Poros valandų užtektų. Tikiuosi.

Svetainės durys prasivėrė ir įriedėjo Hanė Vilhelmsen.

– Valanda miego šen ar ten, – pasakė ji žiovaudama. – Žmogui pailsėti beveik gali užtekti ir mažiau. Ar pajudėjote į priekį?

Ji žvilgtelėjo į Helen Bentley.

– Gerokai. Bet dabar iškilo problema. Man reikia pakliūti į apribotos prieigos puslapius, bet jei naudosiuosi jūsų kompiuteriu, iš karto išsiduosiu, kad esu gyva ir kur esu.

Hanė sušnirpštė ir smiliumi pasivalė panosę.

– Taigi problema. Ką mes darysime?

– Mano kompiuteris, – nustebusi pasakė Inger Johanė ir iškėlė smilių. – O ką, jei naudotume jį?

– Tavo kompiuteris?

– Ar turi kompiuterį? Čia?

Kitos dvi moterys nepatikliai žvelgė į ją.

– Jis guli automobilyje, – entuziastingai pasakė Inger Johanė. – Ir registruotas Oslo universiteto vardu. Žinoma, jis irgi turi IP adresą, tačiau užtruks ilgiau... Pirmiausia jie turės susisiekti su universitetu, paskui surasti, kam paskolintas kompiuteris, ir galų gale susekti, kur esu aš. Tuomet iš esmės tik...

Ji vėl graužiama sąžinės pažvelgė į mobilųjį telefoną.

– ...Ingvaras žino, – tyliau pridūrė ji. – Ir netgi ne viską.

– Žinote ką? – tarė prezidentė. – Aš manau, tai puiki mintis. Man užteks poros valandų. Tikėtina, kad mes tas porą valandų laimėsime naudodamos kitą kompiuterį.

Vienintelė Hanė vis dar atrodė skeptiškai nusiteikusi.

– Aš daug nenusimanau apie IP adresus ir visa kita, – tarė ji. – Bet ar kuri nors iš judviejų esate tikra, kad tai iš tikrųjų suveiks? Kad nebus susekta pati linija?

Inger Johanė ir Helen Bentley susižvalgė.

– Aš nesu tikra, – pasakė prezidentė. – Bet esu tiesiog priversta rizikuoti. Ar galite jį atnešti?

– Žinoma, – tarė Inger Johanė ir atsistojo. – Užtruksiu tik penkias minutes.

Lauko durims užsitrenkus už nugaros, Helen Bentley nuėjo prie kėdės šalia Hanės vežimėlio. Ji atsisėdo. Atrodė, tarsi negali rasti reikiamų žodžių. Hanė be jokios išraiškos žvelgė į ją, lyg visas pasaulio laikas būtų priklausęs jai.

– Hannah. Ar jūs... Jūs sakote, kad esate į pensiją išėjusi policininkė. Ar turite namuose ginklą?

Hanė pajudėjo su vežimėliu toliau nuo stalo krašto.

– Ginklą? Ką jūs darysite su...

– Ššš, – pasakė prezidentė; balse buvo girdėti valdingumo gaidelė, dėl kurios Hanė sustingo. – Būkite gera. Aš nenorėčiau, kad Inger ką nors sužinotų. Man nepatiktų, jei žinočiau, kad tame pačiame bute yra ir metukų vaikas, ir užtaisytas ginklas. Žinoma, aš nemanau, kad teks jį panaudoti. Bet turite atsiminti, kad...

– Ar žinote, kodėl aš čia sėdžiu? Ar tokia mintis jums iš viso nekilo? Aš sėdžiu šioje prakeiktoje kėdėje, nes buvau pašauta. Mano stuburą sužalojo kulka. Todėl mano santykiai su ginklu nėra labai draugiški.

– Hannah! *Hannah! Klausykite!*

Hanė suspaudė lūpas ir nukreipė žvilgsnį į Helen Bentley.

– Paprastai esu vienas labiausiai pasaulyje saugomų žmonių, – negarsiai pasakė prezidentė, tarsi bijodama, kad Inger Johanė jau bus grįžusi. – Visą laiką aplinkui mane būna iki dantų ginkluota apsauga. Tai nėra atsitiktinumas, Hannah. Tai tiesiog būtina. Tą akimirką, kai paaiškės, kad esu šiame bute, aš tapsiu visiškai neapsaugota. Kol manęs paimti atvyks reikiami žmonės ir vėl galės užtikrinti man apsaugą, aš turiu sugebėti apsiginti. Manau, pamąsčiusi jūs tai suprasite.

Dabar Hanė nukreipė žvilgsnį į šalį.

– Aš turiu ginklą, – pagaliau pasakė ji. – Ir amuniciją. Aš neišmečiau to metalinio seifo ir jis... Ar jūs sugebėsite?

Prezidentė kreivai šyptelėjo.

– Mano mokytojai nesutiktų su šiuo teiginiu. Bet aš moku elgtis su šaunamuoju ginklu. *I'm the Commander in Chief, remember?*[78] Hanė vis dar sėdėjo be jokios išraiškos veide, tyrinėdama stalo paviršių.

– Dar vienas dalykas, – pasakė Helen Bentley ir uždėjo ranką Hanei ant dilbio. – Manau, bus geriausia, jei jūs visos išeisite. Išvyksite iš šio buto. Tuo atveju, jei kas atsitiktų.

Hanė pakėlė galvą ir įsmeigė į ją akis, lyg negalėdama patikėti tuo, ką išgirdo. Paskui ėmė juoktis. Ji juokėsi garsiai; atlošė galvą ir užsikvatojo.

– Sėkmės, – aikčiojo ji. – Aš *neleisiu* manęs judinti. O kalbant apie Merę, jos judėjimo trajektorija apsiriboja trisdešimčia metrų. Jūs jos nepriversite, kartoju,

[78] Aš esu vyriausiasis vadas, atsimenate? (Angl.)

niekuomet nepriversite iš čia išeiti. Labai retai kada pavyksta ją įkalbėti nusileisti į rūsį, bet jums to padaryti nepavyks. O kalbant apie ...

– O štai ir aš, – uždususi pasakė Inger Johanė. – Beje, lauke jau tikra vasara!

Ji padėjo nešiojamąjį kompiuterį ant virtuvės stalo. Įprastais judesiais prijungė išorinę pelę, padėjo kilimėlį, prijungė laidą ir įjungė kompiuterį.

– *Voilà*, – pasakė ji įsiregistravusi. – Prašom, *ponia prezidente*. Kompiuteris, kurį susekti užtruks laiko!

Ji buvo tokios pakilios nuotaikos, kad nepastebėjo sunerimusios Hanės veido išraiškos, kai ši atbulomis pavažiavo vežimėliu nuo stalo, apsigręžė ir lėtai nusiyrė į buto gilumą. Guminiai ratai silpnai gurgždėjo liesdamiesi į parketą. Garsas dingo tik didžiulio buto gilumoje užsitrenkus durims.

11

Jaunas vyriškis, sėdintis priešais monitorių mažyčiame kabinete netoli Baltųjų rūmų „The Situation Room“, pastebėjo, kad raidės ir skaičiai ėmė šokinėti priešais akis. Jis jas stipriai sumerkė, papurtė galvą ir vėl pabandė iš naujo. Vis dar buvo sunku įsižiūrėti į vieną eilę, vieną stulpelį. Jis pabandė pasimasažuoti sprandą. Iš pažastų pasklidus stipriam paros senumo prakaito kvapui, jis susigėdęs prispaudė rankas prie kūno vildamasis, kad niekas neužsuks.

Ne tokiam darbui jis buvo įgijęs universiteto išsilavinimą. Kai jis, kompiuterių sistemų inžinierius, turintis

vos dvejų metų darbo patirtį verslo įmonėje, gavo darbą Baltuosiuose rūmuose, vargiai galėjo patikėti savo sėkme. Dabar, praėjus penkiems mėnesiams, jis jau gailėjosi. Nedidelėje kompiuterių firmoje, į kurią buvo suviliotas ateiti, jis buvo įrodęs, ką moka, ir manė, kad būtent nenuginčijami programuotojo sugebėjimai patraukė prezidentės Bentley administracijos dėmesį.

Jau beveik pusmetį jis dažniausiai jautėsi kaip pasiuntinukas.

Ir štai dabar jis sėdėjo ten, nevėdinamame kambaryje be langų, jau dvidešimt trečią valandą, suprakaitavęs, dvokiantis, ir spoksojo į chaotiškai ekrane mirksinčius kodus, kuriuos jam buvo patikėta kaip nors sutvarkyti. Jis bent jau turėjo sekti, kas vyksta.

Jis priglaudė pirštus prie akių vokų ir paspaudė.

Buvo toks pavargęs, kad net nesijautė mieguistas. Atrodė, tarsi smegenys nustojo veikti. Jos daugiau nieko nenorėjo. Jis jautė, kad jo paties standusis diskas išsijungė, leisdamas kūnui plaukti pasroviui. Rankos buvo sustingusios, o aštrus strėnų skausmas vargino jau kelias valandas.

Jis lėtai iškvėpė ir užsimerkė, kad nors truputį sudrėktų akys. Iš tiesų reikėjo daugiau atsigerti, tačiau negalėjo daryti pertraukos anksčiau nei po ketvirčio valandos. Jis turėjo pabandyti išsimaudyti po dušu.

Staiga kažką pastebėjo.

Viena ar kita.

Jis sumirksėjo, o pirštai žaibiškai ėmė bėgioti klaviatūra. Vaizdas ekrane sustingo. Jis neryžtingai pakėlė ranką ir smiliumi ėmė vedžioti iš kairės į dešinę, paskui vėl pradėjo kaip pašėlęs barškinti klavišais.

Pasirodė nauji skaičiai.

Tai negalėjo būti tiesa.

Tai buvo tiesa ir būtent jis tai užfiksavo. Pastebėjęs anksčiau už kitus, tą pačią akimirką jis visiškai nustojo gailėtis, kad pakeitė darbą. Pirštai vėl ėmė lakstyti klaviatūra. Galų gale jis paspaudė spausdintuvo ikoną ir nekantriai laukdamas pasirodant naujos informacijos ekrane čiupo telefoną.

– *She's alive*, – uždusęs sušnibždėjo jis. – *She's fucking alive!*[79]

12

– Tai puikiausia vieta visame Osle, – pasakė Ingvaras Stubio ir parodė į vienišą suoliuką prie vandens. – Pamaniau, kad mums abiem nepakenks šiek tiek gryno oro.

Vasara įsiveržė į miestą. Per vieną parą temperatūra pakilo beveik dešimčia laipsnių. Saulė šviesos pliūpsniais beveik visą dangų nuspalvino kreidos baltumo spalva. Atrodė, tarsi medžiai palei Akerio upę tik šįryt nusidažė sodresne žaluma, o ore skraidė tiek žiedadulkių, jog Ingvaro akys pradėjo ašaroti vos išlipus iš automobilio.

– Ar čia parkas? – paklausė Vorenas Skifordas, nerodydamas didesnio susidomėjimo. – Didžiulis parkas?

– Ne. Tai miesto pakraštys. Arba miško pakraštys, jei norite. Štai šioje vietoje jie susitinka – medžiai ir namai. Puiku, ar ne? Sėskitės.

Vorenas abejodamas dėbtelėjo į purviną suolą. Ingvaras išsitraukė nosinę ir nuvalė Gegužės 17-osios šventės

[79] Ji gyva. Velniai griebtų, ji gyva! (Angl.)

likučius. Truputį pridžiūvusių šokoladinių ledų, kečupo dryžį ir dar kažką, tačiau nesiryžo spėti ką.

– Štai taip. Sėskitės.

Iš plastikinio maišelio jis išėmė dvi didžiules suvožtas bandeles, supakuotas į plėvelę, ir porą „Cola Light" skardinių.

– Reikia galvoti apie svorį, – tarė jis ir viską sudėjo tarp jų ant suolo. – Aš, tiesą sakant, kolą mėgstu labiau. *The real thing.*[80] Bet žinote...

Jis patapšnojo sau per pilvą. Vorenas nieko nepasakė. Jis nepalietė maisto. Sėdėdamas sekė akimis tris Kanados žąsis. Jos persekiojo nedidelį šunį, perpus mažesnį už didžiausią iš paukščių, vydamos jį per didelę žolėtą kalvą žemyn, vandens link. Atrodė, lyg jam tai patiktų. Kaskart, kai didžiausioji žąsis šnypšdama nuvydavo jį tolyn, judrus gyvulėlis staigiai apsigręždavo ir lodamas zigzagais bėgdavo atgal.

– Nevalgysite? – paklausė Ingvaras pilna burna maisto.

Vorenas vis dar tylėjo.

– Klausykite, – pasakė Ingvaras, nurydamas kąsnį. – Dabar aš netgi gavau pavedimą jus visur lydėti. Kuo toliau, tuo labiau tampa akivaizdu, kad jūs nesirengiate manęs apie nieką informuoti. Arba, teisingiau, mūsų. Mūsų informuoti. Tai ar mes negalime tiesiog...

Jis godžiai nurijo didžiulį bandelės gabalą.

– ...maloniai leisti laiką?

Žodžius nustelbė rijimas.

Šuo pavargo. Pagaliau jis paliko šnypščiančias žąsis ramybėje ir ėmė bėginėti palei vandenį, atsukęs nosį į kalvą, besidriekiančią Maridalo ežero pusėn.

80 Geras daiktas. (Angl.)

Ingvaras toliau valgė tylėdamas. Vorenas atsuko veidą į saulę, užkėlė kairės kojos pėdą ant dešinio kelio ir užsimerkė nuo akinančios šviesos.

– Kas yra? – paklausė Ingvaras, baigęs savo bandelę ir sušlamštęs pusę kitos, skirtos Vorenui.

Jis suglamžė plėvelę, įmetė į maišelį, atsidarė vieną gėrimo skardinę ir ėmė gerti.

– Kas jums yra? – pakartojo jis, bandydamas nuryti raugulį.

Vorenas vis dar sėdėjo nejudėdamas.

– Kaip norite, – tarė Ingvaras ir vidinėje kišenėlėje sužvejojo saulės akinius.

– Ten yra tikras velnias, – pasakė Vorenas, nekeisdamas pozos.

– Daug jų, – linktelėjo Ingvaras. – Netgi per daug, jei manęs paklaustų.

– Yra vienas, kuris nori mus palaužti.

– Nagi...

– Jis jau pradėjo. Problema ta, kad aš nežinau, ką jis ketina daryti toliau. Be to, niekas nenori manęs klausyti.

Ingvaras pabandė patogiau įsitaisyti ant nepatogaus medinio suolo. Akimirką jis užsikėlė pėdą ant kelio kaip Vorenas. Pilvas nesileido spaudžiamas, ir jam teko vėl ant žemės nuleisti pėdą.

– Aš sėdžiu čia, – pasakė jis. – Ir klausausi ausis pastatęs.

Galų gale Vorenas nusišypsojo. Jis prisidengė ranka akis nuo saulės ir apsidairė.

– Iš tikrųjų čia gražu, – negarsiai ištarė. – Kaip sekasi Inger Johanei?

– Puikiai. Kuo puikiausiai.

Paieškojęs maišelyje, Ingvaras ištraukė šokolado plytelę. Nuplėšęs popierių, pasiūlė Vorenui.

– Ačiū, ne. Ji yra, sakau ranką ant širdies padėjęs, pati gabiausia, pati įžvalgiausia studentė, kokią kada nors teko mokyti.

Ingvaras pažvelgė į šokoladą. Paskui vėl suvyniojo į popierių ir įkišo į plastikinį maišelį.

– Inger Johanei sekasi gerai, – pakartojo jis. – Pernai žiemą mums gimė duktė. Sveika, puiki mergaitė. Manau, Vorenai, to užtenka ir mes toliau šios temos nenagrinėsime.

– Ar taip blogai? Ar ji vis dar...

Ingvaras nusiėmė saulės akinius.

– Taip. Tai yra taip blogai. Aš su jumis nenoriu kalbėtis apie Inger Johanę. Tai būtų nedora. Be to, neturiu nė mažiausio noro. OK?

– Žinoma.

Amerikietis lengvai linktelėjo ir atsiprašydamas skėstelėjo ranka.

– Didžiausia mano silpnybė, – tarė jis, kandžiai šypsodamasis. – Moterys.

Ingvaras neturėjo ką pridurti. Jis ėmė abejoti šios išvykos nauda. Prieš valandą, kai Vorenas staiga pasirodė Pėterio Salhiuso kabinete nieko neįspėjęs ir iš esmės neturėdamas ko pranešti, Ingvaras pamanė, kad pažeisdami įprastą tvarką galbūt vėl galėtų imti kalbėtis.

Tačiau jis visai neketino kalbėti apie Inger Johanę.

– Žinote, – tęsė Vorenas. – Retkarčiais, kai naktį guliu išpiltas prakaito ir negaliu užmigti dėl gyvenime padarytų klaidų, man ateina mintis, kad visos jos susijusios su moterimis. O dabar susiklostė tokia situacija, kad jei

prezidentė Bentley nebus rasta gyva, mano karjera baigsis. Viena moteris laiko savo rankose visą mano gyvenimą.

Jis demonstratyviai atsiduso.

– Moterys. Aš jų nesuprantu. Jos nesuprantamos, bet joms negalima atsispirti.

Ingvaras pajuto, kad griežia dantimis. Jis susikaupė bandydamas prisiversti galvoti apie ką nors kita. Kai nepavyko, ranka perbraukė skruostus bandydamas atsipalaiduoti.

– Jūs nesutinkate su manimi, – pasakė Vorenas, trumpai nusijuokdamas.

– Ne.

Staiga Ingvaras atsitiesė.

– Ne, – pakartojo jis. – Man tik nedaugelis jų atrodo tokios, kurioms negalima atsispirti. Taip pat daugumą jų labai lengva suprasti. Ne visuomet, ne visą laiką, bet dažniausiai. Bet...

Jis skėstelėjo rankomis ir pažvelgė į kitą pusę.

– ...žinoma, reikia į jas žvelgti kaip į lygiaverčius asmenis.

– *Touché*[81], – pasakė Vorenas, plačiai šypsodamasis prieš saulę. – Labai politiškai korektiška. Labai... skandinaviška.

Paukščių čiulbėjimą ir upės šniokštimą nustelbė telefono skambutis. Ingvaras paplekšnojo per kišenes, ieškodamas telefono.

– Klausau, – pagaliau radęs atsiliepė.

– Ingvarai?

– Taip.

[81] Sujaudintas (pranc.).

– Tai Pėteris.

– Ką?

– Pėteris Salhiusas.

– O! Sveikas.

Ingvaras ketino keltis ir paėjėti tolėliau nuo suolo, kai prisiminė, kad Vorenas nesupranta norvegiškai.

– Kas nors naujo? – paklausė jis.

– Taip. Tik tarp mūsų, Ingvarai. Ar galiu tavimi pasikliauti?

– Žinoma. Kas atsitiko?

– Nesileidžiant į smulkmenas reikia pripažinti, kad mes turime... Na, mes numanome, kas vyksta Amerikos ambasadoje. Taip sakant.

Tyla.

Jie jų slapta klausosi, – pagalvojo Ingvaras ir paėmė pustuštę kolos skardinę, tačiau negėrė. – *Velniai griebtų! Jie slapta klausosi palankiai nusiteikusios ambasados pokalbių Norvegijos žemėje. Ką, po velnių...*

– Jie mano, kad prezidentė gyva, Ingvarai.

Jis ėmė tankiau kvėpuoti. Sukosėjęs pabandė nutaisyti nieko nesakantį veidą ir tikrumo dėlei nusigręžė nuo Voreno.

– Tokiu atveju kur ji galėtų būti?

– Štai čia ir yra visa esmė, Ingvarai. Jie mano, kad prezidentė lankėsi interneto puslapiuose, į kuriuos norint patekti reikia kodų. Tai padaryti galėjo arba ji pati, arba kiti, kurie iš jos išviliojo šiuos kodus. Jei antrasis spėjimas būtų teisingas, tai irgi galėtų reikšti, jog ji gyva.

– Bet... Aš ne visai...

– Jie atsekė jos pėdomis, kurios atvedė iki tavo žmonos IP adreso. Laimė, jie to dar nežino.

– Ing...

Jis nebaigė. Nenorėjo tarti jos vado Vorenui girdint.

– Jie atsekė kompiuterio, priklausančio universitetui, IP adresą. Dabar jie ginčijasi su vadovybe, norėdami sužinoti, kas naudojasi kompiuteriu. Manau, mums pavyks laimėti truputį laiko, bet ne per daugiausia. Tačiau aš pamaniau... Paprašysiu Basteseno, kad dėl viso pikto į tavo namus išsiųstų patrulį. Noriu pasakyti, jei pasitvirtintų gandai, kad FTB leidžia sau elgtis kaip panorėję. Tavimi dėtas, aš važiuočiau namo.

– Taip... Žinoma... Ačiū.

Jis baigė pokalbį visiškai negalvodamas, kad patrulį reikėtų siųsti visai į kitą vietą. Inger Johanės nebuvo namuose. Ji su Ranhilda buvo Frogneryje. Jam nežinomu adresu.

Ingvaras skubiai pakilo.

– Aš turiu važiuoti, – tarė jis ir ėmė eiti.

Plastiko maišelis ir neatidaryta „Cola Light“ skardinė liko stovėti ant suolo. Apstulbęs Vorenas pažiūrėjo į šiukšles, paskui puolė bėgti paskui Ingvarą.

– Kas atsitiko? – paklausė pasivijęs.

– Aš jus išleisiu mieste, OK? Turiu šį tą išsiaiškinti.

Dramblotas kūnas sunkiai dribsėjo jam bėgant automobilio link. Jiems įsėdus į automobilį, suskambo ir Voreno telefonas. Jis trumpai atsakinėjo „taip“ ir „ne“. Po pusantros minutės jis baigė pokalbį. Kai Ingvaras sekundei atitraukė žvilgsnį nuo kelio ir žvilgtelėjo į amerikietį, krūptelėjo. Vorenas buvo mirtinai išblyškęs. Jis sėdėjo pravira burna ir atrodė taip, tarsi akys tuoj sulįs į pakaušį.

– Jie mano, kad rado prezidentę, – apatiškai pasakė jis ir įsikišo telefoną į vidinę kišenę.

Ingvaras padidino greitį ir įriedėjo į Frysjavejeną.

– Yra dalykų, leidžiančių manyti, kad ji yra su Inger Johane, – pasakė Vorenas vis dar tuo pačiu neįprastai ramiu balsu. – Ar mes pakeliui į jūsų namus?

Velniava, – beviltiškai pagalvojo Ingvaras. – *Jiems tai jau pavyko! Argi negalėjote jų ilgiau sulaikyti?!*

– Aš jus išlaipinsiu mieste, – tarė jis. – Toliau turėsite pats pasirūpinti savimi.

Viena ranka laikydamas vairą ir didžiuliu greičiu kildamas į Maridalsvejeną, jis pabandė paskambinti Salhiusui. Telefono signalai truko visą amžinybę, kol įsijungė atsakiklis.

– Pėteri, tai Ingvaras – vamptelėjo jis. – Nedelsdamas man paskambink. Iš karto, supranti?

Turbūt geriausia būtų Ringevejenu važiuoti iki Smėstado. Šiuo paros metu sukiotis po miestą užtruktų visą amžinybę. Jis įsuko į kelio žiedą virš Trečiojo aplinkkelio ir padidino greitį, švilpdamas vakarinės miesto pusės link.

– Klausykite, – tyliai pasakė Vorenas. – Aš išduosiu jums paslaptį.

– Pačiu laiku pradedate kalbėti, – sumurmėjo Ingvaras, beveik nesiklausydamas.

– Aš susikirtau su saviškiais. Ir gana stipriai.

– Žinote, galite apie tai kalbėtis su kuo panorėjęs, tik ne su manimi.

Lenkdamas sunkvežimį, jis persirikiavo į kitą kelio juostą ir vos nesusidūrė su nedideliu fiatu, kuris iššoko priešais, pažeisdamas visas taisykles. Jis mintyse nusikeikė, aplenkė fiatą ir dar padidino greitį.

– Jei jūs dabar važiuojate pas Inger Johanę, – tęsė Vorenas, – ...tuomet turite pasiimti ir mane. Tai, švelniai tariant, pavojinga situacija ir aš...

– Jūs nevažiuosite su manimi.

– Ingvarai! *Ingvarai!*

Ingvaras staigiai stabdė. Voreną, kuris buvo neprisisegęs saugos diržo, bloškė į daiktadėžę. Jis vos spėjo atsiremti rankomis. Ingvaras, pravažiavęs Valstybinę ligoninę, įvažiavo į kelio ženklinimo zoną netoli kelių mokesčio rinkimo posto.

– Ko? – sustaugė jis amerikiečio pusėn. – Ko, po velnių, tu nori?

– Jūs negalite ten vykti vienas. Aš jus įspėju. Jūsų paties labui.

– Išlipk. Išlipk iš automobilio. Dabar pat.

– Dabar? Čia? Vidury greitkelio?

– Taip.

– Jūs to nepadarysite, Ingvarai. Klausykite...

– Išlipk!

– Dabar paklausykite manęs!

Balse pasigirdo nusiminimo gaidelė. Ingvaras stengėsi kvėpuoti tolygiai. Jis suspaudė vairą abiem rankomis, nors visų labiausiai norėjo trenkti.

– Kaip ką tik sakiau, kai mudu sėdėjome parke: jeigu kalbėtume apie moteris, aš esu visiškas kvailys. Aš padariau tiek daug...

Jis ilgam sulaikė kvėpavimą. Kai vėl pradėjo kalbėti, viską išpyškino pašėlusiu greičiu:

– Bet ar jūs abejojate mano, kaip FTB agento, sugebėjimais? Jūs manote, kad tuo, kas aš dabar esu, man padėjo tapti kompetencijos stoka? Ar jūs iš tikrųjų manote, kad

bus geriau vienam veltis į situaciją, apie kurią neturite nė mažiausio supratimo, nei veikti išvien su agentu, turinčiu trisdešimties metų patirtį ir, be kita ko, ginklą?

Ingvaras prikando lūpą. Jiedu su Vorenu trumpai susižvalgė, Ingvaras įjungė pirmą pavarą ir išriedėjo į kelią. Jis surinko Inger Johanės numerį. Ji neatsakė. Atsakiklis neįsijungė.

– Po velnių, – sukąstais dantimis iškošė jis ir surinko 1881. – *Velniai griebtų, po galais.*

– Atsiprašau, – pasigirdo kitame gale. – Ką jūs pasakėte?

– Reikia adreso Osle. Hanė Vilhelmsen. Krusės gatvė, bet koks namo numeris?

Po kelių sekundžių pasipiktinusi moteris jam suteikė reikiamą informaciją.

Išsukdamas iš Ringvejeno, kad patektų į Smėstado žiedinę sankryžą, jis surinko dar vieną numerį. Šį kartą kriminalinės policijos budėtojų.

Jis jokiu būdu neketino vienas veltis į pavojingą situaciją, tačiau ir neplanavo imti užsieniečio, kurio, kaip pagaliau suprato, nemėgo.

Gana stipriai.

13

Helen Lardahl Bentley, apsilankiusi ribotos prieigos puslapiuose, buvo labiau sutrikusi nei iki tol. Buvo daug dalykų, kurie tarpusavyje nesisiejo. „The BS-Unit“ akivaizdžiai buvo netekęs pozicijų ir likęs nuošaly. Žinoma, taip galėjo būti dėl to, kad Voreną demaskavo. FTB vadovybė prak-

tiniais sumetimais galėjo jam to neatskleisti, kartu sumažindama vyriškio galimybes paveikti tyrimo eigą. Tačiau ji negalėjo suvokti, kodėl profilį, kurį parengė Voreno vyrai, taip stipriai diskreditavo visa likusi sistema. Dokumentas atrodė parengtas nepaprastai nuodugniai. Jis buvo susijęs su viskuo, ko jie bijojo, kai vos prieš šešias savaites FTB pasiekė pirmi migloti duomenys apie „Troją".

Profilis ją išgąsdino labiau nei kas kita, ką pavyko rasti.

Tačiau buvo kažkas, kas galutinai nepaaiškėjo.

Viena vertus, atrodė, kad visi sutinka, jog JAV gresiantis smūgis neišvengiamai artėja. Kita vertus, nė viena iš galingų Saugumo tarnybos organizacijų nerado jokių pėdsakų, kurie atvestų iki kokios nors egzistuojančios ar žinomos organizacijos. Atrodė, tarsi jie kabinasi tik už Džefrio Hanterio pinigų. Šiuos jie galėjo susieti su Saudo Arabijos naftos ministro pusbroliu ir jam priklausančia konsultacijų kompanija Irane, tačiau tai buvo viskas. Ji nepastebėjo, kad kas nors būtų nuėjęs šiais pėdsakais toliau, ir jai darėsi čia karšta, čia šalta, kai pradėjo suvokti, su kokia jėga Amerikos vyriausybė su jos pačios viceprezidentu priešakyje pakilo prieš šias dvi arabų šalis. Neturėdama šifravimo įrangos ji nepateko į puslapius, kur saugomi laiškai, tačiau ėmė suprasti, kad taip vadovaujama šalis neišvengiamai juda katastrofos link.

Ji sėdėjo darbo kambaryje, pačioje buto gilumoje.

Todėl kai kažkas paskambino į duris, vos išgirdo skambutį. Ji ištempė ausis. Skambutis pasigirdo dar kartą. Ji atsargiai pakilo ir čiupo pistoletą. Hanė buvo jį suradusi ir užtaisiusi. Saugiklį paliko įjungtą, įsikišo ginklą už kelnių juosmens ir ant viršaus užsitempė megztinį.

Kažkas čia buvo visiškai negerai.

14

Krusės gatvėje, priešais Hanės Vilhelmsen buto duris, stovėjo Vorenas Skifordas su Ingvaru Stubio ir garsiai ginčijosi.

– Mes turime palaukti, – įtūžęs pasakė Ingvaras. – Patrulis pasirodys bet kurią minutę!

Vorenas ištraukė ranką, kurią norvegas buvo sugniaužęs tvirtais gniaužtais.

– Tai *mano* prezidentė, – sušnypštė jis. – *Mano* pareiga išsiaiškinti, ar vyriausioji *mano šalies* vadovė yra už šių durų. *Nuo to priklauso mano paties gyvenimas, Ingvarai!* Ji vienintelė, kuri manimi tiki! Aš jokiu būdu neketinu laukti karingai nusiteikusių uniformuotų...

– Laba, – pasigirdo kimus balsas. – Kas yr?

Durys buvo pravertos apie dešimtį centimetrų. Apsauginė durų grandinėlė, pritvirtinta veido aukštyje, buvo įtempta; plačiai atvertomis akimis į juos spoksojo brandaus amžiaus moteris.

– Neatidaryk, – skubiai ištarė Ingvaras. – Dėl Dievo meilės, žmogau, dabar pat uždaryk tas duris!

Vorenas spyrė. Moteris atšoko paleisdama riebių keiksmažodžių papliūpą. Durys atlaikė. Ingvaras nutvėrė Voreną už švarko, tačiau tas išslydo, ir Ingvaras prarado pusiausvyrą. Parpuolęs stengėsi atsistoti. Desperatiškai bandė įsikibti į Voreno kelnių klešnę, tačiau vyresnis vyras buvo daug sportiškesnis. Išlaisvinęs koją, su milžiniška jėga spyrė Ingvarui į tarpkojį. Tas susmuko kaip maišas ir nualpo. Kai dar vienu spyriu į duris nutraukė grandinėlę, įtūžusi žmogysta nurimo. Durys atsidarė atsitrenkdamos į senąją moterį, ir ši bloškėsi iki pat batų lentynos.

Vorenas įsiveržė vidun, rankoje laikydamas tarnybinį ginklą. Jis sustojo prie kitų durų ir slėpdamasis už sienos sušuko:

– Helen! Helen! *Madam President, are you there?*[82]

Niekas neatsakė. Su pakeltu ginklu jis staigiai nėrė į kitą kambarį.

Jis atsidūrė didelėje svetainėje. Prie lango invalido vežimėlyje sėdėjo moteris. Nors ši nejudėjo, o veidas atrodė bejausmis, jis vis tiek pastebėjo, kaip jos akys krypsta į kambario gilumoje esančias duris. Ant minkšto baldų komplekto, atsukusi nugarą, sėdėjo dar viena moteris ir glėbyje laikė vaiką. Ji spaudė vaiką prie savęs ir atrodė mirtinai išsigandusi.

Vaikas spiegė.

– Vorenai.

Pasirodė *ponia prezidentė*.

– Ačiū Dievui, – pasakė Vorenas ir žengė porą žingsnių artyn, dėdamas tarnybinį ginklą atgal į dėklą. – *Thank God, you're alive!*

– Stovėk ramiai.

– Ką?

Jis staiga sustojo, kai ši išsitraukė pistoletą ir nukreipė į jį.

– *Ponia prezidente*, – sušnibždėjo jis. – Tai aš! Vorenas!

– Tu išdavei mane. Tu išdavei Ameriką.

– Aš? Aš juk ne...

– Iš kur tu sužinojai apie abortą, Vorenai? Kaip tu galėjai šitai panaudoti prieš mane, tu, kuris...

– Helen...

[82] Ponia prezidente, jūs čia? (Angl.)

Jis dar kartą pabandė prisiartinti, bet skubiai žengė atgal, kai ji pakėlė ginklą ir tarė:

– Mane iš viešbučio išviliojo padedami laiško.

– Mano garbės žodis... Aš nenutuokiu, apie ką kalbi!

– Pakelk rankas, Vorenai.

– Aš...

– Pakelk rankas!

Dvejodamas jis iškėlė rankas į viršų.

– *Verus amicus rara avis*, – tarė Helen Bentley. – Niekas kitas negalėjo žinoti apie šį posakį, kuriuo buvo pasirašytas laiškas. Tik tu ir aš, Vorenai. Tik mudu.

– *Aš pamečiau laikrodį! Jį... pavogė! Aš...*

Vaikas klykė kaip apsėstas.

– Inger, – pasakė prezidentė. – Pasiimk dukterį ir eik į Hanės darbo kambarį. – Dabar.

Inger Johanė pakilo ir nubėgo per kambarį. Ji tik metė žvilgsnį į vyro pusę.

– Jei tavo laikrodis pavogtas, Vorenai, ką gi tu segi ant kairio riešo?

Ji atitraukė užraktą.

Nepaprastai lėtai, stengdamasis neišprovokuoti jokio veiksmo, jis pasuko galvą, norėdamas pažiūrėti. Pakėlus rankas, megztinis kiek pasmuko žemyn. Ant riešo buvo laikrodis, „Omega Oyster“ su deimantais skaičių vietoje ir įrašu vidinėje pusėje.

– Jis yra... supranti... aš maniau, jis buvo...

Jo rankos nusileido.

– Ne, – įspėjo prezidentė. – Pakelk jas!

Jis žvelgė į ją. Suglebusios rankos kybojo nukarusios prie šonų. Delnai buvo atsukti ir jis ėmė juos atkakliai, maldaujamai tiesti į ją.

Ponia prezidentė paspaudė gaiduką.

Garsus pokštelėjimas privertė krūptelėti net Hanę Vilhelmsen. Nugriaudėjo aidas ir ji pajuto, kaip kurtinamas garsas akimirką ausyse pavirto į ilgą cypimą. Vorenas Skifordas nejudėdamas gulėjo ant grindų aukštielninkas, veidu į lubas. Ji vežimėliu pririedėjo, pasilenkė ir prie kaklo priglaudė pirštus. Paskui atsitiesė ir papurtė galvą.

Vorenas šypsojosi, jo antakiai buvo mažumėlę pakelti, tarsi priešmirtinę akimirką būtų galvojęs apie ką nors juokingo; ironija, kurios niekas kitas negalėtų suprasti.

Tarpduryje stovėjo Ingvaras Stubio. Jis laikėsi už tarpkojo ir buvo išbalęs kaip kreida. Išvydęs mirusią būtybę, sudejavo ir nusvirduliavo toliau.

– Kas tu esi? – ramiai paklausė prezidentė; ji tebestovėjo kambario vidury, rankoje laikydama ginklą.

– Jis *good guy*[83], – žaibiškai ištarė Hanė. – Policija. Inger Johanės vyras. Ne...

Prezidentė pakėlė ginklą. Paskui ištiesė jam, rankena į priekį.

– Tuomet geriausia, jei jį paimsite. Ir jei tai nesukels per daug vargo, dabar norėčiau paskambinti savo ambasadai.

Tolumoje girdėjosi garsios sirenos.

Jos vis stiprėjo.

[83] Geras vaikinas (angl.).

15

Al Mufetas nunešė brolio kūną į rūsį ir įdėjo į seną skrynią, kuri greičiausiai ten stovėjo nuo tų laikų, kai buvo pastatytas namas. Ji buvo nepakankamai ilga. Al turėjo paguldyti Fajedą įkypai, sulenktais keliais ir sprandu, tarsi embriono poza. Jam buvo bjauru tampyti ir grūsti lavoną, bet galų gale pavyko uždaryti dangtį. Brolio lagaminas gulėjo tolimiausiame spintos kampe, po laiptais. Nei brolis, nei jo daiktai ten ilgai negulės. Svarbiausia panaikinti visus pėdsakus, kol mergaitės grįš iš mokyklos. Dukros neturėtų matyti savo dėdės negyvo. Joms nevalia matyti areštuoto tėvo. Reikėtų jas išsiųsti. Kaltę galėtų suversti netikėtai konferencijai ar kitam svarbiam susitikimui, vyksiančiam kitame mieste, ir leisti joms aplankyti savo mirusios motinos seserį Bostone. Jos per jaunos, kad liktų vienos namuose.

Paskui jis paskambintų policijai.

Bet pirmiausia reikia pasirūpinti mergaitėmis.

Didžiausias kliuvinys buvo Fajedo išsinuomotas automobilis. Al negalėjo rasti mašinos raktelių. Jie gulėjo po lova. Galbūt prieš tai buvo padėti ant naktinio stalelio ir nukrito per incidentą, kai jis norėjo priversti Fajedą atskleisti, ką šis žino apie prezidentės Bentley dingimą.

Al Mufetas sėdėjo ant savo tapybiškai atrodančio tradicinio Naujosios Anglijos stiliaus namo laiptų, rankomis užsidengęs veidą.

Ką aš padariau? O kas, jei suklydau? Kas, jei visa tai atsitiko tik dėl lemtingo atsitiktinio nesusipratimo? Kodėl gi tu negalėjai tiesiog imti ir ką nors pasakyti,

Fajedai? Kodėl gi neatsakei man, kol dar nebuvo per vėlu?

Jis galėjo nuvaryti automobilį į seną, baigiantį griūti klojimą. Mergaitėms ten eiti nebuvo jokio reikalo; kiek žinojo, jokia laukinė katė nebuvo atvedusi kačiukų. Luisą į klojimą, pilną voratinklių ir vorų, kurie šiaip mirtinai gąsdino, galėjo atvilioti tik kačiukai.

Jis net nepajėgė verkti. Lediniai gniaužtai surakino krūtinę; darėsi sunku mąstyti ir neįmanoma kalbėti.

Su kuo tokiu atveju galėtų pasikalbėti, apatiškai pagalvojo jis.

Kas man dabar galėtų padėti?

Jis pabandė ištiesti nugarą ir įkvėpti.

Pašto dėžutės vėliavėlė buvo pakelta.

Fajedas kalbėjo apie laiškus.

Laiškai.

Jis beveik nepajėgė atsistoti. Jis turėtų patraukti automobilį. Panaikinti paskutinius Fajedo Mufasos buvimo pėdsakus, susiimti ir sutikti grįžtančias dukteris. Buvo trečia valanda, tad bent jau Luisa turėjo anksti grįžti namo.

Kojos vos vos nešė, kai jis pasuko žemyn, įvažiavimo link. Apsidairė į visas puses. Niekur aplinkui nesimatė nė vieno žmogaus, tik iš kažkur toli atsklido motorinio pjūklo skleidžiamas ūžesys.

Jis atidarė dėžutę. Dvi sąskaitos ir trys vienodi vokai.

Fajedui Mufasai, per Al Mufetą.

Žiūrėjo į adresą. Trys vienodi gana stori vokai, atsiųsti Fajedui, tačiau jo adresu.

Suskambo mobilusis telefonas. Jis sudėjo laiškus atgal į pašto dėžutę ir pažiūrėjo į ekranėlį. Nepažįstamas

numeris. Niekas jam neskambino visą šią siaubingą dieną. Jis nenorėjo su niekuo kalbėti. Jis nebuvo įsitikinęs, ar tebeturi balsą, ir įsidėjo telefoną atgal į vidinę kišenę, paėmė laiškus iš pašto dėžutės ir lėtai ėmė eiti atgal į namą.

Skambinantysis nepasidavė.

Pasiekęs laiptus, jis sustojo ir atsisėdo.

Turėjo sukaupti jėgas ir patraukti tą prakeiktą automobilį.

Telefonas vis skambėjo. Jis ilgiau nepakėlė jo aštraus, įkyraus garso, kuris stingdė jam kraują. Jis paspaudė mygtuką su žaliu rageliu.

– Klausau, – tarė jis; balsas visai neklausė. – Klausau?

– Ali? Ali Šaidas?

Jis nieko neatsakė.

– Ali, tai aš. Helen Lardahl.

– Helen, – sušnibždėjo jis. – Kaip...

Šiandien jis nežiūrėjo televizijos. Neklausė radijo. Nebuvo prisiartinęs prie savo kompiuterio. Visa, ką jis darė po brolio mirties šiandien, buvo bandymas susivokti, kaip po viso šito gyvenimas susiklostys jo mergaitėms.

Galų gale jis pravirko.

– Ali, paklausyk manęs. Aš sėdžiu lėktuve virš Atlanto. Tai todėl prastai girdisi.

– Aš tavęs neišdaviau, – sušuko jis. – Aš tau pažadėjau niekada neišduoti, ir aš tą pažadą ištesėjau.

– Aš tavimi tikiu, – ramiai pasakė ji. – Bet tu, žinoma, supranti, kad mes turime tai ištirti detaliau. Pirmas dalykas, kurį noriu, kad padarytum...

– Tai buvo mano brolis, – pasakė jis. – Mano brolis kalbėjosi su mano motina jai mirštant ir...

Jis stabtelėjo ir sulaikė kvėpavimą. Tolumoje išgirdo ūžesį. Dulkių debesis pakilo už kalvos su didžiuliais klevais. Duslus variklio garsas privertė jį atsigręžti į vakarus. Virš medžių viršūnių ratus suko sraigtasparnis. Pilotas akivaizdžiai ieškojo vietos nutūpti.

– Paklausyk manęs, – pasakė Helen Bentley. – Paklausyk manęs!

– Taip, – pasakė Al Mufetas ir pakilo. – Aš klausau.

– Atvyksta FTB. Nebijok, gerai? Aš jiems daviau įsakymą. Jie atvyksta pakalbėti su tavimi. Jei tu čia nesi įpainiotas, viskas bus gerai. Viskas. Aš tau pažadu.

Juodas automobilis įsuko į kelią ir ėmė lėtai artėti.

– Nebijok, Ali. Tik papasakok jiems tai, ką turi papasakoti.

Pokalbis nutrūko.

Automobilis sustojo. Iš jo išlipo du tamsiai apsirengę vyriškiai. Jam prisiartinus, vienas jų nusišypsojo ir ištiesė ranką.

– *Al Muffet, I presume!*[84]

Al paėmė ranką, kuri buvo šilta ir tvirta.

– Kaip girdėjau, jūs esate *ponios prezidentės* draugas, – tarė agentas, nepaleisdamas jo rankos. – O prezidentės draugas yra mano draugas. Užeisime vidun?

– Aš manau, – pasakė Al Mufetas ir nurijo seiles. – Aš manau, jūs turėtumėte pasirūpinti šiais.

Jis ištiesė jam tris vokus. Vyriškis pažiūrėjo į juos be jokios išraiškos veide, paskui paėmė už popieriaus krašto ir davė kolegai ženklą, kad šis atneštų maišelį.

– Fajedas Mofasa, – pakreipęs galvą skubiai perskaitė jis, paskui pažvelgė aukštyn. – Kas jis?

[84] Al Mufetas, aš manau! (Angl.)

– Tai mano brolis. Jis guli skrynioje rūsyje. Aš jį nužudžiau.

FTB agentas ilgai žvelgė į jį.

– Manau, bus geriausia, jei eisime vidun, – pasakė jis ir patapšnojo Al Mufetui per petį. – Atrodo, kad turime daug ką išsiaiškinti.

Sraigtasparniui nusileidus pagaliau stojo tyla.

16

Iki 2005 metų gegužės 19 dienos pabaigos liko tik valanda. Visą dieną laikėsi stiprus vasaros karštis, o vėlus vakaras buvo šiltas ir nevėjuotas. Inger Johanė laikė atvėrusi visus svetainės langus. Ji išsimaudė su Ranhilda, kuri laiminga ir pavargusi nuo maudynių užmigo iškart, kai tik buvo paguldyta į savo seną, gerai pažįstamą lovą. Ji pati jautėsi beveik tokia pat laiminga. Jautė, kad grįžimas namo jai – tarsi apsivalymas. Tik įėjusi pro lauko duris, ji vos nepravirko iš palengvėjimo. Policijos saugumo tarnyba juos išlaikė taip ilgai, kad galų gale Ingvaras išsikvietė Pėterį Salhiusą ir pagrasino, kad jei tučtuojau nebus leista grįžti namo, jis suplėšysiąs į skutelius visą krūvą dokumentų su konfidencialumo pasižadėjimais, kuriuos jie buvo pasirašę.

– Šiaip ar taip, manau, kad mes galime atsisakyti minties turėti daugiau vaikų, – pasakė Ingvaras, žirgliodamas po kambarį plačiai išsižergęs, su plačiomis pižaminėmis kelnėmis, kurios dėl viso pikto tarpkojy buvo prakirptos. – Per visą savo gyvenimą nesu patyręs tokio skausmo.

– Jei tau tik tektų gimdyti, – nusišypsojo Inger Johanė ir paplekšnojo sofos sėdynę šalimais. – Gydytojas sakė, viskas bus gerai. Pabandyk, ar gali čia prisėsti.

– ...ir, vadinasi, pačių amerikiečių gretose buvo įvykdyta konspiracija. Prezidentė Bentley per spaudos konferenciją Gardermoene informavo, kad...

Nuo tada, kai jie grįžo namo, televizorius buvo įjungtas.

– Niekas juk tiksliai to nežino, – pasakė Inger Johanė. – Noriu pasakyti, kad tai vien amerikiečių darbas.

– Jie nori, kad mes žinotume šią tiesą. Šią akimirką tai pati naudingiausia tiesa. Visai paprasta – tik ši tiesa padės sumažinti naftos kainą.

Ingvaras, atsargiai bandydamas atsisėsti žergtomis, sudejavo.

– ...po dramatiško susišaudymo Krusės gatvėje Osle, kai amerikiečių FTB agentą Voreną Skifordą...

Jų rodoma nuotrauka greičiausiai buvo iš paso. Jis atrodė kaip nusikaltėlis – pikta veido išraiška ir primerktos akys.

– ...nušovė norvegų žvalgybos agentas, kurio pavardė nenurodoma. Amerikos ambasados Norvegijoje šaltiniai praneša, kad sąmoksle dalyvavo labai ribotas žmonių skaičius ir kad visi jie dabar yra teisėsaugos organų žinioje.

– Įspūdinga, kaip jiems per tokį trumpą laiką pavyko sukurpti šitokią istoriją, – pasakė Inger Johanė. – Ypač tai, kad prezidentė visai nebuvo pagrobta, bet pasislėpė, kad padėtų atskleisti planuojamą pasikėsinimą ją nužudyti. Kaip manai, ar jie turi pasiruošę tokių scenarijų?

– Galbūt. Vargu. Artimiausiomis dienomis išvysime meistrišką akių dūmimą. Jeigu jie neturi iš anksto parengtų istorijų, tai bent jau žmonių, kurie yra tokių dalykų specialistai, turi. Jie blizgina, šlifuoja, kurpia išsijuosę. Galų gale parengia pasakojimą, kuris tenkina daugumą. Paskui ateina eilė konspiracijos teorijoms. Iš tiesų tai bus

penas paranoikams. Bet juk jų niekas nesiklauso. Taip ir rutuliojasi įvykiai pasaulyje, kol galų gale neįmanoma sužinoti, kas yra tiesa ir kas melas, bet iš esmės niekam daugiau tai nerūpi. Patogiausia yra šitaip. Mums visiems. Velnias, kaip skauda!

Jis susirietė.

– *...laukiama, kad prezidentė Bentley, kuri po kelių valandų nusileis tėvynėje, nuoširdžiai atsiprašys Saudo Arabijos ir Irano. Skelbiama, kad rytoj Amerikos žmonėms bus pasakyta kalba...*

– Išjunk, – pasakė Ingvaras, apkabindamas Inger Johanę.

Jis pabučiavo jai smilkinį.

– Mes pakankamai prisiklausėme. Juk viskas tėra apgavystės. Man jau užtenka.

Ji paėmė nuotolinio valdymo pultą. Stojo tyla. Ji prisiglaudė arčiau ir atsargiai paglostė jo plaukuotą dilbį. Jiedu šitaip sėdėjo ilgai; ji juto Ingvaro kvapą ir jautėsi laiminga, kad pagaliau atėjo vasara.

– Klausyk, – negarsiai ištarė jis; ji buvo beužsnūstanti.

– Taip.

– Aš noriu žinoti, ką Vorenas tau padarė.

Ji neatsakė, tačiau neatsitraukė kaip visuomet, kai išgirsdavo bent mažiausią užuominą opia tema, kuri tvyrojo tarp jų nuo pat susitikimo akimirkos vieną šiltą pavasario dieną prieš penkerius metus. Ji nesulaikė kvapo, nenusisuko. Iš savo vietos jis negalėjo matyti jos veido, tačiau neatrodė, kad ji būtų užsisklendusi ir stipriai sučiaupusi lūpas, kaip paprastai darydavo.

– Aš manau, pats laikas, – pasakė jis ir priglaudė lūpas jai prie pat ausies. – Dabar pats laikas, Inger Johane.

– Taip, – tarė ji. – Dabar pats laikas.

Ji giliai įkvėpė.

– Man tebuvo dvidešimt treji. Mes buvome DC, kai...

Kai jie atsigulė, buvo trečia valanda.

Nauja diena pradėjo brėkšti virš medžių viršūnių rytuose, ir Ingvarui niekuomet neteks sužinoti, kad jis – ne pirmasis, su kuriuo Inger Johanė pasidalijo skaudžia paslaptimi.

„Tai neturi jokios reikšmės“, – pagalvojo ji.

Pirmoji buvo Amerikos prezidentė, o jie jos niekada daugiau nesutiks.

Penktadienis, 2005 metų gegužės 20 diena

Kai naujiena, jog prezidentė Bentley gyva, ketvirtadienio vakarą Europos laiku apskriejo visą pasaulį, Abdala al Rahmanas nutraukė visus savo įprastus darbus ir užsidarė rūmų kabineto rytiniame sparne.

Išaušo rytas, buvo šešta valanda. Jis nesijautė itin pavargęs, nors visą naktį nesumerkė akių. Keletą kartų bandė trumpai snūstelėti ant žemos sofos priešais plazminį ekraną, tačiau augantis nerimas neleido užmigti.

Prezidentė leidosi kariniame JAV oro uoste, kurio pavadinimas nebuvo nurodytas. CNN reporteriai vienas per kitą komentavo įvykius bandydami atspėti, kur ji yra iš tikrųjų. „US Air Forces" fotografai, perduodami nuotraukas viso pasaulio televizijos stotims, rūpestingai stengėsi, kad į kadrą nepatektų nei aplinka, nei pastatai, galintys išduoti menkiausią užuominą, kurioje vietoje prezidentė vėl kelia koją į Amerikos žemę.

Niekas dar nesibaigė.

Neišjungdamas televizoriaus garso, Abdala atsisėdo prie kompiuterio.

Jis įrašė keletą paieškos žodžių – jau šeštą kartą per pastarąsias šešias valandas. Radęs kelis tūkstančius įrašų, susiaurino paiešką. Dabar jų sumažėjo iki kelių šimtų. Abejodamas paieškos laukelyje įrašė dar vieną žodį.

Penki straipsniai.

Jis skubiai perbėgo akimis keturis iš jų. Šiuose nebuvo nieko įdomaus.

Penktajame buvo rašoma, kad *trojiečių* antpuolis niekuomet neįvyks.

Jis tai suprato perskaitęs vos kelias eilutes, tačiau prisivertė perskaityti straipsnį tris kartus, tik tuomet išsiregistravo ir išjungė kompiuterį.

Jis nuėjo iki sofos, atsigulė ir užmerkė akis.

Didelės FTB pajėgos, pasitelkusios sraigtasparnį, nedideliame Meino mieste vykdė operaciją. Lakios vaizduotės vietos reporteriai šį atvejį susiejo su Helen Bentley, ir netruko nė valandos, kai čionai prigužėjo žurnalistų iš visos valstijos. Tačiau neilgai trukus vietos policija nuramino publiką, kad tai susiję su visai kuo kitu. Bendradarbiaudami su FTB, jie ilgai lipo ant kulnų gaujai, kuri gaudė nykstančius paukščius ir nelegaliai pardavinėjo juodojoje rinkoje. Atliekant tyrimą labai daug padėjo vietos veterinaras. Deja, per sulaikymą vienas paukščių gaudytojas buvo nužudytas, tačiau policija visiškai kontroliavo situaciją. Iš prie straipsnio įdėtos veterinaro nuotraukos žvelgė toks panašus į Fajedą vyras, kad juos skyrė tik barzda.

Fajedas išdavė.

Fajedas, remdamasis instrukcijomis, surašytomis koduotuose laiškuose, kuriuos jam išsiųsdamas Abdala paaukojo tris savo kurjerius, privalėjo pradėti išpuolį.

Fajedas nebegyvas, o *ponia prezidentė* jau grįžusi.

Abdala al Rahmanas atsimerkė ir pakilo nuo kušetės. Jis lėtai iš žemėlapio pradėjo traukti adatėles. Surūšiavo jas pagal spalvą. Jų gali prireikti vėliau.

Kažkas tyliai pabeldė į duris.

Jis susidomėjo, kelinta dabar valanda. Tačiau vis tiek atidarė duris. Anapus jų stovėjo jauniausias sūnus. Jis buvo apsitaisęs jojimo drabužiais ir atrodė nepaguodžiamais.

– Tėve, – pravirko Rashidas. – Aš turėjau su kitais vykti į rytinį pasijodinėjimą, bet nukritau nuo arklio, o jie nujojo be manęs. Jie sako, kad aš per mažas ir...

Berniukas sukūkčiojo ir parodė tėvui stiprų nubrozdinimą virš alkūnės.

– Na, na, – pasakė Abdala ir pritūpė priešais sūnų. – Žinai, turi pabandyti dar kartą. Niekada nieko nepasieksi, jei nebandysi dar kartą. Dabar eisiu su tavimi ir mudu kartu pajodinėsime.

– Aišku... Aš kraujuoju, tėti!

– Rashidai, – pasakė Abdala ir papūtė žaizdą. – Mes nepasiduodame po nedidelio pralaimėjimo. Kurį laiką skauda, bet paskui vėl bandome iš naujo. Kol pavyksta. Ar supranti?

Berniukas linktelėjo ir nusišluostė ašaras.

Abdala paėmė sūnaus ranką. Uždarant duris, akys užkliuvo už didžiulio Amerikos paveikslo. Šen bei ten žemėlapyje buvo likusios įžambiai styroti adatėlės, išsimėčiusios be jokios sistemos ar struktūros.

2010 metai, – pagalvojo jis, svarstydamas šią datą.– *Iki tol aš tapsiu pakankamai stiprus, kad galėčiau bandyti iš naujo. Iki 2010 metų.*

– Ką sakei, tėve?

– Nieko. Eime.

Jis jau apsisprendė.

Baigiamasis rašytojos žodis

Šioje knygoje leidau sau kalbėti pavienių oficialių asmenų lūpomis. Stengiausi tai daryti su derama pagarba ir tikiuosi, kad man pavyko.

Jei kalbėtume apie Osle esantį pastatą „Thon Hotel Opera“, kuris knygoje vadinamas tik viešbučiu „Opera“, jį taip pat aprašiau gana laisvai. Viešbučio padėties man reikėjo tik tam, kad galėčiau papasakoti istoriją; aprašydama pastato išorę ir išdėstymą likau ištikima tikrovei. Tačiau šioje knygoje viešbučio vidaus aprašas – tik mano fantazijos vaisius. Žinoma, tas pats pasakytina apie šiame romane vaizduojamus viešbučio darbuotojus.

Larvikas, 2006 metų birželis
Anne Holt

UAB „Baltų lankų“ leidyba
Kęstučio g. 10, LT-08116 Vilnius
leidykla@baltoslankos.lt
www.baltoslankos.lt

Spausdino spaustuvė
PRINT IT
Gamyklos g. 27, LT-96155 Gargždai
info@print-it.eu
Tiražas 3000 egz.

Kriminalinė istorija prasideda 2005-aisiais, kai Amerikoje šalies prezidente pirmą kartą tampa moteris. Per priesaikos ceremoniją būsimos prezidentės Helen Lardahl Bentley galvoje šmėsteli – „Aš išsisukau". Kas slypi šiuose žodžiuose?

Po keturių mėnesių prezidentė vyksta pirmojo vizito į Oslą – savo gimtąjį kraštą Norvegiją. Čia pasirodo ir pagrindiniai veikėjai – šeimyninė tyrėjų pora – Inger Johanė Vik ir Ingvaras Stubio, skaitytojams jau pažįstami iš romanų „Tai, kas mano" ir „Tai, kas niekada nenutinka" („Baltos lankos" šiuos romanus išleido 2008 ir 2009 m.). Švenčiant Valstybės dieną, Gegužės 17-ąją, ponia prezidentė dingsta iš savo viešbučio. Pasirodo, Norvegija nebėra tas „taikus pasaulio kampelis – turtingas, kilnus ir visiems malonus". Policija, FTB kovoja su protu neaprėpiamą galią turinčiais priešais – teroristų tinklu, susijusiu su Rugsėjo 11-osios išpuoliu Amerikoje, čia įsipina ir skandalingas prezidentės dingimas. Į įvykių sūkurį patenka ir pati Inger Johanė Vik, o po jos susidūrimo su ponia prezidente aiškėja neįtikėtinos istorijos, slypinčios šių dviejų moterų praeityje.

„Prezidentės pasirinkimas" – vingraus siužeto detektyvas, politinis trileris ir psichologinis romanas, atskleidžiantis sudėtingą moterų pasaulį.

Anne Holt (Anė Holt, g. 1958 m.) – žurnalistė, teisininkė, buvusi Norvegijos teisingumo ministrė, kriminalinių istorijų meistrė.

ISBN 978-9955-23-279-7

www.baltoslankos.lt